

839.7 St2

T5

Columbia University
Library

Henry Livingston Thomas

BORN 1835-DIED 1903

*

FOR THIRTY YEARS CHIEF TRANSLATOR
DEPARTMENT OF STATE, WASHINGTON, D. C.

LOVER OF LANGUAGES AND LITERATURE

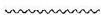
HIS LIBRARY WAS GIVEN AS A MEMORIAL

BY HIS SON WILLIAM S. THOMAS, M. D.

TO COLUMBIA UNIVERSITY

A. D. 1905

NILS BOSSON STURE.

HISTORISK ROMAN

I

TRE SAMLINGAR

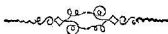
AF

C. GEORG STARBÄCK.

TREDJE SAMLINGEN.

TESTAMENTET.

TESTAMENTET.

HISTORISK BERÄTTELSE I TRENNE AFDELNINGAR
OM SLUTET AF STRIDERNA MELLAN CARL VIII
OCH ERKEBISKOP JÖNS SAMT UNIONENS
ÖFRIGE VÄNNER INOM SVERIGE

AF

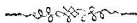
C. GEORG STARBÄCK.

*Den som hafver en fulltrogen vän,
en och icke flere,
han älske honom väl och hafve honom kär,
så yppas deras glädje dess mere.*

Folkvisa.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

AXELSSÖNERNE.

STOCKHOLM.
F. & G. BEIJERS FÖRLAG.

GÖTEBORG.

Handelstidningens Bolags Tryckeri, 1871.

30 Oct 1906 C.H.

TESTAMENTET.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

AXELSSÖNERNE.

I.

Den gröne riddaren.

Det var på morgonen dagen efter den, då Nils Sture sammanträffat med biskop Kettil och genom sin ankomst och sitt uppträdande gjort slag i saken rörande den fördrifne konungen. Solen gick upp glänsande och klar, icke ett moln var att se på himmelen, och milda vårvindar summo öfver stad och land, medan de första lärkorna sjöngo högt i sky.

Bondehären hade aftågat redan den föregående eftermiddagen mot Stockholm, och äfven biskop Kettil och de öfrige herrarne hade lemnat staden för att i skilda landskap befordra och påskynda befrielseverket.

Derför var allt så ovanligt tyst och högtidligt i staden Enköping, och när det ringde på morgonen i de trenne kyrkotornen, var det, som om sjelfva klockljuden fått större utrymme och klingat friare. Och solen förgylde de höga toraspirorna, glänste på metallkorsen och skref på hvarje fönsterruta, som träffades af hennes strålar, sin flammandeskrift om Guds herrlighet, kärlek och nåd.

En af hennes strålar smög sig in genom de små rutorna i gråbrödraklostret och belyste derinne ett åldrigt ansigte, hvars fåror och många

hvarandra korsande ärr tillkännagåfvo, att mannen, som det tillhörde, icke sparat sig i lifvets tummel.

Det var den gröne riddarens anlete.

Han låg der så lugn och tycktes hafva slumrat in efter en väl använd dag. Men anletet var så blekt, som lakanet på hans läger var hvitt, och understundom rosslade det till i bröstet, och det ryckte i ansigtsmusklerna, som om han ännu i sömnen känt smärta, fast leendet dröjde kvar på läppen. Och solstrålen tycktes finna mycket behag i detta leende, så att det sammansmälte dermed, och man kunde icke säga, om det icke var sjelfva solen som i sin lek framkallade leendet. Kanske sväfvade der små englar ned från Guds himmel in på solstrålen och fläktade svalka och frid i drömmen öfver den åldrige slumrarens hjessa. Åtminstone spred sig ett drag af frid och försoning från den leende munnen öfver hela anletet.

Vid sidan af sängen satt herr Nils Sture, och vid den sofvandes fötter stod en munk, uppmärksam samt följande hvarje skiftning i det dödsbleka ansigtet.

Nils höll i handen och betraktade med vemsfulla blickar ett hjerta af smaragd, infattadt i guld och fasthängande vid en fin guldkedja omkring den gröne riddarens hals. På den ena sidan af hjertat stod: Karin Sture; och på den andra: Fjalar Ormsson. När Nils länge betraktat klenoden och de två namnen, såg han frågande upp på munken.

Denne nickade och hviskade:

— Jag vet icke, hvarifrån riddaren fått den dyrbara klenoden, men den föll fram under hans gröna tröja, när jag skulle sköta såret i går.

— Och hvad sade han? — sporde Nils.

— Intet! — Han grep blott häftigt efter klenoden, som om han velat gömma den, men så log han och lät den vara, liksom hade han tänkt, att

det numera gjorde honom detsamma, om främmande blickar finge se den eller icke.

Nils kastade härunder en forskande blick på munken, som tillade:

— Riddarens stund är kommen . . . han lefver icke till qvällen!

Nils höll fortfarande smaragdhjertat i sin hand och såg på sin moders namn, hvars guldbokstäfver lyste med en förtrollande glans och drogo honom med sig långt bort, der barndomslifvet utbredde för hans blickar sina blomsterrika ängder, lika gröna som smaragden i hans hand, och der han såg sin moder le åt hans och hans syskons lekar. Det ljufva minnet är ock en sol, som midt i sorgen kan upplysa en menniskas anlete, och öfver Nils Stures sorgfulla drag spred sig ett glädjeskimmer, som bröt sig i ett uttryck af det innerligaste vemod.

Just då slog den sofvande upp sina ögon, sagta, tyst, undrande, och blicken föll på Nils och på smaragdhjertat, och den gamle log dervid utan att yttra ett ord.

När Nils såg upp, mötte hans drömmande blick riddarens, och ett ögonblick förgick, inuan han märkte att denne betraktade honom. Då släppte han hjertat och sade:

— I hafven sofvit godt en stund, riddare!

— Hvi skulle jag ej det, när I hållit riddarvakt? — genmälte den gamle och tillade — I skolen hafva tack därför, Nils, min stund är kommen, jag känner det väl, och det gör mig godt att hafva eder hos mig, så kan jag föra helsningar med mig till din moder! Det är Herrans nåd, att jag så skulle få dö . . . äfven eder närvaro, fromme fader Andreas, är en nåd af Herran. . . . Jag dör dock icke af förgift, som eder gamle herre, erkebiskop Olof, gjorde.

Nils såg på den gamle gråbrodern, hvars bleka, aftärda ansigte blickade fram under munkhufvan

med ett par flammande ögon. Han nickade jakande till riddarens tal, som ville han säga: ja, jag är den fromme erkebiskopens kansler, och jag har icke glömt, att han dog af förgift! Men från munken vände sig Nils åter till riddaren, som nu sjelf fattat smaragdhjertat och såg på den sidan af detsamma, der Karin Stures namn stod.

En lång tystnad uppstod. Nils ville icke spörja, och riddaren tycktes fördjupa sig i sina minnen, medan en stråle af ungdomsglöd gläuste i hans stora ögon.

När han slutligen kunde rycka sig lös från dessa minnen, såg han på Nils, och hans öga var fuktigt af tårar.

— Denna har varit din moders, Nils! — sade han och lyftade upp smaragden.

— Jag har tänkt det! — svarade Nils, som ej genom en i otid uttryckt förvåning ville inverka på riddaren och liksom framman en förklaring.

Men riddaren, som tycktes kunna läsa hvad som föregick inom honom, sade:

— Det är det enda minne, jag egt af henne, och jag har burit det lika troget, som jag hållit min ed att vara död för världen. Nu, när jag står på tröskeln mellan detta lifvet och det andra, nu må jag tala, på det att jag icke må gå bort med en skugga öfver mitt minne inför Karin Stures son.

Han tycktes öfverlägga med sig sjelf, huru han på bästa sätt skulle börja, då Nils sökte hjälpa honom dermed, att han visade på namnet, som stod på smaragdhjertats motsatta sida, och sade:

— Så är detta edert namn, riddare?

— Fjalar Ormsson är mitt namn, och Carl Ormsson var min broder liksom drottning Karin var min brorsdotter. Hon är den enda, som genomskådat mig. . . . Dock kunde jag lätt öfvertyga henne om, att jag endast var en vän till hennes döde farbroder. . . . Det var när jag förde henne öfver

fjärden till Fogelvik och skingrade molnet mellan henne och hennes hjertans kär. . . . Sedan var jag hennes farbroders vän, tills hon gick hädan ur denna världen, då först fick hon veta, att jag var den hon anat, hennes farbroder Fjalar Ormsson.

— Märkeliga ord, talen I, riddar Fjalar, och väl ville jag spörja, om det så är öfverensstämmande med eder vilja att svara mig, hvarför I så hafven förhemligat edert namn och hvarför min moders minne. . . .

— Du skall få det att veta, Nils! — afbröt riddaren, höjande handen till tecken, att Nils ej skulle fortsätta — du skall få det att veta. Din moder var mig kär allt ifrån barndomsdagar, och jag lefde en gång i det hopp, att jag skulle föra henne hem som min brud till min gård i Westergötland. . . . Men jag var för gammal; jag var många år yngre än hennes fader, riddar Sven Sture, men tillika många år äldre än hans dotter. Hon höll mig kär, men icke så som jungfrun älskar sin brudgum, utan som en äldre vän, och som sådau gaf hon mig en gåag på Ekeshö det var under den stora eken tvärt öfver viken detta smycke till ett minne af sig. Hvad jag kände mig glad den qvällen. . . .!

Ea suck afbröt honom, och, liksom för att sjelf skynda öfver detta minne, tillade han:

— Samma qväll gaf hon sitt hjerta åt din fader, Nils, herr Bo Stensson! Hon älskade honom, ser du, han var ung och fager, och du ser väl, huru jag kunde hafva sett ut på den tiden. Men onda ögon sågo på jungfrun och hennes lycka . . . du har äfven en gång sett de ögonen; de voro fru Bengtas, hon hvilken sedan, när allt hvad hon arbetat för här i lifvet föll tillsammans till intet, blef en helig nunna. . . .

— Fru Bengta, som ville hafva min morfaders halsband äfven för priset af ett mord?

— Ja! . . . Hon kände redan då till detta

halsband, sannolikt till följd af någon oförsigtighet från din morfaders sida, och hon hade bestämt din moder för en af sina bröder, som sålunda skulle en gång blifva halsbandets egare och till slut konung i Sverige. Och hon stälde så till, att din fader höll på att lemna jungfru Karin och kasta skam och hån öfver din morfaders hus. Ser du, det var samma qväll, som han och Karin svurit hvarandra sin tro, att jag jagade i skogen vid Ekesjö, och utan att veta hvad som tilldragit sig återvände jag till gården. Då mötte jag den fagra mön, som sjöng i skogen och svärmade om sin kärlek och sin lycka, och då föllo sig orden så, att hon gaf mig smaragdhjertat till ett minne af den lyckligaste dagen i hennes lif, och jag slöt henne öfverlycklig i mina armar. . . . Gif mig af eder stärkande örtsoppa, fromme broder Andreas jag märker, att krafterna äro i aftagande, och jag ville hinna till slutet med min berättelse, innan jag begifver mig på den långa resan!

Munken gick fram till spiseln, der en bågare stod, och gaf den sårade riddaren derur att dricka.

— I detsamma — fortsatte riddaren, sedan han hemtat sig — hördes steg rundt omkring oss, och Bo Stensson och ett par andra riddare, hvilka då äfven gästade Ekesjö, samt några svenner och fru Bengta sjelf trädde fram, och fru Bengta slog händerna samman och ropade: „så håller en ädelboren jungfru tro och loften!“ — och din fader glömde sig sjelf i sin häftiga vrede och jag, jag trodde mig hålla ett lik i mina armar, så greps den arma jungfrun af det slag som dralade henne!

— Arma moder! — suckade Nils.

— Ja, du må väl beklaga henne, och likväl såg du icke hennes tårar, hörde icke hennes smärta, kan icke ana hennes förtviflan, när din morfader, riddar Sven, förklarade, att trolofningen med riddar Bo var upphäfd och att hon skulle gifva mig

.... mig, Nils, sin hand. Sätt dig i mitt ställe, Nils, tänk dig en qvinna sådan som din moder i hennes ungdoms jungfruliga fägring . . . ! Och denna qvinna, för hvars lycka jag ville gifva mitt lif, skulle dö af förtviflan som min maka i mina armar. Jag bad, jag besvor riddar Bo, jag talade med riddar Sven, men allt var fåfängt, och vår bröllopsdag utsattes. Då fattade jag det beslut, som jag sedan hållit lifvet igenom. Jag begaf mig till din fader och sade honom för sista gången allt och tillade, att jag ville med lifvet bekräfta sanningen af hvad jag sagt. Sedan den första häftigheten lagt sig, fann han ock, att han blifvit insnärjd i argan list, redan deraf, att om jag eller hans hjertans kär velat bedraga honom, så hade vi ju nu haft vunnit spel. Så log då lyckan åter för Karin Sture, och för mig återstod blott att försvinna, på det att riddar Sven ej skulle kunna fullborda den ed, han i första häftigheten svor, att hans dotter skulle tillhöra mig. Ty sådan var han till sinnes, att antingen måste han eller jag dö, för att hans dotter måtte blifva fri igen.

— Och så försvann I, riddar Fjalar?

Nils fattade med rörelse den gamles hand. Det var en storhet och kraft i handling, som hänförde honom på samma gång som tanken på allt hvad detta hjerta lidit, all den smälek, allt det hån, hvarför han utsatt sig blott och bart för att hålla sin ed, bredde ett dok af vemod öfver hela hans lefnads långa saga.

— Jag gaf bort mina gårdar — återtog Fjalar — St. Karins kloster i Skara fick min gård Hof, der jag en gång drömde att få införa min Karin, . . . och så drog jag ut i vida världen ensam med mitt svärd. En tapper man blir alltid välkommen, och jag fick icke mycken tid öfrig att sörja och tänka på alla dem, som voro mig nära hemma. Jag hade tagit det löfte af Svartbrödrapriori i St. Karin, att han skulle utgifva mig som

död, och han gjorde det ock, och jag öfvervar sjelf min begrafning i klosterkyrkan, men hur det var, så fick den stränge riddar Sven reda på, att det ej var så alldeles väl bestäldt med min död, och han ville rifva upp himmel och jord, men lät slutligen sin vrede fara, sedan han förklarar för sin dotter, att hvar så jag begraft mig i ett kloster, så kunde hon göra sammaledes. Detta fick jag veta långt efteråt, sedan jag från kejsarens här, i hvilken jag stridt mot Turkarne, drog mig uppåt norden igen. Då hade jag fått sådana märken, att jag menade det icke min egen broder skulle mer kunna känna igen mig. Det var i den sista striden, då jag upptogs som död från valplatsen och först efter en långvarig sjukdom återkom till helsa och krafter. Då kom jag i Lübeck att göra bekantskap med en ung skeppare Bartholomeus Vöeth, som nyss hade kommit från Kalmar, och af honom fick jag veta åtskilligt från hemlandet, äfvensom, att han haft med sig ombord till Lübeck sjelfve riddar Sven Sture. Jag beslöt att pröfva, om riddaren kände mig, men han gjorde det ej, och så berättade jag för honom om mina strider mot Turkarna, men vidtalade Barthel att förtälja, hurusom riddar Fjalar varit ombord på hans fartyg och drunknat på öfverresan från Lübeck till Kalmar, hvarjemte jag gaf honom mitt svärd, att lemna åt riddar Sven som ett minne. Riddaren råkade i raseri, när han fick underrättelsen, och svor förfärliga eder öfver den stackars priorn i St. Karin. Dock hade åren redan gjort sitt till att lugna hans sinne, och, när Barthel ytterligare framförde till honom min sista helsing, att jag sjelf vidtalat priorn om allt, lät han vreden mot honom fara.

— Det var icke då, min morfader drog till det heliga landet och vann guldkedjan?

Riddaren skakade på hufvudet och vinkade

åt munken att gifva honom af den välgörande drycken.

— Nej, nej... det var långt dessförinnan!
— sade han derefter.

— Jag känner något till detta — yttrade Nils — en af mina svenner, som varit i Herman Bermans tjenst, har berättat för mig om Rodenbergs död i lägret utanför Söderköping och hvad han sade eder på sin dödsbädd. Han har allt sedan dragit misstankar, att I icke varit den I hafven gifvit eder ut för.... Så har ock Hollinger....

— Den glade Hollinger...! Du har godt folk omkring dig, Nils, det har ock varit en källa till glädje för mig!

— Och nu, just nu, öfvergifver mig den bästa af vänner, som jag, Gud bättre, varit färdig att anse för min fiende.... och I öfvergifven mig i samma ögonblick som I med edert lif räddat mitt!

— Den bästa död, Nils — sade Fjalar — att få dö för min Karins son.... Ack för dig och din lycka har jag vågat mera än lifvet! Men det har varit min lust att se och följa dig!... Jag tog munkkåpan på för att kunna vara hos både dig och vid konungens hof, när du skildes derifrån och jag måste vara litet hvarstädes. Och du har aldrig svikit mina förhoppningar. Du vann seger på seger öfver dig sjelf, och när jag såg dig på Hjortens däck....

— Hjortens däck! — utropade Nils, slagen af förvåning. — Huru kunden I... var I då der, riddar Fjalar?

— Minnens I då icke styrmannen, som talade med eder om eder morfaderns halsband.... jag menar, att äfven Fjalars namn nämndes eller höll på att nämnas dervid!

Nils kunde ej taga sina ögon bort från riddaren, på hvars läppar leendet lekte liksom solen på blommans kalk efter en ovädersdag.

— Har du så förgätit skogen vid Harakers

kyrka, der du stod bunden vid trädet färdig att dö utan att kunna framföra den hellsning från min brorsdotter, som du sedan uttalade i den gamla kyrkan...?

— Fjalar, Fjalar... allt detta hafven I gjort för mig....

— Och likväl lät jag dig nu försmäkta i herr Davids rängelse.... men din morfaders halsband, som jag sydde in i din skinntröja samma natt, som var herr Erik Pukes sista, och som då räddade dig, kunde läggas i vågskålen till min fördel...

— Till er fördel, sägen I... huru kan jag väl hafva något att förebrå eder, som följt mig och varit mig så till hjälp, som om I varit min fader?

— Det löftet gaf jag din moder på hennes dödsbädd, ty då kände hon mig igen.... du drager dig det väl till minnes, huru fru Bengta äfven då sökte med argan list hinna sitt mål att vinna halsbandet.... då lofvade jag din moder att hjälpa dig. Huru jag har gjort det, skall jag snart redovisa för.... Min sista tanke, den som jag fattade redan, medan jag var ombord på Hjorten, — den har dock icke vunnit ditt bifall.... allt har derutinnan gynnat mig, kung Carl duger icke och erkebiskopen duger på längden icke heller, båda göra sig omöjliga, emedan de icke hafva den makt öfver sig sjelfva, som jag vet, att du eger. Ingentdera af dem kan offra sig för ett högre än deras egen makt, ehuru Jöns Bengtsson med alla sina skuggor dervid står högre än Carl.... men i den stund, då du offrade din morfaders halsband, i den stunden vigde du dig utan att veta det in till Sveriges främste man.

— Men finnes då icke den platsen äfven vid sidan af den konung, som jag svurit min tro...?

Riddaren låg en stund med tillslutna ögon, innan han svarade, och då skedde det med en stämman, som tycktes vilja gifva vigt åt hvarje ord.

— Endast då, om konungen i allo lyder dig, men sådan är icke och sådan blir icke Carl Knutsson. Han är numera en skugga af hvad han varit, men ännu denna skugga kan skada, ty hon kan tvinga dig till overksamhet, och nu, Nils Bosson nu måste hvarje man handla handla med kraft!

Nils satt med nedsänkt hufvud och man såg, huru han arbetade med sig sjelf för att komma till klarhet i detta ärende. Riddaren tydde det till förmon för sig och tillade ifrigt:

— Tänk på Sverige, Nils Sverige, ditt fädernesland går dock väl framför konungen och Sveriges väl, dess frihet och dess ära se det är ett halsband, för hvars vinnande en man må offra lifvet Och blott en kan stå i spetsen för riket, liksom när stormen ryter och vågorna gå skyhögt blott en kan styra fartyget Stundom inse konungarne det sjelfva och afträda från sin plats, såsom då konung Erik, och det kan du ock minnas, eftersom du var med, lemnade mig styret på konungasnäckan, men det skall vara i sådana faror, som röra blotta lifvet; gäller det kronan, så dö de vanligen hellre, sedan tusendens lycka blifvit förstörd, än de lemna krona och spira i skickligare händer, än deras Nu, Nils Sture, skall du göra för Sveriges land detsamma som jag gjorde för dig rädda åt det lyckans halsband!

— Det vill jag lofva och det löftet har jag gjort förut — inföll Nils med värma.

— Nå väl — sade Fjalar och lutade sig tillbaka mot kudden — så blifva vi ense till sist . . . ! Kanske, kanske dock att gamle Fjalar härutinnan gått längre, än han bort, — och glömt, att Herren råder öfver oss alla och öfver Sveriges rike. Men det har varit min enda glädje här i verlden att i tysthet lefva och verka för detta rike, och den krona, jag har smidt, har jag passat efter ditt hufvud

En munk kom och gläntade på dörren och vinkade åt broder Andreas, och dervid förnummos tonerna af munkarnas morgonhymn, från den närbelägna klosterkyrkan:

Jesu, redemptor omnium,
dimitte nobis debita
et da perenne gaudium!
Amen! Ora pro nobis!*)

Tonerna summo så fridsamt och högtidligt genom hvalfven, växte, vidgades och dogo bort, och öfver den ädle, der han låg med sina minnen redo att träda fram för den högste domaren, spunno de liksom ut sig till ett osynligt hvalf af idel bön, ett hvalf som för den svindlande blicken och tanken slutligen sammanföll med himmelen.

Riddaren sammanknäppte sina händer och tillslöt ögonen, och när dörren tillslöts och allt blef tyst igen, låg han stilla, liksom försänkt i slummer. Bröstet andades tungt, och då och då hördes samma rossling, som den erfarne fader Andreas uttydt såsom bådande hans död.

Men för Nils upprådade sig till ett öfverskådligt helt alla de enskildheter, som tillsammans bredde en sådan glans öfver den döendes hela lefnad, att hans ögon liksom bländades deraf. Han såg honom på Ekesjö vid fru Bengtas sida, såg honom såsom krämarsvennen i Kalmar, då det gälde att fara öfver till Wisby och hemta halsbandet, och då fru Bengta uppbjöd alla en samvetslös äregirighets medel för att hinna före honom, samt slutligen på konungens skepp, då han begagnade sig af faran och dödsångesten för att få konungens löfte att undersöka alla ombord och sålunda återfå det röfvade smycket. Och när han derefter band tillsammans blad efter blad i denna innehållsrika saga och besinnade, huru den ädle

*) O Jesu, allas återlösare, tillgif oss våra skulder och skänk oss en evig glädje! Amen! Bed för oss!

mannen måste hafva lidit, när han tvangs att vara hvars mans gäck för att kunna hålla sin ed och offra sig för sin ungdoms kärlek, då blef det honom trängt om hjertat, och tårarne brusto honom ut ur ögonen. Väl kunde den gamle sjunga om sig, som det stod i visan:

„Här är jag som en villande fogel,
som sitter uppå liljeqvist,
så långt ifrån by, så högt under sky,
så vidt ifrån väner och fränder. —“

Han satt väl på liljeqvist, då han fick vara dem nära, som han höll kär, men qvisten blef till törne och tistel, då han, ehuru han var dem så nära, måste vara dem så fjärran, som döden skiljer människa från människa.

Den sofvande slog åter upp ögonen och räckte sin hand mot Nils.

— Den sången var vacker — sade han — jag har älskat sång och strängaspel i mina dagar Jag önskade, att jag kunde höra mera, fast det förefaller mig, som om jag började se allt annorlunda än förr!

Nils skyndade att öppna dörren fullt, så att tonerna kunde fritt strömma in. Fjalar tackade honom med en blick i det han fattade hans hand.

— Jag har till sist — sade han — den bönen till dig, Nils, att du icke räknar strängt med mig för hvad jag gjort i min lefnads qväll! Din storhet och din ära var dock ytterst det, som jag ville verka för Ack, den gamle har svårt att öfvergifva det arbete, som under ett långt lif utgjort hans enda glädje Men så kan det vara, att denna din blifvande storhet, hvarmed jag dock alltid förknippat Sveriges, varit för mig, hvad din morfaders halsband var för fru Bengta Jag har bländats, förtrollats deraf, och därför till slut gripit till medel, som lågo utom min domvärjo! Kan du förlåta mig det!

Nils tryckte varmt den gamle vännens hand,

och denne log så tacksam och lycklig dervid, som om han sett himmelen öppna sig och försoningens dufva sväfva öfver honom och Karin Stures son. Det hade tydligen gått honom djupt till hjertat att tillgripa sådana medel, som då han afstängde alla underrättelser från Penningeby och då han, för att förhindra konung Carls återkomst, lät herr David Bengtssons torn gömma sitt framtidshopp. Men det var att betrakta som ett ytterligare bevis på den fasthet i viljan, hvilken blifvit ännu mer utpräglad genom hela hans egendomliga ställning i lifvet och de oräkneliga försakelser, de lika oräkneliga huggen, både små och stora, som han måst utstå och uppbära för att kunna bibehålla densamma. Han kunde hafva tillagt mycket mer om hvad han gjort så väl sin Karins fader, den stränge riddaren, herr Sven, som hennes son, såsom då han återförskaffade den förre det halsband, hvilket fru Bengta tvenne gånger lyckats få i sitt våld, och då han räddade den senare undan erkebiskop Jöns Bengtssons förföljelse, genom att utlofva, det Nils icke skulle gripa till vapen för konung Carl, något som erkebiskopen fruktade.

— Kan ock vara — fortsatte Fjalar — att den sanning, som under min långa vandring spirat upp för mig, skall gå fram på andra vägar, än dem jag tänkt mig Herraus vägar äro andra än människans. Måhända är det just på den vägen, som du vill gå, måhända är det just der att finna nyckeln till Sveriges lycka. Uteblifva skall hon dock ej, om hon ock fördröjes. Man har sagt mig, att någon sport konung Carl till derute i Danzig, hvad han väl ämnade göra, om han återkomme till sitt rike

Broder Andreas, som gått ut, när munken vinkade honom i dörren, kom nu åter in och stälde sig på sin förra plats vid riddarens fötter. Denne tycktes vid munkens åsyn glömma tråden i sitt tal och såg en stund på honom, som stod med

slutna ögon och radbandet mellan händerna, försänkt i bön, att dömma afläpparnes rörelser.

— Hvad svarade så konungen? — sporde Nils, hvilken nu, när den sårade ej längre så strängt höll på genomförandet af sin vilja, var vida mer mottaglig för de lärdomar, som den pröfvade mannen uttalade.

— Konungen svarade: Jag skall fullborda mitt testamente! — yttrade Fjalar med en skärpa, som var sjuklig.

— Konungens testamente!

— Ja, hans testamente, och hvem vet, om icke det blir det bästa af hvad konung Carl gjort i sin tid.... Kanske har lifvet lärt honom den sanningen, som du icke vill taga från mina läppar, Nils, att den som vill upprätthålla ett svenskt konungadöme får icke vara konung....

Hans stämma blef allt svagare och svagare, så att Nils till slut knappast kunde urskilja orden. Men munken bad ifrigt och vände på sitt radband, och nerifrån klosterkyrkan hördes munkarnes sång.

Då reste sig plötsligt riddaren och fästade med ett uttryck af lycksalighet blicken på ett föremål framme i rummet, alldeles som om någon stått der och talat till honom ord, hvilka fyllt hans hjerta med fröjd. Det bredde sig en sådan frid öfver hans bleka panna, och de stora ögonen lågade af en sådan egendomlig glans, att man kunde tro honom se framför sig dödens engel, som kom att befria honom från hans pröfningars långa pilgrimsfärd och föra honom till den eviga och fullkomliga friden och friheten. Hela hans utseende bar liksom bönhörelsens vittnesbörd, medan munkarne sjöngo:

dimitte nobis debita,
da perenne gaudium!

Slutligen knäppte han tillsammans sina händer och tycktes bedja, hvarpå han med en suck

lutade sig ned mot bädden, liksom återvändande till sig sjelf och den veird, der han ännu dvaldes.

Så förflöt en stund. Då fattade han åter Nils Stures hand och såg länge på honom, hvarpå han sade:

— Haf tack, Nils, för hvad du gjort den okände riddaren alla de, som i osynlig mätte sett dig, hafva glädt sig deråt lika mycket, som den okände sjelf! Nu breder sig ett ljus, som jag ej kan beskrifva, öfver allt och jag ser det helt annorlunda gå manligen din bana fram, Nils . . . vi träffas en gång i himmelen hos din moder . . . ! Allt skall blifva godt för Sverige och för dig!

Nils kände, huru riddarens hand började blifva kall och stel, men friden i det gamla ausigtet stod kvar och läpparne logo, som om han njutit den högsta lycka. Och omärkligt smög sig dödskylan genom kroppen. En kort stund förflöt ännu och så stelnade läpparnes leende in i döden.

Lidna äro lifvets stunder,
leende dör jag —

sjöng den hedniske vikingakungen, när segrarens ormar högggo med giftiga tänder och, som det heter i sången, „byggde sig bo i hjertats sal“, och han gick glad att följa de disor, Odin sändt att föra honom till den eviga glädjen i Wallhall. Men äfven den kristne riddaren sjöng i döden sin lefnads bästa sång, när han fyllt sin läras villkor för att vinna inträde i Guds himmel, och mången hade liksom denne, vid hvars stoft nu Nils Sture befann sig, vandrat törnvuxna stigar och tåligt derunder fördragit ormhugg, giftigare måhända än deras, som byggde sig bo i vikingakungens hjertesal.

Nu var Fjalar Ormssons vandring slutad, och ingen skulle mera hånle åt den leende riddaren.

Men munkarne sjöngo:

„Ora pro nobis!“

II.

Den hemlighetsfulle krämarsvennen.

Döden har sitt eget språk, som förnimmes i hjertat, och ofta nog tydligare och klarare, ju otydligare och ju mera missaktad den var, hvars bortgång man bevittnat.

För Nils var den affidne under hela sin lefnad en man utan all annan betydelse, än den som hans besynnerligheter skänkte honom, utan att det någonsin fallit honom in att göra sig riddarens löjligheter till godo, såsom fallet varit med nästan alla af hans jemnåriga. Först efter sin försoning med konung Carl hade Nils närmare fäst sig vid ett och annat hos honom, såsom hans besynnerliga beteende vid underrättelsen om konung Carls nederlag och flykt, hans plötsliga uppträdande på slottet hos erkebiskop Jöns, just som Nils stod färdig att kasta stridshandsken för dennes fötter och nu till sist hans ord i stúgan vid Enköping; — men detta oaktadt hade han aldrig kommit att tänka sig dessa företeelser såsom något annat än yttringar af en vingbruten ande, som endast undantagsvis hade några klara och fullt medvetna ögonblick, och just som han började söka efter ett sammanhang mellan dessa enstaka drag ej blott af klart medvetande utan af djup beräkning, så

trodde han sig i riddaren finna en fiende, och en farlig fiende, emedan han i sin otillräknelighet kunde våga hvad ingen annan skulle våga.

Och nu, i samma stund som denna hjernas kamrar skulle slutas för alltid och denna tunga uttalade sin sista helsning till lifvet och till Nils sjelf, som varit honom kärast af allt här i verlden, nu lyftades med ens slöjan, och han såg samma hand gripa in i alla hans lifs viktigaste tilldragelser.

Derföre talade döden här ett språk, som trängde djupare in i hans hjerta, än han sjelf i första stunden kunde ana.

Han satt länge qvar vid den döde vännens sida, och tankarna återkommo från sin färd genom det förflutna till den närvarande stundens viktigaste föremål, konung Carl och hans återkomst till sitt rike.

Men huru det var, så tyckte han, att hans arm var liksom förlamad, han såg ej mera så klart och ogrumladt som förr sitt mål; en förr ohörd stämma hviskade till honom, att konung Carl ej mera var hvad konung Carl borde vara, och allt obeslutsammare blef han till sinnes. Den mannen, som talat, hade vunnit en sådan betydelse för honom, att hans ord måste äfven mot Nils' egen vilja utöfva inflytande på honom.

Konungens testamente blef snart uti denna intrasslade härfva af tankar den ten, omkring hvilken han försökte upphärfva tråden. Men han kom icke långt, förr än han fann att han börjat med oriktig ände och måste välja en annan. Och sjelf var han den, som i väsendtlig mon beredt möjligheten för konungen att fullborda sin vilja och skrifva sitt testamente färdigt.

Var det rätt, eller var det orätt, hvad han arbetat och ännu ville arbeta för. Hade han glömt sitt ungdomslöfte, hade han glömt den gode bi-

skopens ord? Betydde konung Carl kanske nu för honom mera än Sveriges allmoge?

Vid denna fråga, som han uppstälde för sig, stannade han.

En rörelse af munken, som ännu stod der med mumlande läppar och som med sitt radband kommit att vidröra sängkanten, väckte honom ur hans tankar. Han for hastigt upp och såg sig omkring.

Då visade sig åter den andre munken i dörren.

— Hvad viljen I fromme broder? — sporde Nils.

Munken såg styft in i rummet, men då han såg, att det redan var bestäldt med den döende riddaren, sade han högt:

— Krämarsvennen är otålig!

— Hvilken krämarsven?

— Han som ett par gånger redan haft bud efter eder, stolts riddare. Hans sven väntar här nere att föra eder till honom!

— Så bed svennens sven vänta! — yttrade Nils, obehagligt störd vid att blifva afbruten af något så obetydligt, som att en krämarsven var otålig öfver att han fick vänta.

Gråbrodern gick ut, och Nils stängde dörren efter honom, hvarpå han åter närmade sig den döde, föll på knä och bad.

Broder Andreas, som nu ändteligen var färdig med sitt bedjande och satte radbandet till rätta vid repet omkring sin kåpa, såg med ett eget uttryck af välvilja på den bedjande riddaren och gick fram samt lade sin skrupna hand på hans hufvud.

— Guds frid och nåd vare med dig, Nils Sture! — ljöd det som en andehviskning från hans läppar.

Nils reste sig upp, kastade ännu en blick på den döde, tog smaragdbjertat i sin hand och kysste

båda namnen, hvarpå han lade det på den dödes hjerta, och skyndade så ut ur rummet.

Nere i refektoriet hade nu munkarne samlats att äta frukost, och äfven priorn befaun sig der. Nils vände sig till honom och tillsade honom, att han önskade, det den döde riddaren måtte blifva bisatt i klostret, tills han kunde draga försorg om likets nedförande till Skara, der det skulle begravas i St. Karins kyrka. Priorn, en välvillig man med ädla anletsdrag, biföll gerna riddarens åstund, och så lemnade Nils klostret.

Utanför porten stod en sven och väntade. Det var krämarsvennens sven, en rask och hurtig yngling, och så fort han fick se riddaren, gaf han sig tillkänna och de gingo gatan fram, tills de kommo till krämarsvennens herberge. Denne kom Nils till mötes. Han såg nedstämd, halft förtviflad ut, och man kunde nu mindre än någonsin i honom igenkänna krämarsvennen.

När de kommit in i det af honom bebodda rummet och dörren väl var stängd, fattade han Nils Stures hand och såg honom länge in i ögonen.

— I finnen i mig en djerf krämarsven, riddar Nils, icke sant? — började han.

— Också ären I icke den man, I gifven eder ut för att vara! — svarade Nils.

— I sägen det, jag är det icke — återtog svennen — och gifve Gud, att jag känt eder förr, herr Nils . . . I hafven ett ridderligt sinne och jag hyser förtroende till eder . . . viljen I tillåta, att jag vänder mig till eder nu i nödens stund?

— Känner I mig för att äga ett ridderligt sinne, så mände detta spørsmål icke tarfva svar . . . och fast I riden med nedfäldt hjälmgaller, så säger jag eder gerna min hjälp till, så vidt som icke derigenom någon skada sker det land och det folk, som jag tillhör . . .

— Ivar Axelsson är mitt namn, och herr Axel Pedersson på Warberg var min fader!

— Ivar Axelsson! — utropade Nils och fattade med värma riddarens hand.

Berättelsen om riddar Ivars fiendskap till erkebiskop Tuve och hans försoning med honom, när deras gemensamma fiende, konung Carl med den stora svenska hären, nalkades, hade lifligt tilltalat ett sådant sinne, som Nils Stures. Och nu, när han fick höra namnet, påminde han sig mycket väl den ståtliga riddaren på sin vilda stridshingst från kriget i Skåne.

Ivar Axelsson å sin sida ådagalade på det mest otvetydiga sätt sin välvilja och sin beundran för den svenske riddaren.

— Till eder — sade han — som hade ert lif ospardt för eder konung, fast han trodde på klaffaresnack, och dertill ville rädda eder farligaste fiende med den kungliga gåfva, hvarmed I hvilken stund som helst kunnat återköpa denne konungs förtroende och kärlek . . . till eder vänder jag mig nu, när jag behöfver vännehjelp!

Nils var färdig att fråga, hvarifrån Ivar Axelsson fått denna kunskap om honom, men denne förekom honom, i det han tillade med eftertryck:

— Ove Lauritsson har sagt mig, att I ären den bäste riddaren i Sveriges land, och jag har särskildta skäl att sätta tro till hans ord. Så som jag hörde eder tala i Linköpings domkyrka, och så som jag hörde eder i går här i klosterstugan, så talar endast en äkta riddersman!

— Så äro vi dock fiender, herr Ivar! — sade Nils afbrytande.

— Vi äro fiender — vidtog Ivar — men den dag kan komma, att vi strida sida om sida . . . Jag vill utan betänkande skänka eder som fiende mitt förtroende, så viss är jag, att I icke skolen missbruka det, och sedan I hafven hört mig till slut, skolen I säga mig, om I viljen hjälpa mig eller icke!

Talen fritt ut, herr Ivar, I skolen icke hafva misstagit eder på Nils Sture!

— Nå väl . . . en olycka har händt . . . hon rörer närmast mig, men ock konung Carl . . .

— En olycka . . . ?

— Jungfru Magdalena har försvunnit från Penningeby!

Nils studsade till och såg skarpt på herr Ivar. En tanke, som han icke kunde afvärja, uppreste sig hos honom, den nämligen att talaren sjelf hade sin hand med i denna händelse, och nu på ett skickligt sätt ville indraga honom deruti. Men han afvisade ögonblickligen denna tanke såsom ovärdig både honom sjelf och den man, med hvilken han talade, när han såg dennes öppna blick och manligt stolta panna. Dessa ögon kunde icke bedraga.

— Huru veten I detta? — sporde han.

— Och hvad rörer det mig? viljen I säga, och I skolen veta det, riddare! — genmälte herr Ivar. — Sen I, herr Nils, jag Ivar Axelsson har konung Carls dotter kär, och hon har gifvit mig sitt hjerta . . . jag såg henne första gången hos min broder herr Erik, när han med erkebiskop Jöns blef Sveriges rikes föreståndare, och hennes skönhet, kanske ännu mer hennes olycka gjorde henne genast dyrbar för mig. Men som jag var konung Christiaus man, så fick jag icke synas här i Sverige, därför sen I mig i denna förklädnad . . . Det var dock en evig olycka, att jag skulle först komma i beröring med vännerna till erkebiskop Jöns . . .

— De känna eder förklädnad . . . ?

— De känna mig, och efter hvad min broder, herr Erik, skrifver mig till, så lärer herr David Bengtsson vara den, som jag har att hålla mig till i detta ärende.

Nils Stures kind flammade af vrede, men Ivar fortsatte:

— Nu vore det godt och väl, om det vore den enda ofärd, som på denna tid rammat mig, men I skolen dess likes veta, att mina gods och län i Danmark hänga som på en silkestråd. Jag måste oförtöfvadt begifva mig till Danmark. Min broder, herr Olof på Wisborg, fruktar ock, att konung Christian skall, om jag icke lyckas ställa honom tillfreds, lofva Gotland åt någon annan, så att ön går ifrån vår släkt, om någon olycka skulle hända min broder Så stå sakerna, herr Nils, och I finnen väl, att nu goda råd äro dyra!

— Hvad viljen I så af mig, herr Ivar? — sporde Nils.

— Det ville jag, att jag finge anförtro min kärlek i edra händer! Kommer jag väl dit neder till konungen, så menar jag, att jag snart skall ställa allt till rätta, men hafver jag ingen här, som räcker mig sin hand i fråga om henne, stolts jungfrun, som skänkt mig sin tro, och därför nu drabbats af ofärd ofvanpå ofärd, så kunnen I väl finna, huru arm och olycklig jag är.

Sorg och smärta talade så tydligt ur riddarens ädla drag, att äfven ett hårdt sinne kunnat röras deraf. Nils dröjde icke länge med svaret. Han räckte riddaren sin hand och sade:

— Hvad jag kan, det vill jag i detta ärende göra för eder, herr Ivar, allt för den aktning jag hyst för eder, sedan skånska fejden der hafven I min hand!

Herr Ivar föll Nils om halsen, och det fattades icke mycket, att tårarne brustit honom ut ur ögonen.

— Hafven tack, stolts riddare! — utropade han — Jag visste väl, att jag vände mig till rättar man!

— Men sägen mig nu ock, hvad I veten om jungfruns försvinnande David Bengtsson, sägen I? Menen I då, att han har sin hand med i denna illgerning?

— Ja, det är David Bengtsson Min sven kom i dag på morgonen med bud och bref från min broder, herr Erik, och han skrifver mig till, att han genom fogden på eder gård, som sjelf infunnit sig i Upsala min broder har nu ock ett par dagar varit der, innan han ifrån Wäddö drager öfver till Finland tillbaka igen af eder fogde har han fått veta om olyckan, och sedan har händelsen velat, att en af hans egna svenner mött röfvarhopen och igenkänt en af herr David Bengtssons folk, fast denne gjort allt för att vilseleda honom De redo nedåt Westergötland, hade svennen sagt, och det var biskop Kettil, som skickat dem.

— Gud bättre, herr Ivar jag fruktar för, att svårigheterna blifva större, än vi nu kunna föreställa oss!

— Dock skolen I väl sjelf med folk draga till Westergötland, herr Nils?

— Godt och väl hvar hon än finnes, skall jag väl veta att hitta vägen till henne. Konung Carls dotter ligger mig nära om hjertat, och är det, som I sägen, David Bengtsson på Ekolsund, som är mästare för denna gerning, så hafven I visserligen vändt eder till rätter man, då I hafven vändt eder till mig.

— Jag är viss derom och sätter hela min lit till eder!

Dörrens öppnande afbröt med ens samtalet. Det var kaniken Helmik som stack in sitt hufvud.

— Förlåten mig, gode herrar — sade han — jag trodde mig här finna min embetsbroder, kanton i Upsala domkapitel, mäster Olof

En blyxt af vrede lyste i Ivar Axelssons anlete, och det var synbarligen med möda, som han beherrskade sig. Äfven Nils fann sig högst obehagligt öfverraskad, men hans ovilja gick öfver i förvåning, då han såg och hörde, med hvilken lätt-

het herr Ivar kastade sig in i det tal och den hållning, som tillhörde en krämarsven.

— Allt detta — sade han — skall blifva, som sig bör, uträttadt, och är vinden god, så skolen I snart hafva det yppersta Leydniska här det går jag i god för

— I kunnen icke upplysa mig, gode herrar — gnälde kaniken — om I hafven sett min embetsbroder taga in här?

— Nej! -- svarade Nils och herr Ivar skakade, bestyrkande utsagon, på hufvudet.

Kaniken log och gick, och herr Ivar fortsatte en stund att utbreda sig öfver förträffligheten af sitt Leydniska kläde, läggande derunder upprepade gånger fingret på munnen till tecken åt Nils att vara försigtig.

Kort derefter fingo de höra kaniken upprepa sitt spørsmål till någon utanför dörren, och herr Ivar igenkände i den svarande rösten sin sven. Men denne tycktes gifva lyssnaren tillräckligt att göra, så att Ivar kunde få tillfälle att hviskande fullborda hvad han ytterligare ansåg sig böra säga Nils.

Båda insågo nödvändigheten af att snart skiljas, om icke arbetet för Nils ytterligare skulle försvåras, i händelse kaniken skulle få den ringaste misstanke, att Nils visste, hvem krämarsvennen var.

— Han vet, hvem jag är — tillade Ivar, — men han får icke veta, att äfven I känna min hemlighet. Han tager mig, som de andra göra, för en vän af erkebiskopen, och det må de tids nog skola de finna, hvems färger jag verkligen bär!

När Nils kom ut på gatan, stod kaniken der före honom och tycktes med noggrannhet granska de olika husen.

— Hillemo! riddar Nils — sade han och gick honom på sitt smygande och inställsamma sätt till mötes — jag kunde icke helsa eder deruppe hos

krämaren, och likväl är det nu en helan tid, sedan jag såg eder Men I hafven skyndsamhet af nöden, godt jag följer eder gatan fram.

— Än eder embetsbroder, kantorn i Upsala domkapitel?

— Han lär bo i ändan på gatan, efter hvad svennen sade mig dock försakar jag gerna mötet med honom för nöjet att träffa eder. I ämnen eder till Stockholm, kan jag förstå . . . ? Gudi lof, vi kunna nu tänka på bättre tider . . . !

Den angenäma morgonluften tycktes utöfva ett synnerligt välgörande inflytande på kaniken, och hans tunga var i den lifligaste rörelse, utan att han ens det ringaste rästade sig vid riddarens fåordighet.

När de så hade gått ett stycke väg och nalkades Gråbrödraklostret, fattade kaniken riddaren i armen och hejdade honom.

— Ett ord för gammal vänskaps skuld, herr Nils!

Nils stannade med synbar motvilja, men tydligen blott nödtvungen, ty han var ögonblickligen färdig att taga ut steget. Det var blott ett obetydligt stycke väg till klosterporten, utanför hvilken Nils såg sina svenner sitta till häst, färdiga till uppbrott. Kaniken höll honom dock fortfarande i armen och förmådde honom på det sättet att blifva stående.

— Känner I den mannen, med hvilken I nyss talade? — sporde han.

— Nej! — svarade Nils.

— Viljen I så känna honom?

— Jag vet icke, att det är af nöden gifver han mig sådant kläde, som han visade mig, så vill jag känna honom för god.

— Se dock till, herr Nils, att icke klädet rinna eder bort mellan händerna och lemnar kvar

— Hvad, kanik, hvad skulle det väl lemna . . . ?

— Ånger bitter ånger, herr Nils?

— Talen rent språk, kanik Helmik, om I viljen, att jag skall höra på eder, ty min tid tillåter mig icke gissa gåtor.

Kaniken bet sig i läppen, men antog ett utseende af trovärdighet och innerlig tillgifvenhet, i det han sade:

— Krämaren är ingen krämare, fastän han synes så det är ingen mer och ingen mindre än en af de mäktige Axelssönerne, det är herr Ivar Axelsson! Kunnen I nu förstå, att I bören taga eder till vara?

— För klädet ? — sporde Nils och skratade. — Hvad gagnar det mig att veta, om det är herr Ivar, ja om det så vore sjelfve herr Olof från Wisborg, blott jag får hvad jag af honom vill? Hatven tack för eder välmening, kanik Helmik, men denna gång, menar jag, att eder varning är obehöflig.

— Än om jag säger eder, herr Nils, att desse Axelssöner syfta på Sveriges krona ! Glömmen icke, att herr Olof på Wisborg seglar i samma farvatten, som gamle kung Erik, och att han visserligen gör skäl för namnet: den orättfärdige!

— I ären mäktiga vred på dessa Axelssöner jag tänker dock, att I öfverdrifven faran.

— Det är riddaresed i våra dagar att förakta klokt folks råd dock tänkte jag bättre om eder, herr Nils — yttrade kaniken förtrytsamt. — Jag skulle dock tro, att en ärlig riddare icke borde inlåta sig med rikets fiender.

— Det är ock min mening men skulle jag i hvarje krämarsven se en fiende till Sveriges rike, så finge jag se mig om, af hvem jag skulle få hvad jag behöfver af det ena och det andra.

— Hm! — hostade Helmik — I viljen icke tro mig

Men Nils, som ansåg sig nu hafva gjort kaniken tillräckligt till viljes och tillika hoppades hafva gjort honom i afseende på sig fullt ut lika slug, som han var förut, började åter vandra mot klostret. Kaniken följde stillatigande, naturligtvis upptagen af sina tankar, huru han skulle få riddaren att öppna sitt hjerta, åtminstone så mycket att han kunde få kasta en hastig blick dit in

Den smidige och fyndige mannen saknade dock nu, hvad han eljest aldrig plägade sakna, — ord, den rätta nyckeln till hjertats kammar. Han ansträngde sig förgäfvets att finna både den lämpliga anfallspunkten och vapnet. Han kunde hafva visat sin välmening med att omtala händelsen med konungadottern, men han ville icke af andra skäl åter vidröra detta ämne, ehuru han insåg, att detta ofelbart skulle hafva fört honom betydligt närmare målet.

Så stodo de ändteligen i klosterporten, och de ystra hästarna gnäggade och frustade af ifver att snart få sträcka ut i det fria.

Den hvällda, djupa klostergången sträckte sig mörk och kall inåt. Och här liksom kaniken just nu kommit i en verld, der han rätt trufdes, fattade han åter riddaren i armen.

— Jag är eder vän, riddar Nils I gören derför orätt, om I kasten mina ord i vädret. Jag upprepar det nu, när jag nödgas taga afsked af eder jag är eder och vill vara eder för en trogen vän.

— Judas! — hördes en djup stämman ropa tätt invid, men så hemsk, så hes, som om det varit en jättepust, hvilken sammanpressat den kalla luften och åstadkommit ljudet.

Kaniken flög till och blef likblek.

— Hvad är det? — sporde Nils — Hvem ropar?

— Judas! — hördes för andra gången den förfärliga stämman.

Kallsvetten stod kaniken i pannan, och han fick brådt att skynda ut ur porthvalvet, men den hesa stämman ropade efter honom:

— Judas de trettio silfverpenningarne äro räknade och funne för lätta din timme slår snart snart snart.

Nils såg sig förvånad omkring. Kaniken var försvunnen, men fram ur dunklet trädde en mager, aftärd skepnad, hvars ögon brunno af en förfärlig eld.

Det var den fromme broder Andreas, den döde erkebiskop Olofs kansler.

III.

Konungen eller bonden?

De sista tilldragelserna voro sådana, att de icke lätt skulle lemna Nils Sture i ro. Ständigt och jemt sväfvade för honom den gröne riddarens sista ord, hvarvid det ena efter det andra ur den flydda tiden dök upp och som liksom neckrosor på minnenas vågor, alla bjudande honom till mötes det käraste, det bästa af hvad han egt och egde här i verlden. Ty den gröne riddarens minne flöt tillsammans med Engelbrekts, med Strengnäs biskopens, med hans moders, och allt detta åter hängde med oförstörbara trädar fast vid hans hem, hans röda ros, och vid hans sträfvanden och förhoppningar för framtiden.

Det lilla gröna smaragdhjertat, som nu hvilade vid den dödes hjerta med Fjalars och hans moders namn uppå, var för Nils liksom den medelpunkt, omkring och till hvilken allt rörde sig och hänförde sig i ständigt skiftande strålar. Till och med, när hans tankar sysselsatte sig med helt andra ämnen, såsom konungens återkomst eller hans dotters räddning, sprang smaragdhjertat fram för hans syn, och dermed fingo hans tankar alltid samma riktning, och spørjsmålet, som han gjorde sig i klosterstugan, om konungen eller bonden egde

mera hans kärlek, stod liksom i eldskrift för honom. De tindrade så spörjande och tillika så hemlighetsfullt, som stjernorna på midnattshimlen, och ju mer han bemödade sig att genomtränga det dunkla och otydliga för att finna ett svar, desto mer fördystrades hans sinne.

Den trofasthet, som han funnit hos Dalkarlarna, visade honom ock i en icke aflägsen framtid, hvad han skulle med dem kunna uträtta, och allt mer och mer ljöd den bådangångnes ord i hans öra: du, Nils, skall stå Sverige före! — och liksom i en dröm såg han utbredas framför sig ett skimmer af höghet och ära. Der gick han fram, en annan Engelbrekt, rensande riket från allt hvad främmande och utländskt var, beredande väg för det som komma skulle och som Sveriges lag ville, ett svenskt konungadöme, och hans namn ropades med beundran och jubel af tusen sinom tusende munnar.

Kommen så långt i sina tankars flygt, visade sig plötsligt anletsdragen af den konung, som redan var vald och krönt, och hvilken han sjelfsvurit sin tro, och som en vingskjuten örn föll han ned vid spörjsmålet: är bonden dig dyrare än konung Carl. Det föll honom före, som om han ännu stått på Hjortens däck och behöft en styrman sådan som den gröne riddaren för att komma fram mellan dessa båda ytterligheter. Hans hjerta sammanpressades, och han fattades af en ängslan som gränsade till förtviflan.

Men vårliga vindar fläktade honom till mötes, ju mera han aflägsnade sig från staden, och lärkorna sjöngo högt under sky. Det var en dag, så full af frid och njutning i naturen, att den tvang sig på det dystraste lynne, smög sig in liksom solstrålen genom den minsta lilla springa och gjorde åtminstone sitt bästa för att sprida ljus och värma och klarhet derinne. Ljust blef det väl ock till slut i Nils Stures själ, men

ett ljus, som kunde liknas vid en af de mellan-färger, hvilka uppkomma, när tvenne hufvudfärger flyta tillsammans med lika styrka. Det var hvarken rödt eller gult eller blått, utan violett eller grönt. De dystra känslorna bröto sig mot de ljusa och bildade ett vemod som hotade att öfvergå till det djupaste svärmod.

Det var hans verk, att konung Carl skulle återkomma, men, om han dermed skulle hafva beredt sitt land mera skada än gagn, hvad återstod väl för honom att göra? Uppträda mot konung Carl . . . , han bortvisade med afsky en sådan tanke, — förena sig med honom . . . , det var lika svårt, och hvem kunde bättre än han känna, huru långt denne konung i sitt vankelmod och sin svaghet kunde gå.

Den tanken började till slut med makt utveckla sig till klarhet hos honom, att han borde hålla sig på afstånd från så väl konungen, som dennes motståndare, tills sakerna sjelfva finge afgöra hans plats i den kommande striden.

Vid Litslena kyrka höll han stilla. Ingen af hans svenner hade under vägen tilltalat honom. De insågo att den gröne riddarens död gått honom djupt till sinnes, och de vördade hans sorg, så att de därför iakttagit tystnad. När de nu sågo honom hålla stilla och icke rida vägen fram förbi Ekolsund, utan sitta försänkt i tankar, liksom hade han i sinnet att taga af åt venster, då det naturligtvis gälde hemmet, förundrade de sig, men sade icke heller nu något.

Då kom Sten Sture framsprängande på vägen från Ekolsundshället.

— Vid helge kung Erik, så ser jag dig då åter, vän Nils! — ropade han på afstånd, och när han kom fram sträckte han båda armarna mot Nils.

Denne besvarade helsningen, men i hans leen-

de låg sorgen så full, att herr Sten drog sig förfärad tillbaka.

— Något tynger på ditt hjerta, Nils! — sade han — Kan du och vill du säga mig det, så vet du väl, att det är min högsta fröjd, om jag kan vara dig till någon hjälp . . . fast jag nu kom för sent till Ekolsund . . . I ären raska svenner — tillade han, vändande sig med en hurtig böjning på hufvudet — vid mina tre sjöblad, jag önskade, att jag hade eder i min tjänst!

— Jag är dig skyldig tack för det du haft i sinnet att göra mig — genmälte Nils och tryckte lifligt vännens hand — hvar och när jag kan, så vill jag gengälda dig!

— Men nu skola vi först kringklappa den lede sjöröfwaren . . . kom med, Nils, och lät oss sträcka ut, här strides snart sagdt i hela Mälardalen, och kungen är envis, fast vi gäfvo honom ryggen full i skogen vid Haraker . . . Kom med, om en timme skall du hafva sett den gode herr David böja knä för dig . . . Vid mitt goda svärd, han förtjenade galgen, den arge bofven!

— Låt den saken vara glömd så länge — tog Nils till orda — jag tager nu vägen hem till Penningeby.

— Till Penningeby? — utbrast Sten, som ej kunde fatta, hvad som gick åt hans tappre och ridderlige vän.

— Ja, till Penningeby — återtog denne — jag vill bida en stund.

— Men ditt svärd behöfves, Nils!

— Jag tror det ej.

— Dina mogna råd!

— Sådana eger jag knappast . . . Men när fred blir i landet och kung Carl är återkommen till sitt rike, då väntar jag dig på Penningeby, och då vill jag säga dig, hvad jag nu icke kan. Farväl, vän Sten!

Han räckte honom handen, hastigt, nästan

hättigt, som om han icke varit rätt säker på sig sjelf utan behöft denna kraftåtgärd för att med ens afslita möjligheten för sig att slå in på den väg, hvilken han ville undvika.

Sten Sture tryckte stillatigande hans hand och såg honom med förvåning i sporrsträck ila norrut framåt Upsalavägen.

Stor blef glädjen på Penningeby, när riddaren kom hem. Den gamle gårdsfogden fick med ens så mycket att beställa och knuffades mellan svennerna, medan slottsfrun, den unga, sköna fru Brita ilade utför trapporna att helsa sin herre och man välkommen. Det bleka svårmodet flög bort för en stund från riddarens panna, när han såg och förnam den friska, soliga glädje och frid, som här strömmade emot honom. Han fattade sin makas arm och gick leende uppför slottstrappan.

I salen kommo barnen honom till mötes och äfven fru Iliana och hennes syster, unga Ingeborg, hvilka ännu voro kvar på Penningeby.

— Har du icke den gröne med dig? — sporde Svante, och Moritz fattade fadrens hand, spörjande detsamma med blicken.

— Nej barn, han har rest långt bort.

— Då har han gått sin pilgrimsfärd, för det sade han, när han var här sist, att han snart skulle göra!

— Ja, ja, han har dragit på pilgrimsfärd.

— Till den heliga grafven . . . var det icke så? — sporde Svante, — för dit vill jag rida en gång, att jag må bli så dugande en riddare, som du är, fader!

Nils tog gossen på sin arm och klappade det lockiga hufvudet samt kysste honom på pannan.

— Än du då, Moritz? — sporde han sin äldste son.

— Jag håller mig väl hemmavid och gläder mig åt bror Svantes idrotter! — svarade den blide sonen, som hade moderns vackra anletsdrag, fast

så milda och mjuka, som om naturen hade ämnat honom äfven hennes kön.

Fadern tog äfven denne son på armen och kysste honom, och fru Brita såg så hjerteglad derpå, ty hon truktade alltid, att hennes förstfödde för sitt veka lynne skulle förlora faderns kärlek. Men Nils fattade sin husfrus hand och förde henne fram i salen, och der slöt han henne intill sig med en blick af den varmaste kärlek, liksom ville han tacka henne för det hon hållit trogen vård om hus och hem, ehuru han icke sade något i fru Ilianas närvaro, hvars sorgsna minnen så lätt kallades till lif.

— Och konungadottern? — sporde han, hastigt afbrytande tystnaden, när han såg, att emot hans vilja rörelsen tycktes blifva hans fränka öfvermäktig. — Hvad har väl inträffat, kära hustru... Vi glömma i återseendets glädje den olycka, som drabbat våra närskylda!

Detta spørsmål ledde samtalet in på ett annat område, och både Brita och Iliana redogjorde ömsom för alla, äfven de minsta omständigheter rörande denna händelse.

— Hon stod just här — sade Brita — när vi skildes på morgonen. Hon var något sorgsen i hug, som jag kunde tycka, och hon längtade ut i skogen att höra vallhornet, der du vet, som ekot är starkt.... Ack, jag minnes väl, hur många gånger jag sjelf satt der vid randen af hällen och band krans efter krans af de små blommorna, allt medan gamla Marit blåste på sin lur i skogen.

Hennes blick for med ljuft svärmeri öfver den vackra landskapstaflan, som utbredde sig framför fönstret, der de befunno sig, och fru Iliana klappade henne vänligt på handen. Äfven hon mindes väl Marits lur och talken grå, den tjufaktiga fogeln, som dock hade sin herrskarinna i så troget minne, att han högt ifrån skyn slog ned på hen-

nes axel, när hon lockade honom, äfven efter en längre tids skilsmessa.

— Nå väl — fortsatte fru Brita — stoltjungfrun gick . . . gick ensam, och kom aldrig mera åter.

Unga Ingeborg, som stod bredvid sin syster, grät högt vid dessa ord, och kunde knappast blifva lugn, fast riddaren tog henne och satte henne bredvid sig på bänken i den djupa fönstersmygen, der äfven Brita och Iliana togo plats.

— Sörj icke, Ingeborg, vi skola nog komma till rätta med saken! — tröstade Nils.

— Kommen I icke ihog, herr Nils — stammade flickan, medan tårarna perlade ned utför de fina af räddhåga dödsbleka kinderna — kommen I då icke ihog jungfrun, som skulle sig till ottesången gå . . . och kom i berget in? Hon höll mig så kär, den väna konungadottern . . . ack om jag fått försvinna i hennes ställe . . . och nu kommer hennes fader, konungen hem, säger man, och så är hon borta . . . det är sorg ofvanpå sorg!

— Så farligt menar jag icke, att det är, ung Ingeborg . . . bergen hafva nog mycket att gömma, utan att sluka kristet blod . . . Nej, nej, vi skola nog finna på råd! . . . Men låt mig därför veta, huru allt tillgick.

— Det är allt hvad jag vet — svarade Brita — hon försvann, som hon gick och stod. Hon hade dagen förut fått ett bref, säger Ingeborg, och det fick hon nu litet emellan, så det kan knappast stå i samband med hennes försvinnande.

— Hvem lemnade henne brefvet?

— Det vet ingen!

— Och när saknade du henne först?

— Vid middagstiden . . . och då sände jag genast ett par svenner till skogen, men de funno henne icke . . . dock kunde de se ifrån hällen spår af en liten fruntimmersfot, som gingo djupt in i skogen, der de förlorade sig bland ljungen och

ormbunkarna Så fort de kommo hem, lät jag genast folk rida åt alla håll, gamle gårdsfogden red ända fram till Upsala, men alla kommo åter utan att lemna något svar, som kunde stilla vår ängslan och oro.

— Ja, ja den oron varar nog lifvet igenom — suckade Ingeborg, — Får hon dricka ur trollhornet, så glömmar hon allt, och kommer hon så en gång hit tillbaka, så äro några mansåldrar förflutna, och ingen ingen skall mera känna henne, och hon skall känna ingen!

Nu hördes några matta toner af ett vallhorn från andra sidan om sjön, och Svante kom framspringande i yster glädje.

— Det blåser till strids nu ställa de upp sig — ropade han med strålände ögon — och riddarne rida frustande hästar, kom fru Iliana, kom och följ mig, så skall du få höra och se, hur det hugger i skogen och hur det glindrar mot de blanka harnesken!

Han fattade eldigt fru Ilianas hand och sökte draga henne upp från bänken, medan den äldre brodern allvarligt lade sin hand på hans arm och sade:

— Icke så, icke så, bror Svante låt blifva, jag vill följa dig!

— Du! Du, Moritz, som knappast tål att bli litet våt om fötterna! Nej, dig vill jag hafva med mig, fru Iliana, och du skall berätta för mig om min tappre morbroder, marsken herr Thord, som hade konung Carls lycka i udden af sitt svärd.

Gossen slog vid dessa ord blygsamt ned ögonen, som om han sagt något, hvilket icke riktigt passade för honom, men plötsligt såg han upp på den äldre brodern.

— Jaha, du det sade den gröne riddaren många gånger, att så länge den tappre marsken lefde, så satt konung Carl trygg, och när han ej mera förde svärdet, så brast konungens lycka

och kronan föll af hans hufvud . . . Kom, kom nu, hör, hur ystert vallhornet låter, jag menar, att Olof vallherde fått med ulf eller björn att göra, men var icke rädd, jag skall taga min yxa med!

Det låg både sötma och bitterhet i gossens tal. Men fru Iliana gjorde honom till viljes och gick ut med honom. Äfven Moritz följde och Ingeborg, så att Nils och hans husfru blefvo allena.

En kort stund förflöt, utan att något yttrades, men fru Brita hade synbarligen något på hjertat, som hon tycktes hafva svårt att komma fram med. Nils märkte det och sporde henne till derom.

— Jo — svarade hon — jag vet något mera . . . Gårdstogden träffade en af herr David Bengtssons svenner, och denne sade till honom namnet på den lede röfvaren.

— Och det var?

— Herr Ivar Axelsson!

Den nära frändskapen mellan denne och Britas hjertevän, hennes svägerska — Herr Ivar var nämligen fru Ilianas farbroder — hade hvilat tungt på hennes hjerta och hon hade strängeligen förbjudit fogden att för någon yppa sin hemlighet. Om det smärtade henne sjelf, att sådant kunde begås af en riddare, huru mycket mera skulle det då icke smärta Iliana, tänkte hon.

— Och denne herr Ivar var krämarsvennen, som förde konungadottern hit, när ofärden drabbade dig i Krokeks kloster! — tillade hon, fattande ömt sin herres hand och tilläggande, i det hon lutade sitt hufvud mot hans bröst — Guds moder och alla helgon vare dess pris, att du kommit lyckligt ifrån den resan, och att mina böner för dig och din välgång blifvit hörda!

— Så låt den sorgen fara! — genmälte Nils och fattade sin maka om lifvet samt såg henne länge in i de trofasta, älskande ögonen. — Vi skola i sinom tid tala derom, men nu ligger mig

konungadottern om hjertat, och jag har lofvat att göra hvad jag förmår för att finna henne. Och det löftet har jag gifvit åt ingen annan, än

— Ingen annan, än?

— Herr Ivar Axelsson, krämarsvennen!

Fru Brita slog tillsammans sina händer och kunde icke återkomma från sin förvåning, hvori blandade sig fruktan, att något svek låg förborgadt under allt detta.

— Herr Ivar! — sade hon gång efter annan — Herr Ivar har talat med dig i detta ärende? Det slår icke felt, der ligger svek under!

— Ja, och jag tror honom om godt, Brita . . . men deremot menar jag att sveket ligger under den upplysning, som min fogde fick af David Bengtssons sven.

Fru Brita såg frågande på sin man.

— Herr Ivar Axelsson är en riddare god, — sade han — men David Bengtsson är en feghjertad man!

— Så må jag väl säga som det står i visan — utbrast fru Brita och knäppte tillsammans sina händer — att verlden är full af falskhet och svek, fast jag det än ej sjelf har förnummit!

Nils berättade nu allt för sin hustru, huru det tillgått med honom sjelf och huru han i Enköping sammanträffat med herr Ivar, och detta öfvertygade fru Brita mer än allt annat och förmodade henne att antaga sin mans förmodan som den enda rätta.

— Dock hafver jag en ting märkeligare än detta att säga dig — tillade han — det är som barnen sade om den gröne riddaren, han har anträdt en pilgrimsfärd, hvarifrån han icke skall återvända . . .

— Tänker han då, som gamle kung Olof Tryggvasson, efter hvad sagorna förtälja, sluta sina dagar som ensittare i det heliga landet? -- sporde

Brita, utan att det ringaste tänka på det Nils kunde hafva en djupare mening med sina ord.

Men när hon såg upp på sin man, märkte hon dock, att hans ord inneburo något annat än en vanlig pilgrimsfärd.

— Heliga Guds moder . . . är han död? — utropade hon, och hennes röst uttryckte lika mycken sorg som bestörtning.

Det gifves vissa naturer, som tyckas vara oförstörbara, oåtkomliga för de vanliga vexlingarne i menniskolifvet, och till dessa hade den ädle riddar Fjalar Ormsson hört. Sådan som han gick på Penningeby, sådan hade fru Brita sett honom, allt sedan hon var en helt liten flicka och satt på faders och moders knä, och aldrig var han annorlunda hela tiden igenom, förr än nu mot slutet, då han någon gång var ensam med barnen. Då hade han haft ett helt annat utseende. Det egna, stundom hänfulla, leendet var då försvunnet, och ur hans öga strålade så varm kärlek ned öfver de små, att det alltid gjorde hennes hjerta godt att se derpå.

När hon nu fick närmare lära känna honom och med sin qvinliga mottaglighet för hjertats djupare känslor såg honom af kärlek försaka sin kärlek och sitt lifs lycka och, oaktadt allt det bittra som verlden räckte honom att dricka i rågad mått, förblef sin ed och sitt löfte och sin kärlek trogen, då greps hon af en beundran, som gränsade till vördnad, och det göt sig kring hans minne ett skimmer af helgonhöghet.

Men Nils berättade vidare om hvad den döende riddaren sagt till honom på sitt yttersta om konung Carl och om honom sjelf och om det gemensamma fosterlandet.

Brita satt stum dervid. Hon blott såg på sin man utan att kunna finna ord för de tankar, som föddes i hennes själ.

Månen lyser på vattnet och du ser, huru vå-

gorna glittra, och du fröjdar dig deråt. Men solen lyser på samma vatten; silfret blir guld, brinnande, flammande guld, och ditt öga uthärdar ej länge att se derpå. Så var det med den döde riddarens tal, och det gjorde samma verkan så väl på Brita som på Nils. De kunde icke lyssna dertill, och likväl drogos de emot sin vilja att tänka deröfver och begrunda detsamma, ty det låg ju der bakom ett helt lif af idel uppoftningar för det sanna och det goda. Det var en sol, som lyste med bländande sken.

Och vid ljuset från denna sol fick hela den tafla, der Nils sjelf var en bland de handlande figurerna, ett annat utseende. Han måste dock medgifva för sig sjelf, att han rört sig med allt för liten sjelftillit. Han kunde kraftigare hafva fört sin talan vid många tillfällen, och måhända skulle då mycket af det som timat aldrig hafva inträffat. Han hade väl utan fruktan talat sanningens, den fördomsfria och oegennyttiga sanningens, ord till konung Carl, han hade utan svek orubbligt gått fram på den bana, som hans pligt såsom man och riddare bjudit, men han hade derunder låtit binda sig, låtit omgärda sig af band och skrankor, hvilka väl gjorde honom till en ädel och högsint man, men icke till en sådan som tiden kräfde. Han stod liksom midt i en rosendelund af höga och sköna blommor, men de skymde verlden för honom, så att der kunde till sist riket gå under, utan att han af idel ridderlighet lyftade sin hand till dess försvar.

Tankarne foro sin tysta färd, men allt längre de kommo, allt vidsträcktare, allt ödsligare blef det. Likt arkens dufvor flögo de ut att finna land, men land kunde icke skådas och de vände åter tillbaka, och ängslan och oro togo sin bostad i hjertat.

Länge varade tystnaden, och allt blekare blef Brita om kind, allt dystrare lade sig fårorna på

Nils Stures panna. Slutligen sade Brita och såg med tårade ögon upp mot himlen.

— Stackars, stackars min gamle frände jag spørjer dig ej till, Nils, hvad du vill och skall göra, jag som känner ditt hjertas minsta tankar och vet hvad du gjort för kung Carl, jag må väl kunna fatta din smärta. Här står kärlek mot kärlek, kärleken till honom, som uppoffrade allt för din lycka och kärleken till din, till Sveriges konung, och båda måste uppgå i en enda, i kärleken till fosterlandet.

— Du har rätt, hustru för mig ligga tvenne vägar öppna, och då jag icke kan gå den ena, måste jag gå den andra.

— Och hvilkendera kan du icke gå?

— Den vägen, der den goda drottningens bön och mitt löfte ställa sig emot mig med ett bart huggande svärd! — Den vägen, der jag ser före mig nödvändigheten att draga svärdet mot konung Carl.

— Men huru skulle väl sådant kunna blifva en nödvändighet?

Frågan uttalades med blossande kinder och orolig blick, och Brita fattade ifrigt sin mans hand.

— Om konung Carl glömmer hvad Sveriges konung aldrig får glömma, att hans krona hvilar på, eller hellre, är uttrycket för folkets trö på sig sjelft, om han glömmer, att han är till för att skydda lag och gammal sedvänja, om han låter riket sönderslitas under sina fötter af dessa mäktige ur vår egen klass, hvilka med sitt eget jag till utgångspunkt handla och vandla med riket, som om det vore deras ärfda jagtmark, hvilken de kunde stycka efter behag, om till sist och till följd af allt detta Sveriges folk — och det är bonden, Brita — om detta folk skall dö bort och försvinna likt en rök, så att ingen mera vet att säga, hvar och hur det lefde sitt sträfsamma lif då kunde

väl det spörjsmålet göras, om det vore rätt, att riddarens svärd blefve stilla i sin skida . . . då kunde jag väl komma att glömma mitt löfte och drottningens bön.

Brita fick mycket att tänka på vid den tafla, som nu upprullades för henne. Väl hade hon redan vid första förnimmandet af den döde riddarens tal dunkelt tänkt sig den strid som måste försiggå hos Nils, men när hon fick verkligheten lagd framför sig ohöljd, bäfvade hon tillbaka och hennes hjerta krympte tillsammans som blomman för den första vinterkylan.

Med räddhoga i blick och röst sporde hon:

— Och den andra vägen, Nils?

— Han heter: bida!

Brita måste inom sig och medan hon ännu stod under inflytande af det första intrycket erkänna, att hennes herre och man hade rätt. Hon skulle sjelf, det kände hon med sig, hafva handlat som han. Men likväl var det något inom henne, som hviskade, att hvad som nu syntes rätt skulle visa sig i ett annat ljus som motsatsen, och detta dunkla, obestämda tog form i en suck och ett uppreparande af:

— Stackars min gamle frände! — hvarpå hon tillade — Utom dig eger han knappast en uppriktig vän i hela sitt rike!

Fru Iliana, som återkom med barnen från skogen, afbröt samtalet, och Nils steg efter en kort stund upp och gick ut att se om hus och hem, tala med gårdsfogden och enligt sin vana äfven med sina svenner, af hvilka helt naturligt Brodde följde honom och betraktades och behandlades mera som en vän, än som en tjenare. Detta var äfven, ehuru i mindre grad, fallet med Erik och Hollinger.

Så gick dagen, och qvällen kom, då husfolket enligt gammal god sed samlades i stora salen till bön. Äfven de följande dagarna förflöto på van-

ligt vis i lugn och frid, ehuru oron gräfd sig allt djupare in i deras hjertan, som utgjorde medelpunkten för lifvet på Penningeby. Barnens joller utgjorde under dessa och många följande dagar den enda sanna glädjen inom de gamla murarna.

Fjerde dagen på qvällen sutto Nils och Brita länge vid hvarandras sida i bönkammaren och talade om hvad som varit och hvad som skulle blifva. Båda undveko dock att beröra det ämne, som utgjorde själfva kärnpunkten i deras inre sorg, den gröne riddarens afskedsord och förhållandet mellan Nils och konungen.

Men ett fält fans, som de deremot kunde beträda och som de äfven beträdde med vänskapens och kärlekens hela värma. Det var den försvunna konungadottern och hennes räddning. Och härom talade de denna afton. Slutet på deras öfverläggning blef, att Nils först borde draga till David Bengtsson, och sedan finge man väl se, hvad som kunde blifva att göra.

Följande dagen red också Nils Sture med åtta svenner ut från Penningeby.

IV.

Konung Carl återkommer.

Konung Christian sökte i det längsta att försvara sig, sedan slaget vid Harrakers kyrka visat omöjligheten för honom att gå anfallsvis till väga. Hans danske marsk, herr Clas Rönnow, och den svenske, herr Thure Thuresson (Bjelke), voro der- vid de mest verksamme i hans tjänst. Men hur det nu var, så var lyckan viken från den danske kungen och hans män, och vid midsommartiden lemnade konungen Stockholm och seglade hem till Danmark för att samla mer folk och manstarkare komma tillbaka.

Men bondehären låg omkring Stockholm och hade sina läger på ömse sidor om staden både på Norr- och Södermalm, på hvilket senare ställe hufvudlägret var. Staden hade ännu icke gifvit sig, men det blef med hvar dag allt tydligare för de båda nyssnämnda herrarne, hvilka innehade slot- tet, att den icke länge skulle kunna bibehållas. Der funnos liksom i alla större städer i Sverige en mängd Tyskar; halfva stadens råd utgjordes af dem, hvarjemte de innehade åtskilliga inbrin- gande stadstjänster såsom borgmästare-, stadsskrif- vare- och tullskrifvaretjänster, genom hvilket allt äfvensom genom sin rikedom de utöfvade mycket

inflytande. Dessa Tyskar voro egentligen de, hvilka utgjorde den främmande konungens stöd och voro slottsherrarnes pålitligaste anhängare. Men den svenska befolkningen i staden längtade efter att få konung Carl tillbaka. Det rop, som utgått från bönderna, „att Sverige icke vore något höfvidsmansdöme eller prestadöme, utan ett konungarike, och att det skulle förblifva som det af ålder varit hade,“ — det ropet fann genljud inom staden, och mån påräknade med visshet i bondelägren, att, om konungen återkomme, skulle de svenske borgarne förmå så mycket, att staden sjelfmant öppnade sina portar.

Emellertid dröjde det, innan det blef något allvar af med konungens återkallande. Det är också naturligt, att erkebiskopens vänner, de gamle unionsvännerna, som nu just genom erkebiskopen återfördes till fosterlandets sak så till vida åtminstone, som att de numera stredo emot unionskonungen, — att de skulle uppbjuda alla sina krafter för att motverka återkomsten af en man, hvilken var erkebiskopens fiende i högre grad än konung Christian. Till en början, så länge biskop Kettil och äfven de förnämste af de andra herrarne omkring honom drogo genom landskapen att skaffa förstärkningar till hufvudhären framför Stockholm och äfven sedan, medan man ännu som bäst var upptagen af striden i och omkring Mälaren, gaf sig allmogen någorlunda till freds. Men sedan konung Christian nödgats lemna Stockholm, förnyades med förökad styrka ropen om konung Carls, den svenske konungens återkallande.

Nu råkade erkebiskopens vänner i en svår ställning. Men biskop Kettil gjorde slag i saken. I Juli månad uppsattes tvenne bref, det ena från allmogen, det andra från herrarne, och en pålitlig budbärare sändes till Danzig att öfverlemna dem konung Carl i händer.

Som belägringen hufvudsakligen bestod i att

hålla staden inspärrad, och konung Christian hade många anhängare här och der i landet, synnerligast i Westergötland, drog biskop Kettil dit ner, och äfven många af de andra herrarne lemnade hären. I bondelägren gick man med spänd väntan att höra konungens svar och få emottaga honom, ty ingen tviflade på, att han ju skulle komma. I staden, der såsom alltid var fallet, de motsatta känslorna lefde hvarandra närmare, kunde man tydligare se yttringarne af skiftande fruktan och hopp. På slottet deremot fans uteslutande motsatsen till de önskingar, som rådde inom bondelägren. Och på alla tre ställena riktades dagligen, sedan den tid var inne, då konung Carl kunde hafva hunnit fullborda sin öfversegling, spanande blickar utåt sjön. På slottet hoppades man att få se de danska fartygen med förstärkningshären sticka fram i skären, på malmarne att få se konung Carls skepp, medan i staden Tyskarne delade slottsfolkets och Svenskarne allmogens förhoppningar.

I början af Augusti, det var ungefär en månad efter afsändandet af brefven till konung Carl, kom en flotta uppseglande i Stockholmskären och lade sig för ankar. På slottet affyrades en kanon till tecken af den glädje, som der uppväcktes, och från slottet spred sig glädjen ned till staden bland de tyska borgarne. Det var konung Christian med förstärkningshären, derom var intet tvifvel. Man hade från slottet sett Dannebrogen, och nere i staden visste man berätta, att ett bud lyckats smyga sig in genom belägringshären och medfört bekräftelse på, att det var konung Christian, så att nu skulle det blifva en ny morgon med bättre väder.

Och lika högt som glädjen steg hos Tyskarne, lika högt steg sorgen och harmen hos Svenskarne, och spred sig från dem ut till lägret, der man skyndade upp på de högsta bergen för att få så

vidsträckt utsigt som möjligt öfver fjärdarne och de många holmarna.

Gubben Bengt var en bland de ifrigaste att förvissa sig om, huru det förhöll sig med den ankomna flottan, och han steg jemte en af sina söner i en båt och rodde ut åt sjön. De höllo tätt intill södra landet för att icke onödigtvis utsätta sig för faran, om det verkligen var konung Christian, och gubben ville blott se Dannebrogen.

De rodde ett godt stycke väg utan att möta någon, men så, just som deras båt stack fram bakom en udde, kom en annan roende inåt staden, och de höllo stilla. Då reste sig en man i bakstammen af den främmande båten och ropade dem an på god svenska.

— Hören hit godt folk . . . är det klart till staden?

Det var Olof Ingesson, som afgått med breffen till konung Carl. Gubben Bengt kände honom grant och svarade, att det ginge godt för sig att komma till lägret, samt sporde tillika hvad svar han medförde från konungen.

— Ro litet bättre fram, så får du se svaret!
— ropade frälsemannen, och så tog hans båt fart mot staden till, medan gubben och sonen efter något betänkande fortsatte sin led åt motsatt håll. Ty visst var det nu konung Carls flotta, som låg derute.

Efter en stunds fortsatt rodd, hvarunder vida större väglängd tillryggalades, emedan de nu höllo rakt fram från udde till udde, fingo de slutligen sigte på flottan, hvar hon låg, stam vid stam, stora präktiga skepp, men ingenstädes kunde de se ett spår af någon Dannebrog.

— Ro friskt fram, Lars — sade gubben, då sonen hvilade på årorna och såg sig om mot skeppen — är det kungen, så kunde det göra en godt att se honom, huru han nu ser ut.

Och sonen rodde, och båten skar med skarp

bog genom vågorna. När de kommo till det yttersta skeppet, saktade de något farten och sågo upp åt de höga borden samt ropade till sist, men erhöillo intet svar. Vål sågo de en mängd hufvuden titta fram öfver relingen, men det var idel främmande anleten. De rodde då längs fartygets sida och vände akter om det fram till närmsta fartyg; äfven här ropade de, men deras rop gjorde icke heller nu någon annan verkan än vid det förra fartyget.

Så kommo de till det tredje.

— Är kungen med? — ropade gubben Bengt.

Det dröjde en stund. Ett hufvud visade sig, så ett annat, derpå ett tredje. Det blef rörelse om bord, och gubben förnyade med kraftigare stämma sitt rop.

— Ja, är han så! — svarades då på god svenska, och ett fjerde hufvud blef synligt. — Hvem är du, som ropar?

— Jag är bergsman Bengt från Hedemora, hvem är du?

— Clas Lang är mitt namn.

— Var det du, som grep gamle drotsen på Rävelstad?

— Jo, var det så.

— Godt . . . då skall du nu föra mig till kungen!

— Det skall ske! — svarade Clas.

Ögonblicket derefter nedsläpptes en fallreps-trappa och en ända att göra fast båten, och gubben och hans son Lars stego upp om bord på Hvita örnen, ett Danziger-skepp, som fått detta namn till den polske konung Kasimirs ära, med hvars hjälp staden frigjort sig från tyska riddareordens tryckande öfvervälde.

Clas Lang, konung Carls gamle svennehöfvitsman, som följt honom under landsflykten och äfven der hos honom bestridt samma tjänst, som

hemma i hans rike, syntes icke till, men visade sig snart.

— Kom och följ mig! — sade han och fattade med ett godmodigt leende den vördnadsvärde gubbens hand.

De gingo akterut och utför trappan ned i skeppsrummet, der konung Carl, som genom Clas Lang blifvit förberedd och gifvit sitt bifall till besöket, väntade dem.

En småsven var sysselsatt att spänna det praktfulla harnesket på konungen och var just färdig dermed, när höfvidsmannen införde gubben Bengt.

— Hvem är du, gubbe, den förste, som helsar mig välkommen till fosterjorden? — sporde konungen, men tillade, då han närmare fick bergsmannens drag i sigte — dock tyckes det mig, som om vi skulle hafva sett hvarandra förr!

Gubben Bengt var nästan rörd vid åsynen af den åldrige konungen, hvars anletsdrag väl ännu voro vackra, men, aftärda och slappa, talade jemte det gråsprängda håret om bekymmer och sorger, som måhända böjt honom mera än de sextio åren.

— Väl hafven I sett mig förr — genmälte han till svar på konungens spørsmål — för alla de bägare I hafven tömt af mitt öl jag är Bengt Björnsson från Hedemora

När namnet nämndes, drog sig konungen mycket väl till minnes både mannen och hans hustru och söner, och när han så fick veta, att den ene af sönerna var med, så ville han äfven helsa och tala med honom.

— Långt tillbaka i tiden går alltså vår bekantskap, Bengt — sade konungen derpå — och godt hade varit, om alla blifvit mig så trogna, som du

— Rätt kan du hafva i detta tal, konung — svarade gubben — dock skall du derjemte besinna, att tron höll icke å någondera sidan!

— Hvad menar du? — sporde Carl, något häftigt.

Men gubben svarade så lugn, som om han talat till sin egen son.

— Jo, ser du, konung Carl, dem som hade dig mest kär, dem visade du ifrån dig, och i deras ställe var du omgifven af idel förrädare Slikt skilde dig den gången från Sveriges krona. Du kan nu som då lita på Sveriges allmoge och hålla vi i hop, du och bönderna, så vill jag väl se den i synen, som skall våga röra ett hår på ditt hufvud. Det må du ock veta, att hvar så icke vi bönder varit, och några af dina vänner, hvilka du fordom föraktade, så hade du aldrig kommit hit i riket tillbaka, det säger gamle Bengt Björnsson och hvarje bondeman i Sveriges rike!

Konungen, som till en början synbarligen med missnöje hört den oförskräckte gubbens tal, skiftade utseende, ju längre det fortgick och stod slutligen med leendet på sina läppar.

— Så säg mig då, eftersom du är så väl underrättad — sade han — hvem bland mina vänner är det väl, som nu drifvit detta igenom, att jag åter befinner mig på trappsteget till Sveriges konungathron?

— Det kan jag säga dig, konung Carl det är den ädle riddaren, herr Nils Sture.

Leendet på konungens läpp uttryckte det djupaste vemod.

— Så har han kommit till bättre tankar nu, min frände, herr Nils! — yttrade han, men mera för sig sjelf än till gubben.

Denne hörde dock tydligt konungens ord.

— Herr Nils har alltid varit en riddare god, något annat skall ingen ärlig man kunna säga, och väl hade varit för dig, konung, om du haft den riddaren så kär, som han iörtjenat.

— Den riddaren lemnade mig dock ensam i

farans stund, oaktadt jag skickade bud på bud efter honom.

— Nej, konung Carl, det gjorde han icke.... jag vet det jag, hos hvilken han haft sitt stamhåll, när han ridit i våra bygder att hålla männens kärlek till dig varm.... Dina bud kommo aldrig riddaren till handa, och när han sedan ville resa en bondehär för att med våld tvinga erkebiskopen att afstå från konung Christian och försöna sig med dig, så var det endast till följd af din egen befallning, som han afstod derifrån.... Och det kan du tro, att hade icke herr Nils varit, så hade aldrig en man gått öfver elfven och längheden för erkebiskopens och biskop Kettils skuld!

Det var naturligt, att denna förklaring öfver Nils Stures uteblifvande i konungens sista afgörande strid mot erkebiskopen på långt när icke skulle tillfredsställa konungen. Det lät fast otroligt för herr Nils sjelf, när hans vän herr Sten slutligen kom med berättelsen om hvad som timat, huru mycket mer skulle då icke konungen finna det osannolikt och otroligt, att hans bud icke kommit riddaren till handa. Dock var det icke med bitterhet han tänkte på Nils Stures uppförande vid detta tillfälle. Tvärtom fann han det lätt förklarligt, ehuru på helt andra grunder. Han tänkte nämligen på sitt eget förhållande till mannen, huru många gånger och huru djupt han kränkt honom, och det var väl knappast tänkbart, att allt detta skulle eller kunde glömmas så med ens, helst som konungen visste med sig, att han ännu hade en skuld till Nils Sture, som var guldén.

Allt detta var dock saker, som bergsmannen icke kunde känna och som konungen icke kunde i samtalet med honom vidröra. Carl fästade sig endast vid den värma, som uttalade sig i den gamles tal och hela väsende, lemnande åt sitt värde hans villfarelse i afseende på Nils Sture.

— Det är godt och väl — sade han. — Och

för hvad I nu hafven gjort mig och riket, skolen I hafva tack af mig, så länge I lefven, och heder och ära så länge, som män i Sverige minnas en tapper handling!

En hirdsven kom i detsamma inskyndande och underrättade konungen, att höfvidsmännen för svenska hären voro komne ombord.

Konungen tryckte då ännu en gång den ärlige bergsmannens och hans sons händer, satte hjälmen på sitt hufvud och gick upp på däck, åtföljd af Clas Lang och ett par andra höfvidsmän. Sist följde gubben Bengt och hans son.

Det var herr Christer Bengtsson, herr Ivar Gren och höfvidsmannen för Dalkarlarne, Hans Djekn, som ankommit för att med konungen uppgöra om hans framseglande till staden, hans mottagande i lägret o. s. v.

Det var icke just någon angenäm syn för konungen att erkebiskopens broder och den gamle danskvännen Magnus Grens son voro de första af herrarne, som mötte honom, men hvad han under sin landsflykt hade hunnit glömma, icke var det krafen att beherrska sina anletsdrag. Emellertid voro de förberedande åtgärderna snart afslutade, och hela flottan seglade i skön ordning fram emot staden.

En båt sattes ut, i hvilken konungen och de nämnde herrarne nedstego. Gubben Bengt och hans son stego äfven ned i sin, och så styrde båda båtarna mot land.

Här blef ett jubel bland bönderna, hvilka strömmade till att helsa den länge väntade konungen. När denne genom de tätt packade allmogehoparne kommit midt in i lägret, stannade han och talade till bönderna, hvilka med uppräckt händer lofvade honom trohet. Bud hade afgått till staden att kalla de herrar af rådet, som befunno sig der, till konungen, och det dröjde icke länge, förr än biskopen i Westerås och tvenne

rådsherrar infunno sig. De stodo dock något förlägna inför konungen och visste knapt, huru de skulle ställa sig i det nya läge, som sakerna nu hotade att intaga.

Konungen talade till dem med en viss skärpa.

— Jag väntar — så slutade han sitt tal — att I alle samtliga infinna eder här hos mig och erkänna mig för eder rätte herre och konung!

Dermed fingo de tre herrarne återvända till staden, och om det var en följd af konungens tal eller af de anstalter, som omedelbart derefter vidtogos att storma staden, eller slutligen af de svenske borgarnes benägenhet att återfå konung Carl, det är ovisst, — men en stund derefter öppnades stadsportarna, och borgmästare och råd kommo i högtidlig procession ut till lägret till konungen och öfverlemnade till honom stadens nycklar.

Nu red konungen in i staden, åtföljd af de riddare, som funnos i lägret och de återvändande borgmästarne och rådmännen. Tåget gick öfver Jerntorget till Svartbrödraklostret och vidare gatan fram till Stortorget och den nuvarande Storkyrkan eller „bykyrkan“, som hon då kallades. Utanför Svartbrödraklostret höll konungen stilla, som om han ämnat stiga af eller kalla till sig någon af bröderna i klostret. Herrarne, som sutto omkring honom, och äfven en stor del af de öfriga åskådarne, hvilka med fröjderop följt konungen ända från lägret, förstodo fullkomligt, att det var tanken på den här förvarade skatten, som kom konungen att hålla stilla. Sjelf var han i okunighet om, att konung Christian, medan han var herre i Stockholm, låtit borttaga och afföra till Danmark de sju af guld och silfver och ädla stenaar fyllda kistorna, som han der lemnat i förvar åt doktor Petrus Laurentii.

Allt det som konungen fört med sig, när han drog ut af riket, hade han lemnat som lån dels till staden Danzig, dels till konung Kasimir i Po-

len, så att de skatter, hvilka han lemnat i Svartbrödraklostret, voro de enda medel, han nu hade att förfoga öfver, utom den penningesumma, hvilken myntmästaren i Stockholm hade att till honom utlemna. Icke under därför, om konungen med en viss oro såg upp till fönstren i det mörka klostret.

Till följd af sorlet och de ihållande ropen af folket samt den uppmärksamhet konungen egnade åt enskildta män, så fort han tyckte sig känna någon, hade han icke hört, att det ringde i klosterklockan. Men nu, när han stannade, träffade ett doft, högtidligt, djupt klämtslag hans öra.

— Hvad! — sade han till herr Krister Bengtsson, som red honom närmast — det låter, som en klämtning för död man, en själaringning, och i dag menade jag, att Stockholms klockor borde ringa till min ära.

Herr Krister kunde ingenting upplysa, men en borgare, som stod helt nära invid, tog sig dristigheten uppå och steg fram till konungen.

— Det är själaringningen efter doktor Petrus Laurentii, herre konung! — sade han — Han dog i dag på morgonen.

Konungen bleknade plötsligt, men nickade vänligt åt borgaren och fortsatte sin ridt, gifvande hästen sporrarne, på det att man icke skulle märka, huru djupt han greps af dödsbudet.

Utanför kyrkan steg han af hästen och inträdde, åtföljd af riddarne, med blottadt hufvud. Han gick fram i högkoret och föll der på knä framför altaret, hvarefter, sedan konungen slutat sin bön, messa hölls och „Te Deum“ sjöngs.

På qvällen, sedan konungen gjort ett ytterligare besök i lägret och der samt på rådhuset i staden mottagit hyllning af allmogen och borgarne, begaf han sig till mynthuset, der han valt sin bostad, medan belägringen af slottet varade. Men här mötte honom den andra Jobsposten. Mynt-

mästaran hade liksom doktor Petrus dött samma dag.

Mörk till sinnes skyndade konungen upp för trapporna och inneslöt sig i ett inre rum. Han behöfde det ock, den arme konungen. Ty de förluster han lidit genom dessa dödsfall voro oberäkneliga, när han tillika besinnade, hvilket intryck det skulle göra, när han nödgades begynna sitt andra konungadöme med att utskrifva en gärd. Han hade redan, när han lemnade kyrkan, skickat Clas Lang till klostret att efterhöra, huru det förhöll sig med hans skatt, och han väntade i feberaktig oro höfvidsmannens återkomst. Och ingen af alla dem, som önskade få tala vid honom, fingo företräde, icke ens hans gamle höfmästare, som samma dag kommit till staden, från St. Orjans gillehus på Brunkeberg, der han vistats allt sedan det var bestämdt, att hans herre skulle återkomma.

Ändtligen kom Clas Lang, och nu fick konungen fullständig bekräftelse på sina dystra aningar, att allt var förloradt. Han stod stum och stel, som om han förvandlats till is. Han vinkade endast matt med handen, att Clas skulle aflägsna sig.

Så stod han, alldeles förlorande sig i tanken på, att han, som varit den rikaste man i Sverige, nu knappast egde en mark, då dörren sagta öppnades, och den gamle, nu nära hundraårige Erland inträdde.

— Herre . . . herre . . . konung. Carl! — stammade gubben och sträckte fram sina händer mot den återkomne, för honom så käre konungen, och hans tårar strömmade ohämmade utför den färadе kinden och det isgrå skägget, medan rösten nekade honom sin tjänst.

Men de framstammade orden, troheten, kärleken, alla de gamla minnena, som andades mot honom ur dem och liksom omgäfvö den gamle, in-

neburo en eld, för hvilken isen i Carls barm smälte. Det var ock guld, denna oegennyttiga kärlek, som brann i detta ögonblick lika varm för honom som fordom i det aflägsna fjärran för gossen och ynglingen.

Och konungen öppnade sina armar och slöt den gamle till sitt bröst.

— Ack, finge jag nu fara hädan! — suckade gubben — sedan mina ögon sett eder åter, herre konung, och innan sorgerna komma åter . . . !

— De hafva redan kommit, Erland — ytttrade konungen och fattade gubbens hand — jag är en arm och olycklig man!

Konungen omtalade hvad som händt, men detta kände den gamle redan och förvånade sig öfver, att det förblifvit obekant, isynnerhet som det dock kommit till konungens kunskap, att alla hans gods och gårdar blifvit af konung Christian indragne till kronan och sedan försålde till åtskilliga, förnämligast herr Thure Thuresson.

— Fogelvik . . . Fogelvik! — framstammade gubben, som ännu icke blifvit herre öfver sina känslor, men för hvars tankar sväfvade hans gamla tal om den lycklige och rike herren till Fogelvik.

Konungen måste sjelf söka trösta den gamle mannen, men detta tycktes medföra en alldeles motsatt verkan.

— Värre . . . värre! — snyftade Erland.

— Tala ut, käre! — uppmuntrade konungen och bemödade sig att se så vänlig ut som möjligt. — Hvad menar du med detta tal . . . frukta icke att säga mig sorgebudet, om det är ett sådant, som trycker dig på hjertat . . . du ser väl, att jag förmår bära olyckans slag, gifve Gud, att jag så bra kunnat bära min medgång!

— Det skär mig i hjertat, att jag, gamle man, skall tillföra eder det värsta budet . . .

— Och det är?

— Eder dotter, jungfru Magdalena, är försvunnen!

— Försvunnen . . . min dotter!

Underrättelsen gjorde på konungen ett intryck, som jäfvade hans försäkran om styrka att förmå bära olyckans slag. Han blef, om möjligt, ännu mera blek och hans läpp skälde af sorg, af harm och vrede. Det var med yttersta möda, som han kunde beherrska sig så mycket, att han icke med sitt tilltal ökade den trogne gubbens redan tillräckligt stora sorg.

— Huru har det gått till, gamle? — sporde han.

— Herr Ivar Axelsson har bortfört henne från Pennningeby!

Konungen blef allt mer och mer både häpen och vred, och gubben omtalade till punkt och pricka, huru och hvarför han hade fört stolts jungfrun till Penningeby, och att det nu allmänt sades, att krämarsvennen icke var någon annan än herr Ivar Axelsson och att det var han, som bortfört konungadottern.

Carl satte sig ned vid bordet och lutade hufvudet mot handen, och så förflöt en stund utan att någondera sade ett ord.

— Och herr Nils? — sporde slutligen konungen.

— Herr Nils var borta . . . han var borta allt från den stund, vi lemnade Krokeks kloster?

— Borta, säger du . . . hvilka stigar red han väl då?

— Mitt gamla hufvud, herre, har svårt att reda allt hvad som timat under denna olyckans tid, och stolts jungfrun har legat mig så om hjertat, att jag föga gifvit akt på annat än henne. Derfor kan jag icke för sanning säga något om den ädle riddaren, herr Nils . . . Somlige säga, att han ridit norrut att samla Helsingarne till stri-

den mot Jute-kungen, andra åter säga, att han setat fången

— Fången? — utbrast konungen och lyftade upp hufvudet.

— De säga så!

— Och hvem hvem skulle då hafva hållit honom fången?

— Herr David Bengtsson, säger man, och det har alltid varit min tanke om saken. Han försvann, när vi höllo utanför Krokeks kloster om natten på färd norrut till Penningeby.

— Godt, godt vi skola väl få reda på den saken, när vi komma till tals med herr Nils.

Konungen hade mycket att spörja sin gamle tro tjenare om, och det var, som om samtalet utöfvat på dem begge ett helsosamt inflytande, ty den ena frågan gaf anledning till den andra, och konungen tycktes derunder glömma sina bekymmer, och gubben redogjorde utförligt för allt, såsom ålderdomen gerna plägar.

Men natten kom, och med den vände bekymmerna åter till den gamle konungen, hvilken låg der på sin bädd utan att få en stunds ro. Och likväl väntade honom den följande dagen något, som under ett utseende af idel rosor måhända innebar en större fara än den, som under nattens tysta timmar beröfvade konungen hans sömn. Men konung Carl var ej den ende, som drack af det mjöd, hans ovän bjöd, och tog det för vännedryck.

På morgonen hade flere herrar kommit till staden, och den stora salen i mynthuset var fylld af män, som ville uppvakta den återkomne konungen, eller af sådana, som hade några meddelanden att göra och befallningar att mottaga.

När konungen kom ut, bugade hela skaran lika djupt, som innan han drog bort, ehuru mången bland dem då var med att förjaga honom, och lika djupt som inför konung Christian. Ibland de främste befann sig herr David Bengtsson och

något bakom honom, vid sidan af kyrkoherden i stadskyrkan, Upsalakaniken Helmik. Konungens blick hvilade ett ögonblick på den förre, men icke på minsta vis besvärande för honom, blott så mycket att riddaren såg, det konungen hade något på hjertat, som rörde honom personligen, och herr David såg helt nöjd ut dervid. Han bedrog sig icke heller.

Sedan konungen afgjort de ärenden, hvilka af vederbörande androgos för honom, och samtalat något litet med enhvar, och samlingen i salen började minskas, vände han sig till herr David.

— Eder, herr David — sade han — lyster mig göra ett spørsmål . . . viljen I följa mig hit in!

De gingo in i det inre rummet, och så fort konungen stängt dörren, vände han sig till riddaren med den plötsliga frågan:

— Hafven I gripit min frände, herr Nils Sture, David Bengtsson?

— Hvad spørjen I konung? — genmälte riddaren — skulle jag hafva gripit herr Nils Sture . . . ? det skall ingen ärlig man kunna bevisa, och sen I eder litet om, konung Carl, så skolen I väl finna, huru föga jag dermed skulle hafva gagnat den sak, för hvilken jag drog mitt svärd . . .

— Eder strid, herr David, gälde eder broder mera än mig, det lären I icke kunna bestrida, och är herr Nils min vän, så var han icke eder broders, och då faller det mig icke underligt före, om I villen sätta honom ur stånd att verka . . . hvar blef han väl af, när som i skildens i Krokeks kloster?

— I Krokeks kloster? — sporde riddaren, liksom om den händelsen platt fallit honom ur minnet. — Det kan jag icke säga eder, konung Carl, riddaren blef der qvar efter mig, det skall gårdjeknen kunna intyga . . . För öfrigt faller det mig underligt före, att I nu viljen taga eder så

mycket af herr Nils Sture Jag kan icke säga det förvisso, men den man, som sagt det för mig, han finnes härute, och jag måste tro hans ord, och enligt dem synes ingalunda herr Nils vara eder vän under striden för eder har man icke sett honom

— Helt naturligt, herr David, om han då fans hos eder!

— Må så vara, efter som I så viljen hafva det, men sedan han äntligen blef synlig, det var dock vid tiden då vår gemensamme frände, biskop Kettil, vann segern vid Harakers kyrka, äfven sedan dess har ingen mig veterligen sett honom draga svärdet en enda gång för eder, hvarken här i Stockholm eller annorstädes derom kunnen I spörja, hvem eder tackes, och han skall bekräfta mina ord!

— Men så sägen mig då, hvar befann han sig väl, efter som han icke råkat blifva sedd af eder?

— Han plägade förtroligt umgänge med edra fiender, konung Carl.

— Omöjligt, David Bengtsson omöjligt . . . ! I hafven blifvit förd bakom ljuset!

Riddaren hostade till och såg harmsen ut, naturligtvis derför, att konungen kunde förutsätta något sådant, som att han läte föra sig bakom ljuset. Konungen å sin sida gjorde ett slag inåt rummet och vände sig derunder tvärt till riddaren, spörjande:

— Kunnen I säga mig namnet på någon af dessa fiender?

— Herr Ivar Axelsson! — svarade David Bengtsson med mycken bestämdhet.

— Och huru veten I, att han är min fiende?

— Först och främst är han konung Christians man

— Men låt konung Christian blott röra vid hans förläningar, och sådant kan lätt inträffa ef-

ter de underrättelser, som jag erhållit, och då kan herr Ivar så lätt blifva min man, som hans broder, herr Erik!

— Det *kan* inträffa, ja, konung Carl, men ännu har det icke inträffat, och jag har ännu ett skäl för mitt antagande, att han är eder fiende....

— Och det skälet är....?

— Att han röfvat eder dotter, jungfru Magdalena!

Konungen stod som träffad af åskan. Han ömsom bleknade och rodnade, och tankarna rusade tillsammans och skilde sig åt lika hastigt som blodet i hans ådror. Ivar Axelsson och Penningeby, och Penningeby och Nils Sture — allt detta rullade ihop sig till en intrasslad härfva, hvarur tillslut utgick såsom något ovedersägligt, att dock slutligen Nils Sture måste hafva burit och bar hämndeplaner inom sig, fast de först nu kommit till utförande. Ännu sträfvade dock hans bättre jag emot och han sökte uppställa skäl för att kunna fria, men redan detta sökande innebar i viss mon en öfverbevisning om, att han dock måste falla.

— Och huru veten I allt detta? — sporde konungen.

— Emedan min och eder lycka, konung Carl, ville, att jag en gång skulle kunna visa eder en vännertjenst, som I skolen minnas.... Jag har räddat eder dotter och fört henne hit i St. Clara kloster!

Nu föll den sista skrankan omkring Nils Sture i konungens bröst. Och så kär hade han vunnit den ädle mannen, att, oaktadt hvad som timat sedan deras försoning, han dock icke ett ögonblick dragit i betänkande att mottaga honom som en vän och nu verkligen sörjde öfver denna handling af låg hämnd.

Det var därför nästan med smärta, som han fattade herr Davids hand och tackade honom för

hvad han gjort, sägande att han ville nu genast begifva sig till klostret att se och helsa sin dotter.

Konungen satte också detta beslut i verket, och, när han kom ut i salen och der såg kaniken Helmik ensam stå qvar och vänta på företräde, gaf detta anledning till ett fortsättande af det med riddaren förda samtalet. Det var naturligt, att kaniken på det förträffligaste sätt i verlden bekräftade allt hvad riddaren sagt.

Och allt dystrare blef den stackars kungen till sinnes, allt mörkare blickade hans stora ögon omkring sig, och han skyndade bort från den bugande riddaren och den ödmjukt leende kaniken, som om han trott sig, när han lemnade dem, skynda bort från sin sorg och sin förlorade tro på människovärde.

V.

Faran utvecklar sig.

Belägringen af slottet bedrefs med mycken kraft, och, emedan det hufvudsakligen var lifsförnödenheter som fattades och dessa blefvo ännu svårare att åtkomma, sedan konungen kommit i besittning af Stockholm, så dröjde det ej länge, förr än herrarne på slottet började dagtinga med konung Carl. Bland desse herrar var Clas Rönnow, den danske marsken, den förnämste, och han var äfven utom all fråga ett bland de skarpaste hufvudena på sin tid, måhända den ende, som i detta afseende kunde mäta sig med den svenske erkebiskopen. För öfrigt befunno sig bland de danska ridarne på slottet äfven tvenne Axelssöner, herr Filip, en broder till Erik och Ivar, samt en ung herr Erik, som var son till Åke Axelsson och således broder till Thord Bondes enka och unga Ingeborg.

Men medan detta försiggick i Stockholm, befann sig biskop Kettil fortfarande nere i Westergötland, sysselsatt med att belägra det fasta Axevall och rensa detta stora landskap från konung Christians anhängare. Och der visste ännu ingen, att konung Carl var återkommen till riket. Denne, som väl visste, att biskopen och de öfrige her-

rarne, så fort de sammanträffade med honom, skulle påyrka uppfyllandet af det vilkor, som för honom föll sig svårast, nämligen återkallandet af hans farligaste fiende, erkebiskop Jöns, — något som äfven väl skulle låta sig göra, om han finge de danska herrarna på slottet i sitt våld, — var heller icke angelägen om att påskynda sitt möte med dessa herrar. Tvärtom trufdes han rätt väl, endast omgifven af allmogen och höfvidsmännen för densamma, och önskade ingenting högre än att hinna få allt afslutadt i Stockholm och dess så godt som ointagliga slott i sina händer, innan han började vidtaga åtgärder för uppfyllandet af sitt löfte angående den fängne erkebiskopen.

Så stodo sakerna, då en svartklädd, helt tunn och mager man tidigt på morgonen den 23 Augusti med så skyndsamma steg, som en torr och svår, om ett svagt bröst vittnande hosta tillät, gick gatan fram förbi stadskyrkan och utför brinken till ett hus invid gamla stadsmuren. Här stodo några svenner, hvilka hade en oxpanna med horn i gult broderi insydda på sina röda och gröna liftröjor. Den svartklädde sporde dem till, om herr David Bengtsson vore att träffa, och, då frågan bejakades, gick han in i huset och befann sig snart inför den, som han efterfrågat.

— Det var mer, än som jag kunde vänta — utropade riddaren och gick emot kaniken — att finna eder här före mig. Det var icke en katt vaken, när jag kom ridande i natt med mina svenner Vål att vi träffades! jag menar, att vi må se oss litet om, att vi kunna gå försigtigt till väga, och I, Helmik, hafven ett hufvud, som näst min broders, erkebiskopens, jag icke funnit maken till i Sveriges land!

Helmik, som nu mera började lida af en allt mer tilltagande bröstsjukdom, men det oaktadt bibehöll hela kraften och skärpan i sin själ, hörde icke utan mycket välbehag riddarens beröm och

log dervid, bemödande sig att återhålla ett utbrott af den svåra hostan.

— I tagen orden ur min mun, stolts riddare — sade han — här tarfvas visserligen mycken omhugsan, att I eller rättare att vi skola kunna drifva våra planer igenom. Såsom jag ser sakerna, skall det icke slå felt, att vi ju hafva eder broder, vördig fader i Gudi, erkebiskop Jöns här förr än någon det anar . . . försigtighet blott och litet tålmod, och så dertill . . .

En blick och en åtbörd af kaniken fullbordade meningen, och riddaren förstod honom fullkomligt, ty han nickade lifligt och sade:

— Så hjelpe mig Gud och jungfru Maria och dertill helge kung Erik, om jag icke skall se eder med biskopsstafven i det första lediga stift i Sveriges rike, så snart I hafven förhjelpt min broder hit åter . . . det är ock det minsta, hvarmed han kan löna så trogen tjänst, som eder . . . De öfrige herrarne i domkapitlet äro, menar jag, föga att lita på för min broder!

— Gud bättre, ja . . . I sägen det, herr David . . .! De klaga högt öfver den ofärd, som erkebiskop Jöns bragt öfver dem, derigenom att han icke blifvit vid sitt stift, och jag fruktar för, att näst herr Nils Sture har icke konung Carl någon bättre bundsförvandt än domkapitlet i erkestiftet.

— Hvad herr Nils beträffar, så hafva vi nog stängt vägen för honom, tänker jag . . . den gäddan har bitit på kroken och jagar nu i vatten så fjärran från dem, der vi hafva vårt storfiske, att hon icke det ringaste kan förnimma af hvad som händer och sker häruppe . . . Min listige sven har lockat Nils Sture allt längre bort . . . ha ha ha . . . han rider nu i Halland, och få vi väl säkert bud till konung Christian, så lærer hans färd blifva ganska kort . . .

Kaniken skakade misstroget på hufvudet.

— Herr Nils är klokare, än I menen, herr

David, jag mötte hans sven, när jag i går qväll gick genom bondelägret.

— Hans sven?

— Som jag säger . . . och det tyder på, att han snart nog skall visa sig, der vi minst önska.

Underrättelsen tycktes på riddaren utöfva en märkelig verkan. Han visste ock bättre än någon annan hvad det ville säga att hafva att skaffa med Nils Stures svenner.

— Guds död! — ropade han — vi måste förhjelpa den lede svennen dit, der han hvarken ser sol eller måne, ty vi få ej frid, så länge desse svenner rida öfver riket! Får svennen reda på konungadottern, så skolen I se, att vi hafva herr Nils här, så fort som en häst förmår springa härifrån till Hjuleberg i Halland och hit tillbaka igen.

— An sedan? — sporde kaniken helt likgiltigt och hostade.

Riddaren spände upp sina grå ögon, som om han icke hört rätt.

— Hvad hafven I väl att frukta, herr David, om svennen så ock finner reda på konungadottern, eller om herr Nils kommer hit . . . ? I skolen ej kunna öfverbevisas om det ena mer, än om det andra Konungadottern sjelf är det bästa beviset för eder oskuld, ty hon känner icke annat, än att I ären hennes räddare Nej, ett missgrepp nu kunde medföra de svåraste följder! Det är något annat, som nu måste ske, och det skall ock ske!

— Och det är?

— Eder broders, erkebiskopens återkomst I samma stund, han är här tillbaka, skall kronan för andra gången falla af konung Carls hufvud, och hela denna tilldragelse icke blifva att betrakta annat än som ett medel för att befria eder broder.

Af detta tal begrep synbarligen herr David

med all sin slughet intet. Det var icke heller kanikens mening, att han skulle begripa det, men med den kännedom han hade om dessa bröder, var det för honom af nöden att så tydligt som möjligt just för denne herr David ådagalägga kraften och ändamålsenligheten af sina vidtagna åtgärder. Erkebiskopen hade nämligen alltid varit svag för denne sin broder, och utan tvifvel skulle ett ord af honom förmå mycket öfver den mäktige mannen och sålunda i väsendtlig mon bidra att närma Helmik till sitt mål — en samhällsställning så mäktig och hög, som en biskopsstol i dessa tider skänkte sin innehafvare.

— Jag har, som I veten, herr David — fortfor han — genom min förmåga att icke onödigtvis stöta min fiende för hufvudet, måhända ock genom eder fångne broders kända vänskap för mig vunnit en viss betydelse, och det hos sjelfve konung Carl, och derigenom, sen I, har jag blifvit i tillfälle att spinna första tråden i den spänad, som skall föra eder broder och min höge gynnare hit igen.

— Jag förstår — inföll riddaren myndigt — jag förstår, nu vid slottets uppgifvande hafven I betingat vissa vilkor hafven I förmått konungen att uppställa min broders frigifvande såsom vilkoret för de danske herrarnes

Kaniken skrattade, men skrattet framkallade hostan, och hostan gjorde det omöjligt för honom att på en stund svara.

— I ären en riddare båld — sade han slutligen — och ären van att hugga knuten tvärt öfver, äfven när I väljen att gå en omväg till edert mål, men, sen I, stolts riddare, den lärdomen kunnen I taga af mig, att det är endast i nödfall, som man skall så der fritt kasta sitt syfte fram Det väcker blott onödigt uppseende, framkallar misstankar och manar till försigtighet och till vidtagande af mått och steg, som, om de ock icke

alltid afstänga från målet, dock hindra och stundom kunna medföra motsatsen af hvad man vill

— Hvad hafven I så gjort, Helmik I spännen min vettgirighet till sin höjd?

— Jag hafver tillstyrkt konung Carl att icke nämna ett ord i dagtingsningsbrevet om erkebisshop Jöns.

— Helmik! — utbrast riddaren och sprang fram, tydligen försatt i ett tillstånd af häftig uppbrusning.

Kaniken gjorde sig på intet vis brådt om att lugna riddaren eller bemöta det inkast, som låg uttryckt i hans utrop. Han tog en mycket oskyldig och förvånad min på sig och såg upp på herr David.

— Tron I väl, herr David — sade han derpå sagta men dock fulltonigt — tron I väl, att konung Carl någonsin skall, om det får bero på honom, uppfylla detta vilkor?

— Ja, just därför

— Just därför måste det ske mot hans vilja

— Tänken uppå, kanik, att vi här icke spela om päron och äpplen, utan om Sveriges rike! Vid mitt ärliga sköldemärke, jag hugger eder på stället neder, om jag märker, att I faren med svek.

— Biskop Kettil kommer till staden i dag eller i morgon jag hörde det — tillade Helmik, för att afböja ett nytt utrop af förvåning, hvarmed riddarens ögon hotade — af den nyssnämnde Nils Stures sven, som tidigt i dag på morgonen hade ett samtal med herr Filip Axelsson ja det är visst I kunnen deraf finna, att vi icke farit med annat än sanning, då vi låtit konungen veta, huru hans käre frände, den ädle och högsinte riddaren, herr Nils plägar umgänge med riksens fiender Men detta betyder nu intet, för det mål, vi hafva i sigte, intet. Ty eder broder, erkebiskopen skall i alla händelser komma

åter det gäller nu blott att kunna träffa biskop Kettil!

Riddaren fördes som ett barn i ledband af den sluge kaniken.

— Den saken lär väl icke möta några svårigheter — utbrast han — men hvad skall så det mötet bära för frukt, det lyster mig höra, när dagtingan är gjord och de danske väl hafva dragit sina färde Guds död, jag kan det icke förgäta, Helmik, att I I, som ären min broders vän och hafven allt at honom att vinna, att I så hafven kunnat

— I gören rätt, herr David, att I icke uttalen meningen, ty hafven I blott litet tålmod skall eder förundran snart vända sig till beundran, att jag må säga det sjelf Såsom I sägen, i dag undertecknas dagtingan, och herrarne begifva sig sina färde, men i morgon är också en dag, och då komma de tillbaka.

— Komma de tillbaka?

— Hvad menen I, att biskop Kettil skall säga om detta ärende?

— Han skall säga detsamma som jag och hvarje ärlig vän till min broder, och Gud nåde konung Carl, jag menar, att hans krona nu hänger på ett hårstrå!

— Just derpå hänger det, men sen I, stränge herre, den tanken hyser äfven herr Clas Rönnow, och därför vill det bli en lätt sak för biskop Kettil att med honom göra upp saken på det sätt, som han sjelf och I och jag och alla eder broders vänner önska Nu torden I förstå mig, eller huru, herr David?

— Han skall skaffa min broder friheten åter?

— Ja väl, han och konung Christian sjelf. Erkebiskop Jöns är konung Carls farligaste fiende, men hans farligaste fiende bör vara konung Christians vän, och därför bör konung Christian utan

någon åtgärd från konung Carls sida frigifva sin fånge. Detta skall marsken visa honom. Det är redan marskens åsigt, men han bör bindas genom aftal med någon af dem som makten hafva, och med hvem hellre än med erkebiskopens egen frände, biskop Kettil, han som i sjelfva verket icke lemnat sin kyrka och dragit svärdet i någon annan afsigt än erkebiskopens befrielse.... Hvad sägen I nu, riddar David?

Denne satte båda händerna i sidorna och tog ett djupt andetag. Hans undran hade tydligen redan öfvergått till beundran, och det till den grad att han saknade ord för densamma.

— Vi hafva sålunda vunnit, om vi i en hast öfverräkna vår ställning — fortsatte kaniken med ett elakt leende — till det första det, att konung Carl står återigen alldeles ensam.... Det hänger uppå, huru det kan vara med herr Erik Axelsson i Finland, det slår mig för hufvudet att något sådant är i görningen, som att draga både denne och hans broder, herr Ivar, öfver på konung Carls sida, men det finnes äfven der något, som motsäger ett sådant föreningsarbete....

Hostan afbröt åter den nu med mycken ifver talande kaniken, och när den lemnade honom, sporde David:

— Motvigten, kanik, motvigten?

— Ja, motvigten ligger hos dessa Axelssöner sjelfva.

Det begrep nu icke herr David, men kaniken bemödade sig af samma skäl, som redan blifvit omnämnda, att göra det begripligt för honom, ehuru han dervid icke kunde undertrycka en viss min af trötthet och nästan likgiltighet i sitt anlete.

— Dessa Axelssöner hafva, om icke alla tecken bedraga, satt sig ett högt mål före.... de vilja blifva de främste i Sveriges land, och, som I väl minnens, så var redan herr Erik riksföre-

ståndare tillsammans med eder broder, hans nåde erkebiskopen, under konungslösheten, innan som konung Christian kom här in i riket

— Dock har herr Erik nu hållit sig stilla i Finland, ehuru han väl knappast skulle hafva kunnat välja en lämpligare tid för att sätta sådana planer i verket, än just nu!

— När man vill bestiga ett torn, stränge herre — återtog Helmik — och någon kommer och vill rycka stormstegen undan ens fötter, huru gör man väl då?

— Man vräker undan denne någon, och sedan fortsätter man att stiga uppåt!

— Så har ock herr Erik Axelsson gjort. Sveriges rike är tornet, men han har just nu haft eller har att afvärja ett anfall på stegen . . . känna I icke, huru konung Christian vill qvista det allt för yfviga träd, som desse Axelssöner bilda, genom att taga ifrån dem deras förläningar i Danmark . . . ? Detta är det, som nu tvungit herr Erik att hålla sig stilla, och de högt flygande planerna åter, de skola skilja honom allt fortfarande från konung Carl, så vidt som icke herr Nils Sture — och att han arbetar i denna riktning, derom är jag viss — har att förfoga öfver krafter, som ingen man kan beräkna.

— I hafven ett hufvud, som är guld värdt! — utropade herr David och satte sig, liksom ville han öfverlemna sig åt sina tankar.

Helmik, som tydligen fann, att han vunnit sitt enskildta syfte med riddaren, gjorde min af att aflägsna sig, men sade dess förinnan:

— Och kommer han väl upp på tornet, herr Erik, så finnen I väl, käre herr David, att der blir en brottkamp mellan honom och eder broder, erkebiskopen, som, huru den än må aflöpa, dock skall försvaga de krafter, som eder broder väl månne behöfva mot en annan fiende. Men därför ligger det ock uti eder och eder broders fördel

att stäffa denna uppåt växande makt i tid Jag menar, att det icke kunde skada, om man rätt kunde öfvertyga konung Christian, huru nödvändigt det är för honom att åtminstone efter herr Olofs död taga ifrån dem Gotland detta borde ock läggas biskop Kettil före.

— Hvad viljen I så med biskopen, I sjelf kunnen icke träffa honom förr än han kommer hit till staden, och då kunde det vara för sent hvad sägen I, om jag sjelf rider honom till mötes?

— Förträffligt, herr David det rådet vill jag prisa! Ja, riden I biskopen till mötes och sägen honom, hvad jag nu sagt eder, och när han så kommer hit, tänker jag, att han skall vara lika angelägen, som jag är, om ett sammanträffande oss emellan, innan som han går att träffa konungen.

— Det menar jag ock!

Kaniken lemnade derpå riddaren, och denne lät genast några svenner sitta upp. Inom mindre än en timme såg man honom rida ut genom norrport fram på vägen förbi Klara kloster.

Men dagens timmar skredo, och såsom aftnadt var, undertecknades dagtingsningsbrevet, och de danske herrarne rustade sig att draga sina färde. Fartyget, som skulle föra dem genom skären ut till en Lybeckare, hvilken åter skulle taga dem med sig till Köpenhamn, låg färdigt nere vid skeppsbron, och det fattades blott, att herrarne skulle komma, så ville skepparen lyfta ankar, ty vinden var god för en seglats ut genom skären. Men skepparen fick vänta.

Det var egentligen herr Filip Axelsson, som vållade dröjsmålet. Herr Clas Rönnow, den danske marsken, var mäktig förgrymmad deröfver, men herr Filip hade haft bud hos konung Carl och begärt ett möte med honom, och han ville invänta detta bud, innan han bröt upp. Det låg något hemlighetsfullt i riddarens beteende, som väckte

den sluge marskens misstankar, ehuru han icke låddes om något. Det var ett ärende, som rörde Axelssönernas släkt enskildt, hade herr Filip sagt, och dervid fick det förblifva.

Då inträdde i herrberget hos de båda riddarne kaniken Helmik, förföljd som vanligt under de senare åren af sin envisa hosta.

— Guds fred, ädle herrar! — sade han, och helsades lika vänligt tillbaka.

— Jag kan på sätt och vis föra bud till eder, herr Filip — sade han derefter — från konung Carl, ty sannolikt har eder sven icke hunnit tillbaka eftersom han blef uppehållen af konungens höfvidsman, Clas Lang

— Godt, — utbrast herr Filip — och veten I så derjemte, hvad svar konungen lemnat min sven?

— Konungen väntar eder — svarade kaniken, men tillade med ett listigt leende — men hvad svar han mnar på edert frieri, det kan jag icke veta.

Riddaren blef blossande röd, och hans ögon sprutade eld och lågor. Hade icke kaniken burit presterlig dräkt, är det fara värdt, att han handgripligen blifvit tillrättavisad för sitt yttrande.

— Mitt frieri? — ropade riddaren. — Hvad menen I med slika ord, kanik?

Marsken stod och log i skägget straxt bakom den uppbrusande riddaren, och måhända var det just dennes närvaro, som bragte den lättretlige Filip Axelsson utom sig.

— Gifven mig det till, om jag på något sätt talat eder i olag — yttrade kaniken så oskyldigt och honungslent — men jag visste icke, att det var någon hemlighet, att eder broder, herr Ivar, friade till konung Carls dotter, jungfru Magdalena.

Riddaren stod ett ögonblick stum, och man såg, huru våldsamt han måste anstränga sig för

att icke krossa under sina fötter den förarglige kaniken, hvilken skjutit upp som en ful brännäsla midt i hans blomsterkorg. Så mycken sjeltbeherrskning hade han dock, att han fann, det ett försök att öfvertyga kaniken eller marsken om grundlösheten af den förstnämndes tal, var omöjligt och endast skulle tjena till att befästa hvad som skulle utplånas.

Derför gick han hastigt ut ur rummet, liksom ville han icke vidare hvarken tillspörja eller undfå några svar af den förarglige presten. Och så blefvo Helmik och den danske marsken ensamme.

— Sanningen att säga, herr Clas — yttrade den förre — jag visste ej sjelf, om min gissning var sann, förr än detta riddarens beteende upplyst mig derom.

— Och hvad hafven I så dermed vunnit? — sporde herr Clas, på hvars läpp ännu leendet hängde qvar.

— Jag har, som jag tror, dermed visat eder något, som I väl knappast skullen hafva tagit för sanning, om jag blott och bart berättat det för eder, att desse Axelssöner äro i färd med

Hostan afbröt Helmik, och marsken började antaga ett utseende vida allvarligare än det han hittills haft.

— Desse Axelssöner, sägen I? — hjälpte han kaniken åter in i sin tankegång.

— Desse Axelssöner, som redan ega Gotland och en mängd förläningar i Danmark både i Skåne och på öarne, de äro nu i färd med att yttermera utbreda sin duk I månden se till, herr marsk, om de icke sträcka den så långt, att en flik kommer under Danmarks och en annan under Sveriges krona!

— De äro mäktige män! — var allt hvad den försigtige herr Clas yttrade.

— Ja väl för mäktige, herr marsk, och får herr Ivar konung Carls dotter till äkta, så står

han Sveriges krona mycket nära . . . Jag menar, att konung Christian handlade klokt, om han i tid såge till, det icke desse herrar växa honom öfver hufvudet . . . För öfrigt var, som I väl kunnen finna, icke detta mitt ärende till eder, herr Clas . . .

Den plötsliga öfvergången från det ifrågavarande ämnet åtföljdes af en hastig, men skarp och genomträngande blick på marsken, och utan tvifvel var dennes utseende sådant, som Helmik ville hafva det efter en så vigtig fingervisning, ty han fortsatte med det största lugn, lemnande Axelssönerna och deras planer såsom den likgiltigaste sak i världen. Och måhända kunde han aldrig hos sin skarptänkte åhörare inskräpa vigten af det sagda, som dessutom för en statsman, sådan som Clas Rönnow, talade temligen för sig sjelft.

— Mitt ärende gäller — tortfor kaniken hviskande — att nämna för eder, det biskop Kettil icke kommer till Stockholm förr än i morgon . . . Men allt skall gå så som jag sagt eder, för så vidt som i öfrigt konung Christian sätter någon vikt på bibehållandet af sin svenska krona.

Det var trenne saker, hvilka alla på det närmaste sammanhänge med hvarandra, som kaniken Helmik ville, och alla såsom medel för vinnandet af sitt mål, erkebiskopens återkomst och genom honom en biskopsstol för egen räkning. De voro: Nils Stures och andre framstående stormäns, och bland desse senare Axelssönernas skiljande från konung Carl, hvarigenom dennes motståndskraft var bragt till noll, samt vidare inskränkandet af Axelssönernas makt, hvarigenom de hindrades att för egen räkning uppträda mot erkebiskopen. Marsken genomskådade honom, men blott till en del, nämligen för hvad som rörde hans närmaste mål, och derutinnan var han villig att förena sina bemödanden med hans. Väl insåg han med sin skarpa blick och sin stora människokänedom, att en verklig försoning mellan en sådan

man, som erkebiskop Jöns, och konung Christian var en omöjlighet, men han visste tillika, hvilket inflytande sjelfupprätthållelsen utöfvar på menniskans sinne, och för honom låg det klart som dagen, att hans konung, den danske Christian, var det enda medlet för den frigifne erkebiskopen att bibehålla sig i sin ställning gent emot konung Carl och hans vänner, liksom det var alldeles gifvet, att erkebiskopen, frivilligt löst ur sitt fängelse utan någon åtgärd från Carls sida, var så godt som en hel krigshär sänd emot honom.

För både marsken och Helmik var emellertid utgången af herr Filip frieri för sin broder af stor vikt. (Åtve konung Carl ett godt svar, hade hvardera för sig mycket att befara; inträffade motsatsen åter, vände sig faran från det hållet företrädesvis mot konung Christian. Det var därför under den yttersta spänning, som samtalet fortgick, tills herr Filip skulle komma tillbaka.

Denne mötte straxt utanför herberget sin sven; och med honom följde en af konung Carls riddare och Clas Lang, hvilka skulle föra herr Filip till konungen.

När de ankommo till mynthuset, stodo der många af konungens svenner, och i trapporna gingo riddare och höge andlige upp och neder. Det var en dag, då konungen hade mycket att beställa, och det visade sig ännu mer, då herr Filip kom upp i stora salen, der flere både riddare, andlige och höfvidsmän stodo och väntade på företräde. Nu var herr Krister Bengtsson inne hos konungen, och de samtalade så högljudt, att det hördes ut i salen, fast dörren var stängd. Det dröjde en lång stund, men så visade sig ändtligen en småsven, som öppnade dörren, och konungen och riddaren kommo ut i salen, båda till utseendet häftigt upprörde.

Riddaren, som fört herr Filip till konungabo-

ningen, gick nu fram, hållande den danske riddaren vid handen, och sade, hvem han var.

— Godt — yttrade konungen snävt — hvad viljen I, herr Filip?

— Jag kommer i friareärenden! — svarade riddaren med något större mått af frihet, än som konungen måhända, hvad heller som var, kunde lida.

— Är detta af samma art, som eder broders — återtog konungen — så skall jag låta sätta eder i tornet!

— Hvad min broder har begått, må hans sjelf svara för — genmälte riddaren frimodigt — men det ärende jag här på hans vägnar framför till eder, det lærer icke kunna gifva eder rätt att kasta en främmande konungs riddare i edert torn. Kanhända ock, att I träugen till en tapper arm i dessa tider af svek och strid, och då månden I se eder om, att I icke visen ifrån eder den som bjudes i vänskap och tro . . . !

— Hvad bjuden I mig så till, herr Filip Axelsson?

— Min broder, herr Ivar, har haft bud och bref till mig, att jag, innan jag lemnade Stockholm, skulle å hans vägnar framföra hans frieri till eder dottter, stolts jungfru Magdalena, konung Carl Och detta bud vill jag härmed hafva till eder framfört!

Konungen blef både hvit och röd vid detta tal, men hans blick blef så skarp och hård, att han tycktes icke kunna finna nog stränga ord för att uttrycka allt det hat och allt det förakt, hvilket han i denna stund kände inom sig. Viss om allmogens och köpstadsmännens tillgifvenhet, trodde han sig ock hafva intagit en sådan ställning af verklig makt, att han icke behöfde lägga band på sin vrede, allra minst då det gälde en uppenbar fiende, som en af desse Axelssöner.

— Gjorde jag rätt, Filip Axelsson, så låte

jag med spö drifva dig kring Stockholms gator till straff för ditt fräcka tal Förrädarespel dref din broder på Nyköpings slott, den tid jag måste lemna mitt rike, som en stigman och rånsmän har din andre broder dragit fram genom mitt rike och velat med list och svek stjåla ifrån mig det dyrbaraste jag eger i denna världen, min dotter, och skulle hafva lyckats deri, hvar så icke en ärlig riddare hade funnits, som dragit svärdet för hennes räddning

— Herre konung! — vågade herr Filip afbryta — hvad I der sägen, det sägen I som ingen ärlig riddare, och jag vill våga lif och blod för min broder, herr Ivar, att han aldrig begått den handling, hvarför han skulle behöfva slå sina ögon neder Och hvad I der talen om en våldsgerning mot eder dotter, så frisäger jag min broder derifrån, så visst som att jag nu sjelf för första gången hör något sådant omtalas.

Det djerfva talet förvånade konung Carl, och det var icke utan, att icke det varma försvaret för den frånvarande brodern på honom utöfvade stort inflytande. Men iör ögonblicket var dock saken så klar och sanningen så viss, att det kunde icke komma i fråga, att han genom herr Filips ridderliga uppträdande på minsta vis lät föra sig ifrån den uppfattning af saken, som han redan fått. Så mycket vann dock Filip, att konungens första vrede lade sig, och i sammanhang dermed tystnade äfven hotet att tillfoga honom den dödliga skymf, hvarom konungen talat.

— I talen godt för eder broder, Filip Axelson, men en rånsmän gifver jag aldrig min dotter, der hafven I mitt svar!

— Men detta skall aldrig kunna bevisas, konung Carl! — yttrade Filip, uppmuntrad af konungens ord. — Lättare skall det blifva för mig att bevisa, det de som hafva sagt sådant om min broder, äro fräcke lögnare.

— Förvärra icke saken! — tog konungen åter till orda med hela den förra strängheten i blick och röst — saken är bevisad och lika viss som det svar jag nu för andra gången gifver eder: till en rånsman gifver jag aldrig min dotter! Der kunnen I fullleligen rätta eder efter.

Dermed vinkade konungen till sig ett par af de andra herrarne, men ännu dröjde herr Filip och tycktes icke vilja nöja sig med det svar, han fått. Konungen såg frågande på honom:

— Är detta edert sista ord, konung Carl? — sporde riddaren.

Det låg något i den ton, hvarmed frågan uttalades, som liknade hot, och det flammade till i konungens öga, men han hejdade sig och lät ej sin vrede komma till utbrott.

— Det är mitt sista! — sade han, och så aflägsnade han sig jemte de andra herrarne in i det inre rummet.

Dyster i hogen lemnade Filip Axelsson konung Carl. Det var ej nog med, att hans broder fått sin begäran afslagen, utan skymf hade blifvit fogad dertill, och den ridderlighet, som utmärkte gamle herr Axel på Warberg, hade gått i arf på hans söner. De kunde väl för egen maktutvidgning tillåta sig åtskilligt, men då stodo de därför med svärd i hand, färdige att lida sin gernings lön, hvar så de icke kunde försvara sig. Till och med den äldste af bröderna, gamle herr Olof på Wisborg, hvilken numera lefde så godt som en sjörfölvare, ansåg sig icke derigenom handla annorlunda, än att han som riddare kunde svara därför, och det tillnamn af „den orättfärdige“, som han fått, ansåg han som ett ärenamn. Ty krämarens betydde för honom intet. Han var en riddare i den gamla stilen, som aldrig af någon fruktan vek ifrån det som han ansåg för rätt, men som tillika var blind för, att andra kunde hafva lika rätt som han. Han, som ansåg sin riddareära

kränkt därför att han lyftat på hatten för konung Eriks älskarinna, den sköna Cecilia, han räknade icke för rof att som fribytare kryssa i Östersjön och uppbringa hvarje mötande krämarskuta, den första den bästa. En fläkt af det tyska rofriddarlifvet hade kommit till nordn och gjorde sig der gällande, och Gotland blef fortfarande ett tillhåll för det sjöröfvarlif, som Fetaliebröderna börjat, och som sedan fortsatts af den från sina riken fördrifne konung Erik. Riddarens ära bleknade icke genom detta lif, och hade någon kunnat öfvertyga herr Olof, att han på detta sätt gaf den äkta ridderligheten till spillo, så skulle han hafva varit den förste att afstå derifrån.

Men just emedan denna ridderlighet var det utmärkande draget hos dessa bröder, gick det Filip så djupt till sinnes att hafva nödgats höra sådana ord från den man, hvars dotter hans broder ville hafva till äkta. Och en skymf fordrade hämnd, den måtte nu vara tillfogad af en konung eller en like.

För stunden var dock icke mycket att göra. Sin broder, herr Ivar, hoppades han träffa efter sin återkomst till Danmark, men herr Erik i Finland måste underrättas om hvad som tilldragit sig.

Han gick därför under vägen från mynthuset in till en tysk köpman, som väl kände till så väl honom som hans bröder, och skref der i hast ett bref till herr Erik med underrättelse om hvad som timat, samt bad köpmannen bestyra om, att det med säkert bud måtte komma öfver till Finland hans broder, herr Erik, i handom. Köpmannen lofvade det, och herr Filip gick nu något lugnare raka vägen ned till hamnen, der han fann det vانتande fartyget och de öfrige herrarne med undantag af marsken, herr Clas Rönnow.

Ett bud skickades genast upp till denne, hos hvilken ännu kaniken befann sig.

De båda herrarne kastade en betydelsefull

blick på hvarandra, när de fingo höra, att herr Filip i stället för att först återvända till herrberget gått raka vägen ned till skeppsbron. Marsken, som icke kände till hvad som föregått med konungens dotter och huru häftigt detta tändt konungens vrede, kunde icke så fullkomligt utleta svaret ur herr Filips handlingssätt, som kaniken, och därför låg det en tyst fråga i hans blick. Men Helmik var allt för slug, att på minsta vis inlägga i sin något svar på denna fråga. Han gaf tvärtom åt riddarens beteende en förklaring, som i ännu högre grad borde hos marsken inskräpa nödvändigheten af att i tid stäffa Axelssönernas växande makt och ärelystna drömmar.

— Min tro, menar jag icke — sade han — att den stränge riddaren vunnit ett fotbräde för sin stolthet, efter som han icke bevärdigar oss med någon förklaring öfver sitt hastiga försvinnande.

— Eller ock motsatsen! — inföll marsken.

— Sådan som herr Filip synes mig vara till lynnes — genmälte kaniken — menar jag, att han då i första rummet skulle hafva kommit hit och utgjutit sin vrede!

Marsken tycktes icke höra derpå. En småsven kom in och hjälpte honom axla sin zobel brämade kappa, och derefter var han färdig att skynda ned till fartyget.

— I ären en skarpsynt man! — sade han med ett smickrande leende, i det han tog afsked af kaniken.

VI.

„Det är midnatt!“

Med häftiga steg gick biskop Kettil upp och ned i sitt rum i det stora biskopshuset i Linköping. Han befann sig tydligen i ett tillstånd af den högsta spänning och oro. Det syntes på hans ansigte, det hördes af de afbrutna ord, som han då och då lät undfalla sig. Än stannade han midt i sin vandring och liksom lyssnade, än gick han fram till fönstret och försvann i dess fördjupning, lutande sig så långt han kunde öfver fönsterbrädet, och så kom han åter fram och började sin vandring, stannande vid det minsta ljud, den minsta knäpp i den gamla väggpanelen.

Han hade, så fort han fick underrättelse om konung Carls återkomst, skyndat upp till Stockholm, full af glädje och förhoppningar att nu äntligen se sig vid målet af sina sträfvanden. Då hade han på Kolmården vid Krokeks kloster mött herr David Bengtsson, och hans förhoppningar sjönko med ens till intet.

Som ett såradt lejon kom han till mötes med konung Carl, och sådana ord, som den uppretade mannen då sade konungen, hade denne aldrig hört från en mans läppar.

— Skam och skada hafven I skaffat öfver Sveriges land — så hade biskopens ord fallit. —

Jag och mina fränder, vi hafva vågat gods och blod och kallat eder hit från främmande land, men hvad hafven I gjort, konung Carl? Med sorg hafva vi sport, att I utan vårt minne hafven släppt Sveriges fiender, och aldrig får Sverige så många och så rika och mäktiga män i sitt våld, nej aldrig! Dock var det vi, icke I, som belagt dem här i Stockholms by! Aldrig få vi bot för slik skada, och det säger jag för sanning, att sådan är skadan och skammen, att vi måga spotta deråt och säga tyv!

Den hete biskopen hade ej kunnat styra sin vrede, och så föga förmådde konungen inverka på honom, så litet bekymrade det honom, att han med detta tal i sjelfva verket förolämpade den makt, hvilken nu stod bakom konungen, nämligen allmogen, att han så godt som uppsade konung Carl tro och lydnad. Och konungen var sig lik. Han hade i sjelfva verket ingenting lärt och ingenting glömt under sin sjuåriga landsflykt.

De skildes åt allt med en hast,
deras kärleks band då sönder brast —

säger stora rimkrönikan, och lät konungen det brista, utan att det ens föll honom in, att han måste taga några försigtighetsmått, eller att hans krona stod på spel i samma stund, som han lät henne ostraffadt hotas.

Det hade sedan gått, som den sluge kaniken uträknat och anlagt. Biskopen lät genom egen maktfullkomlighet kalla de danske herrarne tillbaka, och de kommo, emedan biskopen hotat att i annat fall hemta dem med våld. Och så uppgjordes eller rättare stadfästades mellan biskopen och den danske marsken, hvad som redan var uppgjort mellan denne och Helmik, och biskopen lemnade derefter Stockholm och drog ned i sitt stift.

Men här hade han alltsedan vandrat som på brännässlor. Konung Carl hade dock nu makten

i händerna och kunde, om han ville, företaga åtskilligt, som satte hinder i vägen för biskopen. Det värsta af allt var, att han tycktes hafva ett fullkomligt säkert stöd hos allmogen. Uppländingarne och isynnerhet Dalkarlarne voro honom uppriktigt tillgifne. Det fattades blott att han nu skulle få Stockholms slott i sina händer. Ty detta hade herr Thure Thuresson (Bjelke) förstått att behålla för sig, när den danske marsken dagtینگade med Carl, så att på denna dagtingan vann i sjelfva verket Carl intet. Det var dock knappast antagligt, att herr Thure skulle kunna hålla sig, tills erkebiskopens återkomst, för så vidt som verkliga konung Christian för sin del skulle se saken med samma ögon, som biskop Kettil och marsken.

Derpå hängde nu allt, och biskop Kettil var ytterst angelägen, att herr Thure skulle få sig lifsförnödenheter i tillräcklig mängd till handa. Ett fartyg, som lagt till vid Söderköping, hade derifrån seglat norrut i akt och mening att undsätta herr Thure på Stockholms slott. Biskopen hade fått fullkomlig kännedom derom, och han hade genast sändt en pålitlig sven till Stockholm för att få säker underrättelse om utgången.

Det var denne sven, som biskopen nu vände. Sex dagar voro gångne, och ännu hördes han icke af, och de vanliga höststormarna — man var inne i medlet af November — hade rasat under dessa dagar vildare än någonsin. Afven nu tjöt stormen med jättelungor och skakade vindflöjeln på biskopshuset, så att den gnisslande for af och an, lika orolig som biskopen sjelf nere i sitt rum.

Denne fortsatte sin vandring. Än tyckte han sig höra ljudet af en traivande häst, och han skyndade till fönstret, och fann snart att det blott var en hörselvilla; än hörde han tydligt, huru svennen ropade utanför porten, och han sade till sig

sjelf, att han visste väl, det han icke kunde höra så fel, men äfven nu bedrog han sig. Och så gick han upp och ner och tankarne foro så vida.

Då ljödo genom natten de dofva ljuden från klockorna i S:t Lafrinza, hvilka förkunnade midnatt.

— Det är midnatt! — suckade biskopen och stannade samt såg ut genom fönstret i den kolmörka natten.

Det var liksom ett ögonblicks uppehåll i stormen, och nu hördes tydligt hofslag af hästar, som nalkades.

Biskopen spratt till, der han stod, och hela hans väsende tycktes tränga sig tillsammans i hans syn- och hörselnervver.

Han hörde ett rop och bultningar på porten, och han drog sig hastigt in i rummet.

Med ens uppstod hos honom den tanken, att det kunde vara konungens folk, och minnet af hvad som händt hans farfader på Räfvelstad sprang fram för honom och kom blodet för ett ögonblick att stelna i hans ådror.

Men bultningen fortfor, och med den återvändande biskopens naturliga mod. Han skyndade in i närmaste rum, der hans småsvenner lågo och sofvo, och väckte den ene samt tillsade honom skynda ner och höra, hvem den främmande vore.

Småsvennen fick hastigt kläderna på sig och skyndade yrvaken utför trapporna, men biskopens hofmästare hade varit påpassligare än biskopen kunnat föreställa sig. Svennen mötte i trappan hofmästaren, som satte en tänd fackla i hans hand, och lät honom så gå trapporna uppför, under det han sjelf med alla uttryck af den djupaste vördnad ledsagade en mörkt klädd man, åtföljd af några herrar, upp till stora salen.

Här kom biskop Kettil de inträdande till mötes.

— Hillemo, hofmästare! — sade han och

sökte förgäflves vid den osäkra belysningen från facklan urskilja, hvilka de främmande voro — Hillemo, hvilka gäster fören I upp till oss vid midnattstid.

Men den mörkklädde mannen tog af sig hatten och kastade den mörka hufvan tillbaka, och för den förvånade biskopen afslöjade sig de mörka, kalla, känslolösa dragen af Sveriges erkebiskop, Jöns Bengtsson Oxenstjerna.

— Klockan i S:t Lars förkunnade inträdet af en ny dag, när jag stannade framför eder port, biskop Kettil! Månde det ock blifva en ny dag för oss alla med den, som nu ingått!

Det låter sig ej beskrifva, huru uttrycket i biskop Kettils öppna ansigte vexlade, när han märkte och såg, hvem det var, som trädte inför honom. Oron försvann, och hans öga strålade af fröjd. För honom uppgick i ordets fulla mening en ny dag och han skyndade fram mot den återkomne fränden med öppna armar.

Denne var sig dock lik, om möjligt något stolare och oåtkomligare, än förut. Som vintervinden famnar någon gång de nyutspruckna blomorna i da'en, så helsade erkebiskopen sin lydbiskop. Denne kunde ej underlåta att märka det, men återseendets glädje gjorde dock, att han för stunden ej fästade sig dervid.

— Varen välkommen, käre fader! — ytttrade han i sitt hjertas fullhet. — Varen välkommen till edert rike, konung Carl skall eder än en tid undvika!

— Konung Carl skulle aldrig hafva satt sin fot på Sveriges jord — sade erkebiskopen, men lemnade plötsligt detta ämne och tillade: — hafven I en säker sven, min frände, så låten honom sitta upp och sagta följa mitt resällskap efter.... det lyster mig veta, om den ädle riddaren aktar rida raka vägen till konungen.

— Edert resällskap? — sporde biskopen förvånad.

— Jag fick fiampå natten ett resällskap, som jag minst af allt väntat det var den ädle riddaren herr Nils Sture.

— Nils Sture?

— Ja, det var han och han red in i eder biskopsstad på samma gång som jag Viljen I nu visa mig den tjensten och skaffa mig att veta, om han fortsatt sin ridd, eller om han liksom jag sökt sig herberge i detta herrans väder.

Biskopen ropade till sig småsvennen, som burit facklan och som nu var sysselsatt att göra upp eld i den väldiga spiseln, sedan han tändt de stora vaxljusen på ekebordet. Han skyndade genast fram och lyssnade med uppmärksamhet till sin herres befallning, hvarpå han lemnade salen.

— Nu min ädle frände — sade derpå erkebiskopen, som tycktes blifva litet mer meddelsam, ju mera yttre ljus och värme spred sig i salen — nu vilja vi först börja verket till gagns och leka samma julelek som för sju år sedan med konung Carl Han skall nog blifva påmint om Räfvelstadsleken, der min morfader och eder farfader måste falla till fota för hans jäsande ärelystnad.

Biskop Kettil var ingen vän af konung Carl och var nu särskildt högt uppretad mot honom med anledning af hans försumlighet rörande den fängne erkebiskopen, men när denne stod fri och färdig framför honom med sitt kalla, stela och gåtlika väsende, var det som om han med ens hade glömt sin vrede mot konungen och den fruktan han burit så för sig sjelf som erkebiskopen. Dessutom kände han bättre eller trodde sig åtminstone känna bättre än den nyss återkomne stämningen i landet och ville därför i tid fästa erkebiskopens uppmärksamhet derpå.

— Jag tänker, att vi dock i viss mon böra

skilja mellan konung Carl för sju år sedan och konung Carl nu! — sade han.

— Och hvarutinnan? — ljöd erkebiskopens korta svar.

— Han står nu med Sveriges allmoge bakom sig!

Biskopen omtalade tillika, huru det gått till, att konungen återkallats till sitt rike; att det kom ett anskri bland folket, att riket var af ålder ett konungarike och intet höfvidsmansdöme, och att biskopen icke fått en man med sig, utom sina egna och fränders och vänners svenner, om icke detta skri blifvit tillfredsstäldt.

Erkebiskopen log dertill sitt kalla leende.

— Huru han ock står, biskop Kettil — sade han — så faller han!

— Någon måste dock vara konung i Sveriges land!

— Konung eller icke, så måste någon styra riket!

— Således icke heller konung Christian? — sporde Kettil med någon hetta, i ty att han icke kunde begripa, hvart hans frände syftade.

— Det är väl hvad Sverige minst af allt vill — genmälte erkebiskopen — och Sverige skall få sin vilja fram, så hjälpe mig Gud och helge kung Erik.

— En annan konung således? — frågade åter biskopen — och hvar viljen I finna honom?

— Nu spörjen I som gamle Birger Jarl en gång sporde i en församling af rikets herrar och män . . . min lärde historieskrifvare i Upsala, Ericus Olai, läste upp det der för mig en dag . . . veten I hvad svar Jarlen fick?

— Nej!

— En mäktig man, herr Ivar Blå, steg fram och sade: under den kappa, jag bär, skall jag ock kunna framskaka en konung! Och detta svaret

gifver jag ock eder, dock så till förståendes, att hvarje mäktig man i Sveriges rike icke kan säga de orden och äfven handla derefter.

— Nå väl, erkebiskop Jöns, hvart viljen I så hän?

— Några späda videbuskar kunna lätt bindas tillsammans af ett band, men fullvuxna ekar kunna det icke . . . hafva de ock hållit ihop, medan de växte upp, — när kraften kommer och styrkan mognar, skola de spränga det starkaste band Jag vill intet annat, än det som naturen och vår Herre vill; hvad han förenat, skola människor icke åtskilja, heter det men jag vänder om meningen och säger: hvad Herren vill hafva skildt åt, skola icke människor söka binda samman.

— Så viljen I splittra Sveriges rike i en mängd små!

— Jag vill fred, biskop, fred och lugn Hvad är det väl, som nu binder dessa landskapsmenigheter tillsammans, hvilka i sina lagar för icke längre tid tillbaka, än att den faller inom mannaminne, stodo så fria och sjelfständiga, att det enas innevånare kallade det andras för utländingar, — hvad annat är det väl, än deras gemensamma språk. Nå väl, må detta band finnas, men må det binda utan att vålla ett ständigt fejdande. Folket skriker på lag och lag och gammal god sedvänja ja, folket skall få sin vilja fram, och mera än hvad det kan önska, må landskapslagarnes grundsats gå igenom och gälla!

— Lagmännen skulle då styra sina landskap som konungar? — sporde Kettil.

— Nej, nej, biskop den tiden är förbi! Ett måste vi böja oss för, det är den sanning, som har gällt och skall gälla i alla tider och i detta fall lyder den så, att den som eger makten, han tager makten, och Sveriges herrar ega nu makten de skola ock taga den. Det arbetet har pågått sedan långliga tider tillbaka

konungamakten är ett tomt skal, det är den gemensamma kronan öfver de många kraftiga ekarne, om hvilka jag talat; men I kunnen väl se, huru hon börjat gulna och fälla sina gröna blad, allt för tvångets skull. Kronan är numera blott ett tomt skal, det faller . . . jernbandet brister, och de särskildta stammarne stå fria och sjelfständiga, enhvar är en man för sig!

De båda biskoparne hade slagit sig ned tvenne framför spiseelden framsatta stolar, och de öfriga hade med hofmästaren aflägsnat sig till sina rum. Men nu slogos dörrarna upp, och biskopliga svenner inburo i glänsande silfverkärl förfriskningar, hvilka de framsatte på det stora bordet.

När de åter aflägsnat sig och allt blifvit tyst igen, lutade erkebiskopen sig fram och lade sin hand på sin frändes knä samt yttrade i en half-hviskande ton:

— Tänken I nu rätt på, hvad jag sagt eder, frände, och skåden I med oförvillad blick öfver hela taflan, så att I kunnen jemföra nu det ena med det andra, skolen I finna, att hvad jag målat innehåller ingenting nytt, annat än det som tiden sjelf gjort nytt, och det måste vi taga sådant det är . . .

— Men tänken uppå, hvad jag sade eder nyss om folkets skrik efter en konung, ett konungadöme!

— Bah . . . korpen skriker alltid, när kämpefallit och blodet ryker varmt från fältet . . . Här finnas de, som visat folket den fallne konungen, och därför skriker det . . .

— Men folket har andra män i spetsen för sig, än konungen!

— Ja väl, det finnes mången Nils Sture . . . idel svärmare, biskop! . . . De äro ej värde mer än de dammiga, malättna tågen, hvilka hålla thronhimmeln uppe, och när de brustit, faller hela den

kungliga stäten, om ingen finnes, som binder med nya tåg i de gamlas ställe!

Nu kommo erkebiskopens följesmän in i salen jemte hofmästaren med sin staf. Denne stälde sig vid skänk- eller kredens-bordet att tillse, det svennerne gjorde sin skyldighet och att intet fattades.

De båda biskoparne reste sig upp och gingo fram till bordet, der svennerne för dem framsatt stolar vid ena ändan, medan de öfriga fingo taga plats på bänkarne utes efter långsidorna.

En allmän tystnad rådde. Sjelfve biskop Kettil, som annars brukade vara glädjens och skämtets man, satt tyst och fundersam. Erkebiskopen förtärde efter sin vana högst obetydligt, men berömde biskopens kock, som förstått att hafva en sådan anrättning redo.

— Jag dricker eder till, vördig fader, erkebiskop Jöns! — sade biskopen och fattade en stor silfverbägare.

— Jag dricker eder till såsom föreståndare för Sveriges rike! — genmälte erkebiskopen, hvarpå han tillade: — Vi två, I och jag, vi skola begynna, sedan få vi se tiden an!

Och dermed tömde han sin bägare.

Nu öppnades dörren, och småsvennen, som blifvit sänd att bespeja herr Nils Sture, inträdde. Han gick fram till högsätet, der erkebiskopen satt, och redogjorde för sitt ärende. Riddaren hade med sina svenner ridit genom staden och tagit vägen åt Norrköping.

Erkebiskopen yttrade intet, men hans ansigte utvisade tydligen en viss tillfredsställelse, så att biskop Kettil sade:

— Jag menar, att den underrättelsen kom eder till nöjes?

— Jag visste väl det, att han icke skulle känna mig — sade erkebiskopen leende — jag ville blott vinna full visshet, och det har jag nu

fått, ty hade den gode riddaren sett, att det var erkebiskop Jöns, vid hvars sida han red in i Linköping, så hade han, tänker jag, stannat der för att närmare taga reda på honom, och det kunde dock hafva varit onödigt . . .

Så fort den sena måltiden var slutad, förde biskop Kettil sin höge gäst till det för honom i hast iordningställda sofrummet.

Morgonens första timmar förflögo, under det att Jöns Bengtsson Oxenstjerna öfverlemnade sig åt en väl behöflig hvila. Skulle väl med de geringar, om hvilka han drömde, morgonen komma och fullt dagsljus inbryta äfven öfver Sveriges land, eller var han, der han låg i nattens famn med framtidstankarna i sitt sköte, sjelf en bild af dessa dagens första timmar, hvilka tillhöra natten?

Men öfver hans hufvud spunno Nornorna sin tråd, lika tyst och lika säkert och lika oberoende af menskliga beräkningar, som karlavagnen vred sin tistelstäng.

VII.

En syn.

Samma natt låg Nils Sture med sina svenner i en bondgård ungefär midt emellan Linköping och Norrköping. Han hade, trogen sitt löfte till Ivar Axelsson, gjort allt hvad som stått i hans förmåga att finna den bortröfvade konungadottren, men allt hade varit förgäfvets. Han hade derunder sammanträffat med herr Ivars broder, Åke Axelson på Hjuleberg, och äfven med denne sjelf, och det var på dennes begäran, som han sändt Brodde med bud och bref till herr Filip Axelsson på Stockholms slott, sedan han förvissat sig om, att budskickningen icke rörde något annat än framförandet af herr Ivars frieri till konung Carl.

Under sitt vistande i Stockholm för denna angelägenhet hade Brodde, hvars skarpsinnighet aldrig förnekade sig, genom att följa kaniken Helmik, fått kännedom om, att den sökta konungadottern vistades i Klara kloster, och han hade äfven vunnit kännedom om åtskilligt annat, såsom konungens vrede öfver herr Ivars illgerning och att kaniken Helmik och herr David gjorde allt för att föra konungen bakom ljust. Att han sjelf derunder blifvit föremål för kanikens forskningar, visste han, men det bekymrade honom föga, och

efter väl förrättadt värf skyndade han, allt hvad tygen höllo, att träffa sin herre hos dennes broder, herr Svante Bosson, på Ekesjö.

Så fort Nils genom Brodde erhållit dessa underrättelser, hade han sändt Hollinger med bud derom till herr Ivar, som nu vistades på sitt slott Lillö i nordöstra Skåne, och sjelt dragit norrut med Brodde och Erik, och under denna färd hade han helt nära Linköping påträffat erkebiskopen och dennes följe. Tvärt emot erkebiskopens förmodan hade han genast, så fort denne öppnade sin mun, igenkänt honom, och ofelbarligen skulle just det, som erkebiskopen icke gerna hade velat se, nämligen att konungen i förtid skulle vinna kännedom om sin fiendes ankomst, hafva inträffat, om icke herr Nils sjelf ännu varit ett rof för samma ovisshet, samma ängslande oro i afseende på hvad han borde göra eller icke göra, som när han lemnade Enköping och den gröne riddarens lik.

Denna oro hade om möjligt ökats efter sammanträffandet med erkebiskopen. Det var klart, att nu afgörandets stund öfver Sveriges väl eller ve nalkades. Strid skulle komma, hvar var hans plats i striden? — Denna fråga, som fordom låg så klar framför honom, kunde han numera icke besvara. Det var, som om han tänkt och handlat under inflytandet af en förtrollning. Stundom tycktes det honom, som om han icke vidare egde något val. Han måste träda upp midt emellan dessa båda ytterligheter och föra Sveriges, föra allmogens talan, så att det hördes vidt om land.

Särskildt gjorde sig denna tanke gällande nu, när han efter att hafva lemnat erkebiskopen red fram på vägen åt Norrköping, och, när han tog in på den nämnde bondgården, var hans hufvud fullt af tankar i denna riktning, och blodet flöt feberhett genom hans ådror.

Någon sömn ville icke komma i hans ögon. Den dag, som föddes, tycktes honom hvilade centner-

tung på hans bröst och tilltaga i tyngd med hvarje ögonblick, som flydde.

Till slut föll han i ett slags dvala, ett mellantillstånd mellan vaka och sömn, der själen befinner sig liksom på en vändskifva och lika lätt kan mottaga drömmens gyckelspel som dagens verklighet.

Stormen hven utanför stugan och jagade himmelens skyar, så att stjernorna började titta fram här och der från det klara blå. Stormen rasade ock i riddarens själ. Det var, som om han betunnit sig på däckets af ett fartyg. Hafvet gick derunder med skyhöga vågor, brottsjöarne bröto sig öfver dess bog och spelade öfver däckets, det knakade i skeppets fogningar, och hvarje ögonblick hotade det att krossas mot lurande blindklippor. Natten var mörk och kall, och ett och annat förtviflans rop af skeppsfolket skar i hans öra.

Då tyckte han, att en hög skepnad nalkades, klädd i konungslig krona och spira, och med det samma brast molntäcket, och månen tittade fram och belyste det stormande hafvet, de skummande böljorna, det förtviflade skeppsfolket och den höga skepnaden. Det var konung Carl. Men huru blid var icke denna blick, huru lidande, huru fullt af sorger och bekymmer var icke hela detta anlete! Och de stora, fordom så strålande och stolta ögonen hvilade på riddaren, och han framräckte mot honom sin hand och sade: „Nils Sture, rädda mig!“ — „Jag är Sveriges man, konung Carl!“ — svarade riddaren. Och stormen gick sin gång, och fartyget ristade, så att det syntes tydligt för en hvar, att den sista stunden var kommen. Och andra gången räckte den sorgsne konungen sin hand mot Nils och sade, i det han med spiran visade ut öfver fartyget: „Se Sverige . . . det suckar i dödsångest efter frälsning . . . rädda Sverige, Nils Sture!“ Men riddaren låg liksom förtrollad, han kunde hvarken röra hand eller fot. Då kom

en stor, svart skugga farande på stormens vingar, hon tätnade, hon växte, hon skymde både himmel och haf, och tvenne armar räcktes ut och tvenne svärd blixtrade och hveno, det ena mot konungen, det andra mot riddaren sjelf, och en röst, så stel, så kall, som Jöns Bengtsson Oxenstjernas ropade: „dö!“ — I detsamma bleknade konungen ut och sjönk ned, och skeppet stötte med brak mot klippan och splittrades i stycken. Men ännu i döden hvilade konungens blick på riddaren och hans skälfvande läppar uttalade: „för sent, Nils Sture!“

Nils vaknade och slog upp ögonen. Kallsvetten stod honom i pannan, och han måste se sig omkring, innan han kunde öfvertyga sig om, att han icke befann sig bland det sjunkande skeppets spillror eller hade det sorgsna, bedjande konunganletet gent emot sig.

Men himlen var klar, och vid dörren stod Brodde med underrättelsen, att hästarne voro sadlade och allt redo till uppbrott. Det behöfdes icke många ögonblick för Nils att skynda upp och låta spanna om sig sin rustning. Det gjorde honom godt att i den stickande stormen få spränga fram på sin hingst, för att liksom jaga undan den frätande oron i hjertat.

På tredje dagen derefter red han öfver bron till Penningeby.

Men oron följde honom och blef allt större, ju svårare det var honom att uppträda mot konung Carl, ju lifligare han tänkte på drottning Karin och på biskop Thomas och alla desse som varit honom kära. Han gick tyst och sluten inom sig sjelf, och hans kära husfru, som delade alla hans bekymmer och visste, huru djupt smärtan huggit sin tand i hans själ, led jemte honom och letade förgäfvets efter medel att skingra töcknet och vinna solljus och värme igen.

Striden gick snart lös mellan erkebiskopen och konungen. Den förre skickade bud och bref

öfver allt i landet att uppresas allmogens sinne, och mångenstädes fick han medhåll, så att allmogens rustade sig att draga till Stockholm mot konung Carl. Endast Dalkarlarne och Upländingarne stodo faste på konungens sida, fast än erkebiskopen med alla brukliga ceremonier banlyste honom.

Dermed gick året till ända, och på nyåret tågade erkebiskopen, biskop Kettil, herr David Bengtsson och flere med en väldig här mot Stockholm, som de genast sökte taga med stormande hand.

Det lyckades dem dock icke att taga staden, och snart inlupo underrättelser, att Dalkarlarne kommo tågande till konungens hjälp och Uplandsbönderne rustade sig ifrigt för att förena sig med Dalkarlarne, när de kommo, och anfälla erkebiskopen, der han låg i sitt läger^a utanför Stockholm. Bud kommo litet emellan till Penningeby om hvad som tilldrog sig, och der rådde bland svennerna den åsigten, att deras herre blott väntade på Dalkarlarnes ankomst för att i spetsen för dem rycka ned till konungens undsättning, en åsigt som i deras ögon vann fullkomlig bekräftelse, då en vacker dag några Dalkarlar infunno sig på Penningeby och der hade ett långt samtal i enrum med herr Nils. Den ende, som var fullt invigd i förtroendet och sålunda visste, att ingen kunde i detta fall mindre än herr Nils sjelf afgöra hvad som skulle ske eller icke, var Brodde, och äfven han delade sin herres tanke.

Då hade konungen redan börjat underhandla med sina fiender. Biskop Kettil och herr Ivar Gren hade mot gisslan varit inne i staden för att underhandla, och sådan tillgifvenhet för konungen rådde nu hos Stockholms svenska befolkning, att en stor folkhop stormat fram emot biskopen, så att han, om icke konungen sjelf kommit emellan, svårligen kommit ifrån den resan med lifvet. Man

visste ock på Penningeby de vilkor, som genom biskopen erbjudits konungen, nämligen Åbo och Raseborgs slott med tillhörande län samt det nordligaste Bottenlandet eller Norrbotten, mot det att han skulle afsäga sig riket. Dessa vilkor hade konungen ock i det närmaste antagit, då han med ens hade fått underrättelse om Dalkarlarnes tåg och till följd deraf afbrutit hela underhandlingen.

Det var dock tydligt, att föga härmed egentligen stode att vinna. Erkebiskopen var i själfva verket för mäktig och kunde blifva det ännu mera, på samma gång som det var alldeles gifvet, att konung Christian på våren skulle komma honom till undsättning, och då var konungens öde afgjort. Han kunde för någon tid uppskjuta, men icke undanrödja den ofärd, som hotade, och riket skulle under tiden gagnlöst sönderslitas af inre strider.

Så stodo sakerna, då en morgon smattrande hornstötar förkunnade, att en främmande riddare önskade inträde på Penningeby. Det var herr Erik Axelsson, och öfver den nedfälda vindbryggan red han efter ett kort uppehåll in på Penningeby gård.

Han kom från Finland och hade med sitt folk gått öfver Åland samt stigit i land vid Wäddö, hvarifrån han på tåget till Stockholm beslutat göra ett besök på Penningeby, der han hade sina begge brorsdöttrar, fru Iliana och Ingeborg, samt der han äfven hoppades få sammanträffa med sin broders vän, herr Nils Sture.

Det var en ståtlig riddare, som till utseendet mycket påminde om sin broder Ivar, men han hade icke dennes öppna och fria anletsdrag, icke hans svärmiska blick. Det var tydligen den beräknande statsmannen, som blickade fram ur detta skarpa, men lugna öga, medan kindens linier och munvinkeln i förening med den klufna hakan tydde på mycken kraft, ihärdighet och beslutsamhet. Sin tids högsta och finaste umgängeston egde han i

fullaste mått, och aflade tillräckligt prof derpå vid sitt inträde i Penningebys riddarsal, der han fann fru Brita och sina brorsdöttrar.

Förmiddagen gick under samtal om allmänna ämnen och enskilda släktförhållanden, utan att på ringaste vis dagens viktigaste fråga, den om konung Carl, vidrördes. Men efter middagen, då herr Erik omtalade att hans svenner voro hvarje ögonblick att vänta, gaf detta en osökt anledning för honom att så omärkligt länka samtalet in på allvarsammare saker. Han befann sig nu ensam med herr Nils och kunde därför äfven med mera frihet inlåta sig på det hittills obeträdda området.

— I ären min broders vän, herr Nils — sade han — och jag tackar eder på hans vägnar för hvad I hafven gjort . . . Lära vi en gång känna hvarandra, så hoppas jag, att denna eder vänskap äfven skall komma mig till del!

— Derpå kunnen I räkna, herr Erik, så länge som I ären Sveriges man — blef Nils Stures svar.

— Och hvad menen I med att i dessa dagar vara Sveriges man, när två strida mot hvarandra och båda säga sig strida för Sverige?

— Den som kan förgäta sig sjelf och sitt för Sveriges skuld, han är Sveriges man!

Herr Eriks spørsmål var på det hela taget icke lätt att besvara, men svaret, sådant det blef, innehöll i sin ordning en udd, som eggade herr Erik till vidare utläggning af sitt ärende, på samma gång som det innehöll en lära, hvilken han icke kunde fatta. Han var i alla afseenden en man af sin tid med helt och hållet egennyttiga planer, och dertill kallblodig nog att icke låta en sådan skymf föra sig längre än att han hade sitt hufvudmål i sigte. Han förleddes icke af skymfen, men han begagnade sig af den som medel, och i detta fall som en anledning att öppet uppträda mot konung Carl.

Att han därför icke ville förena sig med erkebiskopen, var ganska klart för enhvar, som hade i minne den senares beteende vid konung Carls förra afsättning, då äfvenledes herr Erik var en af hufvudmännen och såsom riksföreståndare afgick till Finland, medan erkebiskopen här hemma stälde om konung Christians inkallande och val till konung. Men om han sålunda icke ville bidra till erkebiskopens förherrligande och den af konungen mot hans broder tillfogade skymfen endast var ett svepskäl, hvad var hans verkliga syfte?

Nils Sture hade haft tillräcklig tid att med sig sjelf öfverväga de särskilda personerna och deras förhållande till hvad som för honom gälde allt, och deribland hade naturligtvis Axelssönerne blifvit föremål för en noggran undersökning. Men något tillfredsställande svar på detta spørsmål hade han icke kunnat gifva.

Herr Erik å sin sida, som visserligen varit bland dem, hvilka föraktat Nils Sture, emedan de icke kunde fatta storheten af hans sjelfuppoftning, men som nu förändrat tankar om honom och lärt sig att i honom se en man, hvars tillgifvenhet var af det högsta värde, — herr Erik sökte på allt sätt kringgå sådana för hans enskildta syfte ovigtiga punkter, men högg så mycket lifligare in, der han såg en möjlighet att kunna utforska sin värds verkliga tänkesätt i afseende på konungen och erkebiskopen.

— I hafven rätt, herr Nils — sade han — det är en riddares pligt att offra allt för sitt land men viljen I nu tillåta mig ett spørsmål, medan vi tala så här som vänner med hvarandra, hvad menen I om den strid som nu pågår?

Nils svarade icke genast, och herr Erik tillade:

— Får jag draga en slutsats deraf, att I sitten här i ro på edert Penningeby, så månden I

lika ogerna se, att den ene vinner seger, som den andre.

— Och om så vore?

— Så menar jag, att I önskaden en tredje, som rätt kunde uppbära Sveriges sak?

— Utan tvifvel skulle icke blott jag, utan hvarje redlig man följa honom, som rätt kunde föra Sveriges talan, som förmådde göra slut på alla dessa strider och föra Sveriges sak framåt.... der hafven I visserligen rätt uti, herr Erik, men kunnen I så säga mig, hvar slik en man står att finna?

— Omöjligt är det väl icke att finna den mannen — svarade herr Erik leende, och tillade — än I sjelf herr Nils?

Nils spratt till, som om han stungits af en orm.

— Gud bättre, herr Erik — sade han — hvar tagen I sådant tal ifrån?

— Det synes mig — genmälte herr Erik, kringgående den uttalade frågan — som om vi i ett skulle vara afsamma tanke, derutinnan nämligen, att det närvarande är ett ondt, som måste på ett eller annat sätt tillintetgöras, ju förr desto bättre, och om så är, gäller frågan att utfinna bästa medlet för att vinna detta närmaste mål.

— Och I hafven funnit detta medel derutinnan, att....?

— Derutinnan, herr Nils, att jag nu drager till biskoparnes understödjande!

— Det är möjligt, att I hafven rätt! — ytttrade Nils, men så långsamt och tyst, att det nästan tycktes, som om han stälde sig utanför händelsernas ring och uttalade afsigtslöst sitt omdöme om dem.

— Nå väl — fortsatte herr Erik — hafva vi vunnit detta närmaste mål, så återstår....

— Hvad återstår väl, menen I?

— Att skrida till val af riksföreståndare eller konung!

Nils skakade med ett sorgbundet leende på hufvudet.

— Nej, I faren vill, herr Erik — sade han — är det målet vunnet, så är allt vunnet! Är konung Carl väl besegrad, så regerar erkebiskop Jöns Sveriges rike!

— Erkebiskopen? — sporde herr Erik med oförstöld förvåning. — Det låter på eder, herr Nils, som om I villen säga, att erkebiskop Jöns icke skulle vidare tänka på något konungaval?

— Det är min mening!

Herr Erik sänkte eftersinnande sitt hufvud. Utan tvifvel gäfvö Nils Stures ord åt hans tankar en annan riktning, kanske i väsendtlig mon ny, eftersom han tycktes hafva tänkt sig sakerna taga en annan utveckling.

Fru Brita, som nu kom in, gaf äfven samtalet en annan vändning, och herr Erik var i allo den höfviske riddaren. En stund derefter kommo hans svenner — de utgjorde en väldig skara, — och riddaren lemnade då Penningeby och drog i spetsen för dem söderut.

Händelserna utvecklade sig nu hastigt. Dal-karlarne kommo aldrig fram till Stockholm. Biskop Kettil och herr Erik Axelsson drogo gemensamt upp emot dem och förmådde dem, dels med lock, dels med pock, att återvända. Den Uplandsallmoge, som under tiden anfallit erkebiskopen i hans läger utanför Stockholm, blef då äfvenledes tvehogsen och ingick lätt nog på en dagtingan samt drog sina färde. Och nu återstod för konung Carl icke annat än att återupptaga de afbrutna underhandlingarna.

Fru Brita på Penningeby fälde tårar, när det berättades, huru hennes kunglige frände, som en gång var så rik och mäktig, måste falla på knä för erkebiskopen och tigga om sitt lif. Hon såg

upp på sin man, och det låg en bön i blicken.

Afven han satt med smärta och sorg tecknade på sin panna, och när han såg sin hustrus tysta tårar, gick det honom som ett skarpslipadt svärd genom själen, och han upprepade för sig sjelf den gamla frågan, om han handlat rätt. Brita, som såg den strid, hvilken pågick inom honom, fattade hans hand och sade:

— Det gäller kanske konungens lif, Nils och han står allddeles ensam!

Nils svarade intet, och Brita fortsatte:

— Mycket har det legat i mina tankar, hvad du sade mig, innan du sista gången drog ut från Penningeby, om Sverige och konung Carl och dig sjelf, Nils, och den ädle riddar Fjalars ord i dödsstunden Minnes du trädet, som jag visade dig här på andra sidan sjön, det stora vackra trädet, hvars krona man kan se långt i fjärran?

— Ja, jag minnes!

— Det trädet vill jag likna vid Sverige och dig och konung Carl! Vet du väl att stammen, som uppbär den höga kronan är så murken och ihålig, att der ej finnes mer lifskraft än nått och jemt så mycken, som behöfves för att framkalla den grönskande kronan, och hela trädet skulle ramla, om icke rundt omkring detsamma stode stam vid stam med friskt och kraftigt lif och en rikedom af grönska. Alltsammans ser ut som ett enda träd, men skulle det gamla i midten ramla, så förlorade det hela sin skönhet

— Och hvad vill du väl säga med detta? — sporde Nils.

— Det gamla trädet är konungen, Nils Han är ej mera densamme som fordom, han är blott ett namn, men detta namn är just det, som Sverige behöfver. Såsom Engelbrekt ville och såsom allmogen vill, så är det ju icke fråga om annat än att upprätthålla icke min frändes konungadöme, men Sveriges rike såsom konungarrike.

Hade blott konung Carl trogna män omkring sig, som verkligen ville Sveriges väl, tro mig det vore nu desse som styrde Sverige och icke han. Det hela toge sig ut som ett, likt trädet derborta, och kronan i trädets topp sutte der icke till skada, utan till gagn Säg mig, Nils, har jag icke rätt?

— Måhända!

— Så skulle ock den gröne riddarens tanke kunna ske och du i alla fall arbeta ditt höga och ädla arbete till ända!

Dertill svarade Nils intet, och samtalet aftystnade så småningom.

Men om qvällen fattade han sin hustrus hand och sade:

— Brita, i morgon rider jag till Stockholm!

En stråle af den renaste glädje sprang upp i Britas sköna ögon, och den fina, bleka kinden öfvergöts af en förtjusande rodnad. Nils omfamnade henne och tryckte en kyss på hennes panna.

Följande dagen red Nils till Stockholm, dit han anlände först sent på qvällen.

Här voro sinnena i mycken gäsning, och tillgifvenheten för konungen större än någonsin, under det att man var på det högsta missnöjd med erkebiskopen. Erikus Olai befann sig i Stockholm, och Nils, som der sammanträffade med honom, fick af honom utförligen reda på hvad som under de sista dagarne tilldragit sig. Icke minst viktigt var det, som han berättade om Upsala domkapitel.

— Herrarne i kapitlet — sade han — äro i hög grad missnöjda dermed, att deras erkebiskop icke vill gifva sig tillfreds, och de hafva gifvit honom sin mening tillkänna och sin fruktan, att till följd af den myckna sorg och bedröfvelse, som de haft för hans skuld under konung Christian, det yttersta nu skulle blifva värre än det första. Så hafva de ock bedt och förmanat honom att akta nppå sitt biskopsdöme och icke befatta sig med

verldsligt regemente, emedan allt hans klerkeri njutit hans förra regemente till allt ondt.

— Men erkebiskop Jöns tyckes icke mycket akta uppå sitt kapitels mening — inföll Nils.

— Nej, Gud bättre, det gör han icke Det gör mig dock ondt om den gamle konungen, att han nu andra resan måste draga bort af sitt rike, och det hvilar i Guds hand, hvad af allt detta varder följande.

— När skall konungen så lemna Stockholm?

— I morgon skall han från burspråket afsäga sig krona och rike, och sedan skall han gå ombord på herr Erik Axelssons fartyg, som genast går till sjös, så vidt väder och vind tillstådja det.

— I morgon! — upprepade Nils.

— Ja, i morgon och det lilla Raseborgs län och Korsholms län är det enda, som Sveriges furste och riksföreståndare och råd nu hafva törunnat sin konung.

— Furste sägen I?

— Ja, det är Sveriges erkebiskop, det Han kallar sig så i de skrivelser, som i dessa dagar vexlats, jag har sjelf sett och läst konung Carls afsägelsebref. „Sveriges furste“ kallas der erkebiskopen och biskop Kettil „riksens föreståndare.“

Den fromme lärdes upplysningar gånge Nils mycket att tänka på, och han stadfästades i sitt beslut att träffa konungen. Vål kunde för ögonblicket ingenting göras, men var verkligen konungen till sitt sinne förändrad eller ock, — var han numera sådan, att hans kraft var försvunnen och att han således långt ifrån att vilja visa ifrån sig och betvinga de män, hvilka redligen ville hans och Sveriges väl, skulle med kärlek sluta dem till sig, ville han med sitt namn liksom lagliggöra ett fullt svenskt sträfvande, då hade Nils funnit hvad

han sökte, då kunde hans hjerta och hufvud känna och tänka i samklang.

Och han beslöt att redan samma qväll sätta sin föresats i verket. Som han emellertid kunde förstå, att konungens person var omsorgsfullt bevakad, ville han icke sjelf gå att söka konungen, utan sände Brodde att taga reda på, huru allt var ordnadt i afseende på konungens bostad och bästa sättet att komma till tals med honom. Brodde gick och kom efter en god stund tillbaka med de upplysningar, att det var alldeles omöjligt att träffa konungen utan att väcka ett onödigt uppseende och fästa hela oviljan af den segrande erkebiskopen på sig.

Nils var dock tvekande med afseende på hvad han här borde göra. Den erkebiskopliga oviljan fruktade han i sjelfva verket icke. Det var blott i ett fall, det nämligen att konungen icke skulle motsvara hans förhoppningar, som han drog sig tillbaka för att ej i otid föranleda utbrottet af en strid med erkebiskopen, som han dock var fallt beslutad att begynna, om denne visade den ringaste skymt af uppsåt att för andra gången lemna riket konung Christian i händer. Denna ovisshet i afseende på konungen gjorde, att Nils till slut lyssnade till Broddes råd att låta för stunden saken hvila och hafva sin gång. Besöket hos konungen kunde ske, sedan han väl kommit öfver till Finland. Det kunde ock bända, att denna slutliga lärdom, som konungen nu finge af erkebiskopen, icke vore utan sin nytta i afseende på det högre mål, som Nils sjelf hade uppställt för sig.

Utan att emellertid alldeles vilja uppgifva hoppet att under loppet af morgondagen få tillfälle att sammanträffa med konungen, lät Nils aftonen gå och gaf sina svenner befallning att på det uppmärksammaste följa allt som tilldrog sig i mynt-huset, der konungen allt fortfarande bodde. Denna

bevakning af den kungliga bevakningen tog genast sin början, och natten utskiftades mellan Brodde, Erik och Hollinger.

När morgonen kom, var man dock i detta afseende målet lika nära. Erkebiskopens eget folk hade bevakat mynthuset och icke långt derifrån hade hans bröders svenner varit under vapen. Alla försigtighetsmått voro vidtagna för att förekomma och, ifall detta icke lyckades, med ens kunna krossa hvarje utbrott af den tillgitvenhet, som borgarne hyste för den olycklige konungen.

En oräknelig människomassa var ifrån tidigt på morgonen i rörelse mellan mynthuset och rådstugan, som var belägen helt nära stadskyrkan vid stortorget. Det var som ett böljande af hufvuden, synnerligast på torget, der man med orolig spänning afbidade stunden, då konungen skulle visa sig i den på rådhuset befintliga utbyggnaden eller det så kallade burspråket. Fönstren i de kringliggande husen voro likaledes fyllda af åskådare, alla ville bevittna och åhöra den gamle — numera kärvordne — konungens afsked, och man ville äfven veta, att några raska män beslutat gripa till vapen för honom just när hans fiender som säkrast trodde sig hafva vunnit sitt mål. Det hviskades till och med bland dem, som trodde sig veta mer än andra, att man under nattens mörker sett okända svenner smyga omkring den erkebiskopliga vakten vid mynthuset.

Hit till torget hade Nils begifvit sig och tagit plats midt emot burspråket på andra sidan torget, hvarifrån han hoppades kunna öfverse och höra allt utan att sjelf blifva utsatt för en onödig uppmärksamhet.

Det dröjde emellertid länge, innan konungen blef synlig, och massan började blifva orolig. Nils sjelf fattades af den tanken, att möjligen i sista stunden något kunnat inträffa, som öfverändakastat dagens seger för erkebiskopen.

Slutligen uppstod dock på motsatta sidan af torget en rörelse, som tillkännagaf att konungen och herrarne begåfvo sig till rådstugan. Nils kunde, der han stod, ingenting se annat än de omgifvande svennernas blanka bardisanspetsar.

Annu en stund förgick, hvarunder en dödsstillhet utbreddes sig öfver de många hufvudena, liksom hafvets vågor någon gång, innan ovädet bryter löst, tyckas lägga sig till ro, tiga och undra, hvad som komma skall.

Då visade sig konungen i burspråket, och bakom honom stodo de två bröderne Oxenstjerna med sina mörka, kalla, hotande anleten, medan längst i bakgrunden åter framglänste svennernas bardisaner.

Konungens utseende var lidande. Hela hans gestalt, som fordom hänfört folket med sitt majestät, var sammanfallen och framåtlutande, och ansigtet, kring hvilket hvita lockar fladdrade för vinden, bar tydligt prägeln af en djup, men förqväfd smärta.

Sådan återsåg Nils den konung, som en gång i sin makts och lyckas solskensdagar hånat och förtrampat honom, men slutligen, medan ännu glansen af kroppslig skönhet och kraft och en ovanlig rikedom omgaf honom, räckt honom handen till försoning. En här af skiftande tankar drog fram genom riddarens själ, men alla strömmade de i samma riktning, till samma strand, till Sverige och Sveriges land, och så litet fästade han sig vid sig sjelf och det förhållande som varit råddande mellan honom och konung Carl, att han i sjelfva denna stund hufvudsakligen riktade blicken på målet, liksom man väl, när man stiger i båten och skjuter ut från strand, kan anmärka en besynnerlig bildning af den klippan, der båten haft sitt landfäste, men icke därför låter denna utöfva något inflytande på sig, sedan man tagit till årorna och båten fått fart.

Konungen talade till folket och redogjorde för hvad som blifvit öfverenskommet mellan honom samt riksens herrar och män. Det var öfver hufvud taget blott ett upprepande af den skriftliga öfverenskommelsen dem emellan. Han afsade sig offentligen riket och frisade alla, som svurit honom huldhet och trohet, från deras ed. Han slutade med följande ord:

— Och är det vårt löfte till ofvannämnde herrar och gode män, att vi aldrig oftare vilja begära något välde hafva i Sveriges rike hädanifrån, mer än som de oss beskrifvit hafva, som riksens råd och de som makt hafva i Sverige oss med kärlek unna vilja.

Men hans stämman klang så sorgfull dervid och han tycktes liksom krympa tillsammans för en osynlig makt, hvilken han icke förmådde värja sig för. Många voro icke heller de i den stora samlingen på torget, som icke insägo och visste, att denna afsägelse var tvungen, och det ovanliga uti att på detta sätt offentliggöra den, att tvinga konungen sjelf att uttala sin egen vanära, kastade en skugga af hårdhet och hjertlöshet öfver den mäktige segraren, som måhända derutinnan mera, än han hade beräknat, afslöjade inför folket sin rätta art.

På Nils gjorde alltsammans det mest pinsamma intryck. När han hörde den gamla, väl kända stämman tala, genomtonades hans själ liksom af ett genljud af de ord, som hans hustru talat till honom om qvällen, innan han drog hemifrån. Allt hvad konungen sade gick liksom upp i samma böneord, på samma gång som det innehöll en anklagelse mot hvarje redlig man, hvilken låtit honom komma i denna nöd utan att lyfta en hand till hans försvar. Och bakom den åldrige, brutne, af ödet så hårdt hemsökte konungen utbredde sig i ett ööfverskådligt fjärran hela Sveriges rike.

Detta Sverige talade med hans hustrus röst,

grät med hennes tårar, bönföll med hennes blick. Och vid den sköna, bleka bēdjerskans ord och tårar frankallades liksom genom en mäktig besvärjelse drömmen, der han såg konungens bild alldeles sådan, som han nu stod framför honom. Fräls mig, fräls mig! — stod att läsa i fårorna på konungens panna, dallrade i hans stämmas tonfall, och åsynen af den mörke erkebiskopen, hvilken stod der likt ett svart moln med stormen i sitt sköte, lade liksom med nödvändighet på konungens läppar ett af alla utom Nils oförnummet: „det är för sent!“

Nils var i högsta grad upprörd. Mellan dessa båda män, den svage och vankelmodige konung Carl, och den starke, kraftige, men tillika hårde och hämndlystne erkebiskop Jöns skulle Sveriges öde smidas fram!

— Hvad synes dig, Nils Sture? — halfhviskade en stämma i riddarens öra, medan en hand lade sig på hans axel.

Det var Sten Sture, som fått sigte på sin vän, och nu, när det blef någon möjlighet att slippa fram genom trängseln, närmat sig Nils. Denne stod drömmande och såg efter konungen, som i detsamma dragit sig tillbaka ur burspråket. Konungens sista blick hade, så tyckte Nils, träffat honom, och de konungsliga dragen hade dervid blifvit ännu blekare än förut. Det var en lång, skarp, frågande och anklagande blick; — och i detsamma hade konungen vändt sig om och försvunnit.

Då träffade vännens fråga Nils. Han flög till och såg upp på herr Sten, hvars anlete utvisade fullt ut lika våldsamma känslor, som de hvilka rasade inom Nils sjelf.

— Sådan syn som denna — yttrade Sten — menar jag kan komma tankarna att brådmogna i en mans bröst!

— Väl, om de mogna, Sten! — genmälte Nils. — Hvad mig beträffar, tror jag, att jag genom denna syn kommit till klarhet med mig sjelf.

— Och till beslut ?

— Ja väl till beslut!

— Jag visste det väl — utbrast Sten och tryckte med häftighet vännens hand. — Godt, vän Nils, så lära vi innan kort komma att råkas!

Han försvann i trängseln, och Nils vände sig om för att se, om hans svenner voro i närheten.

Han såg dervid tvenne skarpa, genomträngande ögon hvila på sig, men mannen, som egnat honom slik uppmärksamhet, drog sig hastigt tillbaka och försvann, äfven han.

Det var kaniken Helmik från Upsala.

VIII.

Törnen.

Som kaniken försvann, kom Hollinger framskyndande till sin herre, men knappast hade han stannat vid dennes sida, förr än hans ögon fästades med uttrycket af den skarpaste uppmärksamhet på en lång i mörkgrönt klädd sven, som med afmätta steg gick utefter ena husraden i riktning åt öster. Han bar Tottarnes sköldemärke utsydt på ena framstycket af sin tröja, och hans ansigte var sådant, att om man en gång sett det, man icke gerna kunde glömma det. Dragen voro så orörliga, och de buskiga ögonbrynen bortskymde äfven sjelfva blicken, så att icke heller den upplifvade anletet, ehuru när man såg honom från sidan, såsom fallet nu var med Nils och Hollinger, man tydligt kunde se, huru ögonen lifligt spelade till höger och venster.

Nils kände mannen, men han letade förgäfvets i sitt minne, hvarest han sist såg honom. Men Brodde, som i detsamma anlände och fick syn på honom, påminde sig genast, hvarest både han och hans herre sett honom.

— Det är Gumme! — sade han — den gamle svennen, som gick med bud mellan herr Olof Axelson på Wisborg och hans dotter fru Brita på Ham-

marstad I skolen se, att det är ute med herr Olof! Men hvart styr han kosan?

— Ja det är Gumme! — utropade äfven Hollinger, men med en stämma så lidelsefull, att både Nils och Brodde sågo forskande på honom.

— Känner du honom ock, Hollinger? — sporde Nils.

— Om jag känner honom, herr Nils ja, jag känner honom så väl, att han går aldrig ur mitt minne!

Nils ville just fråga vidare om mannen och hvad Hollinger visste om honom och huru han lärt känna honom, då hans uppmärksamhet med ens togs i anspråk af något, som gjorde, att han för ögonblicket alldeles glömde bort både Hollinger och Gumme.

Det var fru Brita från Hammarstad, som kom gående gatan fram, stolt och högdragen, som alltid. Ingen kunde se på henne, att hon en gång blifvit dömd att å bålet brännas eller att hon setat som fånge i klostret, sedan konung Carl låtit nåd gå för rätt både för hennes fränders skuld och för den vänskap, som han byste för den redlige herr Erengisle Nilsson. Hon hade redan, innan konungen första gången nödgades lemna sitt rike, af honom fått friheten åter. Med en nästan utmanande hållning skred hon nu fram öfver torget, endast åtföljd af en småsven, som bar ett litet med lås försedt skrin under armen, och borgarne veko ödmjukt åt sidan för den stränga riddarfrun.

— Fru Brita söker konungen! — sade Brodde helt sagta till sin herre. — Jag kan förstå det, ty hon kom till mynthuset, när jag stod der bakom svennerna utanför dörren, det var just som konungen och herrarne skulle begifva sig till rådstugan. Erkebiskopen kom sjelf ut på trappan för att höra, hvad fru Brita ville. De talades länge vid, och jag såg erkebiskopen le sitt mörka leende

och jag hörde honom säga: „Sedan konungen kommit ombord, fru Brita . . . det är eder egen farbroder, som råder för skeppet . . . der kunnen I säga honom hvad I hafven på hjertat!“ Fru Brita begaf sig sedan till Klara kloster, och är det derifrån, menar jag, som hon nu kommer.

— Hvad kan hon väl vilja konungen? —
sporde Nils.

Det visste icke Brodde att säga, men att döma af den stolta riddarfruns högröda kinder, hennes brinnande blickar och de stolta knyckar, som hon gjorde på hufvudet, vid hon gick, tycktes det, som om hon ingalunda kom i det blidaste sinnelag att träffa konungen.

Nu närmade sig Gumme, fru Brita yttrade några ord till honom, och så tog han skrinet af småsvennen och följde efter henne i dennes ställe.

Nils beslöt att följa fru Brita. Så ville han ock se den sorgsne konungen ännu en gång, om det lät sig göra. Att komma till tals med honom, det fann han vara omöjligt, så omgifven af vak-samma ögon, som både konungen och tvifvelsutän-äfvén han sjelf var, att döma af den svarta kani-ken, som tydligen länge gifvit akt på honom och helt visst äfvén hört de ord, hvilka vexlades mellan honom och Sten Sture.

Lyckan gynnade Nils, så att han genom en af tvärgränderna hann före fru Brita ned till skepps-bron. Här låg det fartyg, som skulle taga konun-gen och konungadottern ombord, tätt intill skepps-bron, så att landgången gick derifrån upp till skeppets reling. En mängd folk hade samlat sig hit, och detta hindrade fru Brita, så att Nils kunde komma ombord på ett fartyg, som med sin ak-terspegel låg tätt intill herr Erik Axelssons, och lemnade det yppersta tillfälle i verlden att se och höra, hvad som tilldrog sig på det förras däck.

Knappast hade han här intagit en bekväm plats mellan en hög af segelduk och en rundel

armstjock kabel, så fick han se, hvar fru Brita kom gående, om möjligt ännu mera röd än nyss. När hon kom ned till fartyget, talade hon vid en sven, som genast skyudade upp för relingen, hvar på efter några ögonblick herr Erik Axelsson visade sig och med sin vanliga höfviska förbindlighet kom sin brorsdotter till mötes på landgången samt förde benne om bord.

— Hafven I hört det, farbroder? — sporde hon, så fort hon kommit akterut och sålunda befann sig ensam med herr Erik.

— Ja! — svarade denne. — Den gamle svennen har just nu berättat mig det Och månde nu lyckan stå oss bi, att icke Gotland seglar Axels-sönerna ur händerna jag väntar med otålighet bud från min broder, herr Ivar, så fort jag kommer öfver till Åbo.

De gingo nu närmare midskepps, så att Nils icke kunde höra mera, och i detsamma kom Erik, svennen, upp på fartyget och fram till honom. Han berättade, att nu var konungadottern i an-nalkande, men konungen hade erkebiskopen skaffat göra ännu en stund.

— Och hvad månde det vara? — sporde Nils.

— Att bedja sina fordringsegare om an-stånd huru vet jag det, viljen I säga! Jo, det sker så godt som för öppna dörrar. Vore det i mina unga dagar, så svär jag vid min faders och moders själar, jag hade så visst huggit den svarte biskopen neder för fot, der han står framför den stackars konungen, som pinas mera, än att jag kan det säga.

Nils' öga flammade i vrede.

— Godt, godt Erik — sade han — vi skola vill Gud, en gång låta den mörke mannen betala det med ränta!

Ett tilltagande sorl bland menniskomassan ledde uppmärksamheten till hvad som tilldrog sig nedanför på skeppsbron.

Der gick konungadottern fram, den sköna Magdalena, omgifven af ett par riddare och några svenner. Hon var så blek, och tår efter tår perlade utför den fina kinden under de nedslagna ögonen. Det var en rörande syn att se, och många ögon bland åskådarne fälde dervid stridare tårar än konungadottern sjelf. Men sorlet tilltog på ett betänkligt vis. Nils reste sig till hälften upp, som om han ett ögonblick trott på en uppresning af folkmassan, och utom all fråga hade han då skyndat att deltaga i hvad som kunnat komma att ske. Men en stark afdelning svenner till häst kom ridande och skilde folket i tvenne stora hälfter och slöt sig omkring konungadottern.

Sedan riddarne med sin höga fånge kommit om skeppsbord, uppstälde sig rytterne i en lång rad på ömse sidor om vägen, hvilken från närmaste strandport ledde ned till fartyget.

Här fördes konungadottern till akterdäck, der hon lemnades ensam. Hon vände sig då utåt sjösidan; en ström af tårar bröt nu ohejdelig fram ur hennes ögon, och en djup, halfqväfd suck pressade sig mellan hennes läppar. Hon ville dock icke låta se sin sorg för världen.

— Så skulle jag dock träffa eder, stolts jungfru! — ljud i detsamma straxt bakom henne en skarp, nästan hånande stämma.

Hon spratt till, som binden skälfver bland skogens träd, när plötsligt ljudet af jägarens horn skraller i hennes öra. Hastigt for hon med handen öfver sitt ansigte, och, när hon vände sig om, thronade ett oemotståndligt majestät från hennes jungfruliga panna, fast kinden var hvit som snö.

Det var fru Brita, som stod framför henne. Åsynen af den arma, olyckliga jungfrun tycktes äfven på henne åtminstone för ögonblicket utöfva ett inflytande, som kom henne att liksom studsas och hejdas sin tungas flöde.

— I viljen icke taga ett trösteord med på

färden — sade hon derpå, men tillade, liksom återvinnande sin stolta hållning, under det hon talade, — jag tänkte dock, att de höga tankarne nu skulle hafva farit sin kos!

— Om hvilka tankar talen I, fru Brita? — sporde konungadottern.

— Om de tankarna, stolts jungfru, att I skul-len blifva herr Ivar Axelssons brud!

Konungadottern vände sig bort utan att svara. Men detta, i stället att förmå fru Brita att lyssna, eggade henne att gå ännu längre. Det märktes väl, att den hämndlystna qvinnan nu funnit ett länge efterlängtadt tillfälle att få lätta sitt hjerta, och hon var icke den, som afstod ifrån ett sådant. Hon hade för länge i sin ensamhet frossat i tanken att kunna vedergälla konung Carl all den skam och den nesa, som han samlat öfver henne, och den nåd, som han hade låtit henne vederfåras, hade snarare ökat, än minskat hennes hat, emedan det i hennes ögon innebar ett erkännande af, att konungen dock i sin bestraffning gått för långt.

— Eller menen I väl — fortsatte hon, och hennes läpp krökte sig till ett elakt leende — menen I, att en son af herr Axel Pedersson, att herren till Lillö och Tranekärr och Gotland skulle vilja räcka sin hand åt en jungfru, som icke mera eger så mycket, att hon kan ställa sin fot derpå . . . ? Tänken det aldrig, jungfru Magdalena!

Nu vände sig konungadottern om, och hennes blick föll konungsligt hög på den uppretade fru Brita.

— Hvad som berättigar eder till detta tal, fru Brita, — sade hon — det vet jag icke! Eder broder, herr Ivar, känner jag icke, men det vet jag, att ett sådant tal, som detta, icke borde föras på läpparna af en sondotter till herr Axel Pedersson!

Fru Brita gjorde en knyck på nacken, men hennes ögon brunno af osläcklig hämndelust.

— Så kunnen I säga nu, jungfru Magdalena, — sade hon — nu, när I besinnen omöjligheten af, att min farbroder skulle vilja räcka eder sin hand och lyfta eder till sig . . . lyfta eder till sig . . . förstån I, stolts jungfru lilla?

— Nej, fru Brita, jag förstår eder icke! — utropade konungadottern med en ton midt emellan förakt och förtviflan.

— Nå du heliga Guds moder — fortsatte fru Brita — det må jag säga är höjden af ett för-mätet sinne . . . Jag sökte eder i det heliga klostret, der blef jag icke emottagen, här hafven I icke kunnat undgå mig, och det grämer stolts jungfrun . . . Men jag vill säga eder en sak, om I för öfrigt ären i stånd att mottaga ett godt råd. I hafven fallit djupt, jungfru Magdalena, men sen till, att I icke fallen ännu djupare!

Dermed vände hon sig om och gick framåt midskepps till. Här stannade hon och tycktes besinna sig, som om hon icke ytterligare borde hafva tillagt något till hvad hon redan yttrat, då rörelsen bland folkmassan förmådde henne att stanna och draga sig något åt sidan.

Det var ändtligen konungen, som anlände.

Den åldriga, framåtskridande skepnaden tycktes med möda skrida uppför landgången, och den trogne Clas Lang, på hvars arm konungen stödde sig, måste synbarligen anstränga sig för att bära upp den af olyckor och motgångar djupt förkrossade mannen. Man behöfde blott se på konungens anlete, för att betagas af det innerligaste medlidande. „Jag är en fattig, olycklig man, som dock varit konung och den rikaste i Sverige“ — stod liksom utprägladt i de slappa anletsdragen och i det bekymmerfulla ögat.

Herr Erik Axelsson kom emot konungen på landgången, och det gjorde så väl på Nils som på

alla andra, hvilka gåfvo akt derpå, ett godt intryck att se, det riddaren iakttog all den höfviskhet, som man kunde fordra, mot den fallna storheten.

Med hatten i hand och med en bugning, som icke var så djup, att den sårade, räckte han konungen handen och förde honom in på fartyget samt fram till den plats, der hans dotter befann sig, hvilken med ett utrop af glädje midt i sorgen störtade sig i sin faders armar och dolde sitt tårdränkta anlete vid hans bröst.

Men konungens ögon förblefvo torra, och hans rörelser föreföllo medvetlösa. Det var, som om smärtan förslöt hans sinnen och gjort honom känslolös för hvad som tilldrog sig omkring honom.

Något på sidan om konungen stod Clas Lang och litet längre fram herr Erik. En allmän tystnad rådde. Sjöfolket och svennerne ombord tycktes vörda konungens sorg, och från stranden hördes en och annan snyftning.

Endast en förblef alldeles orörd och kall vid detta gripande skådespel af förödmjukad och förkrossad storhet. Det var fru Brita Olofsdotter, och utom henne de män, hvilkas hufvuden syntes i fönstren på slottet, der herr Thure Thuresson (Bjelke), den gamle förrädaren på Axevall, lät blåsa upp en dundrande krigsmusik. Och vid tonerna af denna musik var det, som om fru Brita vuxit ett par tum och konungen krympt tillsammans.

När han slog upp ögonen, stod fru Brita framför honom. Herr Erik sökte hålla henne tillbaka, men hon gaf honom halthögt en upplysning, som tycktes utöfva intryck på honom, och så gick hon rakt fram inför konungen och den mörke svennen följde med skrinet, hvars lock nu var uppslaget.

— Konung Carl — sade hon med myndig och skarp ton — om stunden för mitt besök hos eder är illa vald, så månden I hafva öfverseende der-

med, ty det har icke förunnats mig att förr träffa eder jag har, som I väl veten, redan tvenne resor gjort mig påmint, och I hafven undandragit eder att svara, och när jag nu kommer tredje resan, så sade mig vördig fader i Gudi herr erkebiskop Jöns, att I var så upptagen af göromål, att jag måste söka eder på min farbroders fartyg, ifall jag ville komma till tals med eder.

— Hvem ären I? — sporde konungen med matt stämma.

Fru Brita studsade. Det var något, som hon icke tagit med i beräkningen, att konungen kunde hafva glömt hennes utseende, och då var hälften af hennes hämnd tillintetgjord. Ville hon verkligen njuta fullt, så måste hon således göra sig påmint, och hon gjorde det ock utan ringaste undseende hvarken för konungen eller sin farbroder eller sig sjelf.

— Det tänkte jag dock, konung Carl — sade hon — att I skullen minnas fru Brita Olofsdotter. Lotterna skiftas, sen I, herre konung, så att hvad som en tid är rosenrödt kan en annan tid vara svart. På Örebro slott haden I vind i seglen och allt var ljust och rosenrödt, nu är det vordet anorlunda. Nu är det svart omkring eder, så svart till och med, att

— Ja, det är svart, svart! — stammade konungen och slog upp med handen, liksom ville han säga, att det var nog med påminnelser om hvad som varit och hvad som var.

Men det öfverensstämde icke med fru Britas åsigt om saken.

— Ja, så svart — tillade hon — att I tyckens hafva glömt den skymf, som I en gång icke gjorde eder samvete af att tillfoga den ärlige ridaren, herr Erengisle Nilssons husfru Men jag har icke glömt det jag, konung Carl, jag har icke glömt det!

— Men det tyckens I dock hafva glömt —

yttrade konungen, och en blixst af den forna kraften brann flygtigt i hans öga — det nämligen, att konung Carl eftergaf det straff, som lagen uttåster för förräderi mot Sveriges konung!

— Så hafven I dock något qvar af edert minne, och det är godt, konung Carl, ty deraf tor-den I nu hafva behof

Det låg en sådan kall sjelfviskhets och en sådan hjertats hårdhet uttryckt i fru Britas både blick och min, att till och med hennes egen farbroder fann sig föranlåten att föra henne till besinning.

— Fru Brita — sade han — för den nåd, som konung Carl visade eder, hafven I visserligen att tacka den ärlige herr Erengisles trogna tjänst, och det synes mig, som om I sjelf skullen vilja för alltid draga ett täckelse öfver det, som icke kan lända eder till stor ära!

Men fru Brita blef icke sin farbroder svarslös.

— Minst väntade jag att höra slikt tal af eder — sade hon — af eder, herr Erik, som sjelf en gång svor konung Christian tro och huldhet, sedan det lyckats erkebiskop Jöns, hvad som icke lyckades eder brorsdotter, att förena nordens trenne riken under en konung af eder, min farbroder, som väl ännu en gång tänker gifva samme konung Christian samma löften. Det är min ära att i min mon hafva medverkat för detta mål, och Sveriges rätte konung, han som tillika är konung i Danmark och Norge, han har mig intet att förebrå, farbroder, som han väl kan hafva i fråga om eder

Riddaren bleknade, och fru Brita vände sig åter till konung Carl.

— Väl göres eder behof af godt minne, konung Carl, för det ärende, som jag nu har att framföra till eder, och som jag visserligen helst hade velat afhandla i eder bostad i staden, om I så hadn velat tillåta mig

— Hvad är så edert ärende? — sporde konungen med någon otålighet.

— Som I väl dragen eder till minnes, så hafven I en skuld på 400 mark silfver

— Väl icke till eder? — inföll konungen häftigt.

— Jo, konung Carl, just till mig!

— Jag en skuld till eder? — upprepade konungen, utan att kunna återkomma från den förvåning, eller hellre bestörtning, hvori dessa ord försatte honom.

— Eder skuldsedel är stäld till köpman Hans Helmholt men pengarna äro mina.

— Hans Helmholt! — yttrade konungen och blicken blef åter slö och intetsägende.

Utan tvifvel var detta namn främmande för konungen.

— Hans Helmholt känner jag icke — sade han — har han ock varit bland dem, som försträckt mig penningar?

— Sviker eder edert minne, så månden I dock känna edert eget sigill — yttrade fru Brita och upptog ur skrinet, som hofmästaren höll fram, ett papper, hvarvid hängde ett stort sigill.

Hon höll pergamentet framför konungens ögon med den ena handen, under det att hon med den andra förde fram vaxkupan, så att konungen tydligt kunde se sitt eget sigill.

En djup suck stal sig fram öfver den olycklige mannens läppar. Han såg tydligt och kunde icke förneka sitt eget sigill; det var ock möjligt, att genom hans hofmästare eller kansler denna summa blifvit upptagen, ehuru han icke visste deraf.

— Jag kan det icke förneka — sade han — det är mitt sigill och min skuld till Hans Helmholt eger sålunda sin riktighet, ehuru jag intet vet derom eller känner mannen. Viljen I därför vända eder i detta ärende till min kansler, herr Nils Ry-

ting i gråbrödraklostret, så skall jag draga försorg om, att I månden erhålla edra penningar tillbaka.

Alla de kringstående, sjelfve herr Erik, voro djupt förbittrade på den stolta frun, hvilken i denna stund och i allt folkets åsyn kunde vilja förorsaka konungen en sådan förödmjukelse. Det var liksom att uppenbarligen skrika ut för världen konungens fattigdom. Men man satte alltsammans i samband med erkebiskopen, och alla de som sett fru Brita vid mynthuset och sett henne tala vid erkebiskopen, voro öfvertygade om, att denne med flit sändt denna fordringsegare ned till fartyget för att tvinga sin hatade fiende att dricka sin olyckas bågare ända till dräggen.

Nils, der han stod, var så upprörd öfver det han hörde och såg, att han mer än en gång varit i begrepp att springa öfver på herr Eriks fartyg, om han icke besinnat, att han derigenom ohjelpligen skulle skada den sak, om hvars utförande beslutet allt mer och mer närmade sig till mognad. Han beslöt att sjelf hos herr Nils Ryting göra sig underrättad om, huru det förhölle sig med skulden till fru Brita och göra hvad han kunde till densammas gäldande. Men detta var en sak för sig; en annan var att för ögonblicket rädda konungen från såväl fru Brita, som flere besök af samma art, i händelse erkebiskopen hade mera af den varan att bjuda på.

Herr Erik förekom honom dock. När han såg sin brorsdotter färdig att ännu längre uttänja det för konungen i högsta grad pinsamma uppträdet, gick han fram och fattade heanes hand.

— Nu hafven I fått godt svar på eder anhöllan, fru Brita — sade han, och, i det han höfviskt bjöd henne sin hand, tillade han — viljen I nu låta mig föra eder i land

Fru Brita kastade tillbaka sitt hufvud och gjorde en afvärjande åtbörd, och Nils afbadade

med den mest spända uppmärksamhet, hvad som nu skulle ske, då herr Erik utan att det ringaste bekymra sig om, hvad hans brorsdotter tyckte eller icke tyckte, fattade hennes hand och tydligen mot hennes vilja förde henne bort från konungen.

Så fort hon stod på skeppsbron jemte svennen med skrinet vid sin sida mellan de båda raderna af ryttare, befalte herr Erik att indraga landgången, och några ögonblick derefter lade fartyget ut, seglen hissades och i sagta fart fördes konung Carl för andra gången bort från sitt rike.

Nils stod qvar på däckets af det fartyg, der han tagit plats, så länge han kunde se en skymt af konungen. Ett par mellanliggande fartyg bortskymde honom för en stund, men snart syntes han åter.

Han stod och såg på tornet „tre kronor“ och utsträckte handen liksom till afsked af all makt och storhet, och derefter slöt han sin gråtande dotter i sina armar.

Det var det sista Nils såg af konung Carl.

På stranden hade folkmassan skingrat sig, och de erkebiskoplige ryttarne svängde af inåt en stadspört, just som Nils gick ned från fartyget. Han skyndade fram till samma port och fortsatte utan uppehåll sin väg till gråmunkeklostret, der han efter någon stunds väntan fick komma till tals med Nils Ryting.

Han omtalade i korthet hvad som tilldragit sig vid konungens affärd och sitt besök med anledning deraf. Herr Nils hörde uppmärksamt på, och tycktes med synnerlig noggrannhet i sina tankar genomgå det ärende, som riddaren framfört.

— Så vidt jag vet — sade han slutligen — har konungen aldrig haft med Hans Helmholt att göra och således icke heller genom honom uppburit några penningar af fru Brita Olofsdotter Dock kan det ju hafva skett genom konungens hofmästare, gamle Erland; men — tillade han, och

en låga af vrede lyste i hans öga — jag har mina egna tankar om denna sak

— Viljen I säga mig dessa tankar, om I så eljest ansen eder kunna det. Jag frågar icke at nyfikenhet, utan emedan jag önskade att konung Carl måtte kunna behålla sitt minne oantastadt af en sådan turga som fru Britas.

Munken såg upp, och hans grå, genomträngande ögon hvilade några ögonblick på Nils, hvar på ett svagt leende af tillfredsställelse krusade hans läpp och han sade, i det han stack händerna inom de vida ärmarna på sin kåpa:

— Derutinnan menar jag, att jag kan göra eder till viljes, ty jag har icke kommit till dessa tankar genom något förtroende, utan endast genom att sammanlägga och jemföra hvad jag från skilda håll hört, och man får höra både ett och annat om de mäktiges lefverne och gerningar, när man, som jag, sitter i konungens skrifvarestuga.

— Nå väl, hvad är så eder mening, herr Nils?

— Min mening är, att denna fordran icke är någon fordran jag tror att alltsammans är dikt.

— Och konungens sigill, som han sjelf såg och erkände för sitt?

— Det är falskt!

— Falskt? Herr Nils, hvad sägen I der? Skulle fru Brita, som sätter så högt värde på att tillhöra en stolt och ädel släkt, skulle hon hafva nedlåtit sig till så usel en handling?

— Äran är ock ett sigill, riddare — genmälte munken — men sägen mig, drog väl fru Brita i ringaste mon i betänkande att hölja sin mans, den redlige herr Erengisles namn med skam och nesa? Kom hon icke då fram med koppar i stället för guld, fast hon både förut och sedan velat inbilla så väl sig sjelf, som herr Erengisle och verlden, att hennes kopparstycke var rent guld? Tryckte hon

icke då ett falskt sigill af ära på en ärelös handling? I kunnen tro det, riddare, den som kan handla så, som fru Brita Olofsdotter handlade då, den kan ock i ordets egentliga mening förfalska konung Carls sigill.

— Vid Guds dyra blod, det är en fräckhet utan like!

— Dock är det icke blott ur en så allmän uppfattning af herr Olof den orättfärdiges dotter, som jag hemtar stöd för min tanke om denna fordran; jag har ett par gånger förut sett köpebref på gårdar och jordagods, köpebref försedda med vidhängande sigill, framlemnas af fru Brita på tinget för att bevisa hennes åtkomsträtt, och när svarenden kunnat uppvisa fullgoda intyg på sin eganderätt och man kommit på den tanken, att fru Brita farit med argan list, har hon urskuldat sig och nedlagt sin talan, sedan de falska handlingarne, såsom hon klagat, på något outransakligt sätt förkommit.

— För dessa upplysningar skolen I hafva redelig tack! — yttrade Nils efter en stunds tystnad. — Men jag vill göra mitt bästa att komma fru Britas ränkor på skam. Viljen I så vara mig dertill behjelpig, så blir icke blott jag utan många med mig eder yttermera tack skyldig.

— Försigtighet, herr Nils — sade munken och höjde högra handen — försigtighet! Det är farligare att komma fru Brita för nära, än det är att tömma bergjungfruns trollhorn. Dock vill jag för min konungs skuld stå eder bi i hvad jag kan och förmår och af redeligt hjerta önska eder lycka i så ädelt värf!

Munken försjönk i tankar, och Nils sporde efter en stund, om det var något ytterligare rörande fru Brita, som nu rann honom i hugen.

— Ja väl — svarade f. d. kansleren — jag påminner mig en man, som väl stod eder så

nära som mig, han kallades allmänt den gröne riddaren.

— Den gröne riddaren? — utbrast Nils.

— Ja, den gröne riddaren han visste mera om detta ärende, och hade han lefvat, så menar jag, att vi icke länge hade behöft söka efter bevis mot fru Brita Olofsdotter

— Känden I då närmare denne man, medan han var i lifvet?

— Han vistades mycket här i klostret vissa tider, senast var det de sista åren som drottning Karin lefde, Gud hennes själ nåde och jag vann den ädle mannen af hjertat kär och mångt förtroende lemnade han mig, äfven om eder, herr Nils, och om de fiender som stodo i vägen för eder lycka Men redan före den tiden uppehöll han sig här i klostret, och om hvad han då hade för händer, har jag skriftliga anteckningar, gjorda af en gammal klosterbroder, som nu för många herrans år sedan gått in i den eviga hvilan, men som på sin dödsbädd lemnade dessa anteckningar åt mig.

— Och dessa anteckningar röra den döde riddarens förhållande till fru Brita?

— Nej, nej hvad han visste om henne, det sade han aldrig, det hörde jag honom blott en gång säga, när han var mer upprörd, än jag någonsin vet mig hafva sett honom Fru Brita, sade han, fru Brita, slikt kunde jag icke tänka om dig! Jag sporde honom väl till, hvad han menade med detta tal, men han ville des icke säga, och så lät jag det vara som det var Nej, anteckningarne tillhöra en äldre tid, då drottning Margaretha bar Sveriges krona och hade fått Stockholm in samt var som bäst i farten att betvinga Knut Bosson, den rike drotsen Bo Jonssons son, och hans vän, riddar Sven Sture, eder morfader, och de innehålla en beskrifning, huru riddar Sven återfick ett dyrbart halsband

— Ett halsband, kansler? — afbröt Nils Sture — det halsbandet har varit af stor betydelse för mig, och ehuru jag nu icke mera eger det, har det dock legat så mycket i min hug, att jag gerna skulle vilja lära känna allt hvad som rör detsamma.

Han omtalade i korthet halsbandets historia, huru han fått det i testamente af sin morfader och huru han förlorat det, och med den kännedom om honom sjelf, som kansleren hade förnämligast genom den gröne riddaren, gjorde han inga svårigheter att lemna honom de dyrbara anteckningarna.

— I skolen redan denna qväll få dem i handom — sade han — men nu är mig tiden för knapp att taga fram dem. Jag måste till mynthuset att ordna om ett och annat med hans nåde erkebiskopen för konung Carls räkning. Äfvenså måste jag bekänna, att det lyster mig se, huru det skall gå med Stockholms slott, om herr Thure nu skall lemna det erkebiskopen i händer. Den saken, tänker jag, ligger ock eder om hjertat, och jag menar, att vi därför kunna följas åt.

Nils hade intet att deremot invända, och så gingo de från klostret öfver bron och fram öfver den öppna platsen. Men de gingo tysta, ty julängre de aflägsnade sig från klostret, desto mer trängde sig tankarne rörande allt det som i de dagarne tilldragit sig på dem, och de voro af sådan art, att de väl kunde fullt upptaga en mans sinne.

IX.

I mynthuset.

När riddaren och gråbrodern nalkades mynthuset, var derutanför en stor folksamling.

Herr Thure Thuresson hade nyss kommit ned från slottet, och hans svenner höllo till häst utanför ingången på ena sidan, medan på den andra en ännu större styrka af erkebiskopens svenner likaledes sutto till häst. Men på afstånd hördes lifliga trumpetstötar och en tät hop af ryttare, som upptog hela gatans bredd, kom ridande framåt mynthuset.

Gråmunken stannade vid en sidoport, till hvilken han hade särskild nyckel, och medan han läste upp dörren, gick Nils ett par steg utåt gatan, för att se, hvem de sistnämnde svennerne tillhörde.

— Om jag icke bedrager mig, så är det biskop Kettil, som kommer derborta ridande gatan fram.

Kansleren såg äfven utåt gatan och fann det samma som Nils, hvarpå de båda skyndade in i huset och stängde dörren efter sig.

När de kommo upp i skrifvarestugan eller, som det sedermera hette, kansliet, kom en skrifvare emot kansleren och berättade, tydligen eme-

dan saken redan förut varit på tal dem emellan, att herr Thure befann sig inne i salen och vore i färd med att öfverlemnna Stockholms slott till erkebiskopen. Kansleren nickade, som om han velat säga, att det ärendet tagit den utgång, som han väntat, och gick fram i rummet.

I detsamma kom en småsven från det yttre större rummet, hvarest erkebiskopen och herr Thure jemte flere riddare och rådsherrar befunno sig, och till hvilket dörrarne stodo öppna, in i skrifvarestugan och bad att få det för erkebiskopens räkning uppsatta brefvet. Detta lemnades honom, försedt med erkebiskopens sigill, at en bland dennes skrifvare, hvarvid bakom det stora bordet och en hög af papper och sammanrullade pergamentsstycken reste sig kaniken Helmik.

Han kom vänligt bugande fram mot Nils och visade med handen inåt den yttre salen.

— Stigen in, herr Nils — sade han — I ären ock en af riksens råd, och det skall högeligen glädja vår vördige fader och herre i Gudi, erkebiskopen, att få se eder intaga eder plats bland de andra!

Nils helsade kaniken helt flyktigt och gick in i rummet, der riddar Thure Thuresson, den gamle förrädaren från Axevall, stod framför ett med en röd duk betäckt bord, på öfligt vis öfverlemnande Stockholms slott åt erkebiskopen. Riddaren hade samma trotsiga, öfvermodiga och hånfulla utseende, som han hade 1452, då Thord Bonde tvang honom att lemna det nämnde slottet och förde honom fången till Warnhem. Erkebiskopen bar sitt hufvud högre och stelare än någonsin. Det var en syn att skåda, desse båda män, hvilka stodo qvar efter de många skiftande händelserna, hvori de sjelfve deltagit, och nu på spillrorna af en krossad konungathron handlade och vandlade med rikets förnämsta slott.

Just som Nils trädde in i rummet, var öfver-

lemnandet gjordt, och erkebiskopen tillsade med myndig stämma sin höfvidsman Carl Ragwaldsson att rida upp och taga slottet i besittning och låta herr Thures svenner utrymma detsamma.

— Sedan må min kansler taga hand om fataburen! — tillade han, och vände sig om till de kringstående herrarne.

Då slogs dörren upp med dån, och den storväxte biskop Kettil inträdde. Han var blossande röd, och man såg på hans darrande underläpp, att vreden kokade inom honom. Erkebiskopen påtog sig en uppsyn af mycken förvåning, och det låg något både öfverlägset och förebrående i hans blick.

— I kommen med buller och brak, biskop Kettil — sade han — som vore det fråga om att taga Stockholms slott med storm!

Den kalla och hånande tonen kom biskop Kettil att blekna.

— Jag märker, att jag kommer för sent . . . — var det enda han kunde säga.

— Ja väl . . . I kommen för sent!

— Efter eder mening, ja — genmälte biskopen — men enligt min, så hafven I sjelf haft för brådtom.

— Det är djerfva ord!

— Icke djerfvare dock, än att biskop Kettil dristar sig till att uttala dem . . . Jag är dock riksens föreståndare, och såsom sådan är det jag och ingen annan, som tager slotten i handom. Sådant, synes mig, borde hvarje man komma ihog!

— Men I, biskop, tyckens deremot glömma, att I talen till Sveriges erkebiskop och furste!

— Menen I det, erkebiskop Jöns . . . dock hafver jag haft så mycket omak för eder skuld, att det svårligen går mig ur minnet, och hade icke mitt svärd varit och de gode herrars, som äro här i salen tillstädes, så vet jag knapt, om icke I haden fått taga emot Stockholms slott i andanom, medan I sutten i edert fängelse i Köpenhamn.

Erkebiskopen bet sig i läppen och blickade stolt framför sig. Alla i rummet bätvade för hvad som komma skulle. Ty erkebiskopen var icke den, som hyste undseende för någon, icke ens för sin tappre och stridsglade frände, om han stälde sig i vägen för honom och korsade hans planer.

Men erkebiskopen kände sin frände i botten och förstod att helt och hållet leda honom efter sin vilja, på samma gång som han insåg det farliga uti att allt för mycket stöta för hufvudet en man, hvilken var uppburen af folkviljan och kunde, om så blefve af nöden, föra svärdet till försvar för den nya makt, som han med detsamma i väsendtlig mon grundlagt. Derfor slog erkebiskopen om och började tala i en annan tonart, ehuru öfvergången skedde så omärkligt, att knappast någon förnummit buru det gått till, när han slutligen framräckte sin hand och mottog i den sin tappre frändes.

— I ären riksens föreståndare — sade erkebiskopen slutligen — och I skolen det förblifva, biskop Kettil Men tänken ock uppå, hvad jag sade eder i Linköping. Det är nu, som vårt arbete först börjar! Blifven I vid, som I hafven börjat, och I hafven mitt ord derpå, att eder del ingalunda skall blifva den minsta.

Erkebiskopen vann så till vida sitt syfte, som att biskop Kettil lät för ögonblicket saken fara, men det kunde hvar man se på den senares ansigte, att det gick honom djupt till sinnes, och det låg nära till hands att tänka, det minnet af detta erkebiskopens nedplockande af frukten från det träd, som biskopen planterat och dragit upp, icke skulle snart utplånas. Förtrytelsen glödde ännu starkt i hans blick, när erkebiskopen upplöste rådssammanträdet. Han tog dervid sin frände i hand och sade:

— Nu vilja vi gemensamt gå upp till slottet

der jag menar att herr Thure låtit anrätta en god måltid åt oss!

Nils Sture var inom sig glad öfver den uppmärksamhet, som biskopens förstämning kräfde från erkebiskopens sida, emedan derigenom han sjelf undgick att blifva föremål för densamma, och han skulle för intet pris i verlden hafva velat sätta sig som gäst till erkebiskopens eller herr Thures bord. Nu kunde han, medan alla reste sig från sina platser och nalkades den yttre dörren, utan uppseende draga sig tillbaka till skrifvarestugan.

Här fann han kansleren, herr Nils Ryting stående med ett pergamentsbref i handen, försjunken i tankar. Nils närmade sig honom, men, som ännu några af erkebiskopens skrifvare funnos i rummet, ville han intet säga. Kansleren höll pergamentet framför honom och pekade på en del af innehållet, hvaraf syntes, att konungen straxt efter sin återkomst — brefvet var nämligen dateradt den 14 Oktober 1464 — utnämnt Nils Sture till höfvidsman i Småland. Nils visste intet derom, förr än han nu fick underrättelsen genom kansleren, och den gjorde måhända just därför ett så mycket lifligare intryck på honom.

Det var, som om de svarta bokstäfverna på pergamentet haft talande tunga. Han hörde konungens, sin forne herres, stämma tala genom dem, och han såg ännu en gång den hopplösa, tröstlösa, anklagande och förebrående blick, som han tyckte fästad på sig från rådhusets burspråk. Konungen hade alltså hoppats något helt annat och äfven, fastän Nils sjelf icke skyndat till hans möte, velat visa, hvilket förtroende han satte på honom, huru fullt han å sin sida tryggat sig till den försoning, som de ingingo på Stockholms slott för nio år sedan. Och för det ädla sinnet finnes knappast något, som griper djupare, än det otvetydiga beviset på förtroende från en vederdelomans sida, helst när det, såsom här var fallet, träffar efter en skils-

messa, hvars långvarighet ingen kan förutse. Det är som begynnelsen af en mening, hvars fullbordande man själf förhindrat, en tanke som skulle hafva utsagts, om man icke själf låtit ett svalg uppstå deremellan.

Kanslerens öga hvilade granskande på Nils Stures ansigte, medan han läste brefvet, och äfven sedan, men han sporde endast, om brefvet kommit riddaren tillhanda, hvartill denne svarade nej.

— Hvilket bref? — sporde då en af skrifvarne, som kom fram med en bundt papper under armen och ämnade sig till en vid ena väggen stående större kista, der redan en mängd skrivelser voro nedlagda.

— Brefvet till herr Nils Sture om hans förordnande till höfvidsman i Småland? — yttrade kansleren.

— Nej! — genmälte skrifvaren — kaniken Helmik lemnade det nyss, när han var här. Han hade fått det af herr David Bengtsson...

— Herr David Bengtsson? — afbröt kansleren.

— Jo... herr David hade tagit det från konungens bud, som skulle rida till Penningeby, och sagt, att hans eget bud skulle rida nedåt Västergötland, der herr Nils vore till finnandes, och då hade budet lemnat brefvet. Nu sade kaniken, att herr Davids bud icke träffat herr Nils utan därför återkommit dit till herr David, som genom kaniken återstälde det hit i konungens för detta skrifvarestuga.

Kansleren skakade misstroget på hufvudet, medan harmen glödde på riddarens kind. Men ingendera talade vidare om saken. Skrifvaren skyndade att från bordet hemta brefvet och lemna det till riddaren, hvilken mottog det och fann deruti sitt förordnande. Det kan dock vara tu tal om, hvad Nils skulle hafva gjort, om han fått detta bref i rättan tid. Utan tvifvel

hade det haft till följd en öppen förklaring mellan honom och konungen, hvilken förklaring åter kunnat föda af sig en öppen brytning lika väl som en fullkomlig förening, detta senare naturligtvis endast om Nils funnit konungen sådan, som hans och den gröne riddarens åsigt om fosterlandets väl kräfde. Såsom förhållandena nu gestaltat sig, pekade brefvet just åt detta håll, och därför glädde det Nils lika mycket, som David Bengtssons undanhållande af detsamma väckte hans vrede. Tanken på Oxenstjernorna bredde ock ett eget ljus öfver skrifvelsen. När de erkebiskoplige skrifvarne aflägsnat sig, då föga återstod att för konungens räkning ytterligare nedpacka i den stora kistan, som Nils Ryting skulle taga i sitt förvar, något som konungens för detta skrifvare fullbordat, vände sig kansleren till Nils.

— Anrorlunda hade det måhända gått — sade han med en suck — om det så hade varit Herrens vilja, att I och konungen hadn träffats, herr Nils, innan som erkebiskop Jöns kom åter . . . Det kunnen I se af det der brefvet, som konungen afsändt till eder, och som han sjelf helt visst tror hafva kommit eder i händer . . .

— Hafven I uppsatt detta bref? — sporde Nils helt hastigt.

— Och hvarför frågen I så?

— Emedan det väcker min förvåning, att konungen utnämnt mig till höfvidsman i Småland, då jag väl menar, att jag kunnat göra honom mera gagn på annat håll . . .

— I viljen säga i Dalarne? . . . Ja väl, jag tästade ock konungens uppmärksamhet derpå, men herr Krister Bengtsson, som var närvarande, invände, att hvarifrån än faran hotade, så hotade hon som svårast från gränsen, och utan tvifvel var detta det som bestämde konungen.

Dertill svarade Nils intet. Det låg i viss mon sanning i hvad kansleren framstälde såsom det

hvilket bestämt konungen, men å en annan sida syntes det ock, som om erkebiskopens vänner sökt genom denna anordning hålla honom aflägsnad från konungens person. Men kansleren tog Nils vid handen och förde honom in i det inre rummet, som nu var alldeles tomt, och sedan han förvissat sig om, att inga obehöriga lyssnare funnos, samt valt sin plats så, att han genom dörren kunde hålla ögat på sina skrifvare, sade han:

— En sak så godt först som sist, herr Nils, eftersom ingen kan veta, när vi härnäst komma till tals med hvarandra, och emedan bland alla dem, som kunna något förmå i verlden, jag icke vet någon, som jag sätter det förtroende till som till eder... Jag har kommit en hemlighet på spåren... ja en hemlighet!... Jag kan ej säga mer, än att jag kommit den på spåren, men redan detta är af vigt och bör kännas af hvarje redlig svensk riddare, på det att man i tid må kunna se upp och mota faran i sjelfva födelsen...

— Den hemligheten rör således riket?

— Den rör riket... I hörden, hvad erkebiskopen nyss sade till biskop Kettil, att han skulle tänka uppå hvad de talades vid, när de träffades i Linköping, då erkebiskopen kom åter från sin fångenskap?

— Jag hörde det!

— Nå väl, herr Nils, om jag icke kan nämna orden, huru de föllo sig, så känner jag dock hufvudinnehållet af deras samtal... Huru jag fått det att veta?... viljen I fråga, och jag kan säga eder det, ehuru det är en historia för sig... jag har det af en gammal man, hörande till samma brödraregel som jag, men som fordom var kansler hos erkebiskop Olof, Gud hans själ nåde...

— Jag känner honom, gamle broder Andreas?

— Just han!... Han förtäres af sorg öfver sin bortgångne herre och af begäret att en gång finna dennes baneman, ty han är fullt öfvertygad

om, att den gamle herren dog af förgift i mandelmjök, och i sin tro, som stundom öfvergår till förtviflan, har han ingen varaktig stad här i världen utan vistas än här, än der i våra brödrakloster, dock mest i Nyköping, samt här i Stockholm och Enköping. Nu har han med sina misstankar fallit på tvenne män . . . De äro erkebiskop Jöns Bengtsson och hans kanik Helmik, och så helt och hållet har han hängifvit sig åt begäret att följa och vaka öfver dessa, att han . . . jag har förvänat mig deröfver mer än en gång . . . liksom känner i luften, när de äro i annalkande . . . Nåväl, frater Andreas var förliden höst på väg nedåt Linköpings stift, äfven då icke i någon annan afsigt, än att forska i den sak, som han gjort till sitt lifs uppgift, nämligen hvem som är erkebiskop Olofs mördare, och han anlände till Linköping samma qväll, som erkebiskop Jöns . . .

— Och han åhörde de vördige biskoparnes samtal?

— Ja, herr Nils . . . han hade kommit in på biskopsgården, och under den uppståndelse bland tjenarne, som jag kan förstå att det blef, när erkebiskopen kom om natten, lyckades det honom obemärkt att komma in och uppför trapporna i biskopens enskildta arbetsrum, hvarifrån en dörr, som för tillfället stod öppen, ledde ut till det rum, der de båda höge herrarne sutto och samtalade framför spiseelden. Han fick intet höra af det som han åstundade, men han fick i stället höra något, som väl kan liknas vid ett mord eller begynnelsen till ett sådant, fast den som skall mördas icke är någon annan än Sveriges rike.

— Guds död, kansler . . . hvad sägen I?

— Hvad han hörde om natten, har han anfortrott mig för att jag i min mon måtte söka förekomma de onda anslagen . . . och huru kan jag bättre uppfylla hans önskan, än om jag uppenbarar saken för eder, herr Nils!

— Nå väl, hvad hörde han . . . ?

— Att Sveriges rike skall delas mellan flere, så att de blifva fyra, eller flere, som regera skola.

Nils såg på den gamle mannen, med ett uttryck, som om han icke hört rätt, eller som om en afgrund plötsligt öppnat sig framför hans fötter.

— Så förhåller det sig, herr Nils — fortfor kansleren — och bekräftar det sig, som vi väl snart skola få att se, så hafva vi kommit ur askan i elden, såsom det gamla ordspråket säger. Ett synes dock vara visst . . . konung Christian behöfva vi icke frukta. Det ligger icke heller i vår nådige herres och erkebiskops lynne att förlåta en liden oförrätt, och det knäfall, som han gjorde inför konung Christian i närvaro af Danmarks rikes råd, det skilde konung Christian för alltid från Sveriges krona . . . så vida icke . . .

— Så vida icke . . . ? — sporde Nils.

— Så vida icke en så mäktig fiende kommer från annat håll, att ingen annan utväg finnes till räddning . . . ! Då, men, också endast då, skulle, eftersom sakerna visa sig för mig, erkebiskopen glömma sin förödmjukelse så pass mycket, att han kan förmå sig att begagna den danske kungen som medel mot den farligare fienden, men är denne väl besegrad och undanröjd, så är det min tro, att samma lek väntar konung Christian, som nu lekts med konung Carl . . .

— Sveriges rike skiftas mellan flere . . . ! — upprepade Nils med rynkad panna och blicken stelt fästad på golvet.

— Ja det är erkebiskopens syfte . . . men det hindrar icke, att han först pröfvar på, om han icke kan styra ensam eller tillsammans med biskop Kettil. Lyckas icke detta, så får man se, huru det vill blifva. Det låter ju tänka sig, att, om de mäktige taga hvar sin del, så skola de blifva nöjde, och att på detta sätt freden kan upprätthållas . . .

Nils Sture greps djupt af de underrättelser, som kansleren lemnade honom. Med sin trofasta kärlek till fosterlandet, en kärlek som spirat upp och slagit ut i blomma under värden af sådana händer som biskop Thomas', var det honom en förfärlig tanke att se hela sin sköna ungdomsdröm förstörd, och det så med ens, utan att han kunnat ana eller haft tid att fatta möjligheten af något sådant. Alla hans segrar öfver sig sjelf och sin egen ärelystnad, alla hans uppoffringar, hela denna kedja af enskilda motgångar, som han tvingat sig att fördraga, blott för att icke genom ett för tidigt rubbande af det bestående framkalla just det, som han ville undvika, och sålunda bota ett ondt med hälften värre — allt detta var utan betydelse, vägde intet i den vågskål, der landets och folkets väl eller ve vägdes. Framför honom låg Sveriges framtid som ett haf, hvars vågor nyss lagt sig till ro vid stranden, och solen lyste derpå och allt tycktes båda lugn, då plötsligt ur djupet höjer sig ett vidunder, som hotar ej blott att upp-röra den jemna ytan, utan att framkalla en storm utan like, en storm, efter hvars framfart man ej skulle se en skymt af Engelbrekts land.

Kansleren följde med uppmärksamhet hvarje skiftning, hvarje den minsta rörelse i riddarens ädla anletsdrag, och liksom om han förmått mäta djupet och kraften af de känslor, hvilka svallade i hans inre, fattade han hans hand och sade:

— Hafven I ett hjerta, herr Nils . . . har Sveriges rike något värde för eder, . . . välan, det är tid, att någon griper verket an och räddar det rike och det folk, för hvilket Engelbrekt lefde och dog!

Nils tryckte krampaktigt kanslerens hand, och hans öga blixtrade.

— Min dag torde snart komma, kansler — sade han — och jag skall veta min plats i striden!

Dermed skyndade han mot dörren för att aflägsna sig.

Men i detsamma hördes dörren i skrifvarestugan häftigt öppnas, och en skrifvare visade sig ögonblicket derefter på tröskeln till det rum, der Nils och kansleren befunno sig. Han helsade vördsammt riddaren och sade i brådskande ton, i det han vände sig till sin herre:

— Den gamle hofmästaren ligger i själatåget, herre . . . han önskade tala med eder, innan han skiljes hädan.

Kansleren var genast färdig att följa svennen.

— Det är gubben Erland, konung Carls gamle trotjenare! — sade han dervid upplysande till Nils, för att denne skulle finna orsaken, hvarför han så plötsligt aflägsnade sig.

Men Nils följde sjelf med. Äfven denne gubbe, hvilken gått liksom en gengångare från en försvunnen värld, var honom kär sedan hans ynglingaår, och nu, när så mycket inträffat som vändt honom ifrån dagens mäktige till den, som en gång varit maktens innehafvare, var det för honom nästan ett behof att se den gamle trotjenaren.

När de kommo in i rummet, der gubben befann sig, sågo de honom sitta i en högkarmad stol, en gåfva af konungen, som denne låtit tillställa den gamle från sitt eget gemak. Han satt sammansjunken med tillslutna ögon och hufvudet lutande snedt framåt, som om han slumrat in. Men läpparne voro hårdt sammanpressade, liksom när man vill förqväfva smärtan.

Kansleren skyndade fram och fattade gubbens ena hand. Nils stannade midt framför honom.

En plötslig, våldsam suck, och ett hest, häftigt andetag gaf tillkänna, att ännu icke lifvet flytt. Han slog upp ögonen och blicken föll på Nils Sture.

— Herr Nils! — hviskade han dervid så sagta och så matt, att det knappast kunde höras.

Men Nils gick fram och fattade den fromme gubbens hand, och så mäktigt strömmade minnena från forna dagar öfver honom, att han tyckte sig liksom se dem alla närvarande, och han föll på ett knä framför den döende.

Ett leende, så fullt af frid och lycka, som ett menniskoanlete kan uttrycka, log dervid ur den trogne tjänarens anlete.

— Gud välsigne eder, herr Nils — stammade han — min dag är slut Konung Carl helsar eder!

Ännu ett djupt andetag, och så somnade den gamle in med det fromma leendet på sina läppar.

Nils Sture förblef i sin knäböjda ställning, medan kansleren läste ett par böner, och ännu derefter, när denne gjorde sig redo att gå, förblef han orörlig, så att kansleren måste gå fram och med att lägga sin hand på hans skuldra återkalla honom till sig själf och till det närvarande.

— Mäktigt mände den gamles död hafva tilltalat eder! — anmärkte kansleren vid de gingo ut ur rummet.

Och så var det. Åsynen af den gamle trojenaren, kännedomen om hvad han varit för konung Carl, den enkla, okonstlade helsningen från honom och slutligen det vördnadsbjudande i de hundra åren, som blickade mot honom ur den gamles ögon, tilltalade honom med makt — detta sista möte var af ett skaplynnne, som måste utöfva inflytande på Nils.

Huru ringa och obetydligt hundraåringens lif varit, så låg det dock som en utdragen tråd föränande en långt för detta försvunnen värld med den som var, och tusende sinom tusende sådana trådar, om ock utspunna under blott hälften af gubben Erlands lefnadsår eller ännu mindre, föräna i skiftande färgspel alltjemt den ena tidsåldern med den andra. Menskligheten är som ett träd, från hvars rasslande, bladrika krona hvarje

ögonblick så väl gröna och friska som ock guldade och vissnade blad, det ena efter det andra, ljudlöst och tyst falla ned, utan att därför kronan någonsin upphör att vara grön, och om sorg och strid och afund och hat hviskas deruppe, medan vid trädets fot lifvets korta saga med sina många och djupa lärdomar skrives full för hvarje blad, som faller.

Den betydelsen eger hvarje enskild människas lif, ehuru de äro få, som akta derpå och vilja skänka det en sådan. Ännu färre voro de, som på denna tid riktade sina tankar åt sådana ämnen. Men Nils Sture utgör för sin tid i alla afseenden ett undantag. Saktmod, lugn och återhållsamhet midt bland lidelsernas svall, trofasthet och uthållighet jemte en förvånande sjelfbeherrskning, midt i en tid, då enskilda hugskott och en allt nedtrampande sjelfviskhet brusade med dåmande vingslag genom samhället, — förmåga ej blott att klart fatta sitt mål, när allt upplöste sig i ett snart sagdt besinningslöst jäktande efter egen äras förökelse, utan äfven att sätta detta mål så högt, att det sammanföll med Sveriges rike, Sveriges allmoge, — se der de utmärkande dragen i denne mans skaplynne, sådan som de till våra dagar bibehållna minnena skildra honom.

Och för detta tänkande hufvud, och för detta på samma gång känsliga hjerta talade sådana tilldragelser som den gröne riddarens och äfven denne gamle trotjenares död ett språk, som måste blifva bestämmande med afseende på hans åskådning af händelserna och hans handlingssätt för det kommande. I synnerhet skulle på en sådan dag, som denna, då så mycket liksom stälde till rätta och visade i en annan dager hvad han hittills brutit ned för sig, — isynnerhet skulle på en sådan dag den hundraåriges helsning vara för honom betydelsefull.

Det visade sig icke längre blott som en möj-

lighet, utan som något visst och tillförlitligt, att konung Carl var värd att bära Sveriges krona och att man bröte en lans för denna krona i hans namn. Dock var hans öfvertygelse ännu icke fullt stadgad. Men det låg i de sista händelserna och meddelandena af Nils Ryting en sol, för hvars strålar de antydde tankarna lupit hastigare framåt, än eljest skulle hafva varit fallet, och hunnit ganska långt i att mogna till en bestämd öfvertygelse.

När han skildes från Nils Ryting, bad denne honom skicka en pålitlig sven till klostret fram emot aftonen, så skulle han lemna de anteckningar, om hvilka de talat, innan de gingo till mynt-
huset.

X.

Erkebiskopens bud.

Det var ett godt stycke lidet på eftermiddagen, när Nils Sture anlände till sitt herberge. Just som han nalkades porten, kom Hollinger från det motsatta hållet, och det tycktes, som om han blifvit mer än vanligt glad öfver mötet med sin herre.

— Nu har jag det! — sade han och såg helt tvärsäker ut.

— Hvad? — sporde Nils.

— Jo, det var han . . . jag kände honom genast, för jag har riktiga folkögon.

— Hvilken talar du om, käre?

— Om Gumme, fru Britas på Hammarstad hofmästare, honom som vi sågo gå öfver torget, när konungen slutat sitt tal och folket började draga ned åt skeppsbron.

— Och hvad har du väl att göra med honom, Hollinger?

— Detsamma som hvarje man har att göra, när han möter en orm . . . trampa honom till döds!

— Gud förbjude det, sven . . . har du något att tala honom till, så måste det ske som lagen säger, så vida som du håller något på att vara i min tjänst . . . Men säg mig nu, hvad har mannen gjort dig, eftersom du är honom så vred?

— Det rör icke mig, utan min fader, Birger, han som tjente i konungens gård och dessförinnan hos marsken I minnens väl den tiden, herr Nils, då I först lärden känna mig, då jag skötte rodret på Hjorten och lät honom hoppa undan för konung Christofers tunga skepp Om natten, sedan vi hade lemnat köpmansskutan, på hvilken riddaren och de två jungfrurna befunno sig, Svarta gåsen hette hon I minnens allt det der, herr Nils om natten då, så ropade svennen som stod vid rodret mig till sig och sade mig att jag skulle aflösa honom, som jag ock gjorde, för jag hörde grant, att han var en fetaliebroder, och han halade sig ock ifrån bord och sam i land till en gammal fetaliebroder, som bodde på en enstaka holme i skären. Men dessförinnan hade han sagt mig, hvar jag skulle finna min fader, som jag då icke sett på månet ett år, och det var hos marsken, som då kommit öfver från Åbo till Stockholm på kungens bud.

Nils var mer än en gång färdig att afbryta svennen, men hans berättelse innehöll så mycket som förklarade åtskilligt, hvilket för honom sjelf förblifvit dunkelt, oaktadt den gröne riddaren på sin dödssäng bredde ett allmänt ljus öfver det förflutna, att han lät honom fortfara.

— Jag gick genast, så fort vi kommo i land, till eder och bad att få följa med herr Thord och eder till Stockholm det der hafven I nu väl glömt, fast det fäst sig i mitt minne Jag visste icke, att min fader var mig så nära, som han var, och att han varit rorsman på herr Thords fartyg. Jag kom till Stockholm, och jag blef antagen i marskens tjenst, och något derefter kom äfven min fader, och sedan följdes vi åt, tills han seglade den kalla kosan som bär bort från denna verlden Men det var nu icke derom jag skulle tala

— Nej, det var det icke men styrman-
nen, som gick i land på holmen ?

— Det var den gröne riddaren, jag tänkte,
att I vissten det, fast jag sjelf aldrig fick det att
veta, förr än, sedan jag börjat lägga ihop det ena
och det andra nu efter hans död. Han hade en
förunderlig makt att göra sig oigenkänlig. Jag
såg ofta den hvita mantelen komma och gå hos
min fader, för han var riddarens sven mer än
marskens och sedan konungens, men aldrig kunde
jag i honom känna den skrattande herren, åt hvars
besynnerligheter hela världen grinade. Men om I
kunden föreställa eder, hvilken makt han hade öfver
min fader! Jag vet icke, hvad riddaren skulle hafva
befalt, som icke min fader skulle hafva uträttat . . .
också hade de följts åt och delat ljuft och ledt
genom hela världen, både kristnamanna och hed-
ningaland.

— Nu mera vet jag väl, att det var denne
man, Gud hans själ nåde! som var mig till hjälp
både på Hjorten och vid andra tillfällen — ytt-
rade Nils. — Men låt mig höra vidare om honom
och din fader!

— Ja, I kunnen väl det förstå, att samma
vördnad, som min fader hyste för honom, skulle
äfven uppstå hos mig, och när min fader dog, så
lät han mig svära den dyraste ed att i allt lyda
den hvite mannen Derfor, sen I, herr Nils,
måste jag vara honom behjelpig, när han ute-
stängde konungens bud från Penningeby, fast det
sved mig i hjertat och jag sporde mig tusen gån-
gor till, om min fader i slikt fall skulle hafva ut-
fört hans befallningar.

— Dock förundrar det mig, Hollinger, att du
aldrig kunde under de åren finna, det den hvite
och den gröne voro en och samme man?

— Hade jag någonsin sett mer än hans ögon,
så hade jag väl funnit det, men så som han gick
omhöljd om hufvudet, när han var på Hjorten, så-

dan var han alltid, när han kom till min fader och jag var närvarande eller kom tillstädes, jag minnes till och med, att jag ett par gånger såg honom få brådt att svepa hufvan om hufvudet....

— Alltså kände honom din fader i botten?

— Det gjorde han.... men för mig sade han, att riddaren en gång aflagt ordenslöftet eller varit redo att göra det, men icke ansett sig kunna hålla det så, som han borde, och att han därför afstått från att blifva ordensbroder. Dock hade han afgifvit ett löfte, som han höll lika heligt, och till tecken därför bar han den hvita riddarmanteln, fast utan det röda korset.

— Gud unne honom fröjd i himmelrik! — sade Nils och gjorde andäktigt korstecknet, något som äfven Hollinger efterföljde, hvarpå Nils tillade — mig var han en fulltrogen vän!

— Fuller var han så — återtog Hollinger — det må jag väl veta för alla de hemliga bud jag fört mellan honom och min fader rörande eder, men äfven konung Carl och hans drottning lågo honom nära om hjertat, och allt hvad rent och godt var, det var honom lika kärt, som det orena och onda var honom okärt. Derför höll han en gång på att slå sönder och samman denne man, som i dag kom för mina ögon....

— Gumme?

— Ja, fru Brita Olofsdotters sven.... Det var sedan marsken blifvit konung, och medan I till allas vår sorg var skild från konungen, som Gumme en gång kom till min fader.... och det var i ett ärende, som hvarken han eller någon annan kunde ana, att der låg någon arg list under. Min tader hade i sin ungdom lärt sig konsten att sticka i koppar och annan metall, och ehuru han snart lemnade det yrket, emedan hans lust stod till sjön och han tidigt kom ut bland de otaliga fribytarne, som då svärmade öfver alla vatten omkring dessa riken, så bibehöll han dock sin

skicklighet och satt många timme, då han kunde varit med sina stallbröder i ett lustigt gille, med sin stickel och stack ut vackra prydnader, blommor och djur och namn på vapen eller andra dyrbara föremål. Huru Gumme fått reda på, att min fader kunde denna konst, det vet jag icke, sannolikt var det slumpen som förde honom derhän, men en vacker dag trädde han in i borgstugan och bad att få tala vid min fader.

— Du säger, att han var fru Britas sven var han det ock på den tiden?

— Efter hvad Brodde visste att säga, så var han då i hennes faders, herr Olofs tjänst och för med hemliga budskap mellan honom och hans dotter, och under en sådan resa var det, som han såg honom på Hammarstad, det var när Brodde kom ur sin fångenskap på Nyköpings slott och träffade eder, såsom I väl dragen eder till minnes.

— Den tiden minnes jag allt för väl nå, Gumme kom till din fader i borgstugan?

— Ja och hur han lade sina ord, så fick han slutligen min fader att sticka herr Erengisle Nilsens sigill Gumme hade blifvit skickad med det från herr Erengisle till fru Brita och hade tappat det och var alldeles förtviflad, och emedan han visste att min fader, om han eljest ville, kunde hjälpa honom, så bad han honom nu derom

— Den ormen!

— Ja, det månden I väl säga herr Nils Men I kännen icke ännu allt.

Hollingers ansigte uttryckte den djupaste smärta.

— Gumme fick då sigillet i händer? — sporde Nils.

— Ja väl, både detta och ännu ett, som samme Gumme ordentligt bestälde för herr Erengisles räkning.

— Det var dock väl icke att sörja öfver, tänker jag.

— Nej, icke annat än att det ledde min fader på misstankar och han sade det för den gröne riddaren

— Misstankar, huru så, Hollinger?

— Jo, sen I, herr Nils det var herr Staffan Ulfssons sigill, som herr Erengisle bestälde, men det skulle ske så hemligt att min fader skulle utlofva att endast nattetid arbeta derpå.

— Nå väl?

— Det gick så, att den gröne riddaren fick reda på den arga list, som bedrefs, och så sade min fader nej till Gummes begäran, och det blef intet af med herr Staffan Ulfssons sigill.

— Hvad fick då den gröne riddaren reda på?

— Att fru Brita begagnade sin herres och mans sigill utan hans vetskap för sina hemliga ränkor, och att hon hade flere sådana sigill, som tillhörde andra män, hvilka hon efter behof begagnade sig till nytta, ty hon är en girig qvinna, herr Olof den orättfärdiges dotter, Gud hans själ nåde, ty nu är han död, den mäktige herren!

— Död, säger du herr Olof på Wisborg?

— Ja, de säga så, och jag har hört det af en bland fru Britas egna svenner han har dött för kort tid sedan.

Det var en vigtig underrättelse, som, om den bekräftades, skulle utöfva ett stort inflytande på förhållandena i nordén, och icke minst på konung Carls, eftersom Axelssönerne skulle komma i ännu närmare beröring med honom, än hvad som hittills varit fallet, och en förändring i deras ställning till konung Christian ofelbarligen skulle inverka på deras uppträdande gent emot så väl den afsatte konungen som erkebiskop Jöns.

Emellertid lät icke för ögonblicket Nils denna underrättelse afleda sig från det ämne, som han nu hade för händer och som äfvenledes i icke oväsentlig mon hängde tillsammans med det förra. Ty så nära förenade med hvarandra i afseende på

fördelar och faror, som alla af herr Axel Pederssons släkt voro, kunde ett uppdagande af fru Britas brottslighet i afseende på sigillförfälskningen blifva ett vapen emot denna uppåtsträfvande släkt, som kunde vara af god egg, i händelse densamma uppträdde fiendtligt mot Sveriges rike.

— Så kom då icke vidare din fader att arbeta fru Brita i händer? — sporde därför Nils.

— Gud bättre, herr Nils! — utbrast Hollinger och satte båda händerna för ögonen samt snyftade högt, så upprördes han af det, som han nu hade att berätta.

— Det var märkeligt, Hollinger . . . huru kan jag det förstå?

— Jag är viss om, att det sigill, som konung Carl i dag måste erkänna för sitt, var falskt! — stammade svennen.

— Och det skulle din fader hafva gjort, Hollinger?

— Ja, herr Nils . . . jag kan icke annat veta!

Svennens sorg var så stor, att Nils icke hade hjerta att ens uttala ett ord af förvåning. Han förblef tyst, och, sedan Hollinger någorlunda hemtat sig, tillade han:

— I skolen dock icke tro, att min fader visste något annat än att han den gången verkligen arbetade för konungens räkning . . . nej, det var en beställning från konungen, som gjordes af herr Jost von Bardenvleth, så att han kunde aldrig tro annat än att han då arbetade ett godt och ärligt arbete, ehuru han väl undrade på, att också denne riddare ville göra konungen en skänk af hans sigill, liksom det föregifvits att herr Erengisle ville göra med herr Staffan Ulfssons . . . men min fader sade, att han kunde väl en gång rent ut spörja konungen sjelf till om sigillet, så skulle både han och konungen komma sanningen på spåren och ondskan hämmas i sin födsel.

— Än den gröne riddaren hade icke din fader honom att tillgå?

— Den gröne riddaren var då icke tillstädes, herr Nils Det var medan herr Thord red i Westergötland och tog Axevall och satte herr Thure på Warnhem, och nu kan jag förstå, hvad som då var mig en gåta, ty han följde med eder, och helt visst var han densamme munken, som kom från Warnhem om natten och räddade lifvet på stoltsjungfrun, som sedan blef herr Thords husfru

— Ja, ja, du har rätt — yttrade Nils med en suck — de ligga strödda som blommor på det förflutnas stigar minnena af den gröne riddaren!

— I sägen det herre, och helgonen gifve, att han varit tillstädes här i Stockholm den tiden då hade väl ock min fader vandrat några år längre i denna världen!

Svenssens bittra sorg öfvergick nu till ett utbrott af vrede, som väckte Nils' förvåning i högsta grad.

— Det ena blir värre än det andra, Hollinger — sade han — står också något sådant i samband med konungens sigill?

— Ja väl, herr Nils min fader blef mördad mördad samma natt, som han fått konungens sigill färdigt!

— Och gerningsmannen?

— Han blef aldrig upptäckt, och konungens sigill försvann I kunnen icke minnas, att jag den tiden blef skickad med bud från herr Thord till konungen När jag kom hit till Stockholm, träffade jag min faders lik. Jag föll genast med min tanke på herr Jost, och Gud och Guds moder förlåte mig den fröjd, jag kände, då jag tänkte på, att det var mitt svärd som rammade den lede förrädaren om natten utanför Axevalla.

— Mördare eller icke, så gjorde ditt svärd den gången god tjänst, Hollinger dock tror jag knappast, att Jost von Bardenvleth efter hvad

du nu har sagt och hvad vi för öfrigt hafva fått spaning på var din faders baneman.

— I sägen det, herr Nils . . . jag har denna dag kommit på helt andra tankar, och I kunnen nu förstå mitt utrop af vrede mot den svarte ränksmidaren i fru Britas tjenst . . . och det svär jag vid min faders minne, jag vill icke längre vara i eder, den ypperste riddares tjenst, om jag icke skall bringa denna sak i ljuset, och så göra min forne herre konung Carl en tjenst på samma gång som jag hämnas min fader!

— Det talet tycker jag om, Hollinger . . . så vill jag att min sven skall handla. Låt lagen döma!

Det var väl icke alldeles öfverensstämmande med Hollingers mening om saken. Ty han hade fått sina åsikter om rätt och orätt och om hämnens icke blott tillåtlighet utan ära under sitt vistande bland de vilda fribytarne, hvilka, om ock ett och annat undantag fans, hyllade alltjemt samma grundsats att vara allas fiender, men, såsom de älskade att säga, endast Guds vänner. Men likväl lät han sin herres mening råda, dels emedan han visste, att denne ville hans verkliga väl, dels ock hufvudsakligen emedan han, liksom alla, hvilka kommo i närmare beröring med Nils Sture, älskade honom af hela sin själ.

— Ännu hafva vi dock inga bevis i handom — tillade Nils efter en stund.

— Men jag skall, om I så viljen stå mig bi, herr Nils, icke hvila, förrän jag skaffat sådana! — inföll Hollinger ifrigt. — Jag vet väl icke ännu, huru jag rätteligen skall bjuda mig till, men jag vet, huru jag vill börja, och det är mycket det . . .

— Och huru vill du då börja?

— När en fetaliebroder seglar fram mellan fiendtliga skär, eller när han väntar fienden i öppen sjö, så håller han utkik . . . Så vill jag ock göra. Eder frände, herr Thord, egde bland andra gårdar

en liten, som ligger nära Hammarstad Den gården vill jag välja till masttopp åt mig, och I kunnen lita på, att jag skall hålla god utkik

— Det låter sig godt göra gården tillhör nu herr Thords enka, fru Iliana

— Och ligger alldeles inpå näsan på fru Brita Vore det icke för frändskapens skuld, så tänker jag, att hon långt för detta spelat gården ur fru Ilianas händer — yttrade Hollinger, full af glädje öfver att hans förslag väckte hans herres bifall.

— Men hvad menar du väl, att du såsom min sven kan uträtta mot så försigtigt folk som fru Brita och hennes hofmästare, annat än varsko dem? — sporde Nils.

— Det är just dit jag ville komma, herr Nils Hvem har väl sagt, att jag skulle komma till gården som eder sven? . . . Nej, nej, det duger icke! Jag har ett annat råd Jag måste komma dit som fru Ilianas fogde Jo, det låter sig göra, herr Nils! Fogden der är en helt ung man, en af hr Thords svenner Nu skolen I bedja fru Iliana, att I månden få betjena eder af honom till en förrättning i eder tjenst, det skall hon icke neka eder, och så skolen I föreslå henne att skicka mig dit i stället När jag så har allt färdigt, så må vi göra byte igen Som fogde vill jag vara på gården, ty endast såsom sådan får jag sköta mig som jag vill och som det är nödigt för att vinna mitt syfte.

Nils öfvervägde noga svennens ord.

— Du säger något — yttrade han derefter — och vi skola, så fort vi komma till Penningeby, tillsammans med Brodde öfverlägga om detta ärende Vi hafva denna resan intet vidare att beställa i Stockholm, utan i morgon draga vi härifrån Jag är lika ifrig, som du, att vinna ett godt slut härpå och, om möjligt, hjälpa den arme konungen i hans betryck.

Dermed slutade deras samtal, och Nils sände Hollinger till gråbrödraklostret att af konungens kansler, herr Nils Ryting, erhålla de dyrbara anteckningarna. Medan han var borta kommo Brodde och Erik, och Nils meddelade dem sitt beslut att följande dagen rida till Penningeby. Svennerne hade åtskilligt att berätta från slottet och det präktiga gästbud, som herr Thure tillredt för erkebiskopen.

— Och knappast behöfven I nu frukta någon förföljelse af erkebiskop Jöns, herr Nils — yttrade dervid Brodde — att döma af hvad jag hörde, när jag stod bland de andra herresvennerna.

— Det gläder mig att höra — sade dertill Nils — knappast kan jag säga detsamma om erkebiskopen tillbaka.

— Det var en af erkebiskopens småsvenner — fortsatte Brodde — han kom att stå en stund helt nära mig, och som han stod der kom en annan småsven och skrottade och omtalade, det herr David och erkebiskopen varit till tals med hvarandra om eder, och herr David hade varnat erkebiskopen för eder och rådt honom att med det första försäkra sig om eder person Den andre sporde då, om det var något att skratta åt, och då berättade den förre vidare, att erkebiskopen skrattat åt sin broder och sagt: „den tufva, som man kan stiga öfver, fäller ingen till mark!“

— Hm dock händer det — inföll Nils — att det sker, som står i det gamla ordstäfvet, att stora vagnar falla omkull, när de stöta mot en tufva, der under är mull. Hvem kan så nog säga, huru det vill gå, när den mäktige erkebiskop Jöns och jag mötas?

— Dessutom har jag något här, skall erkebiskop Jöns hafva yttrat till sin broder i det han förde sin hand uppåt halsen, som borgar för lyckan!

Nils såg upp, som om en helt ny tanke sprun-

git fram inom honom; men, liksom om han med detsamma funnit denna tanke alldeles oantaglig, slog han åter ned blicken, medan ett omärkligt leende krusade hans läpp.

— Och sådan tedde han sig vid gästabudsbordet — fortfor Brodde att berätta — som om han nu vore konung i Sveriges rike, och de mäktige herrarne talade om slott och län i riket, som om det varit deras enskilda jordagods. Gud bättre, herr Nils, jag fruktar för, att den sista villan nu blir värre än den första; och derpå vill jag lefva och dö, att hade den gröne riddaren nu lefvat, han hade varit den förste att vrida makten ur erkebiskopens hand I skolen se det, herr Nils, det blifver ett herreregemente svårare och farligare för riket, än det någonsin varit eller kunnat blifva, om konung Carl suttit qvar på sin thron, utom det att dock till slut ingen finnes, som kan gå i god för erkebiskopen, att han icke, om faran blifver stor, gör samma lek om igen och inkallar den danske konungen!

Allt tankfullare blef Nils, medan Brodde talade, och när han slutat, blef det för en lång stund alldeles tyst i rummet. Så väl Nils, som Brodde och äfven Erik upptogos af sina tankar om det som nu vore att företaga, och dessa gingo i mindre och större kretsar allt efter hvars och ens förmåga att öfverskåda och döma om förhållandena. Hos Erik var Nils sjelf det mål, kring hvilket tankarna hvälfde sig, medan hos Brodde, som mera än Erik var invigd i sin herres förtroende, synkretsen vidgade sig och omfattade både erkebiskopen och konung Carl och den mäktige herr Erik Axelsson.

För Nils sjelf sprang den frågan fram allt klarare och allt mera tvingande, ju närmare han tog henne i betraktande, — den frågan, om han skulle låta sig nöja med hvad han redan visste rörande erkebiskopen, eller om han skulle bida ännu en

tid och se, huruvida Sveriges väl eller egen maktfullkomlighet vore prelatens högsta mål, eller om han slutligen skulle, för att med ens få detta spörsmål besvaradt, vända sig till erkebiskopen sjelf. Så mycket hade dock lifvet lärt honom, att han genast förkastade denna tanke såsom snarare ledande från än till målet utom det att han sjelf derigenom alldeles gagnlöst skulle draga faran öfver sig, och då återstod honom endast att välja mellan de två: att vänta eller att genast gripa verket an. Det senare hade sina svårigheter, då det naturligtvis behöfdes tid att bereda allt och dessutom ingen kunde svara för, att bönderna skulle vara villige att draga ut så omedelbart efter sitt sista uttåg.

Det syntes honom till slut vara under sådana förhållanden det bästa rådet att i tid höra sig för hos allmogen och naturligtvis i första rummet hos Dalkarlarne, hvilka deras tankar voro, om de stodo fast vid sitt uttalade ord, att Sveriges rike icke vore något prestadöme, eller om de voro sinnade att se tiden an

Han meddelade dessa tankar åt svennerne, och de samtalade derom ännu, när Hollinger återkom från Nils Ryting. Men svennerne voro af lika tankar som deras herre, och det beslöts, att Erik redan följande dag skulle rida uppåt Dalarne till fader Bengt, medan Brodde skulle draga uppåt Siljansdalarne för att der samtala med allmogen. Dock skulle man gå ytterst försigtigt tillväga, icke hålla några sammankomster eller på något sätt draga uppmärksamheten på sig, utan helst samtalsvis med en och en eller några få söka utleta folkets tankar. Sjelf skulle herr Nils hålla sig stilla på Penningeby och lefva skild från verdens buller.

— Vi hafva ock ett verk att drifva igenom under tiden! — sade han och nickade vänligt åt Hollinger.

Denne framlemnade en väl inlindad och förseglad packe, som han erhållit af kansleren.

— Herr Nils bad mig tillika säga eder, att I gerna kunden taga papperen med eder till Penningeby. Der äro de i lika godt förvar, som här, sade han, och de röra dessutom mera herr Nils Sture än mig!

— Godt! — yttrade Nils — det förtroendet vill jag prisa, och hvad på mig ankommer, skall icke en bokstaf i dem förstöras.

Den följande dagen var icke mycket gammal, när hofvarne af Broddes och Eriks hästar slarmrade mot stenläggningen. De togo båda vägen genom söder port för att söder om Mälaren komma in i Westmanland och derifrån vidare öfver Långheden till Dalarne.

Ett par timmar senare red Nils sjelf med Hollinger och de öfrige svennerna genom norre port öfver broarne fram på vägen, som mellan Clara systrakloster och Brunkeberg ledde norrut.

Allt stod väl till på Penningeby, och fru Brita och barnen välkomnade med hjertans fröjd den hemvändande husbonden. Äfven fru Iliana och hennes syster, ung Ingeborg, som för hvarje dag tilltog i fågring, delade den allmänna glädjen. Det var en qväll af frid och lugn i den stora salen på Penningeby, och så väl fru Brita som fru Iliana undveko att med någon fråga eller det ringaste ord vidröra något af de ämnen som kunde störa och skrämma bort stundens lycka. För Nils var det, som om han efter en lång och tröttande vandring på kalla och ödsliga stigar med ens kommit in i en rosegård, der Guds sol framlockade blomdoft och fogelsång och der milda vindar fläkade mot honom kärlek och tro och hopp.

Först med den följande dagen kommo och återkommo bekymren.

Bud hade kommit från herr Nils Stures broder Svante Bosson, att herr Nils, om han för öf-

rigt kunde slita sig lös från de viktiga ärendena, skulle ofördröjligen komma till Ekesjö, emedan herr Svante behöfde hans hjälp dels i en arfstvist, som sålunda äfven rörde honom, dels för en skuldfordran, som herr Svante icke såg sig i stånd att på egen hand utreda. Den senare frågan väckte både förvåning och oro hos herr Nils, och hans tanke leddes omedelbarligen till fru Brita på Hammarstad och konung Carl. Det förvånade honom, att hans försigtige och lugne broder kunde hafva behöft sätta sig i skuld, och det oroade honom, att denna skulle vara så stor, som hans bref gaf vid handen. Det var en helt naturlig tankegång att sätta äfven denna fordran i förbindelse med fru Brita, huru otroligt det än vid närmare besinnande föreföll.

Det faller af sig sjelft, att Nils genast beslöt att efterkomma sin broders önskan. Emellertid samtalade han med fru Iljana om hennes fogde på den lilla till Hammarstad gränsande gården, och ehuru riddarens begäran i förstone föll fru Iljana underlig före, villfor hon den dock med nöje, så att hon gaf Hollinger befallning att under tiden sköta om den nämnda gården såsom fogde, och herr Nils skulle, då han nu red söderut, ega rätt att tillkalla den förutvarande gårdsfogden och taga honom med sig.

Detta, jemte den allmänna oron och sorgen rörande den afsatte konungen, som dock låg på djupet i alla dessa människors hjertan, och hvarom deras samtal under den följande dagen vände sig, gjorde, att Nils lemnade den af Nils Ryting erhållna handskriften oläst i sitt lönrum. Fru Brita, som följde honom dit in morgonen derpå, då han redde sig att åter lemna sitt hem, sporde honom till, hvad dessa gamla papper månne innehålla.

— En gammal saga — svarade Nils — som vi skola läsa tillsammans, när jag väl kommit hem igen!

Något mera frågade icke fru Brita, och så blef pappersbundten liggande der bland annat papper på en hylla bredvid spiseln. Längre skulle den dock icke blifva liggande der, ty Nils hoppades minst om några veckor åter vara hemma.

Sedan han ytterligare anförtrött Brita Brod-des och Eriks sändande till Dalarne, i händelse de skulle återkomma derifrån förr än han sjelf kommit tillbaka från Småland, samt hvad hon i den händelsen hade att göra, steg han till häst och red sina färde med Hollinger och ett par andra svenner.

Färden gick lyckligt. Det var, som Brodde hade hört vid gästabudet på slottet, erkebiskopen betraktade herr Nils såsom så obetydlig, att han utan fruktan kunde rida genom Stockholm, der då i dagarna ett större rådsmöte egde rum för att belöna erkebiskopen och hans vänner med land och län. Nils barades, när han hörde berättas, huru egeunyttigt herrarne gingo till väga och huru litet de gjorde afseende på riket i sin helhet. Dock hörde han intet nämnas om återkallande af konung Christian. Men derutinnan låg dock föga tröst, när han betänkte, huru mycket farligare för riket det vore, om erkebiskopen drefve sin föresats igenom och delade det i flere delar. Det var naturligt, att, äfven om erkebiskopen på fullt allvar ville stå emot den danske konungen, skulle dock detta sönderdelande underlätta rikets försvinnande i Danmark. Det var att skära sönder den stek, som ej kunde sväljas hel, i mindre och till följd deraf lättare handterliga bitar. Bekymren lade sig vid denna tanke så tunga, som nattens svartaste mörker, öfver hans själ, och det fans ögonblick, då han sporde sig sjelf, om det ens var rätt att bida.

I Södertelje skilde han sig från Hollinger, och der ville han invänta gårdsfogden, för hvilken, på det att hemligheten så mycket bättre skulle kunna

bevaras, Hollinger icke nämnde sin herres namn, utan blott gaf anvisning, hvar han skulle träffa honom. Detta lyckades också efter beräkning. Ingen anade på den lilla gården, att den nye fogden var Nils Stures sven, och den rätte gårdsfogden var en redbar man, som dessutom ingalunda hyste särdeles vänliga känslor för den stolta frun på granngården, hvarför han, när han en tid der-efter af Nils underrättades om saken, icke i någon mon ville genom något otidigt tal uppenbara, att han var fru Ilianas fogde, då det utan tvifvel snart nog kommit för fru Britas öron på Hammarstad.

På Ekesjö gård satt hans broder, den milde herr Svante, och räknade med oro dagarne, när Nils möjligen kunde vara hos honom. Hans glädje blef ock stor, när han från den stora salens fönster, hvilka vette mot norr åt den hundra fot långa bron med vindbryggan, en vacker dag såg den efterlängtnade brodern komma ridande. Han skyndade honom till mötes, och det var som om han själf åter vunnit styrka och mod blott vid hans åsyn.

Det visade sig snart, att den skuld, för hvilken Svante häftade, måste i det närmaste hafva tillkommit utan hans vetskap. Han hade hösten förut köpt åtskilliga varor af en krämarsven, hvilken då drog genom landet från Jönköping till Kalmar, men det var på långt när icke för en så dryg penningesumma, som nu affordrades honom och som bestyrktes med en skuldförbindelse, hvarunder fans hans eget sigill med fädernesköldmärket Natt och Dag. Nils ville icke ännu tro på något verkligt samband mellan denna fordran och fru Brita, men han kunde icke fullkomligt freda sig för misstanken, hvilken ständigt återkom.

Efter en noggrann öfverläggning beslöto bröderna att utforska så långt de kunde, huru skuldsedeln kommit i den mans hand, som nu egde den,

och derunder söka på hvarje lofligt sätt vinna tid. Det blef dock ett arbete, som var vida svårare än de hade tänkt sig det, och på det sättet kom Nils att dröja hela sommaren öfver på Ekesjö.

Vid midsommarstiden kom äfven fru Brita med barnen, och det var Svantes önskan, att de skulle stanna så länge som Nils sjelf, och oaktadt bekymren var han sjelfva glädjen, så högt skattade han lyckan att se sig omgifven af alla dessa, hvilka blefvo honom allt kärare för hvarje dag. Brodde och Erik hade på olika tider kommit till Penningeby, men de hade icke medfört sådana underrättelser, som fru Brita önskat. Och erkebiskopen tycktes å sin sida vilja uppbjuda all sin förmåga att stå väl med Dalkarlarna. Dock hyste svennerne det bästa hopp, och de hade återvänt till Dalarne, hvar på sitt håll.

Från Hollinger hördes intet af. Men viktiga underrättelser fattades därför icke.

I slutet af Augusti fick man på Ekesjö veta, att biskop Kettil var död. Han hade hållit ett herremöte i Telje den 10 Augusti och derifrån begifvit sig till Stockholm, men der hade han häftigt insjuknat och dött af pesten, som förfärligt härjat der i staden liksom flerstädes i riket. Samma höst, som konung Carl återvände, borttrycktes ända till 7.000 människor i Stockholm, och den farliga sjukdomen fortfor ännu att kräfva sina offer. Den käcke biskopen hade skilts hädan med ett förkrossadt och ångerfullt sinne, berättades det. Han hade sörjt och gråtit, att han hade gjort illa, och lofvat bättring, men döden lät icke beveka sig. Hans lik fördes till Linköping och begrofs framför högaltaret i domkyrkan.

Så var erkebiskop Jöns i alla afseenden ensam herre i Sverige. Det var nu att se, huru han ämnade hålla sitt löfte med afseende på Sverige och konung Christian, och om han skulle taga något steg i den riktning, som Nils mest af allt fruk-

tade. Underrättelser, som inlupo från Danmark, ökade farhogorna hos Nils. Från Christian kom det ena brevet efter det andra till Sverige med underrättelser om, att mellan honom och erkebiskopen rådde det bästa förhållande och med uppmaningar till Sveriges folk att förblifva honom trogna. Detta var dock i och för sig mindre oroväckande, helst som den danske konungen var upptagen af åtskilliga ärenden i Slesvig och Holstein, hvilka hertigdömen han ärft.

Betydelsefullare var den förändring som detta år inträdde i konung Christians förhållande till Axelssönerna, hvilkas släkt på denna tid ansågs vara Danmarks mäktigaste herresläkt. Konungen hade nämligen efter herr Olofs död indragit Lillö och Tranekärr till kronan, och den stolte herr Ivar, hvilken trädte till län och gods såsom förmyndare för broderns barn, förklarade med anledning deraf konungen krig. Här af borde den närmaste följden blifva den, att herr Ivar till hvad pris som helst måste se sig om efter bundsförvandter, och hvar skulle han väl söka sådana, om icke i Sverige och i första rummet hos konung Carl.

Ett ögonblick var Nils tveksam i denna punkt. Han tänkte nämligen på den smälek, som den stolte herremannen lidit i sitt frieri till konungens dotter, och han kastade därför blicken på erkebiskopen, om möjligen, herr Ivar skulle vilja förena sig med honom. Men dels ville erkebiskopen på fullt allvar bibehålla freden, dels fruktade han att låta en sådan makt som Axelssönernas springa för högt, dels slutligen var det knappast antagligt, att Axelssönerna sjelfva skulle vilja vända sig om hjelp till en man, för hvilken en af dem måst fullkomligt vika af fältet, så som förhållandet var med herr Erik i afseende på riksföreståndarskapet. Något anslutande till hvarandra af dessa båda makter, Axelssönernes och erkebiskopens, var således

icke att antaga, och då återstod intet annat än att tänka på ett sådant från de senares sida till konung Carl, hvilken väl icke i och för sig betydde något, men hvars namn dock kunde begagnas och hvars vänner icke voro att förakta.

Men skulle sålunda ett förbund inträda mellan Axelssönerne och konungen, så var det icke svårt för hvilken som helst att inse, det ett sådant stode riktadt lika mycket mot erkebiskopen och riksföreståndaren i Sverige som mot konung Christian i Danmark. Erkebiskop Jöns kunde lika lätt räkna ut detta, som Nils. Och då blefve naturligtvis följden den, att erkebiskopen och konung Christian skulle närma sig hvarandra, så vida icke den förre nu med ens skulle sätta sin skiftesplan i verket och sålunda draga sig ur spelet.

Det dröjde icke heller länge, förr än man på Ekesjö fick höra talas om, att ett möte mellan danska och svenska herrar skulle hållas straxt på nyåret nästföljande år i Jönköping. Det innebar ett tydligt närmande till konung Christian från erkebiskopen-riksföreståndarens sida, på samma gång som tonen i konungens framställningssätt började blifva mera myndig och fordrande, något som utvisade att han kände sin makt växa och sålunda blef farligare för Sverige. Detta närmande till den danske konungen kunde dock vara skenbart. Erkebiskopen kunde derunder mycket väl drifva sitt mörka spel om Sveriges styckande för att sedan, när allt vore färdigt, kasta af täckelset och låta så väl konungarna som världen stå der.

Huru det nu än kunde vara härmed, var dock ett klart, att faran för Sverige var stor, ja större än någonsin, och att det nu fordrades att se upp på allt och på alla.

Nils Stures oro växte också med hvarje dag, tills slutligen Brodde kom från Dalarne med sådana underrättelser, som han önskade. Han hade sålunda säker ankargrund och kunde ännu något

bida stormen, innan han uppträdde till handling. Erik, som anlände ett par veckor senare, medförde äfvenledes lika hugnesamma bud. Bergsman Bengt helsade herr Nils och bad honom vara vid godt mod, Bergsmännen skulle lika litet svigta, som Dalkarlarne. Men för hvarje dag, som gick, blef riddarens beslut allt fastare och oryggligare att, kosta hvad det ville, en gång göra slut på all oro och oreda. Han ville blott verkställa sin redan på våren i Stockholm fattade föresats att draga öfver till Finland och sammanträffa med konungen, så ville han låta det bryta löst.

Undertiden fortgingo undersökningarna med afseende på broderns angelägenheter, och de ledde slutligen så till vida till önskad mål, som man fick full visshet om, att den man, hvilken var den närmaste fordringsegaren, stod i förbindelse med fru Brita på Hammarstad. Denna omständighet gjorde det nödvändigt att söka få bevis på fru Britas brottslighet, en sak hvarutinnan Nils hyste de bästa förhoppningar, ehuru han derom icke ville utlåta sig inför sin broder, hvars milda och fromma sinne knappast skulle kunna hafva burit ens denna hemlighet.

Till herr Svantes stora sorg bröt därför hans broder upp från Ekesjö dagarne näst före jul.

Det var sträng vinter med ett klingande före, och resan fortsattes på det angenämaste sätt genom Ostergötland och Södermanland till Södertelje. Här ämnade herr Nils dröja för att hinna få bud till Hollinger, som han nödvändigt ville träffa. Det var dock så lyckligt, att denne befann sig i staden och inträdde i herrberget, just som Nils stod i begrepp att genom en sven skaffa ett bud till honom.

Hollinger berättade, huru sommaren gått och huru han haft all möda ospard att komma fru Brita och hennes hofmästare på spåren; men allt hade varit förgäfvets. De voro för gamla och väl

öfvade i konsten att dölja sina streck, och ju äldre räfven' är, desto försigtigare måste man gå till väga för att fånga honom. Det beslöts därför, att Hollinger tills vidare skulle stanna der han var.

— Hvilken väg ämnen I taga, herr Nils, när I nu dragen härifrån? — sporde slutligen Hollinger.

— Öfver sjön! — svarade herr Nils. — Jag menar, att han bär?

— Fuller gör han det! — försäkrade Hollinger, och såg mycket belåten ut, men tillade: — Det är icke utan sina skäl, hvarför jag sporde eder till i detta ärende

— Så säg det, Hollinger!

— I skolen veta, att erkebiskopen nu fått ögonen upp och far efter att gripa eder!

— Gripa mig?

— Ja så vidt som jag icke är illa underrättad, har han flere resor haft bud att höra, hvar han skulle finna eder.

— Godt, godt, Hollinger jag hoppas, att jag icke ännu en gång skall falla i den grop, min fiende gräft, vore hon ock dubbelt så djup och dubbelt så väl dold, som hon var på Krokek.

— Gud gifve eder lycka på resan — tillade Hollinger — jag skall knapt hafva någon ro, förr än jag åter får komma till Penningeby och vara tillsammans med eder.

Hollinger begat sig åter till sin utkik på fru Brita, och Nils fortsatte sin färd.

Antingen nu Hollinger var illa underrättad, eller erkebiskopen icke tagit i betraktande den omständigheten, att herr Nils skulle färdas öfver sjön, nog af resan fortgick utan äfventyr, och fru Iliana, som under tiden vistats på Penningeby, mottog sina fränder med innerlig glädje, och julen dracks i gamman och fröjd, tills herr Nils började rusta sig för färden till konungen i Finland.

Han hade ämnat afbida utgången af det be-

ramade mötet i Jönköping, men ett omslag i vintern, hvilket gjorde det möjligt att, om ock med svårighet, dock kunna komma öfver hafvet, bestämde honom att ofördröjligen sätta sin plan i verket. Han yppade detta för fru Brita en qväll, sedan de blifvit ensamne.

Fru Brita blef till en början bestört, men snart klarnade hennes blick och hon fattade sin mans hand.

— Glad, ja mer än glad borde jag blifva — sade hon — att denna dag randas. Ty jag är viss, att Guds moder och alla helgon skola beskydda dig, då du reder dig till sådan färd.

Efter en stunds tystnad tillade hon:

— Lyckohalsbandet är sin kos, Nils . . . falcken grå lärer aldrig föra det till dig åter, men jag hoppas till Gud, att jag skall kunna gifva dig ett halsband så godt som din morfaders . . .

— Och huru skulle det gå till? — sporde Nils och fattade den svärmande maken om lifvet.

— Mina böner! — svarade Brita helt sagta.

— Säg våra, Brita! — utbrast Nils och kysste henne varmt. — Äfven jag hyser det hopp, att böner, som gå af hjertat, förmå mera och äro den allsmäktige täckeligare, än de kostbaraste ädelstenar. Men det är att märka . . . vi få ej bedja för oss blott utan för Sveriges rike, och Gud skall höra vår bön, jag är viss derpå!

De stodo vid fönstret i den stora salen, och himlen var så hög och blå och stjernorna tindrade så blida.

Morgonen derpå, innan man ännu samlats till morgonmåltiden, kom Brita till Nils och påminte honom om de gamla anteckningarna rörande det halsband, om hvilket de talat föregående qväll. Nils hade så småningom förgätit dessa, tills Brita genom talet om lyckohalsbandet framkallade minnet deraf. Nu fattade han sin hustrus hand och förde henne med sig till lönkammaren.

— Vi skola läsa dem tillsammans just nu — sade han — det kunde hända, att de i annat fall blefve olästa!

Pappersbundten låg qvar på hyllan. Nils nedtog den, upplöste skinnremmen hvarmed den var ombunden och framlade de gulnade papperen på bordet. Anteckningarna voro nedskrifna dag för dag i likhet med hvad som brukades inom klostren med afseende på de stora tilldragelserna. Den fromme munken, som nedskrifvit dessa, hade tagit en enskildt man och en enskildt tilldragelse till föremål för sina, det var hela skilnaden.

De började med hösten 1398. För den 29 September det året stod skrifvet, att drottning Margaretha Waldemars dotter och konung Erik höllo sitt högtidliga intåg i Stockholm.

Den 1 Oktober ankom till klostret den gode brodern Laurentius från Dantzic och fick med gårdjeknens tillstånd vistas bland bröderna.

För de närmast följande dagarne stodo angifna åtskilliga obetydligheter, ehuru de tydligen för den fromme antecknaren varit af värde.

Den 8 Oktober hade den främmande bedt antecknaren vara sig behjelpig för att afstyra ett förfärligt brott. Men den yttersta försigtighet fordrades, och därför skulle han aflägga en dyr ed att göra såsom främlingen sade och icke annorlunda. Munken ville det dock icke, emedan han icke så fullt kände främlingen, fast han vunnit mycket behag i samvaron med honom. Då hade främlingen framtagit en ring och sport, om munken kände den och dess forne egare. Det gjorde han. Det var Fjalar Ormssons ring, munken hade till och med varit med, när den för honom käre Fjalar fick ringen af sin moder. Han hade nämligen vistats i den gamle riddar Orms hus såsom lärare för hans barn, något som äfven den tiden någon gång brukades. I sin sista stund hade Fjalar lemnat ringen åt främlingen, som var hans

vän, och sagt, att, om han någon gång komme till hans hemland och behöfde hjelp af en trofast man, så skulle han gå till gråbrödraklostret i Stockholm och visa ringen för broder Martinus.

Detta förändrade munkens beslut. Sedan han gjort sig noga underrättad om allt som rörde Fjalar och funnit, att det verkligen måtte hafva rådt en innerlig vänskap mellan honom och främlingen, gaf han sitt bifall och svor eden.

— Och denne broder Laurentius — sporde fru Brita — var ju sjelf riddar Fjalar?

Nils bejakade frågan och fortsatte den svåra läsningen af munkens skrift, som visserligen emot vanligheten denna tid var skrifven på svenska, men dock för en, som icke var dess mera hemmastadd i „boka-list“, lemnade åtskilliga punkter att fundera på.

Den gode brodern Laurentius berättade då — stod det vidare — att en förnäm qvinna vid namn fru Bengta af ett orena begär efter slem vinning på ett lömskt sätt satt sig i besittning af ett hal-sband, som tillhörde riddar Sven Sture, och att denna qvinna tagit in i systraklostret på Norrmalm. Dit skulle Martinus begifva sig och noga taga reda på, i hvilket rum fru Bengta bodde samt huru man lättast skulle kunna komma öfver henne utan att väcka onödigt uppseende. „Och detta gjorde jag.“ Det var den 9 Oktober.

Fru Bengta bodde i ett litet hus nere i klosterträdgården, och detta underlättade betydligt de båda munkarnes möda, ty det fans en hemlig gång under Mälaren mellan båda klostren, och denna gång ledde upp till det lilla trädgårdshuset. Det berodde således endast derpå, huru man skulle kunna aflägsna fru Bengta, så vore allt vunnet. Men härför visste den gode brodern Laurentius råd. Han sade till Martinus, att denne skulle begifva sig till herr Krister Nilsson, som då var i Stockholm och säga honom, att om han ville kom-

ma riktigt till lycka och anseende, så skulle han söka vinna fru Bengta, ty hon egde en klenod, som skänkte sin egare sådana fördelar. Det bar sig så lyckligt, att herr Krister hade gästbud samma dag med anledning deraf att förlikningen mellan drottning Margareta och herr Sven Sture den dagen skulle undertecknas på Almarstäk. Och broder Martinus uträttade sitt ärende så väl, att herr Krister själf begaf sig till systraklostret och bjöd fru Bengta till sig.

Och fru Bengta gick, och samtidigt gick den gode brodern Laurentius genom den underjordiska gången och kom upp i trädgårdshuset och fann efter något sökande ett skrin, hvilket med en kedja var fastlåst vid en pelare i rummet. Men kedjan som gick rundt om pelaren låg på sjelfva golfstenarna och rundtomkring hängde åtskilliga klädespersedlar, hvilka undandolde både skrinet och kedjan. Ett ögonblick förtviflade den gode brodern Laurentius, men hastigt ryckte han upp ett medfördt kort svärd och lyckades med detsamma bända upp skrinet.

Det skedde samma dag, som riddar Sven försonade sig med drottningen.

— Märkeligt är det — sade Nils och sköt papperen ifrån sig — men sedan min morfader nu återfick halsbandet, följde honom lyckan lika stadigt, som hon förut varit svektull. Och jag kan icke för mig själf neka, att icke min egen stig var ljusare, så länge jag bar detta halsband

Fru Brita satt tyst, och hennes blick utvisade, att hon var försjunken i tankar.

— Dock vill jag icke ångra det beslut, som jag en gång fattade, att göra mig af med detta trolltyg; ty så är det, den sanne riddaren förtröstar endast på Gud och på sitt goda svärd Och — tilade han, i det han sträckte ut handen och fattade sin hustrus — jag egde dock icke

detta lyckohalsband, när jag vann min högsta lycka här i lifvet, när jag vann dig Brita.

Brita såg upp, och det låg en tår i hennes sköna öga.

— Men nu, när du står färdig att draga svärdet för Sveriges rike, Nils nu förmår icke Brita mycket, men kanske att halsbandet varit godt att hafva!

— Än dina böner, hustru?

— Du har rätt, Nils! — yttrade Brita med värme, och Nils slöt henne till sitt hjerta.

Så gick en stund, hvarpå med den naturliga lätthet, som somliga lynnen besitta att kunna öfvergå från det ena till det andra, från allvar till hvardagslifvets enkla frågor, Brita yttrade:

— Jag kan dock icke utplåna ur mitt sinne min grå falk, och att han skulle draga bort med det kostbara halsbandet. Emedan han icke kommit tillbaka, måste det hafva blifvit hans sista färd.

— Utan tvifvel, Brita . . . ! Sannolikt ligger det här i någon bergsskrefva, och der må det för mig blifva liggande till domedag!

— Men om du skulle återfå det, Nils, hvad skulle du väl då göra?

— Om jag skulle återfå det . . . ? Jag skulle fullborda min gamla föresats att skänka det till någon kyrka eller något kloster. Kring halsen på en helgonbild skulle smycket pryda sin plats! Det var min afsigt att gifva det som ett offer åt det helgon, som min morfaders vän höll dyrbart och kärt, och komme det åter i min hand, skulle det pryda S:t Karin i Skara!

— Men om en jägare skjutit min falk och tagit halsbandet och sålt det eller gifvit bort det . . . ? Detta kan antagas lika väl som det förra . . . i hvems hand befinner det sig väl nu?

Nils svarade icke genast på denna fråga, och i detsamma kom den ende svennen, som fick till-

tråde till detta rum, nämligen Brodde, och knackade på dörren.

— Här är bud från erkebiskop Jöns! — sade han, sedan han inträdt.

— Från erkebiskopen! — utropade Nils och Brita med en mun.

— Ja! — tillade Brodde — och märkeligt månde det bud vara, som svennen medför, ty han bär sig upp, som om Penningeby vore hans herres gård och icke eder, herr Nils!

— Godt, så vilja vi höra, hvad han kan hafva att säga! — sade Nils och reste sig upp samt gick ut i den stora salen, åtföljd af sin hustru och Brodde, som stannade vid dörren.

Här i salen hade redan fru Iliana och Ingeborg och barnen samlat sig, och flammorna från den sprakande brasan spredo värma och ljus i rummet. Vid dörren stod erkebiskopens mörke sven.

Nils helsade först på sin fränka och vände sig derefter till den erkebiskoplige svennen.

— Hvad är ditt ärende, sven? — sporde han.

— Jag har att till herr Nils Sture framföra min höge herres, Sveriges rikets föreståndares och erkebiskops, herr Jöns Bengtssons befallning, det I oförtöfvadt skolen infinna eder hos honom i Stockholm!

Bestörtning afmålade sig på fruntimmernas anleten. De visste väl, hvad en sådan befallning kunde hafva att betyda. Men tillika upptändes de af harm öfver det förolämpande i sättet, hvarpå den mäktige erkebiskopen lät meddela sin befallning. Nils sjelf insåg tydligt ej blott, att denna befallning innebar bekräftelsen på den ringaktning, som han visste att erkebiskopen hyste för honom, utan äfven, att denne ansåg sakerna hafva kommit till en punkt, der det blef nödvändigt för honom att äfven undanrödja obetydligheter.

Erkebiskopens befallning dref sakerna till sin

spets. Antingen skulle Nils efterkomma befallningen, och då förestode honom utan tvifvel rätttegång, fängelse och död; eller också skulle han icke efterkomma densamma, och då blefve han lika säkert förklarad fogelfri. I det förra fallet var det naturligtvis ute med allt hvad han hoppades kunna verka för Sveriges rike, i det senare försvårades detta arbete i högsta grad. Godt hade varit, om han nu haft allmogen samlad. Då hade han kunnat komma till mötes med erkebiskopen tillräckligt manstark för att icke behöfva frukta honom. Men en medelväg fans, som Nils icke dröjde att begagna sig af. Det var att söka draga ut på tiden för mötet med erkebiskopen.

Derför svarade han:

— Helsa din herre och säg, att jag skall infinna mig hos honom!

Men svennen svarade med en trotsig dragning på munnen, såsom fallet ofta är, att den mäktige mannens tjenare anser sig icke behöfva böja sitt hufvud mer än som anstår hans herre, när han framför dennes icke bud, utan befallning till en, som är underordnad, och dertill en, som han hört omtalas i sin herres omgifning såsom en i alla afseende obetydlig och ofarlig man.

— Den helsningen skall icke jag framföra, utan I sjelf, herr Nils! — sade han, och, då Nils såg på honom med en blick, hvori förvåning och harm stredo om väldet, tillade han för att liksom med ens slå ned hvarje tvekan eller hvarje bemödande att visa mod och makt — det är min herres, herr erkebiskopens befallning, att I genast skolen infinna eder hos honom! Jag har fått i uppdrag att föra eder till honom!

Med allt sitt lugn och sitt saktmod var det nu i det närmaste omöjligt för herr Nils att tygla sin vrede.

— Har du hört mitt svar, sven? — sporde

han, och blick och ton voro sådana, att svennen mot sin vilja nödgades slå ned ögonen.

— Ja! — svarade svennen.

— Nå väl skynda dig då att meddela din herre detta svar!

— Men när, herr Nils, när . . .? sporde åter svennen.

— Derom skall jag låta din herre veta besked! — svarade Nils.

Herr Nils vände dermed svennen ryggen och gick ut ur salen. Svennen åter stod en stund stilla och hans ögon spelade omkring i rummet, medan ett elakt leende lekte på hans läpp.

Men Brodde gick fram och öppnade dörren och lade sin hand så hårdt på den fräcke mannens axel, att han segnade ned.

En stund derefter såg man honom tillsammans med ett par andra svenner, hvilka voro i hans följe, rida bort från Penningeby.

På Nils hade besöket den verkan, att han beslöt redan följande dag anträda sin resa till Finland.

XI.

På Raseborg.

I närheten af Ekenäs ser man vid en fjärd af Pojoviken lemmingarna af en ringmur och af ett med jorden grusadt slott. Det är Raseborgs ruiner. Bonden plöjer sin teg och innevånarne i den lilla staden drifva sin trefna id och sjömannen spänner derutanför på fjärden sitt segel, lifvet går sin vexlande gång, men tyst ligger slottsruinen, fast inom dess murar mer än en gång menniskohjertan svält af stolthet och makt eller varit nära att krossas under tyngden af sorg och förtviflan.

Nu är slottet sjelft en bild af förgängelsen, ligger der i grus som en påminnelse om död och tillintetgörelse.

En gång lefde inom dess murar en man, som sjelf var bilden af en fallen storhet. Nu minnes honom ingen, men en tid var man tacksam för blott en blick, ett bifallande leende af honom, och höjde hans namn till skyarna, medan man en annan tid såg honom lefva ett sorgernas och bekymrens lif, ett mål för hat, förakt och glömska. Då talade man om honom, då beklagade man honom. Men hvad som är högt, blir lågt, och hvad som är lågt blir högt, det är lifvets gång, och menskligheten liksom menniskan minnes föga utom det som är, den dag som lefves.

Till denna undangömda nejd, till denna borg, som i jemförelse med Wiborg, Åbo eller Tavastehus var en obetydlighet, hit hade den svenske konungen blifvit, så att säga, förvisad. Han som en gång var så rik, att han blott derigenom väckte afund, han som en gång var så mäktig, att han kunde lyfta Sveriges konungakrona på sitt hufvud och dertill äfven Norges, — han måste nu vara glad att få till sitt torftiga uppehälle ett litet slott, der knappast en herreman skulle vilja lefva, och han måste vara tacksam därför, sedan hans skatter blifvit honom fränstulna.

Och äfven denna tillflyktsort för att dölja sin fattigdom och sin olycka hade han till slut med knapp nöd vunnit och endast med hjälp af en man, som, oaktadt sin ärelystnad och oaktadt de ränkor, i hvilka man stundom finner honom invecklad, dock alltid omgifves af en viss ridderlighet. Det var herr Erik Axelsson. Straxt efter öfverkomsten från Sverige, fick konungen veta, att biskop Knut i Åbo, som fått Raseborgs slott i förläning af konung Christian, på inga villkor ville afträda detsamma. Konungen visste ej, hvart han skulle taga vägen, och hade han ej fått en tillflykt i svartbrödraklostret i Åbo, så hade han med sin dotter nödgats irra omkring som en fogelfri. Det kom till och med till strid, hvari den gamle konungen så när förlorat lifvet. Till slut fick han dock slottet in, när biskopen såg, att hvad som var beslutadt i Stockholm dock gälde mera än konung Christians förläningsbref, — och detta hade herr Erik utträttat.

Så sades åtminstone konungen af Clas Lang, en af de få, som följt med honom från Sverige.

Men det var icke slut med bekymren dermed, att konungen fått in Raseborg. Litet emellan fick han påminnelser om hvad som varit och hvad som var, utom det att de fordringspåstående, som tid efter annan gjordes dels från

Sverige dels från Finland, tjenade att alldeles nedtrycka honom. Dock bar han sitt öde med tålamod. Han skulle väl ännu, om han velat, hafva kunnat åstadkomma mycket buller i riket, men han lefde stilla, och då ett rykte om motsatsen spridt sig och kommit för hans öron, skref han till magistraten i Stockholm, „att han var två gånger så från Sverige faren, att han längtade ej att den tredje på samma sätt derifrån fara.“

Det hindrade emellertid icke, att han med sig sjelf gick igenom sin lefnads skiftande saga, och Clas Lang, som nu var hans allt i allom, hans höfmästare, hans höfvidsman och hans sven, ja hans småsven, var honom derutinnan behjelpig, påminnande och rättande och ifyllande hvad som brast i konungens minne.

Dock går det väl an för den gamle att försona sig med det bittra i lifvet; svårare är det, när lifvet spritter af ungdomlig lust, när allt är opröfvadt och när man vet, att hvad lifvet har mest och bäst att bjuda af ära, anseende, glans och makt kunnat vara ens lott. Konungadottern, stolts Magdalena, grät bittra tårar i Raseborgs höganloftsbur. Och det var ej blott lifvets yttre villkor för lycka, som för henne krossats, hennes kärlek måste också dö, och hur det är, så kan det unga hjertat bära mycket, fördraga mycket, men att döda sin kärlek, att afsäga sig hoppet på den, som ensamt för sig innebär alla dess önsknings, alla dess fordringar på lifvet; — det kan det icke.

Konungen såg sin dotters sorg, och det ökade hans egen, men numera kunde han intet göra. Äfven om han skulle velat taga tillbaka sina ord, när han vid lugnare besinnande fann, att herr Ivar Axelsson dock var en riddare, som i rikedom, makt och hög börd kunde vara berättigad att vinna en konungadotter, så var det dock icke sagdt, att denne skulle förnya sitt anbud till en konung utan krona, en man utan rikedom. Hjer-

tat ville brista på den gamle, när han såg, med hvilken styrka dottern bekämpade sin smärta för att synas glad inför honom.

Han lade stundom, när han såg huru en förstulen tår föll ned på hennes söm, sin hand på hennes hufvud, sägande:

— Bedröfvelsen, barn, har ock sin nytta med sig, men efter regn plägar Gud åter låta solen skina!

Och då såg stolts jungfrun upp med sina stora, sköna ögon och log emot fadren så ljuft, så varmt, att han måste vända sig bort och sjelf hade svårt att betvinga en suck, som ville tränga sig fram.

Så förflöto dagarne, och jungfruns kind blef allt mera genomskinlig och blek.

En morgon stannade hon på sitt rum, och konungen besökte henne der för att sjelf se och höra, huru hon befann sig. Hon var så hvit, som en vattenlilja, men hon log dock mot sin fader och räckte honom sin hand, der hon satt i den djupa fönstersmygen och såg ut öfver fjärden, som låg och log i morgonsolens guld. Derute rådde idel frid och fröjd. Hvarje liten våg, hvarje liten blomma vid strand logo i kärlek, när de kysstes af solen, och hvarje fogel på qvist sjöng om Guds makt och herrlighet.

Men derinne, der den sköna konungadottern satt, var det så mörkt och kallt och ödsligt, och när hon log mot sin fader tycktes sjelfva leendet vara som ett stjernskott i vinternatt.

— Jag blir nog bättre — sade hon och nickade så vänligt emot konungen — jag blir nog bättre frampå dagen! I skolen icke för min skuld oroa eder, kär fader min när som I kommen åter från tinget, skolen I finna mig frisk igen.

Konungen lyftade med mildt våld upp hennes sänkta hufvud, så att han kunde se henne i ögonen, och dessa stodo fulla af tårar. Då log han

ett vemodigt leende och lät åter hennes hufvud sjunka.

— Dotter, dotter min — sade han — du sörjer dig till döds här i ensligheten hos din fader!

— Sägen icke så, sägen icke så, fader! — afbröt stolta jungfrun lidelsefullt. — I fördubblen dermed min smärta!

— Dock hafver jag väl ännu de vänner, hos hvilka du liksom din syster kan få se världen och njuta den fröjd, som din ålder kräfver. Din morbroder, den ädle herr Gustaf Carlsson, eller din sväger, herr Erik Eriksson jag menar, att du hos hvilkendera af dem som helst skall finna ett hem!

— Kunnen I då tro, fader, att jag skulle kunna hafva en glad stund der ute i världen mera, än jag hafver hos dig . . . ? Kunnen I tro, att jag skulle kunna höra den mörke erkebiskopens makt och ära prisas och omtalas, höra eder sjelf ned sättas och tadlas måhända af dem, som en gång kysst eder hand för undfångna välgerningar, utan att hjertat skulle vändas i min barm och sorgen blifva så mycket större? . . . Nej, nej, fader kär, många gånger hellre blifver jag här hos dig . . . så länge jag kan göra dig någon glädje. Kanske, kanske blifver min vandring i denna världen icke så lång

Hon brast härvid ut i tårar, och konungen satte sig bredvid henne på fönsterbänken och drog henne intill sig samt lade hennes hufvud mot sitt bröst.

— Gråt ut, gråt ut, dotter min — sade han med en ton, som skulle vara smekande, men som var bruten af hans egen inre rörelse — det plägar lätta hjertat! . . . Jag ser väl, att din sorg gäller honom, som vunnit din kärlek, hvem han nu är, och Gud skall veta, att I gerna för mig skullen få tillsammans komma, så fort han vi-

sade mig, att hans sköldemärke vore af gammal adel

Ännu häftigare strömmade stoltsjungfruns tårar vid dessa ord och hon sammanknäppte med ett uttryck af tröstlöshet sina händer i sitt sköte.

— Dock synes mig — fortfor konungen — att du kan vara vid godt mod, kär dotter min! När vi sist i Stockholm talades vid i detta ärende, så sade du mig, att han sagt, det han väl icke vore någon krämarsven, fastän han syntes så därför, dotter, månne du kunna se tiden an! Är han en riddare god, så skall han nog en gång komma! En gammal lärdom, som jag hörde en gång en vis man läsa för mig, lyder så:

ovis är den
om natten vakar
och grubblar på mycket;
då är han trött
när morgon kommer,
men qvar är gamla sorgen.

Konungens tal och ännu mer den varma kärlek, som förestafvade orden och som lågade ur hans blick, inverkade lugnande och välgörande på hans dotter. Hon satte sig upp, och ett matt leende krusade åter hennes fina, fylliga läpp.

— Det är dock en tröst för både mig och dig i olyckan — sade efter en stund konungen — att våra fiender icke känna den rätte utan taga honom för att vara herr Ivar Axelsson Det skulle blifva dem till skadeglädje, om de visste, att en krämarsven vunnit konung Carls dotter!

— Men om denne krämarsven vore herr Ivar Axelsson! — framhvisade konungadottern, tankfull, som om hon uttalat meningen för sig sjelf.

— Om han vore? Det är dock icke möjligt, dotter!

— Hvad sade jag väl? — utbrast dottern och såg förskräckt på sin fader.

— Du sade, att det skulle kunna vara Ivar Axelsson Men huru skulle väl sådant vara möjligt. Det var ju han, som ville bortröfva dig, derom är intet tvifvel, derom är du ju sjelf viss!

— Ja väl, fader, men när jag nu tänker derpå, ser jag allt liksom i ett bättre ljus. Svennerna, som grepo mig i skogen, talade mer än som de behöft tala om herr Ivar, det förefaller mig, som om de velat derigenom rätt grundligt låta mig veta, att de voro den riddarens utskickade, något som de sannolikt icke gjort, om

— Om, dotter Om?

— Om de verkligen varit hans svenner!

— Och hvart vill du komma dermed?

— Det kunde vara en tillställning af dina fiender, fader!

— Af mina fiender hvad menar du väl, dotter?

— De hafva kunnat komma till en visshet om krämarsvennen, som jag icke egde, de hafva kunnat lära känna, hvem han verkligen var, och sedan begagnat sig deraf för att låta i hans namn bortröfva mig och sedan rädda mig i sitt eget namn. För dem var det naturligtvis af stor vikt att förekomma en förening mellan dig och den släkt, till hvilken herr Ivar hör!

— Men brefvet till dig, som bestämde mötet vid källan i skogen, var ju icke skrifvet i Ivar Axelssons namn?

— De som kunde tänka ut listen att bortröfva mig i herr Ivars namn, de kunde ock tänka så långt, att jag icke skulle lemna gården, om brefvet varit skrifvet i hans namn De visste naturligtvis icke, om jag kände krämarsvennens namn, men det var deremot nödvändigt, att jag fick fullständig kännedom om, hvem som bortröfvade mig.

Konungen försjönk i tankar, och dottern följde med oro det skiftande uttrycket i hans ansigte.

— Du kan hafva rätt! — sade slutligen Carl — du kan hafva rätt, dotter det kan hafva varit herr Ivar Axelsson!

— Och om det nu verkligen vore han, kär fader min?

Konungen dröjde med svaret. Han tänkte uppå, huru han afvisat herr Ivars frieri och dermed ohjelpigen visat ifrån sig hela denna mäktiga och inflytelserika släkt, på samma gång som han icke längre egde något medel att trösta sin dotter. Ty utan tvifvel skulle aldrig mera herr Ivar återkomma såsom friare, om han och krämar-svennen verkligen voro en och samme man. Derför grundade konungen på, huru han skulle finna ett medel att kullkasta sin dotters tankebyggnad till sitt och hennes eget bästa.

Då öppnades dörren och Clas Lang inträdde.

— En riddare kommer ridande till slottet! — sade han. — Och om icke mina ögon bedraga mig, så är det herr Nils Sture De voro två, när jag öfverst från tornet såg dem komma i fjärran. Den andre känner jag icke. Han stannade bortom kyrkan och är väl riddarens sven, ty jag tyckte, att han förde packning bakom sig på hästryggen.

Konungens kind blef först hvit och sedan röd, när han hörde höfvidsmannens ord. Han satt med händerna stödda mot sina knän och såg ett ögonblick rakt framför sig.

— Nils Sture, säger du Nils Sture! — upprepade han för sig sjelf.

Och så reste han sig upp i sin fulla längd och han fick med ens ett strängt, man kunde väl säga, ett hårdt uttryck i sitt ansigte. Han var åter i hela sitt skick konung.

— Låt riddaren få inträde på slottet, och för honom så inför mig! — sade han till Clas Lang och såg ut, som om han befunnit sig i stora salen på Stockholms slott omgifven af alla sina riddare

och med hela glansen af rikedom och personlig öfverlägsenhet.

Men jungfru Magdalena sprang upp och fattade hans hand samt såg så bedjande och orolig upp till honom, att den höga konungsliga strängheten drog sin kos fortare nästan än den kommit, och det goda leendet lade sig åter på hans läppar.

— Öppna slottets portar, Clas — sade han då — Nils Sture är mig hjerteligen kär Jag gamle dåre — tillade han och skakade på hufvudet. — Jemt går mig ur tankarne ut det som varit hafver nu är det förbi!

— Dock vet jag, att I tänken derpå, fader — inföll dottern. — Här om dagen, när jag såg eder sitta i tankar och sorgsen se ut öfver fjärden, liksom jag nu satt, hörde jag eder tala om Fogelvik och gamle Erland, och när jag då gick förbi bordet för att smyga mig fram till eder, som I minnens att jag gjorde, så såg jag och läste

— Och du läste? — sporde konungen med en lätt skuggning af missnöje.

— Jag läste hvad I haden skrifvit, fader, nyss förut:

Medan jag var herre till Fogelvik,
så var jag både mäktig och rik,
men när jag blef konung i Sveriges land,
så blef jag en arm och olycklig man.

— Det är gamle Erlands ord — yttrade konungen — det är den käre gubbens ord till hälften, den senare delen, den bittra sanningen om hvad som nu är, den kunde han aldrig tänka en gång, än mindre uttala Hvem är som jag så arm nu i Sveriges rike?

Han sammanknäppte sina händer och hans öga stod stelt fästadt på golvet framför honom. Men dottern smekte honom så ömt, och så blef han sig lik igen.

— Arm på guld, fader — sade hon — det ären I, men så ären I nu desto rikare på hjerta!

Nu öppnades dörren, och Nils Stures ädla gestalt visade sig på tröskeln. Han såg med en vemodig, halft frågande, blick på konungen, som på honom gjorde ett sälsamt intryck. Vål fästade han sig icke vid den yttre bonaden — den slitna rocken, de urblekta guldbroderierna — men denna såsom ram omkring det fårade anletet med de hvita lockarna, detta ansigte hvars manligt sköna drag han så mången gång beundrat, utgjorde ett helt af så tilltalande makt, att han stannade liksom betagen af en syn, som han ville frigöra sig ifrån.

Men konungen lät i ögonblickets rörelse allt fara utom vissheten att han såg framför sig som sin gäst, och sin gäst just nu, när nöd och fattigdom skrämde alla ifrån honom, denne riddare, — och han samlade blixtsnabbt alla de ljusstrålar, hvilka under de gångna åren tid efter annan sprungit fram i hans erinring af Nils Sture, och i detta samnade ljus glömde han allt för blott den tanken att han såg framför sig Sveriges i ordets egentligaste mening ädlaste riddare.

— Så kom du dock till slut, Nils, till din frände, den gamle kungen! — utropade han och öppnade sina armar mot Nils.

Denne störtade fram, och tårarna brusto honom dervid ur ögonen.

— Gud unne dig allt det goda, du förtjenar, Nils! — sade slutligen konungen, i det han drog denne med sig till den väggfasta bänken.

Nils helsade höfviskt på konungadottern, hvilken rodnade som en ros inför den ståtliga riddaren, från hvars gård hon blifvit bortröfvad på ett sätt, som väl kunde gifva onda tungor ämne till utläggning.

Men riddaren var synbarligen upptagen af helt andra tankar.

— Gifve Gud, konung Carl — sade han — att jag kunnat sammanträffa med eder, såsom det

var min vilja, så hade måhända mycket af det som timat varit eder besparadt Men ännu är icke timglaset utrunnet, ännu kan mycket ske, som de icke tänka, hvilka nu hafva makten

Den fasta och bestämda ton, i hvilken riddaren utsade dessa ord, kom konungen att förundrad blicka upp.

— Hvad är väl din mening, Nils? — sporde han.

— Det är min mening, konung Carl, att I ännu en gång skolen bära krona och spira i Sveriges rike!

Konungen log och skakade på hufvudet.

— För sent, för sent, Nils Sture Carl Knutsson är ej mera densamme som han fordom var, nu är hans kraft bruten, nu längtar han blott till ro och frid.

— Sägen icke så — vidblef Nils — sägen icke så, konung så som det nu står till i riket, så får det icke förblifva. Längre, allt för länge har jag dröjt att draga svärdet, men då det nu sker, så må dess flamma förnimmas öfver allt Sveriges land! Och i edert namn skall det dragas, konung Carl, I månden mig det icke förneka. Att tala med eder härom och spörja eder till, har jag vågat lifvet, konung

— Det är ej första resan, du vågat det för mig, Nils! — afbröt konungen, och hans anlete fick dervid ett uttryck af djup, innerlig sorg, ja det var nästan med skygghet, som han vände sig bort från den talande.

— Och skall ej heller, vid Gud, blifva den sista! — genmälte Nils med fasthet.

Men konungen, antingen det nu var en följd af de öfverströmmande känslorna för ögonblicket, eller emedan han hade något gammalt minne, som han ville ila undan, nog af, han kastade åter fram en fråga, som ledde bort från hufvudsaken.

— Kommen I så raka vägen från Sverige, Nils? — sporde han.

— Jag kommer från Gotland! — svarade Nils. — Det synes, som om väder och vind sammansvurit sig att förmena mig tillträdet till min konung Ty, när jag seglade från Sverige, öfverfölls jag af en sådan storm, att jag minnes icke dess like, sedan jag på konung Eriks fartyg seglade från Wisby till Söderköping Mitt fartyg kastades som en boll på vågorna, tills det alldeles sönderslogs mot wendiska vallen Der i Stralsund måste jag ligga vecka efter vecka, innan jag kunde få en skeppare, som ville taga mig och mina svenner med, och så hade vi knapt åter kommit till sjös, förr än detta fartyg sprang läck, och det var med knapp nöd, som vi kunde komma in till Wisby.

— Och nu kommen I derifrån hvar hafven I så edra svenner, frände? Man har sagt mig, att I haden blott en med eder, när I nu kom ridande hit till Raseborg.

— Mina svenner har jag lemnat i Åbo.

— I Åbo? — sporde konungen — så hafven I träffat herr Erik Axelsson?

— Ja! och jag tror mig kunna försäkra eder, att I uti honom kunnen räkna på en vän af eder!

— Känner så denne herr Erik, i hvad ärende I nu besöken mig, Nils?

— Dertill tror jag mig kunna säga nej, konung Carl, men deremot tror jag mig hafva genomskådat honom!

— Och hvad synes dig om honom?

— Axelssönernas tankar flyga högt, konung Carl syfta de icke på den krona, som I hafven burit och ännu skolen bära, så mena de sig dock kunna stiga till styret i Sveriges rike det är allt hvad jag kan säga, men I finnen deraf, att de måste vara erkebiskopens fiender så visst

som de äro konung Christians, och därför måste de vara edra vänner.

— Mina vänner . . . ! — eftersade konungen, men sagta och med en darrande stämma.

— Ja, konung Carl, jag säger det . . . de måste vara edra vänner eller blifva det, ty det mål de hafva satt för sig, det skola de annorledes aldrig hinna! . . . Och icke heller således skola de hinna det!

— Huru, Nils . . . hvarför skola de ej hinna det?

— Emedan I hafven en annan vän, som är mäktigare än de!

— Och den vännen heter?

— Sveriges allmoge!

Konung Carl fick snarare en bekymmersam, än glad min i sitt anlete, när han hörde riddarens om kraft och förtröstan vittnande tal. Den korta tid som förflutit, sedan han för andra gången lemnade Sverige, eller rättare, allt sedan han lemnade Stockholm i sin bittre fiendes, erkebiskopens händer, hade varit så rik på bekymmer och sorger och motgångar af alla slag, att det ringa, som fans qvar af hans forna spänstighet, hade alldeles dragit bort och försvunnit. Skilnaden var ock stor mellan hans första och hans andra skilsmessa från riket. Han var dock utom all fråga den rikaste man i nordn, när han drog bort till Dantzic. När han nu lemnade Stockholm och drog till det undngömda Raseborg, var han, såsom han sjelf i en stund af vemod klagande nedskref:

„ . . . en arm och olycklig man.“

Och fattigdomen . . . ! Det var måhända den skarpa tand som bet af den sista tråden i Carl Knutssons själsstyrka, icke så mycket därför, att det var hans svaga sida att anses för rik, som icke mer dertör, att medvetandet om, att han var fattig, kom så med ens, som om slottets väggar

störtat ned omkring honom i samma stund, som han varit färdig med planen att på de gamla murarna uppföra ett nytt torn.

Nu stod den gamle konungen handfallen. Han visste knapt om han vågade lyssna till så djerft ett tal, som det Nils Sture förde, och när han tänkte uppå allt hvad som hans mäktige fiender skulle kunna och våga fördrista sig till emot honom i hans maktlösbet, flyktade han så fort han kunde bort från den hotande faran. Det var som om han ej vågat tänka på den krona, för hvilken äfven han vågat så mycket. Nu reste de sig upp som spöken, minnena från fordom, hemska, hotande, mörka, kalla. Der stod Erik Puke, der stod Broder Svensson . . . och den ädle riddaren, som nu talade till honom, om hvilket vankelmod, om hvilken feghet var icke han en levande påminnelse. Han bar sitt straff inom sig. Medvetandet om, hvad den mäktige allt förmår, om han vill, in jagade nu hos honom en skräck, för hvilken han icke kunde värja sig, på samma gång som sjelfanklagelserna för det blod, hvars utgjutande han dock kunnat förekomma, lade sig centnertunga på hans själ och beröfvade honom all handlingskraft.

Derför tog konungen Nils i hand och bad honom följa sig ut att taga i betraktande den plats, som han utsett för en blifvande slottsträdgård, och liksom om han dervid funnit ett lämpligt ämne att leda hugen bort från den farliga konungakronan, började han vända talet på sin dotter, som stannade qvar i rummet och följde den bortgående riddaren med blickar, som om han med sin närvaro ingjutit ny kraft och nytt mod i hela hennes varelse.

XII.

Frieri och beräkning.

— Hvad sägen I dertill, Nils? — sade konungen, när de inträdde i det största rummet i slottet, matsalen, hvilken låg utanför hans eget och der han vanligen brukade vandra fram och tillbaka, medan tankarna inom honom gingo singång upp och ned. — Hvad sägen I dertill, . . . jag menar, att I hafven hört den ofärd, som drabbade min dotter, medan hon vistades hos eder fru på Penningeby?

— Det hafver jag! — genmälte Nils. — Och så usel en handling kan knappast mer än en riddare i Sveriges rike begå . . .

— Och det är?

— Det är David Bengtsson, den mäktige erkebiskopens broder!

Nu blef konungens förvåning stor, och han ville i förstone icke sätta tro till riddarens utsago. Men Nils gjorde det snart klart för honom, äfvensom huru han sjelf förgäfves sökt befria konungadottern, tills han slutligen fick höra, att hon befann sig i Stockholm.

På konung Carl gjorde denna berättelse, som i sjelfva verket bekräftade den af konungadottern uttalade förmodan, ett intryck, hvars betydelse för den

det rörde var på sätt och vis afgörande. Han insåg med ens, huru djupt han måste hafva förolämpat Axelssönernas släkt, och herr Erik på Åbo slott steg högt i anseende hos honom.

— Men hvem är då den mannen, som vunnit min dotters hjerta? — sporde han plötsligt efter en stunds tystnad.

— Veten I det icke, konung Carl? — frågade Nils tillbaka, icke utan ett visst uttryck af förvåning.

— Nej jag vet det icke?

— Än eder dotter icke heller hon?

— Icke heller min dotter . . . ! Veten I det, Nils?

— Jag vet det, konung Carl!

Konungen fattade häftigt riddarens hand och sade med en ifver, som knappast tycktes kunna tillfredsställas:

— Godt, godt, Nils så sägen mig det! I kunnen det förstå, huru nära det skall ligga mig om hjertat, ty min dotters lycka hvilar i min hand, och jag vet knapt, om jag skulle hafva hjerta att beröfva henne det enda, som står henne åter Hvem är han, mannen, som vunnit min dotters hjerta?

— Det skall han säga sjelf, konung Carl jag har gifvit mitt löfte att förtiga hans namn!

— Ah! — suckade konungen och släppte Nils Stures hand.

Men i detsamma kom konungadottern in i rummet, och samtaleet tog en annan vändning, och någon stund förflöt, tills dörren öppnades och Clas Lang inträdde.

— Här är en krämarsven, som önskar tala med eder, konung! — sade hofvidsmannen.

— Nej, nej! — utropade konungen och slog häftigt med handen. — Han får komma åter Denna dag vill jag vara fri från sådant

— Jag tror icke . . . — yttrade Clas, utan att i Nils Stures närvaro vilja fortsätta meningen.

— Hvad tror du icke? . . . Säg ut, min vän, du skall veta jag har inga hemligheter för denne riddaren.

— Hm! — hostade Clas, som oaktadt konungens försäkran väl visste, att en sak alltid skulle sätta honom i förlägenhet, den nämligen om penningar — jag tror icke, att han kommer i samma ärende, som de andra hafva kommit!

— Icke?

— Nej! . . . jag tycker mig ock någon gång hafva sett hans stolta anlete under en annan hufva än krämarsvennens!

Nu fick konungens anlete ett helt annat uttryck. De gamla dragen lifvades och ögonen blixtrade på ett sätt, som påminde om forna dagar. Konungadottern skalf som ett asplöf. Hon vågade knapt andas.

— Så låt honom komma! — befalte konungen.

Clas Lang gick ut, och några ögonblick der efter stod krämarsvennen med de stolta anletsdragen inför konung Carl.

Det var en störväxt man af ett godt och riderligt utseende, men man såg genast, att han hade svårt att skicka sig i de later, som tillhörde krämarsvennens underordnade ställning. Han helsade med ridderlig höfviskhet på konungen.

Stolts jungfrun vågade icke se upp, sedan hon i första ögonkastet igenkände den mannen, som hon gifvit sin tro. Hon visste väl, att han var af en sådan börd, att han kunde af hennes fader bedja om hennes hand, ty det hade han sagt henne, men det kunde ju dock hända, när allt uppdagades, att han var som andra fler, en djerf uppkomling, hvilken begagnat sig af hennes oerfarenhet. Ack, hon ville hafva gifvit sitt lif, om hon aldrig lärt denne man att känna; och likväl, när hon såg denna

fria, höga panna, dessa klara ögon, hvilka hon såg allt jemt i sina drömmar, och när hon tänkte uppå, huru högt han älskade henne, och huru ädel och högsinnad han dock måste vara, som nu, just nu i konungens olyckstid visade, att han stod fast vid sitt ord, så drogs hon med en sådan makt honom till mötes, att hon velat gifva allt, ja sitt lif för att få tillhöra honom.

Konungen åter igenkände helt snart, hvem han hade framför sig. Men fastän han kort förut blifvit helt och hållet omstämd i afseende på Axels-sönerna, när han sporde, att herr Ivar icke haft sin hand med i hans dotters bortröfvande, så slog det honom dock för hufvudet, att riddaren uppträdde för honom i denna dräkt i stället för med axlad kappa, i zobel och mård. Det var nu hans svaga sida, och hur det är, så är alltid den mest utsatt för att såras.

— Heil och säll, konung Carl — började herr Ivar — helt litet haden I väntat ett besök af mig

— Jag medgifver det! — inföll konungen, men med en ton så kall och främmande, att hans dotter skälfde till som en flämtande duftva, hvilken finner sig icke kunna undgå hökens mördande klo.

— Också säger jag det fritt ut, konung — fortfor riddaren — att i förstone var jag eder icke blid i hug Men när jag så fick att veta, huru I haden blifvit förd bakom ljuset, så lät jag min vrede falla och nu kommer jag sjelf att framföra det ärende, som jag redan genom min broder framförde till eder i Stockholm jag kommer att fria till eder dotter, stolts Magdalena!

— Djerft är edert tal, riddare — genmälte konungen — djerf ären I ock i handling, hvar så det icke är en alldeles ny sed, som jag icke känner, att uppträda inför konungen i en dräkt sådan som tillhör en sven ur det lägsta stånd!

— Dock sätter jag denna dräkt högre än min

yppersta riddaredrägt, ty sådan som I nu sen mig, herre konung, hafver jag vunnit det som för mig är dyrbarast på jorden, eder dotters hjerta!

— Hvad, herr Ivar! — utropade nu konungen, och såg skarpt på riddaren och derefter på sin dotter, som för fadrens blick öfvergöts af purpur — ären I den, som . . . ?

— Ja, konung Carl, jag är den som vann eder dotters hjerta, och den tro, som jag svurit henne, vill jag hålla, hvad så I dertill sägen ja eller nej. Ty stolts Magdalena skall blifva min husfru, eller också ingen, så sant mig hjälpe Gud huldad och jungfru Maria och alla helgon!

Konungen stod en stund liksom öfvervägde han de ord, hvilka hans öra förnummit, men så gick han fram till sin dotter och fattade henne vid handen samt frågade:

— Känner du denne mannen, dotter?

Men det behöfdes intet svar med läpparne från jungfruns sida för att intyga sanningen af riddarens ord. Konungen hade knappast behöft fråga, så tydligt lågade kärleken ur dotterns sköna anlete.

Och han förde henne fram emot riddaren, och det var icke utan rörelse, som han sade:

— Så gifver jag eder min dotter till äkta, herr Ivar . . . förlåten mig de ord af misstro, som mitt gamla nu så ofta svikna hjerta afpressade mina läppar. Månde herren unna eder en bättre lott, än som blef min!

I detsamma ryckte riddaren upp läderbältet, som omkring lifvet sammanhöll den långa fotsida krämarrocken, och lät denne falla, då han stod der i en lysande riddardrägt, prydd med guld och blixtrande af ädelstenar.

Så föll han på knä och kysste konungens hand, hvarpå konungen upp'yftade honom och slöt både honom och dottern till sitt bröst.

— Och nu vill jag säga eder, hur allt har

tillgått — sade derpå riddaren — och just därför trädde jag så inför eder, som jag gjorde, på det att I måtten kunna se och genomskåda mitt bedrägeri . . . ! Min riddareära fordrade, så tänkte jag, att visa mig just i den dräkt, hvori jag vunnit mitt lufs lycka, och att just i den och ingen annan få mitt öde afgjort!

Konungen svarade med att trycka riddarens hand, och denne vände sig nu till Nils, hvilken njöt af konungens och hans dotters lycka fullt ut så mycket, som åtminstone den förre.

Clas Lang stod vid dörren, och den ena tårren efter den andra rullade utför hans kind och skägg, fastän han såg så tvär och ond ut, som det var honom möjligt, allt för vördnadens skuld, ty han skulle hafva rodnat af skam, om han trott att någon märkt hans rörelse, eller om han genom att aftorka tårarne ledt uppmärksamheten på dem.

— Låten mig trycka eder till mitt hjerta, herr Nils! — utropade Ivar. — I ären en riddare efter mitt sinne, och vore jag icke Ivar Axelsson, så ville jag icke byta lott med någon annan i världen, än med eder!

Den lugne herr Nils log åt den öfverlycklige herr Ivars öppna bekännelse, men besvarade med värme hans uppriktiga känsloutgjutelse.

— Nu må vi då fullborda vårt beslut att bese den blifvande rosendelunden! — sade konungen med en helt annan ton, än törra gången, i det han leende såg på Nils.

Och alla följdes åt ut ur salen och ned på borggården.

Här skyndade herr Ivar bort till sin häst, ur hvars packning han framtog en båge och en pil, hvars spets bildade en stor kula. Med denna i handen ropade han till en sven, som visade sig vid stekarehuset, att tända en fackla och komma efter nedåt rosendelund.

De gingo, och konung Carl hade sin lust

att utvisa, huru han ämnade ordna allt för att få en vacker omgifning kring slottet, och Nils kunde icke undertrycka ett vemodigt leende, när han påminde sig, hvad konungen i detta afseende utträtade, medan han satt som slottsherre på Wiborg, och när han tillika besinnade omöjligheten att under nuvarande förhållanden kunna åstadkomma ens den ringaste del af hvad konungen gjort upp med sig sjelf, men han åhörde konungens förslag med till utseendet den mest odelade uppmärksamhet.

Nu kom svennen med ett torrvedsbloss.

— Hvad är eder mening? — sporde konungen, afbrytande sin beskrifning; ty i sjelfva verket var Nils hans ende ånörare, då, såsom naturligt var, herr Ivar och stolts jungfrun utgjorde ett par för sig — hvad, herr Ivar, viljen I så brådt börja svedja och sätta min plan i verket?

— Ja! — svarade riddaren raskt — det vill jag, konung, dock hoppas jag, att vi snart månde få tala om trädgårdsanläggningar på ett annat ställe, som bättre anstår eder, än här!

Medan han så talade, antände han bollen på pilen, spände bågen och sköt af rakt öfver sitt hufvud.

Den brinnande bollen steg med hvinande fart högt upp i rymden och lyste med ett rött sken. Genom en helt naturlig tankeförbindelse flög vid åsynen häraf bilden af falken grå och det försvinnande halsbandet för Nils Stures minne, och han yttrade:

— Hade vi nu haft här falken grå, så hade vi knappast behöft så mycket bråk, för att få edert ärende uträttadt.

Men det var, som om pilen med den brinnande bollen i samma ögonblick träffat konungen sjelf. Han blef askgrå i ansigtet och vände sig plötsligt bort. Herr Ivar och konungadottern, som stodo vända utåt fjärden, märkte det icke, men

Nils, som stod midt för konungen, skyndade fram till honom, i den tro, att något plötsligt illamående träffat honom. Till sin förvåning märkte han dock, att konungen mindre än någonsin behöfde hans hjälp. Han tycktes till och med liksom vilja skjuta honom ifrån sig, ehuru han ögonblicket derefter räckte ut handen, som ville han godtgöra sin ovänlighet. Dock kunde han icke få ett ord öfver sina läppar.

— Låtom oss nu gå ned mot stranden! — ropade Ivar Axelsson, som jemte stolts jungfrun börjat stiga utför klippan — låtom oss gå till stranden, så månde jag kunna visa, att min brinnande pil gjort åsyftad verkan.

Det var ett lyckligt afbrott i den pinsamma ställning hvori konungen synbarligen befann sig. Nils bjöd honom handen, som han dock till en början icke tycktes vilja mottaga, och så gingo äfven de utför berget ned mot stranden.

De hade icke hunnit långt, så fingo de se ute på fjärden ett präktigt fartyg skjuta fram bakom en klippa. Masterna lyste som af guld, och seglen glänste i solen som det finaste silke.

— Det är Svanen, det är Ivars fartyg! — ropade konungadottern i glad förtjusning upp emot konungen, sin fader.

Denne hade stannat, när han fick se fartyget, och hans öga njöt tydligen af den sköna anblicken. Han skyndade sig utför och lät nu gerna Nils stödja sig på den farliga bergsstigen.

— Ja det är mitt fartyg! — upprepade herr Ivar, när konungen kommit ner — och jag bjuder eder till min gäst, konung Carl, ombord på Svanen. Han kommer från Åbo, och har min broders kock den minsta skymt af heder qvar i sin feta lekamen, så menar jag, att jag kan bjuda en konung på hans anrättning!

Konungen log helt förnöjd.

En båt lade ut från fartyget, och den guld-

sömmade mattan, som låg kastad öfver de hyenden, hvilka betäckte bänkarne i akterstäfven, lyste som en praktfull blomma i solljuset.

För konungadottern var allt som en dröm, och när hon såg ut öfver de små vågorna, hvilka glittrade framför henne, flätande sig i hvarandra, vexlande i form och glans och likväl bildande ett evigt enahanda, en strålgördel kring det lätta friska hafvet, greps hon på ett underbart sätt och stod der liksom fånglad af sin lycka. Hafvet, som nu låg så lugnt, men som dock kunde gå med skyhöga vågor, liknade en jungfru hvars ungdomliga yra försvunnit vid solens varma kyss. Dock huru gerna offrade hon ej sin frihet för denna glödande kärlek, och hvad var väl sjöjungfruns brudgum, som aldrig kom henne närmare utan evigt gick sin bana på himmelen, och blott blickade ned på sin hjertans kär, — hvad var väl han mot hennes riddare, herr Ivar Axelsson?

Men med ens drog den strålande guldgördeln bort, och de små vågorna började krusa sig skarpare, mörkare. Det var en qväfvande het förmiddag, och nu, just som båten nätkades stranden, steg ett hotande åskmoln fram och skymde bort solen, och man hörde en dot åskknall.

Herr Ivars blick mulnade allt mera, och de stora, tunga regndroppar, som började falla, tje-nade icke att förtaga det missmod, som började uppstå hos honom. Konungen såg det och föreslog, att man skulle intaga sin middag på slottet, hvilket åter herr Ivar ogerna ville gå in på för den läckra anrättningens skuld.

— Att sitta på Svanen under sådant väder, som nu tyckes blifva — sade då herr Nils — synes icke lofva mycken ro eller trefnad, och viljen I tillåta mig framkomma med ett råd, så skulle jag föreslå, att I sända båten åter till fartyget och låten hemta till slottet hela anrättningen jemte eder broders kock, herr Ivar!

Det var ett förslag, som väckte allas bifall, och medan båten återvände, begåfvo sig konungen och hans dotter samt de två riddarne åter upp till slottet. Åskan började dundra allt närmare, och blixtarne klöfvo den mörka himmelen, men det dröjde icke länge, så kommo tvenne båtar till stranden, och raska svenner buro de kostliga anrättningarna upp till slottssalen, der bordet snart dignade under bördan af silfver och guld och af mat och dryck af alla former och slag.

Till sist inträdde en riddare i en dräkt lika lysande som herr Ivars. Det var hans broder, den mäktige herr Erik. Konungen gick honom leende till mötes, och riddaren helsade med höfviskt skick och ädla later, såsom man kunde vänta af honom.

Efter ett kort och innehållslöst samtal satte man sig till bords, och här rådde väl till en början någon förstämning, dels med anledning af åskvädret, hvilket just nu som bäst under ett stridt regn urladdade sig midt öfver slottet, men dels ock till följd af den plötsliga förändring, som inträdt i förhållandena mellan konungen och desse riddare och som hos en hvar af alla dem, som sutto vid bordet, i mer eller mindre mon lät sig märka och öfverskåda. Men allt eftersom måltiden skred framåt, försvann det främmande i sätet att uttrycka sig och meddela sig med hvarandra, och tonen blef varm och oförbehållsam.

Herr Erik talade om ställoingen i Sverige under erkebiskopen-riksföreståndaren, huru märkeligt det dock var, att Sveriges folk skulle beherrskas af en prest och huru rätt allmogen haft i sitt rop, att riket icke var något prestadöme. Konungen instämde deri, och så småningom kom man från kapitlet om det närvarande öfver till det nästföljande om det kommande.

Äfven här voro åsigterna odelade. De båda bröderna, herr Erik och konungens måg, synnerli-

gast den senare, talade ifrigt om att en förändring snart måste ske, och deruti instämde konungen, som nu var modigare dels till följd af vinet, dels till följd af den ingångna förbindelsen med de mäktiga Axelssönerna.

Men Nils Sture var fåordig och inskränkte sig till att vara en uppmärksam åhörare, då det icke lyckades honom att draga samtalet öfver på ett allmännare område. Antingen nu herr Erik märkte detta, eller det var öfverensstämmande med hans önskan att förmå Nils till ett mer verksamt deltagande i samtalet, så vände han sig till denne med en fylld bågare och sade:

— I sitten så fåordig, riddar Nils . . . jag menar dock, att äfven I hafven fått smaka tillräckligt af det erkebiskopliga regementet för att önska en ända derpå?

— Ja väl — svarade Nils — jag är derutinnan af eder tanke!

— Det säger jag eder ock till, att I kunnen räkna på mig, herr Nils!

Det var den i makt och anseende öfverlägsne mannen, som talade, och som knappast skulle så rundeligt hafva utlofvat sitt bistånd, om han trott, att han i sin bordsgranne haft att befara en medtäflare. Nils lät sig icke lockas ifrån den tillbakadragna hållning, som han hittills iakttagit, ehuru det icke så alldeles behagade honom att vara ett föremål för herr Eriks nedlåtenhet.

— I skolen hafva redelig tack för edert goda löfte, herr Erik — sade han — hvad så I talen blott och bart i allmänhet, eller med tanken på något särskildt!

— Det senare, herr Nils . . . visserligen det senare!

— Hvad vill det säga . . . det hafven I icke sagt mig, herr Nils! — intöll konungen. — Hotar eder någon fara, eller . . . ?

Konungens blick røjde både förvåning och oro,

men hans röst var osäker och darrande, som om han knappast vågat afhöra svaret.

— Hans nåd erkebiskopen — svarade herr Erik — har stämt herr Nils inför sig . . . I kunnen deraf sluta, konung Carl, huru det står till i riket, isynnerhet som hvar man väl vet, att det icke är fråga om lek och skämt, när erkebiskopen skickar sådant bud.

— Det förhåller sig så, som herr Erik säger — upplyste Nils — af erkebiskop Jöns väntar mig föga annat, än det som ondt är.

— Hm! — suckade konungen, som om han velat säga: „stackars Nils, stackars Nils!“

— Dock förvånar det mig, herr Erik — fortfor Nils — att I kunnen känna detta ärende?

— Jag känner det emellertid — sade denne och jag vill desslikes låta eder veta, att erkebiskopen är mäktat förgrymmad öfver, att I hafven undvikit honom.

— Sää . . . han gör mig således mer ära, än jag trodde honom om.

Herr Erik kastade en genomträngande blick på Nils, men så fort han märkte, att riddaren besvärades deraf, kastade han om och sade:

— Något menar jag dock, att äfven Erik Axelsson numera förmår i Sveriges rike, och I kunnen lita på mig, Nils Sture, I kunnen lita på mig. Är det, såsom jag tager för gifvet, eder afsigt att efterkomma erkebiskopens vilja och komma till samtals med honom, så erbjuder jag mig till eder följesman, der hafven I min hand herr Nils!

Nils mottog den framräckta handen och tackade. Men det skedde dock icke så varmt, som herr Erik skulle hafva åstundat. Det låg en viss betänksamhet i riddarens hela beteende. Men konungen nickade så vänligt åt herr Erik, liksom ville han tacka honom för det att han åtog sig den för honom käre Nils Stures sak.

Tydiligen såg konungen Nils och allt hvad som rörde honom under inflytande af den fördom, som han sedan föregående tiden fattat om honom. Nils märkte det, och det smärtade honom, men hans lugna hållning förblef densamma. Endast en flyktig rodnad förrådde, att man nu trädde gränsen för hans ridderliga ära så nära, som han knapt kunde tillåta. Ivar såg det och fattade hastigt sin bägare.

— Jag dricker eder till, herr Nils — sade han — och jag vill det öppet bekänna, att i Sveriges rike eger icke konung Carl en riddare så ädel och båld, som uti eder, och jag skattar mig lycklig den stund, vi komma att strida vid hvarandras sida, såsom jag är viss om, att det snart nog skulle komma att ske.

— Deruti instämmer jag! — yttrade ifrigt herr Erik och reste sig samt tömde sin bägare i botten.

Konungen blickade förundrad omkring sig. Han visste väl, när han frigjorde sig från inflytandet af hvilken som helst fördom, att hans frände var en helt annan man, än som han varit van att taga honom för, men aldrig kunde han hafva trott, att så mäktige män, som desse Axelssöner skulle hafva velat på detta sätt lyfta honom högt i ära.

Nils bugade sig för riddarne och sade, innan han satte sig:

— Fullväl är det ock min mening, att snart strid stundar, och I månden hafva tack, stränge riddare, för de goda tankar I hysen om mig. Det lärers väl i sinom tid spörjas, huruvida jag motsvarar dem eller icke, men ett är visst det, att jag icke vill hvila, förr än I åter hafven kommit till edert rike, konung Carl!

När han talade detta, hvilade hans blick på herr Erik, och han tyckte sig märka, att denne lätt skiftade färg. Konungen åter satt med tårfyllda ögon, och när talarens blick vid slutorden

stannade på honom, räckte han ut sin darrande hand.

— Nils, Nils! — stammade han — det är för mycket, för mycket.

Men hvarken Nils eller någon af de andre förstod meningen af konungens ord, och denne lemnade icke heller tillfälle till någon förklaring, ty så fort denna skål var tömd, sköt han stolen från bordet och skyndade in i sitt inre rum.

Äfven de öfrige reste sig från bordet, och konungadottern skyndade in till sin fader, medan herr Erik började inleda ett nytt samtal med Nils. Detta rörde de allmännaste ämnen, tills efter en stund Clas Lang inträdde i salen och gick rakt fram till herr Erik.

— En sven håller här ute och önskar tala med eder! yttrade höfvidsmannen.

— En sven — utropade Erik häftigt — hvems är han, hvarifrån kommer han?

— Jag menar, att det är eder egen, och om jag icke sett orätt, så är det Olof Råd!

— Olof Råd här! — utbrast herr Erik och fick med ens ett utseende af otålghet, som han dock bemödade sig om att dölja, i det han fullbordade den mening, som genom höfvidsmannens ankomst blifvit afbruten, hvarpå han tillade: — Jag önskar lifligt att få spörja eder till och höra eder mening om ett och annat, herr Nils, och hafven I icke något deremot att invända, så beder jag att få upptaga eder tid någon stund i afton.

— Med nöje står jag till eder tjenst! — svarade Nils, hvarpå herr Erik aflägsnade sig.

Denne skyndade ned på slottsgården. Regnet hade nu upphört och himlen var hög och klar. Han gick några steg framåt, men mötte snart sin sven Olof Råd, som kom från stallet, der han hade satt in sin häst. Det var en groflemmad, starkt bygd karl af ett godt, men förslaget utseende, och han var herr Eriks ypperste trotjenare samt hade

en längre tid af sommaren vistats i Sverige för att bevaka sin herres fördelar.

— Är det du, Olof? — sporde riddaren förvånad. — Vigtiga nyheter mände du då medföra, ty ännu väntade jag dig icke.

— Jag kom till Åbo samma dag, som I segladen derifrån med eder broders skepp — genmälte svennen — och som ingen visste att säga, när I skullen yända åter, beslöt jag att rida hit öfver till Raseborg, ty hvad jag har att säga eder, kan icke komma eder för tidigt, men väl för sent till handa.

— Godt, Olof! Jag längtar att höra det nymäre, som du förer med dig.

Dermed vände sig herr Erik om och ville gå in igen, men svennen fattade honom vid armen och sade:

— Kunna vi talas vid ostörda deruppe? I annat fall är det bättre, att vi gå utåt fältet, der är man ofta säkrare för obehöriga lyssnare, än inom fyra väggar, och det vore så godt att taga det säkra för det osäkra genast.

— Det väcker onödig uppmärksamhet, Olof — inföll riddaren — jag menar, att ett rum skall finnas på slottet, der en broder till konungens måg kan få ostörd tala med sin tjenare!

Så gingo de in, och herr Erik träffade i stora salen Clas Lang, som han tillsade om hvad han åstundade, hvarpå han fördes till ett afsides rum, der han minst af allt borde kunna befara några lyssnare eller plötsliga vittnen. Dock undersökte både han och Olof noga hvarje vägg och hvarje springa, innan de yttrade ett ord.

— I saden något om konungens måg, herr Erik? — började svennen och såg med glad förvåning på sin herre.

— Ja väl, Olof — svarade denne — den saken är numera en afgjord sak, men derom sedan, nu lyster det mig att veta, hvad som tilldragit sig

på andra sidan sjön, eftersom du sjelf kommit hit-
öfver.

— Menen I, att det är främmande för frågan om eder broders giftermål, herr Erik, så faren I vill. Nej, hafver jag rätt fått kännedom om erkebiskopens planer, så hafven I dermed korsat dem, och I kunnen därför vara viss, att sker icke det, som skall ske, snart, så sker det icke!

— Erkebiskopens planer korsade . . . korsade genom min broders frieri till den afsatte konungens dotter?

— Som jag säger, herre, och jag har all anledning att tro, det jag icke blifvit förd bakom ljuset . . . ty det veten I väl, att sådant ännu icke händt med eder sven, och jag kallas icke Råd för-gäfvess.

Svennen tycktes blifva misslynt med det af hans herre uttalade tviflet, men blef endast så mycket ifrigare att bevisa sannolikheten af hvad han hade att meddela.

— Här är fråga om ingenting mer eller mindre, än att trolofva konung Christians son med en af konung Carls döttrar! — upplyste svennen. — Derigenom skall riket med full arfsrätt öfvergå till junker Hans och sedan med ännu fullständigare arfsrätt till dennes blifvande son, och så länge erkebiskopen är i lifvet, skulle han styra Sverige såsom riksföreståndare. Vare sig dock dermed huru som helst, visst är, att erkebiskopen haft kännedom om eder broders frieri och att han för intet pris vill tillstådja någon förening mellan eder och den afsatte konungen.

Herr Erik försjönk i tankar.

— Jag vet väl — sade han derefter liksom för sig sjelf — att erkebiskopen icke är någon vän af mig eller min släkt . . .

— Och nu mindre än någonsin, herr Erik — inföll Olof — ja, det är icke långt borta, att han räknar eder för sin farligaste fiende, och visst är,

att han har reda på åtskilligt af hvad I åstunden, jag hörde det grant på den svarte, hostande karniken Helmik från Upsala, som nu i alla tider har varit erkebiskopens högra hand

— Och hvad hörde du?

— Det, att I eftersträfven Sveriges rike I skolen blifva riksföreståndare, och sedan sedan, när man kommit upp på trappstegen till thronen, är det icke svårt att taga konungakronan, som hänger derofvan, och sätta på sitt hufvud det hafver en herreman gjort en gång före eder, och med eder broder så nära i slägt-skap med denne, så bör det blifva edert syfte — så säga de — att först sätta konung Carl åter på thronen och sedan efterträda honom eller låta herr Ivar efterträda honom, allt efter som eder då hufvud fälles.

— Hm! — De äro skarpsynte, desse män!

Herr Erik lade händerna på ryggen och gjorde ett par slag fram och åter i rummet.

— Nu finnen I väl — fortsatte Olof — när som ryktet hinner sprida sig, att eder broder vunnit konungadotterns hand, att I gången ingen stund säker för erkebiskopen Den smilige karniken lät mig förstå, att erkebiskopen lär hafva något annat ännu i sinnet, och ehuru han icke ville sjunga ut dermed, så har jag dock genom biskop Kettils sven, en rasker yngling, som I skullen taga i eder tjenst, herr Erik så hafver jag fått att veta, hvad detta är

— Och det är?

— Att dela Sveriges rike mellan dess mäktigaste herrar!

— Dela Sveriges rike! — utropade riddaren och stannade i sin gång midt för svennen. — Dela Sveriges rike, säger du?

— Ja, och I skullen vara en af dem, som skulle deltaga i delningen och erhålla ett stycke med för besväret.

— Allt för god var den gången hans nåd, erkebiskop Jöns! Hvilka skulle så de öfrige vara?

— Erkebiskopen sjelf naturligtvis, vidare konung Carl

— Konung Carl?

— Ja se han lefver väl icke så länge den gamle kungen, men alla hans anhängares mun måste på något sätt tystas, förnämligast herr Nils Sture, som nu är föremål för erkebiskopens högsta vrede

— Godt, jag tänker herr Nils vill nog reda sig! Alltså manar du sjelf fram striden, mörke prest, nå väl, jag tager upp din handske, och snart nog, tänker jag, skall det spörjas, om det är du eller Erik Axelsson, som skall hafva mest att säga i Sveriges land Det var rätt af dig, Olof, att du icke hvilade på vägen med dessa underrättelser, du skall genast sitta upp och rida till Åbo samt låta min fogde veta, att han rustar skeppen ut. Det dröjer icke länge, så seglar jag öfver till Sverige Huru fann du för öfrigt sinnesstämningen bland så väl herremän, som allmoge?

— Olof Råd nickade trofast och bottenärligt, dels såsom ett slags svar på det beröm, hans herre uttalat, dels ock såsom inledning till hvad han vidare hade att säga.

— För eder, herr Erik, och hvad I hafven i sinnet har jag funnit allt godt, och kunnen I drifva giftermålet igenom, I förstån, så lären I stå edert mål nära, ty så hafven I konungens anhängare på eder sida och dessutom alla dem, som äro missnöjda med erkebiskopens regemente, och de äro icke få!

— Hvad giftermålet beträffar, lärers väl numera föga kunna göras hvarken till eller ifrån

— Allt, herre — inföll svennen lifligt och öfvertygande — allt kan göras både till och ifrån, så snart det är fråga om erkebiskop Jöns!

Clas Lang, som kom med begäran från konungen om ett samtal med herr Erik, en begäran som denne genast ville hörsamma, helst då nu det viktigaste af hvad Olof Råd haft att meddela, var sagdt, gjorde ett slut på den hemlighetsfulla sammankomsten i det aflägsna rummet. Herr Erik hade dock svårt att reda sig för alla konungens spörsmål rörande de bud, hvilka svennen medfört och hvilkas vikt intygades just af den långa sammanvaron utan vittnen. Det lyckades dock, och konungen var under återstoden af dagen vid ett lynne, glädare och tillgängligare, än Clas Lang kunde minnas, allt sedan erkebiskopen återkom till Sverige från sin fångenskap i Danmark.

Utan den ringaste svårighet å någondera sidan uppgjordes giftermålsvilkoren och öfverenskomms om, när bröllopet skulle stå och hvilka, som skulle hemta bruden. Ty herr Erik ville, att bröllopet skulle firas i Sverige, antingen i Stockholm eller på något annat af de större slotten, och konungen gick så mycket hellre in derpå, som han derigenom undgick alla de kostnader, hvilka varit förenade med bröllopets anställande på Raseborg. Rörande hemgift och de gods, hvilka skulle medfölja konungadottern, talades icke mycket för tillfället.

— Det skall blifva vår sak — sade herr Erik med ädel ridderlighet — att gifva kraft åt de rådsbeslut och bref, hvilka tillerkänna eder, konung Carl, eganderätten till alla de slott, land, län, kronopanter samt köpe- och arfvegods, hvilka nu under någon tid undanhållits eder.

När allt detta var uppgjort, befann sig konungen och äfven herr Erik i den bästa sinnesstämning, och det är fullkomligt säkert, att, om någon nu framställt för den förre Nils Sture och herr Erik såsom de ende, genom hvilka han skulle kunna tänka på att återfå sin krona, hade

han utan tvekan hänvisat på herr Erik och med en axelryckning vändt sig bort från Nils Sture.

Vid ett tillfälle på aftonen, då herr Erik samtalade med sin broder och hans trolofvade, vände sig Nils till konungen, menande att han nu, då sinnet tycktes vara befriadt från sin gamla tyngd, lättare och modigare skulle kunna lyssna till honom,

— I morgon, konung Carl — sade han — vill jag tala till eder och hafva edert svar på mitt ärende. . . .

— Edert ärende, käre frände hvad gäller då det?

— Det gäller Sveriges krona!

Konungen såg på honom med en uppsyn, hvari fruktan, oro, tvekan och missmod samt en viss skygghet på ett sällsamt sätt stredo om öfvervældet. Han lade med en talande åtbörd handen på Nils Stures axel och sade:

— Min ädle frände, hvar så vi tala derom i dag eller i morgon, så lära vi icke komma till något slut på det ärendet Vänden eder till herr Erik, han och ingen annan skall och kan göra det, blif hans vän och stån honom bi, då menar jag, att något kan uträttas till vårt och Sveriges bästa!

En blixst sköt fram ur Nils Stures öga.

— Till hvem jag må vända mig i det verk, som jag hafver för händer, det vill jag sjelf råda öfver, konung Carl I mågen därför säga bestämdt ifrån, huru I viljen, ty i morgon mände jag lemna Raseborg.

— Blifven icke vred, Nils tag erfarenhet af mig, jag kände ock en gång, huru makt och styrka svälde i mina ådror, och jag trodde mig kunna föra Sveriges krona på spetsen af mitt svärd Ack, huru bedrog jag mig icke!

— I glömden alltid det vigtigaste, konung I glömden Sveriges allmoge, och viljen I draga

eder det till minnes, så sade jag eder en gång, att I just der skullen söka stödet för edert konungadöme.

— Ja, I hafven rätt Nils I hafven rätt, blifven icke vred på mig det der är ord, som jag skall komma ihog i mitt testamente, om jag någonsin kommer att skrifva det till slut Men som det nu är, så vänden eder till herr Erik, kan icke han göra det, så kan ingen!

Dermed lemnade konungen Nils och gick fram till sin dotter och de båda Axelssönerna.

Ett vemodigt leende flög dervid öfver Nils Stures drag. Ett sådant vankelmod, en sådan blindhet för sitt verkliga väl, kunde icke annat än väcka hans medömkan. Det var en tanklös lek på brädden af en afgrund, men barnet som lekte hade grå lockar. Blomman, som växte der, var Sveriges krona, men det var uppenbart för enhvar, att handen aldrig skulle nå henne. Den gröne riddarens ord sprungo fram för Nils och slogo honom med sin sanning. Konung Carl dagde icke mera. Men äfven hans fromma husfrus bild stod i detta ögonblick lifslevande för honom, och hennes ord ljödo inom honom. Den svage konungen, som icke kunde bära upp sig sjelf, kunde ledas af en stark och trofast hand, och barnet måste ledas mot sin vilja. Aldrig hade han så tydligt kunnat öfverblicka förhållandet mellan konungamakt och allmogemakt, som i detta ögonblick, och hans års-långa grubbel upplöste sig i ett fulltonigt sam ljud.

Han skulle med allmogen föra Sveriges sak framåt till seger eller ock dö, och stode han väl med Sveriges öde i sin hand, så skulle konung Carl dö i svalkan af det medvetandet, att dock Sverige kunde lefva ett sjelfständigt lif under en sjelfvald konung.

Efter aftonmåltiden bad herr Erik Nils om det utlofvade samtalet, och de följdes åt till det ensamt liggande rummet.

— I behöfven hjälp, herr Nils! — sade han utan ringaste förberedelse rätt fram, sedan han omsorgsfullt stängt dörren — I behöfven hjälp, och jag är färdig att gifva eder den!

— Brådt bjuden I mig denna hjälp, herr Erik — genmälte Nils undvikande.

— Ja väl, herr Nils, det är min sed att säga rakt fram hvad jag hafver på hjertat, och I skolen lära känna oss Axelssöner, vi äro vane att bispringa hvarandra och hvarandras vänner med råd och dåd Jag vet, huru I hafven det med erkebiskop Jöns, jag säger eder ännu en gång, att I kunnen räkna på mig.

Det var tydligt, att riddaren räknade på hjälp i råd och dåd tillbaka. Åtminstone var Nils öfvertygad derom, och, ehuru han icke var blind för den verkliga fördel, som riddarens vänskap erbjöde honom vid hans första uppträdande, synnerligen vid det möte med erkebiskopen, som han beslutat att icke undvika, så ville han dock icke gifva riddaren den ringaste anledning att derpå bygga något sådant, som skulle kunna hämmande inverka på hans handlingsfrihet för framtiden. För öfrigt låg det något öfverlägset i herr Eriks hela väsende, som misshagade.

— Hvad erkebiskopen beträffar — sade derför Nils — så hoppas jag kunna reda min sak med honom hvarje främmande inblandning förutan.

— Menen I det, herr Nils jag värnar eder dock, ty erkebiskop Jöns hyser inga, läggen märke dertill, inga betänkligheter, när det är fråga om att skaffa ur vägen en farlig eller förhatlig fiende! Godt, som I viljen! Dock tänkte jag icke, att eder ära skulle något deraf lida, om I låten mig härutinnan råda. Jag drager nu genast öfver till Sverige, och jag bjuder eder att vara mig följaktig, viljen I?

Detta erbjudande kunde icke Nils afslå utan

att brista i hvad som vanlig hötviskhet kräfde, och han tillsade därför herr Erik sin tack.

— Man är missnöjd med erkebiskop Jöns, och det med rätta, herr Nils men nu skola vi se till, om vi icke kunna råda bot på det onda. Vi skola hålla en herredag, och det lyster mig att se, om den mäktige erkebiskopen skall våga sätta sig emot allt Sveriges ridderskap.

— Allt Sveriges ridderskap? — sporde Nils, som ej fullt förstod riddarens mening.

— Ja väl, herr Nils jag vill tala Sveriges sak inför Sveriges herrar och män, och om de lyssna till mina ord, såsom jag har skäl att tro, så lär erkebiskop Jöns icke hafva något val, utan låta rätt vara rätt och lag lag! Men i skolen hafva förtroende för mig, herr Nils, jag åstundar att räkna eder för min vän fullt ut lika mycket, som min broder räknar eder för sin!

— Viljen i Sveriges väl, så hafven i mitt förtroende, herr Erik, i annat fall icke! — svarade Nils.

— Eder hand, riddare! — utropade Erik eldigt — vi skola dock till slut blifva vänner!

Nils fattade den framräckta handen, och så skildes de åt.

Dagen derpå redo båda vid hvarandras sida från Raseborg, och ett par dagar derefter befunno de sig om skeppsbord, seglande öfver Bottniska viken och Ålands haf till Stockholm.

XIII.

Nils Sture och erkebiskopen mötas.

På Stockholms slott satt erkebiskop Jöns. Det var en dag i September månad 1466, en verklig höstdag med mörker och storm. Regnet smattade i små, men så mycket mer envisa och förargliga droppar mot fönstren, och allt kändes tungt och dystert.

Erkebiskopen tycktes dock otillgänglig för hvarje intryck från den yttre världen, der han satt i sin stora karmstol framför den väldiga brasan i spiseln med det ena benet kastadt öfver det andra och ett egendomligt, obeskrifligt leende på sina läppar. Hans öga följde lågornas lek, medan pekfingret af hans högra hand, som låg utsträckt öfver den dyrbara, violettefärgade, med zobel fodrade rocken på hans knä, liksom medvetslöst fördes fram och åter i en halfkrets. Hufvuduttrycket i det stolta, men mörka och kalla, anletet var sjelfbelåtenhet, så vida icke detta liksom framtrollades af leendet, medan der bakom framskymtade ett utmanande trots, en sjelftillräcklighet och trygghet, hvilande på medvetandet om verklig makt. Han påminste om draken, skattbevararen, som, sedan han framplockat sitt guld på berget, ligger och solar sig, njutande af dess glans med sitt ena

öga, medan det andra spejar omkring i rymden, om någon skulle våga sig upp att rycka skatten ifrån honom.

En småsven steg genom dörren från det yttre rummet och gick med ljudlösa steg öfver den mjuka mattan fram till sin herre. Denne såg upp, afbildande ett svar utan att spörja.

— Jag har icke lyckats finna honom! — sade småsvennen och tillade efter en stund — men är det så eder vilja, så sitter jag upp och rider honom till mötes

— Hvart ville du så rida? — sporde erkebiskopen.

— Söderut, herre Carl Ragvaldsson såg honom der i går!

— Nej, nej — yttrade erkebiskopen — det är af ingen vikt.

Småsvennen aflägsnade sig, och erkebiskopen-riksföreståndaren försjönk åter i samma till utseendet lugna, af hvarje bekymmer ostörda njutning af ögonblickets ro, tills dörren åter öppnades, och en mörkklädd, framåtlutande, hostande man inträdde. En omärklig darrning på handen var det enda, som dervid förrådde, att något försiggick inom den slutne prelaten.

Det var kaniken Helmik, som inträdde.

— I kommen från Nyköping, Helmik hvad nytt derifrån? — sporde erkebiskopen och nickade nedlåtande mot sin förtrogne.

Denne såg med ett visst uttryck af förvåning i det gulbleka, frårade auletet på sin herre och bemödade sig förgäfvos att derunder betvinga ett häftigt anfall af den besvärliga hostan.

— Jag kommer från Nyköping, vördig fader i Gudi, erkebiskop Jöns! — sade han — och jag har varit der i edra ärenden Efter som det synes för mig i min stora enfald, går en väderil öfver fältet han kan tyna bort och sjelfdö, men han kan ock växa till storm. Dock vet jag

väl, att I ären beredd för hvarje fall, så att intet kan öfverraska eder. Derför må jag icke falla eder besvärlig med mina iakttagelser i oträngdt mål. Sedan biskop Kettil dog, Gud hans själ nåde, så ären I ensam herren i Sveriges rike!

— Fullväl vet jag, hvad I der syften på, Helmik, men I skolen sätta tro till mig — yttrade erkebiskopen — såsom I ock, om I närmare eftersinnen, sjelf kunnen tänka, att jag dervid intet kunde göra. Den biskopsstolen kunde icke tagas från Henricus Tidemanni, han var så godt som sjelfskrifven

— Hvad är väl omöjligt för eder, vördig fader i Gudi, I som ären erkebiskop och rikets furste i en och samme person? — sporde Helmik afbrytande med ett sötsurt leende och med en ton, som tillräckligt tillkännagaf, huru nära det åvägabrakta ämnet låg honom om hjertat.

Erkebiskopen å sin sida förtörnades icke öfver det tvifvel om hans goda vilja, som tydligen kanikens fråga innebar, något som kunde tolkas så, att han verkligen nu var i behof af den senare. Så tolkades det ock af Helmik och i öfverensstämmelse dermed stälde han sitt tal utan att låta sig förvillas af det ötvervældigande lugn och den orubbliga säkerhet, som lågo utbredda öfver hela erkebiskopens väsende.

— Jag märker — sade erkebiskopen — att jag icke kan rycka tviflet undan eder Hvad sägen I om Wexiö?

— Wexiö? — sporde kaniken tvekande.

— Ja, Helmik, der är biskopsstolen ledig efter biskop Laurentius Michaelis, jag fick i går bref derom från domkapitlet Hvad sägen I, viljen I blifva hans efterträdare?

— Behöfver Helmik besvara en sådan fråga af erkebiskop Jöns Bengtsson?

— Godt, godt, Helmik så är den saken afgjord Der står eder ingen i vägen, der skall

mitt förord gälla, der skolen I blifva biskop!
Ären I nöjd, Helmik, eller viljen I vänta?

— Svaret derpå, vördig fader i Gudi, månde jag bäst kunna gifva eder såsom biskop i Wexiö.

— I skolen sjelf sätta upp brefvet till domkapitlet i mitt kansli, så månde hvarje tvifvel fara! Nu månden I göra mig reda för det lilla dammolnet, som I hafven märkt väderilen, som I menen kunna växa till storm.

— Och störta öfver den största och mäktigaste byggnad ja väl, jag vill tala derom, jag fruktar blott, att ifrån den höga plats, der I nu stånden, erkebiskop, skolen I knapt kunna tro, att den obetydliga väderilen, som flyger fram nere vid bergets fot och hoprullar, liksom på lek, det stoft, hvilket ligger i hans väg, betyder något, och så skall min varning vara förgäfvess.

— Menen I, Helmik? Nå, låten mig då höra, hvad som finnes i den der väderilen?

— Der finnes Nils Sture, der finnes herr Erik Axelsson

Erkebiskopen slog med handen och böjde hufvudet åt sidan.

— Der finnes ock — fortfor Helmik — herr Ivar Axelsson och hans kungliga brud, jungfru Magdalena, och något litet af konung Carl eller kanske hellre allt, ty för mina öron förnams ur väderilen en stämma, som tydligt hviskade konung Carls namn.

— Från bilder till verkligheten, Helmik, hvad menen I med allt detta?

— Nils Sture är på väg från Åbo hit till Stockholm

— Än sedan? — sporde erkebiskopen nästan med häftighet, sträckte ut sin flata venstra hand och knäppte med den högra, som om han knäppt bort ett stoftgrand derifrån. — Så mycket aktar jag, hvar herr Nils far ut eller in! Hvad mera, Helmik?

— I kunnen se längre och skarpare än jag — återtog Helmik leende — men för mig är det derifrån den största faran hotar

— Och det kunnen I säga, Helmik, I som sett och erfarit fullt ut lika mycket som någon annan, huru fårängligt denne stäckars riddare sökt föra sin sak igenom, så väl nu sist tillsammans med min frände, biskop Kettil, Gud hans själ nåde, som tillförene.

— Kanske hafver jag sett mera, än som I hafven gjort, derutinnan!

Men erkebiskopen slog med handen af otålighet och sade:

— Förskonen mig vidare från detta ärende jag skall spela ett spel med den högtrafvande riddaren, så han skall icke glömma hvarken mig eller min broder, herr David Vidare, Helmik, hvad hafven I att förmäla om Axelssönerne Dock dröjen ett ögonblick, I skolen sjelf få höra och döma, om min makt behöfver frukta denne drömmare på Penningeby.

Erkebiskopen gick fram till bordet och ringde, och småsvennen visade sig åter.

— Skicka mig hit Carl Ragvaldsson! — sade han, och svennen försvann.

Med spänstiga steg och med flammande ögon gick erkebiskopen ett par slag fram och åter i rummet, tills dörren åter öppnades och Carl Ragvaldsson inträdde.

— Låt femtio svenner sitta upp, Carl Ragvaldsson — yttrade han till denne med befallande stämman — du skall med dem rida till Penningeby i denna dag, nu genast och spara icke hästarna! Och gården skall du taga med storm, om någon dristar sätta sig till motvärn, men i hvad fall som helst skall du bränna honom neder i grund, och spörjer dig någon hvarför, så säg, att så straffar Sveriges riksföreståndare en hvar som icke är honom hörsam!

Höfvidsmannen bugade sig till tecken att han uppfattat erkebiskopens befallning, och, då denne slog upp med handen, aflägsnade han sig utan att göra någon fråga eller att på något sätt från sin sida söka förekomma en handling, som utom all fråga skulle väcka hat och förbittring mot hans herre. Erkebiskopens folk kände dock allt för väl, att en befallning till följd af öfverilning aldrig utdelades af deras herre. Allt var så noga på förhand öfvervägdt och afmätt, att blott verkställandet återstod, äfven om någon gång befallningen kom plötsligt och oväntadt, så att den liknade en öfverilning.

Detta visste ock Helmik, men icke förty hade han varit i begrepp att afbryta sin höge förman. Han hade dock hejdat sig, och i stället för varningsropet, som höll på att halka öfver hans läppar, utbredde sig ett eget på en gång undergifvet och tvetydigt leende. Måhända var det biskopskräklan, som hägrade för hans syn, måhända var det ock till sist en rotfästad öfvertygelse om öfverlägsenheten af prelatens makt, eller båda dessa omständigheter tillsammans, som gjorde, att Helmik förblef stum och i stället för att tala log samt till slut började hosta.

Erkebiskopen såg på honom, sedan höfvidsmannen försvunnit, med denna trygga, hånfulla, tillintetgörande min, som var det stående draget i hans stela och hårda anlete. Dock kunde icke derigenom borttagas från den uttalade befallningen den ton af inrotadt både hat och förakt mot den obetydlige riddaren, som tydligt visade, att han legat mer i erkebiskopens tankar, än denne ville tillstå för sig själf.

— Nå väl, hvad sägen I nu? — yttrade han med tillbakadraget hufvud och blicken stelt, men skarpt fästad på kaniken.

— Intet, vördig fader i Gudi! — svarade Helmik ödmjukt.

— Så hoppas jag blifva förskonad från alla vidare påminnelser om denne Nils Sture!

— Visserligen, eders nåd, så vidt som han icke, Gud bättre, gör sig sjelf påmind!

Erkebiskopen slungade en vredgad blick på kaniken, men vände sig plötsligt om och gick att återtaga sin plats i karmstolen framför elden.

— Vigtigare ärenden har jag denna gång att samtala med eder om, Helmik — sade han derpå, sättande sig till rätta i stolen — ärenden, om hvilka jag tänkte vinna ytterligare upplysningar genom eder Vetem I icke, att herrarne i Nyköping hafva upproriska planer i sinnet, vetem I icke, att herr Ivars och jungfru Magdalenas bröllop skall gifva nådestöten åt Jöns Bengtssons välde?

— Jag vet det — svarade Helmik — men jag är så mycket enfaldigare än I, vördig fader i Gudi, att jag har sett faran vara större från herr Nils Stures sida, än från Axelssönernas Hvad bröllopet beträffar, så är det min mening, att

— Sägen ut, Helmik! Det är eder mening, att

— Att det med lätthet kan förhindras.

— Förhindras?

— I skolen förstå mig rätt Axelssönerna handla blott för egen räkning och komma därför alltid att stå enstaka, någon fara för eder ligger endast och allenast i deras förbindelse med konung Carl, och det därför att han ännu alltjemt, oaktadt all sin svaghet och eländighet, ligger i folkets hjertan såsom målet för dess önsknings endast och allenast därför, att uti denna förbindelse ingår en fläck af den fara, som hotar från ja, I kunnen icke undgå att höra det, vördig fader ifrån Nils Stures sida. Han tillreder ett bröllop af annat slag, ett storartadt bröllop, der konung och folk skola sammanvigas bröllopet i Nyköping är blott en liten inledning till detta

stora, för hvilket I dock mågen se till, huru I skolen kunna rädda eder

— Helmik! — utropade erkebiskopen, och hans ögon brunno så hvasst, som om han velat med blicken genomskära den skugglike talaren.

Denne hoppade åt sidan och fick ett häftigt anfall af hosta.

— Helmik! — återtog erkebiskopen. — Hvad veten I väl om hvad erkebiskop Jöns vill göra och låta. Den ene vill jag trampa under mina fötter . . . de andre, dem vill jag ock betvinga, så månede det kosta mig hvad det vara skall. Låten mig afgöra, hvilkendera som är farligare, men af eder fordrar jag hjelp mot dem, som jag icke den förutan må kunna bringa mig till fota . . . Jag hoppas, att vi uti den delen äro på det klara med hvarandra? Jag bjuder eder Wexiö biskopsstol . . . viljen I så gifva mig därför hvad jag af eder fordrar.

Kaniken bugade sig.

— Den förbindelse mellan Axelssönerna och konung Carl, som är på väg att knytas, får icke komma till stånd, om jag ock skall med mina svenner låta spränga hela bröllopgillet . . . Men kunnen I icke tänka ut ett sätt, Helmik, som med mindre buller, men lika säkert förer till målet? . . . Sägen ut, kunnen I det icke?

Kanikens bleka ansigte blef blygrått vid denna fråga, och hans munvinklar förvredos på ett sätt, som gjorde hans aftärda ansigte afskyvärdt. Det låg något djefvulskt i detta grin, på samma gång som det tillkännagaf en fruktan och bäfvan, hvilken tydligen icke kunde undertryckas.

— Vördig fader i Gudi, erkebiskop Jöns . . . ! började kaniken med stammande röst och kort andedrägt, men afbröts af erkebiskopen, som kort och godt utan all förberedelse afgjorde saken.

— Det är förenadt med svårigheter, ja . . . jag vet det, och därför skola vi icke tala derom.

Jag hyser det förtroende till eder, Helmik, att jag uppdrager hela denna sak åt eder. I skolen göra denna förbindelse om intet . . . ! På hvad sätt, viljen I fråga . . . ? Det är något, som jag öfverlemnar alldeles åt edert godtfinnande. Hafven I lyckan med eder, så skolen I för eder återstående lifstid sitta som biskop i Wärend, hvarom icke, så mågen I stå edert eget kast . . . hafven I förstått mig?

— Edert tal, vördig fader, är tillräckligt tydligt för att icke missförstås . . . Men innan vi taga detta för så fullkomligt säkert, så har jag ock något att säga, som jag önskade, att äfven I skullen till fullo förstå.

Erkebiskopen ryckte till och satte sig upp i stolen, stödjande båda händerna på stolskarmarna, och med ögat skarpt hvilande på den till utseendet så ödmjuke och undfallande, men i själiva verket så djerive kaniken.

— Jag vill minna eder på, huru jag tjenat eder, erkebiskop Jöns, huru eder framgång, eder makt, eder ära varit för mig som min egen, men medan I hafven stigit uppåt, ständigt och jemt uppåt, har jag stått stilla, eller har det burit utför för mig, och nu . . . nu, erkebiskop, när jag står så godt som på grafvens brädd, nu kasten I åt mig det minsta stiftet i Sveriges land . . .

— Helmik . . . I glömmen eder! — afbröt erkebiskopen iskallt. — Tänken dock uppå, att I lefven ett nådelif, att jag hvilken stund jag vill eger den makt öfver eder, att jag kan krossa, kan tillintetgöra eder!

— För tio år sedan, vördig fader — genmälte Helmik — för tio år sedan skulle detta tal hafva utöfvat något inflytande på mig . . . nu äro mina dagar räknade, döden skrämmar mig icke . . . Derför måsten I låta det blifva vid hvad I först saden och låta mig i dag uppsätta brefvet i edert namn till domkapitlet i Wexiö. Hvad bröllopet i

Nyköping beträffar, så är det en sak för sig och fordrar sin egen lön Mig synes, vördig fader i Gudi, som om I baden makt att göra innehavaren af Wexiö biskopsstol till en mäktig man, äfven om I icke egen makt att göra stiftet så stort, som det, hvilket blef ledigt efter biskop Kettil.

— Hvad menen I, Helmik?

— Jag menar, att ett och annat kronolän skulle kunna fylla bristen! Biskopsstolen måste i alla händelser blifva min, men viljen I att jag skall lägga hand vid Nyköpingsärendet, så mänden I gifva mig ej blott muntligt utan skriftligen edert löfte om belöningen därför det är hvad jag i denna sak har att säga eder, och I mågen välja, erkebiskop Jöns välja mellan min död och min tjänst, men min tjänst på de vilkor, som jag uppställt.

Erkebiskopen såg länge och forskande på sin förtrogne, som han trodde sig hafva så fullkomligt i sina händer, men som slant derur, mindre dock genom sitt mod att förakta döden, än genom den fullkomliga kännedom, som han förvärfvat sig om sin mäktige förman. På erkebiskopens ansigte kunde man dock icke se, om han var sinnad att bifalla eller afslå kanikens fordringar, så fullkomligt orörligt var det.

Men det var icke af ödet bestämdt, att kaniken denna dag skulle få något besked af erkebiskopen, eller ens att denne skulle i detta ärende komma till klarhet med sig sjelf.

Dörren öppnades, och erkebiskopens hofmästare inträdde med underrättelse, att herr Nils Sture kommit till staden och lät genom en sven helsa erkebiskopen, det han kommit för att vara honom till mötes.

Naturligtvis dröjde det en stund, innan erkebiskopen hann länka sina tankar in i den nya riktning, som denna underrättelse föranledde. Men så sade han med sin iskalla ton:

— Må riddaren infinna sig!

Hofmästaren upplyste dock, att riddarens sven tillika anmodat hofmästaren framställa, det herr Nils bad erkebiskopen utsätta mötesplats någorstädes nere i staden, om han verkligen ville komma till tals med honom; ty sådant, som förhållandet var dem emellan, kunde icke erkebiskopen begära, att riddaren skulle så godt som själfmant öfverlemna sig i sin mäktige motståndares händer.

Erkebiskopen teg en stund, hvarpå han sade:

— I morgon klockan 8 i bykyrkans sakristia!

Hofmästaren gick och erkebiskopen vinkade åt Helmik, att han ville vara allena, men ändrade sig plötsligt samt gick fram och fattade kanikens hand.

— Fuller blifva vi öfverens med hvarandra, Helmik . . . edert och mitt öde ligga hvarandra så nära, att den enes lycka måste vara den andres och likaså den enes ofärd äfven den andres!

Dermed skildes de åt den dagen.

Följande morgon såg man nere vid skeppsbron öfver hundra välrustade svenner i blanka harnesk uppställa sig på stranden framför ett af de större fartygen. Mycket folk samlades för att åse, hvad som kunde vara på färde, efter som en sådan myckenhet väpnade svenner stego i land. Man blef dock icke länge i okunnighet om hvad frågan gälde, ty man såg tvenne för alla välkända män slutligen lemna fartyget, nämligen herr Erik Axelsson och herr Nils Sture. Det ryktet hade ock spridt sig, att de båda riddarne kommo för att undsäga den hatade erkebiskopen tro och lydnad, och det behöfdes icke mera för att sätta halva Stockholm i rörelse.

Också ökades folksamlingen beständigt för hvarje steg framåt, som togs af de båda riddarne, hvilkas svajande hjämbuskar syntes högt ofvan svennernas blanka jernhufvor. Vägen togs genom

närmaste sjöport upp åt stortorget och derifrån till bykyrkan, hvilken likaledes snart fylles af folk. Här blef dock folkets väntan sviken, ty ridarne försvunno i sakristian, och af svennerna stannade den ena hälften utanför stora kyrkodörren, den andra vid den yttre ingången till sakristian.

Derinne, omgifven af högre och lägre prester samt Dominikanernes prior och Franciskanernes guardian, satt erkebiskop Jöns Bengtsson i all sin kyrkliga ståt med kåpa och erkebiskopsstaf, hög och högtidlig, stel och otillgänglig och mörk som ödet sjelft.

Nils Stures uppträdande var lugnt och frimodigt, framför allt värdigt, och ett eget uttryck af inre jemvigt gaf åt hans öppna, ädla anletsdrag en upphöjdhet, som drog allas blickar till sig. Äfven herr Erik var till hela sitt yttre en värdig följeslagare till Nils Sture, men ehuru han egentligen var den som gaf skydd och sålunda bort betraktas såsom hufvudperson, var dock folkets mening en alldeles motsatt.

— I hafven kallat mig, erkebiskop Jöns — sade herr Nils, när allt blifvit tyst i rummet — och jag har hörsammat eder kallelse, hvad viljen I mig?

Erkebiskopen gjorde sig icke brådt med svaret, och ju längre han dröjde, desto mer spänd blef uppmärksamheten.

— Efter edert sätt att se och döma — sade han slutligen — kan det väl kallas ett hörsammande af min kallelse, men jag gifver det ett annat namn, jag kallar det rent af trots, och jag gör det så mycket mer när jag tager i betraktande det sätt, hvarpå I hafven kommit. Så manstark lären I icke draga ut i marken mot rikets fiende, som I nu hafven kommit till ett fredligt möte med rikets föreståndare Dock kunde jag knappast vänta något annat af så feg en man, som I ären.

En hvar annan än Nils Sture skulle för dessa medj det kallaste hån uttalade ord och för den djupa förolämpning, som de innehöllo, hafva förlorat väldet öfver sig sjelf och, glömsk af ställets helgd, omedelbarligen kastat sin handske för den guldsmidde prelatens fötter samt fordrat ögonblicklig och blodig upprättelse. Också brunno den skymfade riddarens kinder i blod, men hans stolta öga blickade så högt af verklig, medveten själsadel, att skymfaren icke kunde uthärda denna blick.

— Af eder, erkebiskop Jöns — tog Nils till orda — som visat eder kunna aflägga eder heliga skrud och gripa till svärd och sköld, när I så hafven funnit för godt, af eder skulle jag kunna fordra upprättelse för sådana ord Men jag tänkte icke, att det var för sådan sak, som I hafven kallat mig, utan att I haden något af vigt för Sveriges rike, hvarom I här villen tala!

— Icke illa läggen I edra ord, men I glömmen, Nils Sture, att I stånden inför Sveriges rikes föreståndare, och att jag, erkebiskop Jöns Bengtsson, såsom sådan har större makt i min hand, än någonsin eder konung Carl.

— Hvad den saken beträffar, så lärer eder makt icke vara större än Sveriges lag tillstädder men derom torde vi en annan gång komma att afhandla Nu spørjer jag eder ännu en gång till, hvad viljen I mig?

— I kunnen lägga bort en god del af de stolta och trotsiga orden, herr Nils — tog erkebiskopen till orda — de förbättra icke eder sak, och fast I nu stånden så full af mod under skyddet af herr Erik Axelsson, så skall jag dock visa eder, att jag, såsom Sveriges öfverhufvud eger makt utöfver eder båda tillsammans Jag anklagar eder för förräderi mot mig och riket, och I skolen nu genast lemna edert svärd i mina händer och träda i fängelse, tills riksens herrar och

män hinna träda tillsammans och döma öfver eder!

— Hvad I der talen om herr Erik — invände Nils Sture — så anklagen I dermed eder sjelf, erkebiskop, och visen, hvad I haden tillämnat mig, om jag på god tro kommit till eder Eder fånge lärer jag icke blifva denna gång, och allsmäktig Gud, som allt ser, råder för, huru det vill blifva, när vi härnäst mötas

— Hvad sägen I der, herr Nils! — utbröt erkebiskopen och reste sig upp ur stolen. — Är det icke nog med hvad I redan hafven sagt? Läggen I ock hot till edert fräcka trots Jag vill hafva snart slut på denna leken!

— Det åstundar ock jag, och jag säger eder därför nu fritt ut i närvaro af alla dessa andlige och världslige herrar och män, att ifrån denna stund är jag eder fiende, något som jag hittills icke varit Jag har sett eder bryta löften och eder, jag har sett eder förråda eder konung och förråda edert land, och jag har likväl icke höjt min hand emot eder, något som jag beder till Herren Gud, att han icke månde tillräkna mig. Men jag har alltid trott, att I dock ytterst haden edert fädernesland kärt och att I villen dess väl Nu finner jag, att jag och att hvarje ärlig svensk man bedragit sig på eder I spörjen, hvarför? — Jag svarar eder med tvenne spörsmål tillbaka: kan den man sägas vårda sig om det land och det folk, i hvars spets han står, som vill stycka det sönder i flere delar att det liksom må försvinna och plånas ut från jorden? kan den man sägas vårda sig om sitt folk och land, som hellre än att låta det styras i ro af sin laglige konung, vill af enskildt hat, af enskild hämndlystnad förhålla honom hans rike, till hvilket han dock är krismad och korad, och gifva det en fiende i händer? Nej, erkebiskop Jöns Bengtsson, sådan man att förestå riket vilja vi icke hafva här

i Sverige, — han är rikets fiende, och därför är jag ock från denna stund eder fiende . . .

Erkebiskopen, den kalle, oåtkomlige mannen, stod som träffad af blixten vid dessa riddarens ord. Han skiftade ett par gånger färg, och hans öga blickade så mörkt och hemskt under de sammandragna brynen.

— Sådan fräckhet söker sin like! — sade han. — Jag säger eder till, herr Erik Axelsson, och jag talar på grund af min myndighet som Sveriges rikes föreståndare, I skolen lemna mig ut denne förrädare . . . här behöfvas inga bevis, ingen rättegång, han har fält sin egen dom.

Allas ögon fästades på herr Erik, hvilken tycktes hafva tagit seden af erkebiskopen sjelf, i det han först efter en stund tog till orda för att bemöta den våldskräftning, hvilken erkebiskopen-riksföreståndaren ville tillåta sig. Det låg en fråga i riddarens blick till hälften förebrående, till hälften varnande. Men Jöns Bengtsson var icke, oakadt all sin kallblodighet och sin sjelfbeherrskningskraft, i stånd att rätt tolka detta tysta språk. Just det förakt, som han hyste eller åtminstone ville gifva sig utseende af att hysa mot den jemförelsevis ringe riddaren till Penningeby, bragte honom, när han hörde och såg dennes uppträdande, som vittnade om det manligaste sinne, den fullaste kraft, ur jemvigten, — måhända den enda gången i hans lif. Derfor flammade hans öga så — man kunde säga — vildt, därför intog han både till anletsdrag och gestalt en utmanande hållning.

Han mätte sjelfve herr Erik från hufvud till fot, liksom sväfvade på den stolta läppens harmfulla krökning en fråga, om denne verkligen ett enda ögonblick kunde tveka att taga sin hand ifrån en så uppenbar förrädare.

— Låten mig spörja eder till, erkebiskop Jöns Bengtsson — sade slutligen herr Erik med däm-

pad stämma, som om han velat, att ingen mer än den tilltalade skulle höra honom — låten mig göra eder det spörjsmålet: hafven I icke gifvit herr Nils dag och stund? — och för det andra, månden I ock besinna den saken, att, om I här låten edert hat öfvergå till handling, icke blott alla, som här äro närvarande, utan hvarje ärlig man inom och utom riket skall med undran blicka på eder makt, som visat sig vara så ringa, att I behöfven bryta helgden af ett beviljadt möte för att gripa den, som i ett eller annat afseende miss-hagat eder

En vredeblixt sköt vid dessa ord fram ur erkebiskopens öga, och man såg, huru hans läppar häftigt pressades tillsammans. En hvar väntade sig att här få se ett uppträde af sådan art, att det aldrig haft och aldrig skulle få sin like. Men sjelfva ytterligheten af de känslor, som nu sval-lade inom prelaten, tycktes föra honom till rätta. De spända musklerna i hans anlete lade sig så småningom, branden i hans öga slocknade, endast det bitande, bittra, hånfulla leendet stod till sist kvar och sqvallrade om den häftiga stormen som gått fram och ännu icke lagt sig i hans hjertas outgrundliga djup.

Med ett förkrossande förakt sade han i det han vände sig till Nils Sture:

— Den dag och stund, som jag gifvit, mågen I njuta, men när vi här näst mötas, så veten, att det blifver edert sista!

— Min sak är hög och rättvis — svarade Nils och såg den vredgade prelaten öppet i ansigtet — kan väl hända, när vi härnäst mötas, att mycket blifvit annorlunda, än som det nu är, och att äfven I kommit till en bättre besinning.

— Jag står mitt kast, hvar så I ären ute eller inne, herr Nils! — afbröt honom den för-törnade erkebiskopen och vände riddaren ryggen samt aflägsnade sig hastigt ur sakristian.

De båda riddarne aflägsnade sig äfvenledes och begåfvo sig åter samma väg ned till fartyget, åtföljde af de hundrade svennerne och en jublande folkskara. Ty erkebiskopen var ingalunda älskad i Stockholm.

Redan samma dag hissade herr Eriks fartyg segel och drogo för en gynnande vind utåt red-den, och ett mindre fartyg, som tillhörde herr Nils och till följd af en befallning, som denne genom en af sina egna svenner skickat till Penningeby tvärtöfver från Åland, anländt till Stockholm för att derifrån hemföra honom.

Men erkebiskopen mätte samma qväll med häftiga steg det mattbelagda golfvet i sitt rum på slottet, och hans småsvenner påstodo, att, så länge de voro vakna, hörde de oupphörligt sin herres steg från den ena ändan af rummet till den andra, och när de kommo in på vanlig tid morgonen derpå hade de funnit honom gående på samma sätt, mörk, hotande och kall.

Något derefter skickade erkebiskopen bud efter kaniken Helmik, och denne infann sig, så fort hans sjukliga kropp tillät det.

— I skolen få eder vilja fram, Helmik — sade han kort och tvärt till denne — men det är visst och sant, att bröllopet i Nyköping får icke blifva at . . . jag ville hellre lemna min erkebiskopliga staf i era händer, än att den förening med konung Carl, hvarpå dessa Axelssöner tänka klifva upp till tinnarna af makt och höghet här i Sverige, skall gå i fullbordan. Gören eder därför redo, Helmik, och allt hvad i bedjen af mig, vill jag gifva eder!

Kaniken log sitt fina, men djefvulska leende.

— Jag tänker, att allt skall gå bra, hvad den saken beträffar — sade han — vi skola blott hafva allt klart oss emellan, och därför mände vi nu genast sätta allt på papperet . . . Sedan skall jag vara i Nyköping så fort, som herr Erik.

Och erkebiskopen satte sig till sitt skrifbord. Hans ansigte var blekt som döden och hans hand darrade, medan pennan raspande för öfver papperet. Kaniken stod i en ödmjuk ställning på andra sidan bordet och utsade med sin sammetslenaste ton, som nu icke besvärades af någon tillstymmelse till hosta, sina vilkor.

När allt var färdigt satte erkebiskopen sitt sigill inunder och öfverlemnade papperet åt Helmik.

Men ännu, innan denne aflägsnat sig, ropade erkebiskopen en småsven och tillsade honom att kalla en af hans svennehöfvidsmän, hvilken också några ögonblick derefter inträdde.

— Du känner hvart Carl Ragvaldsson ridit?
— sporde erkebiskopen höfvidsmannen.

Denne bejakade frågan.

— Nå väl, du skall med lika många af mina svenner rida Carl Ragvaldsson till undsättning, och sedan gården blifvit bränd i rötter, skolen I tillsammans sätta efter Nils Sture och föra honom till mig död eller lefvande!

Höfvidsmannen bugade sig och försvann, och äfven kaniken lemnade skyndsamt Stockholms slott, der erkebiskopen snart stod ensam, hållande bjudningsbrevet till herr Ivar Axelssons bröllop i handen.

XIV.

Memkomsten.

Vid Härstaket skildes herr Erik och Nils Sture. Den förre styrde kosan genom skärgården söder ut till Nyköping, der han skulle ordna allt för det blifvande bröllopet. Den senare steg ombord på sitt fartyg och seglade norrut för att skynda till Penningeby. Brodde, som under ridharens frånvaro varit öfverste befallningsman på Penningeby, hade sjelf, då för ögonblicket allt var lugnt och de få svennerne, som befunno sig på gården, i alla fall måste följa med fartyget till Stockholm, stigit ombord med och skyndat sin herre till mötes.

När de blefvo ensamme och fartyget sköt god fart för den sydvestliga vinden, blef det tid för Nils att spörja om maka och barn och huru allt tillgått på Penningeby under hans frånvaro, och han fick på alla sina spörsmål goda svar.

Sedan ett par veckor hade fru Brita jemte barnen begifvit sig till fru Iljana på hennes i grannskapet af Hammarstad belägna gård, men ifrån Hollinger hade intet hörts af. Denna sista upplysning var dock icke välkommen för Nils. Han hade hoppats, att nu det ärendet varit bragt till fullbordan.

— Nu förestår annat — sade han — nu, Brodde, är min stund kommen, och nu vill jag hafva mina trogna svenner med mig Huru månade nu sinnesstämmningen vara i Dalarne?

— God! — genmälte Brodde. — Derpå kunnen I fullt lita, herr Nils!

Herr Nils sade intet dertill, och Brodde tillade efter en stund:

— Skolen I-så icke invänta fru Brita, herre, och barnen?

— Nej, Gud bättre, Brodde, jag eger ej makt dertill!

Och han omtalade, hvad som tilldragit sig nu sist i bykyrkans sakristia mellan honom och erkebiskopen, och äfvenledes i korthet hvad som försiggått på Raseborg, hvarmed han för sin bepröfvade sven ville visa nödvändigheten af skyndsam handling.

Brodde blickade, full af mod och förtröstan, på sin herre.

— Varen vid god tröst, herre! — sade han. — I skolen se, att ännu finnas redlige män, som kunna strida och dö för den, som de hålla kär!

Men hur det är, när man står vid någon afgörande punkt i lifvet, när man känner och vet med sig sjelf icke blott, att ens eget väl eller ve beror på det steg, som man är färdig att uttaga, utan att det kommer att såsom här var fallet till sina verkningar gälla mer eller mindre hela folket, så måste själen, huru mycket man än eger af mod och förtröstan, fyllas af egna, öfvervä digande känslor. Och den stund, då frukten af de ädlaste tankar, som länge närts och långsamt mognat, hänger fullfärdig att plockas, den stund, då beslutet fattas, är en helig stund i tempeltjensten inför sanningens och rättfärdighetens herre, och utan tvifvel står känslans djup i ett rakt och omedelbart förhållande till det tidsmätt, som själen kräft för att arbeta sig till beslutet.

Nils Sture hade under alla skiften af sin tillryggalagda lefnad haft ett klart för sig, det att han ville offra allt, offra sig själf hel och hållen för sitt fosterland. Det var hans ungdomsdröm, hans framtidslöfte, när han trädde ut i lifvet . . . nu var stunden inne till löftets infriande. Detta kände han, deraf var hans hjerta fullt, och deraf kom det sig, att ett så djupt allvar låg utbreddt öfver hans anlete, öfver hela hans väsende.

Han sade till sig själf, och mången tycker måhända detsamma, att han väl långt dessförinnan hade bort och kunnat infria sitt löfte. Men så som han hade uppfattat äran och sin pligt såsom riddare, så som han varit bunden af band, hvilka väl af ett annat mindre känsligt sinne hade kunnat slitas, synnerligast med afseende på ett så högt och heligt mål, som fosterlandets räddning undan sjelfsvåldige stormäns godtycke och undan främmande förtryck, men för honom voro af den helgd, att han hellre offrat sitt lif, än glömt något af dem, — under sådana förhållanden kunde han icke hafva handlat annorlunda, än som han gjort. Hela hans lif är en återspeglung af den mönsterbild för en sannskyldig riddare utan fruktan och tadel, som ligger uttryckt i våra sagor och folkvisor. Han har sin lefnads mål klart för ögonen, men vill icke hinna det annat än på ärans väg med öfvervinnandet, icke kringgåendet eller öfverhoppandet af alla mötande svårigheter. Han ville vara sina löften trogen, icke blott det hvar-öfver strålbilden af Engelbrekt lyste, utan äfven det, hvaröfver den döende drottningens minne hvilade. Han ville vara sin konung trogen, äfven då, när glömskans häger spände sin vinge mellan denne och honom, så att konungen till och med skymfade honom.

Det ligger något storartadt i denna tysta kamp med sitt öde, men en storhet som riddarens egen samtid icke kunde fatta. Och måhända hade alla

dessas strider med sig sjelf och verlden, alla dessa pröfningar varit nödvändiga för att kunna hamra ut till otadeligt stål den klinga, som nu behöfdes. Engelbrekt framstod med ens i ett ljus af underbart majestät. Han framlyser, glänser och försvinner som en blix i fjärran, men den som ville gå hans väg, den som ville verka hans verk, måste så småningom utbildas till likhet med honom, och en likhet ej blott med afseende på uppfattningen af folk och rike, utan en likhet i den för detta mål arbetande viljans beskaffenhet, en likhet i själshöghet, i fasthet, i sans och lugn och sjelfuppoftning.

Vinden fylde seglen, och vågorna bullrade framför fartygets stäf. Snart böjde man in i den långa viken till Penningeby, och kölen klöf med fart den välkända böljan till hemmets strand.

Nils stod vid akterstäfven och Brodde vid hans sida, när fartyget lade till på den vanliga landgångsplatsen. Båda sågo bort öfver skogen vesterut, der Penningeby låg, och bådas blickar hvilade på en tjock, hög rökpelare, som stod rätt upp öfver skogen, som om en skogsbrand härjat platsen.

— Hvad mände detta vara? — voro de ord som framgingo öfver Nils' läppar.

— Guds död, herr Nils! — utropade en af de andra svennerna som kom framspringande, innan Brodde hunnit yttra något — Guds död, jag menar, att någon olycka händt vid gården!

— Så lära vi snart blifva det varse — inföll Brodde — men dessförinnan mände vi icke oroa oss blott och bart för rökstodens skuld! . . .

— Friskt i land och till häst! — befalte herr Nils, och man inväntade icke ens landgångens utläggande, utan svennerna hoppade i land. Brodde ropade till en af dem att springa upp till närmaste torp och säga till, att svennerne med hästarna skulle skynda ned till stranden.

— Vi komma tidigare till bys, än som de väntat oss — sade han till Nils — och därför hålla de väl med hästarnè der vid stugan.

Men Nils var ifrig att komma fram och ropade till svennen, som skulle skynda efter hästarne, att komma efter på vägen, hvarpå han med Brodde och alla de svenner, hvilka icke behöfdes för fartygets skötsel, började vandra till fots vägen fram emot Penningeby.

Alla gingo tysta efter riddaren och Brodde, hvilka togo ut stegen med en häftighet, som om det gäلت att rädda ett menniskolif. De hade icke hunnit långt, så kom svennen springande.

— Hästarne? — ropade Brodde emot honom.

Men svennen skakade på hufvudet och såg mäktigt förtviflad ut. När han alldeles andfädd af språnget stannade framför sin herre, bröto honom tårarne ur ögonen.

— Vid de fem såren, herr Nils . . . Penningeby står i brand!

En skugga af sorg, af harm, af vrede drog öfver riddarens manliga drag, men han behöll väldet öfver sig och sporde efter hästarne. Derom skulle dock knappast svennen hafva kunnat lemna besked, ty han hade, så fort han fått underrättelse om den stora olyckan, hals öfver hufvud skyndat tillbaka till sin herre. Men landbonden hade följt honom tätt efter och trängde sig nu fram mellan de omkringstående svennerna.

— Hästarne, herre — sade han — det var med knapp möd, de kunde räddas, men de måste draga norrut, ty hit nedåt stranden svärmade mordbrännarne med blossen, så jag tänkte en stund, att de äfven skulle antända min stuga.

— Nå väl, så gå vi till fots, vägen fram! — yttrade Nils, och hela skaran satte sig i rörelse.

Det var ett bra stycke väg från stranden till Penningeby, och nu tycktes det vara längre än någonsin, mycket därför, att icke ett ord yttrades

under vägen. Ty så träffades alla af blotta underrättelsen om hvad som timat, att ingen tåkpte på att spörja, huru eller när det skett, eller hvem som var gerningsmannen.

När de kommo fram ur skogen och utsigten öppnade sig, så att de sågo hela den förfärliga taflan, hvars medelpunkt bildades af de mörka murarne, öfver hvilka böljade ett haf af lågor och en tät, svartgrå, hvirflande molnstod af rök, stannade de. Det var tydligt för ehvar, att hvarje tanke på räddning var fåfång. Lågorna måste hafva sitt rof, tills endast det, som icke af dem kunde förtäras, skulle qvarstå, — ett tomt och ihåligt skal af hvad som varit.

Nu vinkade Nils till sig landbonden och sporde honom till, om hvad han visste rörande den sorgliga händelsen.

— Gud nåde mig, arme man — sade denne — det var ett par dagar efter sedan svennerne redo till stranden för att fara eder, herr Nils, till mötes med fartyget, eftersom I hadn befalt . . . densamma dagen, och det var i går, så gick jag till slottet för att tala med eder gamle fogde, och då, just då . . . vi sutto alla till bords i svennestugan vid qvällsvarden, så kommo de lede förräddarne . . .

— Hvilka voro de? — sporde Nils allvarsamt.

— Fogden sade, när han fick dem att se, att det var erkebiskopens folk . . . jag kände dem icke!

— Erkebiskopens folk . . . ?

— Ja, så sade han, men de kommo ända in till porten, och inga svenner funnos till försvar, och de redo in på gården, och deras anförare befalte dem genast att sticka eld i alla fyra hörnen . . . Vi stodo, som en skock får inför skogens ulfvar; den ende, som icke glömde sig, var den gamle fogden, Gud hans själ nåde, ty det blef hans bane den gången, derom är jag viss!

Bonden torkade sig med afvighanden öfver ögonen. Minnet af tilldragelsen tog ut sin rätt.

— Dock skall det lända honom till evig ära! — tillade han, utan att för en stund kunna säga mera.

— Min gode man! - - sade då Nils och klappade honom vänligt på skuldran — du ser, att jag är lugn, fast jag nu är fattigare på gods och guld, än du . . . låt därför sorgen fara! . . . Allt skall hafva sin tid. Huru gick det med min gamle fogde?

Riddarens ord snarare ökade än minskade sorgen, men dock kunde bonden till slut blifva så mycket herre öfver sig, att han kunde framstamma en någorlunda sammanhängande berättelse om förloppet.

— Fogden hviskade åt mig: folket räddar sig sjelft, men riddarens hästar måste vi tänka på . . . smyg dig till stallet. Och jag gjorde, som han sade, och det lyckades för mig och ett par svenner, som jag träffade under vägen, medan fienden höll på att uttöma er ladugård och ert visthus, att obemärkta komma till stallet och få ut hästarne, med hvilka vi redo bort just som lågorna började slå ut . . .

— Och fogden?

— Honöm sågo vi icke till, om de andra icke sedan träffat honom, ty när hästarne väl voro på traf norrut, så skyndade jag mig hem till mitt, det var på qvällen.

— Så är det dock möjligt, att han kan hafva undkommit . . . vi må gå fram till branden, kanske återstår ännu något der att göra, som väntar på oss.

Och hastigt ilade han framåt, och svennerne och landbonden följde. Brodde var främst vid sin herres sida, och hans harm och sjelfförebåelser kände knappast några gränsor, ehuru han icke med ett ord eller ett utrop gaf dem luft.

Snart stodo de framme vid de brinnande murarne. Lågorna voro nu i färd med det sista, som fans af trävirke. Det såg ut, som om mordbrännarne stannat och hjälpt till att sprida branden genom att antända allt, som eljest varit oåtkomligt. Med den gynnande vinden, hvilken liksom var bestämd att så snabbt som möjligt föra Nils Sture framåt, så att han med egna ögon måtte blifva vittne till sitt brinnande hem och dess af hettan rasande och ramlande murar, hade fartyget knappast behöft den tid, som nu tillämlupit från Härstaket och till Penningebyviken, för att föra Nils till ort och ställe. Dagen förut hade erkebiskopens svenner kommit, utan tvifvel hade de först denna dag lemnat den brinnande gården. Den stolte erkebiskopen hade således låtit kasta mordbrännarfacklan i sin fiendes gård nästan i samma stund som han kastade i dennes ansigte beskyllningen för förräderi.

Ju närmare man kom, desto tydligare blef det dock, att intet vidare stod att göra, ehuru svennerne modigt spredt sig åt alla håll för att göra sitt bästa. Nils sjelf gick nedåt stallet och landbonden följde honom.

Der nere på sjelfva stentröskeln låg den gamle fogden med spräckt hufvudskål. Han höll ännu det dragna svärdet i hand. Sannolikt hade han stält sig att bevaka denna stallsdörr, som var den förnämsta, och der fienden först skulle tränga in, medan bonden och de två svennerne förde ut hästarne genom en mindre dörr på husets gavel.

Nils betraktade en stund liket tyst, hvarpå han vinkade åt bonden att hjälpa honom bära det bort från gården öfver bron. På ett upphöjdt ställe vid stranden, hvarifrån man hade en fri utsigt öfver slottet och lågorna, hvilka nu började aftaga, lade de ned den döde, och Nils skickade bonden att tillsäga svennerna att samla sig.

När så Nils för en stund blef ensam, kunde

han liksom bättre och klarare öfverskåda hvad som timat äfvensom följderna deraf. Det lömska och nedriga i erkebiskopens beteende var dervid det första, som sprang honom i ögonen. Det var en handling fullt jemförlig med, om icke i beräkande ondska öfvergående broderns, David Bengtssons, då denne tog sin fiende tillfånga. Den förre var mera rå, liksom riddaren sjelf var råare än sin lärde broder erkebiskopen; den senare var af en mera fin, men mera mot djupet tränande art. Om David ville beröfva sin fiende friheten eller rent af lifvet, så ville erkebiskopen beröfva honom hvarje medel ej blott till utförandet af sina planer, om han öfver hufvud taget enligt erkebiskopens mening hade några sådana, utan rent af till sjelfupprätthållelse.

Han var i sjelfva verket nu lika fattig och arm, som den konung, för hvilken han stod i begrepp att draga svärdet. Penningeby var det enda han egde, ty brodern egde Ekesjö. Nu var det borta, och så som det nu var, skulle han knappast ega makt att äminstone på många år föra det upp igen. Men icke nog härmed. Skam och nesa voro då såsom tyvärr i alla tider fattigdomens följeslagare, helst om den fattige stälde sig fram såsom viljande utföra något mäktigt och stort.

Så tänkte han på hustru och barn, som nu voro hemlösa och underkastade fattigdomens försakelser och bitterhet lika mycket om icke mera, än han sjelf. Här hade dock hans maka skådat dagens ljus, här hade hennes barndom förrunnit och här hade hon växt upp till jungfru, iäckande mot honom hans lyckas röda ros. Och dessa tankar ökade till det outsägliga det närvarandes bitterhet. Hela byggnaden med allt sitt innehåll af minnen, hvilka liksom suckade emot honom midt ur tågornas ringdans, grinade emot honom likt ett hemskt vidunder. Det var Resoqvinnans ros, rödare än någonsin, men just i sin rodnad fallande

till intet, smältande tillsammans till en oredig massa, utan att han kunde röra ett finger till frälsning. Det var återskenet af hans lyckohalsband, som der, just der, hvarest nu i den tjockaste röken en eldring glänste fram, försvunnit; — liksom om falken grå just nu sväfvat med utspända jättevingar öfver Penningeby och stulit hans lycka för att fara bort med henne och försvinna för alltid.

Men nu var hans lycka en annan än fordom. Nu hade hon växt upp till en jungfru af underbar, förtrollande skönhet, och hon bar om sin hals hans stulna klenod. Jungfrun var Sveriges folk, och om . . . om den jättefalk, som här med sin hvassa klo grep om hennes strålände halsband, skulle nu såsom då, när det gälde honom sjelft, stjåla lyckans löftesvård bort . . . ?

Han fullbordade icke tanken. Men klarare, fastare än någonsin stod hans mål framför honom, och ur dunklet af den natt, hvori han befann sig, skådade han detta så tydligt, som om norrskenets flammor slutit en krets kring honom i rymden. Det var, som om falken i jätteskepnad kommit tillbaka med hans halsband och sänkt det ned kring om allt Sveriges land, så att det strålade emot honom med samma förtrollande makt som fordom, men nu med hela rikets i stället för hans egen lycka sluten derinom.

Nu kommo svennerne åter från den brinnande byggnaden, först en, så ett par, tills de slutligen stodo samlade kring sin herre. Endast Brodde fattades, men han hade försvunnit genast efter inträdet inom området för branden, så fort det blef tydligt, att intet mer återstod att rädda.

I detsamma hördes hastiga hofslag närma sig söderifrån, och emot qvällsolen aftecknade sig snart linierna af en ensam riddare. Han kom i sporrsträck närmare och stannade, när han fick se

svennesamlingen, som undanskymde Nils, i närheten af densamma och steg af sin löddriga häst.

Det var Sten Sture.

— Hvar hafven I eder herre? — ropade han till svennerna, men desse stego åt sidan, så att han genast fick sin af olyckan träffade vän i sigte och skyndade emot honom.

Nils hade icke hunnit stiga fram, förr än Sten föll honom om halsen, utan att på minsta sätt lägga band på den rörelse, som grep honom vid åsynen af vännen och hans förbrinnande hem.

— Välkommen kan jag icke nu säga, Sten — sade Nils och fattade vännens hand — ty numera eger jag intet hem annat än Sveriges rike!

— Och det hemmet, Nils, skall ingen fiendehand kunna bränna så i rötter ned, som ditt Penningeby Jag minnes qvällen der, när du gaf mig din vänskap och så visst som jag då bar falken grå upp på ditt rum och sålunda vållade dig förlusten af ditt dyrbara halsband, så visst vill jag nu med lif och blod hjälpa dig, icke att vinna detta halsband åter, ty det förmår jag icke, men att vinna ditt hem åter, vore det ock, såsom du säger, Sveriges rike.

— Det är, som jag säger, Sten jag vill vinna Sveriges rike, men jag vill vinna det för konung Carl, och vare sig, att jag vinner det eller icke, så begär jag ej mer af mitt fädernesland, än att det må unna mig en graf och min hustru och mina barn så mycket att de ej behöfva svälta.

Nils var förkrossad, det förfärliga i detta nidingisdåd tycktes vara på väg att alldeles tillintetgöra honom, men man såg, huru han bemannade sig, och det låg en mäktig tjusning i den kraft, hvarmed han bar sitt öde. Sten kunde ej återhålla de frambrytande tårarne.

— Nils, Nils — utropade han — haf lit till

mig, vare sig att du lefver, eller dör, på den väg, som du nu ämnar rida!

En stunds tystnad inträdde, som plötsligt afbröts af Sten, hvilken nu, så fort den öfvervåldigande rörelsen hunnit lägga sig, med ens påminde sig hvad som framkallat hans ilridt till Penningeby.

— Men nu till häst, Nils, och rid norrut, allt hvad tygen hålla, ty din fiende är dig i hälarne! S:t Erik vare lofvad, som gifvit mig så god en häst, ty den förutan skulle du inom kort hafva setat i tornet i Stockholm, och kommen dit hade du väl knappast mera fått skåda Guds klara dag Femtio svenner redo samtidigt med mig från Stockholm, med betalning att taga dig död eller lefvande, och sedan har jag på vägen mött de femtio, hvilka stuckit Penningeby i brand . . . ! Guds död, jag menar att den brasan skall bränna riket ur erkebiskopens händer i stället för att värma dem.

Sten talade fort och bestämdt, som ville han med sjelfva hastigheten af orden antyda nödvändigheten af den största möjliga skyndsambhet. Till hans stora förvåning stod dock Nils stilla och tycktes öfverlägga.

— Välan! — sade han slutligen — jag vill försöka att rädda mig undan min fiende, ehuru väl det torde vara förenadt med svårigheter, som knappast kunna öfvervinnas, helst som jag icke vet, hvarest jag skall finna mina hästar . . . Men dessförinnan ett ord till eder, svenner, som hittills hafven följt mig i tro och ära och aldrig gifvit mig skäl till missnöje. I skolen därför mottaga min tack . . . det är tyvärr den enda lön, som Nils Sture nu kan gifva . . . dock skolen I framdeles, om lyckan åter vänder sig om, komma till mig, och då vill jag rikeligen undfå eder all den lön, som I redeligen hafven förtjenat . . . Gerna ville jag hafva eder med mig, men hård är kakan

hos biltog man; derföre farväl . . . och Gud vare hos eder!

Ett sorl hördes från svennerna, som stodo der med rynkade ögonbryn och nedslagna blickar. Det syntes tydligt att riddarens ord misshagade dem, ehuru de hade svårt att gifva sitt misshag tillkänna. Sten Sture betraktade dem med blickar hvari förvåning och vrede voro lika rådande, och han var till och med färdig att låta en förebräelse ljunga fram emot dem. Äfven på Nils Sture själf tycktes deras tvekan göra ett intryck af förundran, som uttalade sig i ett vemodigt leende. Ty han kunde dock aldrig tro, att någon af hans män skulle i nödens stund vilja framträda med någon fordran på honom.

Herr Sten vände hastigt med tydlig ovilja svennerna ryggen och fattade Nils vid handen, pekande på sin häst, men hann icke säga något, förr än den äldste af svennerna trädde fram och började tala.

— Gud gifve, att jag kunde säga, som jag har det för mig här — sade han och slog med knytnäfven mot bröstet — men bara I kunnen förstå mig, herr Nils, så är jag nöjd Jag vill derför omtala för eder, att medan vi nu sist lågo i Stockholm och väntade på eder, så kom en man ombord, som erbjöd oss dubbelt så stor lön, som I gifven, om vi ville lemna eder tjänst och gå i erkebiskopens Vi gånvo honom nej för svar, och hade icke Brodde fört mannen från fartyget så fort, som han gjorde, så hade våra näfvar trumfat vårt nej i gult och rödt på hans arma rygg. Nu är det min mening, att vi alla följa eder, hvart än det bär och hvar så I viljen det eller icke I ären nu så arm, som en af oss, men vi vilja visa eder, att äfven vi skatta något annat högre än guldet. Hafven I varit en god bonde i lyckans dagar, så vilja vi vara lika goda mot eder i olyckans. Det är min tanke om saken . . . icke vet

jag, hvad de andra tänka, men hafver jag väl talat — han vände sig härvid till de öfriga — så gifven det tillkänna!

— Ja, ja! — ropade nu de åtta svennerna med en mun — vi vilja gå i döden för herr Nils!

Sten Sture kunde icke återhålla sin rörelse, när han såg och hörde detta bevis på kärlek från svennernas sida mot deras herre. Denne åter såg dem an med sol i öga och på panna.

— Hafven tack! — utropade han och räckte armarne emot dem. — Så är jag rikare i min fatigdom, än någonsin tillföre, ty nu vet jag, att nio redliga hjertan följa mig icke för lön skull utan af kärlek . . . hafven tack! Nu tror jag, att vi skola kunna verka något godt och dugande tillsammans!

Nils tryckte svennernas händer hvar efter annan, hvarpå han tillsade en af dem att skynda söderut för att begifva sig till hans husfru, fru Brita, och omtala för henne hvad som timat samt att han sjelf dragit uppåt Dalarne.

— Och nu bort härifrån! — utropade han till sist och räckte handen åt Sten.

Men då hördes ljudet af hästramp, och det var en hel skara, som kom ridande bakom skogen. Alla stodo, som om de med ens blifvit förvandlade i stenbilder.

— Tag min häst, Nils, tag min häst! — utropade då Sten Sture. — Jag är fredad och dina svenner gå nog också frie . . . I Guds namn, tag min häst, Nils . . . ett ögonblick till, och all räddning är omöjlig!

— Nej! — svarade Nils, och hans öga strålade af en underbar glans. — Nej, som jagad hjort vill jag icke fly från min brända gård. Är det så, att Herren hafver utsett mig till sitt verktyg för Sveriges land, så må jag kunna med mitt goda svärd reda mig en väg härifrån . . . hvarom icke, så må min bana ändas här. Jag vill icke vika

ett steg. Här vill jag falla vid sidan af min trogne fogde, om så är bestämdt

Medan han ännu talade, syntes de första hästhutvudena skymta fram bakom träden. Det blef en högtidlig tystnad, endast afbruten af det rasslande ljudet, då riddarne och svennerne drogo sina svärd.

Men i stället för härskri höjdes ett jubelrop mot himlen. Det var Brodde, som kom med de räddade hästarne. Han hade insett nödvändigheten af att skyndsamt kunna lemna Penningeby och därför, så fort han såg, att intet der var att göra, ilat norrut att söka finna hästarne. Detta hade också lyckats.

Emellertid var ingen tid att förlora.

— Nu först till Länna med min fogdes lik — befalte Nils — och sedan bort härifrån!

Och tvenne svenner lyftade varsamt liket upp på en häst. Riddarne och de öfrige sutto upp, och så redo de i sakta skridt framåt vägen till Länna kyrka.

XV.

Fru Hianas gårdsfogde.

Det var ett par dagar efter de sist skildrade tilldragelserna, en ovanligt varm och vacker höstmorgon. Solen strålade från den renaste himmel, och en ljuflig vind fläktade endast värme öfver den vackra nejden omkring Hammarstad. Den lilla strömmen flöt porlande fram mellan lunder af lummiga löfträd, i hvilkas kronor bien med förökad ifver tycktes vilja insamla sin sista skörd för året, och foglarne sjöngo sina vackraste sånger. Allt var så stilla och fridfullt, som om sorger och bekymmer aldrig kunde nå denna lilla vrå af världen.

Tvenne gossar lekte på åvallen. De voro herrebarn, det syntes på deras klädsel, men de voro störväxta och starka, synnerligast den ene, som roade sig med att kasta sten öfver vattenytan.

— Såg du, Moritz — sade denne — såg du den stenen, han gick öfver linden!

Moritz såg upp med sitt blida anlete och log så godt emot brodern samt lät sina blommor, som han samlat, ligga vid sina fötter, medan han tog ett steg åt sidan för att rätt kunna se broderns styrka och skicklighet i stenkastning.

— Det var väl vinden, som tog stenen, Svante!
— sade han leende.

— Vinden! — ropade Svante försmädligt och svängde redan på nytt en sten i handen — se på nu, så får du se, om det är vinden. Och han kastade med förvånande skicklighet stenen. Han gick högt öfver den, höga linden.

— Ja, hvad säger du nu, Moritz? — vände han sig sedan segersäll till denne — jag menar, att jag snart skulle kunna knäppa vindflöjeln på Hammarstad — det unnade jag just den elaka fru Brita. Men hvad är det? En and! Tyst, Moritz, tyst, jag skall hafva honom!

Han smög krypande genom buskarna utefter stranden, och Moritz, som icke ville lemna sin broder, följde sagta efter. Det var dock ett längre stycke väg, än som Svante beräknat, fram till det ställe på stranden, hvarifrån han skulle kunna våga ett stenkast på anden utan att göra sig löjlig. Men när de efter mycket besvär kommo fram till detta ställe, hade anden redan flyttat sig framåt utför floden. Detta eggade ännu mer Svan-tes ifver.

Uppe på vägen från Hammarstad, som här närmade sig åbrädden, red på en stadig häst i sakta mak en qvinna, som stannade, när hon fick syn på gossarna.

— Hvad hafva de väl för sig, de vilde piltarne? — sporde hon en småsven, som red straxt bakom henne. — Jag menar, jag får ingen ro, så länge min ädla fränka och hennes väninna finnas mig så nära Svante, är det du, Svante? — ropade hon med hög och myndig stämma.

Men Svante hörde icke eller, om han hörde, så ville han icke höra, utan fortsatte sitt framåtskridande utefter stranden med förökad fart. Moritz deremot stannade.

— Moritz, kom hit får jag spörja dig till! — ropade den förtörnade frun till denne, som hon

tydiligen kände, eftersom han befann sig närmare intill henne.

Och Moritz kom och helsade vänligt på frun, i hvilken han igenkände fru Brita Olofsdotter på Hammarstad. Men fru Brita tycktes ingalunda med blida ögon betrakta det vackra och milda barnanletet. Tvärtom såg det ut, som om fromheten och godheten i dessa ögon frammanat sin motsats i hennes. Hennes öga ordentligt gnistrade, fast läppen log.

— Det är din broder, som springer derborta, kan jag begripa — sade hon — hvad gören I här?

— Jag plockade blommor vid stranden!

— Blommor, plockade du blommor hvar har du dem?

— Jag lemnade dem dernere, när jag skulle följa efter bror Svante!

— Men du ljuger, skall jag säga dig du har något annat för dig, din bror håller sig undan han, och det gör han rätt uti. — Säg sanningen, Moritz, hvad gören I här?

Det prasslade i buskarna tätt bakom småsvennen, hvilken satt straxt bakom sin matmoder, men tycktes vara af den arten, att han föga brydde sig om, hvad som hände och skedde i verlden, så tung och djupsinnig eller rättare frånvarande såg han ut.

— Nå fort gosse! — ropade fru Brita — hvad gör du här?

Gossens öga hvilade så öppet och så fast, men tillika så hjertefromt på fru Brita, att det borde icke hafva behöfts mera för att öfvertyga henne om hans sanningskärlek.

— Jag har sagt det, fru Brita! — svarade han helt saktmodigt.

— Nå du heliga Guds moder! — hvad tiden har blifvit ond står icke barnet der och ljuger mig midt upp i ansigtet! — och hon lutade sig ned,

allt medan hennes ögon gnistrade och hennes mun log, och hon räckte ut sin hand och fattade gossens örsnibb, hvori hon sänkte sina naglar.

Det syntes tydligt på gossens anlete, att smärtan icke var ringa, och tårarne höllo på att titta fram och sqvallra om, huru han led, men icke ett ljud kom öfver hans sammanpressade läppar.

— Vill du tala sanning? — sporde åter den barska frun.

Men Moritz teg.

Då kom en väl riktad sten och träffade fru Britas häst mellan öronen, så att han med ens hoppade till och tog ett skutt åt sidan; och de mordiska naglarne måste lemna sitt rof. Hon fick nog med att söka få styr på sin häst.

I detsamma kom Svante framspringande bakom buskarna. Han hade både sett och hört fru Brita, och, när han såg Moritz gå uppför vallen, hade han hastigt vändt om. Som en pil var han i dennes närhet. Stenen i hans hand, som han ämnat anden, brände, när han såg fru Britas ovarliga beteende, och sinnet rann i detsamma till på honom, och så måttade han och träffade hästens hufvud.

— Här är jag, hvad viljen I, fru Brita? — sade han och stälde sig helt oskyldig vid broderns sida, men sprang fram och fattade den bångstyrige hästen i betslet, när han såg, huru omöjligt det var för den uppretade frun att få håll på honom — I hafven en otäck häst, jag skall hjälpa eder . . . så ja, stilla vackert . . . så ja!

Fru Brita satt som fallen från skyarna. Den lille gossen var lika stark som modig, och ur hans öga blickade något fast och kraftfullt, till hälften vredefullt, som om han velat säga: „akta dig, kom mig ej för nära!“ — och detta tycktes göra intryck på henne, fast hon var hvit i ansigtet af vrede och förargelse. Huru det kom sig, att hennes fogliga häst fått ett sådant anfall af obändig-

het, kunde hon väl ej förstå, men hon var öfvertygad, att den lille gynnaren, som stod framför henne och såg på henne med sina stora ögon, kände den saken i botten, och detta bidrog icke att lugna henne.

— Af djefla ägg bli djefla ungar, säger ord-språket, och det må här besannas — yttrade hon, men tillade helt allvarsamt — nu är det min vilja att I följn mig hem.

— Men det är ock min vilja, att I ické taler illa om min fader! — sade Svante och såg oförskräckt frun i ansigtet.

— Pojke! — röt fru Brita emot honom — haf tand för tunga! Jag vill väl se, om I skolen få fara fram utan tukt Riset skall vänta eder, det kunnen I lita på.

Och dermed satte hon sig till rätta i sadeln, slog en knyck på nacken och satte af, så fort som hennes häst kunde springa.

Så fort hon försvunnit, fattade Svante broderns hand och såg på honom så vänligt och hjertegodt, men rodnade till, när han såg blodet sippra fram på örspetsen efter fru Britas naglar.

— Hvad ville hon hvad sade hon? — sporde han ifrigt.

— Hon trodde mig icke! — svarade Moritz.

— Trodde hon icke? Ja, vänta, vänta, fru Brita, lefver du, när jag blir stor en gång, så skall du få höra af mig, det kan du lita på, och smaka riset, det lærer väl blifva det minsta Men nu skall jag hafva reda på min and, kom kom, Moritz, ser du, der längst bort simmar han ännu! kom!

Och han fattade broderns hand och ilade tillbaka ned mot stranden.

Under tiden red fru Brita framåt och blef, såsom fallet plägar vara med somliga sinnen, allt mera vred, ju mer hon tänkte på det föremål, som förargade henne. När hon slutligen kom fram till

gården, der hennes fränka bodde, kokade det inom henne, och det första beviset på hvad som föregick i hennes själ fick den djupsinnige småsvennen. Han skulle hjälpa sin matmoder ned af hästen, men gjorde det icke nog fort, hvarför han fick ett slag vid örat, så att han tumlade ett par steg åtsidan och sedan knappast vågade fatta betslet, något som förskaffade honom det tydligtvis icke oväntade vedermålet af ett förnyadt slag på det andra örat — „till upprättelse“, som hans matmoder ytttrade sig.

Inne i storstugan befunno sig fru Iliana, hennes syster Ingeborg och fru Brita Carlsdotter, herr Nils Stures husfru. Den förstnämnda skyddade ut, så fort hon fick underrättelse om sin fränkas ankomst, och det behöfdes blott ett flyktigt ögonkast för att se, det hennes fränka var vid ett i alla afseenden dåligt lynne.

— Man skulle nästan tro, att man kommer till en obebodd gård! — sade fru Brita och spände sina gnistrande ögon i fru Iliana, som på allt upptänkligt sätt både till uppsyn och förekommande artighet sökte afvända den hotande skuren — I hafven dock, tänker jag, både svenner och tärnor hos eder, för att icke tala om eder gårdsfogde.

— Stigen in, min fränka — yttrade Iliana — och låten eder väl smaka, hvad vi här på denna lilla gård kunna åstadkomma, jag har verkligen icke någon af mitt folk till hands, och icke kunde jag heller tro, att ett så kärt besök väntade mig så tidigt på dagen.

— Jag vill tala med dig, Iliana, i ett viktigt ärende — afbröt fru Brita, och slog med en knyck på hufvudet bort hvarje tanke på det obehag hon hittills rönt — men jag tänker du ännu har dina gäster hos dig?

— Ja väl, Brita, det hafver jag!

Fru Brita skakade hufvudet och rodnade till.

— Vi äro af samma slägt, Iliana — sade

hon — af Axelens stora släkt . . . mig tyckes, som om vi borde hafva mera förtroende för hvarandra. Jag är dertill den äldre . . . men icke förthy får jag söka dig, om något umgänge skall vara oss emellan. Huru länge ämnen I ännu dröja här, skolen I kanske ock tillbringa vintern här?

— Så visst kan jag icke besvara eder fråga — genmälte Iliana leende — men stigen in, jag längtar att höra, hvilket ärende som denna gången fört eder till mig.

Och så gingo de in i storstugan, och der kom Ingeborg ödmjukt sin stolta och anspråksfulla fränka till mötes liksom fru Brita Carlsdotter. Men allas helsningar besvarades lika snävt, och alla sågo, att denna gången något allvarsamt skulle komma på tal. Fru Iliana såg på sin vän med en blick, hvori tydligt stod att läsa, det hon för allt i världen icke ville blifva ensam med sin fränka, och denna åter satt och skrufvade på bänken hit och dit utan att rätt komma sig för med hvad hon ville säga, så att något samtal tycktes icke vilja komma i gång.

— Herr Nils far sjön omkring! — yttrade fru Brita Olofsdotter, i det hon kastade en mördande blick liksom i förbigående på den omtalades fru. — Han har varit hos min farbroder på Gotland, så mycket vet jag att säga.

— Gud bättre! — svarade den tilltalade med en from suck — jag har icke haft underrättelser från herr Nils allt sedan han for från Penningeby!

— Jag måtte säga . . . men det bär också syn för sägen, när man träffar edra söner, fru Brita . . . jag vill bedja eder att I hållen dem hemma, ty på Hammarstads egor hafva de alls intet att skaffa . . . hören I det, fru Brita, jag säger det i all vänlighet, men träffar jag dem en gång till, så slår jag dem på fingrarna.

— Hafva de då på något sätt förgått sig mot eder?

— Förgått sig eller icke, så vill jag hafva min mark fredad det kunde jag ock vilja säga till eder min fränka

— Till mig? — utropade fru Iliana helt bestört.

— Ja, Iliana och det är i det ärendet jag kommit hit viljen I sälja mig denna gården?

— Edert spørsmål kommer så brådt uppå!
— svarade Iliana undvikande.

— Våra gårdar ligga för nära hvarandra — fortsatte Brita Olofsdotter och blef allt ifrigare, ju längre hon talade — för så vidt som I tänken slå eder ned här och dessutom vill jag säga eder det rent ut, eder fogde likar mig icke. Såsom det har synts mig, så sköter han allt, utom det som han skall sköta. Här går han och tisslar och tasslar, och mitt folk vill jag hafva för mig kan sköta mina tjenare sjelf! Har jag icke gång efter annan träffat honom inom Hammarstads murar Hvad vill han, hvad gör han, hvad är han, Iliana? Så sant jag lefver, jag låter kasta honom i tornet, hvar så jag möter honom härnäst på stigar, som äro honom förbudna Se så ja, säg nu ifrån, Iliana, vill du sälja mig gården, eller vill du icke?

— Hjärtans kära fränka — tog Iliana sagtmodigt till orda — edert spørsmål kommer mig för brådt uppå gården tillhör min mans släkt, jag har för sed att icke

— Prat, Iliana — afbröt Brita Olofsdotter — prat, du vill icke, säg det rent ut, så vet jag, hvad jag har att rätta mig efter.

— Jag vill åtminstone höra mig före och inhemta

— Inhemta ja jag kan begripa det, du vill inhemta råd af herr Nils, kan jag förstå!

Så godt kunde jag råda dig och bättrar, efter som vi båda höra till samma släkt . . . Herr Nils, jo det är den rätte!

— Herr Nils var min salig herres och bondes trovän.

— Och min fiende, och så är det ena så godt som det andra . . . är det icke han, som ställt så till, att jag skall förlora mina penningar, som hans broder är mig skyldig, är det icke . . . ? Jo, det är han, och honom vill du spörja till råds . . . Du heliga Guds moder, jag fruktar för, att der är ett brokigt får i hjorden, och mera af ditt mödernens än af ditt fäderneblod måste flyta i dina ådror! . . . Så mycket lärer du väl dock för ögonblicket kunna göra mig till viljes, att du skickar din fogde till en annan gård eller ännu hellre låter honom draga, hvart han för godt finner . . . så hjelpe mig Gud, om han mera begriper att sätta en plog i jorden, än du begriper, huru en god köl kan plöja vågen . . .

— Men hvad hafven I så egentligen mot min fogde, Brita? — sporde Iliana.

— Har jag då icke sagt det . . . i första rummet har jag det emot honom, att det tyckes mera lika honom att gå och göra intet på Hammarstad, än att sköta din gård, och jag menar, att det är skäl nog . . . Det finnes icke ett rum i mitt hus, der jag kan vara säker att icke se din fördömde fogde inträda, än under den förevändningen, än under en annan. Nu vill jag hafva slut på den leken! Jag har, som I veten, nödgats vistas på annat håll under det sista året, och jag trodde så visst, när jag kom tillbaka, att han skulle hafva mistat smaken och ändrat hug, men hvem är den förste jag möter, om icke din fogde?

— Den saken synes vara lätt hjälpt — ytttrade Iliana — jag vill förbjuda honom att besöka Hammarstad.

— Således icke heller härutinnan vill du göra mig till viljes, Iliana?

— Jag menar — återtog Iliana — att jag på det sättet gör eder bäst till viljes, och jag skall meddela honom min befallning i eder närvaro, så att hvarje skymt af skäl till undskyllan i händelse af ännu ett besök må betagas honom.

Iliana gick med dessa ord ut att tillkalla sin fogde, och fru Brita kom dervid att kasta en blick på fru Brita Carlsdotter, hvars blekhet fästade hennes uppmärksamhet och tycktes bekräfta hennes misstankar. Ty hon hade långt för detta annat, att den nye fogden på granngården hade att skaffa med något, som anginge henne mycket nära. Och det förhöll sig onekligen, som hon sade. Hollinger hade med en slughet och en ihärdighet, hvilken vida öfvergick allt hvad fru Brita kunde ana, omspunnit henne med ett nät, hvari hon utan tvifvel till slut skulle fångas, om det ock dröjde, och med en djerfhet, som icke skyggade tillbaka för någonting, hade han, såsom fru Brita nämnde, uppträdt inom Hammarstad i husets aflägsnaste rum.

Fru Brita hade till slut tagit i sin enskilda tjänst den tungsinte och dåsige samt i alla afseenden på hufvudets vägnar klent utrustade sven, som äfven nu var henne följaktig på ridten till fru Iliana. Hon hade nämligen misstänkt, att den närgångne fogden förstått att besticka hennes tjennare, och därför velat förse sig med en, som, om han också skulle låta besticka sig, dock icke skulle vara i stånd att blifva hennes fiende till någon synnerlig nytta.

— Ären I sjuk, fru Brita? — sade Brita Olofsdotter — I blifven med ens så vit, som krita i synen?

— Å nej! — svarade den tilltalade — men jag kom att tänka på min frände, konung Carl, när som I taladen om min svågers skuld till

eder . . . Denna gård var en gång hans, och min broder, Gud hans själ nåde, fick den af honom.

— Och det gör edert hjerta ve . . . jag måtte säga, men rätt är rätt, fru Brita, och hvad som är mitt, det skall blifva mitt!

Dörrens öppnande och Ilianas återkomst afbröt Brita Carlsdotters svar. Men den finarodnaden, som nu göt sig öfver hennes kind, och de blixtrande ögonen tillkännagåfvo, att hon långt ifrån icke var svarslös.

— Nå? — ropade Brita Olofsdotter — hvar är fogden?

— Han är för ögonblicket icke att finna! — svarade Iliana icke utan förtrytelse.

— Kunde tro det . . . kunde tro det, men jag skall säga dig, Iliana, hvar han är till finnandes, jag . . . Han är på Hammarstad så visst, som att jag är här . . . och det säger jag dig, Iliana, finner jag honom denna gång, så går mitt hot i fullbordan, så närskylda vi än äro . . . och sedan må du göra, hvad dig lyster.

— Besinnen eder dock, Brita . . . han är i min tjänst, och jag gifver dig mitt ord, att han icke vidare skall sätta sin fot på dina egor.

Men fru Brita Olofsdotter hörde icke på sin fränka, utan steg upp med en häftighet, som om det gäلت lifvet, slog dörren igen efter sig, så att det sjöng i knutarne, och ropade på gården efter sin sven, som om denne icke varit att finna på sjumila håll.

Fru Iliana stannade qvar inne i rummet. Hon, som icke kände det egentliga syftet med den nye gårdsfogden och endast genom ombytet velat göra sin ädle vän, herr Nils, en tjänst, kunde icke fatta betydelsen af sin fränkas uppträdande, och hennes sinne fylles af harm öfver hennes allt för långt drifna sjelfmyndighet och maktbegär. Brita åter, som kände till allt, var ett rof för verkliga själsqväl, när hon såg, hvilket obehag, som af denna

tillställning vållades hennes hjertevän, och hon kunde icke tillbakahålla en djup suck, medan ett par tårar föllo utför de fina kinderna.

Med innerlig väplighet fattade Iliana då hennes hand och slöt henne ömt intill sig samt bad henne icke taga sig det timade så nära.

— Visste jag blott — sade hon — att eder herre och man, herr Nils, icke längre behöfde min rätte fogde, så skulle jag dock gerna göra min fränka till viljes Men högre sätter jag alltid hans önskan, än hennes.

— Jag tror icke, att du skall behöfva ångra dig! — sade Brita och besvarade sin väns omfamning.

Under tiden kom den tröge svennen fram med hästarne och hjälpte sin matmoder att sätta sig upp i sadeln, hvarpå hon lemnade sin fränkas gård, i sitt sinne ännu mera förbittrad, än när hon kom.

Hon såg litet emellan utåt fälten, som omgäfvö vägen och utefter den lilla strömmens stränder, antingen hon nu hoppades att få se fogden, eller de båda gossarna. Men hvarken mötte hon någon på vägen, eller såg hon någon lefvande varelse, der hennes öga for fram. Ett par gånger vände hon sig hastigt om och såg på den halfsofvande svennen, liksom hade hon ännat sig att tilltala honom, men afstod lika hastigt derifrån. Hans utseende var ock sådant, att det icke gaf hopp om några synnerligt upplysande svar, i händelse hon verkställt sin afsigt.

Så fortgick det hela vägen, tills de hunnit helt nära Hammarstad. Då såg fru Brita ännu en gång på sin tjenare.

— Har du sett fogden? — sporde hon, men måste med skärpt ton förnya frågan, innan hon erhöll det korta svaret:

— Ja!

— Hvar såg du honom?

— Hvar jag såg honom? — upprepade svennen — han stod vid eder sida när vi redo från Hammarstad!

— Nöt! — ropade fru Brita och kastade en blick af förkrossande förakt åt sidan.

Men småsvennen var oåtkomlig för andemeningen i detta tillmäle. Han såg lika sömnigt belåten ut nu, som tillforene. Så redo de några steg igen, och så frågade fru Brita åter:

— Har du sett fru Ilianas fogde?

— Ja! — svarade svennen.

— Så Gud nåde dig, ditt eländiga kräk — röt fru Brita — hvar såg du honom?

— Hvar jag såg honom? Jo, det var just som vi redo från Hammarstad då såg jag honom ock.

Nu stannade fru Brita midt på vägen, satte båda händerna i sidorna och spände sina brinnande ögon i den stackars svennen, som satt och bligade på henne utan att rätt veta, om han skulle våga hålla stilla så der midt för sin förtörnade matmoder, hvilken visserligen icke var att leka med. Till hans stora förvåning sade hon dock intet annat än detta:

— När du härnäst ser honom, skall du genast säga mig till!

Men detta yttrades med hela skärpan af en förtörnad herrskarinna, som var van att blifva ovilkorligen åtlydd.

Snabbare än fru Britas gångare ville tillåta, tillryggalades det återstående af vägen, och med en ifver, som ingalunda bådade något godt för den det gälde, steg hon af vid förstugudörren utan att denna gång invänta någon hjälp. Faste — det var småsvennens namn — stod länge och såg efter henne, huru hon slog den ena knycken efter den andra på hufvudet. Men så begaf han sig nedåt stallet med hästarne, och fru Brita skynade trappan uppför och genom det ena rummet

efter det andra, tills hon slutligen alldeles andfådd och drypande af svett steg öfver tröskeln till lönrummet.

Här inne satt hennes skrifvare, fogde eller hvad man ville kalla honom, hennes allt i allom vid ett bord, sysselsatt med att skrifva. Vid hans sida låg en knippa sigill, och när fru Brita inträdde räckte han just ut handen för att fatta denna knippa.

— Har du sett honom? — var hennes första fråga.

— Nej, hvarken sett eller hört! — svarade skrifvaren, denne långe, magre och dödsbleke man, som var fru Brita följaktig, när hon inför konung Carl på sin farbroders fartyg framlade sin fordran.

— Men han finnes säkert i detta ögonblick här på gården! — återtog fru Brita.

— Det är både möjligt och troligt — genmälte skrifvaren med ett leende — men han finnes icke här inne, och lär icke kunna komma hit in heller, för så vidt dörren är riktigt stängd, och då hafva vi väl föga af honom att frukta Skulle vi hädanefter som hittills sticka oss undan för honom, så vore det så godt att sälja sjelfva Hammarstad och flytta till någon annan af edra gårdar! Se här hafven I nu det gamla köpebrevet färdigt, och jag trotsar herr Ove Lauritsson sjelf att kunna märka, det icke detta är hans eget signet, än mindre att kunna bevisa det.

Fru Brita gick fram till bordet, genomögnade handlingen och undersökte sigillet, men i detsamma hördes från ena hörnet af rummet, der som spiseln stod, ett plötsligt buller, som om en stor sten lossnat i skorstensmuren och ramlat ned ett stycke.

De innevarande sågo häftigt åt denna del af rummet, men sågo ingenting. De sågo sedan på hvarandra, men blefvo icke klokare därför. Skrif-

varen lade endast handen på sigillknippan, liksom för att skydda henne, ehuru ingen fiende syntes till.

Då emellertid allt förblef tyst, drog ett leende öfver skrifvarens mun och han sade:

— Har jag icke sagt det många gånger, den gamla spiseln måste lagas han kan en vacker dag ramla ned hel och hållen Men nu måste saken hafva sin gång, allt för länge hafven I låtit leka med eder, och herr Svante der nere på Ekesjö låter icke skrämma sig deraf, att en uggle flyger öfver hans skorsten, ja icke, om hon så ock fölle ned i hans spisel.

— Det är sant! — yttrade då en röst bakom de samtalande, och fru Ilianas gårdsfogde trädde fram ur spiseln — men några sådana ugglor, som I behöfven frukta för, hota aldrig den ädle herren — tillade han — ty han har hvad I icke hafven, och det är ett godt samvete.

Fru Brita blef likblek och tycktes vilja segna ned vid bordet, der hon stod; skrifvaren kastade sig tillbaka i stolen, så styf och spänd, som om han fått ett krampanfall.

— Länge nog har jag gått skallgång efter eder, och knappast trodde jag, att jag skulle komma öfver eder i det innersta af edra mörka gömslen, men nu är det jag, som har edert öde i mina händer, fru Brita ja, se på mig, så ser jag ut, och mitt namn är Hollinger Birgersson ja, hvad menen I väl, sonen till den Birger, som lönmördades, sedan han stuckit det sigill, hvarmed I nu hafven velat stjåla det lumpna guldet från konung Carl.

Hollinger blef allt hetare, medan han talade, men den förfärliga fara, som genom hans uppträdande hotade, återgaf, sedan verkan af den första öfverraskningen var öfverstånden, ganska hastigt lif och rådighet åt både fru Brita och hennes skrifvare.

— Du ljuger, niding! — ropade fru Brita, och då hon såg, huru Hollingers ögon började brinna af en förfärande eld och huru han långsamt nalkades henne, med hvarje muskel i sitt anlete spänd, tillade hon: — rör dig icke ur fläcken, eller jag låter mitt folk på stället binda dig och kasta dig i tornets mörkaste mörker, der du skall hungra till döds.

Skrifvaren, som oaktadt fru Britas om den mest förtviflade beslutsamhet vittnande ord anade det värsta, fattade med ena handen sigillknippan och öppnade med den andra fönstret, invid hvilket bordet var ställt, och innan hvarken fru Brita eller Hollinger visste ordet af hade han kastat hela knippan långt ut i den här nedanför flytande strömmen. Allt utfördes med en kallblodighet och en sinnesnärvaro, som hade varit värda en bättre sak.

Hollinger fattade genast betydelsen af denna handling, och hans harm steg till sin höjd, när han just nu liksom i segerns ögonblick gick miste om densamma. Men äfven han var kallblodig, och ju mer han insåg, att nu ögonblicket för handling var inne, eller också aldrig, desto mer fann han äfven nödvändigheten att begagna sig deraf.

— Slikt tal passar eder icke nu, fru Brita — sade han — uti-rån kan ingen inkomma, det veten I bäst sjelf, och hvad eder och nidingen mördaren beträffar, som I icke hafven dragit i betänkande att begagna till eder förtrogne . . . så hören här mitt ord, och det gäller i detta ögonblick mera än edert. Ingendera af eder skall med lifvet komma ut ur detta rum, förr än I hafven fullgjort det vilkor, jag af eder begär.

Det djerfva, beslutsamma uttrycket i Hollingers ansigte skulle ensamt hafva varit tillräckligt att bekräfta hans ord, om icke dessa-i och för sig varit sådana, att någon bekräftelse icke behöfts. Så väl fru Brita, som Gumme insågo tyd-

ligt och ögonblickligen, att här icke fans någon den ringaste möjlighet att undgå faran, om icke ett underverk inträffade. Emellertid sökte den senare göra sitt bästa för att åtminstone vinna tid, i händelse något som liknade sig till ett underverk skulle infinna sig.

— Detta förefaller mig i högsta måtto obegripligt — sade han — dock är jag viss, att innan du skrider till en sådan ytterlighet, du skall vilja säga oss, hvad du egentligen vill.

— Hvad jag vill! — yttrade Hollinger tillbaka. — Jo jag vill taga lifvet af dig i bot för det att du mördade min fader, och jag vill ock taga edert lif fru Brita för det bedrägeri, för all den lögn och den falskhet hvarmed I hafven farit fram Ja, vid den allsmäktige Guden, jag vill och jag skall det, om I tvingen mig dertill.

— Var viss derom, vi önska intet högre än att ställa dig till freds!

— Nå väl, sätt dig då och skrif hvad jag förestafvar dig.

Och Gumme satte sig, och fru Brita satte sig också. Hollinger blef stående mellan dörren och dem båda och höll en blank tveeggad dart i sin högra hand, allt medan han förestafvade hvad som skulle skrivas. Det var ett erkännande af Gumme att han mördat Hollingers fader, på det att denne icke skulle förråda hemligheten med konung Carls eftergjorda sigill, och vidare ett erkännande af fru Brita, att hon genom att begagna så väl detta som andra falska signet velat falskeligen afhända så väl konung Carl som herr Svante Bosson, herr Nils Stures broder, och andra stora penningesummor.

Skrifningen gick för sig med mycken svårighet och under en mängd små afbrott, hvarunder Gumme litet emellan sökte med blicken fru Brita, om icke något tillfälle skulle erbjuda sig för henne

att smyga sig bakom den förfärlige hämnarens rygg. Detta var dock en omöjlighet.

— Se så — sade slutligen Hollinger, när allt var färdigt — nu eder namnteckning derunder.

Och äfven denna befallning fullgjordes både af fru Brita och Gumme. Men nu började den förra ändra sinne och taga till bönboken. Och hon lade sina ord förträffligt, ehuru hon ingenting vann dermed.

— Edra böner, fru Brita — sade han — verka fullt ut lika mycket på mig, som de föreställningar inverkade på eder, hvilka gjordes af herr Erik Axelsson, när I stoden så hårdt på eder falska rätt hos konungen. Ett skulle göra mig glad, om jag icke visste, att allt som utgår från eder eller lönmördaren der vore bedrägeri ända igenom, — och det är, att edra böner visa mig, det så blifvit här på papperet skrifvet, som jag förestafvat Dock vill jag äfven derutinnan hafva full visshet Öppna fönstret — tillade han och såg på Gumme, hvilken stod der slagen för första gången i sitt lif af en häpnad och bestörtning, som han ej kunde öfvervinna.

Hollinger framtog hastigt en läderpung, hvori han inlade det sammanvikta papperet. Han hade förutsett och förberedt allt, och hade lyckan låtit vänta på sig; så tycktes hon nu vilja gifva full ersättning.

— Öppna fönstret! — ropade han ännu en gång, och Gumme verkstälde dröjande och med darrande hand befallningen.

— Guds vän! — ropade åter Hollinger.

— Allas fiende! — svarade en stämma nedanför fönstret.

Fru Brita spratt till och äfven Gumme visade ett utseende af ytterlig öfverraskning. Båda tyckte sig i rösten nedanför fönstret igenkänna Fastes, den dumme och tröge småsvennens, som fru Brita tagit i sin tjänst just för att förekomma

allt befaradt spioneri från Hollingers sida. Men medan de ännu hörde ljudet af Fastes röst i sina öron, sågo de Hollinger kasta läderpungen ut genom fönstret. Allt blef så tyst, att man bokstafligt hörde surrandet af flugornas vingar, tills plötsligen man hörde en ryttare i sporrsträck spränga bort från gården.

— Blifven stilla! — yttrade Hollinger — jag skickar blott papperet till en pålitlig man, som kan läsa skrifvet, hvilket jag, Gud bättre, icke kan, och jag menar, att det icke skall dröja länge, så hafva vi det här igen.

Det var väl den pinsammaste stund i fru Britas lif näst den, då hon fördes fängslad till Stockholm och dömdes att brännas på bål för sitt förrädiska spel mot konung Carl. Gumme åter fann sig snart nog i sitt öde, och hans uppfinningsrika hjerna var redan sysselsatt att utgrunda nya medel till räddning.

— Såsom sakerna nu stå — sade han till Hollinger — att I hafven så väl mig som mitt frudöme, fru Brita, i edra händer, så kunnen I väl säga så godt först som sist, hvad som nu skall följa.

Men Hollinger svarade intet på detta spörsmål. Han stod som en stenbild. Endast de skarpa ögonens eld utvisade, att han var vaksammare än någonsin. Och minuterna drogo så tunga fram, som om tiden stått fullkomligt stilla. Slutligen hördes åter ljudet af galopperande hästhofvar, först helt svagt, men sedan allt hårdare, tills man tydligen hörde, att ryttaren svängde af in på Hammarstads gård och stannade nedanför det ännu öppna fönstret.

Ögonblicket derefter kom skinnpungen åter inkastandes genom fönstret och nedföll invid Hollingers fötter. Denne befalte Gumme att upptaga den.

— Allt rätt! — hördes åter Fastes stämman nedanför.

Hollinger stoppade nu pungen innanför sin tröja.

— Nu är mitt värf fullbordadt — sade han. — Men innan jag lemnar eder, vill jag ännu säga eder något. Detta papper, hvarigenom jag är herre öfver edra öden, skall jag lemna den heliga kyrkan i förvar, och det första, som I fru Brita rören eder i edert hittills bedrifna handtverk det första, som du, lede mördare, lyfter din hand till hämnd emot mig, så att något dödligt mig vidkommer, skall papperet lemnas i riksens råds händer, och bådas edert öde är afgjort

Han höll upp ett ögonblick och lät sin genomträngande blick hvila först på Gumme och sedan på fru Brita.

— Det faller eder underligt före — tillade han derpå — jag läser det i edra ögon, att jag förfar med sådan skousamhet mot eder, men jag vill säga eder det fritt ut. I hafven därför att tacka eder fader, herr Olof, fru Brita Han har en gång räddat mitt lif, och jag vill därför icke löna med ondo hans handling i godo. Och för fru Britas skuld och äfven för min herres, herr Nils Stures, låter jag det stå till framtiden äfven hvad dig beträffar, Gumme

— Hvad du der anklagat mig för, att jag skall hafva gått mordstig efter din fader, Hollinger — inföll Gumme hastigt — det skall du aldrig lagligen kunna bevisa!

— Det menar jag ock, och därför sitter domstolen öfver dig i mitt svärdfäste Men jag vill icke nu, när min herre helt visst har viktiga saker för händer, göra något som kan väcka hans ovilja eller måhända äfven draga onda klaffares tal öfver honom, eftersom jag är hans sven, eller öfver eder fränka, fru Iliana, hvars gårdstogde jag nu varit! Alltså lägger jag nu edert öde i

edra egna händer och jag menar, att jag talar så, att I hafven förstått mig.

Gummes ögon strålade med vilddjurslik glans. Fru Brita satt med sammanknäppta händer och nedslagna ögon. Kanske hade talet om hennes fader gjort intryck på henne, kanske fans dock i hennes hjerta ännu någon lucka, hvarigenom Guds sol kunde stråla in.

Hollinger vände sig nu mot dörren, men i samma ögonblick tog Gumme ett språng framåt, fjäderlätt och spänstig, som om hela hans kropp bestått af idel senor och muskler. I den lyftade högra handen höll han en kort knif. Men han hade för sig en man, som var honom fullkomligt vuxen. Hollinger vände sig blixtnabbt om, liksom om han anat detta lömska anfall, och för ett väl riktadt slag af hans hand föll den usle nidingen alldeles bedöfvad till golvet.

— Jag trodde det — sade Hollinger, och såg ett ögonblick skarpt på fru Brita, hvarpå han tillade — och slik sven viljen I hafva i edert bröd, fru Brita!

Fru Brita tycktes hvarken höra eller se.

Hollinger lemnade rummet.

Nere på gården träffade han Faste, som kom emot honom med glädjestrålände ögon och erhöll af Hollinger ett kraftigt slag på axeln, hvaröfver han tycktes blifva mäktigt stolt.

— Du skall hafva tack! — sade han — du har gjort en gerning, som du skall hafva godt af, så länge du lefver. Vore jag herre, så visst som jag blott är en simpel sven, så skulle jag icke släppa dig, förr än du ginge i min tjänst.

— Jag vill tjena dig ändå! — sade den tröge svennen.

Hollinger såg på honom, och han såg på Hollinger, hvarpå han tillade:

— Stannar jag här, så slå de mig sönder och

samman, om de icke draga hjertat ur mig lefvande!

— Så följ mig! — afgjorde Hollinger saken raskt — kan väl hända, att du kan få tjänst hos herr Nils Sture, du ock . . . Hvaromicke, så lärer det icke någorstädes gå dig sämre än här.

Och så gingo de tillsammans bort ifrån gården. Vägen gick söderut till en början längs med den från sjön Muskarn utflytande Hammarstad-ån och sedan förbi Osmo kyrka.

Här, vid kyrkogårdsmuren, stod en gråbrödramunk. Hans hufva var neddragen öfver öronen, och han stod alldeles orörlig med armarna korslagda öfver bröstet. Hans djupt insjunkna ögon, hvilka nästan voro det enda, som man kunde se af hans ansigte, hvilade med en egendomlig glöd på landskapet framför honom, som om han der eller kanske i toma luften sett en syn, hvilken helt och hållet bemäktigat sig hans själ.

Hollinger och hans följeslagare stannade, när de kommo framför munken, men han såg hvarken dem eller deras vördnadsfulla helsning, utan förblef oåtkomlig för intryck från den yttre världen.

Detta tycktes åter göra Hollinger orolig, och han förde handen innaför tröjan och drog fram skinnpungen, hvari det vigtiga papperet förvarades.

— Fromme fader! — sade han helt sagta, och till hans glädje tycktes hans ord nå munkens öra.

Hans öga brann, och hans läppar rörde sig, men det företöll så hemskt och spökligt, som om munken varit en död man, hvilken plötsligt stigit upp ur sin graf och trädte fram utom den vigda kyrkogårdsjorden.

— Han är der — hördes han säga med en graflik stämma — ja, han är der, och jag skall träffa honom och straffa honom, och sedan . . . sedan är jag redo att komma till eder, herre!

Antingen nu synen försvann eller Hollingers

upprepade tilltal väckte den gamle munken, nog af — han ryckte sig lös från det, som dittills beherrskat honom, och hans blick föll på de två, som stodo framför honom.

— Fromme fader — sade då Hollinger — eftersom jag träffat eder, så vill jag tacka eder för den hjälp, I hafven lemnat mig. I kunnen vara säker derom, att I hafven hjälpt till en god gerning.

— Du har rätt, min son — svarade munken, men nu med en svag stämma, som tycktes hafva uttömt sin kraft — jag känner mera om det der ärendet än du tror, både hvad fru Brita beträffar och hennes usle skrifvare.

— Viljen I, fromme fader — sade emellertid den misstrogne Hollinger, i det han drog fram skrifvelsen ur pungen och räckte den till munken — viljen I dock ännu en gång läsa skriften, så att jag må höra den med mina egna öron.

Den gamle log, men tog det framräckta papperet och läste det, såsom Hollinger begärt. Och nu blef denne lugn, ty skriften var som han sjelf förestafvat densamma. Den gången hade han dock satt sådan skräck i Gumme, att denne icke vågat bedraga honom. Han stoppade åter papperet i pungen och gömde denna innanför sin tröja.

Derefter skildes han från munken, som begaf sig till den närbelägna kyrkoherdegården, der han stundom plägade vistas. Med gladare sinnesstämning än på länge tillryggalade Hollinger deretter det återstående af vägen, och han började till och med sjunga en och annan visstump, så att, när han nalkades fru Ilianas gård, kunde man på långt håll höra hans ankomst.

När han inträdde i storstugan, befunno sig de tre fruntimren derinne. De båda gossarne hade äfven återkommit, men de voro så upptagna af något, som de hade för händer i ett hörn af rum-

met, att de aktade icke mycket på gårdsfogdens inträde, ehuru de eljest höllo honom hjerteligen kär.

— Guds fred, fru Iliana — sade han — nu menar jag att jag fullgjort hvad mig bort här på gården och på Hammarstad, och nu begär jag urlöf af eder att få begifva mig till min herre, herr Nils.

Iliana såg förvånad på honom, men fru Brita sprang upp emot honom och slog tillsammans sina händer, af fruktan dock lika mycket som af glädje, ty hon visste knapt, om hon vågade yppa för sin ädla fränka det rätta förhållandet.

Men Hollinger hyste derutinnan inga betänkligheter, utan omtalade för fru Iliana, huru allt hängde tillsammans, och att han nu fullbordat sitt värf.

— Hvarken konung Carl eller min herres broder, herr Svante på Ekesjö, skall vidare oroas af några orättmätiga fordringar af eder fränka, fru Brita på Hammarstad! — sade han.

— Huru har väl detta tillgått? — sporde Iliana, som dock fattades af oro, när hon betänkte, hvilken sorg och smälek det skulle förorsaka hennes släkt, om en så smutsig rättegång väcktes mot hennes fränka.

Hollinger, som anade hvad som föregick inom henne, lugnade henne dock.

— Papperen äro förstörda i min närvaro — sade han — och jag menar, att min herre, herr Nils, skall lika väl som I, fru Iliana, hålla mig räkning derför, att allt har kunnat ske utan buller och utan alla utläggningar af onda tungor, hvilka prassla liksom torrt löf i ett murhorn, så fort en sak drages till tinget.

Fru Iliana tryckte rörd den redlige svennens hand och gaf honom gerna sitt urlöf att draga till herr Nils.

I detsamma hördes en häst stanna på gården, och kort derefter slogs dörren upp, och en dam-

mig ryttare trädde öfver tröskeln. Fru Brita igenkände genast en af sin mans svenner, och hennes hjerta började klappa af en oförklarlig oro. Blotta åsynen af den dystre svennen utöfvade ett sådant inflytande.

Hennes oro bekräftades också, när svennen framfört sitt ärende och omtalat Penningebys brand. Hollinger, som kastat ögonen på hvad de båda gossarne hade för sig, blef stående mållös hållande i handen ett knippe större och mindre-runda föremål, som han upptagit från gossarne. Desse glömde både honom och sin sysselsättning och sprungo fram till modren.

En ström af tårar gaf slutligen utlopp åt fru Britas smärta. Men Svante trädde midt framför henne och sade, i det han sträckte ut sin hand:

— Var tröst, moder kär . . . den lede erkebiskopen lärer nog få så godt igen, om icke ändå värre!

Senare hade fru Brita ett långt samtal med de båda svennerna, och samma qväll redo desse jemte den tröge Faste, hvilken fru Iljana välvilligt försåg med häst, norrut för att öfver Södertelge och Arboga skynda till herr Nils i Dalarne.

XVI.

Den blifvande biskopen.

Det var Torsdagen den 14 September. I Nyköping hvimlade det af folk. Ej blott stadens borgare med sina rådmän och borgmästare visade sig i sina högtidsdräkter på de till trängsel fyllda gatorna, utan der sprungo från tidigt på morgonen småsvenner i alla möjliga dyrbara dräkter mellan hopar af andra svenner i blanka harnesk, alla med sina herrars färger och sköldemärken på ett eller annat sätt anbringade på sin kläde- eller härbonad. Allt var lif och rörelse, och på krämarnes glada anleten syntes det tillräckligt, att sådana möten af herrar, som nu här pågick, voro tillika goda marknader för dem.

Konung Carls dotter, jungfru Magdalena, hade anländt till staden, åtföljd af sin frände Johan Kristersson (Wasa), en af den gamle drotsens yngre söner, som var gift med en dotter till konung Carls halfsyster Brita Bjelke. Herr Johan, hvilken i likhet med sin fader och sina bröder hittills stått afgjordt på Danskvännernas sida, hade genom detta giftermål blifvit så småningom dragen öfver på konung Carls och den svenska sidan. Hans husfru, som också hette Brita, var syster till Sten Sture, Nils Sures vän, hvilken på ett så

framstående sätt utmärkte sig under biskop Kettil i slaget på Hälleskogen, men det oakadt ingalunda af erkebiskopen och hans vänner blifvit framhållen efter förtjenst. Detta var dock helt naturligt, enär hvar man kände, huru varm vän herr Sten var af konungen; han delade deruti samma lott, som många andra och i första rummet konungens svåger, den ädle och tappre Gustaf Carlsson (Gumsehufvud). Denne hade efter sin svågers fall dragit sig tillbaka och endast skött sina åligganden som lagman i Upland, en värdighet som han beklädde sedan år 1454.

Afven han hade nu anländt till Nyköping för att såsom närmaste frände närvara vid konungadotterns giftermål med herr Ivar Axelsson (Tott).

Detta bröllop, hvartill allt hvad Sverige då egde framstående och utmärkt blifvit inbjudet, var en orsak till den stora herresamlingen, som nu egde rum i Nyköping. I sjelfva verket funnos dock flere. Här skulle en brytning ske mellan dem eller den, som egde makten, och dem, som ville komma i åtnjutande af densamma. Här skulle ock förhållandet till Danmark och konung Christian afgöras. Denne hade hitsändt erkebiskop Tuve från Lund, sin sluge marsk Clas Rönnow och herr Eggert Frille, hvilka tillsammans med sjelfve brudgummen skulle vara hans fullmäktige.

Icke under därför, om staden Nyköping under dessa dagar företedde en tafla af det rörligaste och brokigaste lif, särskildt denna dag, då sjelfva bröllopet skulle ega rum.

En bland dem, som tidigast visade sig, var en munk, hvilken utträdde från gråbrödraklostret, åtföljd af ingen mindre än gårdjeknen sjelf. Den förres ansigte kunde man icke se, emedan det var helt och hållet inhöljdt i munkkåpans hufva. Den senare åter tycktes vara en from och välmenande man, ur hvars åldriga drag lyste både oro och ängslan.

— Dröj blott ännu ett par dagar hos mig i klostret! — sade han till den bortgående, som stannade och tycktes betrakta talaren.

— Käre broder — sade denne slutligen — Gud skall veta, huru jag ville bida min timme i ro hos dig, men jag har min skickning att fylla, jag har andra att lyda.

— Det är just derom, jag hade ett och annat att spörja dig, broder!

— Samme man samma rum nej, nej, gode broder stjernornas linier hafva utvist min väg, jag har ej trott på dem, när de visat mig min gernings omöjlighet, emedan jag företagit den i otid Men nu sammanlöpa de, hans och min, och der de skära hvarandra, der måste det ske hvad är väl människans vilja mot Guds, och jag är Herrans redskap

— Om du dock viste, huru mitt sinne är fullt af oro för dig

— Kände du deremot den fröjd, som råder i mitt sinne, försvunne din oro, och du skulle tacka och lofva den heliga trefaldighet, att min dag har kommit ack, länge, länge, har min gamle herre väntat på sin tjenare! Bed för mig broder, vi lära icke mera se hvarandra här i verlden!

Dermed gick den hemlighetsfulle munken ut på den öppna platsen framför klostret. Gårdjeknen stod och såg efter honom, huru han gick fram till den gatan, som ledde till slottet, och först när han der i människohvimlet förlorade honom ur sigte, gick han åter in. Dock ängslades den gode mannen djupt i sitt hjerta och han gick orolig fram och åter uti refektoriet. Men efter någon stund kom en munk, som varit utåt skärgården och på sin hemväg mött broder Andreas ett stycke på andra sidan slottet. Han hade legat på knä vid en sten ett stycke från stranden, och han hade haft hufvan tillbakaslagen. Munken hade ej velat afbryta honom, men han hade sett sig om under

vägen och alltid sett honom i samma bedjande ställning, tills han plötsligen försvunnit. Sannolikt hade han gått bakom stenen för att fortsätta sin väg och derigenom bortskymts för den åt staden vandrande.

Denna förklaring antog den gode klostergardianen för god, och dermed återvände lugn i hans hjerta, så att han kunde egna sig åt de förrättningar, hvilka hans befattning kräfde.

Hade den till sitt kloster återvändande munken gjort sig mindre brådt och närmare tagit den bedjande broder Johannes i betraktande, och hade han haft reda på tillgångarna till slottet så, som Johannes hade, så skulle han hafva kunnat lemna sin förman underrättelser, hvilka ökat hans oro lika mycket, som de nu förminskade den. Ty den gamle munken hade visserligen försvunnit bakom stenen, men under jorden på väg till slottet.

Här var allt på det dyrbaraste fejdadt och rustadt till bröllopet. Slottsherren, herr Erik Axelson hade icke sparat någon kostnad för att få allt så lysande och praktfullt som möjligt. Matsalen, der bröllopsmåltiden skulle intagas, och de angränsande rummen, hvilka lågo i den nybygda och förut oinredda delen af slottet, voro alla behängda med nya från Flandern inköpta tapeter, på golfven lågo präktiga mattor, och de långa bänkarna och stolarna voro beklädda med hyenden af olika färger, men alla rikt broderade med guld och silfver.

Och öfver allt, i alla rum och alla gångar samt nere på borggården hvimlade det af svenner, alla i de ståtligaste kläder.

Borgherren sjelf satt i ett af de inrerummen, till hvilket dörrarne voro stängda. Han var inbegripen i ett samtal med sin förtrogne, Olof Råd.

— Erkebiskopens närmaste vänner äro här redan — yttrade herr Erik med rynkade ögon-

bryn — men han sjelf skulle icke komma, säger du, Olof, huru skall jag det förstå?

— Det veten I väl, herre, att när man länge jagat räfven, så stänger han in sig innerst i sin håla. Erkebiskopen anar oråd eller rättare, han vet hvad som här skall komma att ske, och att han icke med makt skingrar bröllopsskaran, det bevisar icke annat, menar jag, än hans vanmakt.

— Han gör oss dock dermed ett streck i räkningen

— Visserligen icke, herr Erik, så sant jag är eder dibroder och har mitt gamla förstånd i behåll, skall Axelens makt här i dessa dagar stiga så högt, att nordens trenne riken skola se det med undran I blifven riksens föreståndare, derpå vill jag lefva och dö. Sjelf hafven I vunnit alla dem, som äro missnöjde med erkebiskopens regemente, eder broder herr Ivar skall med konungadotterns hand vinna alla dem, som hoppas på att återfå konung Carl

— Ja, vore så väl denna dagen öfver, och min broder väl genom kyrkans band förenad med sin kungliga brud! Jag vet icke, Olof, men det förefaller mig ibland, som om min makt vore likt ett glas, hvilket kan krossas i min hand Jag fruktar för allt, äfven det obetydligaste, så snart det rör detta bröllop, ty jag inser det mer än väl, skulle något komma vid vare sig min broder eller konungens dotter, så att deras förening ej kan komma till stånd, så är mitt arbete blott halfgjordt och min makt för ringa att bjuda erkebiskopen spetsen!

— Hvad vigseln beträffar, kan jag icke fatta, att I numera behöfven hafva någon oro, sedan denna dag väl runnit upp om några timmar skall den saken vara bestäld.

— Dock kan på en timme det ske, som stör tar årslångt arbete! Slikt har händt mången gång. Dock må vi hoppas Men Stockholms

slott, Olof, det behåller erkebiskop Jöns, och min makt som riksföreståndare blir ringa, om jag icke hafver rikets förnämsta slott i värjo!

Olof Råd besinnade sig en stund, men så såg han hastigt upp och sade:

— Det skall Stockholms borgare förhjelpa eder till!

— Stockholms borgare! — utropade herr Erik helt förvånad.

— Ja erkebiskopen har ringa makt emot den, öfver hvilken I hafven att förfoga, när I väl blifvit utsedd till rikets föreståndare

— Godt och väl, Olof — inföll herr Erik ifrigt — men Stockholms borgare lära dock icke spränga portarne till Stockholms slott, sutte ock erkebiskop Jöns alldeles ensam derinne!

— I hafven så brådt, herre, att jag hinner icke säga eder, huru det skall gå till, att Stockholms borgare skola gifva eder slottet i händer! — Sedan I väl blifvit riksens föreståndare, och sedan de öfriga sakerna här blifvit ordnade, som I viljen, så att konung Carl fått sina gods igen, så skolen I utan att töfva med de här församlade herrarne draga till Stockholm Erkebiskopen skall icke kunna sätta femtio svenner emot eder Nå väl, i staden riden I in, som om han vore eder egen, och sedan

— Nå väl sedan, Olof?

— Sedan skolen I börja underhandla med erkebiskopen, och då vill jag väl se, om icke . . . ja, jag vill icke heta Olof Råd, om jag icke förmår ställa så till, att erkebiskopen med glädje lemnar Stockholms slott för att frälsa lifvet.

Herr Erik såg med ökad förvåning på sin tjenare.

— Borgarne — sade denne — äro så förbittrade på erkebiskopen, att det behöfs en ringa vindpust för att iå lågan att slå ut, och då, när massan ropar på blod, då skolen I uppträda och

rädda den hotades lif, och så . . . nu torden I förstå mig, herr Erik?

Slottsherren nickade, men försjönk i tankar. Dock tycktes det derunder ljusna allt mer och mer för honom, att döma af den tillfredsställelse, som utbredde sig öfver hans ansigte.

— Man har sagt mig — yttrade han derpå — att erkebiskopens förtrogne, kaniken Helmik från Upsala befinner sig i staden? Jag menar, att han skulle kunna lemna mig en och annan upplysning af vigt i detta ärende . . .

— Försigtighet, herre, försigtighet — föll Olof honom i talet — slugare man, än denne, finnes icke i riket, och han är erkebiskopens med hull och hår, och skall nu genom honom tillträda biskopsstolen i Wexiö . . . Jag vet det genom herr Ove Lauritssons småsven, som nu är skrifvare i erkebiskopens kansli . . . kaniken fick sjelf uppsätta brevet till domkapitlet äfvensom ett bref till den heliga stolen i samma ärende. Jag skulle därför tillstyrka, att I icke låten den herren komma eder för nära . . . För mina ögon, är han eder farligaste fiende.

— Käre Olof — svarade herr Erik leende — jag har väl förr i min dar haft att göra med dem som farit med list och svek . . . tro mig du, jag kan både leka med ormen och trampa honom på hufvudet, så att han dör! . . . Vet du, hvar kaniken hafver sitt herrberge?

Olof visste det, och han fick sjelf i uppdrag att hos kaniken anhålla om ett samtal för sin herre.

Helmik befann sig i sitt rum, när Olof inträdde, och hade icke det minsta att invända mot att gå upp på slottet till herr Erik, något som Olof icke väntat, emedan det dock var emot rådande bruk att en lekman, äfven om han var slottsherre såsom nu herr Erik, kallade till sig i stället för att sjelf söka upp en andlig man, som

var så framstående att han kunde sättas i fråga till en biskopsstol. Men det var ej blott denna omständighet, som föreföll Olofs skarpa öga oväntad.

Kaniken förrådde i hela sitt väsende en så sällsam blandning af oro och säkerhet, af fruktan och hopp, skygghet och djerfhet, att den erfarne svennen icke kunde undgå, att fästa sig dervid och börja tänka öfver, hvad som möjligen kunde hafva försiggått eller försigginge inom honom. Ifrån hvilken sida, han än såg saken, kunde han dock icke komma till någon annan slutsats än den, att den sluge prelaten hade en och annan svårighet att öfvervinna med afseende på sin blifvande biskopsvärdighet, och att möjligen herr Erik dervid kunde blifva honom till någon hjälp, så att han därför var så benägen att gå dennes uttalade önskan till mötes.

Ett eget, betydelsefullt, men vidrigt leende spelade på Helmiks tunna läppar, sedan han blifvit ensam.

Han framtog ur en mindre reskoffert en helt liten låda af skinn, ur hvilken han åter framtog ett par små flaskor. Dessa höll han upp emot dagern, den ena efter den andra, skakade dem häftigt, så att vätskan bildade skum på ytan, och betraktade dem derunder mycket noga. När han fann, att det var, som det skulle, spred sig åter det hemska leendet på hans läpp och han stod en stund med öfre delen af kroppen något framåtlutad och ögonen spanande i rymden framför sig, under det han sagta vägde de små flaskorna i handen.

— Ett biskopsdöme! — hviskade han, liksom om känslorna strömmat så våldsamt inom honom, att han icke kunde återhålla ett uttalande af hvad som satte dem i rörelse.

Och så såg han på flaskorna i handen och log igen, under det han upprepade:

— Ett biskopsdöme . . . ett biskopsdöme!

Sedan han derefter omsorgsfullt reglat dörren, satte han sig ned vid bordet och drog af sitt högra pekfinger en ovanligt stor ring, i hvilken en sten af något dunkelt, ogenomskinligt ämne var infattad. Genom en lätt tryckning på ena sidan kunde ringen öppnas och visade då, att han var ihålig.

Helmik tog nu propparne ur de båda flaskorna och hælde något af hvarderas innehåll i ringen, hvarpå han åter tillslöt denna och satte den på fingret igen. Flaskorna nedlade han i den lilla skinnlådan och stoppade denna i en ficka under sin mantel.

Så utrustad, lemnade han sitt herrberge och begaf sig upp till slottet.

Här gick han uppför den trappa, som var närmast borgporten och som ledde till de gamla rummen. Han mötte flere af slottssvennerne, men då han icke sporde dem till och ingen af dem visste, att han kom på kallelse af slottsherren, men till följd af hans höga andliga värdighet ansågo honom icke kunna förmenas att gå hvart han ville, så gingo de förbi honom efter att blott hafva stannat och vördsamt helsat.

Sålunda kom Helmik in i den gamla matsalen. Här stodo stora bord, fyllda med bakverk och finare anrättningar af alla slag. Det var tydligen för tillfället afsedt till ett slags skänkrum, emedan stegerhuset var för långt aflägsset för att derifrån kunna beqvämt passa upp på de talrika bröllopgästerna. Helmik såg sig förvånad omkring, men inträdde i det närmast angränsande rummet.

Detta var jemförelsevis tomt. Endast utmed första väggen stod ett långt bord, fullsatt med stora dryckeskärl, försedda med sina påskrifter, hvad hvart och ett innehöll.

En blyxt lyste i prelatens öga, och han nal-

kades med mjuka, knappast hörbara steg ändan af bordet, der några dyrbara bågare af guld och silfver stodo.

Denna ända af bordet slutade invid en fönsterfördjupning, på hvars mot bordet sluttande vägg hängde en liten oansenlig tafla. Helmik höll på att sträcka ut handen mot en af bågarna, hvarpå stod namnet: Ivar, då i detsamma Olof Råd kom in i rummet, och han hastigt kastade blicken på den lilla taflan, som sålunda blef hans räddning från en förklaring, hvilken han i annat fall icke kunnat undgå att afgifva.

Taflan förestälde frälsaren i Getsemane, då Judas kysste honom för att förråda honom åt krigsknektarne.

— Jag har gått vilse — sade han leende åt svennen — men den lilla taflan här i fönstersmygen har narrat mig att dröja här längre, än jag eljest skulle hafva gjort!

— Herr Erik befinner sig i andra delen af slottet! — sade Olof, hvars misstänksamhet ökades — jag fick af svennerne veta, att I tagit denna vägen och jag skyndade därför att föra eder till rätta Viljen I nu följa mig, skall jag föra eder till herr Erik.

Kaniken nickade, och så gingo de.

Herr Erik mottog den farliga prelaten med alla uttryck af välvilja och hade ett långt samtal med honom i ett af de inre rummen. När de åter kommo ut i matsalen, der borden nu stodo dukade, tycktes det, att döma efter deras utseende, som om båda funnit sig synnerligen belåtna af sitt ömsesidiga tankeutbyte.

Just som de kommo förbi den sida af bordet, der brudgummen under gillet skulle sitta, stannade kaniken, och hans blick fästades på ett stort dryckeshorn af förgylldt silfver, prydt med infattade ädelstenar, och på ömse sidor om detta gyllene bågare, af hvilka han i den ena igenkände

densamma, som han vid sin ankomst sett i det afsides belägna rummet i den andra delen af våningen. Namnet Ivar stod der inristadt, medan det motsvarande fältet på den andra bågaren var tomt.

Herr Erik log ett förbindligt leende, ty hvilken ser ej gerna sin rikedom beundras i synnerhet i den form, der tidsandan företrädesvis älskar att låta densamma uppenbara sig.

— Det är en gammal klenod i min släkt — upplyste han och pekade på det stora hornet — jag har ärft den nu efter min broder, herr Olof, Gud hans själ nåde, och jag har velat, att min broder Ivar på denna dag skulle begagna det att derur dricka sin brud till Mjödet är ock af gammal brygd och hitfördt från Lillö i Skåne.

Helmik såg högst lifvad ut af dessa underättelser, som om det just varit hans sak att känna till och beundra gamla minnesmärken från fordom.

— I vår släkt — tillade slottsherren — har äfven den sed varit gällande, att innan brudgummen med bröllophornet dricker sin brud till skall den förnämste närvarande presten uttala välsignelsen öfver brudpar och dryck

— Biskop Hans i Skara således? — inföll Helmik.

— Ja, biskop Hans! — svarade herr Erik, men tycktes vara tveksam, naturligtvis med anledning af erkebiskop Tuves närvaro; dock tillade han, liksom afgörande inom sig sin villrådighet — jag är numera, såsom ock min broder, en svensk riddersman.

— Så vill ock jag — yttrade Helmik med en min af djupt och andäktigt allvar — så vill ock jag för att visa min erkänsla för det förtroende, som I nyss under vårt samtal hafven gifvit mig, uttala min välsignelse öfver denna dryck och detta brudpar!

Och han gick fram till bordet och lutade sig öfver bänken samt utsträckte båda händerna öfver hornet, så att den venstra betäckte den högra. Hans stämma var nästan rörd, när han framsade välsignelsen, och herr Erik gjorde derunder andäktigt korstecknet.

När Helmik åter vände sig om mot riddaren, lyste hans ögon med ett förunderligt och obeskrifligt uttryck. Han kunde icke hafva sett tryggare, lugnare och mer belåten ut, om han stått i begrepp att mottaga smörjelsen till Sveriges rikes erkebiskop för att icke tala om den mindre ansenliga biskopsstolen i Wexiö.

— Hafven redelig tack, vördige herre, för eder välmening! — yttrade herr Erik och tryckte den välmenande kanikens hand, hvarpå de följdes åt genom salen.

Kort derefter började klockorna ringa och bröllopsgästerna samlas, och hela den lysande skaran af prelater, riddare och svenner af vapen, hvartill slöto sig de inbjudna borgmästarne, begaf sig i högtidligt tåg till kyrkan. En stor mängd människor hade samlat sig omkring slottet och öfverallt der tåget framgick, och alla beundrade prakten hos riddarne och skönheten hos bruden och hennes tärnor, bland hvilka man äfven såg unga Ingeborg Åkesdotter (Tott). Bruden var drottning Karin upp i dagen, så mycket påminde hon om sin moder, och från henne leddes tanken till hennes fader, den gamle konungen på Raseborg. Månet hopp tändes den dagen, att nu en annan tid skulle begynna och riket komma i sin rätte konungs händer igen. Så mycket — menade man — skulle väl konungens dotter förmå öfver sin mäktige man och hans mäktiga släkt.

Ack, de visste icke de, huru föga konung Carls dotter förmådde. Det var med henne som med kung Ingevalls dotter i sagan, men till en del blott.

Gåsa lille grå,
för kung Ingevalls dotter öfver å!

sade konungadottern i sagan, och trollorden hjälpte henne, och nu borde de äfven hjälpa Magdalena. Men det är så mellan dikten och verkligheten, att den senare blott delvis och ofullständigt slår in och passar till den förra. Konung Carls dotter var väl förd öfver å, men icke längre, och det hvilade endast inom det fromma och enfaldiga folkets önsknings en fortsättning på verkligheten som skulle blifva lika med folksagans.

I kyrkan var trängseln stor.

Ibland prelaterna satt der den till sitt yttre oansenlige Upsalakaniken, och var någon belåten med sin verld, så var det han. Han blickade omkring sig, som om han redan hunnit sina önsknings mål. Stundom såg det till och med ut, som om han glömt sin försigtighet och alltför mycket dragit uppmärksamheten på sig, men sådant välde hade han dock öfver sig, att han genast rättade sig och antog en uppsyn, som mera anstod hans ännu underordnade ställning.

Det fans en viss likhet mellan erkebiskop Jöns Bengtsson (Oxenstjerna) och denne hans förtrogne. De egde båda samma ihärdighet, samma förmåga att oafvisligen hålla fast vid sitt mål, äfven om de endast omärkligt nalkades detsamma. De egde ock båda samma rymlighet i sina hjertan med afseende på val af medel. Hvarje sådant, som säkrast ledde till målet, äfven om det kräfde lång omväg, var det bästa, och löften, tro och eder skötes dervid åt sidan eller krossades utan ringaste betänklighet. Men de skilde sig ifrån hvarandra i afseende på sina syftemål. Erkebiskop Jöns satte sitt högre, det gälde för honom Sverige, under det att för hans förtrogne sjelfva detta Sverige och hvad som rörde dess ve och väl endast så till vida hade något värde, som det närmade eller fjärmade honom till sitt enskildta mål. Der-

för blir den förres verksamhet, huru mycket mörker det än råder omkring hans minne, lika storartad, som hans underordnades blir liten och usel. Det är dock tyvärr hvarken första eller enda gången, som enskild fördel, ja enskild hämndelust begagnat Sverige, fosterlandet såsom medel!

Helmik var son af en till Stockholm inflyttad Tysk och hade redan tidigt fästat uppmärksamheten på sig för sitt goda hufvud och sina lyckliga anlag. Han hade ock till följd deraf kommit till skolan i den erkebiskopliga stiftsstadens och äfven der fästat sina lärares och förmäns förhoppningar vid sig, så att han snart äfven blef föremål för de högstes omhuldande. De dåvarande erkebiskoparne Johan Gerkersson och Arnold voro dock män, hvilkas ynnest icke vägde mycket hvarken bland lekte eller lärde. Men emellertid erhöill den unge Helmik understöd att företaga en utländsk resa och vistas vid universitetet i Paris eller i Bologna i Italien. Om det var till följd af någon tjänst, som Helmik varit i tillfälle att göra någondera af dessa män, eller om det var blott och bart såsom ett erkännande af hans förtjänst, det visste ingen. Derute i Tyskland sammanträffade han med den då af Upsalakapitlet utvalde erkebiskop Olof, hvilken konung Erik på inga villkor ville erkänna, och han lyckades äfven vinna dennes förtroende, så att han lofvade honom vid sin hemkomst taga honom till sin kansler. Erkebiskop Olof kom också hem — det var, när Engelbrekt började sitt befrielsekrig — och äfven Helmik kom hem.

Men då var det slut med hans gunst hos erkebiskop Olof. I stället för att blifva dennes kansler blef han skrifvare hos den vid samma tid hemkomne Jöns Bengtsson (Oxenstjerna), och när denne blef erkebiskop, blef han kanik, och nu skulle han blifva biskop i Wexiö, och hvem vet, om han icke, der han nu satt bland biskopar och prelater med den mäktige herr Erik Axelssons smickrande ord

ännu ljudande i sina öron; — hvem vet, om han icke redan umgicks med tankar, som syftade ännu högre och som måhända kunnat sätta honom gent emot sin hittillsvarande gynnare såsom hans fiende?

Sedan vigselakten var slut i kyrkan, gick tåget lika högtidligt tillbaka till slottet, der först en lysande dustridt var anordnad, som fortfor till frampå qvällen. Då spelade musiken upp, och man begaf sig upp på slottet, der dans och allehanda lekar skulle anställas.

Helmik gick med högburet hufvud och utan att besväras af sin hosta vid sidan af biskop Hans från Skara uppför slottstrappan. De voro bland de sista, ty biskopen hade länge stått och betraktat slottsbyggnaden, synnerligast Folkungatornet, och Helmik hade dervid lemnat honom åtskilliga upplysningar.

När de nu kommo uppför trappan, var musiken och dansen redan i full gång. Kaniken kom dervid, liksom af en händelse, att skiljas från biskopen och begaf sig till matsalen, der han ilade fram utefter det långa bordet, som om han glömt eller förlorat något. Han sade också till en sven, som skyndade honom till mötes, att han under samtalet med slottsherren tappat en dyrbar ring, och svennen började leta omkring på golvet.

Helmiks öga hvilade endast på bordet, och hans oro tycktes blifva större ju mera han såg derpå. Det stora bröllophornet var försvunnet. Han påminste sig då, att han före samtalet med herr Erik varit i ett annat rum, och han ville därför begifva sig dit. Svennen ville följa, men han klappade honom på hufvudet och sade vänligt, att han nog skulle söka sjelf. Han visste väl, hvad han egentligen ville, ty hans blifvande biskopsdöme var dock så nära förenadt med det gyllene bröllophornet, att han hade ingen ro, förr än detta var ordnad så, som sig borde.

Så ilade han till det afsides belägna rummet, och lyckan var med honom. Han mötte ingen, och när han inträdde i det dunkelt upplysta rummet, var det första som mötte hans blick det sakenade hornet. Helt och hållet liksom dragen med trollmakt till detta horn, sköt han sakta till dörren och nalkades bordet der det stod.

Men vid den motstående väggen befann sig liksom en grå skugga och ett par flammande ögon följde med oafslätlig uppmärksamhet alla hans rörelser. Han lutade sig öfver hornet. Det var ännu fullt af mjöd. Men för att ännu mera förknippa sitt biskopsdöme med detta innehåll tog han hastigt upp de två små flaskorna och hælde deras innehåll i bröllophornet.

— Biskop! — yttrade han, i det han reste sig upp och med ögonen liksom slukade det strålände hornet.

— Judas! — hördes i samma ögonblick en dof, graflik stämman.

Helmik flög till och hans ansigte blef blygrått. Men stämman fortfor:

— Judas, Judas, hvi förråder du menniskones son med kyssande?

Och en knotig hand knöt sig omkring den skälfvande Helmiks arm, och han vacklade maktlös framåt, som om all kraft och all styrka öfvergifvit honom. Midt i rummet stod en stor karmstol, och der sattes han ned af den förfärlige skuggskepnaden, som tycktes öfver honom ega en öfvermenskelig styrka.

— Bed, bed, olycklige — yttrade skuggan — nu är din tid ute Här, just här, der du en gång gaf den ädlaste bland män döden, här skall ock du dö så är det skrifvet, och jag utför Gudsdomen! Just i denna stolen satt min herre, gamle erkebiskop Olof hur blid var han icke, och hur längtade han icke att skapa frid och rolighet ibland menniskorna! Det var just

i detta samma rum. Finner du, Helmik, att det gifves en makt utöfver människans . . . ? Drag dig till minnes och tänk uppå, hvad han sade dig, min salige herre, när han varnade dig för de vägar, som äro onda, när han gaf dig sin tillgift efter din återkomst från Tyskland och lofvade dig förgätandet af det framsfarna, blott du lofvade honom att vika af från det onda och vandra i Herrans fruktan ostraffeligen . . . ! Ser du, nu är för mig intet i allt detta fördoldt. Du hade låtit af det snöda guldets förleda dig att förråda din herre . . . det må nu hafva varit konung Erik eller någon af hans vänner, som hviskade de der orden i ditt öra Den heliga trefaldighet bevarade min herre, så att han kom hem . . . och när han då tillgaf dig ditt brott, så lönade du hans godhet med ondo . . . Du svor hans död . . . minnes du orden, som undfölla dig, när du här i detta rummet satte giftbägaren till hans läppar, minnes du hvad du sade till den döenden, att du hållit din ed? . . . Jag svor ock en ed, Helmik . . . att upptäcka min herres mördare och att hämnas hans död, och nu står äfven jag vid mitt mål! Bed därför, bed . . . ty nu är din död förhanden.

Helmik satt, som om han redan varit död. Hans tunga var bokstafligen, såsom det står i solsången, förvandlad i träd, och hans öga stirrade glasartadt på den dunkle hämnaren.

Då framträdde ur den mörkaste delen af rummet Olof Råd. Han, hvars verksamhet aldrig hvilade, hade anat oråd genast vid den opåkallade välsignelsen, som kaniken uttalade öfver hans herres dyrbara horn, och han hade därför icke under hela dagens lopp släppt det ur sigte, utan med afsigt burit det hit till detta rum för att sjelf kredensa det åt sin herre, sedan han först slagit ut det af Helmik välsignade mjödet och påfyllt nytt.

Under sin vistelse i det afsides belägna rum-

met hade han då sett först den spöklika munk-skepnaden inträda och sedan kaniken. Nu var allt klart för honom. Han öfverlade blott med sig sjelf, om han icke skulle tillkalla sin herre, för att denne måtte bevittna och sjelf döma öfver nidingen. Men munken fattades, sedan han talat ut, liksom af en yrsel och svängde en blank klinga öfver kanikens hufvud. Det behöfdes blott en blick för att se, det icke ett ögonblick var att förlora.

Han fattade därför hornet och skyndade fram till munken, hvars hand han sökte hejda.

— Håll, håll — ropade han — I veten icke, att den fromme herren samlat ytterligare skuld på sitt hufvud!

Munken såg på svennen med ögon, som om äfven han redan förlorat förmågan att förnuftigt tänka. Men Olof höll fram hornet och tillade:

— Här, sen I, gråbroder . . . här hafver han brygt en soppa, hvarmed han ville taga lifvet af dagens brudgum och brud och kanske ännu flere . . . Ja, här vid bröllopgillet i dag! I viljen icke tro mig?

Det tycktes, som om en gnista fattningsförmåga tändts i munkens djupa öga.

— Derför är det min vilja — fortsatte Olof — att vi lägga honom tvenne vilkor före, att töma hornet eller att dö för ditt svärd, gråbroder.

— Herre, Herre allsmäktige! — utropade den gamle Andreas och sjönk ned på sina knän. — Du äst närvarande och hafver förbarmande med din tjenare, eftersom du vill taga blodsskulden från hans händer!

— Se så, vördige herre — sade Olof, som icke var fallen för att onödigtvis draga ut på tiden med en sak, hvilken kunde afgöras med ens — se så, I hafven hört vilkoren, väljen, men väljen snart . . . ty med lifvet kommen I dock aldrig härifrån.

Ett hjertslitande, ett förfärligt rop undslapp Helmiks darrande läppar. Kanske trodde han sig se någon skymt af hopp i den förändring, som redan inträdt i afseende på hämndens verkställare. Men den bistre Olof tog honom snart ur denna tro.

— I gören oklokt att ropa så — sade han — ty dermed gören I eder sak värre. Kommer någon af slottsfolket hit åt, så tillkallar jag min herre, herr Erik, och med honom följa nog flere, och då skolen I töma hornet i närvaro af dem, hvilka i kyrkan och vid bröllopståget voro edra likar!

Kaniken såg på den talande, men för honom innebar hvarje den minsta tidsutdrägt en tillökning i hopp om räddning, och han ropade ännu en gång högre och gällare än förut.

Det var dock som förgjordt. Ingen enda tycktes höra hans rop. Blott en och annan halfqväfd ton af dansmusiken trängde in i rummet under den hemska tystnad, som inträdde efter det förtviflade ropet.

Olof ryckte upp sitt svärd.

— Ännu en gång, hvilketdera vilkoret blifven I vid, lede förrädare? — sporde han.

Den lille spenslige kaniken sprang upp, fattad af en vansinnig yrsel. Han ämnade tydligt i sin förtviflan kasta sig öfver den starke Olof, som med hornet i ena handen och svärdet i den andra haft svårt att reda sig. Hade dervid hornet slagits ur hans hand och innehållot tömts ut, så hade det ock kunnat blifva svårt att öfverbevisa nidingen om hans brottslighet.

Så långt kom det dock icke.

Ett väl måttadt bugg af Olofs väldiga arm fälde mördaren till marken i samma ögonblick, som han sprang upp från stolen.

— Torde hända, att I nu finnen, det hämndens timme är inne och att I dock icke skolen undgå edert välförtjenta straff! — yttrade Olof, i det han lutade sig ned öfver den fallne.

Gamle Andreas låg fortfarande på knä och bad med uppsträckta händer.

Men Olof tog icke ögonen från Helmik, hvars svarta själ tycktes få sitt bästa uttryck i hans nu på det hemskaste sätt förvridna anlete. Några ögonblick förflöto, och så reste sig Helmik upp och stödde sig matt på armbogen.

— Hvad fordrar du för att skänka mig lifvet, sven? — hväste han och hans öga stirrade så hemskt.

— Så tänker du då i sjelfva dödsögonblicket på list och svek! — blef Olofs svar.

— Allt, allt vill jag gifva dig . . . du skall se, det är godt att hafva mig till vän . . . ! Ha, hvad det lyser! Ser du, allt detta skall blifva ditt . . . Säg, vill du tjena mig . . . ?

Blick och ansigtsuttryck utvisade, att dödsångesten försatt den olycklige i ett tillstånd af yrsel. Men så förfärlig var han att skåda, så djefvulskt var det förvridna leendet, att Olof drog sig rysande tillbaka, så härdad han än var.

Några ögonblick förgingo, så lyfte den döende upp den andra handen, som om han famlat efter något.

— Det bränner som eld — framstammade han — gif mig att dricka!

Och Olof höjde bröllophornet till hans läppar, och han drack.

Ännu en stund höll han sig uppe, men hans tunga kunde ej mer framsäga ett redigt ord, och efter en kort stund föll han tungt tillbaka mot golvet och var död.

Bröllopet i Nyköping mellan herr Ivar Axelson och konung Carls dotter försiggick i öfrigt i allsköns ro och blef en vändpunkt i Axelssönernas öde.

Herr Erik blef af de församlade biskoparne och rådsherrarne vald till riksföreståndare. Man beslöt äfven, att alla äldre beslut rörande konung Carls många gods och gårdar och pantegods skulle gälla först för honom och sedan för hans barn och deras män, herr Ivar Axelsson och herr Erik Eriksson (Gyllenstjerna). Och slutligen i afseende på Danmark afgjordes tillsammans med de danska herrarne, att föreningen rikena emellan skulle ega bestånd, men det var ock det enda, som konung Christian här lyckades vinna. Alla andra frågor, som stodo i samband med denna sak, skulle afgöras på ett blifvande möte i Kalmar följande sommar.

Så hade då herr Erik vunnit, hvad som i så många år varit hans högsta sträfvän, — att blifva den mäktigaste mannen i Sveriges rike. Och det kunde man redan nu, om man något närmare kände till saker och personer, döma, att sent skulle den nye riksföreståndaren lemna makten ifrån sig i en annans hand.

Konung Carls öde undergick ingen förändring genom hvad som skedde i Nyköping.

TESTAMENTET.

HISTORISK BERÄTTELSE I TRENNE AFDELNINGAR
OM SLUTET AF STRIDERNA MELLAN CARL VIII
OCH ERKEBISKOP JÖNS SAMT UNIONENS
OFRIGE VÄNNER INOM SVERIGE

AF

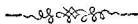
GEORG STARBÄCK.

*Den som hafver en fulltrogen vän,
en och icke flere,
han älske honom väl och hafve honom kär,
så yppas deras glädje dess mere.*

Folkvisa.

ANDRA AFDELNINGEN.

NILS STURE.

STOCKHOLM.
F. & G. BEIJERS FÖRLAG.

GÖTEBORG.

Handelstidningens Bolags Tryckeri, 1871.

TESTAMENTET.

ANDRA AFDELNINGEN.

NILS STURE.

I.

I St: Örjans kapell.

En mörk qväll i November 1466 gingo några män förbi det rikt upplysta biskopshuset i Westerås. En af dem hade svennedrägt och bar svärd vid sidan, och tunga jernsporrar klingade för hvarje steg, som han tog på den stenlagda gatan. De öfrige voro bönder, men helt unga till åren, att döma af det lustiga skratt, som litet emellan skallade från deras läppar.

När skaran kommit förbi biskopshuset, vek hon af på en tvärgata och försvann på en gård i närheten.

— Nu skola vi lell smaka på Peder Färgares öltunna! — yttrade en klangfull stämma, just som den siste af skaran gick igenom porten, och med ett slag på dörren till boningshuset tillades: — hej, Peder, nu äro vi här, och der skall du lell hålla ord, som du är karl till.

Dörren öppnades, och en äldre borgersman med blått förkläde visade sig på tröskeln. Han såg godmodig och välmenande ut och hade tydligen väntat och till följd deraf äfven beredt sig på besöket.

— Hvar en — sade han — som vill dricka till konung Carls välgång är välkommen till min

tunna! Kommen godt folk, I kunnen väl behöfva en styrketår, eftersom I hafven tagit eder sådant före, som skall lända eder till heder och andra till glädje Gud signe den ädle riddaren herr Nils! Hade jag makten, som jag eger viljan, nog vet jag hvad jag gjorde

— Och hvad, Peder? hvad? — frågade flere röster.

— Jag lade förklädet bort och toge till hillebarden samt gäfv e mig med hull och hår till den stränge riddarens man! — svarade färgaren.

— Det skall du hafva heder af, att du sade de orden, Peder! — yttrade svennen och slog den fryntlige värden på axeln, hvarefter han tillade: — dock kan du gagna honom och hans sak godt, hvar så du bär hillebard eller icke det är min mening om saken.

Medan detta yttrades, hade värden fört de glade gästerna in i sin storstuga, der öltunnan sattes midt på golfvet och der snart det mest glädliga skämt blef rådande. Svennen var dock den, som egentligen förde ordet, och han tycktes äfven var dertill företrädesvis lämplig, emedan han egde ett outtömligt förråd på lustiga berättelser och sett sig mycket om i verlden samt äfven var väl försedd med visor, som han föredrog till allas högsta belåtenhet.

Hvad som dock mest af allt slog an på den lyssnande kretsen var, när svennen började berätta om herr Ivar Axelssons frieri till konung Carls dotter. Det var ett ämne, som rörde folket mycket nära, och när han till slut frågade om någon hade hört visan, som diktats om detta frieri, möttes han af ett oemotståndligt jubel.

— Sjung denna! — sade Peder färgare — och jag vill färga din tröja ny till drapalön!

Svennen log och började:

Det var herr Ivar Axelsson,
han sitter på Gotlands skär,
han säger: „jag vill till Sverige fara
och hemta min hjertaus kär.“

Herr Ivar han bryter den starka bölja för Gotland.

De vinda deras silkes segel
allt upp i förgyllande rå,
så segla de sig till Sveriges skär,
väl mindre än veckor två.

Herr Ivar han bryter den starka bölja för Gotland.

Och midt uti den borgagård,
der axlade han sitt skin.
Så gångar han på Stockholms hus
för Sveriges konung in.

Herr Ivar han bryter den starka bölja för Gotland.

Det föll ingen in att spörja, huru sångaren kunde så uppenbarligen förvrida sanningen och sätta Stockholms hus i stället för Raseborg. Sveriges konung borde finnas på Stockholms hus, och därför var det alldeles naturligt, att sångaren eller diktaren skulle låta honom der uppträda. Man fästade sig i allmänhet mindre vid det tillfälliga och oviktiga, än vid det väsendtliga, och därför äro äfven de historiska folkvisorna endast i allmänhet sanna. Här var frieriet hufvudsak, men *hvar* det skedde, det hörde, att vi så må säga, till taflans duk. Ett underlag behöfdes, men ingen fästade sig vid, om det var af träd eller sten, blott de allmänna dragen, som derpå anbringades, voro sanna och igenkänneliga.

Sångaren fortfor med ökad lif, ju mera han märkte, att hans föredrag mottogs med bifall:

Det var herr Ivar Axelsson,
han inför dörren går,
och det var konung Carl Knutsson,
han upp för honom står.

„Hell, sitten I, herre Carl Knutsson,
en konung öfver Sveriges rike,
och vill I gifva mig eder dotter,
om jag kunde vara hennes like?“

„Och skall jag eder min dotter gifva,
som för edert bo skall råda,
då skolen I drifva konung Christian ut
och biskoparna båda!“

Herr Ivar han bryter den starka bölja för Gotland

Och alla de innevarande instämde i slut-
orden:

Herr Ivar han bryter den starka bölja för Gotland.

Det inträdde en stunds tystnad sedan svennen slutat. Enhvar genomgick för sig visans innehåll. Till slut tog Peder färgare till ordet, i det han höjde en mugg öl.

— Så mycket säger jag, att nog fick herr Ivar konungens dotter, men huruvida han gifver konungen Sveriges rike, det lærer bli, hvad hvar man får att se.

Svennens ögon spelade lifligt omkring i laget, innan de stannade på färgaren.

— Jag säger det — yttrade han derpå — att hvarken herr Ivar eller hans broder herr Erik, så riksföreståndare som han är, skall gifva riket konung Carl i händer, så vida de icke tvingas dertill Men vi äro män att tvinga dem dertill, om så behöfves talar jag rätt, Peder, eller hvad sägen I?

— Rätt, rätt! — yttrade Peder och tömde sin mugg — och jag vill låta min sista öltunna springa för herr Nils och hans män!

Der dracks ännu en gång för den stränge rid-daren herr Nils, och så började man tala, den ene med den andre. Härunder reste sig svennen upp för att gå. Han hade sin herre att akta på och fick därför icke dröja. De öfrige läto sig emellertid icke därför störas i sitt glada lag, ehuru de visserligen ogera sågo den hurtige svennen skiljas ifrån sig. Men i detsamma inkommo flere gäster, både svenner och bönder, så att svennens försvinnande gjordes derigenom mindre i ögonen fallande.

Småsjungande fortsatte denne sin väg och lemnade snart staden bakom sig.

Han befann sig på den landsväg, som leder norrut från staden åt Skultuna till öfver Hofdesta äng, der så många gånger redan beväpnade skaror både af allmoge och herremän dragit fram för att skifta hugg med hvarandra. Till venster om honom porlade Svartån och hade så brådt att glida mellan trädens skuggor vid sina stränder, medan öfver hans hufvud stormen for fram och jagade moln efter moln öfver den mörka kösthimmeln. Det suckade i skogen, det hven i rymden och mäktiga, susande vingslag hördes, som om väldiga ryttarskaror rusat fram, fast intet öga kunde se dem.

Svennen tycktes likväl icke vara fallen för att låta inverka på sig hvarken af det ena eller det andra, der han gick med lugna och kraftfulla steg. Men plötsligt stannade han och lyssnade. För en vanlig menniska skulle det hafva varit omöjligt att förnimma någonting, men svennen var van att vistas i storm och hade skarpa öron. Han sagtade sin gång och nästan smög sig fram till ett stort träd, som växte vid sidan af en ofantlig sten.

Han hade icke heller legat synnerligen länge i sitt gömsle, förr än verkligen nerifrån stranden af ån årslag hördes, och kort derefter en mörk skugga syntes komma upp på landsvägen samt försigtigt se sig omkring och derefter med smygande steg aflägsna sig norrut.

Svennen lemnade samtidigt stenen och följde skuggan, och sådan spänstighet egde han i senor och muskler, så fullkomligt egde han sin kropp i sitt våld, att icke ett ljud förrådde honom, der han smög fram vid sidan af vägen något bakom den, hvars ankomst han afbidat. Så fortgick det, tills man kom fram till ett litet ensligt kapell, som här var uppfördt ett stycke utanför staden, och fått namn af *S:t Örjans* eller *Görans* kapell. Icke

mindre än fyra sådana små kapell, afsedda för den vägfarande att aflägga sin bön vid ankomsten till eller aflägsnandet från staden, befunno sig på denna tid åt olika håll omkring densamma. Något öster ut om *S:t Örjans* låg vid den stora vägen som ledde nordostut uppåt Långheden och Dalarne *S:t Ursulas*; ännu längre österut vid Badelundsåsen låg *S:t Olofs* och vesterut från staden *S:t Gertruds*.

Den försigtigt framsmygande skuggan försvann under träden, som omgäfvade den heliga byggnaden. Men svennen vågade sig icke öfver den öppna platsen framför lunden, utan kröp tillsammans bakom en rishög, hvarifrån han dock kunde hafva god utkik.

Så förgick en stund utan att något timade, som kunde förefalla det ringaste misstänkt eller ens bekräfta de misstankar, hvilka sannolikt ledt den smygande svennens steg.

Då hördes tramp af hästar, hvilka närmade sig. Svennen kunde ej se dem och han vågade ej luta sig fram för långt, ty han såg, huru skuggan vid kapellet rörde sig mellan de yttersta trädstammarna.

Han behöfde nu dock icke vänta länge, förr än han förnam steg af en man, hvilken gick fram öfver det vissnade gräset på backsluttningen och snart såg han äfven mannen sjelf närma sig lunden samt stanna och sagta, men dock med en befallande röst uttala namnet:

— Sigge!

— Eders nåde! — svarades då från lunden, och den nyss derstädes försvunna skuggan kom fram och bugade sig ödmjukt, hvarpå båda gingo in under träden.

Svennen såg sig å sin sida omkring med alla tecken till en tilltagande otålighet. Naturligtvis ville han nalkas kapellet, men vågade det icke, då den sist ankomnes följe skulle hafva upptäckt ho-

nom. Hans skarpa öga fann dock i den svaga belysning, som stjernorna spredo, att från rishögen sträckte sig i en halfkrets åt höger omkring lunden en fördjupning i marken, sannolikt en konstgjord gräfning för att afleda höst- och vårvattnet från kapellet, och utan betänkande lade han sig raklång ned i denna fuktiga graf samt började helt sagta men dock säkert krypa framåt.

Det lyckades honom också öfver förväntan väl. Han kom öfver den öppna platsen och befann sig snart under trädens skugga, der han varsamt smög sig fram till ett af kappellets små fönster.

Derinne samtalade de båda skuggorna, den förnäma och den ödmjuka, med hvarandra.

— Hvar befinner sig min frände, herr Nils Eriksson? — sporde den förre.

— Jag vet det icke, eders nåde — svarade den senare — men herr Erik Axelsson jemte flere af rådet befinna sig i staden och äro till samtals med herr Nils Sture i biskopshuset.

— Guds död, hvad gjorde min broder, herr David, som icke stämde i bäcken . . . ! — hördes den förnäma utropa med ett uttryck af den häftigaste förbittring och harm. — Så länge riddaren red som en flykting i skogarna med några få svenner, och han hade trehundra af mina ypperste med sig . . . så länge borde det väl hafva varit en småsak . . . ! Nu är det för sent!

Så inträdde en stunds tystnad.

— Mäktig var marsken herr Thord och en skräck för alla sina fiender — vidtog åter rösten, som tillhörde den skuggan, hvilken kommit till mötesplatsen från andra sidan ån — men huru mäktig han var, så föll han dock!

— Hvad vill du säga, sven! — sporde hastigt den andre.

— Det, eders nåde, att ett klokt hufvud kan åstadkomma mycket, som den mäktige icke kan drömma om!

— Marsken, herr Thord . . . han mördades i sin säng om natten af sin svennehöfvidsman . . . skulle du gifva dig i herr Nils Stures tjenst?

Ett långt utdraget nej blef svaret på detta spörsmål.

— Så säg mig fort, hvad du hafver i sinnet, om du kan vara mig till tröst och hjelp i olyckan . . . För sent, för sent insåg jag i min blindhet den kloke Helmiks ord, att denne man var min farligaste fiende!

— För sent är det icke, eders nåde — inföll svennen med kraft — jag och eder broder herr David, vi känna i grund och botten denne lättrogne herre, mellan hvilken och döden det icke var längre afstånd än bredden af min blanka knifegg . . . Så nära skall det komma ännu en gång, det svär jag vid vårs herres trä! . . . Huru det skall ske, det blir min sak, men I kunnen lita på, att det skall ske, och när I kommen åter från eder resa söderut, tänker jag, att hvad som nu är qvickt skall vara kallt.

Åter blef det tyst.

Svennen, som stod utanför, lät icke ett enda ord undfalla sig af det som yttrades, och han skar till och med upp ett hål i pergamentsfönstret för att rätt kunna uppfatta allt. Men ju tydligare han förnam det gräsliga dåd, som här ihopspans, desto svårare blef det honom att iakttaga den tystnad, som stunden kräfde. Nödvändigheten att få reda på räknsmidarne, och dertill omöjligheten att här kunna något företaga mot dem, — detta tillsammans gjorde dock, att han kunde bibehålla så mycket välde öfver sig, som fordrades för att han icke sjelf skulle blifva upptäckt och på stället nedhuggen.

Svennen var den förste, som afbröt tystnaden.

— Eder broder, herr David — sade han — har lofvat mig gård och grund.

— Nå väl . . . det menar jag, att du har gjort

dig förtjent af! Männen med oxhornen till sköldemärke bruka icke hafva för sed att glömma sina vänner eller att vara njugga, då det är fråga om att belöna dem.

— Så skolen då I, erkebiskop Jöns, bekräfta herr Davids gåfvobref jemte hans öfriga fränder?

— Visserligen, visserligen, sven!

— Dock begär jag mera!

Det var omöjligt att se, hvad detta yttrande gjorde för intryck, men efter en stund hördes erkebiskopen spörja med en stämma så klanglös och intetsägende, att det var som om han talat om den likgiltigaste sak i världen:

— Hvad?

— Frälsebref för mig och efterkommande! — blef det raska svaret.

Derpå svarade erkebiskopen ingenting, och den blifvande ädlingen började åter:

— Något för något och intet för intet, erkebiskop! Det stycke arbete, som jag nu går att utföra, fordrar sin man . . . halven I någon annan, som det bättrar förmår, så skicken honom . . .! Jag vågar lifvet . . . det kan dock vara värdt, menar jag, ett penndrag af eder hand.

— Du är äregirig, sven! . . . Hvarför lärde jag dig ej känna förr?

— Eders nåde . . . I dragen eder väl till minnes, hurusom eder broder, herr David, dock haft föga att säga när eder . . ., nu i nödens stund lären I känna edra vänner!

Erkebiskopen utstötte ett utrop, hvori vrede, förvåning, ovilja, saknad och begär voro på ett sällsamt sätt blandade.

Den fräcke svennen, som emellertid förgäfves väntade på ett begripligt svar, förnyade sin framställning.

— Jag är äregirig, sägen I — och I hafven rätt, ty jag är det. Och kunnen I väl säga mig, erkebiskop Jöns, kunnen I väl säga mig, hvori

skilnaden består mellan mig och ... och eder? Vi vilja båda samma sak, I tagen till eder hjälp ett verktyg, som finnes utom eder; ... jag deremot utför sjelf hvad jag vill ... I hören till en gammal slägt, I hafven fört styrelsen öfver Sveriges land ...! Nå väl, så högt ställer icke jag mitt mål, jag ställer det jemnsides med eder broder, och det kunnen I vara viss om, mellan honom och mig finnes ingen annan skilnad, hören I det, ingen annan än den, att han eger rätt att bära såsom märke på skölden hvad jag bär utsydt på min tröja, emedan jag är hans sven ... För gårdens har jag gjort skäl under de år som varit ... hvad som nu skall ske kräfver sin motvigt i lön, och den lönen vill jag hafva klar på förhand. Sägen därför ifrån, erkebiskop, huru I viljen ... jag åtager mig att uppväga mitt frälse och sköldbret med eder farligaste motståndsmans lit!

— Hvad min broder, herr David, lofvat, det lofvar ock jag!

— Så skrifven I då under?

Nu var det dock omöjligt för den lyssnande svennen att längre styra sig. Ifrån fjärran hördes sorlet af flere röster, som tycktes närma sig under afsjüngandet af någon sång, och hade svennen varit i stånd att besinna sig på saken, så hade han måhända inväntat dessa, hvilka icke kunde vara andra än bönder, som svärmade omkring, och således pålitliga vänner. Men nu tänkte han icke på något annat än det svarta dåd, som afhandlades derinne och liksom en köpmansvara bjöds ut och vägdes och värderades.

Han ilade med snabba steg längs kapellets vägg och störtade in genom dörren, hållande sitt dragna svärd i handen.

Derianne var fullkomlig natt, och det dröjde en stund, innan han vid den matta skymning till dager, som likväl inträngde dit, kunde urskilja, hvar de båda samtalande stodo.

— Hej, du svarte niding! — ropade han — jag skall skrifva ditt adelsbref till gagns! — Och dermed högg han blindt i dunklet mot den ene af de båda männen.

Erkebiskopen och svennen, hvilkas ögon voro mer förtrogna med mörkret, hade genast urskilt den inträdande och sprungit åt sidan, så att det lyftade svärdet i stället att träffa någon af dem klöf den tomma luften och drog sin modige egare med sig ned mot stengolfvet, när dess udd skralde deremot. Men som det böjligaste och spänstigaste stål stod svennen ögonblickligen åter på benen.

När han nu såg sig omkring med skärpt synkraft, voro de båda männen försvunne.

De hade kastat sig åt sidan och sökte längs hvar sin vägg smyga sig ut. Svennen tycktes dock vara van vid sådana lekar, som fordrade den högsta sinnesnärvaro. Han sprang ögonblickligen tillbaka till ingången och stälde sig der.

— Tron icke, att I undkommen mig — ytttrade han här — I skolen döden dö, så visst som jag är Nils Stures sven och så visst som I endast lefven för att stifta ondt mot honom och riket.

Den sjungande hopen, som nu var så nära, att man kunde urskilja ett och annat ord ur visan, blef svennen en opåräknad bundsförvandt, i det att de båda ränksmidarne derigenom hindrades att genom ett rop tillkalla de beväpnade svennerna, hvilka höllo ett stycke från kapellet nere vid vägen.

Du prisar det hjerta som trofast är.
Gud gifve vårt mål en god ända,
både ute och inne, ehvar vi oss vända.

I Sverige var vuxen en rosendevist,
den honom fördref, fördrifve honom Christ.
Den var väl planterad i rosendegård.

I kapellet var så tyst som i en graf, och huru än svennen ansträngde sig för att se, hvar

han hade sina fiender, kunde han ej urskilja något. Det var också en stund, då litvet hängde på ett hår för erkebiskop Jöns och hans broders förslagne sven. Att nu råka i en af sin framgång berusad bondhops händer var detsamma som att slitas sönder bit för bit. Det insågo de båda, och minnet af hvad som tilldrog sig med Jösse Eriksson vid Motala steg upp som ett blodigt spöke.

Sjelfva sången, om vi så kunna benämna det skräl, som beledsagade en föresjungare, hvilken ensam höll tonen för de andra, tycktes dock innebära den enda möjligheten till räddning. Ty huru högt än svennen i kapelldörren månde ropa, skulle han knappast kunna göra sig hörd af denna hop, helst som stormen förde ljudet på sidan om densamma åt staden till.

Och nu voro de midt för kapellet, och högt i rymden skallade det ur visan om marsken Thord Bondes ynkeliga död för förrädarens hand midt i sitt segerlopp:

Han lönte honom illa sin kärlek igen,
han klöf hans hufvud i axlen ned.
All Sveriges makt hou gafs dervid.

— Hören hit, bondemän! — ropade svennen, men vågade icke vända sig om, utan stod vänd inåt kapellet med svärdet färdigt till hugg.

Men sången fortför:

Der gräto de frugor under sin skinn,
som Judas förrådde vår herre Christ,
så förrådde Jöns Bossen marsken förvisst.

Gud förbarme sig det ynkelig mord,
Gud fader, Gud son och den helge And,
han styre och råde öfver Sveriges land!

— Bondemän, bondemän! — ropade svennen med all den ljudstyrka han hade.

Men det var fåfängt.

Den sjungande skaran hade redan hunnit förbi kapellet, och nu började försjungarens gälla röst

visan på nytt igen. Svennen uppgaf hoppet att kunna få någon hjälp och eftersinnade, huru han skulle gå till väga för att vinna sitt mål.

Då hördes plötsligt steg bakom honom. Var det någon af erkebiskopens svenner, så var han förlorad, men han var fast besluten, att, hvad helst måtte hända, förr spilla sitt lif än släppa förrädarne. Endera af dem skulle åtminstone bita i gräset tillsammans med honom.

— Hollinger! — yttrade då en stämman tätt bakom honom — hvad gör du här?

— Guds död, Faste! — ropade Hollinger — här äro förrädare inne!

Ögonblickligen försvann Faste, men ögonblickligen gjordes också ett anlopp inifrån kapellet mot Hollinger, och huru vig och stark han än var, och huru flinkt han lyftade svärdet, kunde han dock icke förekomma, att de två männen undkommo på ömse sidor om honom.

De försvunno åt hvar sitt håll. Hollinger förlorade dock icke ett ögonblick sin sinnesnärvaro. Han urskilde genast, hvilken som var erkebiskopen, och eftersatte högt ropande denne.

Det blef en jagt, som förverkligade sagan om Odens, när han på sin frustande häst under brak och gny jagar fram i höstnätterna öfver fält och skogar.

Nere på landsvägen kom en skara unga bonddrängar springande med Faste i spetsen, och Hollinger ropade till dem:

— Erkebiskopen sticker sig undan i skogen.

Och genast spred sig hopen och störtade i en lång rad in i skogen att fänga den af alla hatade prelaten.

II.

Hämnd.

I biskopshuset i Westerås gick det under tiden icke mindre lifligt till.

Nils Sture hade, när han måste fly från sin nedbrända gård, begifvit sig norrut till Gestrikland, och redan här, när han klagade sin nöd för allmogen, fann han bistånd, så att han kunde borttaga en hop hästar, som erkebiskopen här hade, äfvensom en mängd harnesk och vapen, hvarjemte hela skinnskatten från Norrland, som var på väg till erkebiskopen i Stockholm, föll i hans händer. Erkebiskopens fogde och tjenare togos till fånga, och, för att icke lemna det tillfälle, som denna framgång erbjöd att förena med sig allmogen äfven i dessa bygder, talade herr Nils till bönderna och vann allt flere på sin sida äfven från Hel-singland.

Erkebiskopen, som för sent fått sina ögon öppna i afseende på denne riddare, hvilken han äflades att betrakta som en obetydlig man, hvilken han kunde behandla efter godtycke och slå efter med sin staf, som man slår efter en närgången hund — erkebiskopen skickade nu en samlad styrka af 300 fullt beväpnade svenner att taga skogsgängaren. Hans broder, herr David Bengtsson, anförde denna

skara, och knappast kunde erkebiskopen anförtro detta ärende i bättre händer. Herr David skalf af lust att få se sin gamle fiendes hjerteblood rinna.

Men då begaf sig Nils Sture med sitt folk öfver skogarna in i Dalarne, och knappt hade han kommit hit, förr än han fick så mycket folk, att han kunde gå anfallsvis till väga. I spetsen för Dalahären gick han nu öfver elfven och tågade öfver Långheden ned mot Westerås, hvilket slott innehades af erkebiskopens syskonbarn, herr Erik Nilsson (Oxeastjerna).

Och Westerås slott föll i Nils Stures händer.

Det var en sak af ganska mycken vikt. Ty i och med detsamma uppträdde riddaren med en makt, som icke längre kunde förbises, och för de herrar, som nu innehade makten, herr Erik Axelson, riksföreståndaren i första rummet, var han så mycket farligare, som det ingalunda var så säkert, som han och de önskade, att herr Nils skulle foga sig efter deras vilja. Derfor hade knappast herr Erik hunnit försäkra sig om makten i Stockholm, sedan han genom sin förtroignes, Olof Råds, förslagenhet fått in slottet derstädes, och sedan erkebiskopen blifvit, som det hette, återskickad till sin kyrka, — förr än han tillsammans med några rådsherrar och biskopar begaf sig från Stockholm till Westerås.

Men efter sin ankomst dit, möttes herrarne af underrättelser, hvilka voro alldeles oväntade, på samma gång som de till fullo bekräftade herr Eriks farhoga i afseende på syftet af Nils Stures företag. Denne hade låtit utgå bud kringom riket med kallelse till Westerås för att besluta om styrelsen i Sverige. Och ifrån flere landskap hade äfven fullmäktige infunnit sig. Allas mening var den, att man haft nog af herreskiften i rikets styrelse. Nu ville de hafva konung Carl igen, och ett undergifvenhets- och kallelse-bref uppsattes,

hvari man omtalade, huru man gripit till vapen för konungen under herr Nils Sture som höfvidsman, samt både honom komma öfver till Sverige och annamma riket. Brefvet skulle med ett pålitligt bud öfversändas till konungen i Finland, och herr Nils skref äfven ett enskildt bref i samma anda.

Så stodo sakerna, då herrarne kommo, och nu om qvällen voro de alla församlade i biskops-
huset hos Lydekinus Abelis, vanligen biskop Lydeke kallad.

Den stora salen var full af förnämme herrar, och alla hade ett bekymmersamt, oroligt utseende. Der stod herr Erik sjelf i sin röda, guldstickade sammetsjacka med det präktiga svärdet vid sida och en kostbar guldkedja om sin hals, och vid hans sida Skarabiskopen, som var med på bröllopet i Nyköping.

En enda utmärkte sig framför alla genom sitt öppna, frimodiga utseende och sin enkla, flärdlösa hållning. Det var Nils Sture. Sjelfva hans dräkt, en enkel mörkblå tröja utan broderier under den pelsfodrade axelkappan och med ett gult läderbälte, vid hvilket det tunga slagsvärdet hängde kring midjan, utvisade, att han var stadd i en färd, som kräfde annan bonad än herregemakens siden och sammet och guld och perlor.

Biskop Lydekes småsvenner gingo omkring och kredensade vin i stora silfverbägare, och biskopen sjelf tycktes med hela sitt väsende vilja tala tridsamhetens och försoningens sak, och blef allt ifrigare, ju mera herr Erik drog tillsammans sina mörka ögonbryn, och ju skarpare de uttalade meningarne skuro hvarandra. Det var, som om det varit förgjordt. Vinet tycktes surna på herrarnes läppar, och biskopens vänlighet egde icke heller någon kraft att göra det sött.

— Mig synes, herr Nils — sade herr Erik — som om I nu hadn glömt allt edert vackra tal

om riket och dess räddning Ty icke kunnen I väl tänka slikt, att riksens herrar och män skola stillatigande åse, huru I dragen fram med bondehären tagen ej mina ord annorlunda, än de böra tagas — hejda! han sig och försökte attle — jag vill tala till edert hjerta, herr Nils, och jag vet fullväl, att jag icke skall vända mig förgäfvets till detta, så mycket tror jag mig känna eder.

— Väl klinga edra ord, herr Erik — inföll Nils — men innan vi kunna komma på det klara med hvarandra, måsten I dock med mig närmare granska edert tal, ty der är falskt och sant på ett sällsamt sätt blandadt med hvartannat

— Falskt herr Nils? — utbrast Erik Axelsson med en ton, som jemte blixten i hans öga tydligt tillkännagaf, huru föga det fattades för att han skulle förlora väldet öfver sig sjelf.

— Ja, falskt! — återtog Nils — ty falskt är det att här tala om hjerta och känsla för rikets väl, för så vidt som I icke på fullt allvar viljen det som länder till det, hvarom I talen.

— Och hvad viljen I väl då, att jag skall göra? — sporde riksföreståndaren med af förtrytelse darrande läppar.

— Viljen I verkligen, hvad I hafven sagt och hvad I ännu sägen, — viljen I rikets väl nå väl, då läggen I edert riksföreståndarskap neder i konung Carls händer och förenen eder med mig och Sveriges allmoge.

— Der hafva vi den gamla visan — inföll en af rådsherrarne, under det att herr Erik harmfult vände sig bort. — I viljen spela en ny Engelbrekt, herr Nils, och draga oss bondemassan på halsen Dock hoppas jag, att något annat skall ske dessförinnan, och att edra högtfarande planer skola komma på skam.

En flammande rodnad tändes vid dessa ord på den ensamme riddarens kind, och hans öga blickade med ett sådant uttryck af höghet och

makt på den talande, att denne i sin ordning rod-nade till och drog sig tillbaka. Men innan Nils hann säga något, tog biskop Hans från Skara till orda.

— Tagen det icke illa upp, herr Nils — sade han — men det är allas vår tanke om edert före-tag, att I bryten sönder i stället för att bygga upp, och är det mitt hopp och min bön till eder, att I besinnen eder, medan tid är, och vänden af från edert förebäfvande, som icke kan bära annan frukt, än att kasta riket i blodsutgjutelse och vidt-utseende bekymmer

— Nog, nog, ädle herrar — föll Nils den bekymrade biskopen i talet — hvad mig beträffar, har jag dragit svärdet i den ädlaste mening, och hvad angår allmogen, så har han enligt Sveriges lag lika mycket att säga i riket som någon af eder. Jag skall besinna mig, sägen I Vid Gud, I veten icke, hvilka ord I der uttalen! Tän-ken I, att jag tagit mig detta lättsinnigt före, när hela min lefnad varit för mig som en vigselakt till det, som jag nu går att utföra Nej, det skulle stämpla mig med evig nesa, om jag längre såge på, huru den ene efter den andre bland Sveriges herrar och män stiger fram och handlar och vand-lar med Sveriges rike, som om det vore ett herre-gods Nej, så sant jag vill föra min riddare-sköld med äran, nu måste det blifva ett slut på den leken Lagen måste en gång komma till heders, och jag vill vara lagens målsman, så sant mig Gud hjälpe och helge Erik konung!

Han talade med en häntörelse och en värma, som utöfvade ett visst inflytande äfven på desse män, för hvilka dock egennyttna och godtycket voro den enda lagen. Det är märkeligt, men det är sant, att de, som i dessa tider egentligen skulle vara lagens vårdare och upprätthållare, voro de, om hvilka det företrädesvis kunde sägas, att „la-gen satt i spjutstängs ända.“ För de stora gälde

mer än man vore färdig att tro den råa styrkan som lag. Och på samma gång deras egen vilja var det enda rättesnöre, som de erkände för sina handlingar, splittrades landet sönder och begreppet fädernesland dunstade bort, så att det i sjelfva verket var bonden ensamt förbehållet att ega ett sådant.

Derför var och förblef Engelbrekt i alla tider för största delen af Sveriges store en storhet, som de ej kunde fatta annat än som en rå kraft, hvilken en gång förmått skaka hela riket i dess grundvalar, och man får höra till och med de ädlaste ibland dem tala om „Engelbrekt, som kastade 30,000 bönder herrarne på halsen“, ungefär i samma mening, som i våra dagar blott ordet representationsförändring satte skräck i mången af de högt uppsatte.

Det blef tyst i salen, när den frimodige riddaren slutat sitt tal. Sjelfve den räddhogade biskop Lydeke glömde att vika åt sina småsvenner att skynda fram med kredenshornet. Herr Erik såg rätt framför sig, som om han noga öfvervägt de sagda orden, men hans ögonbryn drogo sig derunder allt mera tillsammans, och slutligen såg han upp på Nils och sade:

— Detta är en upprorsmans tal I glömmen eder, herr Nils! tänken uppå, jag är dock vald till Sveriges riksföreståndare och står här framför eder, omgifven af rikets biskopar och råds-herrar!

— Jag glömmen mig icke — blef Nils Stures svar — eller menen I väl, att en riksföreståndare kan hafva mer makt, än en konung? Jag säger eder det fritt ut, herr Erik, I ären icke lagligen Sveriges riksföreståndare!

— Riddare, hvad vågen I säga? — ropade herr Erik och blef flammande röd, och alla de andra spände sina ögon i Nils, som om han stått inför dem såsom anklagad för förräderi mot riket.

— Tagen tillbaka, tagen tillbaka, herr Nils! — skyndade sig biskop Lydeke att afleda den storm, som hotade att utbrista. — I låten eder leda för långt af edert varma hjerta, I låten eder leda för långt!

— Nej, jag tager icke tillbaka en bokstaf — återtog Nils och var lika lugn, som hans motståndare voro betagne af hetta — jag upprepar det, valet i Nyköping måste stadfästas af Sveriges allmoge, eller ock erkänner jag eder aldrig för riksens föreståndare, herr Erik! Det är derutinnan, som I skåden sakerna falskt Sveriges herrar förmå intet utan Sveriges bönder. De stå lika berättigade gent emot hvarandra, och lagen väger mellan dem, hvem som har rätten på sin sida!

Herr Erik teg, men rådsherren, som nyss öppnat stormen, yttrade:

— Och lagen väger åt böndernas sida Ja, I behöfven det icke säga, riddare, vi kunna risa det förutan!

— Men jag vill sjunga henne, så att I skolen förnimma det med begge edra öron, att lag är lag och att edra spetsiga ord intet derutinnan förmå Allmogen har lagen på sin sida, blotta ropet på konung Carl är ett bevis derpå. Ty enlast med en svensk konung kan Sverige vinna ett slut på all denna oro och all denna tveklägt

— Eller ock med en riksföreståndare, som allmogen valt? — inföll spetsigt den envise rådsherren. — Och I sjelf, herr Nils, ären då väl Sveriges rikets rätte föreståndare.

Men åter måste han sänka sin blick för den förtärande flamman i Nils Stures öga, ehuru han med sitt spetsiga leende sökte fördölja, huru djupt och mäktigt denna blick träffade honom. Och det var icke ett flyktigt, hastigt ögonkast, hvori vrede och harm brunno, utan det rädde ett sådant lugn,

en sådan granskande och nedtyngande kraft i denna djupa, genomträngande blick, att den förnåme herren sjelf snarare höll på att blifva saker till en besinningslös handling och glömma stundens vikt och stället der han befann sig.

— Rätter riksföreståndare — hördes då Nils Stures djupa och klangfulla stämma — är enligt min tanke den, som förmår återföra lugn och fred i riket under lagens hägn till ett lagligt konungadöme, och slikt kan icke ske emot allmogen utan i den närmaste förening med honom. Och därför står jag fast vid mitt beslut . . . Och I, herr Erik, månden förena eder med mig och allmogen, om I så viljen, hvarom icke så måsten I lägga eder värdighet ned! Hvad I för öfrigt kåsten mig i ansigtet om Engelbrekt, så vill jag högt säga det för hvar man, att det är min högsta ära, om jag i någon mon förmår likna honom!

Nu steg en ung riddare fram. Han var något fetlagd, men med ett fritt och öppet anlete, i hvars stora blixtrande ögon glödde lefnadslust och mod. Han bar en ljusblå sammetsdräkt, hvarpå Wasavapnet var broderadt i silfver, och svärdet hängde vid ett med gyllene stjernor prydt svart bälte om lifvet. Han tycktes med ett visst välbehag skåda den höge riddaren, som inför riksföreståndaren och rikets mäktige vågade uttala de ädla orden, men icke annorlunda, än som om han haft lust att bjuda honom ett envig på lif och död.

Det var unge herr Erik Carlsson (Wasa), biskop Kettils broder och den ädle herr Carl Kristerssons son, den gamle drotsens sonson. Han hörde genom hela sin slægts ställning och syften och genom ärfda åsigter så att säga öfverlemningsvis till unions- eller Danskmännen, och måste framför allt uppträda mot den som förde allmogens talan, emedan denna stred rakt och afgjort emot det, som i alla tider utmärkt hans ättmän. Dock låg det tillika ett visst drag af lättsinne, af

öppen och frisk glädthet, af lekfullhet, att vi så må säga, utbreddt öfver hans anlete. Han tycktes egentligen icke vara fallen för att mycket tänka öfver hvarken det ena eller andra, utan taga sakerna sådana de voro och slå till med kraft, der så behöfdes, men alltid liksom mera på lek än på allvar, om det ock gälde de allvarsammaste ämnen.

— Det gläder mig, att hafva lärt eder känna, herr Nils — sade han, i det han trädde fram mot denne — efter som jag ofta hörde min broder, biskop Kettil, Gud hans själ nåde, tala om eder, men vid mitt goda svärd, tagen eder i akt, ty så vidt jag något förstår, lära väl Sveriges riddersmän ock hafva något att betyda!

— Der sägen I ett sanningens ord, herr Erik Carlsson — genmälte Nils — Sveriges riddersmän betyda allt, om de rätt vilja fatta sin höga och stora uppgift att stå i spetsen för Sveriges folk. Men tänken uppå, huru det hittills varit, och huru det, Gud bättre, ännu är! Sveriges herrar stå som fiender gent emot den allmoge, som dock är deras broder. Jag vet väl, att de finnas, som gerna skulle se, det desse frie och sjelfständige bönder sjönke ned i trälldom, liksom folket i Danmark men jag säger det för visso, så långt skall det aldrig komma. Och hvad de betyda, desse bönder, det menar jag, att eder broder, biskop Kettil, Gud hans själ nåde, tillräckligt visade, då han i spetsen för Dalkarlarne dret ut den främmande konungen för två år sedan!

— Dock måste den ene böja sig för den andre, herr Nils och jag böjer aldrig mitt hufvud för en bonde!

— Så sade ock eder farfader, herr Erik, och många med honom, och likväl måste de falla till föga för den mäktiga sanning, som uttalades af allmogens målsman, Engelbrekt Sådan är san-

ningen, riddare, att hon bryter och krossar hvad som ej böjer sig och omfattar henne med kärlek!

— Ja väl, det går jag in på, herr Nils, sanningen krossar hvad som ej böjer sig, och bonden må därför se till, att han ej lockar fram med sitt trots den låga, som skall förtära honom, och här slumrar hon — han slog med venstra handen på sitt svärd, medan den högra handens pekfinger riktades mot dess fäste — här ligger hon fördold den gnista, som skall slå ut i låga och förtära alla alla, hvilka icke gå ur vägen, då min stund kommit!

— Och sägen mig så ock, herr Erik, hvilken är den sanning, till hvars riddare I gören eder?

— Den sanningen — utbrast Erik Carlsson med hetta -- att herre är herre och bonde bonde, den sanningen att jag vill lefva med fred och efter gammal god sedvänja på min gård utan att behöfva lyssna till skriket från bondetingen Guds död, lefva vi då i en upp- och nedvänd verld, der hufvudet skall gå dit fötterna vilja och icke tvärtom?

— Föga lärer det båta att vidare byta ord i detta ärende, herr Erik — svarade Nils — dock vill jag säga eder en sak, som torde vara att tänka på, och det är, att det gifves endast en sanning, för hvilken vi alla måste böja oss, nämligen Sveriges väl! Men Sveriges väl ligger slutet i Sveriges lag, och Sveriges allmoge vill intet annat än hvad lagen vill. För den sanningen menar jag, att äfven I skolen böja edert stolta hufvud, herr Erik Carlsson!

— Lagen? — ropade denne — så sant jag lefver, jag vill se den man, som vågar tvinga mig utöfva hvad jag icke sjelf anser vara för mig godt och nyttigt Se, der hafven I den lag, för hvilken jag böjer mitt hufvud, och den sanningen skall mitt goda svärd lära hvarje man att begripa och erkänna, hafven I förstätt mig, herr Nils?

Det kan vara ovisst, hvart denna hetsiga ordvexling slutligen ledt hän, om icke herr Erik Axelsson trädt emellan. För honom, som mer än väl insåg vigten af att hafva allmogen på sin sida och framför allt ville i det längsta undvika att stöta sig med en man, som redan vunnit denna allmoges tillgifvenhet och kärlek, var det nödvändigt att söka vinna tid och förekomma en öppen brytning, som med bestämdheten och kraften i Nils Stures uppträdande och häftigheten och hatet hos dem, hvilka voro eller rättare skulle vara hans egna anhängare, när som helst kunde inträffa.

Knappast var någon af alla de, hvilka under de gångna åren uppträdt som riksföreståndare, i en ställning mera ohållbar än herr Erik Axelsson. Detta berodde derpå, att hans parti utgjordes af delar, hvilka sammanhöllos endast genom omständigheternas tillfälliga band, icke genom en inre kraft till följd af gemensamhet i syften. Erkebiskopens fiender utgjorde en del, konung Carls vänner en annan. Men de förre, hvilka till en stor del utgjordes af sådana, som på ett eller annat sätt missträknat sig på den stolte prelaten och därför blifvit missnöjde med honom, kunde när som helst slå om och åter förena sig med honom, om utsigterna af en sådan återförening syntes lofva mer, än det närvarande tillståndet, som i anseende till riksföreståndarens egen ställning alltid var tvunget. De senare åter, hvilka dertill voro till antalet vida större, skulle ofelbarligen skynda att sluta sig till herr Nils, som öppet uppträdde till förmon för den gamle konungen. Föllo nu dessa delar bort, så stod han qvar så godt som ensam med några ytterst få omkring sig, hvilka på långt när icke skulle kunna motstå hvarken de erkebiskopliga eller de konungsliga.

Derför skyndade nu herr Erik Axelsson att, så vidt möjligt var, avsluta det förda samtalet, hvilket han med den största uppmärksamhet följt,

på ett sätt, som utan att stöta den betydelsefulle brodern till biskop Kettil för hufvudet måtte hos den mäktige ledaren af allmogen utplåna hvarje bitterhet af detta sammanträffande.

— Hvad som här har blifvit yttradt — sade han -- synes mig vara godt å ömse sidor, och det skall säkert lända oss alla till båtнад, att vi lära känna hvarandra Hvad eder beträffar, herr Nils, så hoppas jag, att vi ännu skola komma tillsammans i fredligt samtal med hvarandra, och är han utförbar den sak, hvars målsman I ären, så skolen I icke hafva bedragit eder på mig såsom riksens föreståndare. Ett beder jag eder icke glömma jag skall alltid veta min pligt.

Det var tydligt, att detta yttrande i själva verket var ett erkännande af riksföreståndarens underlägsenhet och oförmåga gent emot Nils, och denne som fullkomligt insåg detta, men icke ville för stunden drifva sin sak längre än som skett, fattade herr Eriks framräckta hand, och så skulle då icke vidare talas om denna sak.

Nils lemnade också omedelbart derefter biskopshuset och skyndade till slottet. Men hans hufvud var så fullt af tankar, att han kunde icke öfverlemna sig åt hvilat utan befalte fram sin häst.

Just som han red ut ur slottsporten, mötte honom en sven till häst, hvilken kommit i sporrsträck till slottet. Det var Erik, och Nils sporde honom, hvad den häftiga ridten gälde.

— Guds död, herr Nils — svarade svennen — bönderna äro färdige att slagta en man i närheten af S:t Örjans kapell!

— Slagta en man hvad menar du Erik hvilken man?

— Jag kunde det icke se, men jag hörde Hollinger, som var midt i högen, ropa, att de skulle föra fången till eder. Det var dock att tala till döfva öron, nej hugg honom sönder och samman,

den lede förrädaren, ropade hundra druckna röster. Det var just som jag red förbi, och så sträckte jag af att träffa eder.

— Godt, så följ mig då, Erik! — sade Nils.

Och så sprängde de af utefter gatan som ledde från slottet ned öfver bron samt förbi biskopshuset, hvars fönster ännu voro upplysta, och der man kunde se höga riddarskepnader gå af och an i den stora salen.

Ju närmare de kommo de sista husen i staden, började ett oredigt sorl nå deras öron, och det tilltog och öfvergick i skiftning af ett förfärligt skrän, i samma mon, som de nalkades. Från en upphöjning på vägen kunde de båda ryttarne snart öfverskåda hela den hemska tafla, hvarifrån detta skrän utgick.

Midten bildades af en mörk klunga, som belystes af ett par rykande facklor. Det var som en stor boll, hvilken långsamt rullade framåt och från hvilken armar med händerna knutna till slag voro utsträckta åt alla sidor, medan rundt omkring alla de, som icke kunde komma fram till midten, trängde på och hindrade framåtskridandet mera, än de befordrade det.

Emellertid hade de hunnit uppför backen till kapellet, och fackelskenet belyste trädens gulnade kronor, då Nils störtade fram och med en röst, som darrade af vrede, ropade åt hopen att stanna.

De som befunno sig i midten hörde honom icke, men de ytterste började ropa: „herr Nils, höfvidsmannen!“ och detta rop spred sig med blixstens hastighet öfver hela massan med den följd, att man stannade och sjelfva kärnan löste upp sig.

Nils steg af sin häst, kastade tyglarna åt Erik och skyndade midt in i ringen, der han straxt stod ansigte mot ansigte med sin fiende, erkebiskop Jöns Bengtsson (Oxenstjerna).

Hollinger och bonddrängarne hade efter en stunds sökande funnit den flyende prelaten, och

så djupt glödde hatet mot honom i de redlige männens hjertan, att det var knapt möjligt att förmå dem afstå från utkräfvandet af en hämnd, som de ansågo ej blott rättmätig, utan liksom lemnad dem i händerna af Gud sjelf. Väl förklarade Hollinger, att fången skulle föras till herr Nils, och att denne utan tvifvel skulle strängt straffa den, som vågade röra ett hår på hans hufvud, men det hjälpte icke.

En stark bonddräng sprang fram och slog till erkebiskopen. Slaget träffade axeln, men flere följde efter, och hans kappa sönderslets. Hollinger insåg omöjligheten att hejda den lössläppta yran, om icke genom list. Hvaruti den skulle bestå, hade han dock icke klart för sig, men han ville åtminstone till en början få det blodiga dådet uppskjutet, och därför ropade han:

— Till kapellet . . . till kapellet, der vilja vi döma konungsdom!

Och detta var något som synnerligen väl behagade hopen.

— Till kapellet, till kapellet! — skreko hundra röster om hvarandra, och så bar det af dit, ehuru visserligen två steg togos tillbaka för hvar tredje steg, som man skred framåt.

Men oböjlig och hård, som om han varit af jern, stod detta allt oaktadt erkebiskop Jöns inför den så plötsligt uppträdande herr Nils. Hans stolta öga brann af ett outsläckligt hat, och han lade armarna i kors öfver bröstet, samt intog en ställning, som om han ännu stått i gemaket på Stockholms slott och utdelat sin befallning att taga Nils Sture död eller lefvande och bränna hans gård. Det fans dock hos denne man en viss storhet, som icke blott ställer honom främst ibland hans egne ättmän för denna tid, utan äfven bland alla dem, hvilka till följd af sina syften blifvit kallade unionsvänner. Denna storhet ligger just uti hans oböjlighet, hans ihärdighet, hans starka och

orubbliga vidhållande af det mål, som han föresatt sig. Och detta mål ställer sig för honom högre än för någon annan unionsvän. Man tycker sig liksom skymta ett Sverige bakom hans sträfvan den såsom deras yttersta mål, ehuru de förhatliga medel, at hvilka han begagnade sig, förtaga den ljusa utsigten och omgjuta hela taflan med mörka skuggor, desto svartare, ju mera till slut sjelfva medlen synas blifva mannens mål. Och nu voro de det utan tvifvel, nu när han såg sitt högre mål förryckas och blifva oupphinneligt. Nu mera var det icke något tvifvel underkastadt, att han hellre skulle hafva sett den främmande konungen återkomma och taga Sveriges rike i besittning, hellre än att en annan svensk man, vore det ock den så innerligt hatade konung Carl, skulle intaga den plats, som han sjelf måst lemna.

Och denne oansenlige riddare, som för honom icke varit farligare, än att han kunnat skjuta honom åt sidan, liksom man med foten sparkar undan en besvärlig sten från stigen, der man vandrar fram, — denne riddare stod nu framför honom hög och mäktig och med Sveriges framtid i sin hand lika visst som han för ögonblicket var herre öfver erkebiskopens lif och död.

Denna tanke var väl den bittraste, som någonsin uppstigit i Jöns Bengtssons hjerna, och tusen gånger hellre hade han väl låtit slita sig sönder af dessa rasande bönder, än att han skulle stå som en hjälpbehöfvande inför denne man, hvilken i blotta sin person innebar hans nederlag, tillintetgörelsen af allt hvad han gjort till sin uppgift i lifvet. Derför blickade han så stolt och så bitter emot honom, derför antog han ett utseende, som om han ville säga: „mötet med dig är min största olycka!“

På Nils gjorde åsynen af den fallna storheten ett intryck af vemod, på samma gång det glödande hatet, hvilket brann i prelatens öga och ej kunde

missförstås, påminte honom om den usla och oriderliga förföljelse, hvarför han sjelf varit ett mål från denne mans sida. Derför föll det sig helt naturligt, att han yttrade:

— Så trodde jag dock icke, att vi skulle mötas, erkebiskop Jöns!

Ett drag af hån utpreglade sig i erkebiskopens jernhårda drag. Det var hans enda svar. De omkringstående började blifva otåliga, och aldrig kunde heller något vara mer egnadt att reta redan tygellösa sinnen, än den mörke prelatens uppförande gent emot den ädle riddaren, som nu tilltalade honom. Ett doft sorl af ovilja och vrede hördes rundt omkring, men på erkebiskopen utövade detta icke det ringaste inflytande. Han stod med blicken stadigt fästad på Nils Sture.

Men äfven han retades af detta vanmäktiga trots.

— Vore icke erkebiskopskåpan edert skydd — utbrast han — så vid den heliga trefaldighet, jag skulle ställa eder till rätta på gammalt godt vis för det illdåd, som I hafven begått mot mig, för att icke tala om Sveriges rike Jag vill icke minna eder på, hvad I saden mig, när vi sist träffades, men så mycket är visst, att hade våra lotter så skiftats, att jag stått inför eder, såsom I nu stånden inför mig, så lär det icke varit långt mellan mig och mitt yttersta

— Jag står mitt kast! — yttrade erkebiskopen med dof stämman.

— Väl vore det dock, om det blott gälde mig! — återtog Nils. — Riksens råd befinna sig här i staden, de kunna döma mellan mig och eder för hvad I hafven brutit mot den enskilde riddaren

— Hvem djerfves döma Sveriges rikets erkebiskop utom den helige fadren i Rom? — afbröt prelaten.

Nils blickade en kort stund på den oförskräckte

mannen, hvars mod icke ett ögonblick svigtade, fast ett yxhugg af en uppretad bonde hvarje ögonblick kunde för alltid tysta hans mun, och han kunde icke undgå att tänka, huru helt annorlunda Sveriges lotter skulle hafva skiftats, om denna ovanliga kraft, denna beundransvärda själsstyrka tjenat detta Sverige och Sveriges konung. Han svarade på det häftiga inkastet med ett lugn, som tycktes göra intryck på sjelfve Jöns Bengtsson.

— Sveriges folk — sade han — Sveriges folk dömer Sveriges erkebiskop lika visst som det dömer Sveriges konung!

Det var en vändning af frågan, som erkebiskopen icke tänkt sig, och Nils såg, huru det likasom skiftade till i det mörka ögat, medan ett skallande bifallsrop från de omgifvande beledsagade och gaf färg åt hans egna ord.

— Och just därför — tillade han — just därför, att I måsten stånda till rätta inför Sveriges folk, — därför vill jag låta den sak, som ligger oss emellan falla....

— Så skola desse vara erkebiskop Jöns Bengtssons domare? — sporde prelaten spefullt och visade med handen åt de ursinniga bönderna, hvilka ofelbarligen fallit öfver honom och slitit honom i stycken, om icke riddarens närvaro skyddat honom.

— Ja väl, erkebiskop — genmälte denne — de och deras barn skola döma öfver eder! Och I kunnen vara viss derom, den domen blir rättvisare, än då I villen taga mitt lif, när vi sist träffades i Stockholms bykyrka.

Han vände sig, sedan han sagt detta, till de omgifvande och sporde:

— Hvar hafven I erkebiskopens följe?

Det visste ingen, men Hollinger skyndade ned åt vägen och fann snart några svenner, som höllo till häst. De hade dragit sig undan, medan jagten pågick efter deras herre, eftersom det var en

otänkbarhet att kunna göra något till hans räddning, men så fort denna upphörde hade de åter nalkats för att vara till hands, i händelse då utsigterna på något oväntadt sätt skulle förändra sig.

Snart återkom därför Hollinger med under rättelse, att erkebiskopens svenner höllo nere på vägen.

— Dock har ock jag ett och annat, som jag dessförinnan ville säga eder, herr Nils! — sade han, och hans anlete utvisade tydligt, att det var något af högsta vikt.

— Rörer det erkebiskopen? — sporde Nils.

— Ja, honom och eder! Dock önskade jag att säga eder det endast i närvaro af erkebiskopen!

Nils såg spörjande än på svennen, än på erkebiskopen. Slutligen sade han:

— Nå väl, jag vill höra, hvad du har att säga mig, och det må ske i eder närvaro. Behagar det eder därför att träda in i kapellet, erkebiskop Jöns! Det är det enda, hvartill jag vill begagna min närvarande makt öfver eder. Och jag skulle icke heller göra detta, hvar så jag icke kände denne sven och visste, att han ej kommer inför mig med blott toma ord!

En mörk skugga betäckte erkebiskopens anlete, men här fanns ingen utväg för honom att undvika detta samtal. Herr Nils gick förut, så erkebiskopen och efter honom Hollinger, men hela den öfriga svärmen stälde sig som en säker vakt vid ingången till kapellet och omkring detsamma.

Fackelbärarne inträdde på riddarens befallning och tästade sina facklor i tvenne utspringande jernarmar på ömse sidor om altaret, så att hela kapellets inre blef upplyst och man kunde genom fönstren och den öppna dörren se allt som tilldrog sig derinne. Bakom den omslutande ringen höll Erik med sin och sin herres hästar, hvil-

kas remtyg då och då, när männen framför rörde sig, glänste i fackelskenet.

När de tre befunno sig i kapellet, gaf Nils en vink åt Hollinger att tala.

— Det gäller edert lif, herr Nils! — började denne.

Nils såg skarpt på svennen, som om det väckt hans vrede, att denne kunde komma fram med slikt tal, men Hollinger fortsatte:

— Här på detta heliga rum, här köpslogs för en kort stund sedan om edert lif, herr Nils, mellan en af herr David Bengtssons svenner, som I väl känna, sedan den tid, då han tillsade eder hädanfärd . . . mellan honom och . . . ja, edra hvassa ögonkast, erkebiskop, rades jag icke för, och så sant jag är en redelig sven, hade kapellet då varit så ljusst som nu, kunnen I vara viss derom, att edert svarta blod längesedan runnit eder ur hjertat ut . . .

Nils flyttade sin blick från den trogne svennen på erkebiskopen. En innerlig hjertans sorg jemte förvåning, för att icke rent af säga bestörtning stod att läsa i denna blick vid sidan af en lågande harm och den djupaste afsky.

— Så är det då sant — sade han, men vände sig dock icke rakt till erkebiskopen, hvars närvaro tydligen pinade honom — så är det då sant, att der ett ondt finnes, der finnes mycket. I hafven svurit falskt mot eder konung, dertill hafven I lagt mordbrand, nu stånden I färdig med lönnmordet . . . Likväl ären I ett barn af en bland Sveriges ädlaste ätter och skolen dertill framföra Guds bud till folket om allt det som är sant och rätt . . .

Han tystnade, och man kunde se, huru häftigt det stormade inom honom, och huru svårt han hade att blifva herre öfver sina känslor, hvilka svälde allt högre och hejdlösare, ju mer tanke radade sig till tanke i minnet af allt det, som

denne stolte och kallblodige prelat tillåtit sig mot riket och konungen lika mycket som mot Nils själf.

— Sätten honom i tornet, herre! — yttrade Hollinger, hvilken icke mindre än sin herre brann af afsky för erkebiskopen — sättén honom i tornet! Finnes någon rättvisa till, så lärér han väl få sitta der till domedag, och det har du förtjent, du lede klerk!

Hollingers ögon brunno, som om han haft sin argaste fiendé framför sig, och hans armar spändes, hans näfvar knötos, liksom behöfdes det knappast någon vink at riddaren, hans herre, för att han skulle störtlå fram och med ett enda slag fälla till marken och krossa mannen. Och den vildaste bifallsstorm af hopen derutanför följde alla hans rörelser.

Men Nils försjönk i tankar, och så småningom aftog ropet, och tystnad inträdde, och den blef allt djupare, ju längre den varade. Endast en och annan gnista, som sprakande for ned från facklorna, gjorde något afbrott. Alla afbidade, hvad riddaren skulle säga.

— Hvad sägen I till detta, erkebiskop? — sporde han slutligen helt sagta.

— Intet! — svarade denne. — Intet annat än det, att jag kan svara för hvad jag gjort, men jag är ingen räakenskap skyldig och allra minst eder!

Åter blef det tyst en stund, hvarunder Nils oafvändt betraktade erkebiskopen, som om han önskat att finna, om ock aldrig så ringa en skymt af ljusning till ett bättre i det marmorstela anletet.

— Så hören då, hvad jag har att säga eder! Det vore utan tvifvel en god handling, om jag följde denne min svens råd och I hören väl, huruvida icke hans mening delas af många Kan ock hända, det I själf icke så ogera skullen se det, eftersom I dock veten, att någon

skada till lifvet icke kan ske eder, men väl allmogens sak skulle kunna lida det svåraste men och förlora den sköna färg, som den hittills burit, inför alla dem hvilka icke känna det förfärliga djup af brottslighet, hvaruti I hatven hjerta att sänka eder ned Detta måste undvikas, ty Sveriges sak måste dock först af allt gå fram, och Sveriges stridsmän få icke fläcka sin ära med en erkebiskops störtande, om ock hundra lejde mördare ginge i löndom efter mitt lif

Erkebiskopen kunde icke taga sin blick från riddaren. Der thronade på hans panna ett sådant majestät, och der strålade ur hans ädla anletsdrag något så upphöjdt och stort, att äfven en sådan man, som erkebiskop Jöns Bengtsson, fängslades deraf.

— Hvad så mig sjelf beträffar — tillade Nils — så säger jag eder det här inför allsmäktig Guds altare, der vi stånden, jag ställer mitt lif i Hans beskydd. Har han utsett mig till ett verktyg att kunna åstadkomma något godt för Sveriges land, så skall han nog veta att bevara mig, hvarom icke, så är mitt lif föga värdt Och nu fort härifrån, erkebiskop! Det kunde hända, om eder härvaro blefve allmännare känd — tillade han med lägre stämma, så att han icke skulle höras af dem, som voro utanför — det kunde hända, att icke ens jag egde makt att då rädda edert lif! För fram erkebiskopens hästar, Hollinger!

Hollinger gick att utföra sin herres befallning, och några ögonblick derefter hördes erkebiskopens följe närma sig kapellet. Bonddrängarne skockade sig omkring dörren och lemnade en smal gång fram till hästarne.

|| Nils gick vid erkebiskopens sida fram genom hopen, och så vilda tindrade de af öl och lidelser upptända böndernas blickar, att erkebiskopen tydligt nog borde inse, det han här hade helt och hållet sin ädle fiende att tacka för sitt lif.

När slutligen erkebiskopen stod färdig att stiga till häst, sade Nils till honom:

— Må Gud förlåta eder, hvad I hafven gjort, erkebiskop Jöns . . . ! Och tagen det ordet af mig med eder såsom minne af denna stund, att Sveriges sak är mäktigare och högre, än att den af eder kan brytas sönder, huru väl I ock månden spinna edra ränkor!

Erkebiskopen kastade sig i sadeln och sprängde bort med sitt följe, så djup och mörk, som ett stormmoln.

Äfven Nils besteg sin häst och red med Erik tillbaka till staden.

Men först en stund derefter, när den märkliga tilldragelsen blifvit vederbörligen vänd och omvänd från början till slut, bröt den öfriga skaran upp, och sångaren sjöng och de öfriga stämde in:

Der gräto de frugor under sin skinn,
som Judas förrådde vår herre Christ,
så förrådde Jöns Bossen marsken förvisst.

Gud förbarme sig det ynkelig mord,
Gud fader, Gud son och den helge And,
han styre och råde öfver Sveriges land.

III.

Jungfru Solöga.

Följande dagen gick upp och lofvade blifva en af dessa underbart vackra höstdagar med sin värme och sin ojemförliga färgprakt i trädens skiftande kronor, som nordens länder kunna bjuda.

Framför riksföreståndarens herrberge höllo hans svenner, tydligen färdiga att rida bort ur staden, och på något afstånd stod en hop beväpnade bönder, samtalande med hvarandra, under det de litet emellan med blickarne mönstrade de beridne svennerne. Det dröjde länge, innan riksföreståndaren visade sig, men slutligen kom han, rikt insvept i mård, och hans präktigt utrustade häst leddes fram till honom och hölls af en småsven.

När han fick ögonen på bönderna, nickade han vänligt åt dem, men de stodo tyste och tycktes icke hafva mycken lust att besvara helsningen. Den vänlige riddaren å sin sida lade icke märke dertill, utan satte sig hastigt upp på hästen, hvilken stolt kråmade sig under sin förnäma börda.

I sakta mak red riksföreståndaren gatan framåt, då plötsligt en sven kom i sporrsträck bort ifrån sjösidan och sprängde fram till honom. Det var Olof Råd.

— De komma, herr Erik! — sade han, i det han stannade vid riksföreståndarens sida.

Denne, som nu väl hade tankarne på helt andra saker, sporde förvånad:

— Hvilka komma?

— Jungfru Solöga! — svarade Olof flyktigt leende.

Nu tycktes ett ljus gå upp för herr Erik.

— Ah! — sade han — så rida vi dem till mötes!

Och de redo ned mot sjön, men de öfrige svennerne höllo stilla på en vink af sin herre.

Der nere nalkades för en gynnande vind en större båt, i hvars akterstäf man såg tvenne fruntimmer jemte trenne små barn, medan i förstäfven tvenne ståtliga män stodo och sågo mot land.

Den ene af dessa lemnade snart sin plats och begaf sig till fruntimren, och båten var nu ej längre från land, än att man tydligen kunde se det lifliga intryck, som denne man utöfvade på det yngre af fruntimren, när han nalkades dem. Rosigare kunde icke ett jungfruligt leende vara, än det, hvarmed riddaren möttes. Äfven det äldre fruntimret log, men det var ett helt annat leende och gälde tydligen jungfrun lika mycket som riddaren.

Nu sågo de mot land, och herr Erik tog höfviskt af sig hatten och helsade, och hans helsning besvarades lika höfviskt, hvarpå han steg af sin häst, lemnade tygeln åt Olof och gick ned mot landstigningsstället.

Det var fru Brita Carlsdotter med sina barn och jungfru Ingeborg Åkesdotter (Tott), som befunno sig i båten och nu kommo på besök till den förras man, herr Nils Sture. Den unge riddaren, som tycktes hafva funnit det största behag inför jungfru Ingeborgs ögon, var herr Sten Sture. I båtens förstäf, när han tog landfäste, stod Brodde.

— Min lycka lät mig dröja så länge i sta-

den, att jag fick tillfälle helsa eder välkommen, fru Brita — yttrade den höfviske riksföreståndaren, i det han räckte sin hand åt fru Brita för att hjälpa henne upp ur båten.

Och fru Brita mottog med ädel hållning den mäktige herrens ridderliga tjänst. Herr Sten bjöd Ingeborg sin hand, och riksföreståndaren log åt den ifver, hvarmed den unge herren sökte göra uppstigandet för henne så bekvämt och lätt som möjligt.

— Bröllopslekarne i Nyköping, menar jag, hänga ännu kvar! — yttrade han. — Jungfru Solöga har icke förlorat sin ungersven!

En lätt rodnad flög öfver jungfruns liljehvita kind, och äfven hon log, i det hon lät sina strålande ögon ett ögonblick hvila på herr Sten, innan hon fästade dem på farbrodern.

— Äfven i edert minne, farbroder, tyckas de hänga kvar, eftersom I minnen mig på det namn, som jag der fick.

— Och hvem skulle väl glömma den lilla kransen, som förskaffade dig detta namn, menar du Ingeborg Så vidt jag vet, är du den första, som prydt dina lockar med de der små blom-morna, hvilka här i dessa bygder icke hafva kommit till heders jag menar, att man i denna del af landet kallar dem fans-ögon men vid mitt svärd de förtjena väl det namn, som du der-efter fått bära du tager det väl till tack, jungfru Solöga?

Med det vänligaste uttryck i röst och anletsdrag vände han sig derpå, utan att invänta något svar af sin brorsdotter, till herr Sten och sade, i det han svepte den mårdfodrade kappan bättre omkring sig:

— Hafven I hört visan om jungfru Solfager, stolts riddare?

— Nej! — svarade denne förvånad och till-

lade — huru kommen I väl att tänka på den visan, herr Erik?

— Jag vet knapt sjelf huru — genmälte herr Erik leende — måbända namnligheten förde mina tankar på denna visa, som jag många gånger hörde i min barndom jag minnes blott ett par rader

— Och de lyda?

— Dannekungen älskade jungfru Solfager, men så kom ormekungen och gjorde slut på kärleken, och der blef sorg och gråt i stället för glädje och fröjd Så står det

Ormekungen gaf jungfrun en dvaledryck in

Medan vi varde ung!

Hon bleknar och blånar under båda sin kind.

Mig lyster uti lunden att rida.

De satte jungfru Solfager i svartan jord;

Men ormekungen visste väl, hvar jungfrun hon låg.

Ormekungen tog jungfru Solfager upp ur svartan jord

Medan vi varde ung!

Och förde henne död allt hem till sin by.

Mig lyster uti lunden att rida.

— Och dermed är visan slut? — sporde Sten.

— Dermed är hon slut! — upprepade herr Erik. — Jag minnes icke mer!

Under tiden och medan man så småningom aflägsnade sig från stranden uppåt land, hade en af svennerne skyndat till slottet att tillkännagifva fru Britas ankomst, och nu såg man herr Nils komma ut derifrån att skynda sin hustru till mötes. Riksföreståndaren följde fortfarande med och Olof red ett stycke bakom med sin herres häst. Men när herr Nils hunnit fram, tog herr Erik afsked.

Det förbindliga leendet låg qvar på hans läppar, men tonen med hvilken han talade var dock märkbart kylig. Nils var mera vemodigt stämd, än han måhända bort vara, när han mötte sin sköna hustru.

Kort derefter hade herr Erik åter sammanträffat med sina svenner och red i raskt trafutåt vägen till Stockholm. Sjelf red han ett godt stycke framför svennerne, och endast Olof Råd red vid hans sida.

— Du har rätt — sade han till denne — ungersvennen är bunden!

— Frågan är blott, om bandet håller att draga honom bort från herr Nils och till eder — ytttrade Olof helt betänksamt.

— Och hvarför skulle det icke hålla . . . ?

— Ja, hvarför . . . det kan vara svårt nog att säga, men sådana synas de mig vara desse herrar, både herr Nils och herr Sten, att de visserligen gifva sitt lif hellre, än att de uppgifva den sak, för hvilken de strida.

Herr Erik svarade intet dertill utan red en stund tyst och såg styft framför sig på vägen, der de drogo fram.

— Något måste dock göras — sade han slutligen — erkebiskop Jöns hvilar icke, vi hafva i sjelfva verket tvenne fiender, och af de två är Nils Sture visserligen den farligare, eftersom han drager allmogen med sig . . . Något måste därför göras, och vore herr Sten att vinna, så sätter jag honom så högt, som om jag till hälften hade segrat!

— Visserligen — ifylde Olof — hafven I der talat rätt, herr Erik . . . ty bönderna hafva icke glömt den unge riddaren, som förde dem så manligen an vid Harrakers kyrka mot konung Christian. Kunde herr Sten vinnas för eder, vore det visserligen en half seger, ty han drager säkert halfva allmogen med sig.

— Ja väl, Olof — vidtog riddaren lifligt — och hvad som skall göras måste ske snart . . . Såsom det synes mig, drager väl herr Nils uppåt Dalarna till julen, och före våren kan icke erkebiskopen och hans kunglige vän röra på sig . . .

alltså skola vi nu snart gripa oss an Med försöket förloras dock intet. Men ärendet är af den art, att hvem som helst icke kan drifva det igenom

Herr Erik hade af gammalt ett visst undseende för den trogne och användbare svennen. Denne insåg också mycket riktigt, hvartut hans herre syftade, och sade leende:

— Så viljen I sända mig till herr Nils Stures julgille?

— Och hvem, menar du, eljest skulle kunna ersätta dig? — sporde riddaren tillbaka.

— Nå väl, så tager jag mig det uppå! — svarade Olof godmodigt.

Men medan detta ämne afhandlades mellan riksföreståndaren och hans förtrogne på vägen till Stockholm, satt herr Nils med sin hustru och barnen i ett af Westerås slottsgemak.

De hade icke träffats, sedan Nils på våren drog öfver till Finland att samtala med konung Carl, och hvilka sorgens och motgångens törnen hade icke spirat upp och stungit sedan dess? Deras gård var bränd, Nils sjelf hade jagats som en flykting, tills han i spetsen för Dalkarlarne kunde bjuda sina fiender spetsen. Men ännu i denna stund var hans ställning sådan, „att — såsom han skrifvit i brefvet till konungen — han antingen måste drifva verket igenom, eller ock blefve han sjelf, hans barn och efterkommande förderfvade i grund.“ Och med denna visshet förenade sig tanken på barnens öde, om han sjelf genom ett lönmord rycktes bort, innan ännu hans arbete var mer än nätt och jemt påbörjadt, än mindre fördt igenom.

Det var denna tanke, som bredde det vemodsfulla draget öfver hans anlete, när han efter den långa skilsmessan fick se hustru och barn, och det dröjde qvar der ännu, när de kommo upp i slot-
tet, ehuru han bemödade sig att utplåna det ej

blott ur sitt ansigte, utan ännu mer ur sin själ. Men när han så slöt den älskade hustrun i sina armar, strömmade de sorgsna tankarne öfver honom mäktigare än förut, och hans ögon fuktades af tårar, i det han sade:

— Gud beskydde dig, hustru, om något hastigt skulle komma mig uppå!

Brita såg förskräckt upp. En mörk aning fattade henne, och hela hennes kropp darrade. Men hon lät sig icke öfverväldigas. Hon kunde väl icke förneka sin qvinliga natur, som måste taga ut sin rätt, men för öfrigt såg hon faran modigt i ögat, färdig att offra hvad som var henne dyrbarast för det heliga mål, hvars vigde kämpe hennes man var.

— Jag skulle betagas af skräck — sade hon och såg Nils trofast i ögat — om jag icke gjort mig förtrogen med den tanken, att du hastigt kunde ryckas bort från mig och barnen... Men det är min fasta tro, att allsmäktig Gud icke skall öfvergifva oss... Och lika visst som jag hoppas att en gång få sammanträffa med dig i det andra ljuset, lika visst vill jag uppfostra dina söner så, att de skola vandra i dina fotspår...

Nils sade intet, han tryckte blott sin hustru hårdt intill sig. Ögonblicket derefter var han sig åter lik, och lugn och frid bredde sig öfver hans drag, och äfven Brita bemödade sig om att utslutande fästa tankarne vid återseendets lycka, på det att hon icke måtte störa stundens högtid, ehuru skräckbilderna af hvad som möjligen snart kunde hända dallrade länge i hennes själ.

Brodde kom i detsamma in, och hon kände sig lättare om hjertat, när hon då fick gå bort i ett ensamt rum, der hon föll på knä och bad ifrigt till Gud och alla helgon, att de måtte beskydda alla som voro henne kära.

När hon åter kom ut i gemaket, der hon lemnat sin man och Brodde, voro desse inbegripne i

ett lifligt samtal med hvarandra, och hon satte sig vid sin mans sida. Äfven Sten Sture inträdde kort derpå, och här hölls nu en öfverläggning, som blef af den största vikt, emedan den kom att i väsentlig mon ligga till grund för de närmast följande rörelserna.

Det var herr Nils sjelf, som förde ordet och utvecklade sakerna samt uppdrog den allmänna gången af hvad som vore att göra. Och han utvecklade dervid en sådan kännedom om både saker och personer, att Sten Sture lyssnade till honom såsom till sin lärmästare.

Man kunde förutse, det snart en splittring skulle ega rum mellan riksföreståndaren och dem, hvilka af gammalt hört till erkebiskopens parti. Sådana män, som Thure Thuresson (Bjelke), Ivar Gren — en son till den gamle danskvännen Magnus — unge herr Erik Carlsson (Wasa) och Trotte Carlsson — han tillhörde den släkt, som efter stamgodset kallas Eka-släkten och som bar till sköldemärke en hvit bjelke eller riddargördel i blått fält — djerfve, orolige, stridslystne, mäktige och rike på både gods och inflytande, hvar i sin ort, skulle visserligen icke länge finna sig uti att lyda befallningarne från herr Erik Axelsson, hvilken väl dock aldrig, huru länge han än vistats i Sverige, skulle fullkomligt kunna frigöra sig från den färg af främlingsskap, som vidlådde honom. Till dessa kommo erkebiskopens närmaste fränder, männen med hans eget sköldemärke, Oxenstjernorna, herr Erik Nilsson samt David och Krister Bengtssöner.

Men en splittring mellan dessa och Erik Axelsson skulle utan tvifvel föra konung Christian in i landet, och då blefve frågan den, om herr Erik skulle förena sig med Nils och Dalkarlarne. Att han icke skulle gå öfver på danske kungens sida, det var alldeles gifvet, ensamt deraf, att hans broder, herr Ivar stod så godt som i öppen

fiendskap med denne konung; men det kunde deremot inträffa, att han tillsammans med sin broder vågade bjuda både Nils och erkebiskopen (konungen) spetsen, och att således de, som dragit ut för Sverige och konung Carl, hade både riksföreståndaren och Danskarne till fiender.

Alltsammans kunde halva afgjorts raskt nog, om man nu med ens kunnat rycka fram genom Mälardalen mot Stockholm. Men enligt de underättelser, som Brodde medförde, voro Södermanlänningarne ingalunda att lita på, och han visste sjelf, att Uplandsbönderne, synnerligast de i Fjederundaland eller landskapets vestra del, voro till och med mera afvogt sinnade än desse. Att sålunda nu tänka på ett tåg mot Stockholm hade varit i högsta grad oklokt. Dertill fordrades i hvad fall som helst vida större makt, än som man för närvarande egde till sitt förfogande.

Derför var det herr Nils' åsigt, att man skulle lägga en tillräcklig besättning på Vesterås slott och sedan draga uppåt Dalarne öfver julen, för att dels låta intrycket af den framgång, man hittills rönt, vederbörligen verka, så att folket med förtroende slöte sig till honom och hans sak, samt äfven för att inom Dalarne samla en större här. Så kunde man ock under tiden genom utskickade söka inverka på andra landskapsmenigheter, synnerligast på dem, hvilka i dessa dagar haft sina utskickade i Vesterås.

Herr Sten föredrog väl att våga det yttersta och med ens draga fram till Upsala och Stockholm, men Nils gjorde honom uppmärksam derpå, att det här gälde vida mer, än att aflägga ett prof på ridderligt mod. Hela Sveriges rike stod bakom och skulle stå eller falla med dem.

— Var lugn, vän Sten — tillade han — jag tänker, du skall väl vinna ditt lystmäte i det afseendet, komma vi så till våren!

Och herr Sten gaf med sig. Äfven för

honom var försigtigheten ett utmärkande drag vid sidan af modet och tapperheten, ehuru för ögonblicket hans yngre och hetare blod, kanske ock någon lust att utmärka sig, som stod i samband med hjertats sak, vållade, att de senare egenskaperna voro förherrskande.

Medan man ännu talade härom, inträdde en sven och anmälte, att lagmannen öfver Nerike, herr Magnus Bengtsson, önskade ett samtal med herr Nils. Denne såg förvånad på svennen, men tillsade honom dock att bedja herr Magnus vara välkommen. Men det var ej blott Nils, som fann detta besök oväntadt, äfven Sten Sture och i ännu högre grad fru Brita tillkännagäfvog genom sitt utseende, att de funno det både oväntadt och märkeligt.

Nils glömde dock aldrig hvad han hört och sett i Örebro kyrka, den qvällen, då biskop Thomas der tog afsked af honom, och aldrig nämndes hans frändes namn, utan att han såg framför sig botgöraren, som sargade sin kropp med samma vildhet, som han en gång visade mot folkhjelten Engelbrekt. Många år hade nu gått sedan dess, och de båda fränderna hade icke varit i beröring med hvarandra. Nils visste, huru Magnus en tid svärmat omkring på sjön. Det var liksom de sista dyningarne af det upprörda sinnets inre strider. Samtidigt med det stora mötet i Arboga, der konung Carl första gången gjorde den upptäckten, att han var omgifven af förrädare, gaf han Magnus Bengtsson Brandeborg eller, som det nu heter, Brandalsund i förläning. Der hade den olycklige mannen sedan lefvat i ro till år 1461, då hans fader gamle Bengt Stensson dog, och då han blef dennes efterträdare som lagman i Nerike.

Nu bodde han på sin ättegård Göksholm.

Nils steg upp, när lagmannen kom in, och gick honom vänligt till mötes.

— Icke väntaden I, att Magnus Bengtsson

skulle göra eder ett besök — sade lagmannen med ett leende, hvaröfver dock något sorgbundet hvilade, likt blomman på den förtorkade heden. — Dock kommer jag ej blott som frände utan som vän, för så vidt som I hafven förtroende till mig.

Under det han yttrade detta, helsade han på fru Brita och de öfriga, och samtalet kom så småningom åter i gång. Fru Brita aflägsnade sig då för att icke genom sin närvaro lägga band på gästen, och äfven Sten och Brodde skyndade att följa hennes föredöme, då lagmannen förekom dem, i det han sade:

— Jag kommer icke med något hemligt bud, och hvad jag har att säga önskade jag, att hela världen hörde Jag vill först tacka eder, Nils, för hvad I nu hafven tagit eder före Ack för trettio år sedan dvaldes andra tankar inom detta hufvud! Nu äro de borta, Gudi dess lof! och jag ville gifva mitt lif, om jag kunde för ett ögonblick blott mana den store anden fram ur det tysta

Han tryckte häftigt handen mot ögonen och vände sig om, men fortsatte snart åter med ett högtidligt lugn i sitt anlete:

— Underligt förändrar sig mannens sinne, och jag tackar Gud och helge kung Erik, som gifvit mig ro omsider och styrkt mig till det som godt är Och därför kommer jag nu och räcker min hand till det verk, som I hafven påbegynt.

— I skolen hafva tack, frände — sade Nils med värma och fattade Magnus Bengtssons hand. — Jag menar, att I kunnen vara oss till mycken nytta, helst herr Erik Nilsson väl kan blifva mycket farlig, der han sitter på Örebro. Men vi skola talas närmare vid om dessa saker, sedan I först varit min gäst till middagen.

Detta hade herr Magnus intet att invända emot, men han tillade:

— Ännu en sak måste jag dock dessförinnan hafva på det klara Jag har en begäran till eder om min son

— Eder son?

— Ja, min son Johan jag åstundade, att han måtte komma i edert hus och upptuktas af eder till en sanskyldig svensk riddersman, att han i strid mot rikets fiender genom manliga tankar och gerningar måtte till fullo afplana den skugga, som genom hans olycklige fader blifvit samlad öfver Natt-och-Dag-märket.

Knappast kunde något tillförlitligare bevis gifvas på allvaret och uppriktigheten af mannens vilja och åsigter, än detta öfverlemnande af sonen i Nils Stures händer. Denne mottog också sin frändes begäran med alla uttryck af den hjertligaste välmening.

— Eder son skall blifva min son — sade han — och hvad godt jag har att gifva, det skall han få!

— Tack, tack, frände Nils! — yttrade Magnus med rörelse. — I veten icke, hvilken glädje I tillskynden mig med dessa edra ord! — Och han tillade, i det han lyftade blicken mot höjden: — så kan jag då hoppas, att äfven öfver min gren af vår gamla ätt skall falla godt dagsljus.

Han gjorde ett kort uppehåll, hvarpå han fortsatte vänd till Nils:

— Alla, ej blott min egen fader, utan äfven eder, den stränge herr Bo och vår farbroder, herr Nils Stensson — alla hafva de dragit svärd för en sak, som icke varit Sveriges. I ären den förste, som trädte ifrån ätten och höjt de tre kronornas baner. Mätte Herren gifva sin välsignelse dertill, att det skett i en lycklig stund För menniskor att döma var det aldrig farligare än nu, men också hafven I just derutinnan visat ett äkta riddaresinne.

Det skulle hafva fallit sig svårt för Nils att

åhöra detta, om icke den talandes rörelse visat, att det flödade ur ett uppriktigt hjerta.

— Låtom oss icke uppriva de gamla smärt-samma minnena, som grott igen — yttrade Nils — våra fäder tillhörde en annan tid. Man tänkte knappast då på, att det fans ett Sverige, och framstod denna tanke för dem, så trodde de sig gagna detta land just på det sätt, som de valde Hvem kan säga, hvad som hade blifvit följden, om Nils Stensson, Gud hans själ nåde, — om han segrat, när han drog omkring i Östergötland med Danne-brogen såsom konung Eriks marsk? eller om Carl Knutsson icke kunnat hålla gamle herr Krist-ster Nilsson stången?

— Utan tvifvel det, att Sverige blifvit danskt! — inföll ifrigt Sten Sture.

Magnus Bengtsson åter såg på Nils med en blick, hvori beundran och tacksamhet stredo om väldet; beundran, emedan det låg en sådan hög-sintheit i hela hans väsende, — tacksamhet, emedan han tydligt fann sin frändes bemödande att breda den mildaste dager öfver de bortgångne, en dager som i någon mån föll ätven öfver honom själf.

— Du säger det, vän Sten! — besvarade Nils dennes inkast. — Dock är det min tro, att detta blifvit en följd af händelsernas tvång i allmänhet, men icke att det var våra fäders syfte, att så skulle blifva. De voro för mäktige att gifva vika, men icke nog mäktige att blifva de mäktigaste i Sverige Ty värr — tillade han för att vända tankarne bort från detta ämne, hvilket innehöll punkter af den ömtåligaste art — hafva allt sedan dess de funnits, hvilka likt dem af brist på makt kastat sig i fiendens armar, och jag menar, att erkebiskop Jöns skall visa oss det skådespelet ännu en gång, innan han släpper Sveriges styrelse ur sigte.

— Fullt visst skall han det göra — yttrade då Magnus Bengtsson — för så vidt som jag är

riktigt underrättad. Ty så bar det blifvit mig sagdt, att nu på nyåret skall ett möte hållas i Wadstena af erkebiskopens vänner, och att han sjelf derifrån skall begifva sig till konung Christian i Danmark att för honom klaga sin nöd.

Man kom nu in på ett alldeles nytt fält, der hvar och en kunde röra sig med mera frihet, helst som det visade sig allt tydligare, ju längre samtalet fortgick, att den forne Engelbrektsfienden var helt och hållet förändrad till åsichter. Och emedan han vistats liksom mer i stråkvägen för just de erkebiskopligas samfärdsel samt ansetts vara en man, hvilken icke tillhörde något parti utan snarare borde vinnas, emedan han dock var af ett visst inflytande, så hade man varit mot honom mindre försigtig, än som varit klokt. Derför kunde han också nu lemna Nils åtskilliga upplysningar, som voro för honom af stor vikt.

Så kom en småsven med underrättelse, att middagsbordet väntade, och der sammanträffade herrarne åter med fru Brita och unga Ingeborg Åkesdotter, och samtalet rörde sig nu om allmänna ämnen, släktförhållanden såväl rörande Natt- och-Dagarne, som andra förnämliga ätter, samt äfven märkeliga enskildheter rörande en och annan släktmedlem. Herr Magnus var synnerligt hemmastadd i dessa saker, och hans fru, fru Erme-gård Bylow ännu mer, så att han ofta anförde henne såsom källa för sina meddelanden.

En satt dock vid bordet, som icke tycktes mycket lägga märke till riddarens tal. Det var herr Sten.

Ingeborg Åkesdotter (Tott) påminde i många afseenden om sin syster Iliana, både till sitt yttre och sitt inre, dock så att hon åtminstone hvad det förra beträffar stod öfver henne. Om Iliana var skön, så var Ingeborg bländskön. Man kunde icke se mera regelbundna drag. Pannan var så hvit och klar, och under de fina, penslade ögon-

brynen framblickade ögonen med en underbar, obeskriflig glans, lifligt vexlande uttryck allt efter rörelserna i själen. Den fint bildade näsan, de svällande läpparna och hakans vackra rundning — allt var så formfulländadt, att det skulle hafva varit ett underverk, om icke ungersvennernas hjertan satts i brand vid hennes åsyn.

Också tycktes herr Sten hvarken hafva ögon eller öron för något annat än skön Ingeborg och hvad hon sade, medan hon deremot, fast hon visserligen företrädesvis lånade sitt öra åt herr Sten, dock äfven kunde både tilltala andra och besvara deras frågor. Det hände till och med, att ett och annat, som Sten yttrade, blef obesvaradt, något som, när det inträffade tredje gången, gjorde honom helt förstämd.

För att dock icke blifva föremål för de andras uppmärksamhet kastade han sig då med mycken iver in i det allmänna samtalet, så att den ädla fru Brita måste le i lön åt den förälskade ungersvennen.

Det spörsmål, som Ingeborg lemnade obesvaradt eller som hon undgick att besvara genom att vända sig till fru Brita, rörde en sak som egentligen tillhörde bröllopet i Nyköping. Man hade der äfven lekt pantlekar, och pantdomaren hade en gång uppsatt en kyss af skön Ingeborg som pantlösarens pris, men Ingeborg hade gjort inlösandet af panten så svårt, något som hon enligt lekens lagar kunde, att det blef en omöjlighet och att kyssen af henne sålunda äfven blef omöjlig att vinna. Herr Sten ville nu veta, om stolts jungfrun visste, att det var hans pant, som skulle lösas, när hon bestämde sin omöjliga pantlösen.

Trenne gånger upprepade han sin fråga, och för hvarje gång blef Ingeborg antingen tilltalad, eller tilltalade hon sjelf någon af de andra vid bordet, men så naturligt och osökt, att ingen an-

nan än den förälskade riddaren sjelf kunde fästa sig vid det uteblifna svaret på hans spörsmål.

Ännu, när man steg upp från bordet, varade förstämningen i Stens sinne, men Ingeborg lät sig icke märka något dervid, utan förenade sig med fru Brita, och Sten tycktes hafva förlorat all lust att vidare tilltala henne, ehuru hans öga ständigt hvilade på henne, så fort han trodde sig icke märkas. Och så fortgick det.

Men antingen nu Ingeborg ville godtgöra sitt fel, eller hon tyckte att riddarens kallsinnighet gick väl långt, nog af hon ropade honom till sig. Och hennes sköna ögon brunno så skälmskt dervid, och läpparna logo så oemotståndligt, att ensamt detta bort vara tillräckligt att öfvervinna den hårdaste.

Herr Sten kom också genast till hennes sida, och hans förtjusta blick visade tillräckligt, huru fullkomligt stolts jungfruns välde var öfver honom.

— Så viljen I då svara mig, stolts Ingeborg?
— frågade han med bedjande ton.

Men Ingeborg log så genomvackert och sade:

— Hvarför tala om den snön som föll i fjöl, stolts riddare?

— Derför derför — stammade Sten — att jag vill våga det omöjliga för att vinna

— Bevare eder Gud! — utropade Ingeborg och slog med handen framför sig. — Nej, annat rön vill jag lägga den före, som vill blifva min riddare

— Sägen det, sägen det, jungfru Ingeborg!

— I viljen då blifva min riddare?

En blick, som talade mer än ord, besvarade denna fråga, och för den förälskade riddarens öga såg det ut, som om den sköna flickan rodnat för denna blick, så vida det icke var skenet från de tända vaxljusen, som vållade skiftningen på hennes kind.

— Minnens I visan, som min farbroder talade om? — sporde Ingeborg helt hastigt och tillade, då riddaren förvånad skakade på hufvudet: — Hafven I aldrig hört henne?

— Nej, det hafver jag icke.

— Jag önskade höra denna visa till slut ty äfven jag är af samma tanke som I, att der min farbroder slutade, slutar hon icke. Jag har sökt igenom hela min samling af visor, men jag eger henne icke.

— Sätten I då detta såsom lösen för min pant, stolts jungfru? — sporde riddaren leende.

Ingeborg slog honom skälmskt på handen.

— Kunnen I skaffa mig visan, så skolen I och ingen annan blifva min riddare! — sade hon, och åter tyckte herr Sten, att den fina kinden rodnade och att ett drag af allvar spelade omkring hennes mun.

— Jag skall skaffa eder visan, så vidt som hon finnes inom detta kungarike! — yttrade han med fasthet, men tillade: — dock månden I säga mig, hvad visan heter!

— Minnens I icke hennes namn? — log Ingeborg.

— Jo, jag minnes ack, huru kunde jag väl glömma jungfru Solöga?

— Nej, nej I ären ohjelpig, stolts riddare! så hette hon icke, utan så har man behagat kalla mig. Men mig behöfven I icke söka efter, utan visan, och hon bär namnet: jungfru Solfager.

Herr Sten kunde icke annat än besvara med ett leende den sköna flickans glädtiga tillrättavisning. Och det är visst, att aldrig hade hon så som i detta ögonblick gjort skäl för det vackra namnet Solöga, som hon erhöll på sin farbroders bröllop. Der låg sol i hennes blick, men ock detta

ljufva svärmeri, som om hon ville uttala den lilla blommans andra namn: förgät mig ej!

På en fin guldkedja omkring halsen bar hon en genombruten guldprydnad af konstrikt arbete, i hvars medelpunkt den fagra blomman fans afbildad i emalj.

Vid hon nu under samtalet lutade sig fram, föll guldprydnaden ned i hennes sköte och när hon åter ville undangömma den vid ett af knapphålen i hennes tätt åtsittande klädningslif, kom bilden af blomman till synes, och Sten kunde ej afhålla sig från att fatta hennes hand och betrakta konstarbetet.

Hans öga hvilade läuge derpå, men hvad han dervid tänkte, det förblef inom honom. Ingeborg sjelf fann sig slutligen halft besvärad och ville lekande taga ifrån honom smycket.

Men då såg han upp och sade, i det en fuktig glans fylde hans öga:

— Denna blomma är mig kär, hon är en bild af mitt land! Fattigt och förbisedt som hon, bor dock en ande derinne, som slår sitt öga upp och afspeglar himlens blå och den ljusa dagens sol!

Han fattade i sin svärmiska hänförelse Ingeborgs hand och tillade:

— Vore detta smycke mitt . . . så ville jag fästa det i min hjälmhatt, och skulle minnet af den ena jungfru Solfager smälta tillsammans med kärleken till den andra . . . Ja, Ingeborg, ehvad jag lefver eller dör, så förblitver jag jungfru Solfagers riddare!

Dermed reste han sig hastigt upp och gick bort, och hade han dervid sett den drömmande blicken i jungfruns öga, som satt och höll smycket qvar i sin hand, så hade han helt visst med gladare mod sett sin kärleks framtid emot.

Men samma qväll stodo i den mörka skuggan af Svartbrödraklostrets gafvel tvenne skepnader, af hvilka den ena bar munkkåpa, den andra bar svennedrägt. Svennens utseende var synnerligen enfaldigt, och han tycktes med mycken vördnad lyssna till munkens tal.

— Du förstår således, min son, att jag vill ditt väl, liksom jag ock vill din herres?

— Ja, jag förstår!

— Och himlens rikaste välsignelse vill jag nedkalla öfver ditt hufvud, om du med ett troget hjerta lyssnar till mina ord och gömmer dem, tills tiden är inne för handling Stora, ööfvervinneliga faror omgifva din herre, men jag och många flere vilja vaka öfver honom; vill du nu också för-ena dig med oss, så säg mig det, min son.

— Ja! — svarade svennen, men så trögt och entonigt, som om han knappast begripit, hvarom fråga var, eller som om det varit honom fullkomligt likgiltigt.

— Kom då ihog, käre son jag älskar att kalla dig så, eftersom jag kände din fader, när jag i min ungdom var på Gotland.

— Var I på Gotland? — sporde svennen med en skymt af liflighet.

— Jo, son, det var jag visst i mina unga dagar innan som jag kom att vända min hug ifrån detta verldsliga och egna mig uteslutande åt himmelen godt, lägg det nu på minnet, son, att när du får bud från munken Petrus, så står faran för din herres dörr, men då är ock hjälpen nära, och denna hjelp skall du föra till din herre . . . förstår du mig?

— Jaha, jag förstår!

— Så gå i Herrans frid och tänk noga på hvad du hafver lofvat.

Munken gick in i klosterporten, men svennen gick med dröjande steg utefter åstranden fram till

bron, som ledde öfver till slottet. Några svenner kommo från slottet, och när de fingo se den ensamme kamraten, sade de:

— Skynda dig, Faste, till slottshöfvidsmannen, han har sport efter dig!

IV.

Nils Stures julgille.

Herr Sten började genast sina forskningar efter visan om jungfru Solfager, och han sparade hvarken tid eller möda eller kostnader för att finna henne. Den förste, han vände sig till, var den glade svennen, som Hollinger kallades till följd af sitt outtömliga förråd på visor och sagor. Men visan om jungfru Solfager kunde icke Hollinger. Dock hade han hört sägas, att en af munkarne i Svartbrödraklostret var en stor vän af visor och skref af dem på pergament.

Riddaren begaf sig alltså till klostret och begärde att få träffa den ifrågavarande munken, hvars namn var Laurentius. När han fick höra talas om riddarens ärende, log han ett godt leende och sade:

— I faren vill, herr Sten, sådana visor samla jag icke Se här, I kunnen sjelf se — och han framtog en stor bok fullskrifven med vers. — Se, detta är väl också visor, men visor af ett annat slag, det är den svenska rimkrönikan, det är blott en del, som jag skrifvit upp, och för mycket deruti har jag att tacka min gamle herre, biskop Thomas i Strängnäs, Gud unne honom himmelrikets ro!

— Gifven mig då till, att jag onödigtvis upptagit eder tid, fromme fader! — yttrade Sten.

— Dock vänta, riddare — föll munken in — jag påminner mig, att jag en gång hos min salige herre såg bland en mängd andra visor äfven denna Se han var, salig biskopen, en stor vän af visor och diktade äfven sådana sjelf, såsom I väl veten.

— Nå väl och denna visa?

— Jo, jag såg henne, jag minnes det nu helt tydligt men hvart hon tog vägen, tyst jo, biskopen egde icke den samlingen, hvari denna visa stod, utan hon tillhörde kyrkoherden i Svärdsjö i Dalarne, som biskop Thomas en gång lärde känna här i Westerås.

— Godt, godt, fromme fader! hafven redelig tack! — yttrade nu riddaren lifligt och såg så hjertegläd ut, att den gamle munken ej kunde låta bli att le.

Nu var ingen ifrigare att påskynda färden uppåt Dalarne, än herr Sten, och när han träffade jungfru Ingeborg, såg han så förtröstansfull och genomlycklig ut, att hon väl kunde se, det han var på väg att finna visan, ehuru, när hon sporde honom till derom, han slog bort saken med skämt.

Färden uppåt Dalarne försiggick utan äfventyr, och händelsen ville, att herr Nils kom att taga in i Svärdsjö prestgård. Men till en början var så mycket att göra i och för det värf, hvarför man nu dragit svärdet, att Sten knappast fick tid att tänka på sin hjertesak. Det gälde att underhandla med Dalkarlarne i socknarne omkring Siljan. Ty hittills hade det egentligen varit bergsmännen, som dragit ut med Nils. Hans öppna och ädla väsende, hans förmåga att klart och lättfattligt framställa fäderneslandets nöd och konungens betryck utöfvade dock på de redlige männen ett stort inflytande. Emellertid uppehöll sig han och Sten Sture häruppe ända till fram emot jul.

Då redo de söderut öfver Falun till Svärdsjö, att der dricka sin jul.

Det var sjelfva julafton, en kall vinterdag, som de redo fram mellan höga snödrifvor i den tysta, höga furuskogen till Svärdsjö. Der blef glädjen stor, ej blott hos fru Brita och barnen, utan äfven hos åtskilliga bergsmän, hvilka herr Nils inbjudit att dricka julen med sig. Bland dessa var gamle gubben Bengt en, och han hade tvenne sina söner med sig.

Olof Råd var der äfven. Han hade kommit med några svenner och hade bud att framföra till herr Nils från riksföreståndaren. Det dröjde dock, innan han kunde få företräde. Ty herr Nils hade, så fort han helsat på hustru och barn, en vigtig öfverläggning tillsammans med sin vän, herr Sten, och bergsmännen.

Olof gick under tiden ned på gården in i svennestugan. Men derinne var han helt tyst och fåordig, och svennerne tycktes icke gerna se honom ibland sig, eftersom hvar man visste, huru nära han stod sin herre, riksföreståndaren, och till följd deraf visade honom snart sagdt ofrivilligt en viss vördnad. Också ljusnade anletena, när han slutligen reste sig och gick ut.

Det skedde, när kyrkoherdens piga kom in i stugan och sporde, om der fans någon sven, som hette Faste. Denne svarade ja, och då bad pigan honom följa sig till kyrkoherden, hvarpå Faste aflägsnade sig.

Olof hade väl intet härmed att skaffa, men han gick dock ut med detsamma.

Då var öfverläggningen hos herr Nils slut, och han såg herr Sten Sture med stormsteg gå öfver gården till det rum, som kyrkoherden för tillfället bebodde, och i stället att gå till herr Nils och framföra sitt ärende, skyndade han efter herr Sten.

— Herr Sten — sade han, när han hunnit denne — viljen I unna mig ett ögonblicks samtal?

Herr Sten såg ingalunda med blida ögon på svennen, hvilken så plötsligt trädt honom i vägen, men han stannade dock och gaf en vink åt honom att tala.

— Hvad jag har att säga eder, är af den art, att vi väl borde vara på tu man hand! Det rör nämligen jungfru Ingeborg — han sade detta så tyst, att endast riddaren kunde höra honom — jag tror mig ej behöfva säga mer, för att I skolen villfara min begäran . . . jo, det, att jag i detta ärende talar i min herres namn . . . så att I icke måtten tillräkna mig såsom något förmätet hvad som endast är ett fullgörande af min herres befallning.

Riddaren vinkade med handen, och så följdes de åt till en annan del af gården, der riddarens rum var beläget. När de inkommit dit och Olof väl stängt dörren, började han framföra sitt ärende, men med en ton och en hållning, så full af takt och man kunde väl säga höfviskhet, att han redan genom sitt blotta yttre uppträdande tycktes kunna vinna dens hug, som han talade till. Han omtalade, hurusom det kommit till riksföreståndarens kunskap, att herr Sten fattat tycke för hans brorsdotter, skön Ingeborg, och att herr Erik hade intet deremot, tvärtom gerna skulle se, om hon blefve gift in i så gammal och förnäm släkt, men att han tillika vore af sin slägtkärlek och i jungfruns faders frånvaro uppmanad att taga sig henne an och se till, det icke klaffaretungor måtte få något att säga.

— Jag ber eder därför i min herres namn och å hans vägnar, herr Sten, säga mig, hvaråt eder hug står, om det är edert allvar att söka vinna jungfru Ingeborgs hand? — Så slutade Olof Råd sitt tal.

— Hvar så jungfruns hug icke är en annan,

så är det fullvisst mitt syfte att hos hennes fader anhålla om hennes hand — svarade herr Sten.

— Det trodde ock herr Erik — återtog då Olof med ett förnöjdt utseende — och han gläder sig mycket åt att vinna en anförvandt i så tapper en riddare, som I ären. Dock ville jag ännu säga eder en sak, stränge riddare, hvar så jag visste, att I icke togen det illa upp

Han såg med ett inställsamt, halit förtroligt leende på riddaren, som med någon otålighet bad honom fritt säga, hvad han ville.

— Stolts jungfrun har många friare — tillade han då. — Och hvar så I icke viljen se eder gå miste om henne, är det min tanke, att hvad som bör ske, det bör ske snart I menen det företag, som I nu hafven för händer — skyndade han att yttra, då riddarens blick plötsligt mulnade — jag vill då fästa eder uppmärksamhet derpå, att hafven I fått min herres, herr Eriks, ja och samtycke, så kunnen I vara viss om jungfruns faders, herr Åkes Till sist beder jag eder icke illa upptaga hvad jag nu hafver sagt eder! Det har skett, emedan jag väl har tyckt mig förmärka, det jungfru Ingeborgs hug står till eder, och jag hör så godt som till hennes slägt.

Herr Sten nickade vänligt åt svennen, som med dessa ord bugade sig till afsked. Äfven herr Sten lemnade samtidigt rummet, och gick nu med fördubblad hastighet till kyrkoherdens rum, medan Olof Råd begaf sig till herr Nils.

När Sten inträdde i rummet, der kyrkoherden befann sig, såg han denne med bekymrad uppsyn tala till en af Nils Stures svenner, den dumme Faste. Det var redan skymning ute — Nils med sitt följe hade först vid middagstiden kommit till gården — men i spiseln flammade en brasa, hvars sken upplyste det lilla rummet och gaf åt den vördnadsvärde gamle prestmannen, der han satt på bänken i hörnet, ett utseende, som om han till-

hört en annan värld, liksom han tillhörde en annan tid.

Ett matt skimmer af välbehag drog öfver det fårade anletet vid den unge, kraftfulle riddarens inträde.

— Guds frid, vördige herre! — helsade denne.

Kyrkoherden bad riddaren vara välkommen, men höjde liksom varnande fingret, i det han vände sig till Faste, sägande: — se dig visliga före, gosse! I dessa tider bör man tänka sig för två gånger och se sig tillbaka tre, innan man handlar. Jag känner icke denne Petrus, men eftersom han velat genom mig sända sitt bud till dig, så har jag fullgjort hans åstundan, fastän det ser mig misstänkt ut, att icke frater Petrus kommit fram hit, då han icke är längre borta

Den dumme svennen gick, och nu vände sig kyrkoherden till herr Sten, för hvilken han utförligt redogjorde, huru hans dräng, som varit i ett ärende till Falun, träffat en munk, som noga velat haft reda på prestgården och hvilka som befunno sig der samt slutligen gifvit drängen i uppdrag att bedja kyrkoherden tillsäga svennen Faste skaffa sig urlöf och komma sig till mötes. Äfven herr Sten föreföll detta underligt, men hans hufvud var nu fylldt af helt andra tankar, och dessa strömmade öfver honom med desto större styrka, ju längre de tvungits att hvila i ro.

Derför kastade han sig så tvärt in på ett alldeles främmande område, att gubben såg helt häpen på honom.

— I ären en vän af gamla visor, vördige herre? — var hans första fråga.

— Ja!

— Känner I så visan om jungfru Solfager?

— Ja!

— Hafven I den visan skrifven på papper?

— Ja, ja, stolts riddare men i Guds namn, hvar hafven I edra tankar!

— Jag måste hafva visan om jungfru Solfager Hon har legat i mina tankar, allt sedan jag lemnade Westerås nu sist, och der sade mig den fromme fader Laurentius i Svartbrödernas kloster, att hans gamle herre, salig bisköp Thomas haft visan till låns af eder

Riddarens frågor hade kommit så häftigt den ena efter den andra, att kyrkoherden icke haft råd rum att närmare taga dem i betraktande, och hela riddarens väsende tycktes vara så hett, som om eld i stället för blod brusat genom hans ådror. Denna häftighet tillsammans med den plötsliga öfvergången från det allvarliga ämne, hvilket upptog gubbens tankar och som han meddelat riddaren för att tillsammans med honom närmare begrundas, ingaf honom den öfvertygelsen, att den unge riddaren träffats af någon sjukdom, som just nu stod i begrepp att utbryta.

— För Guds och S:t Eriks skuld, unge herre — sade han och såg så bestört, men på samma gång så välmenande ut — för Guds skuld lugnen eder, lugnen eder!

— Lugna mig? — utbrast Sten, som åter icke kunde fatta anledningen till gubbens förskräckta utseende — mitt lugn beror på visan om jungfru Solfager, och nu är min bön till eder, att jag måtte få henne i handom för att låta verkställa en afskrift af henne, så skolen I sedan få henne åter!

Någon gläntade sagta på dörren, men hvarken kyrkoherden eller herr Sten märkte det. Den förre, som tydligen insåg, att han måste villfara riddarens åstundan i afseende på visan, om denne skulle kunna komma till förnuft, sporde helt sagtmodigt:

— Huru hafven I bekommit sådana tankar, unge herre jag fruktar för, att något otyg kommit i eder väg. Gerna vill jag göra eder till

viljes. Men huru kan väl edert lugn bero på visan om jungfru Solfager?

— Mitt lugn, vördige herre — utropade Sten, ännu mer ifrig nu, när vissheten om att komma i besittning af visan bragte Ingeborgs bild framför honom. — Mitt lugn . . . hela mitt lifs lycka, beror på denna visa. Och jag skall välsigna edert minne i all min dar, vördige herre, hvar så I förhjelpen mig till henne.

Kyrkoherden gick fram till motstående vägg, der en stor kista med rika utskärningar stod, öppnade det tunga locket och lutade sig ned för att bland en höp böcker återfinna sin samling af visor.

Härunder öppnades åter dörren helt sagta, och Faste stack in hufvudet. Hans lugna och tröga drag sågo oroliga ut, och ögonen spelade omkring i rummet. Kyrkoherden reste sig just nu upp från sin framåtlutade ställning och höll några papper framför elden för att bättre kunna se deras innehåll. Herr Sten gick fram och åter på golvet, och när han då vände sig åt dörren till, fick han se Fastes ansigte.

— Hvad vill du, syen? — ropade han.

— Se här är visan om jungfru Solfager! — sade kyrkoherden och såg upp från papperet, men läste för säkerhets skuld ännu en gång igenom öfverskriften och de första raderna — visan om jungfru Solfager . . . jungfru Solfager hon speglar sitt anlet i vatten, medan vi varde ung . . . jaha, här är hon.

Och när han nu riktigt öfvertygat sig om, att det var den rätta, så lemnade han henne med ett leende till riddaren och sade:

— Fången I nu edert lugn tillbaka, så mån- den I kunna tala ett förnuftigt ord sedan . . .

Men till gubbens ytterliga förvåning, grep riddaren med om möjligt ännu större häftighet papperet, stoppade det innanför sin tröja och skyndade mot dörren. Der utanför befann sig ännu Faste,

och herr Sten, som tagit för gifvet, att han lyssnat och redan hade fattat misstankar till honom till följd af kyrkoherdens yttrande, ville nu taga ynglingen i strängt förhör.

Och derinne stod kyrkoherden och såg mot dörren, der riddaren försvunnit, troende i hvarje ögonblick, att han åter skulle visa sig, men blef i sin väntan fullkomligt sviken.

Herr Sten hade icke hunnit få fram ett ord, innan han hejdades deraf, att den dumme svennen gjorde en rörelse med handen, som om han ville säga: följ mig, jag har något att tala med eder om! Det låg något bedjande i hans blick, men också något beslutsamt. Han var sig knappast lik. Och herr Sten följde honom, helt förvånad.

— Stränge herre — sade svennen, när de kommit till ett ensligt ställe på gården — jag är viss om att här är försåt på färde . . .

— Försåt! — utbrast Sten och fattade gossen häftigt i armen.

Men i detsamma återfick denne sitt dumma utseende och tycktes icke hafva något vidare att säga. Först när riddaren släppte sitt tag om armen, återkom det förra uttrycket i ynglingens anlete.

Han omtalade nu, hvad som händt honom i Westerås, huru han der flere gånger mött en munk, som till slut tilltalt honom, och huru han tyckte sig i hans anletsdrag, så mycket af dem som hsn fått att se under munkhufvan, hafva igenkänt samme man, som flydde ur S:t Gertruds kapell om qvällen, innan fru Brita och jungfru Ingeborg kommo. Slutligen omnämnde han det sista samtalet med munken och att han var viss om, att under allt detta låg arg list.

— Jag tänkte säga detta till herr Nils — tillade han — men så tänkte jag uppå hvad Hollinger har sagt mig, att herr Nils aldrig vill lyssna till slikt tal. Hade Hollinger eller Brodde varit

här, så skulle jag hafva sagt det till någon af dem, eftersom de hafva anseende bland svennerna Erik har jag letat efter, men han står icke att finna, och ögonblicken äro dyrbara därför beslöt jag att tala till eder

— Godt, Faste — sade Sten och slog nu ynglingen på axeln — du är mer värd, än som ditt utseende tillsäger. Vi skola sköta den saken på egen hand. Gå du de arge förräddarne till mötes jag skall komma efter med svennerne, och vid mitt goda svärd! — Vi skola bjuda dem på ett julgille, som de sent skola glömma.

Den unge svennen ilade med en snabbhet, som ingen skulle hafva tilltrött honom bort till slottet och kom snart ut med sin häst, medan riddaren gick till svennestugan. De fleste svennerne befunno sig inne i stugan och reste sig upp vid riddarens inträde.

— Guds fred och god helg, svenner — sade Sten till dem — viljen I unna herr Nils det samma?

Svennerne sågo förvånade på riddaren, som kunde göra en sådan fråga, och denne, som väl visste, huru kär de hade sin herre, affordrade dem icke något annat svar, utan tillade:

— Viljen I det, och det vet både han och jag, så måsten I genast sitta upp och följa mig, ty våra fiender spinna sitt garn i lön och redan denna natt akta de taga herr Nils I veten det så väl som jag, att herr Nils sjelf icke skulle låta någon af sina svenner sitta upp och dricka vinternattens kalla luft i stället för julölet blott på en lös förmodan, som dertill har föga sannolikhet för sig, att fara hotar men jag är viss derom, och därför måste allt ske tyst och oförmärkt Enhvar som vill följa mig måste därför söka komma från gården utan buller, en och en Hvad sägen I, svenner? Huru många blifva sittande vid julbordet?

Alla med en mun sade, att de ville våga li och blod för sin käre herre.

— Nå väl — yttrade då Sten — så sadlen hästarne och börjen genast draga eder bort från gården. Vid stugan nedanför backen månden I hålla Der kommer jag till eder!

Så skildes han från svennerne och gick åter öfver gården för att skynda till sitt rum och kasta öfver sig panzaret och hjelmen. Då såg han en qvinnoskepnad skymta fram på trappan till storstugan. Det var omöjligt att urskilja, hvem det var, och därför lade Sten icke vidare märke dertill. Han var dessutom nu så helt och hållet upptagen af tanken på den fara som hotade och som hvarje ögonblick kunde falla öfver gården och dess innevånare, bland hvilka en var honom framför andra dyrbar, att han knappast var mottaglig för något intryck af annan art.

Men då hörde han sitt namn ropas, och han spratt till. Denna stämman skulle han hafva känt igen bland hundrade, det var Ingeborgs. Han hade, sedan han kom till gården, icke haft någon ro, förr än han fått träffa den gamle kyrkoherden, och han ville icke träda inför sin hjertans kär, förr än han kunde lemna henne den pantelösen, som hon begärt och han utfäst sig till. Och så hade det fogat sig så besynnerligt, att stolts Ingeborg förgäfvess sett efter sin riddare hela dagen, tills hon nu af en händelse fick se honom gå öfver gården.

Sten skyndade fram till henne.

— Hvarthän gången I så brådt, stolts riddare? — sporde hon, men med en ton, som ingalunda förrådde någon synnerlig värme.

— En julelek, stolts jungfru! — svarade Sten leende, men hastigt, så att det till och med kunde tagas, som om han önskat ett snart slut på mötet med skön Ingeborg.

— En julelek! — upprepade Ingeborg.

För henne visade sig saken i en helt annan dager. Hon fann i sin riddares beteende en likgiltighet, som sårade hennes fåfänga på samma gång som hon äfven deruti tyckte sig se beviset på en köld, som smärtade henne. Talet om en julelek var tydligen blott och bart en undflykt, visserligen illa vald, men dock sådan, att den måste antagas, eftersom hon ju icke hade någon rättighet att få veta, hvar herr Sten gick ut och in. Dock var hon icke bättre mästare öfver sina känslor, än att hon lät undfalla sig utropet: en julelek, med en ton, som förrådde både förvåning och förtrytelse.

— Ja — svarade Sten — en julelek, som jag hoppas skall lända oss alla till gamman Gifven eder till fred, stolts jungfru, jag har vunnit en seger och vill vinna en annan sedan skall glädjen stå högt i tak, när jag kommer åter till Svärdsjö prestgård.

— Så dragen I då bort från gården, herr Sten?

— Nej! — svarade Sten, som blef orolig, när han fann, att han sagt för mycket — men jag kan icke komma in till eder i storstugan, förr än senare. Farväl, jungfru Ingeborg, vi se hvarandra snart åter!

Dermed skyndade han bort.

Ingeborg stod stilla en stund och såg efter honom. När hon kom in i storstugan, der fru Brita satt med barnen framför spisen, glänste tårarna i hennes ögon. Fru Brita märkte det, men sade intet, icke heller sedan, då hon såg huru jungfrun med ett uttryck af stolthet slog tillbaka sitt hufvud och med ens vexlade ansigtsuttryck.

Nu inträdde äfven herr Nils med gubben Bengt och ett par andra bergsmän, så att uppmärksamheten vändes på annat, än på ungmön, som icke längre förmådde behålla sitt stolta utseende, utan

plötsligt satt så blek som snö, medan hennes ögon med ett drömmande uttryck stirrade in i elden.

Herr Nils gick fram till sin hustru och slöt henne i sina armar, önskande henne en god helg. Hans panna var lugn och klar och hans blick förhoppningsfull. En egen känsla af frid och trygghet spred sig genom allas sinnen. Bergsmännen sågo så bergfaste ut, att man riktigt tyckte sig kunna bygga på dem. Gubben Bengt log så vackert, när hans ögon föllo på Svante, hvilken helt trygg gick fram och slog gubben i handen.

— Dig tycker jag om, gammelfar! — sade gossen — du ser mig ut att kunna slåss för tio!

Och gubben skrattade så godt, att tårarne kommo honom i ögonen. Äfven de andre bergsmännen hade sin lust åt den raske gossen.

När så en stund hade gått, kom den gamle kyrkoherden, och nu samlades alla i rummet. Kyrkoherden läste en bön, som med andakt åhördes af alla. Äfven den bleka mön, som satt der så orörlig framför elden, sammanknäppte med krampaktig ifver sina händer och eftersade bönens ord.

Derefter öppnades dörren, och kyrkoherdens dräng jemte ett par unga bondsöner från kyrkobyen inburo stora dryckeskärl fyllda med öl. Men herr Nils närmade sig härunder Ingeborg och fattade vänligt hennes hand.

— Veten I det redan? — sporde han.

— Hvad?.... ja, nej jag vet ingenting! — yttrade hon liksom uppfarande ur en dröm.

Herr Nils log. Så väl han som fru Brita hade nogsamt märkt, huru kärleken fått makt med ungdoms hjerta, och han var viss om, att hennes tankar nu dvaldes hos någon, som ännu icke visat sig i julillet.

— Eder farbroders sven, Olof Råd....

— Olof Råd, hvad vill han? — inföll Ingeborg med en hettå, som om någon nedtrampat hennes skönaste blomma.

— Han har fört bud med sig från eder farbroder, att I, jungfru Ingeborg, oförtöfvadt skolen infinna eder hos honom i Stockholm!

Nu var det slut med all kraft att hålla sig uppe för Ingeborg. Hon fattade riddarens hand och med en ifver, som tydligt tillkännagaf, huru djupt olycklig hon kände sig, sporde han, hvarför hennes farbroder just nu ville hafva henne till sig i Stockholm, och om hon icke finge dröja, tills herr Nils sjelf begåfve sig dit ned.

Aldrig kunde heller detta budskap träffa henne i en olämpligare stund än nu. Hon kände inom sig, att hon icke varit sådan mot herr Sten som hon bort vara; detta ville hon godtgöra, och just nu skulle hon skiljas från honom, kanske för alltid. Med den högsta grad af oro frågade hon, när hon skulle resa.

— Redan i morgon — svarade herr Nils och tillade, när han såg, hvilket intryck denna underrättelse gjorde: — I kunnen tro mig, jag har sökt få en ändring härutinnan till vår fördel, men eder farbroders befallning är så bestämd, att hans sven icke vågar dröja ett ögonblick längre, än som är nödvändigt.

— Redan i morgon! — suckade Ingeborg.

Herr Nils blef nu upptagen af kyrkoherden, som fattat en bågare, fylld med fradgande öl, och i det han vände sig till riddaren uttalade den glädje han kände att få herbergera honom och tillika de varmaste välönskningar för framgången af den sak, hvars stridsman herr Nils var.

— Mätte Engelbrekts ande hvila öfver eder och öfver Sveriges folk. Talet har gått öfver lande och kommit äfven till våra bygder om herrarnes strider der nere i landet, och alla hafva de haft sina bud hos oss, att vi skulle draga ut och hjälpa den ene mot den andre. Det vilja vi dock icke. Vi hafva haft nog af herreskifte i Sveriges rike. Men för detta rike och för dess konung gå vi man

ur huse, och hittills ha lycka och seger varit med de fattige männen af Dala. Och just därför, att I dragen ut för Sveriges land och Sveriges konung, just därför följer folket eder, och därför dricker jag eder till, herr Nils, och nedkallar öfver eder Guds och alla helgons välsignelse.

Nils tackade för de vänliga orden, och bågarna fylles på nytt, och stämningen var den angenämaste.

Då hördes någon häftigt springa öfver gården och på trappan, och dörren öppnades med dån. På tröskeln visade sig Erik, Nils Stures sven.

— För Guds skuld, herr Nils — ropade han — till vapen, fienden är öfver oss!

Det vore fåfängt att beskrifva den bestörtning, som träffade de innevarande vid denna plötsliga underrättelse. Hade det varit en annan, än Erik, som framfört den, skulle säkert Nils själf icke tröttnat derpå. Nu var han öfvertygad, att fara verkligen var på färde; men hon skrämde honom icke, han bibehöll hela sitt lugn.

— Skynda till svennestugan — befalte han — och låt mina män sitta upp.

Äfven den gamle kyrkoherden skyndade ut och ropade på sin dräng samt tillsade honom att ila till byn och samla folk.

En dödlig ångest bemäktigade sig fru Brita, och det var med knapp nöd, som hon lyckades behålla väldet öfver sig, så att hon kunde visa sin man ett någorlunda lugnt anlete. Men säkert förstod han, hvad som föregick inom den älskade kvinnan, ty han fattade hennes hand och sade:

— Var tröst, hustru, och tänk på de orden, som vi nyss hörde: det faller icke en sparf på marken hans vilje förutan Kan ock hända, att faran är vida mindre, än som hon synts min sven.

— Så tror jag ock — sade gubben Bengt och trädde fram till de båda — och huru det än

må vara, så är det godt, att vi dock blefvo varskodda. Men hvad herr Nils beträffar, så veten det, fru Brita, att alla vi, som äro här närvarande, skola låta våra lif, förr än något dödligt skall ramma honom.

Erik kom inspringande med ett utseende, som bådade det värsta.

— Ingen sven finnes i gården, herr Nils! — yttrade han.

Ett doft klämtslag sang i detsamma genom rymden. Det var stormklockan, som började gå.

— Ingen sven! — upprepade Nils. — Hvad vill det säga . . . ?

Ingeborg sprang fram. Hennes öga blixtrade, och en djup rodnad betäckte hennes kind. Det hade med ens gått upp ett ljus för henne. Nu förstod hon, hvad det var för en julelek, som hennes riddare menat, och hon skyndade fram för att säga, hvad hon visste. Men när hon såg i den höge riddarens allvarliga anlete, trängde sig blixtsnabbt på henne den frågan, om hon egentligen visste något och huru hon skulle kunna veta något, och hela den klara åskådningen, som hon nyss förut haft, huru herr Sten Sture i spetsen för svennerne ilade att undanjaga den hotande faran, hela denna tafla upplöste sig i ett oredigt virrvarr, liksom elfvorna på ången, hvilka dansat så lustigt i månens sken, när morgonen kommer, upplösa sig i molnstoder och flyta bort i luften. Der stod hon med klappande hjerta och rodnande kind, men intet ord kom öfver hennes läppar.

Man lade dock föga märke till jungfruns beteende, utan tog det som en naturlig följd af hennes förskräckelse, som hon sökte bekämpa.

— Än herr Sten? — sporde Nils.

Men icke heller denne hade Erik kunnat finna.

På Ingeborg utöfvade riddarens korta frågasamma verkan, som en besvärjelse. Hela den

föreritade taflan med herr Sten och svennerna i sporrsträck jagande fram emot den lömske fienden sprang åter fram för hennes inbillning.

— Herr Sten — sade hon — herr Sten har dragit ut

Det var dock ingen, som hörde henne. Herr Nils, skyndade att spänna på sig sitt harnesk, bergsmännen hade redan gripit till sina yxor och svärd, och innan hon hunnit öfvervinna sin naturliga skygghet, strömmade hela skaran ut ur rummet.

Och stormklockans klämtslag ljödo så dofva och tunga genom rymden. Det var som de sjungit en dödssång. Blod, blod lät det, och för den arma tärnans upprörda inbillning visade sig hela snöfältet färgadt i blod och herr Sten liggande död bland en hög af fiender. Det var då hans julelek.

I sitt hjertas ängslan sjönk hon på knä vid sidan af fru Brita, och hon bad så ifrigt och så innerligt, att Guds moder måtte beskydda den ädle riddaren, och som hon bad öppnades dörren och kyrkoherden inträdde.

Han såg med mildt allvar på de bedjande qvinnorna och utsträckte välsignande sina händer öfver dem. När de slutat bedja och reste sig upp, fattade han bådas händer och såg dem så lugnt och fridfullt och tröstande i ögonen samt talade till dem allt hvad han förstod, som kunde ingifva hopp och mod. De enkla, hjertliga orden hade ock en förunderlig makt öfver det oroliga hjertat. Kraften, som svälde och som spjernade emot och icke ville veta af det hotande onda, vexlade om, allt eftersom blicken hann vänja sig dervid, och förbyttes till en kraft, som kunde ödmjuka sig under Guds mäktiga hand och stark genom honom bära hvad helst som kunde inträffa.

Då inträdde herr Eriks sven, Olof Råd. Han såg mörk och bister ut.

— Nu är det tid, jungfru Ingeborg! — sade han — släden väntar viljen I därför rusta eder till affärd, ju förr, desto bättre!

— Till affärd, nu är det ditt allvar, sven? — utbrast Ingeborg och slog tillsammans sina händer.

— Ja, jungfru Ingeborg det är mitt allvar. Vi borde redan vara på väg. Jag skulle stå illa till svars för eder farbroder, herr Erik, om han finge veta, att jag onödigtvis fördröjt eder afresa.

— Men aldrig skulle herr Erik vilja att jag reste just nu, när fru Brita som bäst behöfver tröst och hjälp, om han visste den närvarande stundens nöd och hvad den allt kan bära i sitt sköte.

— Det är ock min tanke — genmälte Olof, och ett svagt leende drog öfver hans anlete — hade herr Erik kunnat föreställa sig ett sådant julgille, som här har blifvit, så hade han visserligen låtit eder förblifva hos fru Brita, men nu har jag hans bestämda befallning, och jag ställer till eder sjelf att döma, stolts jungfru, om jag har rätt att godtyckligt förändra densamma.

Ingeborg såg bedjande än på fru Brita, än på kyrkoherden, men ingendera af dem kunde hjälpa henne till rätta med svennen. Tvärt om insågo båda, att, om ofärden skulle komma, det vore vida bättre för Ingeborg att i tid hafva kommit undan. Ingendera nämdes dock uttala den grymma tanken, som innebar en så ousäglig smärta. Men Olof var derutinnan mindre granlaga.

— Huru den pågående striden vill ända, det veta vi icke, men jag måste tänka mig det värsta Det är erkebiskopens folk, och han är eller blir herr Eriks fiende fullt ut lika mycket som herr Nils Stures. Skulle det nu så tima, att I föllen i deras händer, så skulle jag knappast mera kunna träda inför min herre Se, herr Nils är väl omgifven af tappra män, som skola gå i döden för honom, om så fordras, men erkebisko-

pens svenner äro stridsvandt folk, och Tagen dock icke räddhoga till eder, fru Brita — tillade han, då han såg, hvilket intryck hans ord gjorde på henne — allt kan gå bättre, än vi föreställa oss tänken på Hälleskogen, der bondehären besegrade konung Christians svenner! Men för mig, som skall svara inför min herre för hvad som kan drabba hans brorsdotter, för mig är det en annan sak!

— Men herr Sten — inföll Ingeborg, som nu i ytterligheten af sin smärta att behöfva draga bort grep fast äfven i ett halmstrå för att kunna hålla sig uppe öfver det haf, som svennens orubbliga pligtkänsla bildade — herr Sten och svennerne betyda väl dock något!

— Hvad svennerne angår — upplyste Olof — så vet jag lika litet som någon annan, hvilken kosa de hafva tagit denna ju'qväll, men herr Sten, honom såg jag gå ensam bort från gården, när jag kom från samtalet med herr Nils.

— Ensam? — utropade Ingeborg, och hon kunde icke hindra, att röstens dallring och kindens blekhet förrådde den plötsliga smärta, som nu på nytt med fördubblade krafter bemäktigade sig hennes själ. Och hon tillade, liksom för sig sjelf: — han gick till en julelek!

Märkeligt nog förmådde den sista underrättelsen mera öfver ungmöns hjerta, än allt hvad Olof förut yttrat för att beveka henne. Det var nästan med en feberaktig häftighet, som hon kastade sig i fru Britas armar och tog afsked.

Och många ögonblick förflöto icke sedan, förr än hon satt i släden och det bar af från Svärdsjö prestgård.

Nu var fru Brita ensam med barnen och kyrkoherden, som fortfarande uppbjöd all sin förmåga att hålla hennes mod uppe. Men tiden flöt det oaktadt så långsamt fram, som om den ville gifva riktigt godt utrymme åt den uppjagade inbillningens skräckbilder att växa och antaga jätteskepnader.

Plötsligen sprang hon upp och lyssnade. Den gamle kyrkoherden hörde intet, men hon påstod bestämdt, att hon hörde ljudet af annalkande rytare, och hennes barm häfde sig oroligt och hennes hjerta tycktes liksom vilja spränga sitt fängsel, när den tanken klart framträdde för henne, att det kunde vara den segrande fienden.

Och ljudet tilltog i styrka, det kom allt närmare, snart kunde äfven kyrkoherden förnimma det, och äfven han betogs för ett ögonblick af oro, såsom fallet vanligen är, när man är klart medveten om, att afgörandets stund efter en lång och orofylld ovisshet är inne.

Nu höras de tunga hofslagen invid gården.

Ögonblicket derefter visar sig en blek yngling på dörrtröskeln. Det var Faste.

— Hvar är herr Nils? — ropar han.

— Hans fiender hafva fallit öfver honom — svarade kyrkoherden hastigt — hvar kommer du från, gosse . . . ? Hvar äro riddarens svenner?

— De hålla alla här utanför, och herr Sten skickade mig in att spörja om herr Nils, innan han ville låta sitta af.

— Den heliga tretaldighet vare lofvad! — utbrast kyrkoherden och skyndade ut med Faste.

Han beskref i korthet för herr Sten hvad som timat och utvisade vägen, som Nils och bergsmännen givit.

Och så sprängde herr Sten och svennerne bort.

Men derinne i stugån låg fru Brita på knä och tackade i brinnande böner Gud och jungfru Maria, som skickat hjälpen. Nu kunde hon hoppas. Det var väl mörkt omkring henne, men hoppet är som stjernorna i natten. De bebåda ljus midt i mörkret.

Ingen dager synes än,
Men stjernorna på himmelen
De blänka.

V.

„I svartan jord.“

Genom natt och dag förde Olof Råd jungfru Ingeborg Åkesdotter till Stockholm, och han sökte uppfylla alla fordringar på en omtänksam och välvillig tjenare samt uppbjöd all sin förmåga att muntra jungfruns sinne. Men alla hans bemödanden härutinnan voro fåfänga. Ingeborg tycktes icke det ringaste vilja lyssna till honom.

Hon upptogs helt och hållet af en enda tanke, den att hon drog bort från lif och ljus till mörker och död. Kanske kom hon nu först till klarhet med sig sjelf, att hon älskade. Aldrig hade hon sett den ädle riddaren herr Sten i ett sådant ljus som nu, när hon måste skiljas från honom i en stund, då faror och död omgäfvö honom på alla sidor. Det var just detta, hvilket likt ett svart moln lade sig öfver hela taflan af den sistförflutna tiden, — det var just detta, som gaf åt denna tafla ett ögat bländande ljus. Hvarje ord, hvarje äfven den mest betydelselösa handling framstod klarare och tydligare nu, liksom för att göra skilsmessan så bitter som möjligt. Och midt under denna blomsterplockning på minnets ängar sköt en alldeles motsatt tanke upp, den om riddaren verkligen icke älskade henne, om han blott lekt med henne, skämtat med henne till tidsfördrif blott.

Under mer än en månad hade han icke sett henne och hon icke honom, och när han så kom, hade han icke ett ord till henne, annat än afnöd-tvång, när han ropade henne an på gården, och hvarför . . . ? — För en julelek.

O, hvad det arma hjertat led vid denna tanke! Om hon dock haft sin första glada visshet i behåll, om hon hade vetat, att herr Sten ridit bort med svennerne, — huru herrlig hade icke då hennes hjertes bild strålat emot henne! Nu gick han ensam bort ifrån gården, — ensam, och till en julelek. Döden för svärdet skulle hafva fyllt hennes hjerta med sorg, men hvad var väl den sorgen, jemförd med den som måste blifva frukten af hennes kärleks död?

Hon ville gråta, men hon kunde det icke. Hennes hufvud brann, och blodet flöt feberhett genom hennes ådror. Det var så mörkt och kallt och ödsligt omkring henne, och de höga furorna i sin liksvcpning af snö stodo som jättevälnader omkring vägen. Det föreföll henne, som om hon fördes till döden, som om hon skulle bäddas i svartan jord, och det rann henne i sinnet hennes farbroders ord på stranden vid Westerås, när han talade om jungfru Solfager:

Ormekungen gaf jungfrun en dvalendryck in;
hon bleknar och blånar under båda sin kind.

Och hon upprepade för sig sjelf, huru de satte jungfrun i svartan jord och huru ormkungen gräfdde henne upp och förde henne död hem till sin by. Der hade då visan sitt slut, åtminstone för henne!

Och natten gick, och morgonen kom, och solstrålarne glittrade så vackert öfver snöfälten, men för stolts jungfruns sinne egde ej den friska vinterdagen någon skönhet. Den påminde henne blott om vintern, som lagt sig öfver hennes kärleks sköna rosengård, och de i solens guld glittrande snökristallerna voro som kalla dödsrosor, en minnes-skrift blott öfver den fröjd som varit.

Så kommo de fram till Stockholm. Stadsmuren och slottet derbakom med sina torn reste sig så högt och mörkt. Men det var, som det skulle så vara, — der skulle hon lefva en tid i sina minnen, liksom i en stor graf. Kanske skulle det icke dröja så länge, så finge hon flytta från den till den verkliga.

På Stockholms slott sutto herr Erik Axelsson och hans husfru, fru Helena Gustafsdotter (Sture), syskonbarn till herr Sten Stures fader. De mot-togo med glädje sin fränka, och fru Helena sökte på hvarje upptänkligt sätt göra henne lifvet ljuft och lätt.

Men herr Erik gick snart till sitt enskilda rum att der förhöra sin sven, hvilka tidender han kunde medföra om herr Nils och om Dalkarlarna. Och Olof berättade utförligt allt, hvad han kunnat erfara under sin vistelse i Dalarne ända till sista qvällen, sjelfva julafton, och det försåtliga anfallet af erkebiskopens folk.

— Det var Carl Ragwaldsson — sade herr Erik — jag har mig det bekant, att han skulle draga uppåt Gestrikland, och der har han äfven haft framgång, eftersom en bonde derifrån här om dagen berättade mig Men — tillade han och såg tankfullt framför sig, i det han lade handen på bordet och strök med pek fingret fram och åter på kanten af ett hopviket papper.

— Hvad viljen I säga? — sporde Olof.

Men herr Erik tycktes behöfva lång tid att komma till målet för sina tankar.

— Mig synes — sade han slutligen — som om du hade väl brådt att komma från gården den gången, Olof!

— Jag tänkte blott på det, som var för eder det viktigaste

— Och det, menar du, skulle vara af ringa vikt för mig — afbröt Erik — det, att veta, om herr Nils är i lifvet eller icke?

— Nej, herr Erik, det menar jag icke — genmälte svennen — också sade jag det viktigaste....

— Och det skulle då vara?

— Att I vinnen herr Sten Sture på eder sida, och sådan är min tanke, att hafven I icke riddaren här inom natt och dag, så förstår jag mig icke på, hvad älskog vill säga....

— Men det kunde dock, tänker jag, hafva vunnits, äfven om du nu fört med dig säker underrättelse om herr Nils?

— Der faren I vil, herr Erik.... Sedan jag talat med riddaren, måste jag ställa så till, att han icke vidare kom till tals med jungfru Ingeborg förr än här hos eder på Stockholms slott. Hade de träffats, så kunnen I vara derom viss, att de gjort upp sin sak, och sedan hadn I fåfängt kastat blickarne ut att få se de tre sjöbladens sköldemärke nalkas Stockholms slott. Deremot lär det snart blifva spordt, hvilket öde som drabbat herr Nils, om han kommit från den juleleken med lifvet eller icke.

Herr Erik satt tyst, och fingret for alltjemt uteder papperet, medan tankarne forö fram och åter mellau juleleken vid Gestriklandsgränsen och honom sjelf.

— Död? — sade han slutligen, och hans ögonbryn drogo sig tillsammans — Han var dock en riddare sådan som få.... död! — Om han vore död?

— Har herr Nils fallit — yttrade Olof ifrigt — då hafven I, herr Erik, ett hinder mindre och en planka mera lagd på den bro, som förer till Sveriges krona. Så mycket är visst, att allmogen måsten I vinna, och allmogen vinnen I aldrig, så länge herr Nils är i lefvande lifve. Men är han borta och hafven I förenat med eder herr Sten, — då synes det mig, som om vägen vore lagd för eder att rida upp till konung Carls krona!

— Allmogen måste vinnas! — var det enda, som herr Erik gaf till svar på sin förtrognes bjärta framtidsmålning.

Men Olof fortfor:

— Ja, allmogen måsten I vinna och dermed får icke töfvas länge. Erkebiskopens fränder och vänner skola ock göra sitt till att vinna folket.... och dertill med torde det icke vara att förgäta, att sådana män, som den arge förrädaren på eder broders bröllop, väl finnas flere i erkebiskopens tjenst. Sådan är den mannen, om jag eljest känner honom rätt, att han icke väjer för något medel, så vidt som det förer honom närmare hans mål. Lyckan var den gången Axelssönerna blid, men alltid finnes icke en vansinnig munk, som följer förrädaren på hans löstlig.

Herr Erik böjde tankfull hufvudet till tecken, att han medgaf riktigheten af Olofs ord.

— Vi månde snart få att se -- sade han därefter -- huru sakerna skicka sig. Jag väntar bud från min broder, herr Ivar.... när de komma, lär det blifva tid att fatta beständare beslut. Men, som du säger, allmogen måste vinnas. Det är ock min tanke.... och därför må du begifva dig ut i bygden och taga några goda svenner med dig samt höra dig för och tala till det bästa.

Medan detta samtal fördes inne hos herr Erik, sutto fru Helena och jungfru Ingeborg i frustugan bland småtärnorna. Samtalet dem emellan ville dock icke taga fart. Fru Helena såg tydligt, att det var något som fattades hennes fränka och som var af den art, att det icke med ens kunde utsägas. Och därför lät hon jungfrun vara i fred för onödiga spörsmål, men talade sjelf om allt det som timat, sedan de sist voro tillsammans.

Men om qvällen, när hon kysste den tysta mön till god natt, sade hon:

— Du har en hjertesorg. Ingeborg!

Och hon såg så mild och god ut, när hon dervid fattade båda Ingeborgs händer, och hon tillade:

— Jag är gammal redan, men mitt hjerta är ungt haf förtroende för mig!

För denna värma smälte isen i Ingeborgs bröst. Hon lutade sitt hufvud mot den ädla fruns skuldra och brast ut i en häftig gråt. Och fru Helena slöt henne så hjertligt intill sig och klappade det skönlockiga hufvudet.

Dock sporde hon intet vidare, utan kysste jungfrun mildt på pannan, när hon hemtat sig från sina tårar, och så skildes de den qvällen. Men icke heller den följande dagen sporde den milda fru Helena sin fränka något om hvad som vållade hennes hjertesorg, och det förgick på det sättet en rund tid, utan att annat tal vexlades dem emellan än om alldagliga och likgiltiga saker. Detta jemte den vissheten, som allt mer fick tid att mogna hos Ingeborg, att hon dock i fru Helena kunde räkna på en fulltrogen vän, utöfvade på henne ett synnerligen lugnande inflytande, och till slut började hon sjelf att längta efter ett samtal om det som låg hennes hjerta närmast.

Denna längtan tilltog i samma mån som hon var utestängd från alla underrättelser om hvad som tilldrog sig i landet. Om Nils Sture och fru Brita visste hon icke något, och ingen visste något. Herr Erik var den ende, som kände till, huru den nattliga striden slutat, men han meddelade sig icke med någon, och de tider, som han vistades på slottet, var han så upptagen, att, när han sammanträffade med fru Helena och sin brorsdotter, ville han icke tala om annat än de likgiltigaste saker, om skötseln af sina gårdar, om ett och annat som rörde släkten och dylikt. Fru Helena var dessutom af ett så stilla och godmodigt lynne, att det föll henne aldrig in att spörja om något af det stora och viktiga som tilldrog sig derute i världen.

Så gick dag, och dag kom i ett evigt enahanda. Herr Eriks farande och åter kommande var det enda, som skänkte någon omvexling, men slottets

portar höllos stängda såsom i krigstid. Den första tanken, som trängde sig på Ingeborg, när hon drog in på slottet, att det liknade en ofantlig graf, tycktes sålunda i det närmaste förverkligas, och visan om jungfru Solfager ljud beständigt för hennes öron.

— I svartan jord de satte henne i svartan jord! — kunde hon suckande upprepa för sig sjelf, när hon stod ensam och ostörd i något af slottsfönstren och såg ut öfver det rörliga lifvet på den öppna platsen framför norrport eller på de glittrande vågorna i Norrström.

Vintermånaderna gingo och våren kom, och allt var sig likt på Stockholms slott, endast herr Erik tycktes blifva mer orolig än förr och hade mycket mer att beställa. Svenner kommo och gingo, och slutligen fick hon en dag se, huru nere på borggården fejades vapen och harnesk.

Ingeborg sporde fru Helena, hvad allt detta hade att betyda, men hon kunde ingenting upplysa. Hon sökte träffa Olof Råd, men det var omöjligt. Då beslöt hon att fråga sin farbroder sjelf. Men den qvällen kom han icke in i frustugan.

— Vetan I då intet, fru Helena, om hvad som tilldrager sig mellan de mäktige herrarne? — sporde Ingeborg med hjertat klappande af oro.

— Nej, nej, barn — svarade fru Helena — intet och jag vill icke heller blifva kunnig derom. Min värld är en annan än riddarnes.

— I hafven dock närskylde derute, hvilkas lif det kan gälla hvarje stund.

— Tyst, tyst, — blef fru Helenas svar — sorgen är stor och tung, när han kommer, utan att vi i förväg skola framkalla honom.

Följande morgon inträdde herr Erik, men klädd i fullständig härbonad. Ett tungt moln hvilade öfver hans panna. Han kom för att taga afsked. Han skulle rida ut med sina svenner; endast så många, som nätt och jemt behöfdes på slottet,

skulle stanna der. Ingeborg betogs af en oförklarlig bäfvan, men hon tog dock mod till sig.

— Huru länge blifven I borta, farbroder? — sporde hon, och hennes kind var så hvit som snö.

— Så länge, som jag behöfver! — svarade riksföreståndaren, men tillade med en blidare ton — Hvarför frågar du, Ingeborg?

— Emedan jag längtar bort härifrån . . .

Riddaren såg förvånad på den modiga flickan, men han svarade henne intet. Dock tyckte sig Ingeborg märka, att ett nästan vemodigt leende sväfvade omkring hans mun. Han vände sig hastigt om och gick ut, och en stund derefter förkunnade de smattrande trumpeterna, att han red bort från Stockholms slott.

Ingeborg var förtviflad, men det hjälpte icke. Hon grät bittra tårar, men allt var stumt omkring henne, allt var, som om hon varit lefvande inmurad i en graf.

Då hörde hon steg straxt bakom sig, och, när hon såg sig om, stod fru Helena der med sitt blida anlete och räckte händerna emot henne.

— Hvarför längtar du bort härifrån, Ingeborg? — sporde hon.

Ingeborg kunde ingenting svara derpå, utan fru Helena fattade hennes hand och sade:

— Kom och sätt dig här hos mig, barn, så må vi språka tillsammans . . . Menar du, att jag icke vet, hvad som trycker ditt unga sinne så tungt, Ingeborg?

Jungfruns ögon hvilade frågande och forskande på den talande, som såg så innerligt god och välmenande ut.

— Ser du, — fortfor hon — hvad hjertat som lifigast åtrår, det kommer stundom menniskan aldrig till del, men sådant skall hon med ödmjukt sinne bära.

— Och hvad åtrår jag? — frågade Ingeborg.

— Du har en ungersven kär! — yttrade fru

Helena och då hon såg, huru häftigt jungfrun greps, när hon fann eller rättare anade, att hennes hemlighet icke var någon hemlighet mera, tillade hon — tag ej illa vid dig barn, äfven mitt hjerta klap-pade en gång af en kärlek, som jag trodde, att endast jag och Guds moder kände Unger-svennen, som eger ditt hjerta, är ock mig kär och äfven herr Erik. Vi skulle gerna hafva sett, om I hadn kommit att tillhöra hvarandra . . .

— Om hvem talen I, fränka? — föll Ingeborg in.

Hon ville väl i det längsta bevara sin hemlighet eller anse den bevarad, men fru Helenas tal var sådant, som om allt hopp redan varit ute, och detta var mer, än hon förmådde bära.

— Jag talar om min frände, den unge riddaren, herr Sten Sture! — svarade fru Helena.

— Är han då död?

— Nej men

Hon tycktes hafva svårt att fullborda meningen, och Ingeborg fattade med feberaktig häftighet hennes hand.

— Säg, säg, goda fränka han är icke död, men ah, jag fattar det han är dock död för mig är det icke så, säg, var det icke så du ville säga? Var icke rädd, jag är stark, jag kan bära mitt öde, säg fritt ut!

— Ja — återtog fru Helena och lindade sin arm omkring flickans lif — väl icke alldeles så, som du säger, Ingeborg, men det liknar sig till att vara så. Herr Erik har väntat och väntat, att herr Sten skulle komma och fria till dig, men han har icke kommit

— Men hvad betyder så det? — sporde Ingeborg, och hennes ögon stodo fulla af tårar.

— Du skall veta — genmälte fru Helena — att Olof Råd, när han drog upp i julas till Dalarne för att hemta dig, hade i uppdrag att spörja herr Sten till i detta ärende och han sade honom,

att om han hade allvar med sin älskog, så hade herr Erik intet deremot, och herr Erik svarade för din faders ja och samtycke du kan nu döma sjelf, huruvida det är något att bygga på herr Sten, eller icke!

Den sköna flickan satt som en bildstod. Allt blod tycktes hafva vikit från hennes anlete. Händerna hvilade sammanknäppta i hennes sköte och ögonen stirrade mot golfvet.

— De satte henne i svartan jord! — hviskade hon helt sagta.

Den goda fru Helena blef förskräckt vid åsynen af den smärta, som hennes ord måste hafva framkallat hos hennes fränka, och hon visste icke, huru hon skulle rätt kunna intala henne tröst och mod.

— Mod, tålmod och undergifvenhet, Ingeborg — hviskade hon och slöt den sorgsna jungfrun intill sig — för öfrigt, barn, kan ju allt vara helt annorlunda, än som vi föreställa oss det. Tro det, fränka, att den dag kan komma, då du skall finna, att det icke kunnat vara annorlunda, än som det nu är.

Och hon upphörde icke att tala, förr än hennes fränka till någon del hemtat sig från sin bittra sorg.

Efter detta samtal sutto de ofta tillsammans och talade om den unge riddaren, och Ingeborg vann fru Helena allt kärare och förtrodde sig helt och hållet till henne. Salunda förflöt tiden drägligt nog, tills en afton herr Erik kom hem.

Det var i slutet på Juli månad.

Riksföreståndaren var vid ett ytterst retligt lynne. Tydligen hade det gått honom emot. Men hvar han hade varit eller hvad det var, som välade hans dysterhet, det fick ingen veta. Endast det hörde Ingeborg honom säga till fru Helena, att han varit senast i Roslagen och kom derifrån till Stockholm, emedan han fått tidender, att erke-

biskopen befann sig i Östersjön med en dansk flotta och aktade sig till Stockholm.

Och det dröjde icke många dagar, så fick man ifrån slottsfönstren se, huru en stark flotta kom uppseglande på reddan och lade sig skepp vid skepp framför slottet. Och folk landsattes, och stora skaror kommo dragande inifrån landet. Stockholm blef alldeles omgifvet af fiender både åt norr och söder. Ivar Gren och Erik Nilsson (Oxenstjerna) anförde folket på Norrmalm, Erik Carlsson (Wasa) det på Södermalm, och på båda ställena upprättades läger. Endast Mälarsidan var fortfarande öppen.

Nu blef det lif i staden och på slottet, och riksföreståndaren utvecklade den största klokhet och kraft. Öfver Mälaren kunde han ock både få bud till sig och sända sådana inåt landet äfvensom förse stad och slott med lifsförnödenheter. Allas ansigten lyste också af mod och hopp. Endast herr Erik sjelf, när han var ensam, gick med sammandragna ögonbryn fram och åter i de stora gemaken på slottet, hvarit från man kunde se det fiendtliga lägret på Norrmalm och riddarne som gingo der i sina blanka harnesk och vajande fjäderbuskar.

Men en dag, när Ingeborg gick igenom rummet, var herr Erik helt annan att skåda. Hans ögon strålade och hans panna var klar. Han tog sin brorsdotter under armen och förde henne fram till fönstret samt visade med handen utåt fiendeläget. En man stod der på höjden af Brunkeberg med korslagda armar och tycktes skåda ut öfver strömmen och murarne, öfver slott och stad. Vinden lekte med hans långa mantel, men krigarne, som gingo förbi, helsade vördnadsfullt på honom. Ingeborg tyckte sig igenkänna den mörke erkebiskopen, Jöns Bengtsson.

— Ser du, Ingeborg — sade herr Erik —

det skall snart lätta på derute han skall snart få annat att beställa, min fiende!

— Huru så, farbroder? — sporde Ingeborg, liksom smittad af den glädje, som hennes farbroder kände.

— Min broder, herr Ivar, har landstigit vid Nyköping och befinner sig i fullt tåg till Örebro!

Ingeborg slog tillsammans sina händer, och farbrodern klappade henne på den fagra kinden; men hon, som hade sitt hufvud fullt af helt andra tankar och nu tyckte, att tillfället var lämpligare än någonsin, framkastade helt plötsligt:

— Än herr Nils Sture?

Men då blef herr Erik med ens tyst och ville tydligen icke säga något. Händelsen ville också, att Olof Råd kom in i detsamma, hvarigenom Ingeborg hindrades att förnya sin fråga.

Sedan dess gingo åter dagarne, den ena efter den andra, utan att Ingeborg kom till tals med sin farbroder. Men hon fick derunder se, huru de skaror som lägrat sig omkring staden började tåga bort den ena efter den andra. Först tågade herr Erik Nilsson (Oxenstjerna) bort från Norrmalm. Något derefter bröto äfven Ivar Gren och Erik Carlsson (Wasa) upp.

Man var nu i slutet af Augusti, och ännu hade icke Ingeborg erhållit någon upplysning om det öde som drabbat Nils Sture och herr Sten samt fru Brita och barnen. Hon tänkte mången gång, att herr Nils var död och hans husfru och barn fångne, kanske bortförda till Danmark, men hon slog bort den tanken, emedan hon tyckte, att om något sådant inträffat, skulle det väl dock hafva kommit för hennes öron, huru afstängd från världen hon än lefde. Men hvad Sten Sture beträffade, kunde hon icke på något sätt förklara för sig, hvarken hans försvinnande om julqvällen, eller hans uteblifvande sedan, då vägen var för honom så lätt att vinna den lycka, som han efter-

sträfvat. När den första smärtan hunnit lägga sig, sökte hon överblicka allt med lugn, men ju mer hon tänkte, ju mer hon sökte se saken från olika sidor, desto tydligare fann hon, att det dock måste ligga sanning i fru Helenas förmodan, att Sten Sture hade en annan kär, och så blef den sista smärtan svårare än den första.

En morgon, sedan hon hade tillbringat natten oroligare än vanligt och först sent slumrat in, men då i drömmen lefvat om igen de viktigaste händelserna i sitt lif med bröllopet i Nyköping och vistandet hos herr Nils och fru Brita på Westerås slott och i Dalarne såsom hufvudpunkter, vaknade hon, just som en gäll trumpetstöt smattrade på borggården.

Hennes rum i fruloftet låg åt denna sida, och hon förmådde ej motstå sin nyfikenhet, utan skyndade upp och fram till fönstret, hvars tunga förhänge hon drog nätt och jemt så mycket åt sidan, att hon kunde se ut.

Der nere stod en skara svenner, och några af dem tycktes vara fångar. Ingeborg höll just på att lemna fönstret och handen släppte redan förhänget, då hennes anlete med ens utvisade den mest lifliga och spända uppmärksamhet och åter såg ned på borggården.

Bland fångarne befunno sig tvenne, hvilkas ansigten hon kände.

VI.

Gången till Nils Stures fängelse.

Så länge fångarne stodo på borggården och hon kunde se dem, stod Ingeborg qvar vid fönstret, men när hon fick se slottsfogden komma och de fördes bort, drog hon sig tillbaka med handen för hufvudet, men ännu bibehållande den spänstiga, halft lyssnande ställningen, som om hon väntat att någon skulle hviskat henne i örat svaret på de frågor, hvilka tycktes sväfvat på hennes läppar.

Hon mindes mycket väl och igenkände fullkomligt de anletsdrag, som hon hade sett. Den ene af svennerne var den glade, sorglöse svennen hos herr Nils, som kunde alla de många visorna, den andre var dennes skugga, ty så troget och oafslåtligt följde han honom, när hans tjänst lmnade honom fri. Det var ett ansigte, hvars uttryck tycktes tala om en medfödd, oöfvervinnelig dumhet, tanklöshet och tröghet. Den förre var Hollinger, hon påminde sig tydligt hans namn, den senare hette Faste.

Men huru kunde herr Nils Stures svenner införas som fångar på Stockholms slott? Var det då fejd mellan herr Nils och herr Erik, och hade den senare vunnit seger öfver den förre? Och om det

förhöll sig så, huru länge hade den fejden varat? Kanske . . . kanske skulle hon här till slut erhållå förklaringen på sitt oroliga hjertas frågor?

Och hon sammanknäppte sina händer och såg upp med en blick, som om plötsligt svaret stått skrifvet med eldskrift framför henne. Ja, så var det. Sten Sture hade ej velat skiljas från sin vapenbroder och vän. Hon såg honom med ens i ett helt annat ljus. Utan tvifvel älskade han henne och smärtades af skilsmessan, men bar sin sorg och sin smärta som en man för fosterlandets skuld. Ack, han var dock en riddare så båld, herr Sten!

Så flöto tankarne i hvarandra, och munnen log af en länge sällspord fröjd, och ögonen blixtrade af hjertats visshet. Men allt som timmarne skredo, uppstodo andra tankar. Tvifvel och oro infunno sig på nytt. Till slut beslöt hon att skaffa sig visshet genom de fångne svennerne. Och hon skyndade efter frukosten, der herr Erik icke infann sig, till dennes rum att af honom utbedja sig tillåtelse att besöka fångarne.

Med snabba steg tillryggalade hon vägen till detta rum, hvilket var detsamma som erkebiskopen och före honom Carl Knutsson, både som riksföreståndare och konung, begagnat till arbetsrum. Darrande af oro öppnade hon dörren och steg in.

Men rummet var tomt. Nedslagen dröjde hon derinne utan att veta, om hon skulle stanna eller gå sin väg. Men när hon besinnade, huru svårt, ja omöjligt det var att träffa sin farbroder, så beslöt hon sig för det förra.

Vid hon då såg sig omkring, märkte hon, att på ena väggen helt nära ett af rummets hörn den veckade tapeten stod fram, som om något skjutit ut från muren der bakom. Hon hade väl icke så synnerligt många gånger varit derinne, men så mycket dock, att hon tyckte sig aldrig förr hafva varseblifvit detta. Helt naturligt gick hon därför fram att undersöka, hvad det var, som bildade

detta utsprång, och när hon tog derpå, vek det sagta undan.

Hon sköt hastigt tapeten åt sidan, och nu blef allt klart för henne.

Derbakom befann sig en löndörr, och den som sist öppnat den hade af brådska eller någon annan orsak underlåtit att stänga den. Hon undersökte den noga och fann lätt, både huru den skulle öppnas och slutas, hvarpå hon hastigt beslöt sig för att undersöka äfven den gång, till hvilken dörren ledde. Det var ett djerft beslut, ty hon kunde icke veta, om hon icke här skulle möta sin stränge farbroder själf, som väl aldrig skulle förlåta henne att hafva uppspårat hans hemliga vägar. Men i detta ögonblick tänkte icke Ingeborg på hvarken sin farbroder eller någon som helst fara. Hon gick liksom i en dröm och hon hade blött ett klart för sig, det att vinna visshet rörande hennes hjertas undersven.

Beslutsamt gled hon in bakom tapeten och dörren och utför de första trappstegen. Men här var alldeles kolmörkt; det fordrades den största försigtighet att trefva sig fram. Hon fann dock snart, att trappstegen ledde utför och gingo i snäckform såsom i en torntrappa. En kall, unken luft mötte henne och isade hennes lemmar, men hon lät sig icke afskräcka.

Men så togo trappstegen slut. Hon kände försigtigt framför sig med fötterna och följde med handen uteder muren. Hon befann sig på ett jemt golf. Huru långt detta sträckte sig, och hvart hon skulle vända sig för att komma vidare, det tycktes vara omöjligt att utfinna. Hon kände ett hörn på muren, ett stycke derifrån ännu ett. När hon hade vikit om detta, kände hon en ännu kallare luftström komma nedifrån. Här måste således åter en trappa finnas, som förde ytterligare utför. Men hon tann snart, att om hon här med någon säkerhet skulle kunna leta sig fram, måste hon vara försedd med lykta,

och hon beslöt hastigt att skynda upp för att förskaffa sig en sådan.

Då såg hon med ens ett svagt ljusskimmer och hörde steg nerifrån djupet. De gingo trappan uppför och skulle ofelbarligen föra till henne. Med ens strömmade öfver henne tanken på den fara, som hon utsatte sig för, om hon blefve upptäckt i den hemlighetsfulla gången, och blodet stelnade i hennes ådror, och allt närmare hördes fotstegen.

Faran har dock det med sig, att hon gifver kraft åt beslutsamma sinnen. Och hastigt som tanken skyndade Ingeborg tillbaka utefter muren till trappan, utför hvilken hon kommit, och förbi denna i hopp att på andra sidan finna något hörn eller någon gång, der hon kunde sticka sig undan. Ty att hinna trappan uppför, det fann hon vara omöjligt.

Denna förmodan befanns också vara riktig. Till höger om trappöppningen befann sig en smal gång, som sannolikt ledde till någon aflägsen del af slottet. I mörkret och under bemödandet att undvika hvarje felsteg, då här lätt kunde finnas andra trappöppningar utför, hann hon dock icke mer än nått och jemt komma bakom muren, förr än hela detta underjordiska rum upplystes och stegen af den, som bar lyktan, stannade.

Hjertat klappade våldsamt inom den stackars flickans barm. Hon stod bokstafligen som fastlåst på stället; den minsta rörelse skulle hafva röjt henne. Sannolikt tycktes också mannen med lyktan hafva hört något misstänkt, ty hon såg af skenet, att lyktan lyftades upp och fördes omkring i en halfkrets. Men någon vidare undersökning blef icke af. Stegen och ljusskenet aflägsnade sig uppför trappan till riksföreståndarens rum.

Ingeborg vågade titta fram just som mannen försvann i trappmynningen, och hon såg och igenkände sin farbroder, herr Erik Axelsson.

Så fort faran var öfver, återvände eftertanke och beräkning, och hon beslöt att, innan hon vidare begaf sig på undersökning i dessa underjordiska hvalf och trappgångar, förse sig med lykta samt göra sig, om möjligt, närmare underrättad om, hvar fångarne förvarades och vid hvilka tider de besöktes af fängvaktaren, så kunde hon vara temligen oberoende af sin farbroders tillåtelse att få besöka dem. När denna tanke arbetat sig fram till klarhet hos henne, vände hon åter om hörnet vid muren och gick med tysta steg försigtigt upp för trappan igen.

Men uppkommen till den lilla dörren, som nu var stängd, återstod en svårighet, den att komma obemärkt genom farbroderns rum. Till en början var detta omöjligt, ty han befann sig sjelt derinne och tycktes samtala med någon. Ingeborg greps af fasa vid den tanken, att hon möjligen skulle kunna få stå, der hon befann sig, längre än hon någonsin beräknat och kanske ändå till slut skulle upptäckas och falla under sin farbroders vrede.

Hennes uppmärksamhet drogs dock snart till det samtal, som fördes inne hos herr Erik och som hördes mycket väl genom den lätta löndörren. Det var Olof Råd, som befann sig hos sin herre och berättat något, hvilket försatt herr Erik i misslynne.

— Kan då min broder glömma sin egen broder? — hörde hon farbrodern utbrista, hvarpå han tillade: — låt mig höra en noggrann berättelse om allt hvad som timat, sedan du mötte min broder i Nyköping!

Och Olof Råd berättade:

— När jag kom till Nyköping, hade herr Ivar redan fått sitt folk i land och stod i begrepp att draga inåt landet. Jag framförde bud och hälsning från eder, men han sade blott: „jag skall nog komma räfvarne att bugta i skogen, så att min broders koppel må kunna få sitt skall i gång

igen!“ — och så lät han blåsa till uppbrott. Jag följde honom, och när vi kommo fram i Wingåker, sade jag honom ytterligare nödvändigheten att draga norrut till eder undsättning, emedan det eljest vore fara värdt, att Stockholm fölle, och då vore det slut med Axelens välde i Sverige. Men han klappade mig på axeln och sade: „var lugn, gråskägg, min broder mände väl kunna hålla ut en stund mot erkebiskopen, du skall se, att vi hinna icke till Örebro, förr än det blifver fritt kring Stockholm, och då må den gamle prelaten knapra bäst han gitter på Stockholms murar för den murbräckan stå de nog!“

— Han var vid godt mod min broder Ivar! — inföll Erik.

— Och han hade alldeles rätt! — återtog Olof — vi hade knapt hunnit till Örebro och börjat belägra slottet, der vi sågo herr Erik Nilssons svenner gå och brösta sig på murarne, så fingo vi genom herr Magnus Bengtsson från Göksholm underrättelser, att slottsherren sjelf nalkades med sin här. Nu voro goda råd dyra, men herr Ivar är en stolts riddare som få. „Hvad sade jag dig i Nyköping, Olof“ — yttrade han till mig om qvällen — „nu är första räfven kommen, och honom skola vi jaga i morgon, det skall gå som en dans!“ — „Men de äro flere“ — svarade jag — „och inträffar någon olycka, det Gud förbjude, så är den senare villan värre än den förra!“ — „Det skola vi talas vid om, när vi gjort ifrån oss saken med herr Erik Nilsson!“ — svarade han, och straxt derefter lät han sina svenner sitta upp. Det gick som till en tornering, så stridsglad var herr Ivar och likaså hvarje hans sven.

— Det är min broders sinnelag! — inföll herr Erik — han brås på vår fader, herr Axel, sådan var han ock! På Julita slätt mötten I så herr Erik Nilsson?

— Ja, och huru det gick till der, det kän-

nen I redan. Det var en lust att se eder broder ordna striden och sköta sitt svärd Hade herr Erik Nilsson mer än trettio eller fyratio svenner, när han flydde ur striden, så vill jag våga något. Jag träffade herr Ivar om qvällen i Julita kloster, der han lät munkarne duka upp för sig, jag har knappast sett honom så glad, som då, ögonen strålade lika lifligt, som på hans bröllopsdag i Nyköping. „Hvad säger du, Olof?“ — sporde han — „den räfven skumpade till skogs med svansen mellan benen, men du skall se, vi få snart ett nytt mötel!“ — „På vägen till Stockholm?“ — sporde jag. „Ja, på vägen till Stockholm!“ — svarade han — „min broder skall snart se, att erkebiskopen står der ensam med herr Clas Rönnow och det danska krigsfolket“ Jag lemnade honom kort derefter för att skynda till eder.

Det blef tyst en stund, hvarunder Ingeborg hörde tunga steg från den ena ändan af rummet till den andra. Slutligen stannade de, och hon hörde sin farbroder säga:

— Godt budskap har du fört med dig denna gången Olof, hvad så det rör min broder och erkebiskopens vänner Men molnet deruppe under fjällen, hvarur jag hör kung Carls namn litet emellan framdundra med stämman af en aflägsen åska.

— Herr Ivar talade ock derom

— Och hvad sade han?

— Förstod jag honom rätt, så sjöng han samma visa!

— Kung Carl?

— Ja, kung Carl! „Låtom oss bida tiden“ — sade han — „många år kan icke min svärfader hafva igen, och under tiden kan mycket göras, som ännu är ogjordt, men borde vara gjordt för att vi Axelssöner skola komma till något stadigt välde i Sverige. Säg det åt min broder herr Erik“ — tillade han — „sjelfva den omständig-

heten, att vi hafva stridt och segrat för den svenske konungen, som dertill är min svärfader, skall skaffa Axelssönernas namn en god klang bland Sveriges allmoge!"

— Och hvad synes dig, Olof? — sporde herr Erik dröjande, liksom eftersinnade han sin broders helsning.

— Torde hända, att eder broder har rätt — genmälte Olof — allt synes mig bero på molnet, såsom I sägen, herr Erik slår åskan ned, sedan I och eder broder väl huggit vingarne af erkebiskopen och hans vänner, så lärer hon knappast kunna träffa någon annan än

— Säg ut, Olof! — uppmanade herr Erik, då svennen dröjde.

— Än eder sjelf! — tillade denne.

— Mig sjelf! — hördes herr Erik upprepa, och så började de tunga stegen fram och åter igen.

Men för Ingeborg blef det allt svårare i hennes tillfälliga fängelse, och de underrättelser, hon nu erhållit, tjenade ingalunda att lugna hennes känslor. Den ton, hvarmed farbrodern talat om molnet norr under fjällen -- och dermed kunde väl ingen annan menas än herr Nils? — var helt och hållet en fiendes ton. Det lät som det varit fråga om fejd mellan dem båda, men som om svärdet ännu icke fullt vore draget ur skidan. Kanske var just nu afgörandets stund inne. Ty huru kunde väl Nils Stures svenner sitta som fångar på Stockholms slott, om icke nu svärdet skulle dragas?

— Tänken uppå — hörde hon Olof yttra — tänken uppå, hvad I sjelf så ofta hafven sagt, herr Erik, att allmogen måste vinnas, och dragen eder ock till minnes, hvad rön som I hafven gjort dertinnan, så väl vid Kolbäck i somras, som i Roslagen

— Allmogens sinnen äro dock delade

huru många följa icke erkebiskopen och hans vänner? Hela Fjedrundaland står i vapen för dem!

— Sant, herr Erik! men hvad betyda de mot Dalkarlarna och alla dem, som de draga med sig, isynnerhet nu, jag lägger vikt derpå, isynnerhet nu, sedan eder broder slagit en af de erkebiskopliga ur fältet och kanske, innan vi få se hans banér sticka upp här öfver skogen, äfven har skickat de andra samma väg Viljen I spörja dem till, de två Westmanlandsbönderne, som jag fört med mig hit upp och som sitta der nere i borgstugan, så skolen I ytterligare förnimma, hurudan tonen är bland allmogen.

Det dröjde något litet, innan herr Erik svarade, men så beslöt han sig att gå ned i borgstugan och samtala med de två bönderna, och det blef alldeles tyst i rummet.

Häraf begagnade sig Ingeborg, öppnade försigtigt dörren och drog tapeten åt sidan. Rummet var tomt, och hon skyndade att lemna det samt att begifva sig till fru Helena i frustugan. Icke utan oro inträdde hon här, men till all lycka, hade äfven fru Helena varit så upptagen af allehanda saker, att, fastän hon saknat Ingeborg, hon dock icke tänkt på att söka henne på hennes rum. Då därför Ingeborg undskyldte sig med ett lätt illamående, gaf sig den goda frun tillfreds och sporde icke mera, utan tog för gifvet, att jungfrun hållit sig på sitt rum.

Ingeborg gaf sig emellertid ingen ro, förr än hon förskaffat sig de underrättelser, som hon behöfde. Det gick lättare för sig, än hon kunnat vänta, och lyckan tycktes äfven i öfrigt gynna henne, ty hennes farbroder och Olof Råd begåfvo sig från slottet ned i staden, der den förre skulle hafva ett sammanträde med stadens borgmästare och råd.

Straxt på eftermiddagen begaf sig då Ingeborg, vederbörligen utrustad, på nytt till sin far-

broders rum. Här tog hon fram en liten lykta, hvari brann ett ovanligt tjockt vaxljus, drog tapeten åt sidan och försvann genom löndörren.

Nu gick det lättare än förra gången att komma utför trappan, hvilken var helt och hållet inbyggd i en tjock pelare, såsom hon kunde se, när hon befann sig nere i det rum, der hon så när blifvit öfverraskad af sin farbroder. Här utmynnade trenne särskildta hvalfgångar, som ledde åt olika håll. Hon vek af åt venster och fann snart den trappa, som förde ytterligare ned i djupet.

Denna var betydligt längre än den förra, och när hon hunnit slutet af densamma och gått några steg framåt, fann hon åter ett hvalf, hvarifrån tvenne gångar ledde vidare. Hon stannade villrådig och lyssnade, om ej något ljud, en skramlande kedja eller ett utrop af förtviflan, skulle visa henne vägen. Men allt förblef tyst.

Då valde hon den gång, som ledde till venster. Det var en smal och låg gång, men deremot icke synnerligen lång. Hon kunde hafva gått omkring tjugu steg, så kom hon till en jerndörr, hvilken stod öppen. Hon steg in och befann sig i en af dessa medelidens dystra fängelsehålor, der allt var beräknadt på att bereda den ofrivillige innehållaren den största möjliga pina. I midten af golvet var en öppning, hvaröfver låg ett jerngaller. En kall luftström och ett halfqväddt ljud af framflytande vågor tilkännagävo, att denna öppning stod i förbindelse med Norrström.

Detta jerngaller var det första som fästade hennes uppmärksamhet. Då emellertid intet här var att finna af det hon sökte, vände hon sig hastigt om för att gå tillbaka och genom den andra hvalfgången möjligen komma till svennernes fängelse. När hon då lyftade upp lyktan och ljuskenet föll på den mörka muren, tyckte hon sig der se något hvitt lysa fram.

Hon gick närmare och fann, att en inskrift

var målad på väggen. Åtskilligt var väl förstördt af fukt och dam, som blåste upp från jordgolfvet, men orden läto dock tydligen läsa sig. Der stod: „Jöns Bengtsson, Sveriges furste och riksföreståndare till Nils Sture. Blif, hvad du varit, mask, och förmultna i jorden. Ofvanom dig går jag min bana och föraktar din vrede!“

Detta förfärliga rum hade således tydligen en gång varit ämnadt till Nils Stures fängelse, och utan tvifvel var inskriften på väggen målad aferkebiskopens egen hand. Huru bittert måste då icke denne man hafva hatat sin ädle motståndare, när han på detta sätt velat fräta in i hans själ medvetandet om sin olycka och den ööfvervinneliga makten hos sin motståndare!

Ingeborg saite lyktan ned på golfvet för att närmare betrakta de öfvermodiga och hotfulla orden, och hon steg med den ena foten ända intill muren. Det tycktes nämligen, som om der stod något mera, hvilket antingen blifvit blott påbörjadt, men ofulländadt, eller ock alldeles bortfallit, emedan sjelfva murbruket här mellan ett par stentar lossnat. Hennes fot sjönk dervid ner i den lösa jorden invid muren, och hon kände något hårdt, som vek undan.

Sannolikt hade någon fånge — kanske den ädle folkungen, konungasonen Magnus, om hvars olyckliga slut Ingeborg hört berättas — här vid muren förgäfvets ansträngt sig för att gräfvat sig en utgång och dervid gömt sitt verktyg i den lösa mullen. Hon lutade sig ned och förde foten fram och tillbaka, hvarvid plötsligt en ädelsten blixtrade fram mot skenet från lyktan.

Hastigt sträckte hon ut handen och fattade om stenen. Men det var ej en enda sten, det var ett helt halsband, fullsatt med strålande ädelstentar. Hon undersökte det så noga, som tiden och stället medgaf, och hon fann, att det hade blifvit skadadt och var söndrigt. Tvenne af de små öglor,

hvilka sammanhöllo serafshufvudena, hade genom nötning brustit. Det var för öfrigt omviradt med ett sidenband, som var knutet korsvis öfver hvarje serafshufvud, tydligen i ändamål att skydda de fina och mycket nötta guldöglorna, och på samma gång att förekomma klenodens förlorande, i händelse någon ögla, detta oaktadt, skulle brista. Till hennes förvåning var dock sjelfva sidenbandet på ett ställe tvärt afskuret. Till följd deraf hade det utan tvifvel vid den rörelse, som den skrifvande gjorde vid målningen på muren, så småningom glidit från halsen och fallit ned i den lösa jorden, hvarvid det omlindade sidenbandet förtagit hvarje ljud och den skrifvandes fötter utan hans vetskap fullbordat begrafningsverket.

Det återstod att förklara, huru bandet blifvit afskuret, men äfven dermed hjälpte henne inskriften på väggen. Ty hon såg tydligt, att på ett par ställen de först skrifna orden blifvit bortskrapade och andra ditsatta i stället, och när hon närmare granskade det ställe, der murbruket bortfallit, visade det sig, att detta måtte hafva skett vid sjelfva bortskrapningen af ett skrifvet ord. Hvad var då naturligare, än att den skrifvande haft knifven instucken under liftröjan och vid dess uppdragande, som måste hafva gått häftigt, kommit att afskära sidenbandet. Detta åter förutsatte, att knifven dels varit ovanligt hvass, dels haft ett ovanligt förvaringsställe för att icke säga gömställe, och deraf slöt hon till, att den skrifvande varit en audlig man och stärktes i sin första tanke, att det varit erkebiskopen sjelf. En annan skulle icke heller hafva låtit sig så helt och hållet hänföras af sin lidelse, som otvifvelaktigt varit fallet med erkebiskopen, när han nedlät sig att med egen hand måla sin vredes ord på muren.

Allt detta kom icke med ens till klarhet hos Ingeborg, utan framträdde så småningom, ju mera hon tänkte på alla omständigheter och samman-

stälde dem vid sidan af hvarandra. För ögonblicket var det mera den omständigheten, att Nils Sture i allmänhet uppfylde hennes tankar, som gjorde, att hon vid åsynen af hans och hans fiendes namn stälde denne i samband med det dyrbara smycket, om hvars verkliga egare hon icke hade någon kännedom.

Hon sammanrullade med omsorg halsbandet och gömde det hos sig, fast besluten att på ett eller annat sätt söka komma till kunskap om dess egare och återställa det till honom. Derpå fattade hon lyktan, genomläste ännu en gång inskriften på väggen och skyndade bort.

Med snabba steg ilade hon igenom den trånga gången till hvalfvet och derifrån in i den andra gången, som var längre, men der flere jerndörrar funnos icke så synnerligen långt från hvarandra. Öfwantill på dessa voro utskurna små hjertformiga hål. Här voro fängelserummen. Det visste hon af den beskrifning hon förskaffat sig. Hon upplyftade lyktan och uttalade helt sagta vid hvarje dörr, som hon gick förbi, namnet: Hollinger. Slutligen vid tredje dörren svarade en röst:

— Hvem ropar?

Ingeborg sade, hvem hon var, och att hon ville, om det stode i hennes makt, rädda både honom och den andre af herr Nils Stures svenner, men bad dem först redogöra för, huru det nu ginge för herr Nils och hvar fru Brita och barnen befunno sig.

— Hafven tack-stolts jungfru för eder godhet — svarade Hollinger. — När jag sist lemnade min herre, då satt fru Brita på Westerås slott, och barnen voro hos henne, det var vid midsommarstiden.

— Och herr Nils?

— Han kom då neddragande från Bergslagen för att jaga undan herr Erik Nilsson, som passat på tillfället af hans frånvaro och farit fram som

ett vilddjur från Arboga allt intill Westerås Men när herr Nils kom, så fick han brådt att draga benen åt sig och sacka undan åt Kolbäck till, och dit kom herr Nils efter. Herr Erik hade dock hunnit rifva bron, och Kolbäcksån flöt så djup mellan sina höga stränder, att herr Nils icke kunde komma åt honom och när han försökte gå öfver — det var dagen efter midsommarsdagen — förlorade han en mängd folk. Sedan kom herr Erik Axelsson från Stockholm och sökte få Dal-karlarna på sin sida, fast det icke lyckades honom, och därför drog han mäktiga missbelåten åter tillbaka till Stockholm, men äfven herr Nils måste bryta upp och gå tillbaka uppåt Dalarne för att få mera folk, ty han fick veta, att herr Ivar Gren red omkring i Upland och fick mycken allmoge på sin sida.

— Så lyckades det då herr Nils att undgå försåtet i Julas? — sporde Ingeborg, ifrig att få höra något om det eller den, som låg henne närmast om hjertat.

— I Julas? I menen Carl Ragvaldsson, som erkebiskopen då sändt att gripa herr Nils? Ja, den faran undgick han, och Carl Ragvaldsson och alla hans svenner blefvo fångna.

— Berätta mig det, berätta! — uppmanade Ingeborg.

— Som I veten, så var jag ej då hos herr Nils — fortsatte Hollinger — jag var sänd åt ett annat håll, men genom Faste här har jag fått allt veta. Det var listigt nog uttänkt . . . fienden lockade alla svennerne bort från gården och sedan skulle de taga herr Nils, tänkte de, och de voro redan på väg, då Erik fick dem att se och skyndade att underrätta herr Nils. Men kyrkoherdens dräng var slugare än alla de andre. Han satte sig upp på en häst och skyndade framåt, tills han träffade Carl Ragvaldsson, och han sade till honom, att alla socknemännen voro i vapen och att

en öfverrumpling var omöjlig. I detsamma började också stormklockan gå, och då vände de arge stigmännen och redo tillbaka.

— Men herr Nils . . . var han då ej utsatt för någon fara?

— Herr Nils gick framåt med bergsmännen och de bönder, som under vägen slöto sig till honom, men utan att finna någon fiende, tills han mötte kyrkoherdens dräng, af hvilken han fick veta sammanhanget. Eftersom det var omöjligt att upphinna de beridne svennerne, stod då herr Nils i begrepp att vända om, men i detsamma kommo hans egne svenner för lösa tyglar med herr Sten i spetsen . . .

— Herr Sten? — inföll Ingeborg.

— Ja, herr Sten Sture — upprepade Hollinger och berättade, huru denne genom Faste blifvit underrättad om förräderiet samt ridit ut med svennerne för att, som han trodde och hoppades, tillintetgöra det, utan att herr Nils på minsta sätt skulle behöfva oroas deraf.

Och hon sammanknäppte sina händer, der hon stod utanför dörren, och ett par tårar välde fram i hennes ögon. Det var som hon befunnit sig på en sommargrön äng bland blommor och solsken i stället för i ett underjordiskt hvalf. Så förmådde svennens ord inverka på hennes hjerta. Men Hollinger, som icke märkte något af jungfruns rörelse, fortsatte med sin berättelse.

— När då herr Sten kom, ändrade herr Nils med ens beslut, lät en af svennerne afstiga, så att han kunde komma till häst, och så bar det af efter stigmännen, och han hann dem straxt bortom Gestriklandsgränsen. På sjelfva juledagskvällen kom herr Nils tillbaka till Svärdsjö med Carl Ragvaldsson och största delen af hans svenner som fångar.

— Herr Nils blef icke sårad i striden och ingen annan heller? — sporde Ingeborg ifrigt.

— Nej, herr Nils blef icke sårad — tog nu Faste till orda — men väl herr Sten . . . dock väntade honom så stor en glädje, när han kom åter till prestgården, att han aktade icke mycket sitt sår, och skulle icke hafva gjort det, om det ock varit dubbelt så svårt . . . En främmande sven hade kommit sent om natten och lemnat en fältbindel, hälften blå och hälften gul, till skänk åt honom . . .

Ingeborg höll på att släppa lyktan, så häftigt greps hon af hvad hon nu fått höra, och det var med knapp nöd, att hon förmådde återhålla ett utrop af smärta. Så var det då visst, att han, som ville blifva hennes riddare, ville det blott på lek, och att han hade en annan kär. Det gick omkring i hennes hufvud och det dröjde en god stund, innan hon kunde någorlunda återvinna her-raväldet öfver sig.

Men svennerne märkte intet af den smärta, jungfrun led, utan Hollinger tillade:

— Ja, bättre gifva mände herr Sten Sture aldrig kunnat få, ty sedan dess bär han ständigt den blågula fältbindeln, så att fienden känner honom på den lika visst som på de tre sjöbladen i hans sköld. Och när qväll blir, och han kommer till sitt herrberge eller sitt tält, så måste hans småsven hänga fältbindeln så, att den blir det sista innan han somnar, och det första, när han vaknar, som hans öga hvilar uppå . . .

Tonen, med hvilken Hollinger yttrade detta, var sådan som om han trott sig göra stolts jungfrun en synnerlig glädje med sin berättelse. Hade han sett henne, der hon stod så godt som vanmäktig med pannan lutad mot den kalla jerndörren, skulle han hafva velat gifva sitt lif, om han kunnat taga sina ord tillbaka.

Men Axel Pederssons blod flöt äfven i Ingeborgs ådror, och hon reste sig snart, segrande öfver sin smärta, slog tillbaka det sköna hufvudet

och strök de nedströmmande lockarna till rätta. Hon var dödsblek, men i ögat lyste en kraft och en beslutsamhet, som nästan var hemsk att skåda, på samma gång som den gjorde henne dubbelt skön.

För att vilseleda svennerne, hvilka möjligen kunde hafva hört någon våldsamt frampressad suck eller blott och bart af hennes tystnad kunde draga onödiga slutsatser och sedan uttala dem, möjligen för någon som minst af alla borde få ens en aning derom, sade hon och bemödade sig om att gifva sig tonen af den största möjliga likgiltighet för riddaren, om hvilken svennerne talat så mycket:

— Hvi sitten I här som fångar på Stockholms slott . . . går kriget nu löst äfven mellan herr Nils och min farbroder?

— Der spörjen I mera, än som jag kan svara eder, jungfru Ingeborg — svarade Hollinger — vi stodo med femtio andra af herr Nils Stures svenner vid Östanbro, då herr Ivar Gren och herr Erik Carlsson kommo dragande med en väldig här från Stockholm och föllo öfver oss med en sådan öfvermakt, att allit motstånd var fåfångt. Några föllo, de öfrige blefvo tillfångatagna och det minsta antalet lyckades undkomma . . . Bland dem som föllo i fångenskap var jag och Faste och vi skulle föras hit till lägret framför Stockholm. Det bestämdes, när herr Erik Nilsson anlände . . . Han hade blifvit slagen af herr Ivar Axelsson på Julita slätt och kom till riddarne vid Östanbro med något folk, som han samlat under vägen. De fingo med detsamma höra, att herr Nils var i antågande från Dalarne och drogo därför norrut att möta honom . . . Jag fick detta att veta af svennerne, som följde oss på vägen till Stockholm . . .

— Desse herrar äro dock, så vidt jag vet — invände Ingeborg — äfven min farbroders fiender,

dina ord säga mig därför icke, huru I hafven kommit hit!

— Huru vi kommit hit är lätt sagdt — upplyste Hollinger — en skara af herr Erik Axelsons svenner mötte oss på vägen och anföll samt lyckades befria, såsom jag trodde, en del af fångarne och bland dem mig och Faste Men huru vi sitta här som fångar, det är mig ännu en gåta Det kan vara, som I sägen, jungfru Ingeborg, att det nu är fejd äfven mellan herr Nils och eder farbroder, herr Erik Dock hyser jag det hopp, att, huru det än dermed må vara, så har jag makt att befria oss båda, blott jag kommer till tals med herr Erik.

— Det låter stort, Hollinger dock skall jag göra hvad jag förmår, att du snart må vinna din önskan att komma till tals med riksföreståndaren, och lyckas det dig ej, så kan det väl hända, att jag till slut hittar en utväg till eder befrielse

Hollinger tackade henne för hennes goda vilja, och Ingeborg aflägsnade sig. Det var också hög tid, ty hon hade knapt hunnit upp för hälften af den första vindeltrappan, förr än hon fick höra steg som nalkades. De voro dock ännu så långt borta, att hon kunde fullborda uppstigandet för denna trappa och ila upp för de första stegen af den närmast följande, innan den annalkande hunnit till hvalfvet mellan de båda trapporna.

Ingeborg öfverhöljde sin lykta med manteln och stod alldeles stilla.

Det var fångknekten, som gick förbi, och han tycktes icke ana, att någon här gick otillättna vägar, utan försvann snart med sin lykta åt sidan till trappan, som ledde utför.

VII.

Herr Erik och Nils Sture mötas.

Snart stod Ingeborg vid löndörren. Hon lyssnade länge och uppmärksamt, om någon skulle befinna sig i rummet, men allt förblef tyst, och så öppnade hon försigtigt dörren och tittade in bakom tapeten.

Rummet var tomt, och hon skyndade genom det att komma till sitt eget rum i fruloftet. Knapast hade hon hunnit hit, så kom en småtärna och berättade, att fru Helena haft flere bud efter henne, emedan fru Brita Stensdotter (Bjelke) anländt till slottet på resa till Upland och hade med sig sin unga fränka, jungfru Brita Thuresdotter (Bjelke).

Väl hade Ingeborg önskat att nu få vara allena och hon tänkte en stund på att förebära illamående, så att hon kunde få förblifva ostörd på sitt rum, men hennes sinnesstämning var å en annan sida sådan, att hon ville liksom trotsa sin egen smärta, och därför beslöt hon att efterkomma kallelsen och skynda in i frustugan.

Fru Brita Stensdotter var ett äldre fruntimmer med ädla och allvarliga drag. Hon var Sten Stures moder, men var nu omgift med konung Carls svåger, herr Gustaf Carlsson (Gumsehufvud). Hon var sålunda syskonbarn till fru Helena. Jungfru Brita deremot var syster till konung Carls för-

sta husfru och till den bekante bondeslagtaren och förrädaren herr Thure Thuresson. Hon var en fager jungfru, och den ljusblå klädningen, som hon bar, med det gula bältet om lifvet klädde henne utmärkt väl. Ingeborg tyckte, att hon var en skönhet af första ordningen, men i sjelfva verket kunde hon på långt när icke derutinnan mäta sig med Ingeborg sjelf.

— Så hafven I då icke hört något af från min son, Sten, kära fränka? — yttrade fru Brita till fru Helena, just som Ingeborg inträdde.

Hennes inträdande gjorde, att frågan blef obesvarad, ty nu skulle ömsesidiga helsningar ske, och Ingeborg och Brita Thuresdotter, hvilka hade gemensamma minnen senast från bröllopet i Nyköping, kommo derefter i samtal med hvarandra; hvori de äldre fruarna så der i förbigående deltog, så att först efter en stund, sedan fru Brita förnyat spörjsmålet om sin son, och fru Helena besvarat detsamma, kom man in på detta ämne, som satte Ingeborg på det svåraste prof.

— Jag har icke mer än tvenne gånger hört af honom — sade fru Brita — sedan i höstas det var nu kort efter midsommar, då han befann sig med herr Nils vid Kolbäck, och straxt efter julen från Svärdsjö prestgård i Dalarne. Jag sände då en pålitlig sven till honom, och han förde bref och helsningar med sig tillbaka

Ingeborg såg, huru jungfru Brita rodnade vid dessa den gamla fruns ord, och som en blixst stod den blågula fältbindeln för hennes inbillning. Aldrig kunde heller gifvarinnan — och det var tydligt, att det var den fagra jungfrun vid hennes sida — aldrig kunde hon hafva visat sig i en olyckligare klädning, än denna blå med sitt gula lifbälte.

Det var, som om hjertat velat sprängas i Ingeborgs barm, men hon behöll dock väldet öfver sig, fast kinden var så hvit och ögonen tycktes

vilja löpa i vatten. Jungfru Brita stod liksom insvept i den blågula fältbindeln, och hennes rodnande kind och hennes blick, som strålade af den innerligaste fröjd, bredde öfver henne skimret af en öfverlycklig brud.

Aldrig hade Ingeborg känt sig så tung, så tryckt, så genomlycklig, som i detta ögonblick. Det var nästan för mycket för det arma hjertat, huru spänstig dess kraft än var. Hon önskade sig långt borta, hon hade velat sjunka djupt ned i svartan mull.

Fru Helena, som i sitt hjertas godhet anade, att något var i olag, när hon såg den förfärliga blekhet, hvilken betäckte Ingeborgs anlete, yttrade, i det hon under samtalet med fru Brita vände sig från henne och till Ingeborg:

— Jag menar, att du kunde hjälpa vår fränka, fru Brita, Ingeborg, att hon snart måtte få sin oro stillad, huru hon skall komma härifrån och till Ekholmen . . .

— Gerna! — skyndade sig Ingeborg att säga och gick fram till de båda samtalande.

— Ville du så se till, om herr Erik har återkommit från sitt sammanträde i staden och, om han det har, bedja honom unna fru Brita ett samtal.

Ingeborg lemnade rummet. Det var dock en lättnad för henne att kunna andas ut och att kunna torka bort de tårar, som hon nu gaf fritt lopp. Men hon fick ej dröja, hon måste öfva sig i kraft att bära sin sorg och sin smärta, och hennes medfödda stolthet, som i första rummet kom henne att tänka på, det hon varit en lekboll för riddarens sysslolöshet, blef henne en god bundsförvandt. Hon kastade hufvudet tillbaka och gick med hastiga steg genom gemaken till det rum, som var hennes farbroders enskilda.

Herr Erik var nu verkligen återkommen från staden, men derinne hos honom hörde hon flere

tala, och hon drog därför i betänkande att gå in. Då öppnades dörren, och Olof Råd syntes på tröskeln.

— Hvem är hos herr Erik? — sporde hon denne, som svarade, att det var två af herr Nils Stures svenner.

— Herr Nils Stures svenner! — utbrast då Ingeborg — i hvad ärende äro de här?

— Det vet jag icke — genmälte svennen listigt — men nu skola de rida med bud från herr Erik till herr Nils!

— Och hvar befinner sig då herr Nils?

— Han lär vara på väg till Upsala

— Säg din herre — afbröt Ingeborg, liksom hon älskat att lemna den nyss framkastade frågan — säg din herre, att fru Brita Stensdotter önskade få ett samtal med honom

— Det skall jag, stolts jungfru, men så mycket kan jag säga eder redan nu, att brådt kommer icke herr Erik i frustugan in denna qväll, men jag tänker ock, att hvad fru Brita kan hafva att säga må kunna hvila natten öfver

Dermed aflägsnade sig den något friskspråkige svennen, och Ingeborg gick tillbaka till frustugan, der hon under återstoden af qvällen höll sig tapprare, än hon själf vågat hoppas.

Men inför herr Erik stodo Hollinger och Faste. Olof Råd hade kort efter fångvaktaren, som gick förbi Ingeborg i hvalfgången, kommit till dem i fängelset och talat till dem helt vänligt och till och med förtroligt samt visat dem framför allt den oundvikliga olycka, hvari deras herre var på väg att störta sig, om han icke i tid ändrade om och förenade sig med herr Erik och dennes broder, och Hollinger hade tyst hört på och svarat helt fåordigt, men så, att Olof med bästa vilja i världen ej kunde bli rätt slug på honom. Faste hade under hela tiden sett så dum ut, att han knappast bevärdigats med en blick. Olof hade äfven

upplyst dem om, att deras fångenskap var följden af ett missförstånd af herr Eriks höfvidsman, som herr Erik skyndade att rätta så fort han fick kännedom derom; hvarpå Olof fört dem båda med sig upp till herr Erik.

Denne tilltalade dem mycket vänligt och nedlåtande och sade, att de redan följande dag skulle i hans följe rida till Upsala, der han hoppades, att både han själf och de skulle träffa herr Nils.

— Så menar jag, att I icke skolen hafva något horn i sidan till Erik Axelsson för det I hafven tillbringat en natt eller par i tornet emot hans vilja? — sade han och log mot svennerne.

Men till riksföreståndarens förvåning svarade Hollinger:

— Ånej, herre . . . icke för den sakens skuld!

— Men dock för någon annan . . . ? — sporde herr Erik helt hastigt.

— Ja! — fortsatte Hollinger — för den, som hvarje ärlig sven hos herr Nils måste se till eder med vrånga ögon, jag menar för stridens skuld som råder i riket.

— Det månde jag väl säga — yttrade nu riksföreståndaren och fick med ens herrskarens hållning — att helt underlig må tonen vara, som råder bland herr Nils Stures folk, då äfven hans svenner kunna föra talet om riket på tungan.

— Ja se, vi hafva nu så länge vistats bland bönderna hos herr Nils, att vi tala som de tala . . . Dock tyckes mig detta icke vara så mycket att undra öfver, som det jag ytterligare kunde hafva att säga eder för min egen räkning . . .

Riksföreståndaren såg med stegrad förvåning på den djerfve svennen. Men denne tycktes vara alldeles oåtkomlig för den tysta tillrättavisning, som lågade ur den halft förtörnade riddarens öga.

— I skolen icke förtörnas på mig, fattig sven — fortfor Hollinger — men det säger jag, att tagen I icke snart vid att på fullt allvar förena eder

med herr Nils, så kommer ofärden öfver eder, och det så, att all eder makt icke skall förslå att värja eder derifrån. Jag håller eder ära i denna min hand, herr Erik Axelsson . . .

— Sven, hvad djerfves du säga? — röt herr Erik.

— Sanningen! — blef det korta och säkra svaret, och den oförbätterlige svennen tillade — så vida I djerfvens höra sanningen.

Derpå omtalade Hollinger sitt besök hos riksföreståndarens syster, fru Brita Olofsdotter på Hammarstad, förliden höst, och huru han der fått bevis i sina händer på det usla handtverk, hon bedref, att med falskhets och list samla gods och penningar, och att han blott behöfde framlägga dessa bevis på tinget inför laga domstol, så vore fru Brita objepligen fallen och skulle i sitt fall draga skam och nesa öfver hela sin släkt.

Hollinger kände i botten den man, som han hade framför sig, väl icke till följd af någon närmare personlig beröring med honom, men till följd af sin ovanliga förmåga att uppfatta och ihogkomma de yttranden, som han en gång hört fällas, och mellan Nils och Sten Sture talades ofta om Axelssönerna, såväl riksföreståndaren, som hans broder. Med detta minne förenade han äfven en stor skarpsinnighet. Det var nu hos Erik Axelsson ett framstående och förherrskande drag att hålla sin släkt högt och att sätta sitt ättemärke vidt kringsskådeligt, så att en och hvar måtte kunna se, huru solblank skölden var. Och på denna egenkap hos honom hade Hollinger byggt sin plan.

Erik Axelsson kände väl ett och annat af sin godsgiriga brorsdotters ljusskygga handlingar och han grämde sig till och med deröfver samt skulle måhända hafva beifrat dem, när de icke längre kunde hemlighållas, just emedan i detta beifrande låg den enda möjligheten att aftvå fläcken, som hotade att besudla hans sköld, men att nu, i det ögonblick då han stod på väg att hinna sin länge

drömda lyckas spets, att nu, när det blott var ett par fjät till den herrskarestol, som han ville intaga, att nu blifva ett föremål för folkets prat och nidvisor, — det var något som han mest af allt skydde. För ögonblicket måste därför svennen, hvilken egde denna ödesdigra hemlighet, vinnas eller göras oskadlig.

Derför teg riddaren, när Hollinger slutat sin berättelse, och vreden i hans öga hade gifvit vika för något som liknade sorg.

— Så förhåller det sig — tillade Hollinger — och nu synes det mig, som jag icke bättre kan vara herr Nils till gagn för all den kärlek jag rönt hos honom, än om jag säger till eder, herr Erik, att hvad herr Nils vill, det måsten I vilja, för så vidt som I icke viljen se eder släkt förbånad och beledd, och det tänker jag, att I lätt finnen, att under sådana förhållanden det varder fåfängt för eder att tänka på något herradöme i Sverige Tagen det ej illa upp, herr Erik, men I veten väl, huru föga allmogén dessförutan kan lida eder Kommer nu detta dertill, så är det jemt upp slut med edert herravälde, I mågen ock vinna tio segrar så visst som en!

Efter en stunds tystnad svarade herr Erik:

— Rask och dugande sven är du jag ville hafva dig i min tjenst men det finner du väl, att nu måste du blifva min fånge, så gerna jag ock ville unna dig att komma till herr Nils åter.

— Derutinnan gören I, som eder godt synes men så mycket vill jag säga eder, att kommer något mig vid, så kommer det, som I viljen undvika, att inträffa i alla fall

— Så vinner du aldrig din frihet åter!

— I viljen taga mitt lif I kännen icke Hollinger eller någon annan af Nils Stures svenner, då I talen så. Det skall blifva min största lycka att gifva mitt lif för honom. Och I I vinnen dock alls intet derpå.

Herr Erik försjönk vid dessa ord i djupa tankar, och när Olof Råd efter en stund åter inträdde, lät han föra de båda svennerna tillbaka i tornet. Hvad han nu än skulle besluta med afseende på svennen, så kunde dermed anstå. Han vunne dock dermed så mycket, att saken hölles tyst, tills den fråga var afgjord, som för ögonblicket upptog alla hans tankar och hela hans själ. Nu måste han hinna sitt mål, eller också skulle han aldrig hinna det.

Han var sedan länge innesluten med Olof Råd och öfverlade tillsammans med honom om hvad som nu borde göras.

Men när han slutligen inträdde i frustugan, var han helt och hållet den höfviske riddaren, som han brukade vara, och väckte hos fru Brita Stensdotter den lifligaste glädje, då han tillbjöd henne att, beledsagad af honom själf, företaga färden inåt Upland. Äfven Ingeborg skulle följa med, det hade fru Helena gjort upp med fru Brita. Hon behöfde komma ut från det instängda lifvet på Stockholms slott, och när saken framställes för herr Erik, så hade han intet deremot att invända.

Den 31 Augusti på morgonen tågade en skara af flere hundra beridna svenner i blanka rustningar fram på vägen, som norrifrån leder till Upsala. Det var herr Nils Stures svenner, och kung Carls banér flög så stolt för vinden i det främsta ledet. Bakom ryttarne kom en här af unga bonddrängar.

Det var tydligt, att ryttarne utgjorde den hufvudsakliga styrkan i denna här, der man saknade de beridne bergsmännen och för öfrigt den allmog, som förut tågat söderut med den allt mer folkkär vordne riddaren. Denna här var emellertid endast att betrakta som en förtraf till den egentliga stora bondehären, som senare skulle komma efter.

Herr Nils skulle väl hafva inväntat denna, och han hade i allmänhet icke gjort sig brådt att denna gång tåga ut från Dalarne; ty han insåg

mycket väl, att hans sak ingalunda led någon skada deraf, att fienderna till densamma — och de voro herr Erik fullt ut lika mycket som erkebiskopen — pröfvade och uttömde sina krafter mot hvarandra i Mälardalen. Men nu, sedan underrättelser inlupit, att erkebiskopen kommit med en stark här, stod för mycket på spel för att förblifva stilla så långt från den egentliga skådeplatsen för händelserna. Han beslöt därför att draga söder ut och intaga en afbidande ställning, tills han kunde få en tillräckligt stor här för att gå anfallsvis tillväga och ändtligen en gång på fullt allvar jaga undan alla dessa, som stodo och skymde bort lyckan för Sveriges folk. Han samlade därför så mycket manskap, som han för ögonblicket kunde få. Allmogen var sysselsatt med arbetet i åker och äng och måste därför tills vidare blifva hemma. Det var därför hufvudsakligen unga drängar från bergsmanshyttorna, som nu utgjorde folkhären. Endast några få äldre bergsmän omgäfvos riddarens person. Men hans svenner, trehundra till antalet, alla i blanka rustningar, utgjorde en ståtlig skara.

En bland de svårigheter, som mötte Nils Sture i hans ädla arbete att fortsätta och fullborda Engelbrekts verk, var den omständigheten, att allmogen sjelf numera var delad mellan olika herremän, en del följde erkebiskopen, eller rättare hans anhängare, förnämligast den folkkäre biskop Kettils raske och hurtige broder, herr Erik Carlsson (Wasa), många lyssnade äfven till herr Erik Nilsson (Oxensjerna), som innehade Örebro slott. Det var hufvudsakligen blott Dalkarlarne och deras närmaste grannar Gestrikarne, som följde Nils Sture. Förklaringen till denna splittring får man väl söka deruti, att alla dessa herrar utan undantag förde Sveriges sak på sina läppar. Alla gingo de fram i svenska färger, och bonden kunde ej skåda längre än till ytan. De buro svensk prägel, men, innan förgyllningen blef afnött, kunde ej bonden

skilja kopparen från det äkta guldets. Orsaken åter, hvarför Dalkarlarna så troget ända från början slöto sig till Nils Sture, låg deruti, att han var dem känd och kär allt ifrån sin ungdom. Mången mindes honom sedan Engelbrekts dagar, ännu flere hade lärt känna honom, när han i marsken Carl Knutssons ärenden vistades långa tiderna i Dalarne för att upplysa dem om all den list, hvarmed gamle herr Krister for fram. Och slutligen bidrog hans sven, Erik, hvilken var född och uppfödd i Dalarne, icke minst att der stadga och styrka den tillgifvenhet, som slog så stadig rot i Dalfolkets hjertan.

Men till följd af det anförda blef Nils Stures arbete dubbelt. Han måste först liksom bygga upp sitt eget rykte, så att de öfrige landskapens allmoge lärde känna honom och på fullt allvar ville sluta sig till honom, och först derefter kunde han nå sitt höga mål att sätta en svensk konung på Sveriges thron. Derför var det för honom en nödvändighet att gå med den största försigtighet till väga, på samma gång, som han äfven måste visa sig dristig och kraftfull. Ett enda missräknadt steg, och allt hade varit förloradt. Ty äfven Dalkarlarna skulle till slut hafva, om icke öfvergifvit honom, dock ledsnat vid ett företag, som syntes endast medföra ändlösa mödor utan någon skymt till frukt, och det fordras då och då en handling af kraft för att hålla modet uppe. Biskop Kettil tog folkets sinnen liksom med storm. Den lyckliga striden vid Harrakers kyrka var en seger i dubbelt afseende, ty den skänkte honom äfven folkets hjertan, till och med de från början betänksamme Dalkarlarnes. Nils Sture hade ännu icke haft tillfälle att på det sättet utmärka sig. Hans inflytande och anseende liknade mer de djupa, mäktiga dalelfvarne. Det var en ström, som från en ringa källa växte och vidgade sig så smånin-gom, utan att man märkte det. Men den lugna

kraftens majestät fordrar sin motsats af kraft-ansträngning, af till och med våldsamt brytning, för att rätt göra sig gällande, liksom forsens brusande dån förkunnar vidt omkring och visar elfvens oemotståndliga kraft.

Det var ett dunkelt medvetande häraf, som, jemte nödvändigheten att i hvad fall som helst vara närmare intill hufvudhändelserna, förmådde Nils Sture att våga det djervta tåget midt in i hjertat af det mot honom ingalunda vänligt sinnade Upland. Han stödde sig härvid på tillförlitligheten af de iulupna underrättelserna, att de erkebiskopliga voro fullt upptagne i vestra Mälardalen, och innan sakerna der hunnit utveckla sig så, att de kunde vända sig mot honom, hoppades han hafva kärnan af Dalahären hos sig.

Så tågade han vägen fram mot Upsala, hvars domkyrkas höga torn redan från fjärran visat vägen till den stad, der mordbrännaren och förrädaren egde sitt erkebiskopliga säte.

När han slutligen red in i staden, det var på förmiddagen den 31 Augusti, och såg erkebiskopshuset, som låg der så dystert och mörkt med sina många fönster, blickande ned på honom och hans svenner, kunde han icke värja sig för, att tanken flög bort till det brinnande Penningeby. Nu kunde dock vedergällningens timme vara inne, och liksom för att skärpa minnet, sade herr Sten Sture, hvilken med sin blågula fältbindel red vid hans sida:

— Det kunde jag väl önska, att nu erkebiskop Jöns sutte derinne jag menar, att han då skulle önska den gerning ogjord, som skedde förliden höst, när han brände Penningeby.

Nils spratt till och bleknade. Men han sade sagta till vännen:

— Onda tankar dväljas härinne, Sten mana dem ej fram i dagsljuset Gud förbjude, att en handling af låg hämnd för hvad jag en-

skildt lidit skulle fläcka minnet af det värf, vi tagit oss före.

Och herr Sten teg, när han märkte, huru djupt detta minne gick vännen till sinnes.

Men erkebiskopsgården var en fast punkt i den för öfrigt obefästade staden, och därför tog herr Nils den i besittning, medan folket fördelades öfver hela staden.

Glada voro emellertid icke de tidender, som här kommo herr Nils tillhanda. Knappt hade han kommit in i erkebiskopshuset, förr än en sven anmälte, att en bårdskärare önskade tala med honom. Bårdskäraren blef genast införd. Det var en lång, mager karl med ett blekt, aftärdt ansigte och mörka, genomträngande ögon.

— Förlåten mig det, stränge riddare — började han — men eftersom jag ifrån första stunden jag fick höra talas om eder . . . och jag har alltid varit en folkets vän, ja alltid . . . fattade kärlek till eder, och emedan jag händelsevis . . .

— Till saken, till saken, mästare! — uppmanade Nils — min tid är dyrbar!

— Jaha, jo se det var som så, att emedan jag var i närheten, så . . .

— Så kom du till mig, och . . .

— Nehej, stränge riddare . . . nehej, se jag var vid Östanbro!

— Ah! — utbrast Nils och såg nu först med mera uppmärksamhet på den talande. — Nå väl, hvad har du att förtälja från Östanbro?

Nils hade straxt efter öfvergången af Dal elfven sändt femtio svenner under Hollingers anförande att intaga en ställning vid den nämnda öfvergången öfver Sagån, dels för att kunska, dels för att, om möjligt, samla allmogen omkring sig, och slutligen för att få en fast länk mellan Upsala och Brodde, som ännu höll sig på Westerås.

— Jaha, se underrättelserna derifrån äro . . . ja de äro just icke af det glada slaget.

Och han berättade detsamma ungefär, som Hollinger berättade för Ingeborg.

Nils Stures blick mulnade, och han sporde hastigt:

— Hvarthän vände sig herr Erik Carlsson?

Men den frågan kunde icke bårdskäraren besvara. Han hade skyndat sig bort från platsen så fort han kunnat, och efter nu lyckan hade så fogat, att han träffat herr Nils, så hade han af välmening velat lemna honom dessa tidender. Han ämnade nu slå sig ned i Upsala.

När den mörke, men enfaldige bårdskäraren aflägsnat sig, försjönk Nils i tankar och genomgick med sig sjelf sin ställning och utsigterna för och emot, allt eftersom de doko upp för hans inbillning. Han insåg fullkomligt den fara, han utsatte sig för, om en manstark fiende här kom honom till mötes, och han gjorde sig den frågan, om han skulle i tid draga sig tillbaka, eller om han skulle fullfölja sin föresats att, hvad helst som kunde inträffa, här afbida hufvudhärens ankomst och gå rakt på Stockholm.

Då hördes en högtidlig sång af munkar, som gingo tätt under fönstren af erkebiskopshuset, och de djupa, högtidliga tonerna bredde en stämning af underbar kraft öfver hans själ, på samma gång, som de drogo honom med sig in i det höga templet, dit munkarne stälde sin gång. Der ville han afsluta sin orofyllda öfverläggning med sig sjelf och inför Guds altare ställa sin sak till honom.

Han tryckte sin hatt på hufvudet och gick ut.

Gatorna hvimlade af folk, och många stannade, när de fingo se den höge riddaren med det lugna och blida allvaret i sitt anlete, och den ene borgaren talade till den andre och meddelade honom allt hvad han visste om den från Dalarne komne riddersmannen.

Men munkarne skredo så långsamt fram mot tempeldörren, och riddaren gick efter dem.

Derinne i kyrkan försvann det högtidliga tåget i ett af sidokoren, men Nils gick fram till högkoret, der S:t Eriks silfverskrin stod, och der hans heliga baner hängde, liksom talande om, huru det ädla och höga vinner sin skönaste seger i sjelfva döden. Åsynen af baneret framkallade så lifligt det kungliga helgonets bild för riddarens själ, och när han föll ned och bad, bad om kraft och styrka och framgång i striden för Sveriges ära och sjelfständighet, så var det som helge kung Erik stått der framför altaret och vinkat frid och förtröstan in i den bekymrades sinne.

Snabba, kraftfulla steg af besporrade fötter nalkades derunder och stannade helt nära altaret, och, när den bedjande riddaren reste sig upp och vände sig om, stod riksföreståndaren, herr Erik Axelsson framför honom.

— Väl mött, herr Nils! — sade han — ögonblicken äro dyrbara, och därför har jag icke dragit i betänkande att träffa eder här, helst som hvad jag har att säga eder, kan bäst ske på detta ställe, der alla onödiga vittnen äro fjärran.

— Och hvad viljen I, herr Erik?

— Jag vill öppna mitt hjerta och tala med eder, som med en vän, den förste riddaren i Sveriges rike

— Sådant tal är jag alltid villig att lyssna till — genmälte Nils.

— Men sägen mig då först, hvad är eder tanke om mig, Nils Sture Tänken I mig såsom eder fiende?

— Slik fråga borde väl rätteligen jag göra eder den som handlar mot Sveriges väl, han är min fiende!

— Och det hoppas jag, att ingen ärlig man någonsin skall kunna säga om mig! — Nå väl, herr Nils, så hafva vi då en gemensam utgångspunkt, efter som vi båda stå på samma grund, och på denna vill jag räcka eder handen till en fast

förening mellan mig och de mina å ena sidan och eder å den andra

Det låg ett så djupt allvar i hela den talandes väsende, och hans ord voro äfven i och för sig så välkomna för Nils, att han ett ögonblick var färdig att tro sig stå vid målet, som om segern varit vunnen, något som också varit händelsen, om så mycken makt sammansmält till en enda. Men det behöfdes icke många ord ytterligare från riksföreståndaren för att upplysa Nils om motsatsen.

— Hålla vi tillsammans — fortfor denne — I och jag och min broder, så skall ingen makt i världen kunna stå oss emot! Vi äro herrar i Sverige, och erkebiskopen och hans vänaer skola försvinna lika lätt, som när min broder jagade herr Erik Nilsson öfver Julita slätt

Den segern var en nyhet för Nils, och herr Erik sparade icke på färgläggning för att göra den så stor och afgörande som möjligt. När han slutat dermed och återigen vände sig till det hufvudsakliga föremålet för sitt samtal med Nils, nämligen deras närmare förening sins emellan till ett fast förbund eller, såsom det på den tiden nämndes, broderskap, afbröt honom Nils, sägande:

— Eder broders seger gläder mig högeligen, och är det edert allvar med den förening, om hvilken I hafven talat till mig, så skolen I finna mig dertill redobogen, så mycket mer, som då fred och lugn skola återvända utan vidare blodsutgjutelse och konung Carl, när han för godt finner, kunna återvända i sitt rike

— Konung Carl — log herr Erik — hvad menen I herr Nils, tala vi icke här uppriktigt med hvarandra? Jag säger eder det fritt ut, jag är af den mening, att konung Carl ej mera måktar bära Sveriges krona med äran, och därför ja jag vill öppna mitt hjerta helt och hållet för eder, ty I ären väl värd att höra min innersta

tanke om detta rike och dess väl här kan icke finnas någon konung, och allra minst en infödd svensk! Hvarför frågen I? Jo därför, att här äro för många mäktige i landet. En infödd svensk konung är detsamma som ständigt inbördes krig. Nå väl, en utländsk konung vill jag lika litet hafva, som I och hvilken som helst ärlig svensk man. Men hvad återstår då?

Nils studsade. Det var samma tal, som den gröne riddaren hade fört, och om hvars sanning han äfven sjelf var lifligt öfvertygad, ehuru han satte den gamle konungen såsom den lämpliga öfvergångslänken till denna samhällsform. Herr Erik märkte, att hans tal gjorde intryck, och fortsatte därför med mera frihet.

— I finnen det sjelf, herr Nils det är en styrelse utan konung, en riksföreståndare med laglig makt, men icke större, än att han och riket undgå farorna af den retade afundens stämplingar och de inre strider, som, Gud bättre, nu hota att sönderslita folk och land! Hafver jag icke rätt, herr Nils, och om så är, hvarför icke låta talet blifva verklighet, hvarför icke förena oss med hvarandra? Jag vill såsom rikets föreståndare unna eder lika väl som min broder större makt, än någon konung skall förmå gifva eder, ja, hvarför skullen I icke kunna stå som höfvidsman för hela landet här norr om Mälaren med Westerås till edert hufvudsäte, liksom min broder skulle med samma makt förestå de södra länen med Kalmar till hufvudstad?

Hade herr Erik i botten känt den man, med hvilken han talade, skulle han aldrig hafva framkastat så lysande förespeglingar. Dessa i och för sig gjorde med ens Nils Sture afvoigt stämd, äfven om han till en början tycktes lyssna till talet om omöjligheten af ett konungadöme i Sverige under de förhållanden, som genom föreningen med Danmark utbildat sig. Nu skyndade han att upplysa

herr Erik om den villa, hvori han befann sig, med afseende på så väl Nils sjelf som allmogen.

— I hafven talat uppriktigt -- sade han — och därför skolen I hafva ett uppriktigt svar. För konung Carl har jag gripit till vapen och allmogen med mig, och endast i hans namn kunna vi förenas, herr Erik!

Orden uttalades med ett så fullkomligt lugn och ett så djupt allvar derjemte, att herr Erik fann genast omöjligheten af hvarje försök att åstadkomma en ändring.

— Men jag står lika fast vid mitt beslut, som I vid edert! — var det enda, han yttrade.

— Så blifva vi dock till sist fiender, herr Erik! — genmålte Nils.

— Bättre dock att nöja sig med det mindre i sämja, än att fika efter allt under strid!

Ett egendomligt leende drog dervid öfver Nils Stures anlete, medan ur hans blick lyste det rena medvetandets tro, den fasta viljans eld.

— De faror, som jag gått och går till mötes, är jag väl förtrogen med, herr Erik — sade han — jag har vigt mig in till döden, men allt måste jag vinna, hela riket måste förena sig med mig, ty ett styckadt Sverige är Sveriges död Derför ligger ingen lockelse för mig i det mindre, som I hafven bjudit Min väg går till konungen, och den som icke är med mig, han är emot mig. Der hafven I mitt svar, herr Erik Axelsson!

— Som I viljen, herr Nils Sture svärdet må afgöra saken oss emellan!

Mörk lemnade Erik med dessa ord högkoret. Nils såg länge efter honom, huru han aflägsnade sig genom de höga hvalfven, tills slutligen pellaraden bortskymde honom. Derefter lemnade han äfven sjelf kyrkan.

VIII.

Den blågula fältbindeln.

Nattens skuggor sänkte sig öfver erkebiskopsstaden, der så småningom bullret af de många svennerne och bondehären tystnade. Nils Sture satt ensam i sitt rum i erkebiskopshuset. Sten Sture, med hvilken han haft ett långt samtal om qvällen, hade lemnat honom, men tankarne, de tunga, dystra, hvilka företrädesvis välja nattens mörker för att rätt kunna qvälja människans hjerta, lemnade honom icke.

Han genomgick allt, som på ett eller annat sätt stod i beröring med det stora mål han föresatt sig, så väl det som hörde till taflans ljus-, som hennes skuggsida. Men när han det hade gjort, följde en annan kedja af tankar, hvilka alla från olika sidor stormade an mot honom med den frågan: „har du blifvit din uppgift för lifvet trogen? har du hållit dina löften?“ Derunder flydde honom sömnen, och ännu långt efter midnatt satt han der och lyssnade till talet från gamla minnen, talet från längesedan förstummade läppar. Och väl spred sig dervid öfver hans själ en känsla af outsägligt vemod, när han besinnade, hvilket öde som kunde drabba detta ljusa, hulda, starka och kärleksvarma väsende, hvilket slutit sig

intill honom att dela lifvets fröjder och sorger, — om han skulle falla i striden. Ack, lifvets sorger hade hon i rågadtt mått fått smaka . . . skulle väl någonsin dess fröjder för henne blomma?

Men han såg upp mot himlen, som strålade mot honom i all sin herrlighet, och blicken i hans öga tolkade hans hjertas bön till honom, i hvars mäktiga hägn han stälde sitt eget liksom Sveriges öde.

Först mot morgonen lutade han sig ned på sitt läger och fick ett par timmars hvila.

Han väcktes af en småsven, som anmälte, att Erik var kommen och hade vigtiga bud med sig. Nils sprang upp, och några ögonblick derefter stod den trogne svennen framför honom.

— Här liknar sig till blodig lek, förr än någon kunde det ana — sade han — en mäktig rid-darehär är på väg till staden, och är jag ej illa underrättad, så är det herr Erik Carlsson och herr Erik Nilsson, hvilka föra den an.

Nils mottog underrättelsen med lugn.

— Ett möte med dem hade jag knapt väntat — yttrade han — och föga rustad är jag till sådan strid, men de ädle hernaerne skola få sin vilja fram . . . Låt blåsa till uppställning, Erik och säg till herr Sten, att han kommer till mig.

Erik försvann, och det dröjde ej länge, förr än trumpeter och trummor förkunnade för den slumrande staden, att något ovanligt var på färde. Herr Sten infann sig snart och hörde med förvåning fiendens oväntade tåg mot Upsala.

— Hvad är din mening? — sporde han — skola vi möta dem, eller icke?

— Vi måste strida! — svarade Nils.

— Tänk dock på det unga, oöfvade folket . . .!

— Faran af en olycklig strid är mindre, Sten, än om vi med nesa fly . . . vi måste deran i Guds namn, och jag litar på dig, om min stund i dag skulle vara kommen.

Sten räckte honom handen till svar.

Under tiden samlades de bergsmän, som befunno sig vid hären, i erkebiskopshuset och inträdde till herr Nils, som helsade dem med värma och omtalade, hvad som var att vänta. De bepröfvade männen tycktes taga saken helt lugnt, endast en af dem yttrade, att det hade varit godt, om de hemmavarande hunnit ned, så kunde man hafva gjort slut på leken med ens.

Medan man samtalande härom, kom en småsven in i rummet och anmälde, att en sven från Brita Stensdotter önskade tala med herr Nils, och då denne gaf sitt bifall dertill, infördes fru Britas sven.

Han anhöll å sin frus vägnar om säker lejd för henne att färdas genom Upsala norrut till Örby, der hon skulle sammanträffa med sin man herr Gustaf Carlsson. Det var naturligt, att Nils gerna skulle vilja efterkomma den förnäma frus begäran, huru svårt det ock fölle sig att beröfva sig äfven det minsta antal af de för den stundande striden behöflige svennerne. Sten, som mer än väl insåg detta, och som dessutom gerna ville begagna tillfället att träffa sin moder, yttrade då, att han ansåge för bäst, att hans fru moder dröjde i säkerhet i staden, tills striden vore utkämpad, något som äfven hon sjelf — det var han öfvertygad om — skulle föredraga, när hon finge veta, huru allt förhölle sig. Och han följde med sin moders sven till hennes herrberge.

Fru Brita Stensdotter hade sent föregående afton, tillsammans med Brita Thuresdotter och Ingeborg, kommit sjöledes till staden. Herr Erik hade med sitt följe stigit i land något sydligare, emedan han hade brådt att sammanträffa med herr Nils, och den fullkomliga vindstilla, som rådde, gjorde, att båtarna endast ytterst långsamt kunde drifvas fram. När de ändtligen hunno stranden och kommo upp i staden, ansåg fru Brita det vara

för sent att sända bud till herr Nils. Icke ens sin son ville hon störa, utan beslöt att afbida morgonen.

Hon befann sig jemte jungfru Brita i ett inre rum, när Ingeborg, som stod vid fönstret i det yttre, hastigt lemnade detta och skyndade ut. Fru Brita ämnade just fråga, hvad som stod på så häftigt, då dörren öppnades och hennes son steg öfver tröskeln.

Den gamla frun sammanknäppte sina händer, och glädje och stolthet på en gång lifvade hennes ädla drag, när hon såg den ståtliga riddaren, som stod der i full härbonad med den blågula fältbindeln öfver axeln. På hjelmen svajade en hög fjäderbuske äfvenledes i blått och gult.

Jungfru Brita Thuresdotter rodnade som en ros, men såg derunder så segerglad upp på sin riddare. Dessa färger, hvad betydde de väl annat, än att hennes kärlek utgjorde riddarens lycka?

— Gud signe dig, min son — sade fru Brita och skyndade att sluta honom i sina armar, hvarpå hon leende tillade, i det hon pekade på fältbindeln — jag menar att de der färgerna förtrollat dig Sten, eftersom du bär dem på din hjälm.

— Ja — svarade Sten — I hafven rätt, moder kär, de hafva förtrollat mig, de påminna mig om min sol och min himmel, för dem vill jag lefva och dö!

Och jungfru Britas kind blef dubbelt rödare och hennes leende dubbelt ljulvare. Herr Sten gick fram och tattade hennes hand, och äfven hans öga strålade och hans mun log.

— I hafven vuxit till i fågring, stolts jungfru, sedan vi sist sågo hvarandra . . . !

— Det var på bröllopet i Nyköping! — inföll jungfru Brita raskt.

Och dervid tryckte han krampaktigt hennes hand.

Bakom dörren till ett angränsande rum stod

Ingeborg och såg och hörde allt, såsom hon trodde. Och hon var så hvit om kind, som om hon betäckts af nyfallen snö, och hennes bröst häfdes så oroligt, som om lifvets svåraste storm derinom lekte sin dödsdans. Dock såg hon icke, huru riddarens kind äfvenledes bleknade och vardt hvit som snö, när den sköna jungfrun nämnde bröllopet i Nyköping. Hon hörde honom blott säga ännu en gång, och hon tyckte, att han suckade dervid:

— Ja, den gula färgen och den blå, de skola följa mig till lifvets slut!

Och hvad hon hörde, och hvad hon såg, — det var ju dock tillräckligt för att bevisa henne fåfängligheten af hennes sköna dröm om riddarens kärlek. Der stod hon, den lyckliga, med det stolta segerleendet på sin svällande läpp, hon som verkligen egde hans kärlek. Och lifvets tafel, som fordom log mot henne i sin skönaste färgprakt, var liksom förbytt. Allt var ödslighet, mörker, köld. Blodet blef till is i hennes ådror, en darrning genomlade henne, hon stod liksom i sin öppnade graf.

Då hördes åter trummorna gå ute i staden, och trumpeterna smattrade. En flock fotfolk tågade förbi.

Och riddaren med den blågula fältbindeln omfamnade sin moder, tryckte sin kärastes hand och skyadade bort.

Nedanför på gatan höll hans stridshäst. Huru skön, huru herrlig var ej den unge riddaren att skåda, när han svängde sig upp i sadeln och, ännu en gång helsande uppåt fönstren, sprängde af.

Men plötsligt stannar han. Det eldiga djuret måste vända. Ingeborg drog sig förskräckt tillbaka. Riddaren höll just nedanför det fönster, der hon nyss stått och sett ut efter honom, och hans anletsdrag utvisade den häftigaste inre rörelse. Men dörren slogs upp, och jungfru Brita störtade

in och fram till fönstret samt vinkade med handen åt riddaren till afsked.

Så smattrade trumpeterna igen, och nu sprängde riddaren bort på fullt allvar.

— Det är en riddare det — sade jungfru Brita — ja alldeles efter mitt sinne, säg är han icke, Ingeborg?

Ingeborg kunde knapt återhålla sina tårar, men hon gjorde våld på sig för att svara, och den glada jungfrun, som för öfrigt icke hade många tankar att utbyta med en, hvilken hon betraktade såsom en öfvervunnen medtäflarinna, lemnade i öfvermåttet af sin hänryckning rummet.

Nu tågade skara efter skara förbi fönstren gatan framåt och på afstånd hördes hofslagen af de på angränsande gator framridande ryttarhoparne. Och med ljudet af krigsmusiken vidgades tankens synfält, och det blef så trångt derinne i det låga rummet. Väggarne liksom krympte tillsammans och tycktes vilja pressas ihop omkring den sörjande, men i sin sorg bländsköna jungfrun.

Plötsligt spratt hon till och for upp. En djerf tanke föddes hos henne. Hon såg sig beslutsamt omkring.

I rummet hängde åtskilliga kläder, tillhörande herr Eriks småsvenner, hvilka ännu på sin herres befallning qvarstannade i staden hos fru Brita, sedan han sjelf nödgats begifva sig åter till Stockholm. Ingeborg mönstrade med blickarne dessa dräkter. Men hastigt nedtog hon en och iklädde sig den, tryckte en baret på hufvudet och skyndade ut.

Hon stod en stund villrådlig, hvarthän hon skulle vända sig, men så begaf hon sig framåt den sandås, der sedan Gustaf Wasa bygde Upsala slott och hvarifrån hon hade en vidsträckt utsigt öfver slätten nedanför. Här och der växte några buskar, och bakom en sådan naturlig häck tog hon plats.

Den fiendtliga hären, som var vida öfverläg-

sen Nils Stures till antal och styrka, var redan i antågande. Främst kommo ryttarne i en lång linie, och när solen sken på de blanka harnesken, såg det ut, som om en silfverflod rullat fram öfver slätten. Der bakom följde den bondehär, som de erkebiskoplige förstått att draga med sig, och spjuten gingo som en rörlig skog tätt efter silfverfloden. Det hela framskred helt sagta. Man kunde tydligt urskilja de stolte riddarne med Wasa- och Oxenstjernevapnen, hvilka redo framför ryttarlinien, en framför hvardera flygeln. Synnerligen utmärkte sig herr Erik Carlsson genom sin stolta hållning och sitt kämpaskick.

Men nu blef Nils Stures bondehär synlig. En lång rad af spjutspetsar ormade sig fram och, sedan den kommit upp på linie, började den sagta röra sig framåt. I spetsen red en högväxt riddare med svart och hvit fjäderbuske. Det var herr Nils Sture sjelf, omgifven af några få till häst. Och nu blef det med ens lif i den sagta framskridande fiendehären. Herr Erik Carlsson svängde sitt svärd; det sken som en solstråle i hans hand, och det började rassla och dåna vid ryttarliniens anlopp. Det var som om det stora hafvet kastat upp en mäktig våg öfver jorden. Den rullade fram som för en stormvind så bred och spänstig, och man väntade i hvarje ögonblick att få se skummet fradga der framför, fastän skiftande i blodrött i stället för hvitt.

Då smattrade plötsligt trumpeterna bakom Nils Stures bondehär, och riddaren med den blågula fältbindeln störtade fram i spetsen för en ryttarehär. Han svängde med en väl ordnad rörelse omkring fotfolkets flygel, bredde ut folket i en linie, snabbt men lugnt och säkert, som när en arm sträckes ut och sammanknyter sina muskler till ett kraftigt slag, och så blåste åter trumpeterna till anfall.

Då är det sagdt, att riddaren med Wasa-

vapnet vid åsynen häraf höll inne sin häst och att hela fiendehären för ett ögonblick höll stilla, liksom hade Nils Stures ryttare växt upp ur jorden och slagit sina fiender med skräck. Man såg Wasa-herren hastigt skynda bort till riddaren med Oxenstjernevapnet. Men ögonblicket derefter blåstes det till anfall äfven från deras sida, och med brak och gny stormade ryttarne fram mot hvarandra.

Ingeborg kunde knapt andas, der hon stod och såg det dystra och dock hänförande skådespelet. Hennes blickar följde med oafvänd uppmärksamhet den blågula fjäderbusken, som litet emellan bortskymdes af de blixtrande svärd. Det var ett tornerspel af gripande art, der visserligen icke hon eller någon annan stolts jungfru skulle utdela segerpriset, utan Sveriges folk, som på samma gång hade stridens dom i sin värjo. Lifligt klappade hennes hjerta, och innerligare framsuckades icke en bön, än från henne nu för lycka och framgång åt Sveriges stridsmän.

Snart derpå möttes äfven fotfolket, och här-ropen stego mot skyn.

Plötsligt bortskymdes utsigten för henne af tvenne män, som kommo gående och stälde sig ett stycke framför den häck, bakom hvilken Ingeborg stod dold. Den ene var svartklädd, den andre bar bondedrägt. Den förre var till ytterlighet mager med ett mörkt, blekgult ansigte; den senare hade en lömsk, lurande blick, men liknade till åthäfvor och hållning en krigare.

De samtalade ifrigt med hvarandra, men Ingeborg fästade sig icke till en början dervid, förr än namnet Sture nådde hennes öron. Då drogos tankarne bort från stridsbullret i fjärran, och hon lyssnade med ens uppmärksamt till hvad de båda männen kunde hafva att säga.

— Föga känna vi hvarandra — sade mannen i bondedräkten — men de som hafva samma fiender bruka lätt bli goda stallbröder.

Den magre nickade dertill ett tyst medgifvande.

— Kräfver ditt handtverk ett godt handtag — fortsatte bonden — så kan du lita på mig!

— Slikt skulle kunna hända! — svarade den svartklädde.

— Och med gåfvor och gengåfvor varar vänskapen längst Hvad är ditt yrke?

— Jag är bårdskärare mäster Lukas är annars mitt namn, och jag hade under gårdagen lyckan att komma till tals med riddaren derborta, han med de svarta och hvita färgerna jag menar att hvad jag hade att säga var värdt något vänner emellan.

Bondens öga för granskande och genomträngande öfver den spenslige mannen, som talade så ödmjukt och såg på det hela taget så enfaldig ut, ehuru hans blickar tycktes till naturen vara skarpa, som dolkspetsar. Granskningen tycktes medföra en viss tillfredsställelse, åhtingen det nu är så, att likartade lynnen hafva en inre frändskap, som snart nog och liksom instinktmässigt låter dem känna hvarandras halt och verkliga värde, eller att något drag i den talandes anlete, som ej lät sig tvingas in under den antagna och för öfrigt väl spelade enfalden, squaltrade om hvad som skulle fördöljas. Ett leende drog sig öfver bondens läppar, och han sade:

— Topp, mäster Lukas, efter det nu skall vara så, men eljest tror jag, att vi icke i dag se hvarandra första gången nå, nå, namnet kan vara som drägten, när man ändrar tjenst, så ändrar man ock rock, det är nu en sak för sig, som icke kommer mig vid Men har jag icke sett eder följa fru Brita på Hammarstad som hennes sven, så vill jag icke gifva mycket för min skarpa blick. Hej, gamle gosse, häng icke läpp för det här väntar oss nog ett stycke arbete, der den ene kan tränga till hjälp af en god vän!

— Vid alla helgon, hvad I fören för ett gud-löst tal, min gode man — inföll bårdskäraren och såg helt ängslig ut — jag har i all min dar icke lagt min hand vid annat än sax och rakknif nej vid helgonen, jag det har Men det hafven I rätt uti, att här nog väntar arbete, för mig åtminstone

Bonden mumlade något i skägget och såg listigt på bårdskäraren, som om han velat säga: „jag har dig nog i mina garn, du gamle räf, så mycket du än söker svänga dig!“ Högt yttrade han:

— Mannens ansigte kan bedraga, det hafven I nog rätt i, mäster Lukas och jag, som har mitt märke på den svarte och hvite der borta, jag kan så icke skada eder, om jag säger honom, hvem jag tror eder vara Det är godt, mäster, ganska godt!

Mäster Lukas hostade till, synbarligen besvär-
rad, och i hans ödmjuka och inställsamma leende, när han besvarade detta yttrande, kunde väl en så skarp iakttagare och menniskokännare, som bon-
den tycktes vara, finna den røjdes bemödanden att aflägsna från sig faran eller att icke onödigt reta den, som genomskådat honom och höll hans öde liksom i sina händer.

— Skada mig! — hostade han — nej visst icke, min gode man, visst icke, jag skall nog vinna den stränge riddarens förtroende men hvem ären så I, som står så väl hos herr Nils och låter honom svänga svärdet, utan att I ären vid hans sida?

Nu korsades de båda människors blickar. Må-
hända genomskådade de hvarandra. Dock tycktes bonden hafva eller åtminstone själf tro på, att han hade öfvertäget. Han blinkade med sina klippska, genomträngande ögon och sade med ett elakt små-
leende:

— Jag går min egen stig, mäster, och kan väl hända, att jag gagnar mera på den, än om jag

nu ginge vid riddarens sida Men etter som nu våra vägar hafva fört oss tillhopa, så lär det väl vara så, att jag kan tränga till hjälp af eder, lika väl, som I af mig, och dermed väl, mäster. Se der! — Han gjorde ett uppehåll och såg ut åt fältet och skogen, som här på något afstånd sköt fram i en vinkel — se der, mäster jag menar, att dansen tager en vändning åt oss till!

Så var det ock. En afdelning af det fiendtliga rytteriet hastade med lösa tyglar längs utefter skogsbrynet, häftigt förföljd af riddaren i den blågula fältbindeln med ett fåtal svenner, hvilkas antal med hvart ögonblick förminskades, i det deras hästar ej förmådde mäta sig med riddarens i styrka och snabbhet.

Det var en herrlig syn att se den väldige riddaren med högt lyftadt svärd som en ljungeld jaga fram öfver fältet. Ingeborg stod der med klappande hjerta och tårfylldt öga; hon kunde ej taga det bort från hjelten, om det ock kostat hennes lif. Sådan, just sådan hade hon drömt sig sin riddare i kamp för sitt fosterland. Huru lycklig var dock ej den jungfrun, som vunnit hans kärlek, och huru var han icke värd kärlek at en högsint qvinna?

Äfven de båda männen stodo på sitt sätt betagne i åskådningen af riddaren, som åtminstone den ene af dem icke kände, förr än vid en rörelse af riddarens arm sköldemärket med de tre sjöbladen kom till synes.

— Guds blod! jag menar, det är herr Sten! — utropade han då, och bårdskäraren nickade bejakande.

— Den ridten lär dock icke blifva till båt-nad hvarken för honom eller herr Nils! — fortsatte bonden och såg oafvänt bort öfver fältet, der riddaren nu så godt som ensam jagade hela fiendeflocken framför sig.

Det var lätt från den ståndpunkt, som de båda

männen innehade, att bedöma den fara, som här väntade den käcke riddaren. Ty från andra sidan om skogen kom raskt framtågande en hop fotfolk, hvars spjutspetsar blänkte mot furarnes mörka grönska. Men det var ej nog med den fara, som här hotade att drabba herr Sten sjelf, — hans fall, vare sig nu att det skulle blifva död eller fångenskap, skulle utom all fråga utöfva ett menligt inflytande på hela Nils Stures slagordning, som var långt utsträckt och därför lätt kunde genombrytas. Nils sjelf kunde ej vara på mer än ett ställe, och det gick väl an, så länge faran var störst der han befann sig, men då hon växte och blef lika stor på flere punkter, då behöfdes på alla dessa mer pröfvade män, än som denna gången voro med.

Just nu riktades ett väl ordnadtt anfall mot slagtordningens midt. Man såg Nils Sture skynda ditåt från högra flygeln. Hans blick for snabbt öfver stridsfältet, och han sände en hirdsven, som bar hans egna färger, ifrån sig.

Svennen ilade så fort hans häst kunde bära honom till venstra flygeln. Utan tvifvel hade han att framföra någon befallning till herr Sten, hvars fjäderbuske ännu syntes på den sidan om den framskjutande skogskilen.

— Hinner svennen fram — mumlade bonden med en ton, som förrådde en motsatt önskan — så är riddaren räddad

— Det är unge Johan Magnusson — upplyste den enfaldige bårds käraren — en son till lagmannen öfver Nerike.

— Jag vånnar, det vore fannen sjelf! — genmälte bonden mellan tänderna.

Ingeborg stod med sammanknäppta händer och vågade knapt andas. Hela hennes själ var hos riddaren med den blågula fältbindeln och hos den raske svennen, som förde räddningen till honom, om han hunne fram.

Men svennen hann icke fram. Bäst som han red sin sträckande ridt, kom en pil och träffade honom i skuldran. Man såg honom svigta i sadeln, men ögonblicket derefter höjde han sin arm med det korta svärdet, och fram gick det, om möjligt fortare än förut. Den fiendtlige bågskytten måtte hafva anat vigten af svennens hastiga ridt, ty en ny pil kom snart, och denne gjorde bättre verkan. Ynglingen vacklade i sadeln, hans ljusa lockar böljade ännu ett ögonblick för vinden, men så sjönk han ned, och de släpades i stoftet af den vilde springaren, hvars blodfärgade bringa visade, att äfven han var träffad.

Ett förtviflans rop undslapp Ingeborg, och hon sjönk ned på knä. De båda männen skulle otvifvelaktigt hafva märkt henne, om de icke varit så upptagna af utgången på den strid, som nu skulle utkämpas.

Herr Sten hade hunnit förbi skogskanten, och här sutto de nyss så häftigt flyende i lugn med fälda lansar, bidande hans anfall, medan i samma ögonblick fotfolket gjorde en sväng och slöt en ring omkring honom. En kort strid följde, svärdens blänkte i solen, der utdelades dråpliga hugg, men utgången var gifven. Snart sjök den stolta fjäderbusken ned mellan fotfolket. En ny ryttare, men från fiendesidan, kom i detsamma i fyrsprång till stället, och några ögonblick derefter såg man hela denna afdelning af fiendehären svänga fram på öppna fältet, der nu, som bäst herr Erik Carlsson höll på att genombryta Nils Stures midt.

Det svartnade för Ingeborgs ögon. Hon sjönk ned mot jorden, vanmäktig af den förfärliga själs-spänning, hvori hon hållits. Längre varade dock icke hennes domning. När hon sedan i lugnare dagar öfvertänkte allt hvad som här timade och huru hon hade mod och krafter att våga och att utföra, hvad hon här vågade och verkligen utförde, så bleknade ännu hennes kind och hennes hjerta

upphörde för ett ögonblick att slå. Hvarifrån hon fick sin styrka, kunde hon ej begripa, men hon tackade i sitt hjerta innerligen Gud och Guds moder.

När hon åter slog upp ögat, var hon ensam. Striden hade dragit sig åt ett annat håll, fjärran från henne, men ännu stred man utan att någon kunde säga, hvem som till slut skulle vinna segern. Så klokt hade Nils Sture förstått att uppställa sina ööfvade skaror, och sådan hängifvenhet för honom brann hos dem.

För detta hade dock Ingeborg i denna stund icke en blick. Hennes öga spanade bort till den plats, der hon sett den blågula fjäderbusken sjunka mot marken. Der, åt skogen till, var allt tyst. Endast de döde, som lågo strödde uteder slagfältet, visade, huru het dock striden här gått fram. Småningom, allt efter som hon kände kraften och lifsvärmen återkomma, tog hon några steg framåt bort ifrån den skyddande häcken utåt sandåsen, der hon bättre kunde öfverskåda platsen.

Och hon stannar, hon lutar sig fram, ögat vidgas, blicken skärpes. Något rör sig invid sjelfva skogsbrynet.

Hon ser tydligt tvenne män, som bära en af de fallne. De äro just på väg att försvinna bakom skogens första träd. Men ännu ser hon den blågula fältbindeln släpa med sina fransar uteder marken. Och männen, som buro, kände hon full väl. De voro bonden och den enfaldige bårdskäraren.

Hastigt ilade hon nu utför sandåsen och ned på fältet samt fram öfver detta mot skogen. En obestämd aning sade henne, att här någon fara ytterligare var på färde, och i samma mon, som de dunkla orden i männens samtal blixtrade fram i hennes medvetande, blef hennes aning visshet. Att riddaren ännu lefde, det antog hon för gifvet, efter som de buro bort honom, men att deras me-

ning dermed icke var god, utan ond, det framgick lika tydligt för henne, när hon besinnade det vreda uttryck, hvarmed bonden talat om herr Stens räddning genom Johan Magnusson. Men voro de så-lunda fiender till herr Sten, så voro de det ock till en hvar, som sökte komma med räddning till honom.

Allt detta genomblixtrade hennes själ, under det hon skyndade fram mellan fältets tufvor och nalkades skogen, der männen försvunnit. Men ju större hennes fruktan blef för det öde, som väntade herr Sten, desto fastare uppstod beslutet hos henne att vaka öfver honom och rädda honom eller ock sjelf sätta lifvet till.

Så smög hon sig in i skogen. Det dröjde icke så synnerligt länge, förr än hon fick sigte på de båda männen, och hon uppbjöd alla sina krafter för att förminska afståndet mellan sig och dem, utan att draga deras uppmärksamhet på sig. Detta lyckades ock. Hon hann dem och följde dem sedan som en skugga, från trädstam till trädstam.

De gingo fortare, än som man af den tunga bördan skulle velat tro, men intet ord yttrades. När de så hade gått ett par timmar, börjades skogen glesna, och man hörde på något afstånd det lugna, entoniga brusandet af en ström.

Då sade bonden, att de skulle nedlägga riddaren på marken, hvilket de gjorde.

— Gå nu till stranden, mäster — sade han derpå till bårdskäraren — och ropa an Mats färgkarl, att han kommer och hjälper oss öfver.

— Hvart viljen I då föra honom? — sporde mäster Lukas.

— Det skall jag icke förtiga, men skynda nu till stranden, ty riddaren tränger till bättre bädd, än här på stock och sten!

Bårdskäraren gick, och Ingeborg såg till sin förvåning, huru bonden sökte göra läget för den

sårade riddaren så bekvämt som möjligt. Efter en stund återkom mästern.

— Allt redo — sade han — båt ligger vid stranden, och säker roddare det bad mig Mats färgkarl säga.

— Godt! — svarade bonden, men tillade, i det hans skumma blick borrades in i bårdskäraren. — Nu skolen I göra riddaren en tjänst till gagns, mästare Lukas Herr Nils finnes väl vid detta laget i Upsala

— Herr Nils? Herr Nils Sture?

— Inga onödiga frågor, mästare, tiden skynnar, och riddaren tränger till att tala med sin vän Fort därför, gå tillbaka till staden, bed riddaren skynda, om han så än vill skifta ett ord eller par med sin vän, medan han ännu är i lifvet, ty som I sjelf hafven sagt, vill det ett underverk till för att denne mannen någonsin mera skall sitta på en hästrygg.

Det var nästan med fröjd som mannen talade, fast det lät så hemskt i den dunkla skogen. Bårdskäraren dröjde ännu. Att han icke egentligen var så villig i att betjena den mörke och kraftfulle bonden, kunde Ingeborg finna så väl af den motvillighet, hvarmed han gick ned till stranden, som af de ord, hvilka han yttrat på sandbacken vid staden, medan de åskådade striden. Utan tvifvel hade han sitt särskildta syftemål och var villig att gå den andres ärenden endast för så vidt som de icke motverkade detta.

— Som I sägen — yttrade han nu till bondens tal — det ser mörkt ut, huru det kan komma att gå med den stackars riddaren

— Mörkt ut? — utropade bonden med mycken häftighet. — Vid Guds dyra blod, denne riddaren skall aldrig mer se Guds dag, när denna dagen lyktats! Veten det, mästare Lukas! — och viljen I nu göra riddaren den tjänst, som jag å hans vägnar bedt eder om, så är det väl, hvar-

om icke . . . så beder jag en annan derom. Här vid Flottsund lär den finnas, som kan rida med ett bud till erkebiskopsgården eller hvar eljest herr Nils denna qväll måtte vara att finna fortare än som edra spindelben kunna bära eder . . .

— Underligt synes det mig dock — vågade bårdskäraren invända — hvarför vi icke så gerna buro riddaren till staden med ens. Kortare väg hade det varit, än att på detta sättet bugta genom skogen.

— Klisterburk! — röt bonden och tycktes vilja slå an en skämtsam ton — mäster Lukas, I tänken icke längre, än hästen vädrar efter fodret . . . ! Om herr Nils förlorat slaget, så hade vi då burit riddaren midt in bland hans fiender . . . hvaba!

— Och hvar så olyckligt skulle vara, det Gud förbjude . . . viljen I då, att jag skall söka herr Nils upp, hvar han än må vara att finna?

— Ja, mäster, det vill jag!

— Hm!

Bårdskäraren tycktes betänka sig, och hvarje ögonblick, som försvann, ökade i förfärande grad den oro, hvaraf Ingeborg stod betagen, knappast vågande andas, der hon stod gömd bakom en yfvig gran. Hvad det nu var, som mannen med sin enfaldiga men tillika så illfundiga blick tycktes hafva att öfverlägga med sig sjelf, det kunde Ingeborg icke utgrunda. Blott det var klart för henne, att det måste vara något, som särskildt för honom var af vigt, ty i annat fall skulle han väl icke ett ögonblick dragit i betänkande att föra budskapet från den arme, döende riddaren till hans fulltrogne vän.

— Godt! — sade han slutligen — jag går, men hur skall jag göra det troligt för herr Nils, att jag för bud från denne riddaren? Så mycket känner han mig icke, att han skall löpa åstad

på mina blotta ord, helst i så otrolig sak, som denna.

Medan han ännu talade, drog bonden upp sin knif och skar tvärt af den blågula fältbindeln, drog den varligt undan den på marken liggande riddaren och lemnade den åt bårdsjäraren.¹

— Se der — sade han — är borgen för eder utsago, menar jag. Denna fältbindel lärer nog herr Nils känna, och

Han gjorde ett kort uppehåll, hvarunder han ännu en gång snabbt genomgick den plan, som han tydligen uttänkt under vandringen genom skogen, sedan första tanken rann upp för honom, när han såg riddaren falla för öfvermakten och när stridens gång lemnade honom så handlöst åt sitt öde.

— Hit till stranden skolen I föra herr Nils! — tillade han derpå — det är onödigt, att han kommer med ståt och bram, jag känner herr Sten sedan gammalt och vill sköta honom efter mitt sinne, och här vill jag ha ett säkert bud herr Nils till mötes, som skall föra honom till min stuga! Hafven I nu förstått mig, mäster Lukas?

— Jag menar det, min gode man! — genmälte bårdsjäraren — det är herr Nils ensam, som skall komma?

— Hm! — mumlade bonden och tillade efter en stunds betänkande — en tid var jag mäktigare än som jag nu synes, dock menar jag, att jag har ännu nog makt att vara eder till handa, hvar så nöden en gång skulle tränga på och I behöfden ett godt handtag. I kunnen då säga ett ord blott till färjkarlen här vid Flottsund, och hjälpen skall icke uteblifva. Men längre än två timmar efter midnatt väntar jag icke. Kommer herr Nils der-efter, så är det för sent!

— Sådant kan hända, och I skolen hafva tack för löftet Jag menar väl, att riddaren icke skall låta vänta på sig!

Dermed gick ändtligen bårds käraren. Bonden stod länge och lyssnade efter hans steg, och när de ej mera kunde förnimmas, såg han på riddaren, betänkte sig en stund, och gick så skyndsamt ned åt stranden.

Ingeborg kunde ej motstå sin längtan, utan smög sig fram till riddaren, som låg der i döds-lumner. Han var alldeles orörlig, men hon hörde dock genom hjälmgallret, att han andades tungt. Hon lutade sig ned och sköt med darrande hand tillbaka det blanka hjälmgallret, och der såg hon sin riddares anlete skönare, tyckte hon, än någonsin förr, fast det var så dödsblekt.

— Sten, Sten! — hviskade hon, och hennes blick liksom sög sig fast vid den döendes ögon.

Äck, hon hade velat gifva sitt lif, om hon dermed kunnat rädda den käre, käre riddaren. Men denne låg stel och kall, ej en muskel rörde sig i hans anlete. Hon gaf dock ej akt derpå, hon talade till honom, som om han kunnat förnimma hennes ord.

— En god vän, som håller dig kär, är hos dig, Sten! — sade hon, och hennes tårar flöto så strida och föllo som ett perlregn öfver kämpan. — Var tröst, var tröst, Guds moder skall sända hjälp . . . ja Guds moder och helge kung Erik!

Var det ett spel af månen, som började titta fram bakom trädtopparne, eller var det vindens sus, som smekte hennes sinnen och kom henne att se, hvad hon i sjelfva verket icke såg, — men drog der sig icke ett leende öfver hjeltens anlete. Hörde han orden, som den renaste, mest uppoffrande kärlek framhvisade, kände han den rösten, som talade? — Hon visste det icke, men i den själsspänning hon var, trodde hon derpå.

— Hitåt, Mats! . . . I natt skall min herre erkebiskopen göra bättre fångst, än han någonsin kunnat drömma om!

Det var bonden, som återkom, och täflande

med månstrålen i snabbhet försvann Ingeborg i skogens mörker.

De båda männen kommo omedelbart derpå fram till platsen, der riddaren låg, lyftade honom sagta upp och buro honom ned mot stranden.

— Skäl vore väl dock, att jag följde dig, Sigge — sade Mats färgkarl, sedan riddaren väl blifvit nedlagd i båten.

— Nej! — svarade bonden bestämdt. — När riddaren kommer, så skall du göra, som jag har sagt Bårdskäraren är en listig räf, men mig öfverlistar han icke. Jag skall se Nils Stures hjertblod denna natt, och ve, om han går mig ur händerna!

Han satte sig till rätta i båten, och denne började glida utför strömmen.

Ingeborg stod der vid stranden alldeles urständsat att för ögonblicket kunna utfinna ett medel till den älskades räddning ur den lömske mannens våld, som hon nu visste höra till erkebiskopens folk, och oron och smärtan ökades, när hon hörde, att alltsammans var en anläggning, som gälde herr Nils och att hans vän skulle tjena som lockbete för att narra honom i fällan. Det var ett förfärligt ljus, som uppgick för henne. Hon greps af en feberfrossa, och hennes tankar stodo ett ögonblick stilla framför taflan af så mycken djefvulsk elakhet.

Ett stod klart för henne och framträdde allt tydligare ur hvirfveln af tankarnes jagt, — det var att hennes närvaro var den enda möjligheten att kunna rädda så väl herr Nils som hennes egen riddare. Och denna tanke genomströmmade henne som en fingervisning ofvanifrån. Hon liksom vigdes in till en helig sändning, hvars mål hon ville vinna eller ock sätta lifvet till.

Men det första villkoret var att icke släppa den bortilande båten ur sigte samt att komma öfver till andra stranden. Detta var dock ingen lätt

sak, ty hon kunde icke vända sig till mördarens förtrogne, och utom honom fans der på stället icke någon möjlighet att komma öfver. Och med hvarje försvinnande ögonblick aflägsnade sig båten allt mera. Detta bestämde henne närmast att först och främst utefter stranden följa Sigge, och derunder framskymtade ett svagt hopp att finna en båt längre bort eller möjligen i värsta fall ropa åt Sigge sjelf att sätta henne öfver. Hon borde alltid kunna utfinna någon grund derför, som kunde låta för förrädaren antaglig. Utan att emellertid för ögonblicket närmare utveckla för sig denna del af sin plan, ilade hon framåt, snabbt och tyst, som molnets skugga, när hon far hän öfver rältet.

Förföljandet var dock förenadt med vida större svårigheter, än Ingeborg från början kunnat föreställa sig, och under vanliga förhållanden skulle hon hafva visat ifrån sig såsom något alldeles utförbart hvarje tanke på att tillryggalägga denna väg inom samma tid, som nu. Men hennes kärlek gaf henne kraft, omständigheterna blefvo äfven hennes bundsförvandter, i det att roddaren hade sina särskildta orsaker för att dels komma fram så omärkligt som möjligt, dels med så litet buller som möjligt. Derför höll han sig tätt utmed den stranden, der skuggan föll, dels rodde han helt långsamt. Likväl hade han fått så långt försprång, att båten litet emellan vid någon bugt af stranden försvann ur Ingeborgs åsyn. Hon ansträngde alla sina krafter för att hinna honom något närmare, men detta tycktes icke vilja lyckas.

Måhända låg här, såsom så ofta är fallet, hennes lycka just i det som syntes henne vara motsatsen. Ty efter en stunds rodd närmade sig båten till den strand, der hon befann sig, och hon såg roddaren gå uppför strandbacken och försvinna inåt land. Hon skyndade sig fram så försigtigt som möjligt, men just som hon stod i begrepp att

begifva sig ned till båten, hörde hon steg, som närmade sig från det motsatta hållet, och hon stack sig hastigt undan bakom några albuskar.

Det var erkebiskopstjenaren, som kom tillbaka med en af sina män, och de upplyfte riddaren ur båten och förde honom inåt land.

Stigen ledde genom tjocka skogen, och der var helt mörkt, endast stjernorna tittade ned ifrån den höglå himmelen, och vinden susade så högtidligt genom trädens kronor, liksom ville han klaga med det jungfruliga hjertat öfver den mörka gerning, som här skulle utföras.

Efter en stunds vandring stannade de båda männen framför en helt liten stuga. Sedan de dit inburit riddaren, aflägsnade sig den ene af dem. Han gick tätt förbi den trädstam, bakom hvilken Ingeborg stod dold, och hade han sett en skymt af henne, så hade väl hennes sista timme varit slagen, och hvarken herr Nils eller Sten kunnat undgå den död, som rufvade öfver dem. Denna tanke kom blodet att stelna i den arma flickans ådror. Men hon bibehöll fullkomligt väldet öfver sig sjelf. Om ock utvecklingen af de krafter, hvilka slumrade i hennes själ, gått jemförelsevis hastigt under de flydda timmarne af denna dag, så hade den dock skett gradvis. Hammarlagen, som fjedrade ut stålet till den högst möjliga grad af spänstighet, följde väl tätt på hvarandra, men kommo dock icke på en gång. Hon hade haft rådrum att fatta sitt beslut, och hon stod fast dervid, hon ville rädda eller dö.

Men hon hade tvenne att rädda, och hon fann lätt att lika farligt som det var att i förtid uppenbara sig för den hårde och samvetslöse mannen der inne i stugan, hvilken utom all fråga här handlade i samband med sin herre, lika nödvändigt var det att först invänta herr Nils. Att för öfrigt tro, det någon mensklig varelse under natten skulle förirra sig åt denna del af skogen, det fann hon

lätt vara en dåraktig tanke, som hon afvisade lika hastigt som den, att herr Nils skulle komma tillräckligt manstark för att rädda både sig och Sten. Detta hade den listige erkebiskopssvennen genom sina väl beräknade anstalter fullkomligt förstått att förebygga. Ty bårdskåraren var naturligtvis af samma tanke, som Ingeborg sjelf hyst hela tiden, att Nils Sture vore att söka någorstädes på andra sidan Fyrisån.

Inne i stugan gjordes efter ytterligare en stund upp eld. Ingeborg smög sig fram så nära hon kunde till baksidan af byggnaden, hvars torftak här fortsattes af en trädvuxen gräsvall. Vindögat befann sig, såsom vanligt, på taket, och hon lutade sig varligt fram, fasthållande sig vid en framskjutande gren af ett stort vid sidan växande träd. Der nere såg hon dock endast den groflemmade mannen i bonderocken. Han satt midt för eldskenet och höll i handen en stor stridsyxa, hvars blanka egg återspeglade de fladdrande lågorna så lifligt, som om den sjelf stått i brand och behöft släcka sin brännande tunga i blod.

Af den sårade riddaren kunde hon icke se något. Han låg för mycket åt den motsatta sidan, men hans harnesk var afspändt och stod ett stycke från elden vid sidan af hans hjälm, hvars fjäderbuske glänste i blått och gult och framkallade för det jungfruliga sinnet en hel här af tankar om jungfru Solöga, jungfru Brita och den sorg, som skulle drabba henne, då hon träffades af underättelsen om riddarens död.

— Ingeborg! — ljöd då en stämman, och hon skalf till, så att hon höll på att släppa grenen, vid hvilken hon höll sig.

Hvem uttalade hennes namn? Fans ännu någon denna timme i skogen och var det en vän eller fiende? Hela hennes mod höll på att svigta och försvinna. Så greps hon af att höra sitt namn här nämnas, och likväl var stämman så svag, att

hon snart började tro, det hon låtit dåra sig af hvad som föregick i hennes eget hjerta.

Men ännu en gång uttalades hennes namn, och hon fattades af en yrsel, som kunnat blifva hennes förderf. Nu hörde hon, att stämman, som hviskade hennes namn, befann sig nere i stugan. Det var således riddaren, hennes egen Sten, som i sin feberdröm såg henne framför sig, och det syntes henne med ens, som om röken från elden, hvilken ringlade sig upp genom vindögat och der fördes åt sidan af vinden, blifvit till en brusande fors, och som om strömkarlen sutit dernere och spelat på sin gullharpa och sjungit om kärlek och lockat med underbar makt ned i djupet.

— Här, här Ingeborg — talade åter den kära stämman — här bringar jag dig jungfru Solfager . . . nu skall du finna slutet på visan . . . är jag icke din kärlek värd? . . . Dina färger har jag burit . . . dem vill jag bära mitt lif igenom . . . tack Ingeborg, den fältbindeln, som du gaf mig, skall följa mig i döden . . .

Det var en sång för Ingeborgs öron, som kunde fresta hennes kraft allt intill döden. Hon stod redan färdig att skynda ned och in i stugan samt kasta sig till den älskade riddarens sida. Men då reste sig den mörke mannen vid elden, som en bred skugga öfver hennes himmel, och drömmen, yrseln vek bort och hennes vandrings mål stod åter klart för henne.

På riddaren derinne utöfvade dock icke mannens rörelse samma verkan, som på Ingeborg. Han fortsatte med afbruten röst och med långa uppehåll, sammanblandande dröm och verklighet.

— Jag vet, att du är hos mig, Ingeborg . . . mitt hjertas mö, jag hörde din stämma hviska mitt namn . . .

Den erkebiskoplige svennen såg åt sidan, der den dödssårade låg, och hans uppsyn var bister och grym. Han såg sig omkring åt alla sidor.

Riddarens ord kommo honom synbarligen att ana oråd. Han stötte med kraft skaftet af stridsyxan i golfvet.

— Nu, fram, fram, kung Carls män! — hördes då riddaren ropa — fram, fram, vi hafva dem, segern är vår!

Då spred sig ett hånlöje öfver mördarens anletsdrag, och han satte sig åter, fullkomligt lugnad, som det syntes, för all oro öfver objudna vittnen till hvad han hade för händer. För Ingeborg åter var mannens närvaro och beteende en nödvändig och helsosam motvigt mot hennes hjertas maning att glömma allt för att skynda till sin Stens sida.

Och natten föll allt mörkare på, och stjernorna strålade allt klarare. Det blef efter hand alldeles tyst dernere i stugan, och ju mer Ingeborg hann frigöra sig från de smekande bojor, hvilka den yrande riddarens ord och vissheten om att af honom vara älskad hotade att kasta om hennes vilja och handlingsfrihet, desto mer hängaf hon sig åt föreställningen att fylla sitt påtagna kall till gagns. Hon kände sig dervid genomträngd af en styrka, som hon ej kunde förklara, hon kände sig lycklig midt i sin olycka och hon motsåg med hänryckning den död, som skulle för alltid förena henne med hennes hjertas kär.

Hon steg försiktigt ned från stugans tak och smög sig bort utåt stigen, hvarifrån väl snart Nils Sture skulle komma. Tiden började lida. Det var redan midnatt, och inom tvenne timmar skulle allt vara gjordt.

I den nattliga skymningen kom hon derunder att slå in på en annan stig, än den hon följt, när hon smög efter mördarne, och förr än hon kunnat ana, efter det begrepp hon gjort sig om skogens och stugans läge, såg hon ett större vatten utbreda sin yta framför sig. Det var Ekoln, den fjärd, hvari Fyrisån utmynnar, och längst bort vid synranden såg hon en båt sagta glida fram och, som hon tyckte, i rikt-

ning mot den strand, der hon befann sig. Om det var Nils Sture, som der nalkades, eller om det var någon annan, det gaf hon sig knapt tid att tänka på. Omöjligt var det ock att gifva dem, som befunno sig i båten, något tecken, så långt som de ännu voro från stranden. Men hvad som närmast bestämde henne att skynda tillbaka, var upptäckten, att hon råkat förvilla sig i skogen, och hon hastade som en skrämnd fogel att återfinna den lilla stugan.

Detta var i sjelfva verket vida lättare än hon i sin upprörda inbillning antagit. Hon hade ej tillryggalagt många steg, förr än hon skyntade mellan träden den uppåt stigande röken. Just som hon stod färdig att träda in på den stig, hvarifrån hon ursprungligen vikit af, fick hon se den mörke erkebiskopssvennen, som, stödd på pålyxan, gick sagta framåt, spanande och lyssnande efter den eller dem, som han väntade. Men när intet hördes, fortsatte han sin gång, i början långsamt, sedan allt raskare.

Så kom han till stranden, der han lemnat sin båt.

Här stannade han åter och lyssnade uppmärksamt, och så viss var han om, att ingen opåkallad följde hans fjät, så helt och hållet beherrskad af det rus, som låg i hoppet om en lyckligt utförd gerning, att han icke skulle hafva märkt den lättfotade jungfrun, som icke släppt honom ur sigte, äfven om någon ofrivillig oförsigtighet å hennes sida vållat ett störande af hans tankegång.

Tysta årslag afbröto plötsligt hans väntan, och efter någon stund visade sig ett hufvud vid strandbrädden.

— Tiden lider — sade erkebiskopstjenaren — hvilka tidender medför du?

— Guds död, herr Nils har brutit upp från Upsala och drager österut!

— Och intet bud efter herr Sten?

— Intet!

En gräslig ed lät höra sig från den i sitt hopp svikne mannens läppar.

-- Vänta mig här, det skall snart vara bestämdt! — röt han åt roddaren, hvars hufvud åter försvann, och gick med stormsteg tillbaka inåt skogen.

Utan att kunna ana hvad som nu skulle följa, men likväl liksom kännande, att stunden var inne, då hon behöfde hela sin själskraft för att fullgöra hvad hon föresatt sig, följde Ingeborg, och hon var så lugn i sitt fasta beslut att våga allt, att hon i detta ögonblick derutinnan var starkare än sin i öfrigt öfverlägsne fiende.

Plötsligt stannade mannen. Om det var en ny tanke, som rann upp hos honom, eller om han glömt något spørsmål, som han borde hafva ställt till roddaren, det visste icke Ingeborg, men hon begagnade sig af tillfället att helt oförmärkt glida förbi honom, och innan han ännu satte sig i gång, hade hon hunnit den lilla stugan, hvars dörr hon öppnade och störtade in.

Der hade elden slocknat, så att det var skumt i rummet. Från glödhögen under falaskan spred sig blott ett obestämdt halfdunkel, så att man nätt och jemt kunde se den torftiga bädden, der riddaren låg.

Ingeborg föll ned på knä vid hans sida och tryckte en kyss på den nedhängande handen.

Nu öppnades dörren, och erkebiskopssvennen steg in med yxan i handen. Hans gång var lugnare än när han gick bort från båten. Det lät, att döma af den, som om han funnit, att hastverk här alldeles icke var af nöden, äfven om han för öfrigt icke ändrat det uppsåt, som han fattade vid underrättelsen, att herr Nils runnit honom ur händerna.

— Dock är det visst — sade han för sig sjelf helt högt, vid han inträdde — att den agn, som gäddan ratar, kastar den kloke fiskaren i haf-

vet Så må det ock ske. Herr Sten gör mer nytta bland de döde, än bland de lefvande!

Han gick härunder fram till riddarens läger. Skymningen och hans fullkomliga visshet om, att han var ensam, gjorde, att han icke såg den mörklädda småsvennen, som låg på knä vid riddarens sida.

Tyst och beslutsamt höjde han yxan till ett väldigt hugg. Hennes blanka egg glänste redan röd af skenet från glöden.

Men lika beslutsamt, lika tyst reste sig jungfrun, spänstig och stark i sitt rena och goda uppsåt. Det var, som om en skugga lyft sig från golvet, eller som om en ande uppenbarat sig till den värlöse riddarens skydd.

I samma ögonblick tog båten, som Ingeborg kort förut sett längst ute på fjärden, landfäste ej långt ifrån det ställe, der hon då befann sig, och en oansenlig, något framåtlutande man steg upp derur och aflägsnade sig inåt skogen.

IX.

[En afskedsblick.

Striden var slut, och Nils Stures skaror hade dragit sig tillbaka genom erkebiskopsstaden vester ut. Han hade icke segrat. Hans tolk utgjordes, såsom den stolte riddaren herr Erik Carlsson ytttrade före slagets början till Erik Nilsson (Oxenstjerna) af „kolaredrängar“, d. v. s. ungt oöfvadt folk från de många hyttorna och kopparverken i Dalarne, och det hade varit mer än någon vågat hoppas, om desse skulle hafva vunnit seger öfver riddarnes öfvade svenneskaror, hvaraf fiendehären till hufvudsaklig del bestod. Men kolaredrängarne voro därför icke besegrade. Herr Nils hade fullt skäl att vara nöjd med sin dag. Det unga folket hade aflagt sin lärospån och bestått profvet. Det var ingalunda modlöshet eller fruktan eller hopplöshet som blifvit en följd af dagens strid, utan det var tvärtom ett ytterligare stegradt begär att med begagnande af den lärdom, man fått, vid ett nytt möte göra sig densamma till godo, och ingen man fans, som icke hyste det fasta hopp att då gifva så goda hugg igen och bättre.

Ett bevis, att äfven de fiendtlige herrarne måst bestå en dust vida svårare, än de väntat sig, var den omständigheten, att de icke följde den

vikande Sturehären i hälarne in i staden, utan stannade derutanför. Herr Nils kunde därför med lugn ordna sitt återtåg, och efter en öfverläggning i erkebiskopshuset med sina närmaste hade han beslutat draga österut till Roslagen, der han visste, att förstärkning väntade honom.

Helt oväntadt hade mot aftonen den pålitlige och bepröfvade Brodde anländt från Westerås och deltagit i öfverläggningen. Han hade haft ett samtal med segraren på Julita slätt, herr Ivar Axelson, hvars innehåll var af sådan vikt, att han ansett sig böra ofördröjligen lemna herr Nils deraf, sedan han antvordat Westerås slott, der fru Brita med barnen uppehöll sig, i säkra händer. Brodde hade i hög grad tillstyrkt tåget till Roslagen och att derifrån gå rakt på Stockholm.

På grund häraf voro nu afdelningarne af Nils Stures här stadde på tåg österut, och han sjelf skulle jemte en stark afdelning svenner till häst så fort han kunde följa efter. Han hade dessförinnan åtskilligt att beställa. Dertill hörde äfven att draga försorg om, det fru Brita Thuresdotter (Bjelke) i trygghet kunde fullborda sin resa norrut, något som var desto angelägnare, då hennes man herr Gustaf Carlsson var på sin svägers konung Carls sida gent emot de danskt sinnade herrarne. Men här möttes han af något, som gjorde denna pligt tyngre än allt annat — det var det öde som drabbat herr Sten.

Men det var ej nog med, att den tappre riddaren hade fallit i striden, han var dertill spårlost försvunnen från slagfältet. Förgäfves hade herr Nils låtit anställa de noggrannaste spaningar åt den sida invid skogen, der han sjelf sist hade sett hans blågula fjäderbuske försvinna. Hvad som ännu mer ökade svårigheten att framföra dessa tidender till riddarens moder, var den sorg, som drabbat henne till följd af jungfru Ingeborgs lika

obegripliga försviunande, hvarom den bekymrade frun haft bud äfven hos herr Nils.

Brodde rådde att tills vidare lemna fru Brita i okunnighet om sonens öde var måhända under slika förhållanden det bästa och det, som äfven herr Nils beslöt att följa, hvarför han också lät genom en af sina småsvenner hos den förnäma frun undskylta sig, att han för de viktiga värf, som han hade för händer, icke kunde personligen uppvakta henne, men bad att få ställa den af honom för resan äskade svennehopen till hennes förfogande.

Sedan derefter herr Nils haft ett sammanträde med de förnämste kapitelmedlemmarna, hvarvid han dock till sin saknad fann, att herr Ericus Olai, den lärde historieskrifvaren, var frånvarande ur staden, och äfvenledes samtalat med några af de inflytelserikaste bland borgarne, drog äfven han ut ur staden, åtföljd af Brodde och femtio svenner.

— Måtte så icke något ondt vederfaras den gode herr Erik — yttrade Nils liksom för sig sjelf, ehuru högt, så att Brodde, som red vid hans sida hörde det. — Jag ville icke för mitt lif, att någon olycka skulle drabba honom, som dock lätt kan ske, om han är ute denna natt och drager genom de vilda svennehoparne till staden.

— Herr Erik? — sporde Brodde — hvilken herr Erik talen I der om, herr Nils?

— Jag menar, du känner honom väl — genmälte Nils — om du eljest minnes den tid, du satt begravnen i Nyköpings slottstorn

— Guds död, herr Nils, hvad sägen I? Om jag minnes den mannen!

— Jag visste väl det — svarade Nils leende. — Och vi skola dock hoppas, att hans värdighet såsom kanik skall skydda honom på hans väg genom de erkebiskopliges här.

Detta yttrande lugnade både Nils sjelf och Brodde, som dock tillade, att han ville rida ge-

nom hela fiendehären till den ädle mannens räddning, om så skulle fordras.

Så afstannade samtalet, och hvarderas tankar gingo sin egen gång, beledsagade af det entoniga ljudet från de trampande hästhofvarne och Säfjåns porlande vatten. Den väg, som de togo, förde dem nämligen längs med denna å och förbi Lagga och Östuna kyrkor — en minnesvärd trakt, väl egnad att frammana heliga tankar i ett sådant sinne, som Nils Stures. Konungastenarne på Mora äng, som lågo söder om ån, utgjorde i och för sig en innehållsrik saga om vunna segrar och öfverståndna motgångar, som gjorde ett godt intryck på det svenska sinnet. Sjeliva vågens sorl och vindens sång voro liksom beställda att gjuta de mångfaldiga bilderna af skiftande fröjd och sorg, storhet och kraft och litenhet, bilderna af en Thorgny lagman, en Birger jarl, en Magnus Ladulås, men äfven af en Albrekt och en Erik af Pomern, — att gjuta alla dessa tillsammans till ett, hvarur ljud den maning, som skalden en gång gaf ord, då han sjöng:

„kan du förgäta dina stora fäder,
och ibland deras skuggor stå försagd?“

Vid Husby Långhundra togs nattqvarter hos kyrkoherden, en välsinnad man, som i likhet med större delen af domkapitelsherrarne i Upsala och erkestiftets presterskap i allmänhet ingalunda hylade sin höge förmans åsigter och planer. Höfvidsmännen för fotfolket voro der herr Nils till mötes såsom aftaladt var, och man uppgjorde planen för följande dagens tåg.

Tidigt om morgonen, när Nils var färdig att stiga till häst och befann sig i kyrkoherdens enskilda rum, der äfven Brodde var närvarande, anmäldes en man, som önskade tala med honom om något högst viktigt. Nils lät mannen komma in.

Det var mäster Lukas bårdskärare. Några

ögonblick förgingo, innan Nils kände igen honom, men derpå sade han:

— Kommer du åter till mig med en Jobs-post, karl?

Mäster Lukas grinade så vänligt, han kunde, hvarunder hans öga skarpt forskande ett par gångor för öfver Broddes stränga anletsdrag. Han tycktes betänka sig på svaret, antingen det nu var någon af de närvarande som föll sig olämplig för honom, eller det var, emedan riddarens spörsmål öfverraskade honom.

— Äfven det, stränge riddare — sade han slutligen — hvad jag har att förtälja innehåller väl något af samma art, som den underrättelse jag sist meddelade eder, men Gud och alla helgon skola veta

— Hvad så det än är, min gode man — påskyndade herr Nils — nu som då, äro ögonblicken dyrbara för mig, fort därför ut med hvad du har på tungan!

Bårdskäraren framtog och uppvecklade Sten Stures fältbindel, som han öfverlemnade till Nils, under det han yttrade:

— Denna lemnades mig af en man, som denna natt stått eder efter lifvet, herr Nils, hvar så icke Guds moder och edert skyddshelgon sändt mig i mördarens väg

— Guds död, hvad säger du karl? — utropade Nils och fattade fältbindeln, som han väl igenkände, och utan att fästa sig vid hvad som yttrats rörande honom sjelf tillade han, helt och hållet upptagen af tankarne på fältbindelns egare — hvar har du fått denna?

— Af mördaren det vill säga af honom, som var sinnad att blifva, ehuru — han afbröts af riddarens ljungeldsblick och ändrade dervid hastigt med en hostning utgångspunkt samt omtalade i korthet hvad som tilldragit sig på sidan om slagfältet.

— Och detta säger du mig först nu? — ropade Nils, och han var blossande röd, men vreden lade sig, när han rätt fick se mannens ödmjuka och nedslagna uppsyn, som tydligt tycktes ådagalägga, det han fullkomligt erkände rättmätigheten af riddarens vrede.

— Stränge riddare — stammade han — full rätt hafven I att vredgas på mig, och knappast lären I tro mig, om jag säger eder, att jag dröjt med flit

— Karl! — röt Nils och sprang fram emot den darrande bårdskäraren.

Brodde stod tyst tillbakalutad mot väggen med armarne korslagda, men med blicken skarpt följande hvarje drag i den främmandes anlete.

— Vid vår herres bittra pina och död, herr Nils! — fortsatte denne med gråten i halsen — låten mig reda min sak ut, så skolen I förnimma, att jag förtjenar tack för otack, som I nu ären färdig att gifva mig.

Nils hejdade sig, och bårdskäraren skyndade att tillägga:

— Glömmen icke, att det gälde edert eget lif, stränge riddare! Herr Sten var väl icke i goda händer, men dock gälde det icke honom värre, utan snarare bättre, än hvad som han redan fått röna af fiendens svärd och skott Men I herr Nils, I skullen hafva varit räddningslöst förlorad, om det bud, jag medfört, träffat eder för tolf timmar sedan Sen ock derpå, stränge herre, för jag har vändt saken på alla sidor, det kunnen I fullväl tänka, — sen ock derpå, att hvad som kan göras för den stackars herr Sten, det är ej för sent ännu, fast edert lif icke mer kan sättas på spel dervid ty vigtigare lärer det väl vara, att I dragen försorg om riket och hären, än att I

En blick af Nils tystade mannen. Men denne hade så till vida vunnet spel, som riddaren inom

sig måste gifva honom rätt. Hade han föregående afton innan han lemnade Upsala fått underrättelse om vännens begäran att få träffa honom, så hade han varit färdig att taga den vägen på sin färd österut för att kunna uppfylla Stens önskan och på samma gång, om möjligt, taga honom med sig. Nu var det omöjligt för honom att skilja sig från hären och rida så långt tillbaka. Likväl måste något göras för Sten, och han sporde därför hastigt:

— Hvar finnes riddaren?

— Hvar han finnes? — upprepade mästern Lukas — hvar han finnes? Ja, hvar han nu finnes, kan jag icke veta, men färjkarlen vid Flötsund må veta besked, ty han skulle föra eder öfver ån, så var det aftaladt.

Nils betänkte sig en stund, men derunder steg Brodde fram.

— Jag må kunna rida den ridten, herr Nils! — sade han. — Jag vill väl se, om jag ej skall hitta rånsmannen, och står det i min makt, skall jag så föra honom inför eder, att han må kunna stå till svars för denne mannens auklagelser.

Så blef det ock. Nils såg gerna, att saken togs om händer af en så pröfvad man, som Brodde, och denne dröjde icke länge, förr än han satt till häst och red bort från prestgården.

Herr Nils gjorde sig äfven redo att bryta upp, men innan han ännu lemnat rummet, kom bårdskararen åter en gång inför honom och sade på tillfrågan, hvad han ville:

— Käre herr Nils, I finnen väl, huru hett jag nu månne komma att stå utan huld och utan skydd, som jag är. Rånsmannen, bonden, eller hvad han nu var, har många vänner, och jag fattig man lär svårt få umgälla, att jag icke bättre utfört hans ärende

— Du må stanna hos mig! — afbröt honom Nils häftigt, men utan tecken till ovilja — jag må

dock se till ditt goda uppsåt, äfven om jag icke älskar de vägar, hvarpå du vunnit din klokskap.

Dermed gick han ut och satte sig till häst. Men öfver bårdskärarens anlete spred sig ett uttryck af tillfredsställelse, men så genomträngdt af elakhet på samma gång, att om Nils märkt det, hade han visserligen tagit sitt ord tillbaka.

Nu red han bort från kyrkoherdegården med hufvudet uppfyllt af tankarne på riket och den äldrige konungen, som ännu i det sista brefvet till Nils uttalade sin tvekan om dennes förmåga att föra honom åter i riket in.

Ensam, på en utsvulten häst, ett stycke efter den öfriga svennehopen, red mästern Lukas bårdskärare.

Om qvällen befann sig Nils Sture framför sin nedbrända gård. Hans folk låg i gårdarne rundt omkring, han sjelf hade ensam ridit bort från lägret för att se den plats, der hans lycka slagit ut i blomma, och der hans fiende velat ramma det dyrbaraste han egde, icke i strid på lif och död, utan smygande, lömskt, som ormen slingrar sig uppför trädets stam och genom dess löfrika krona till skogsdufvans undangömda bo.

Månen stod högt på himmelen och strödde sitt silfver öfver skog och sjö, och vid dess trolljus bygdes liksom af osynliga händer de svarta och brustna murarna upp igen, och slottet stod färdigt skönare än förr, och sången ljöd derinne och lekande svenner och tärnor gingo åter på blomstermattan i rosendelund.

Det gifves hägringar, som stundom dyka upp i mannens sinne med frestelsens mest förledande makt, och de spänna sina skimrande praktmålningar för själens öga oftast då, när man som bäst är i farten att offra allt för att hinna sin lefnads mål. För Nils, der han satt och såg öfver de

kära och minnesrika ställena, upprann, utan att han visste huru, den tanken, att hans lycka kunnat blomma i ro, att sorgerna och pröfningarne, som strömmat öfver honom i så rikt mått, aldrig kommit, om han icke sjelf liksom frammanat dem. Hade han icke stött ifrån sig just de män, som bjudit honom in på den bana, der en evigt solblank himmel mötte hans öga, hvart han såg? Och befann han sig ej ännu i samma ställning, liksom en riddare, den der utmanade till envig just den, hvilken var färdig att räcka honom segrens pris utan strid, utan blod och utan tårar?

Motsatsen mellan hvad som var och hvad som kunnat vara, ovissheten om, hurudan till sist utgången skulle blifva på det företag, som han nu aktade föra till sin fullbordan, — detta å ena sidan och å den andra den lätthet, hvarmed förhållandena kunde jemna ut sig och återgå till det skick, hvarur trolsynen af hans hem, sådant det en gång var i ursprunglig friskhet, liksom stigit upp blott för att smeka och söfva hans sinnen — se der den frestelsens udd, som nu sträcktes emot honom.

Ett ord blott, och han och Axelssönerne skulle ärfva det välde, som vridits ur erkebiskopens starka hand, och makt och ära och rikedom skulle följa i oändlighet.

I denna skepnad kan ock den dvaladryck, som folkvisan låter bergakungens dotter bjuda den mötande riddaren, räckas mannen, i denna tonart kunna det trollska strängaspelets toner gå, och det gäller då att hafva en god rådgifvare vid sin sida, som hviskar om medlet att undgå förtrollningen. Men Nils Sture hade en sådan rådgifvare. Det var hans djupa kärlek till sitt land, fastheten i hans lynne, som gjorde det omöjligt för honom att blifva sin ungdoms löften otrogen.

Han kunde se den hänförande synen, han kunde lyssna till tonernas underbara skönhet, men

han kunde aldrig fängslas af dem. De tjenade blott att liksom öppna synvidden till det högre mål, hvarförutom aldrig någon verklig lycka af honom kunde tänkas, än mindre njutas. Och detta högre mål var hans fosterland.

Med kraft ryckte han sig upp ur de drömmar, hvori han suttit försjunken, och hans blick lyftades från jorden upp mot himmelen, hvars strålande stjernljus bröt sig i tvenne tårar, hvilka föllo ned öfver hans skägg.

Och liksom för att beledsaga riddarens okufliga mod och hans fasta beslut att offra allt, sitt lif lika väl som sitt gods, för Sveriges land, hördes fjärran ur dimman nerifrån sjön en stämma sjunga ur den då allt mer allmänt bekantvordna visan om hans svägers mord:

„Gud fader, Gud son och den helge and,
han styre och råde öfver Sveriges land!“

Nils red i raskt traf bort från gården, och ännu om qvällen hade han så mycket att ordna och uppgöra och öfverlägga med sina höfvidsmän och utskickade från allmogen, att det dröjde länge, innan han kunde öfverlemna sig åt hvilat. Tidigt följande morgon hade han stämt möte med allmogen från de närmaste skeppslagen, för att rådgöra och öfverlägga om den förstärkning han behöfde, innan han kunde närma sig Stockholm, der ännu, efter hvad han visste, erkebiskopen låg med den danska flottan och belägringshären.

Långt innan sol rann upp, satt Nils åter till häst och begaf sig på väg till tingsplatsen, der mötet skulle ega rum. Dimman låg ännu ogenomtränglig öfver dalarne, endast höjdsträckningarne stucko upp derur som öar ur ett haf. Men vinden blåste friskt norrifrån och satte töcknen i rörelse, så att de snart i långa jätteskepnader med brustna mantlar sväfvade bort från ängarne, jagade liksom af skräck för dagens ljus och den flamma, som skulle fullkomligt upplösa och tillintetgöra dem.

Vägen, der Nils red, förde tätt utmed hafvet, hvars vågor slog mot strandens klippor. Tingsstället var Frötuna, som låg söder om Norrtäljeviken, och Nils hade färdats den från fordom så kära stigen ned till hafsbandet, der han en gång med Thord och Ilia och Brita lagt i land med Hjorten. Härifrån följde han stranden norrut för att tidigt hinna till Ösby och Holm, tvenne gårdar belägna längre österut i Frötuna socken och hvilkas egare han ville hafva med vid tinget.

Hafvet häfde sig allt oroligare och vågorna drogo så långa suckar när de ilade uppför stranden. Men öfver det hela göt morgonrodnaden sin egna färgton, och furornas toppar böjde sig, liksom ville de helsa dagens drott och så åter trotsigt bjuda den annalkande stormen till strids. Längst ut på hafstjärden under Solö syntes masten af ett skepp, som der tycktes ligga för ankar.

Nils stannade sin häst och sökte utforska, hvem fartyget kunde tillhöra; ty det väckte i högsta grad hans uppmärksamhet, att det låg förtöjdt der under Solön. Han befann sig på en liten upphöjning, som åt ömse sidor var fullkomligt kringväxt af löf- och barrträd, och han måste rida tillbaka ett stycke för att komma ned på den framförliggande mera jemnsluttande marken, som utgjorde bottnen i en bred mot hafvet vettande dal-tjusa. Han hade en förträfflig utsigt öfver fartyget och hvad det möjligen kunde hafva i sinnet att förtega, men var sjelf alldeles skyddad för en liknande uppmärksamhet från skeppsfolkets sida.

Då hörde han oväntadt tvenne röster tala tätt under sina fötter. Han försökte se dit ned, men träden hindrade honom. Dock tyckte han sig skönja akterstäfven af en båt, som låg der nedanför.

— Tro det icke, sjöbjörn!.... Hans nåde skall inom en timme vara ombord på fartyget — yttrade den ene.

— Och hvad vill han väl då i land? — hördes den andre svara. — Vinden blåser god . . . vore skäl att icke onödigt fördröja affärden. Svarta Gåsen känner till dessa farvatten sedan gammalt, fast han nu seglar under kunglig flagg!

— Har då Gåsen varit ute för ofärd här i trakten?

— Icke det just . . . men när jag för många herrans år sedan seglade mellan Åbo och Stockholm förde jag ock en hög herre om bord, som nödvändigt skulle sticka ur kosan, jag menar ändå han hette Bardenvleth, och han hade sin käraste med sig och hennes vän, och så lade vi oss för ankar under en ö, men det fick riddaren dyrt umgälla, ty som vi lågo der, kommo fetaliebröder och togo jungfrurna bort, och riddaren hade icke kunnat freda sitt lif, hvar så han icke låtsat hoppa i sjön . . . Se han hoppade i en hastig vändning under däck, men jag kastade en stor sten i sjön, och så var det han kantänka, han, som gick till botten . . . Den gången lurade jag de fördömde Guds vänner.

— Godt, godt, skeppare! — afbröt den andra rösten. — Här menar jag, att intet ondt skall ske, ehuru jag ock önskade, att besöket på land väl måtte vara gjordt.

— Och hvad vill han så, eder höge herre?

— Kanske vill han se sig för, om han kan komma till Björnö här i närheten . . . kanske ock vill han blott ännu en sista gång trampa den gård, der han vistades som barn . . . Jag kan icke veta min herres tankar, men det har jag granneligen märkt, att denna resa gör han mera nödd och tvungen, än när som han sist lemnade riket, fast det då skedde med kedjorna på.

— Hm! — mumlade skepparen — ja, som I sägen, herrefärd och herrelåt äro svåra för de små att begripa!

För Nils var det omöjligt att fatta, hvad som här var å färde eller hvem de båda männen talade

om. Att det var en högt uppsatt herre, det kunde han förstå af den vördsamma tonen, hvarmed de talade om honom, likaledes att han nu ämnade med den för detta Rostockerbåten, som Nils tyckte sig vilja igenkänna på den tunga sträckningen och den breda, klumpiga bogen, lemna Sveriges rike, som han förr en gång lemnat, men då sluten i bojor. Kunde det väl vara . . . ?

Han vågade icke uttala tanken, så öfvervældigades han af densamma och af allt det, som med den stod och måste stå i samband. Men när han såg upp från randen af hällen, nedanför hvilken de båda samtalande befunno sig, stod hans tanke lifslevfande och förkroppsligad framför honom. Han for hastigt med handen öfver ögonen, liksom för att pröfva, om det var en drömbild, en synvilla, eller för att skärpa blicken och rätt kunna uppfatta synen.

På andra sidan om den förut omnämnda ängen, alldeles invid hafvet, reste sig en hög klippa af den mest egendomliga bildning. Ur en tät omgifning af skog höjde sig klippan kal och stel, men bildade öfverst en oformlig klump, på afstånd liknande ett vidunderligt hufvud. Utåt hafvet till befann sig ett utsprång af en klipphäll, så jemn och slät, att man kunnat tro den vara tillkommen af människohand, men i kanten deremot rundtomkring söndernaggad, så att de spetsiga upphöjningarne liknade en rad at tänder. Snedt uppåt lyftade sig öfver denna häll en annan, på hvilken några små, till hälften förtorkade tallar stodo. Det hela hade i morgonskymningen en förunderlig likhet med ett drakhufvud, som stack upp öfver skogen på sin fjällglänsande hals och hvars öppnade gap andades eld och lågor.

Morgonrodnaden bestrålade nämligen med hela sin glans det förfärliga gapet, som deraf lyste blodrött mot himlens matta blå.

Och midt i detta gap visade sig den skarpa

teckningen af en man, som stod der med nedsänkt hufvud och armarne korslagda öfver bröstet.

Det var Sveriges erkebiskop, Jöns Bengtsson Oxenstjerna.

En här af tankar genomstormade Nils Sture vid åsynen af sin fiende, alla riktade på möjligheten att kunna lemna en rimlig förklaring öfver den plötsliga företeelsen. Kom han för att söka genom Roslagen tränga in i landet och ånyo försöka sin lycka med Dalkarlarne, hvilka en gång följt honom så troget och gjort honom så stark, och skedde det emedan han var slagen framför Stockholm, eller blott och bart för att bilda en folkresning och skapa en fara i Nils Stures rygg, så att han måtte komma mellan tvenne eldar?

I förstone ville icke Nils tro på den förklaring, som dock låg i de båda människans tal, att erkebiskopen skulle draga bort ur riket. Han tänkte icke på annat än den makt, som legat i hans fiendes hand, denne man som af- och tillsatt konungar, liksom om Sveriges konungakrona hängt på spetsen af hans erkebiskopsstaf till hans fria förfogande, och som med ett maktspråk velat tillintetgöra honom sjelf. Nu var han kommen att pröfva denna sin makt på nytt, full af hämnd och hat, lika hård och samvetslös som alltid, utan en tanke på sitt fosterland, om det skulle hafva en sjelfständig tillvaro eller brista i tu och splittras i stycken.

Men hvad ville han här på den nakna klippan vid Ålands haf?

Han stod der hopkrympt och sammansjunken, men icke som om kraften sinat ut ur hans muskler, utan tvärt om, som om de varit sammandragna i hela sin styrka för att sätta honom i stånd att våga ett jättesprång. Blicken tycktes spanande hvila på något föremål i fjärran, måhända på Frötuna kyrka, som man kunde se från den plats, der han befann sig. Drogo de männe fram

för hans inre öga, bilderna från en förfluten tid, då han som barn hos sin morfader, gamle herr Krister Nilsson (Wasa) på Björnö, mången gång trampade den mark, hvarpå hans blickar nu hvilade? — Männen sade så, men för Nils syntes det snarare, som om han ville förtrampa och förbanna den mark, der hans barndom förflutit.

Det låg en sådan bitterhet, ett så hemskt och förfärligt trots i hela hans skepnad, när han reste sig upp och utsträckte handen i en krets framför sig, att en hvar som sett honom skulle lika väl som Nils tolkat de ord, hvilka hans läppar i detta ögonblick tycktes uttala, som en förbannelse. Marken, på hvilken hans fötter trampade, tycktes brinna, och drakhufvudets väldiga käftar rördes sig, liksom ville de sluta sig och krossa den djerfve, oböjlige mannen.

Ögonblicket derefter förändrades taflan. Erkebiskopen var försvunnen.

Under inflytandet af de känslor, som först stormade upp i hans själ, tryckte Nils sporrarne i sin häst och ville ila ned på vägen för att bemäktiga sig den farlige mannen och sålunda tilltvinga sig en afgjord fördel ej blott öfver de danske, utan äfven öfver dessas vänner, både dem, som voro det helt och hållet, såsom erkebiskopens släkt, och dem, som voro det till hälften eller så, att de dock stodo mot Sveriges allmoge, såsom den nuvarande riksföreståndaren.

Men plötsligt höll han inne sin eldige springare, och ett vemodigt leende utbredde sig öfver hans anlete. Erkebiskopen syntes komma fram ur skogen vid drakhufvudets fot, och huru mäktig han syntes ännu i sin vanmakt der uppe i vidundrets gap, så var det dock en värnlös man, som der vandrade fram invid stranden och nalkades båten.

En stund förflöt, och Nils såg båten närma sig fartyget, inom hvars bord erkebiskopen och de två roddarne försvunno. Kort derefter spände

Svarta Gåsen sina vingar till flykt och vände kosan söderut.

Nils fortsatte sin väg och kom på utsatt timme till tinget, der han röntte den bästa framgång. Bönderna hörde gerna hans tal om fosterlandets nöd och att de borde gå man ur huse för att hjälpa honom åter sätta konung Carl till riket. Alla lofvade med hand och mun följa den käre riddaren, och inom ett par dagar ville de vara redo att draga med honom, hvart han ville föra dem.

Förnöjd till sinnes, mera än han på länge varit, lemnade Nils fram emot middagen Frötuna ting och begaf sig tillbaka till kyrkoherdegården i Länna, der han hade sitt herrberge. Under vägen uppdök åter morgonens syn i hans tankar, och han sökte göra klart för sig, hvad som vållat erkebiskopens besök på denna strand, som dock låg så långt ur den kosa, hvilken han borde taga, om han ämnade lemna riket. Hufvudet var ännu fullt af detta ämne, då han steg af sin häst och helsades af en stämman, som i detta ögonblick var honom kärare att förnimma än någonsin.

Det var Erik, som kom från Stockholm, och de underrättelser, som han medförde, innehöllo ej blott den fullständigaste förklaring rörande erkebiskopen, utan äfven dertill upplysningar af den högsta vikt.

— Nu är tid att skynda, herr Nils! — sade han — så vidt som I icke viljen, att allt skall gå eder ur händerna.

— Det skall icke heller töfva, tänker jag, innan vi få Stockholms stad att se

— Erkebiskopen har flytt från sitt läger, herre, och

Underrättelsen utöfvade icke det inflytande på Nils, som berättaren tycktes hafva väntat. Han uppmanades blott att utförligt redogöra för hvad han visste derom, och han gjorde det. Riksförståndaren, herr Erik Axelsson hade samma natt,

som herr Nils lemnade Upsala, i all tysthet på båtar gått öfver Mälaren från staden till Lidarnön och anfallit det danska lägret. Öfverraskningen hade lyckats öfver förväntan väl. Både erkebiskopen och den danske marsken, herr Clas Rönnow, hade med knapp nöd lyckats rädda sig på flottan, som genast lade ut. Men äfven här hade de blifvit förföljde, och sådan framgång hade herr Erik haft till sjös, att alla fiendens större skepp blifvit tagna jemte flere smärre och dertill trehundra fångar.

— Att erkebiskopen och marsken undkommo den gången, det var en dråplig skada — tillade berättaren — och huru det gick till, det vet ingen med visshet att säga; ty fast otroligt låter det, hvad en af herr Eriks svenner berättade, att, när ett af de största skeppen togs, han sett en stor båt lägga ut på motsatta sidan och med förtviflad fart ro inåt land

— Hvar togs det stora skeppet? — sporde Nils, som till Eriks förvåning tycktes mest fästa sig vid det, som han fann minst trovärdigt, och endast anförde emedan han hört det. Ty för honom sjelf liksom öfver hufvud för alla lät det vida antagligare att här tro på något underverk, något öfvernaturligt ingripande i de menckliga tingen.

— Det var långt norrut i skärgården, jag menar, att svennen sade norr under Ljusterön. Många ombord hade icke sett båten, men han påstod, att ett annat af herr Eriks skepp fått sigte på honom och förföljt honom och

— Och? — påskyndade Nils ifrigt.

-- Ja se, det ligger ju för öppen dag, att han ej kunde tagas, ty det var synvilla alltsammans.

För Nils låg emellertid i denna synvilla hela förklaringen af den syn, han sjelf sett denna morgon. Erkebiskopen hade lyckats med tillhjälp af kraftiga roddare undkomma och sannolikt i någon

vik vid kusten stuckit sig undan, tills faran var öfverstånden, då han fortsatt sin färd norrut. Utan tvifvel hade han sedan påträffat Svarta Gåsen, som äfvenledes lyckats undkomma och som tagit honom ombord.

En seger var således vunnen, och en hufvudseger, då erkebiskopen sjelf måste fly ur riket. Men den var vunnen Nils förutan, och i den omständigheten låg något, som kunde för honom och hans sak blifva af de menligaste följder. Sådana tankar kunde ej undgå att finna ett uttryck i hans anlete, och Erik, som tolkade det på sitt vis, tilllade, liksom tröstande och med en viss stolthet:

— Det talet går tillika i hvars mans mun i Stockholm, att hvar så icke de erkebiskoplige trott, att det var I, herr Nils, med bondehären, som var i antågande, så hade de icke så hals öfver hufvud lemnat sitt läger, och kan det väl hända, att ett eller annat fattats i herr Eriks stora framgång. Lägret var redan utrymdt, när han med sitt folk kom tågande norrifrån, ty han hade gjort en lång omväg från Lidarnön till Norrmalm.... och, när de förste svennerne hunno fram, hörde de Jutarne ropa: det är herr Nils Sture, det är herr Nils och Dalkarlarne!....

Nils log åt svennens bemödande att förvärfva honom äran af den vunna segern.

— Så var vårt namn den gången herr Erik till fromma! — sade han. — Mätte det så visst ock vara till rikets!

Derom gälde ock hufvudfrågan, och det var nu Nils Stures första bekymmer, huru riksföreståndaren skulle begagna sin seger. Efter samtalet med honom i Upsala domkyrka var det att förutse, det han numera mindre än någonsin skulle förena sig med Nils, och sålunda stod denne lika nära eller lika fjärran sitt mål, som tillföre. Intet hade derutinnan förändrats, annat än att han nu måste draga till strids mot herr Erik sjelf och hela hans

parti; således äfven emot Ivar Axelsson; konungens måg, så vidt som icke det bekräftade sig hvad Brodde berättade, att herr Ivar skulle vara mer benägen att hålla fast vid konungen än vid sin broder.

Så fort Nils kommit till klarhet med sig sjelf rörande det som nu borde göras, sammankallade han på eftermiddagen så väl sina höfvidsmän som de inflytelserikaste af de närmast boende bönderna. Och han hade äfven den glädjen att se många af de längre bort boende, hvilka ännu icke begifvit sig på hemvägen från tinget, infinna sig. Inför denna samling redogjorde Nils för allt som kommit till hans kunskap af den viktiga tilldragelsen vid Stockholm och sporde de församlade till, hvad som med anledning derutaf nu vore att göra.

— Allt vore nu vunnet — sade han — om herr Erik Axelsson fullgjorde vår vilja och skickade bud och bref till konung Carl och bjöde honom återvända till sitt rike. Då kunde vi alla draga tillbaka till våra lugna boningar och i ro sköta om våra åkrar och våra hem. Det är dock icke att tro, det segraren skall gå våra ärenden. Han har aldrig stått vid vår sida, han har aldrig sagt, att han är konung Carls man. Men sådant är vårt löfte, att vi skola sätta konung Carl till riket igen, och derfor, endast derfor hafva vi dragit ut. Nu står det till eder att säga, huru I viljen, om I föredragen att med mig möta herr Erik och spörja honom till, hvad hans mening är, och, om han är af annan tanke än vi, med svärdet tvinga honom till att foga sig efter vår vilja, eller om I hellre önsken att bida hemma och se, huru sakerna till slut vända sig. Hvad mig och Dal-karlarna beträffar, så vilja vi gå fort, tills vi infriat vårt löfte och helsat och hyllat den gamle kungen, . . . det är därför till eder, I män af Roslagen, som jag egentligen vänder mig med mitt spörjsmål.

— Ja, ja! — ropade alla, och när bullret något hann stillas, trädde en gammal bonde fram och yttrade: — vi vilja draga mot herr Erik, vi hafva haft nog af herreskifte! Fören oss an herr Nils, och vi skola tala med svärd och klubba till rikets och konungens fiender, så att de och alla mände en gång förnimma, att vi bönder vilja lefva under konung Carl.

Nu följde en ny storm af bifall till bondens tal, och alla trängde sig fram omkring Nils för att rätt betyga inför honom sin ifver att följa honom i striden för riket och konungen.

Härunder inträdde i stugan en dammig ryt-tare, som med ett par kloka ögon såg sig omkring i ringen. Han varseblefs icke genast vid den allmänna uppståndelsen, men så småningom riktades blickarne på honom, och den täta ringen kring herr Nils skingrade sig, så att han kunde komma fram till denne. Nils kände genast igen mannen och slog upp med handen.

— Olof Råd! — sade han. — Hvad är ditt ärende här hos mig?

— Jag kommer med ilbud från min herre, herr Erik Axelsson! — började svennen.

Alla de närvarande slogos af öfverraskning, när de fingo höra herr Eriks namn, och att mannen kom med bud från honom. Men herr Nils uppmanade honom att framföra sitt ärende. Olof efterkom befallningen och berättade om tilldragelsen vid Stockholm hvad som alla redan visste förut. Därefter tillade han:

— Nu drager herr Eriks broder, herr Ivar, och flere ädle herrar med honom sjöledes till Enköping att der landstiga och gå mot Upsala västerifrån. Herr Erik sjelf skall komma söderifrån, och I, herr Nils, månden draga dit österifrån. Så skola vi till slut krossa i grund fienden derstädes. Och han står der manstark och menar sig hafva vun-

nit en sådan seger öfver eder, herr Nils, att I ej mera vågen visa eder i marken.

— Helt underligt låter det budskap, som du der förer till mig, sven! — yttrade Nils efter något betänkande. — Efter hvad din herre sade mig, när vi sist träffades i Upsala domkyrka, så vet jag icke, om jag skall se honom an med andra ögon än en fiende.

Olof Råd tycktes hafva väntat sig detta svar, men han bar icke sitt namn förgäfvets och skulle illa hafva motsvarat den förtroendeplats, som han innehade hos sin herre och på grund hvaraf just han blifvit ansedd lämplig att utföra detta svåra uppdrag, om han icke förstått att reda sig ur det bryderi, hvari riddarens ord försatte honom.

— Hvad som der blef taladt mellan eder, herr Nils och min herre — sade han — det veten I bättre än jag, men här är fråga om rikets räddning, och för den sakens skuld låten I helt visst gammalt groll fara. Utan eder och bondehären kan intet uträttas mot den makt, som herrarne nu hafva sammandragit i Upsala, och vinna de ännu en seger, så lärer arbetet för eder sjelf bli ännu svårare, än hvad det hittills varit. Erkebiskopen har flytt bort, men vägen från Stockholm till Danmark är icke längre än från Danmark och hit tillbaka, och I skolen se det, att till våren är han här ånyo manstarkare än förr!

Han tystnade tvärt, liksom om han betänkt sig på fortsättningen. Derpå sade han:

— Hvad jag har att säga eder, herr Nils, borde jag väl säga eder i enrum, men för att betaga eder all misstro till mina ord må jag tala här öppet inför eder alla, och jag vill sätta mitt lif i borgen för sanningen af mitt tal.

Ett sorl af otålighet genomlopp de församlade männen, hvilka med den mest spända uppmärksamhet följde mannens alla både åtbörder och ord. Olof Råd var allmänt känd som riksföreståndarens

högra hand, så ringa han än var till sin person, och måhända var det just den omständigheten som mera än alla hans bedyranden gaf trovärdighet åt hvad han sade.

— Det hör jag gerna — yttrade Nils — att du säger mig det öppet här bland de mina, hvad din herre gifvit dig att säga, ty vi här äro alla ense om hvad vi vilja taga oss före. Tala därför fritt ut allt, som kan förändra min tro om herr Erik Jag tänker dock, att han icke gerna skall förena sig med mig och allmogen och hjälpa oss att föra vår vilja igenom.

— För så vidt, som I viljen föra konung Carl tillbaka i riket, herr Nils, så viljen I och herr Erik detsamma!

— Herr Erik Axelsson . . . ! Han vill förena sig med mig om konung Carl? — utropade Nils med en genomträngande blick på Olof.

— Han vill det! — försäkrade denne.

Nils' öga hvilade oafvändt på mannen, och ett till hälften misstroget leende sväfvade på hans läpp. Han såg så lifligt framför sig den mäktige riddaren, som framför altaret talade alldeles motsatsen till hvad hans förtrogne här försäkrade, och han kunde i ögonblicket icke förklara för sig, huru en sådan förändring kunnat försiggå, helst efter den seger öfver erkebiskopen som vunnits. Olof tycktes å sin sida kunna läsa hvad som försiggick inom riddaren, och han tillade helt sagta, men med mycken tonvigt på hvarje ord:

— Herr Erik har ändrat sig, sedan han talade med eder . . . han är nu af eder tanke, att endast genom konung Carl riket kan räddas!

Tankfull stod Nils och hörde de halfhögt uttalade orden, och han tycktes icke vara bråd att besvara dem. Olof tillade:

— Hade det icke varit för tidens svårighets skuld, hade herr Erik sjelf här infunnit sig hos eder, så viktigt är det för honom att allt missför-

stånd må skingras mellan eder och honom. Tänken dock derpå, herr Nils, ett litet moln kan skymma båd sol och måne. Jag är väl en ringa sven, men jag säger det dock till eder, som jag vet hålla den ringe i ära lika väl som eder jemlike jag säger det högt, att jag vill stanna hos eder tills den dagen kommer, då fienden blifvit slagen ur fältet, och hvar så herr Erik då icke till fullo handlar, som jag nu å hans vägnar utfäst, så må mitt grå hufvud falla!

Nu såg Nils upp, och beslutet inom honom återstrålade från hans lugna blick och höga panna.

— Du må draga fritt härifrån, gamle trogne sven! — sade han. — Och för det budet med dig till din herre, att Nils Sture med bondehären skall komma!

Hvad som bestämde Nils var, utom det förtroendefulla och genom sin öppenhet tillförlitliga i svennens beteende och tal, äfven den vissheten, att, huru som helst det måtte gå med striden mellan honom och herr Erik, i händelse dock den trogne tjenaren sjelf bedroge sig på sin herres verkliga uppsåt och planer, så måste framför allt erkebiskopens anhang i grund rifvas upp och tillintetgöras; och det var väl ej att antaga, det hans egen makt skulle blifva mindre än den nu var, äfven om han hjälpt sin blifvande fiende, i det han hjälpt sig sjelf, eller hellre, om hans ene fiende varit honom behjelpig att besegra hans andre.

Så drog Olof Råd sina färde.

Ett par dagar derefter, när förstärkning hunnit anlända och herr Nils befann sig i spetsen för en ansenlig här, bröt han upp från Roslagen och tågade vesterut i riktning mot Upsala.

X.

Försoningen.

Ingen var måhända bättre än Olof Råd i stånd till att redogöra för de orsaker, som inverkat på Erik Axelsson och åstadkommit hans förändrade beslut i afseende på konung Carl, — helt enkelt därför, att det var han sjelf, som i väsendtlig mon fört sin herre till sinnes alla de svårigheter och alla de faror, som mötte på den högt sträfvande stråt, der han envisades att vilja vandra. Den trogne tjänaren, som kände sin herre sedan barn- domen och som icke eftersträfvade något högre än hans ära och förökandet af hans makt, hade i sjelfva verket ett inflytande på honom, större än någon annan. Och Olof, som äfvenledes bättre än hans herre, lärt sig känna det svenska folket, samt oförevillad af egennyttans beräkningar kunde se och bedöma de krafter, som rörde sig på djupet, han var redan sedan flere månader af den öfvertygel- sen, att konung Carl måste komma tillbaka. Den strömmen var nu så stark, att det tjänade till in- tet att motstå honom.

Vid sidan af tjänarens tal om nödvändighe- ten att afstå från alla drömmar om herravälde i Sveriges rike stälde sig äfven tvenne andra kraf- ter, hvilka drogo åt samma håll i herr Eriks sinne.

Den ene var hans broder, herr Ivar, konungens måg; den andre var konung Christian i Danmark, som just nu for förödande fram mot den mäktiga släktens slott och gårdar i Skåne och Blekinge. Att under sådana förhållanden med våld och emot Nills Sture och Sveriges allmoge tilltvinga sig högsta makten i Sverige, var en omöjlighet.

Derför var hans budskap med Olof till Nils Sture fullkomligt ärligt menadt, ehuru det visserligen icke hindrade, att de stolta tankarne lågo kvar på djupet, färdiga att åter träda i dagen, när bättre dagar kommo, äfven om de länge skulle låta vänta på sig.

Det gick med fart att fullborda de erkebiskoplighes nederlag. Från trenne håll, såsom af taladt var, framryckte de förbundne, och de tappre riddarne, herr Erik Carlsson (Wasa) och herr Ivar Gren, sågo sig till slut alldeles kringrände på Ny-sätra skog mellan Enköping och Upsala. De blefvo i grund slagna och måste fly, hvar på de sjelfve flydde söderut, och deras folk skingrades.

Herr Erik Axelsson och herr Nils hade ett sammanträde med hvarandra, hvarvid beslöts, att den förre skulle oförtöfvadt sammankalla ett riksmöte till Stockholm för att besluta om konung Carls återkallande, medan Nils skulle draga omkring och rensa landet från fiender. Dermed skildes de, och herr Erik återvände till Stockholm.

Nils lemnade Dalfogden Hans Djekn att med en afdelning Dalkarlar och Helsingar intaga Kristers Bengtssons (Oxenstjerna) gård, Salesta, som försvarades af dennes broder, herr David, och drog sjelf längre vesterut för att straffa allmogen i Fjerdhundraland, som hållit med erkebiskopen och rikets fiender. Detta tog några dagar, och derefter var det hans mening att draga ned till Örebro, då ett bud kom från Hans Djekn, som kallade honom till Salesta.

Här hade herr David försökt det ena utfallet

mer förtvifladt än det andra, utan att vinna den ringaste framgång. Huru ringa belägringsstyrkan än var, så lyckades det icke att genombryta densamma, och desto häftigare brann vreden och grämseln hos herr David. Broderns undergång, som nu mera äfven för en sådan man som David, hvilken icke var fallen för synnerligt mycket hufvudbryderi, syntes alldeles gifven, men ännu mer den framgång som följt den förhatlige Nils Sture, hvars hämnd han dessutom visste rufva öfver sitt hufvud, — detta tillsammans bragte riddaren i en sinnesförfattning, som mindre än någonsin tillät honom att öfverväga sin ställning och möjligheterna för och mot en ytterligare fortsatt strid. Denna i och för sig var hans enda tanke, och i hans af vin och öl omtöcknade hjerna uppstod litet emellan bilden af den allvarlige riddaren, som en gång varit i hans våld, men gått honom ur händerna, och sjelfva den omständigheten, att han icke lyckats nå honom med sitt svärd, huru slugt han än gått tillväga, såsom fallet var i Gestrikland förleden jul, retade honom till det yttersta.

Emellertid gagnade honom hans harm och hans vrede till intet. Det blef tvärt om snart alldeles klart för honom, att han måste uppgifva borgen, och huru mycket det än gick honom till sinnes, måste han dock till slut foga sig deri. Så sände han då bud till Hans Djekn och lät honom veta, att han ville öfverlemna borgen åt herr Erik Axelsson, men Dalfogden sade dertill nej och skickade bud efter herr Nils.

Denne kom med några få svenner en afton till lägret och, sedan han fått veta, huru sakerna stodo, red han följande morgon fram till slottsporten och begärde att få tala med herr David. Det var en vacker morgon, och solen kastade ett bländande ljusflöde öfver riddarens blanka rustning och de svarta och hvita fjädrarne i hans

hjelmbuske. Något bakom honom stodo Hans Djekn med en handfull svenner och Dalkarlar.

Efter en stunds väntan visade sig herr David på muren. Han såg ingalunda nedstämd ut, utan bar fullt ut sitt hufvud så högt som någonsin, och hans blodsprängda ögon blickade med förakt ned på riddaren och hans följe. Nils betogs af en ofrivillig afsky vid åsynen af denne man, som varit i stånd till ett så oridderligt handlingssätt och likväl nu uppträdde med en fräckhet utan like. Han beherrskade sig dock och eftertänkte i sitt sinne, huru han snabbast skulle vinna sitt mål.

— Man har sagt mig, herr David — ropade han därför upp emot muren — att I voren hugad att dagtinga, och därför har jag skyndat hit, på det vi icke onödigt må spilla tiden.

— Hahaha! — skrattade herr David -- väl är jag sinnad att dagtinga, men det har jag sagt, att jag vill göra upp saken med en riddare af annat skrot och korn, än som I ären, herr Nils, och jag står fast vid mitt ord!

— Det är dock så, att I måsten gifva upp Salesta åt mig, eller ock tager jag det med storm! — ropade Nils utan att fästa sig vid det kränkande i riddarens tillmäle.

— Aldrig! — ropade herr David tillbaka. — Jag vet bättre att akta mitt sköldemärke än att sänka det neder för så feg en man, som Nils Sture! Hahaha, I borden dock hafva tand för tunga, I som lidit skymf på skymf och derunder gått med narrsvärd vid sidan.

Nils blef blossande röd vid detta tal, som naturligtvis åsyftade dels att påminna honom om hans förnedring under de första åren af Carl Knuts-sons konungadöme, då verkligen det talet gick bland en stor del af Sveriges herrar och män, att Nils Sture var feg, emedan han icke likt så många andra ville lyfta svärdet mot sin konung; dels ville ock den oförsynte herr David dermed, om

möjligt, kasta en skugga öfver sin ädle motståndare inför hans eget folk. Men detta senare misslyckades alldeles. Männen bakom Nils uppflammade af den häftigaste vrede öfver den stortalige riddaren på borgmuren.

— Ännu en gång spørjer jag eder till, om I viljen lemna mig borgen, David Bengtsson? — sporde Nils, knappast längre i stånd att återhålla sin rättmätiga vrede, och då hänlöjet ännu tydligare stod att läsa i hans motståndares anlete, tilllade han: — Tron icke, att jag skall begagna min makt öfver eder på ett sådant sätt, som I, när I mot tro och ära och riddärsed svikligen förde mig fången till Ekolsund men tvingen mig icke heller att taga denna borg med storm, ty vid Guds dyra blod, mitt svärd skall då utkräfva den hämnd, hvarefter det länge törstat.

Ett rått skratt hördes från borgmuren, herr David höjde sin arm, och ögonblicket derefter for en stridsyxha hvinande genom luften och träffade Nils Stures hjälm, så att fjäderbusken skars tvärt af och föll till marken.

Ögonblickligen stod Erik vid Nils Stures sida. Han befann sig bland de få svennerne, hvilka bevittnade detta uppträde, och innan ännu någon hunnit hemta sig från den förbittring, som den fiendtlige riddarens tilltag framkallade, hade han ryckt till sig en båge och sprungit fram. Men hans företag väckte blixtnabbt de öfrige till handling, och väl tio bågsträngar spändes för att lära den fege borghöfdingen riddaresed.

Denne försvann dock bakom muren, så fort han sett och njutit af sitt dräpliga kast, så att pilarne gingo öfver hans hufvud, men hveno dock så skarpt i hans öron, att de väl borde hafva låtit honom förstå, hvad ärlige män tänkte om hans handling.

Herr Nils vände sig helt lugn till sitt folk

och befalte dem ila till lägret med bud till folket att skynda fram till stormning.

Och det dröjde icke länge, så ryckte de fram, svenner och bönder; hornen blåste, och innan herr David hunnit riktigt återkomma från det oförlikneliga nöje, som hans skämt med sin fiende förskaffat honom, hade hans föraktade fiende fört sitt folk öfver vallgrafvar och vindbro, och yxornas då när de bräckte borgporten var liksom fortsättningen af den musik, som pilskotten begynt.

Men ännu innan borgporten fallit, voro stormstegar uppresta och Nils sjelf var den förste, som besteg muren och hoppade ned derinom. Endast trenne svenner hunno följa honom, så ifrig var han att en gång träffa denne sin hätske och lömske fiende och tala till honom på ett språk, som han bättre kunde begripa, än den ädla ridderlighetens och fosterlandskärleken.

Men herr David å sin sida tycktes icke hafva så brådt att inlåta sig i leken. Nils såg honom skymta fram vid hörnet, bakom hvilket slottsfolket skyndade fram att, om möjligt, tillbakaslå de stormande. När de nu fingo se Nils komma emot sig, studsade de, liksom om jorden remnat framför dem, och han kunde så visst hafva tagit dem alla till fånga. Nils åter hade intet öga för dem, utan ilade fram att träffa borgherren.

Under tiden kommo allt flere af hans folk öfver murarne, och detta bidrog i sin mon att göra slottsfolket orörligt. Der stodo de alldeles handfallne, liksom nyfikne åskådare på en tornerplats, väntande det envig, som skulle utkämpas inför deras ögon. De stormande skulle i sin ordning hafva rusat fram till anfall, om icke i samma ögonblick äfven deras uppmärksamhet blifvit fästad på de tvenne riddarne, hvilka nu möttes, och det på ett sätt, som tydligt visade, att strid icke vidare behöfdes.

— Nu skall det rönas — ropade Nils — om David Bengtsson har mod efter orden!

Men herr David stod styf och stel och rörde sig icke ur fläcken. Dock kunde man se, att de rüdbrusiga kinderna icke hade fullt samma lifliga färg, som nyss när han stod på slottsmuren. Mellan denna och sjelfva slottet var här en öppen plats, som nu på ömse sidor intogs af de båda riddarnes folk, medan yxornas slag på slottets ekport förkunnade, att ingen räddning mer var att vänta, så vida icke slottsherren genom ett lyckligt hugg lyckades befria sig från sin ädle fiende och dermed ingjuta nytt mod i sina män.

— Drag ditt svärd! — ropade ännu en gång Nils — ty min kränkta ära kräfver blod!

David Bengtsson lade armarne i kors öfver bröstet och svarade med bleka läppar:

— En riddare af min ätt skiftar icke hugg med ärelös man!

Nils lyftade sitt svärd för att gifva äreskändaren ett slag med flatsidan, men ögonblickligen hejdade han sig, sprang fram och gaf sin fiende ett slag med flata handen, så att han raglade ett par steg åt sidan.

— Så tag detta till minne af Nils Sture! — ropade han — och knappast lärer mera din onda tunga blifva trodd, om du vidare talar nidingsord om mig.

Nu drog David sitt svärd och liksom fattad af ett ögonblicks vansinne ville han störta fram mot Nils Stures svenner. Men han hade icke tagit ett par steg, förr än Nils fattade honom med stark arm vid halsen och böjde honom i stoftet samt gaf honom slag på slag med sin flata klinga utefter ryggen.

— Nu hafven I dock fallit till fota för Nils Sture — yttrade han — och om I viljen det vidgå eller icke, betyder föga, då det har skett inför så många ärliga män såsom åsyna vittnen.

Den illa tilltygade riddaren röt af raseri, men Nils gaf en vink åt sitt folk, som skyndade fram och tog honom mellan sig samt förde honom jemte det öfriga slottsfolket såsom fångar ned till slottsporten, som nu brakande föll i spillror till marken och lemnade fri väg till lägret.

En afdelning fick befallning att stanna för att taga slottet i besittning, men herr Nils sjelf, som väntades af viktiga värf på andra håll, skyndade att följa dem som bortförde David Bengtsson. Han befann sig just i porthvalfvet, och de qvarblifne svennerne kunde nätt och jemt hafva hunnit till borgstugan, då ett vildt genomträngande skrik hördes uppifrån slottet. Det var till en början dämpadt, som om det kommit från något af slottsrummen, men kort derefter hördes det i fria rymden, och man såg en ung, spensligt bygd småsven, bärande herr Erik Axelssons färger, störta utför slottstrappan och skynda bort öfver den öppna platsen åt porten till, der herr Nils befann sig.

Språnget skedde med en otrolig vighet och snabbhet. Håret böljade i lösta lockar för vinden, och ansigtet var dödsblekt.

Nils studsade vid svennens åsyn. Dessa anletsdrag hade han sett förr, eller skulle naturen på ett så förvillande sätt kunna skapa likheter, och likväl huru kunde han på antagligt vis förklara den företeelse, hvars verklighet hans egna ögon intygade? Hans folk hade stannat, slaget af häpnad liksom han sjelf, och kunde ej komma sig för att gripa den hastigt försvinnande svennen, som snarare liknade en ande än en mensklig varelse.

Men Nils vinkade de närmaste svennerna till sig.

— Fören mig hit den stackars gossen! — ropade han till dem — Men skrämmen honom icke lifvet ur halsen!

Tvenne snabbfotade svenner skyndade åstad och efter en god stunds jagt lyckades de hinna

den alldeles utmattade småsvennen, hvilken efter att hafva utvecklat en oväntad styrka och uthållighet slutligen fallit öfver en sten och mera död än lefvande fördes fram till Nils.

— Guds död! — utropade denne, när han närmare fick betrakta ynglingens fina och bländsköna drag — Hvad är detta?

— Något trolltyg är det, herre! — genmälte den ene svennen och gjorde korstecknet. — Så kan icke en syndig människa flyga i väg öfver stock och sten och ner åt ån ville han En sten om halsen, herre, och så skicka vi honom dit hvarifrån han är kommen!

Nils hörde icke på, hvad den vidskeplige svennen hade att meddela, icke heller tänkte han på alla de sägner, som skulle uppstå af den omsorg, som han egnade sjörået. Ty ett sjörå, som förvillat sig på land, var och förblef den sköne ynglingen; den tron kunde nu icke ändras.

— Lemua gossen åt mig! — sade han — Jag känner honom, han är i herr Erik Axelssons tjänst och har setat fången här hos herr David Bengtsson Genomsöken slottet, torde hända, att der finnas flere ännu!

Svennerne skakade bekymmersamt sina hufvuden, men de lydde dock sin herres befallning och aflägsnade sig. Men Nils fattade ynglingens hand, der han blifvit nedlagd på en tufva framför hans fötter, och handen var så fin och hvit, att det nogsamt syntes, det den aldrig handskats med svärd och båge.

— Ingeborg! — hviskade han helt sagta och lutade sig fram öfver det bleka ansigtet.

Som dufvan i villande skog, då jägarens pil träffat hennes make och hon länge förgäfvets sökt honom öfver allt, der de genomlevvat sin kärleks korta sommar tillsammans, plötsligt spritter till och lyfter sina vingar till flygt, när hon hör det minsta ljud, som påminner om den försvunne, fär-

dig att åter börja sin irrfärd, — så vaknade svennen, när namnet Ingeborg nämndes.

— Ingeborg! Ingeborg! — upprepade Nils, och han log emot henne så vemodsfullt, när hon slog upp sina ögon.

Men dessa ögon förstodo icke riddarens mening. Det var väl Ingeborg, men hon liknade, såsom svennerne sade, mera en varelse, som icke tillhörde denna världen. De sköna ögonen stirrade vildt framför sig och händerna vredos i krampaktig förtviflan.

— Ve, ve! — ropade hon — jungfru Solöga ser dig fege mördare!

Och hon rusade upp, spänstig, muskelstark, omöjlig att hejda. Men riddaren fattade helt sagta hennes hand.

— Heliga Guds moder...! känner du mig icke, Ingeborg? — hviskade han — Ser du icke, att en fulltrogen vän står framför dig?... Säg mig, säg mig blott, hvilken förfärlig olycka, som här måste hafva timat, och du skall se, om icke Guds makt är större, än människors ondska.

Det var, som om det vilda och hårda för ett ögonblick försvunnit. En feberfrossa genomskakade den arma flickan, hon betäckte sitt ansigte med sina händer och snyftade högt. Förståndets ljus ville dock icke återvända. De fina trådarne tycktes hafva blifvit spända för hårdt och dallrat ut.

— Jungfru Solöga sitter i himlen — sade hon. — Himlens blå är hennes öga, hon ser med alla himlens stjernor och hon gråter... gråter till domedag öfver allt det onda, som suckar der nere i jordens natt....

— Gråt, gråt, arma barn — återtog Nils och lutade hennes hufvud emot sitt bröst — det lättar hjertat.... Du har rätt, vi må väl sörja öfver allt det onda, som finnes i denna världen....

Men natt och dag vexla Dagen skall komma igen, Ingeborg, han skall komma

Han förde, allt medan han talade, den olyckliga med sig bort ifrån borgen, och hon lät honom leda sig, som om han varit hennes fader och hon hans barn. Och så närmade de sig lägret. Det var dock ingen lätt sak, huru Nils här skulle kunna föra henne fram genom svennehoparne, men så kom Erik emot dem, och Nils gaf honom genast befallning att komma med hästar för sig och den sjuke ynglingen.

Några ögonblick derefter redo han och Erik bort, och Ingeborg satt på sadelknappen framför herr Nils.

Hans väg gick vesterut och hans folk hade befallning att oförtöfvadt följa efter till Örebro. Men när han hunnit Westerås, lät han Erik föra den numera något lugnare Ingeborg till sin husfru på slottet derstädes. Sjelf måste han genom natt och dag skynda till Örebro.

Herr David Bengtsson insattes som fänge på Westerås slott, och det dröjde icke länge förr än han här fick sitt syskonbarn, den tappre Erik Nilsson (Oxeastjerna) till sällskap.

Denne tvangs, liksom hans vapenbroder Erik Carlsson (Wasa), att nedlägga vapen och hylla konung Carl; men icke förty kom han dragande till sitt slott Örebro och sökte derifrån bortdrifva den belägringshär, som Nils Sture ditskickat. Det lyckades dock icke bättre, än att han blef af de belägrande bönderna tagen till fånga och öfverlemnad till Nils, när denne kom ned till Örebro. Slottet gaf sig åt honom, och med sin fänge begaf sig segraren till Westerås.

Det var i början af Oktober.

I Westerås mottog fru Brita den återvändande segraren.

Hon stod med barnen på slottstrappan, när riddaren med sina svenner kom inridande om en qväll. Stjernorna blickade så strålande ned från den högblå himlen, och alla facklorna brunno så präktigt och ljuset återkastades från de blanka harnesken; men hvarken de himmelska eller de jordiska ljusens glans kunde mäta sig med uttrycket i fru Britas ögon, när hon slöts i sin makes armar och fördes upp öfver höganloftsbron in i riddarsalen.

— Så hafva vi dock vunnit, Nils! — utropade hon med ädel hänförelse. — Konungen väntar dig på Stockholms slott och han helsar i dig sin frälserman!

— Konungen? — sporde Nils.

— Ja . . . ! Vet du det då icke?

— Så viktigt budskap borde väl hafva hunnit mig — yttrade Nils — men herrarne hafva gått mig i förväg. Jag aktade nu draga till Stockholm och fullborda verket . . . ! Nå väl, så är dock gerningen gjord, och Sverige kan andas ut en gång efter all oro och alla strider.

— Du vet det icke . . . ? — upprepade fru Brita och såg så misslynt ut, att Nils leende fattade hennes hand och kysste den, hvarpå hon med glad tillförsigt slog upp sitt hufvud och tillade: — men min frände konungen vet dock, hvem som lyftat kronan på hans hufvud, och han skall det icke glömma! Guds moder och alla helgon vare dess lof! Min herre och man är dock den ypperste riddaren i Sveriges rike!

Hon kände sig så genomlycklig och så utsägligt rik, när hennes öga hvilade på man och barn, och alla de flydda bekymren, alla dessa sorger, som när de kommo, syntes så ööfvervinneliga, krympte nu liksom genom ett trollslag tillsammans och drogo bort likt molnen efter en ovädersnatt. Skuggorna syntes, men förtunnades allt mera och tjänade blott att visa den fulla skönheten af de

leende ängder, som nu utbredde sig för det glädjedruckna ögat.

Det skulle dock hafva varit svårt att afgöra, hvilket som gladdde Brita mera, vissheten om segern för Sveriges rike eller vissheten om hennes hjeltes seger öfver sig sjelf, så enkelt och okonstladt ådagalagd i hans ord om herrarnes återkallande af konungen utan att derom underrätta honom. Utan tvifvel var för henne den senare segern en blomma, som spirade upp ur den förra och därför så naturligt framkallade hennes utrop, att Nils var den ypperste riddaren i Sveriges rike. Hon som kände honom så i botten, visste väl, huru det skulle smärta honom att finna sig förbigången, att finna det långa och svåra arbetets glänsande frukt, som endast genom honom kunnat vinnas, plockad och njuten af andra; men på samma gång, huru manligt hög och oupphinnelig denna dygd var, som det oaktadt, kunde glädja sig åt, att målet var hunnet.

Fosterlandets sjelfständighet var Nils Stures mål, och han hängaf sig åt detta så helt och hållet, det utgjorde för honom så fullkomligt det högsta och yppersta, att han kunde glädja sig och känna sig lycklig i medvetandet af den fosterländska sakens framgång, äfven om segerkransen, som dock borde tillhöra honom, togs bort och gafs åt en annan. Denna sjelfbeherrskningens kraft, denna förmåga att hjeltemodigt offra ej blott sitt lif, men sitt hjertas berättigade anspråk på erkännande och hyllning såsom bragdernas naturliga lön, — denna konst hade han lärt sig. Hela hans lif hade liksom varit en ständigt fortgående öfning i den konsten. Derutinnan ligger ock hans storhet och hans utmärkelse framför sin tids män. Det var en fortsättning af Engelbrekts anda, som verkade hos honom, och som måste binda vid hans minne efterverldens kärlek i lika fullt mått, som alla de-

ras, hvilka kommo i en närmare beröring med honom, medan han lefde.

— Se här! — sade fru Brita och lemnade till sin man ett konungens bref, som anländt dagen förut — här sänder dig konungen sin helsning, och du kan tro, att jag brinner af längtan att höra, huru den lyder.

Nils tog brefvet och bröt det, och hans ögon fuktades vid genomläsningen af detsamma. Den gamle konungen bad honom med uttrycken af den innerligaste kärlek skynda till Stockholm. Han längtade att få säga honom något, som länge, allt för länge, legat honom på hjertat, men som han ända dittills icke haft makt att uttala. — Äfven fru Brita och barnen skulle vara med, det var konungens uttryckliga önskan.

Så var då glädjen stor den qvällen på Westerås slott. Endast en tanke skymde lyckan, för att hon skulle varit fullkomlig, det var tanken på Sten Sture. Och hade icke så trogna och pålitliga händer, som Broddes, tagit sig riddarens sak uppå, hade Nils sjelf icke gifvit sig någon ro, förr än han gjort sig förvissad om vännens öde.

Men ännu hade intet hörts af Brodde.

Riddarens söner mottogo med förtjusning underrättelsen, att de skulle få komma till Stockholm och se konungen, om hvilken de hört så mycket talas. I synnerhet visade sig Svante lifligt betagen af tanken på allt det, som derstädes skulle tima.

— Så skola vi ock träffa Hollinger, fader? — sporde han med tindrande ögon.

— Gud bättre, son! — yttrade Nils och klapade honom på hufvudet — jag fruktar för, att det hoppet skall svika.

— Hvar är han då, fader? — fortfor Svante att spörja. — Ingen af dina svenner vet det Har då någon olycka drabbat honom?

Hollinger hade tydligen gjort ett djupt intryck

på gossens lifliga lynne, och han var också genom sin raskhet och sitt glada, oförfärade väsende alldeles en man efter den lille Svantes sinne. Afven fru Brita höll honom kär, och när nu genom sonen talet väcktes på honom, sporde äfven hon, om icke något blifvit gjordt till svennens återfinnande.

— Icke annat jag kan veta — besvarade Nils de många spörjsmålen — har den ärlige mannen fallit i denna fejden. Bland de svenner, som togos till fånga vid Östensbro var han icke. Jag sporde sjelf herr Erik Axelsson till derom, och han kände icke, hvad som blifvit af de raske männen. Den underrättelsen hade kommit till mig, att herr Erik räddat dem från herr Erik Carlsson och att de skulle blifvit förde till Stockholm, men derom visste han intet.

— Det skall blifva min sak! — utropade ifrigt Svante och såg så styft och bestämdt framför sig med sina kloka och blixtrande ögon — jag skall icke släppa tråden, förr än jag fått nystanet!

Föräldrarne togo yttrandet såsom på lek och lemnade icke vidare någon uppmärksamhet deråt. Men Svante tog sin broder vid armen och sade, i det han ledde honom bort till ett af fönstren.

— Du skall se, Moritz, att jag skall finna Hollinger Det är den onda frun på Hammarstad, som är framme igen, men jag skall hitta vägen till hennes farbroder, herr Erik, lita på det, Moritz!

Moritz log sitt veka leende åt den modige brodern, men föga fästade han sig mera vid hans ord, än som föräldrarne gjort.

Men Ingeborg visade sig icke om qvällen. Hon tycktes alldeles hafva dukat under för sin sorg. Den skygga vildheten hade väl vikit bort, men hon hade försjunkit i ett ytterligt svärmod. Någon upplysning om hvad som vållat hennes olycka var omöjlig att af henne sjelf vinna.

Nils hyste emellertid det hopp att af den fångne David Bengtsson kunna tilltvinga sig klarhet i det hemska mörker, som hvilade öfver denna sak.

Ljusen lyste genom fönstren i de kungliga gemakerna på Stockholms slott, och från stranden af Norrmalm kunde man se, huru menniskor rörde sig derinne fram och åter. Borgare, som gingo öfver de långa broarna in till staden, tyckte sig litet emellan i dessa rörliga skuggor se den höga, men nu mera lutande skepnaden af konung Carl, och de logo dervid förnöjde och tänkte på alla de herreskiften, som riket och Stockholms slott undergått, sedan den gamle mannen första gången drog in derstädes och firade sitt bröllogsgille med den sköna och aldrig förgätta drottning Karin.

I Stockholms stad var det mycket lifligt, sedan konungens ankomst; mindre därför att han sjelf gjorde synnerligt mycket buller af sig, än därför, att en mängd herrar med sina svenneföljen litet emellan kommo för att afhandla sina angelägenheter med honom och med herr Erik Axelsson, hvilken utan svek hållit sitt ord till Nils Sture och till den återvändande konungen öfverlemnadt Stockholms slott. Äfven konungens måg, herr Ivar Axelsson och hans hustru befunno sig i staden, men borgarne visste berätta, att herr Ivar oförtöfvadt skulle draga ned till Danmark för att försvara sina slott derstädes mot konung Kristian.

Man kan icke, när man samlar de spridda dragen i desse Axelssöners historia och söker överblicka dem i sin helhet, undgå att äfven hos dem finna en viss sjelfbeherrskning, en förmåga att iakttaga måtta, som utmärker dem framför andra deras samtida och måhända mer än något annat bidrog att hos dem bibehålla en af alla erkänd makt och ett stort anseende. De kunde

väl nu hafva trotsat på sin makt och efter erkebiskopens besegrande varit frestade att bjuda Nils Sture och allmogen spetsen, och utan tvifvel skulle många af erkebiskopens vänner förenat sig med dem, så att utsigterna till framgång kunde nog hafva öfverglänst farorna och svårigheterna och kommit dem att blindt lyssna till ärelystnadens maningar.

Men de bjödo icke Nils Sture spetsen. Midt i sin framgång, midt i sitt segerlopp hejdade de sig och bibehöllo nog fattning att med lugn öfverblicka alla förhållanden, och frukten af denna besinning blef den, att de nöjde sig med andra rummet i riket eller det näst efter konungen. Härutinnan kan man icke förneka en viss likhet mellan dem och Nils Sture, en likhet som dock försvinner, när man ser på utgångspunkten och bevekelsegrunderna för hvarderas handlingar. Ty hvad som hos den senare var en följd af den ädlaste uppoffring, var hos de förre en följd af tvingande omständigheter. Ärelystnaden satt kvar i hjertat och bidade blott bättre tider. Den egna storheten var och förblef deras högsta mål, under det att Sveriges väl förblef Nils Stures.

Samma dag, som denne på grund af konungens bref väntades till Stockholm, sammanträffade de båda bröderna i en vigtig öfverläggning, hvaruti ingen utom den bepröfvade Olof Råd fick deltaga. De afhandlade alla frågor, som rörde deras ställning i Sverige, så väl för det närvarande, som för framtiden, och de blefvo ense derom, att Ivar såsom konungens måg skulle efter dennes fränfälle träda till styrelsen och att till den ändan saken skulle föredragas så fort som möjligt på ett rådsmöte. Erik förklarade sig nöjd med de slott och län — Åbo och Wiborg — som konungen förlänat honom i Finland, och på detta sätt hoppades de vara tillräckligt starka för att kunna bryta makten af så väl den danske konungens

som de svenska unionsvännernas förenade motstånd.

Sedan de till fullo utredt och öfverlagt om detta ärende, vände de sig till de mera enskildta, och dervid kom deras brorsdotter, fru Brita på Hammarstad, snart nog på tal. Herr Erik mulnade till, när hennes namn nämndes, på ett sätt som visade, att här förelåg något, som gjorde honom mer bekymmer, än som han måhända ville medgifva för sig sjelf.

— Fru Brita — sade han — har förskaffat sig en fiende, som...

Brodern såg frågande på honom, men Erik försjönk i tankar.

— Hvilken fiende? ... Hvad menar du? — sporde Ivar, utan att det tycktes göra åsyftad verkan på Erik.

— När var det, Olof — vände sig denne till trotjenaren — när var det, som budet var här från kaniken, herr Erik Olofsson?

— Samma dag, som konungen höll sitt intåg! — svarade Olof.

— Ja väl, så var det! — utbrast Erik. — Men alla dessa ärenden, som sedan dess varit att handlägga, hafva fört mitt minne på afvägar!

— Och likväl, när allt kommer om allt — inföll brodern leende — torde denna saken icke vara mer värd, än att den kan glömmas.

— Gud bättre, jag tror det ej! — återtog Erik. — Dock visar sig allt så obetydligt, att jag just deraf vore färdig att dela din tanke. Det rör en simpel sven, en af herr Nils Stures, jag vet icke i detta ögonblick, om karlen lefver eller är död... Han föll i mina händer vid Östens bro i fejderna med herr Erik Carlsson, och jag ville begagna honom att föra bud till herr Nils, då han började tala ur en ton och föreskrifva mig lagar, som gjorde att jag genast lät skicka honom åter ned i tornet.

— Nils Stures svenner äro karlar efter mitt sinne! — sade Ivar. — Hvad hette denne sven?

Erik hade glömt namnet, men Olof Råd kom det väl ihog och upplyste herr Ivar derom. Svennen hette Hollinger. Ivar letade i sitt minne, om han skulle känna honom, och det gjorde han ock. Han hade många gånger talat med honom på Penningeby.

— Som jag säger — fortsatte Erik — jag hade alldeles förgätit svennen, då kanikens bud kom och lät å sin herres vägnar förstå ungefär detsamma, som svennen yttrade till mig, att, om något oförutsedt inträffade med honom, skulle något oförutsedt inträffa äfven med mig och min släkt.

— Och det skulle vara...?

— Ja ... det är frågan! ... Kaniken ligger dödssjuk i Upsala, men han sporde efter Hollinger och lät mig veta, att om ett hår kröktes på Nils Stures svenners hufvud, som voro i mitt våld, skulle detta oförutsedda inträffa. Han hade papper sig anförtrodda, som han skulle framlemna, så fort han komme till sin helsa åter, och dessa papper rörde fru Brita på Hammarstad.

Ivar försjönk i sin ordning i tankar, men plötsligt slog han upp sin blick och skrattade.

— Hvad vår brorsdotter beträffar, så må hon stå sitt kast ... Jag menar att det icke kommer oss vid ...! Men hvad Hollinger beträffar, förklarar jag mig med den fromme kaniken. Den svennen är för god att ruttna i Stockholms slottstorn!

— Du känner icke saken i grunden, Ivar! — vidtog Erik ifrigt. — Fru Britas sak rör oss ganska nära. Så sant jag lefver, det får ej komma en fläck på vår fädernesköld, så vidt vi skola kunna bära honom upprätt i Sveriges rike! En rättgång, som förloras ... och här gäller det en fråga, som icke kan försvaras, det framgår blott

och bart af svennens visshet om sin sak ... en sådan rättegång skall draga oss ned från den första platsen i riket!

— Hm! ... jag tänkte dock, att fru Brita redan vore tillräckligt bränmärkt, för att någon skulle fästa sig vid, om hon förlorade en sak på tinget ... Rätt skall dock vara rätt, broder Erik!

— Men här står mera på spel, än fru Britas rätt, Ivar! Och jag säger det för visso, jag vill våga allt, hellre än att vi skulle trängas tillbaka från den makt som vi nu ega!

— Den andra platsen i riket! — upprepade Ivar. — Ja väl, den må vi behålla ... men jag räknar derpå, att konungens återkomst till sitt rike skall våga mer till vår fördel, än att en förlorad rättegång för fru Brita skall kunna förtaga oss äran och folkets tacksamhet.

— Ah, broder — Erik slog afvärjande med handen framför sig. — Ah, hvad du litet känner dessa Svenskar, Ivar. Spörj allmogen till på första ting, hvem som har fört konungen tillbaka till riket, och alla med en mun skola svara: det är herr Nils Sture, han och ingen annan.

— Nils Sture! — upprepade långsamt Ivar.

— Spörj konungen sjelf, och du skall få samma svar!

— Nils Sture! — hördes åter Ivar långsamt uttala.

— Du skall se det i denna qväll — fortsatte Erik helt varm — du skall se och höra af konungen sjelf, när riddaren kommer upp på slottet, att konungen anser honom vara sin frälserman, som han säger. Och säg mig sedan, huruvida du hysar samma tankar om Axelssönernas ställning i Sverige? ... Nej, det är förvisso så, att vi måste se oss om åt alla sidor, och hafva vi gifvit vika, så må vi icke genom oklokhets låta oss tvingas längre tillbaka, än att konungakronan öfverskuggar oss. Vi måste stå så, att konungen icke blott

ser oss, utan att han ser oss framför alla andra . . . ! Finner du icke, broder, att det beslut, som rådet måste fatta till förmon för dig, ingenting annat är än hvad konungens testamente måste innehålla!

Ivars drag blefvo allt allvarsammare, ju längre brodern talade och ju fler grunder han anförde för sin åsigt.

— Konungens testamente — fortsatte Erik — det är så att säga det enda arbete, som återstår för honom att göra, men det måste innehålla, att han öfverlemnar riket åt dig, och för att detta och intet annat skall blifva innehållet, så fordras det, att, som jag säger, konungen ständigt har för sina ögon dig eller mig, broder, och att det talet ständigt ljuder för hans öron, att Axelssönerne äro de ende, som förmå bära upp det svenska konungadömet! Derför är det ock, som jag så strängt håller på den saken, att hvad det nu än är, som vår fränka på Hammarstad må hafva tagit sig före, så bör det tystas ned, och jag må evigt ångra, att svennen fallit mig så platt af minnet ut . . .

Det hade varit en lätt sak att förvissa sig om, huruvida Hollinger ännu fans på Stockholms slott, om ännu herr Erik haft det i händer, men nu måste äfven sjelfva förfrågningarne derstädes ske med mycken försigtighet. Olof Råd var dock mannen att kunna åtaga sig detta värf, och han skulle genast begifva sig till slottet, och sedan vid herr Eriks återkomst vara honom till mötes i hans hus i staden.

När detta var öfverenskommet, axlade riddarne sina kappor och begåfvo sig upp till slottet till det kungliga gillet.

Deruppe voro många riddare och fruar och jungfrur församlade, och konungen gick omkring från den ene till den andre, talade om sin ungdom med de äldre och log så godt åt de yngre. Man kunde se, huru lycklig han kände sig, fast hjessan var kal och lockarna vid tinningarne glän-

ste silfverhvita. Knappast skulle dock någon i denne framåtlutande gubbe igenkännt den forne marsken, den skönaste mannen på sin tid i Sveriges rike, han för hvilken Erik Puke måste försvinna och som lät taga den mäktige drotsen Krister Nilsson till fånga på Räfvelstad. Långa år hade rullat upp sin duk mellan de tiderna, då den ungdomliga kraften räckte till för allt, och dem, som nu voro.

Litet emellan såg han nedåt dörren, liksom om han väntat att snart få se någon ny inträda, och kom då någon, så låg väl det blida leendet kvar, men man kunde dock märka, att den nykomne icke var den, som konungen sett efter.

— Nu hafva vi fått visshet, att eder broder befinner sig på Borgholms slott! — sade han till riddaren Krister Bengtsson (Oxenstjerna), erkebiskopens broder, hvilken försonat sig med konungen och denna afton befann sig hos honom på slottet.

Riddaren bugade sig och genmälte, att äfven han fått underrättelse derom.

— Hvad menen I så, herr Krister — sporde konungen med ett godmodigt leende — skall han vilja komma till sin kyrka åter? Se, min afton är inne, och jag ville väl, att vi voro försonade med hvarandra, eder broder och jag, innan vi skiljas hädan!

— I gören mig ett spörjsmål, herre konung — svarade riddaren undvikande — som väl knappast någon kan besvara utom min broder sjelf!

— Och jag vill göra honom det spörjsmålet! — yttrade konungen och tillade, då riddaren med oförstörd förvåning blickade på honom — finnen I det så underligt, riddare? Hafven I då icke sett, att när de mörka molnen på himmelen kämpat ut sin kamp, så falla de ned som regn och gifva välsignelse åt jorden? Så tänkte jag ock, att vi skulle göra, herr Krister kanske skulle

kommande släkten fröjda sig mer åt vårt handslag, än de skola undrande blicka tillbaka till hans väldige bråttkamp med Sveriges konung! Eller hvad sägen I, herr Erik?

Konungen vände sig till Erik Axelsson, som befann sig i närheten och redogjorde för sitt samtal med herr Krister.

— Jag tänker — svarade herr Erik — att sådana ord från konungens läppar skola vara kära för herr Krister att höra. De visa, att I viljen fred och ro i edert rike med fullt allvar, konung Carl.

— Mätte ock min broder kunna se och höra eder så, som jag nu hafver sett och hört eder! — yttrade herr Krister, då så väl konungen, som herr Erik riktade sina blickar på honom.

— I skolen icke vara utan del i vår försoning, herr Krister — återtog konungen. — I skolen sjelf föra mitt bud till eder broder och föra hans svar till mig tillbaka. I viljen det ju?

Riddaren bugade sig, och konungen med herr Erik gick ett par steg framåt i salen.

Då öppnades dörren, och en småsven förkunnade herr Nils Stures inträde.

Konungens utseende och hållning vid dessa ord utöfvade en plötslig verkan på alla de närvarande. Leendet försvann med ens från hans läppar, och han stod så allvarlig och högtidlig, som om han väntat en uppenbarelse från andeverlden. Alla betogos af undran, och det blef så tyst, att man kunde hafva hört sin egen andedrägt.

Men på dörrtröskeln syntes Nils Sture i sin mörckblå sammetsrock med ett enkelt guldbroderadt bälte om lifvet och han förde vid handen den sköna fru Brita, som knappast kunde återhålla den rörelse, hvaraf hon bemäktigades vid åsynen af den äldrige konungen. Hon hade icke sett honom sedan sitt bröllop, då han ännu var i fulla glansen af sitt konungsliga majestät, och nu stod

han framför henne en bräcklig gubbe, hos hvilken intet mer än blicken ur de stora ögonen påminte om forna dagar. Efter föräldrarne följde sönerne, den blide Moritz, modrens afbild med de ljusa lockarna, och Svante, stark och eldig med blixtrande ögon under sitt mörka hår.

Det dröjde några ögonblick, innan konungen kunde återkomma från den märkbara förstämning, hvari åsynen af Nils och Brita försatte honom, men dessa ögonblick blefvo för dem, det gälde, ytterst pinsamma. Nils tänkte uppå, huru många gång han kommit mot konungen och funnit honom lika kall och stel, som han nu syntes, utan att större skäl funnits därför, än nu.

Han skred sagta fram genom rummet, och han kände, huru hans hustru darrade, liksom om hon gripits af en frossa.

Plötsligt ljusnade konungens blick, det hårda i densamma vek bort, och ju närmare riddaren kom, desto vekare blef konungens anlete.

— Nils! — utropade han slutligen och skyndade med öppna armar emot sina fränder — Nils . . . du ädle och trogne! Jag har en skuld till dig, som jag ej kan gälda, om jag ock gäfve dig min krona.

Och han slöt riddaren intill sig och lutade sitt hufvud mot hans skuldra, knappast i stånd att kunna beherrska den gråt som ville tränga sig fram öfver hans läppar och i hans ögon.

Många af de närvarande, som mindes, huru konungen fordom behandlat denne riddare, och som voro hans vänner eller blifvit det sedan, kunde ej återhålla sina tårar, när de nu sågo den varma kärlek, som visades honom af samme konung. Men många voro ock de, hvilkas uppsyn mörknade.

Konungens ögon voro fulla af tårar när han reste sig upp och riktade dem mot Brita. Hon stod der så blek och skälfvande af rörelse, som

när hon skulle ledas i brúdstol med den, hvilken man genom list och svek ville påtvinga henne till brudgum, och när konungen slöt henne i sin famn och tryckte en kyss på hennes panna, smälte hon i tårar.

Sönerne stodo och sågo på, och Moritz grät, men Svante såg konungen styft i ögonen. Konungen tog tvenne ringar af sitt finger och gaf en åt hvardera af gossarne till ett minne af sig och denna stund på Stockholms slott.

— Så unnade mig Gud den glädjen — sade han, när han ändtligen blef herre öfver sina känslor — den glädjen att se dig hos mig, blomkind, som konung i Sveriges rike . . . ! Och hos dig, Nils, hos dig . . . står jag, näst Gud, i skuld för denna glädje!

Han tog Nils och Brita, en under hvardera armen, och förde dem fram i rummet, och riddare och fruar och jungfrur uppstego alla och helsade på den mannen, som konungen satte så högt i ära. Det var, som om en ny dag med ens gått upp för den så länge förbisedde riddaren. Hans ära vann väl i sjelfva verket intet derpå, att konungen lät honom känna och erfara hela flödet af sin kärlek och aktning, icke heller var denne konung sådan, att han kunde skapa storhet, der icke storhetens vilkor förefunnos, men sådana hafva menniskorna i alla tider varit, att de mindre se till det stora arbetet som pågår och den segerkrona, som det förr eller senare vinner i sjelfva sin fullbordan, än den yttre och alldeles oväsentliga handling, som blott uttalar och förkunnar hvad redan hvar och en vet. Ceremonien är för dem allt, det lif, som den betecknar, intet, och mången vet knappast af det senare annat än genom den förra.

En hvar visste, hvad denne riddaren gjort för denne konung, men allt hans görande och låtande, alla hans strider, hans mödor och hans segrar, voro liksom utkämpade och vunna i skymningen.

riddaren och hans män och hans folkhär voro som namnlösa skuggor, och ingen talade stort om dem, fast blod flöt och lif spildes öfver allt, der de drogo fram, och fast de offrade sig sjelfva för det högsta, en menniska kan offra sig för, — sitt lands sjelfständighet och frihet. Nu rann liksom solen upp öfver fältet, nu såg man både anförare och stridsmän i fullt dagsljus. Nils Stures namn blef dagens första namn, alla äflades att få räkna fru Brita för sin vän, alla sökte draga hennes söner till sig, ehuru knappast någon mer än de närmaste fränderna ännu kände deras namn.

Konungen gick sin gång så strålande och lycklig genom salen och försvann i ett angränsande rum, alltjemt förande Nils och Brita med sig. Och nu blef der ett tal och ett meningsutbyte mellan alla dem, som befunno sig i den stora salen.

— Hvad synes dig, broder? — yttrade Erik Axelsson till Ivar helt sagta, just som konungens hufvud försvann i dörren.

— Riddaren vederfares intet annat, än rättvisa! — svarade Ivar.

— Det är också icke derom jag spørjer — återtog Erik leende.

— Du tänker på konungens testamente!

— Ja på konungens testamente Är detta början, så är det icke svårt att sluta till, huru det kommer att lyda ända igenom, och för en makt, som vill bestå och icke ramla för första vindstöt, är konungens testamente så viktigt och viktigare, än den heliga smörjelsen i Upsala domkyrka! Tänk dig blott, om herr Nils redan i denna qväll återfordrar af mig sin sven, om hvilken han redan en gång talat till mig Hans blotta anklagelse är i denna stund så mycket värd, som laga bevis!

— Jag vill tala med herr Nils! — yttrade Ivar efter en stunds betänkande. — Han är afett

ridderligt sinne, och jag ville icke för all makt i världen förlora hans vänskap!

Herr Erik nickade bifallande till broderns beslut, som uttalats högre och med en fastare ton, än det föregående samtalet, men i detsamma fick han ögonen på lille Svante, som närmat sig och nu stod tätt framför bröderna. Moritz befann sig bland fruarna - i andra ändan af salen och vann genom sitt stilla väsende och sitt sköna utseende allas hjertan.

— Min fader har ock eder af hjertat kär, herr Ivar! — sade Svante frimodigt och såg upp på den ståtliga riddaren, hvars förvåning vid gossens första uppträdande med ens slog öfver i en uppriktig beundran, då han rätt fick tillfälle att iakttaga dennes raska väsende.

En liflig rodnad betäckte Svantes kinder vid riddarens genomträngande blickar, ty äfven herr Erik såg honom nu, men med en skärpa, som icke förfelade sin verkan.

— Jag tycker ock om eder, herr Ivar! — tillade han — och sådan en man vill jag blifva i mina dagar, att man må kunna säga detsamma om mig, som om min fader och om eder.

— Hvad säger man då? — sporde Ivar och fattade gossen i axeln.

— Att I ären tappre män och ärlige riddare! . . . Men till eder herr Erik — tillade Svante, hvilken nu började öfvervinna den beklämning, som han först känt, när han nalkades de allvarsamma männen — till eder herr Erik har jag ett ord eller par att säga, som I måsten gifva mig godt besked på, om jag skall sätta eder så högt, som eder broder.

Allt flere riddare hade samlat sig omkring gossen och de båda Axelssönerna, och alla skratade högt åt den förres djerfva tal. Herr Erik sjelf kunde icke annat än le och uppmuntra sin lille öfverman, ehuru oron, han visste ej huru eller

hvarför, sjöd häftigare inom honom framför den lille spörjaren, än han ville tillstå för sig sjelf.

— Hvad kan du så hafva att säga mig, lille karl? — sporde han och log helt vänligt.

— Hvar hafven I gjort af Hollinger? — blef Svantes svar, och det kom så tvärt, det skar så skoningslöst in i riddarens hela tankeverld, som en väl riktad och med kraft afskjuten pil.

Herr Erik studsade till, och visste ej, hvad han skulle tänka eller tro, eller huru han på godt sätt skulle blifva af med den närgångne pojken. Men det undgick icke denne, huru djupt hans spörjsmål tagit, och ehuru hjertat skalf i barmen, ville han icke släppa sitt öfvertag.

— Hollinger är en af min faders raskaste svenner, och jag tycker mest om honom af alla, fast nog Brodde ock är en tapper karl och äfven Erik Men Hollinger sätter jag ändock framför de andre, och han har fallit i edra händer, herr Erik, han och Faste, som kom från fru Brita på Hammarstad i min faders tjänst

— Du vet mera än jag, min vän! — yttrade herr Erik och log fortfarande, ehuru leendet blef allt mera stelt och blicken allt mera orolig.

Med en urskillning och en granlagenhet, som väckte brödernas förundran, fattade Svante riddarens hand och förde honom med sig bort ur ringen.

— Det är blott med eder jag vill tala om detta ärendet — sade han och tillade, sedan de hunnit en fönstersmyg: — I måsten gifva Hollinger friheten åter eller ock säga mig, hvar han föll i striden eller om han dött i fångelset, herr Erik Och det skolen I lofva mig nu här, der vi stånda gent emot hvarandra; jag har fullgod lösen att gifva för svennen, och sägen I nej, så

— Käre gosse — afbröt herr Erik — du tager saken häftigare, än som dig höfves! Kan jag något förmå, så vill jag gerna göra det för

din raskhets skuld och äfven för din fader, hvad så du bjuder mig lösen eller icke!

— Det skolen I hafva tack för, herr Erik!

Det låg något så förtröstansfullt i gossens ansigte, när han uttalade sitt tack, hans ögon strålade så lifligt och han tycktes vara så viss om sin sak, sedan han fått riddarens löfte, att dennes eget anlete ljusnade dervid. Svante tog ett steg åt sidan och såg bort åt den ändan af rummet, der Moritz befann sig, som om han ämnat helt hastigt efter uträttadt ärende begifva sig dit, men så vände han sig åter plötsligt till riddaren och sade:

— I skolen veta, att jag hafver en lösen, som efter hvad kaniken, herr Erik Olofsson sade mig, när han drog genom Westerås en gång, är för eder i värde mera än tvenne sådane svenner som Hollinger, fast jag håller denne svennen värd mera än tio gånger denna lösen.

Riddaren blef allt mera lysten att lära känna denna lösepenning, och kanikens namn visade honom med ens faran större än någonsin af det vapen, som befann sig i gossens ego. Han gjorde därför ett och annat spørsmål för att vinna kännedom om, hvad Svante menade, och denne var ingalunda svår att gå hans önskan i detta afseende till mötes.

Han berättade på sitt vanliga raska sätt, huru han och brodern en dag förliden höst befunnit sig invid stranden af den å som flyter fram förbi Hammarstad, och huru de derunder, i det de förföljde en and, som sam i vassen, kommit ända fram under fönstren af fru Britas gård. Der hade de nödgats uppgifva hoppet att vinna anden, men i stället hade de vunnit den lösepenning, som han nu ville bjuda för Hollinger. De hade just stått i begrepp att vända om, då de hade fått se ett af fönstren på Hammarstad öppnas och hört häftiga stämmor tala derinne. Detta hade qvarhållit dem,

och några ögonblick derefter hade något utkastats genom fönstret och nedfallit i vattnet alldeles framför fötterna på dem. De beslöto genast att fiska upp detta, och efter många fruktlösa försök lyckades det.

— Och hvad var det så du fann? — sporde herr Erik och fattade Svantes hand.

Svante såg upp på riddaren och dröjde med svaret, liksom om han plötsligt ändrat tanke vid riddarens spörsmål och funnit, att han icke borde hafva så brådt med uppdagandet af sitt fynd. Men lika hastigt slog han sitt hufvud tillbaka och såg riddaren öppet och oförbehållsamt in i ögonen. Han tycktes finna sin första tanke ovärdig både sig själf och den han talade med.

— Vi funno — svarade han därför, men helt tyst, rädd liksom för sin egen stämma, — Vi funno en hel knippa signet af olika storlekar

— En knippa signet?

— Ja der var kung Carls, der var min tarbroders, herr Svantes på Ekesjö och en hel mängd, men — Svante höjde sig upp på tåspetsarne för att komma så nära som möjligt riddarens öra — herr Erik Olofsson sade mig, att de alla äro falska, och att

Han uttalade icke meningen, och han behöfde det icke heller, ty riddaren begrep den full väl, och han förde handen för sina ögon, liksom ville han afvärja den förfärliga syn, som mötte hans blick. Det var sålunda osminkad, naken vanära, som hans fränka dragit öfver sig! Det var icke mer fråga om ränkor till förmån för den danske kungen, hvilka, om de yppades, kunde stämpla henne som förrädare, utan det var grof brottslighet mot heder och ära man och man emellan, simpel tjufnad och eländigt bedrägeri.

Det svindlade för riddarens ögon, och han hade svårt att blifva herre öfver sig. Men då närmade sig herr Ivar och några af dem, hvilka un-

der tiden samtalat med denne, och detta gaf honom kraft att återvinna sig sjelf.

— Du är en präktig pojke! — sade han med rörd stämma. — Aldrig, aldrig skall Erik Axelson glömma dig! Din lösen vill jag icke hafva! — Så mycket det smärtar mig, skall lagen här hafva sin gång, men mitt löfte till dig skall jag därför icke svika!

Under tiden hade konungen fört Nils och Brita genom gemaken, det ena efter det andra. Han sade derunder intet, men han påskyndade ömärkligt sina steg, likasom om det legat honom om hjertat att rätt snart fullborda sin vandring. Nils och Brita å sin sida kunde icke fråga, hvad hans mening var; de blefvo helt förstämda, och ju mer de aflägsnade sig från de rum, der konungens gäster befunno sig, desto tystare blef det, och deras steg genljödo i de tomma rummen. Det var, som om de tre vandrat tillsammans på minnets marker, der idel tystnad rår, men der ej ord behöfvas, endast öga, ty allt talar, allt ler i sommargrön rågring.

Här lektes och dansades fordom i den sköna drottningens tid, här stod en gång Britas eget bröllop, der borta på andra sidan var jungfruloftet, der hon kläddes till brud, och der riddarloftet med höganloftsbron, hvarifrån Ove Lauritssons minne vinkade emot henne frid och försoning.

Slutligen stannade konungen framför dörren till det rum, der hans drottning dog.

Han förde handen till nyckeln, men handen darade och hela den höga skepnaden tycktes skakas af en våldsam rörelse, som blixtnabbt meddelade sig äfven åt hans följeslagare.

Så väl Nils som hans hustru började dunkelt ana, hvad konungen ville med denna vandring.

Dörren gick upp, och de inträdde i drottningens rum, som konungen sedan förvandlade till ett bönkapell. Nu voro väggarne nakna, ingen tapet,

intet hyende fans qvar af det som fordom der funnits. Endast i taket hängde en lampa, som spred ett osäkert ljus öfver tomheten. Alltsammans liknade en vissnad blomma, som höstvinden beröfvat sin fågring, men som står qvar ännu, när en ny sommar med en ny sol spridt värme och lif på jorden.

På den ena väggen, der en sten tycktes hafva lossnat i muren, stod ett måladt kors.

Konungens ögon hvilade derpå, och de blefvo fulla af tårar, och åter greps han af denna feberaktiga darrning, som innan han öppnade dörren och inträdde. Slutligen liksom öfverväldigad af sin inre rörelse föll han på knä och bad länge med händerna sträckte mot det svarta korset.

Stärkt af bönen, reste han sig upp och fattade sina följeslagares händer.

— Långa, långa år hafva förflutit — sade han, och tårarne trängde honom åter i ögonen — sedan jag sist beträdde detta rum Jag ville icke återse det, förr än jag hade dig vid min sida, Nils ty din gamle herre måste bikta för dig. Och den bikten skall ock du höra, Brita, du som var vid min drottning's sida till det yttersta! Ack, att jag förr, långt förr hade fyllt min fromma Karins bön mycket hade då varit annorlunda än som det nu är! Och likväl är det, som om jag ännu i denna stund skulle vilja söka ett nödvärn, bakom hvilket jag kunde sticka mig undan.

— Fullgod upprättelse hafven I lemnat mig, konung! I hafven gifvit mig mera tillbaka, än hvad I någonsin tagit mig ifrån! — yttrade Nils med värme, och sökte med blick och ton lugna den upprörde konungen.

— Än bitterheten, kölden, skyggheten allt detta, som dröjde qvar i mitt sinne, ännu sedan jag måste erkänna, att jag gjort dig orätt, ja ännu, Nils, när jag i dig såg den ädle rädda-

ren af mitt lif och gaf dig min sköna fränka till maka!

— Hvad som fordrar lång tid att växa upp, kan icke på kortare tid försvinna! — inföll Nils.

— Nej, ack nej, Nils! Der ligger icke orsaken Jag har varit en bedragare mot dig, mitt onda samvete, Nils — se der hvad som alltid skar ett ööfverstigit svalg mellan mig och dig, hvar gång jag såg dig och ville nalkas dig i vänskap och kärlek, som fordom. Mitt onda samvete en fullständig bekännelse var det enda medlet att tysta förbannelsen i min själ, och denna bekännelse var jag alltid för svag att uttala. Nu står jag inför dig gammal och grå och med darande tunga, och nu, nu, när denna verlden ej mera lockar mig som fordom, nu först har jag makt nog att uttala de svåra orden Så skröplig och svag har den rike och mäktige konung Carl varit . . . ! Det är den fattige och maktlöse konungen som nu talar till dig!

— Konung, konung! Hvad I hafven kunnat göra mig emot, det hafven I gjort godt igen! — yttrade Nils och tryckte konungens hand.

— Ännu icke, Nils, ännu icke! — stammade konungen. — Men nu vill jag göra det. Ser du, Nils, din herre och konung har burit din egen dom. Förblindad af den inneboende kraften i din morfaders halsband, har jag burit det långa år, njutit makt och ära, varit uppburen och afundad, och midt derunder måste jag lyssna till en stämma inom mig, som sade: allt detta är icke ditt, det är stulet gods! Det var trolldomens förbannelse, Nils, som stal tillbaka den lycka, det gaf, som gaf mig skenbar vänskap i stället för den verkliga, hvilken jag stötte ifrån mig, och som döfvade mitt bättre jag, så att jag såg utan att se och hörde utan att höra Och likväl kunde jag icke slita mig lös och rycka mig upp ur de bojor, hvori jag var sluten! Min Karin var mitt

samvete : . . . men jag kunde icke ens uppfylla hennes bön!

Konungen betäckte sitt ansigte med sina händer, och djupa suckar trängde sig fram ur hans beklämda bröst.

— Här i detta rum utandades hon sin sista suck, och här bad hon för mig, och här — det var det sista hennes stelnande läppar uttalade, här stälde hon till mig en bön, som dock hennes kärlek förmenade henne att uttala högt, men den gälde ditt halsband Nils, och att jag skulle återställa det till dig . . . Och nu, först nu, sedan hennes stoit hunnit förmultna i jorden, och jag sjelf står på grafvens brädd, träder jag till fullbordandets altarring!

Han sträckte bedjande sina händer mot höjden, men hans anlete strålade skönare än någonsin i hans ädla uppsåt att en gång öfvervinna sig sjelf.

— Der! — fortsatte han och förde Nils fram emot korset på väggen — der lät hon urholka muren, på det att jag skulle få ett gömställe för mitt stulna gods, tillä jag hunnit fullborda segern öfver mitt fäfängliga sinne och kommit till visshet med mig sjelf att återställa din egendom åt dig . . . Hennes bön, hennes varma tro på min förmåga väckte mig . . . du Nils, du sjelf räckte sedan min drottning handen i mitt omvändelseverk. Din kraft att bära olyckans hårdaste slag och dock aldrig svika din riddared, det bländande ljus, hvori du stod inför mig i samma ögonblick, som jag var färdig att gifva ditt hjerta det svåraste sår, i det jag gaf ditt hjertas mö åt en annan, — det gaf mig kraft att fullgöra kärlekens tysta bön. Innan jag förde dig och Brita i brudstol tillsammans, hade jag befriat mig från det förfärliga trollsmycket! — Liksom för att slå mig med vissheten om den rikedom, som jag beröfvat mig, inträffade omedelbart derpå olycksnatten vid Strengnäs och jag förlorade min krona.

Hans panna lade sig i djupa veck, och blicken blef mörk. Det syntes, huru lifligt han återkallade i sitt minne denna motgångstid. Likväl fortsatte han med fattning, i det hans öga fästades på korset.

— Då svigtade mitt mod Jag var fast besluten, när jag trädde inom slottets murar att åter bemäktiga mig smycket och dermed binda lyckan vid mitt svärd Det var en hård strid, hårdare än den som sedan väntade mig på Mälarens is. Jag såg å ena sidan min hånande fiende, å den andra min bedjande drottning, den förre manade mig att taga, den senare att för alltid aflägsna ifrån mig denna djefvulska klenod Ur den striden gick jag som segrare, Nils! Och kanske kanske var det så jag vann mod, — jag menar det mod och den kraft, som mannen behöfver för att stå okufvad och segersäll ännu, när all lifvets glädje brister Jag vann kraft att möta dig och säga dig sanningen, Nils! Men ack, huru skulle icke äfven sjelfva denna mitt hjertas innersta önskan sättas på prof. Jag kom tillbaka och bar ännu en gång Sveriges krona, men dig såg jag icke, Nils och man sade mig äfven, att du blifvit min fiende. Skenet var emot dig, men jag kunde icke anklaga dig Så kom du till mig i min förvisning på Raseborg. Jag kunde då hafva öppnat mitt hjerta för dig, men jag gjorde det icke. En skymt af min forna stolthet, understödd af vissheten om, att du sjelf sjunkit ned från den höjd, som du dittills intagit i mitt sinne, — se der, hvad som då beröfvade mig min kraft på nytt! — Nu har du lagt mig riket för mina fötter och nu har jag uppfyllt mitt samvetes bud och min drottningens bön! Och nu spørjer jag dig till, om du kan förlåta mig, Nils?

Nils stod gripen af den djupaste rörelse, och tår efter tår perlade ned utför hans manliga kind.

— Kunden I se i mitt hjerta, konung Carl,

skullen I se, hvilken fullhet af glädje, som dessa edra ord hafva skänkt mig! Visserligen är detta den lyckligaste stunden i mitt lif!

Och konungen utbreddes sina armar och slöt den ädle mannen till sitt hjerta, ehuru han sjelf var så rörd, att riddaren måste så godt som uppbära honom.

Men Brita stod som ett budskap från den bortgångna drottningen, som bild af försoningens tysta engel vid sidan af dem båda och tackade i en varm bön Guds moder för den glädje, hon sparade dem till denna dag.

Så gick konungen fram till stenen, på hvilken korset stod måladt, lyftade den sagta ned ur sin urhålkning och satte den utmed muren vid sina fötter. Han var blek som döden, och hans hand darrade våldsamt.

Nils förstod, att han ämnade taga fram det gömda halsbandet och återlemna honom det, och äfven han stod i spänd väntan, öfvervældigad af de minnen, som voro förknippade med detta halsband och nu liksom genom ett trollslag trädde fram allt ifrån hans moders dödsbädd och natten i Silfverhättan till färden på Hjorten och falken grå, som slutligen satte hans eget beslut i verket och flög bort med hans smycke, hvarvid den gröne riddarens leende bild i ett öfverjordiskt ljus trädde fram för hans inbillning och sjöng sitt omqväde:

Linden bär löf och löfven falla af,
Men jorden bär alla gröna skogar.

Då drog konungen tillbaka sin hand och tog ett steg inåt rummet med blicken vildt stirrande framför sig och återhållen andedrägt.

— Guds död, Nils! — ropade han — det finnes der icke!

Men Nils log, och hans leende var som ett återsken af den ädle mannens, hvars bild i detta ögonblick framträdde tydligare än någonsin.

— Så är då allas vår önskan fylld, konung!

— sade han. — Och månde det olycksbringande smycket förblifva der det är till domedag!

Konungen stod liksom förstenad, med den ena handen hårdt knuten framför sitt bröst och med ögonen hvilande på stenflisan vid golvet, der korset stod måladt. Riddarens ord tycktes icke tränga till hans själ.

Men Brita gick fram och fattade hans hand och såg bedjande upp till honom, i det hon sagta framhviskade:

— Glömskan är ock en lycka . . . ! Ack, aldrig kunde någon tro, att detta smycke skulle skapa en sådan lycka, som den, hvilken vi i denna stund njutit. Må det aldrig mer komma till synes, aldrig, aldrig! Tungt var dig smycket, frände, tyngre den konungakrona, som det förde med sig; men på den sanningen hvilar det närvarandes lycka !

Och liksom Sauls sinne söfdes till ro vid tonerna af Davids harpa, så veknade konungens hjerta vid hans sköna fränkas milda och ljufva ord. Stelheten försvann, blicken blef varm igen och han slöt den fromma tröstarinnan intill sig.

— Ja, du har rätt, fränka . . . ! Mitt skiftesrika lif har lärt mig mycket och framför allt det, att konungakronan bräckt min lycka! Nu i min lefnads afton, då jag samlar mina minnen, vill jag sätta den lärdomen främst, liksom ett testamente till dem, hvilka efter mig skola hägna om Sveriges land!

Blicken hvilade djup och betydelsefull på Nils, hvars hand han fattade och tryckte.

När de åter inträdde i salen bland alla riddarne och fruarna, var konungen sig lik igen, glad och leende och lycklig, sådan som man icke mindes honom sedan långt tillbaka i tiden.

Men Nils Stures namn fördes på allas läppar såsom den ypperste mannen i Sveriges rike.

TESTAMENTET.

HISTORISK BERÄTTELSE I TRENNE AFDELNINGAR
OM SLUTET AF STRIDERNA MELLAN CARL VIII
OCH ERKEBISKOP JÖNS SAMT UNIONENS
ÖFRIGE VÄNNER INOM SVERIGE

AF

C. GEORG STARBÄCK.

*Den som hafver en fulltrogen vän,
en och icke flere,
han älske honom väl och hafve honom kär,
så yppas deras glädje dess mere.*

Folkvisa.

TREDJE AFDELNINGEN.

SEGRAREN.

STOCKHOLM.
F. & G. BEIJERS FÖRLAG.

GÖTEBORG.

Handelstidningens Bolags Tryckeri, 1871.

TESTAMENTET.

TREDJE AFDELNINGEN.

SEGRAREN.

I.

I bleka döden.

Huru motsatta synas icke ofta människans handlingar! Hat och kärlek, lif och död, kunna dock vara medel för samma mål. Man bedömmar handlingen endast efter den yttre företeelsen utan att kunna intränga i den inre, bestämmande och ledande viljan i densamma, men när denna så småningom utvecklar sig och framträder, finner man, att motsatsen, som var så solklar, blott var skenbar. Den styrande viljan har blott bytt om verktyg utan att sjelf undergå någon förändring. Målet är fortfarande detsamma, men man har plötsligt funnit en annan väg än den redan beträdda, hvarpå man anser sig säkrare hinna fram.

Hvad det är, som plötsligt väcker tanken på och bestämmer viljan att välja det nya för det gamla, det kan ofta vara den obetydligaste sak i världen. Utom all fråga var det något sådant, som rörde sig inom honom, hvilken gick mordstig efter Nils Sture, och i första häftigheten, då han fann, att denne undgått honom, rusade in till den dödssjuke herr Sten och lyftade mordvapnet öfver dennes hufvud för att liksom svalka sin törst efter människoblod; — utan tvifvel var det något sådant, som kom honom att hejda den lyftade

armen och att ögonblicket derefter låta yxan sjunka mot golvet.

I samma ögonblick träffades hans blick af den dunkla skepnaden, som reste sig upp invid riddarens läger midt framför honom. Han slog sig för pannan och tog ett par steg tillbaka, men den plötsliga öfverraskningen lade sig blixtnabbt, och ett bredt, vidrigt leende krökte hans läpp.

— Hvem är du, sven, och hvarifrån kommer du? — sporde han.

— Jag är småsven hos herr Erik Axelsson! — svarade Ingeborg skyggt. — Jag har gått vilse i skymningen och hoppades här vinna upplysning om, hvar jag skall finna vägen

— Vägen, hvilken väg?

— Vägen till Ekolsund!

— Hm! Du sjunger med så fin en näbb, gosse!

Mannen gick fram och kastade något bränsle på spiseln samt blåste på glöden, tills flammen började slå upp. Då fattade han Ingeborgs hand och drog henne fram mot elden samt spände sitt skarpa öga i henne med en styrka, som hon icke förmådde uthärda.

— Småsven hos herr Erik! — mumlade mannen. — Fingrar af mjölk och ett ansigte Tag af dig lufvan, gosse!

Ingeborg uppbjöd hela sitt mod och sin sinnesnärvaro att reda sig från mannens närgångna misstankar. Men hon insåg allt för väl, huru omöjlig och vinstlös all förställning här var, och lydande sitt hjertas maning, slog hon tillbaka sitt hufvud och sade:

— Jag är icke den jag synes vara, och dock vill jag icke säga mitt namn, men jag vill gifva mitt lif för riddaren här och nu tränger han till hjälp och en vård, som du icke kan gifva!

— Ja, han tränger till hjälp! — svarade mannen, alltjemt med lodjurets blick läsande i

Ingeborgs drag. — Han tillade efter en stund: — Och hvad mera, stolts jungfru, hvad är så eder mening?

— Rädda honom, rädda honom, och jag skall blifva dig tacksam i hela mitt lif! — utbrast Ingeborg och såg med hela trollmakten af en bedjande blick på mannen, hvilken å sin sida tycktes vara benägen att lyssna till hennes bön, så sträng och grym han än var till utseendet.

— För riddaren skolen I icke bära stor sorg — sade han. -- Han skall se dagen åter, därför kunnen I vara tröst! Så fort dager blir ljus, vill jag sjelf gå till erkebiskopsstaden och se till, om icke en örtkunnig broder står att finna till hans vederfående.

Ingeborg visste icke, hvad hon skulle tänka om denne man, som så plötsligt tycktes hafva förändrat sinne. Och likväl kunde hon ej undgå att se, det samma vidriga uttryck ännu stod qvar i hans anlete. Hon var öfverlycklig vid tanken på riddarens räddning, och likväl skyggade hon tillbaka för den skumma blicken och det mörka leendet hos honom, som var räddningens villkor.

Mannen satt en stund försjunken i sig sjelf. Så såg han åter upp på Ingeborg och började helt försigtigt utfråga henne, för att få sina första spørsmål närmare utredda. Tydligen berodde på de svar, Ingeborg lemnade, vida mer, än hon sjelf då kunde fatta, ehuru hon insåg nödvändigheten att dölja all vetskap om hvad aftonen och vandrigen i skogen uppenbarat för henne. Detta lyckades henne ock, åtminstone så till vida, att mannen lemnade henne i ro för vidare frågor.

Men derunder växte sjelfförtroendet hos Ingeborg, och hon började i sin ordning utfråga mannen om riddaren, huru han kommit hit i den undängömda stugan i skogen, och hvad som vållat hans många sår, om det var i envig, eller om nu strid stått mellan herr Nils och de erkebiskoplige,

— allt frågor, som voro beräknade att insöfva mannen i säkerhet. Det var dock ingen lätt sak att komma till klarhet med honom, och så fyndigt än det jungfruliga sinnet var, så saknade dock Ingeborg den erfarenhet och den människokänedom, som här erfordrades.

I ett nu stod mannens öga fästadt på henne, så uddhvasst och så brinnande, att allt hennes blod stockade sig i hjertat.

— Hvad haden I så velat göra, jungfru — sade han — om jag varit riddarens fiende i stället för hans vän och om jag gifvit honom hans bane, der han nu ligger redlös i mitt våld?

Men den arma flickan lyckades behålla väldet öfver sig.

— Banesår? — sporde hon och log. — Banesår, säger du? . . . Huru kan du fråga så?

— Hvar haden I då edra ögon, stolts jungfru, eftersom de icke sågo, huru min yxa var lyftad öfver hans hufvud?

Detta spörjsmål hade icke varit så lätt att besvara, men Ingeborg befriades derifrån, i det att dörren öppnades och en helt oansenlig man trädde öfver tröskeln. Han var klädd i en vid reskappa och en bredskyggig hatt, allt af den färg och det snitt, som domherrarne den tiden begagnade. Hans ansigte var mildt och allvarligt och upplystes af ett par kloka ögon.

Han hade inkommit, under det mannen uttalade de sista orden, och den sedvanliga helsningen bleknade dervid bort på hans läpp, och han såg sig hastigt omkring i rummet, som nu var helt och hållet upplyst.

— Gud bättre, min gode man, jag trodde mig stiga öfver tröskeln till en fridens hydda, och så mötas mina öron af ord, som väl en stigman kan uttala, men aldrig en ärlig bonde! — yttrade den resande och blef stående vid dörren.

— Många färdas denna natt genom Wårdsätraskog, märker jag — gentog den tilltalande — efter som äfven I, fromme herre, dragen derigenom Ser jag icke orätt, så ären I herr Erik Olofsson?

— Godt, godt, du har rätt, jag är kaniken Erik Olofsson och står på väg till Gottsunda, dit jag tänkte få mig en ledsagare Men hit tyckes den gode Guden hafva ledt mina steg, eftersom

— Ja, I sägen det, vördige herre! Helge kung Erik kunde ej sjelf hafva fört eder bättre till honom, än som I denna gången hafven kommit. Riddaren här I kännen honom full väl, det är herr Sten Sture!

Domherren kastade af sig hatt och kappa och skyndade fram till riddarens läger samt började genast anställa en noggrann undersökning, under det mannen för honom berättade detsamma som för Ingeborg, en berättelse som till hufvudsaken öfverensstämde med sanningen.

— Ögonblicken äro dyrbara, min gode man — sade Erik Olofsson och reste sig upp — de äro dyrbara! Här måste genast gå bud till staden Jag stannar här, tills du kommer åter, så vida ej ett annat bud står att finna, men för så bald en riddare lärer hvarje ärlig svensk man vilja offra en natt

Den mörke mannen kastade en misstrogen blick på den lille domherren.

— Jag menar dock — sade han — att I der gören faran större, än hon verkligen är!

— Vid vår herres dyra blod! — tog då kaniken i ganska hett — jag säger dig, icke ett ögonblick är att förlora!

Och han lemnade närmare besked om, hvart mannen skulle vända sig i Upsala för att få det som erfordrades. Och så beslöt denne sig då för att gå. Men väl kommen utom dörren, skyndade

han upp på stugutaket och såg ned genom vindögat.

Allt var helt lugnt dernere, och han skyndade med jättesteg ned till stranden der båten låg. Denne hade emellertid ändrat plats, så att det dröjde en stund, innan han igenfanns. Men båtkarlen satt der troget och väntade. Han fick nu befallning att utföra det uppdrag, som kaniken gifvit, och båten började genast skjuta fart uppför strömmen.

Mördaren åter skyndade samma väg tillbaka, men gick nu så sagta, att icke det ringaste ljud förrådde hans ankomst för dem, som befunno sig i stugan. Och åter stod han lutad öfver vindögat och såg ned i det lilla rummet.

Hvad han nu såg var af en sådan art, att han förblef stilla på sin plats och beslöt att förblifva der, tills det tal hunnit slutas, som nu pågick dernere.

Ingeborg låg vid kanikens fötter och sträckte sina händer bedjande mot honom, och han satt och lyssnade med uppmärksamhet till hennes tal. Detta innehöll ingenting mer eller mindre än en fullständig berättelse om allt hvad som under den förflutna dagen timat allt ifrån det ögonblick, då Ingeborg tog plats på sandåsen utanför Upsala.

Hela den brottsliga anläggningen var således till fullo känd. Mördaren gnisslade tänder af harm och vrede, men ännu dröjde han qvar på stugutaket, ännu var det mycket mer, som för honom och hans planer var af yttersta vigt att vinna kändedom om.

Kaniken och stolts jungfrun lade råd med hvarandra, huru de skulle rädda den sårade ridaren undan den grymme nidingen och huru de skulle på bästa sätt befordra denne till välförtjent straff. Här gälde det således icke blott, huruvida han skulle hafva framgång i sin djupt anlagda plan, utan det var rent af fråga om, huruvida han skulle

kunna rädda sig sjelf. Kaniken skulle under lop-pet af följande dag, så fort han riktigt fått sköta om riddaren, begifva sig till staden och der up-penbara allt för Nils Sture, hvarpå han ofördröj-ligen skulle med tillräckligt antal folk återkomma för att gripa ogerningsmannen och föra herr Sten samt Ingeborg med sig till staden tillbaka.

De arma människorna anade icke, att hvarje ord, som de uttalade, var en bokstaf i deras egen dödsdom. Men domaren, mördaren var en slug man. Han kunde hafva begifvit sig in i stugan och med sin yxa skickat den ena först och den andra sedan till evigheten; han gjorde det dock icke. Han föredrog att gifva äfven detta dåd ett sken till sin fördel så mycket som det lät sig göra, antingen det nu var, emedan han af naturen var beräknande och försigtig, eller emedan han från barndomen fått hos sig inpräglad den stora faran af att komma sin hand vid en så pass högt uppsatt herre, som en domkapitelsledamot, helst då den här ifrågavarande tillhörde sjelfva erkebiskopens domkyrka.

Hans beslut fattades blixtnabbt, endast sät-tet, huru han skulle gå tillväga vid dess verkstäl-lande, var ännu dunkelt för honom, då han sagta begaf sig ned från taket och inträdde i stugan.

— Det var ingen lätt sak att få bud till sta-den denna natt — sade han — men det gick dock, och jag tänker, det skall icke dröja, förr än vi hafva karlen här med allt det, som I hafven be-gärt till riddarens vederfäende.

— Säkrast dock, om du hade dragit sjelf åstad! — invände kaniken.

— Jag tänkte dock — återtog Sigge med ett listigt leende — att jag skulle träffa båtkarlen, som förde eder, vördige herre, hit till strand . . .

— Nej, nej — afbröt kaniken utan att be-tänka den oförsigtighet, han dervid gjorde sig skyl-

dig till — min båtкарл rodde genast tillbaka igen till sjös, hvarifrån jag nu senast kommer.

— Så orädd trodde jag aldrig eder vara, herr Erik — yttrade dertill Sigge och skrattade.

— Orädd . . . ? Den som anbefaller sig i Guds hand, behöfver icke rädas, min gode man! — tillrättavisade kaniken.

Det blef nu tyst, och nattens timmar skredo, men framåt morgonen, när det började bräcka till dag, gick Sigge ut för att tillse, om icke budet från staden var i antågande. Kaniken och Ingeborg skötte om den sårade, hvilken vred sig i svåra plågor på sitt läger. Efter en stund inträdde åter Sigge. Budet syntes ännu icke till, och det var helt naturligt, menade kaniken, ty det var ej så lätt för en obekant карл att under den villervalla, som nu måste råda i Upsala, finna den ifrågavarande klosterbrodern, hvilken så alltid måste hafva tid att tillreda de plåster och salvor, som voro af nöden.

Andra gången gick Sigge ut, och nu träffade han budet, som han sändt till staden. Det hade riktigt utfört sitt ärende, och Sigge fick en diger väska, fylld med allehanda saker, med sig till kaniken. Men han dröjde ännu och gaf båtкарлен åtskilliga befallningar. När det blef qväll igen skulle denne åter ligga med sin бåt på samma plats, men icke för något pris låta förmå sig att ro någon åt staden till, han måtte för öfrigt hitta på hvilken invändning som helst. Han skulle endast sätta öfver till motsatta stranden. Icke ens, om Sigge sjelf befalte honom att ro till staden, skulle han understå sig att göra det.

Och dagen kom, och solen steg allt högre på himmelen. Men riddaren trängde till den noggrannaste skötsel, och den fromme kaniken ville ej stanna vid halfgjordt arbete. Han älskade dessutom högt desse riddare, som offrat lif och blod för Sveriges land, och ansåg för sin skönaste pligt

att här göra hvad han kunde och hvad Herren gåfve honom krafter och lycka till. Måhända skulle en annan med mera konsterfaren hand anbringat plåsterremssorna och salvorna, men visst är, att ingen skulle hafva öfvergått denne man och hans tillfälliga medhjelpare i öm och kärleksfull omvårdnad.

Emellertid var det långt lidet frampå förmiddagen, innan herr Erik kunde tänka på att lemna den sjuke, och på Ingeborgs begäran beslöt han att ännu dröja några timmar för att se verkan af de dråpliga örter, af hvilkas krafter han här begagnade sig. Sigge åtog sig med större beredvilighet, än både kaniken och Ingeborg kunnat vänta, att anskaffa roddare. Han blef länge borta, men när han åter inträdde i stugan, hade det likväl icke lyckats honom att utföra sitt värf, han förde blott mat med sig, och det kunde väl hans förnämna gäster tränga till, menade han.

Så blef det eftermiddag, och ändtligen var stunden inne att åter sköta riddaren, som låg i en ständig dvala. Det skedde, herr Erik nickade betydelsefullt åt Ingeborg och i det han vände sig till Sigge, sade hon:

— Här tarfvas ännu kraftigare örter jag måste nu till staden, skall jag ock gå till fots

— Det kunnen I dock ej, fromme herre . . . ! Hafven ännu en kort stund tålmod, så menar jag, att roddare skall stå att finna, om icke annat skall jag sjelf ro eder strömmen uppför.

Men den redlige kaniken stod fast vid sin föresats, och då erbjöd sig Sigge andra gången att gå till stranden och söka en roddare, ty han hade icke hjerta att se så from en herre gå till fots den långa och oländiga stigen genom skogen. Hade icke oron för riddaren varit så stor, hade helt visst Erik Olofsson icke låtit inverka på sig af den farlige mannen. De kraftigare medel, om hvilka han talade, voro af en sådan art, att de

icke ens kunde användas, om icke riddarens tillstånd förbättrades, det visste han väl, och förr än han var viss derom, dröjde han lika gerna, der han var.

Ingeborg satt med torra ögon vid riddarens sida. Hela hennes själ var liksom sammangjuten med honom. Hon hade ej en tanke för någon eller något annat i denna världen. Kanikens ansigtsuttryck, när han pålade de nya bindlarne, hade mer än ord sagt henne, att hon satt vid randen af dödens rike.

Åter inträdde Sigge, men nu var det så långt lidet på eftermiddagen, att ingen kunde komma till staden medan dagen var ljus.

— Nu ligger båt vid stranden! — sade han.

— Godt, godt! — yttrade kaniken, men utan att visa synnerlig hvarken tillfredsställelse eller skyndsamhet, ehuru han fått vänta längre, än sjelfve Sigge funnit rätt förenligt med sina syftemål.

— Så hafven I funnit eder i eder väntan — tillade han — och det är väl, ty fast båten ligger der, så finnes ännu ingen roddare att se!

— Godt, godt! — blef kanikens svar.

Han gick fram till sjukbädden, lutade sig ned till riddaren, lyssnade till hans andedrägt, undersökte hans puls och försjönk i djupa tankar. Ingeborg såg på honom i orolig förbidan, och Sigge stod i bakgrunden och stack ett kort svärd inom läderbältet.

— Ingeborg! — hviskade riddaren helt sagta.

Ett svagt, nästan omärkligt leende krusade kanikens läpp. Han lade sin hand välsignande på Ingeborgs hufvud, nickade till afsked och vände sig mot dörren.

Der stod Sigge med hans kappa och hatt, och sedan han var vederbörligen rustad till färden, öppnade han dörren och gick ut, ännu i sista stun-

den kastande en pröfvande blick på dem, som han lemnade qvar.

Utkommen på skogsstigen, gick Sigge förut, och tätt efter honom följde kaniken, påskyndande hans steg, fast hans tunga andedrägt lät höra, med hvilken svårighet han rörde sig till fots. När de kommo ned till stranden, låg der verkligen en båt, och roddaren satt der lugn och orörlig i akterstäfven. Kaniken fälde ett utrop af glad öfverraskning och sporde genast båtkarlen, om han ville föra honom till staden.

— Nej! — blef svaret

Och alla öfvertalanden, till och med en grofkornig befallning af Sigge uträttade intet. Mannen hade af sin husbonde fått befallning att förblifva liggande der vid stranden, och der skulle han ock förblifva.

— Nå väl! — sade då till slut herr Erik — så må jag då gå till fots.

— Då har jag dock ett bättre råd att gifva eder! — inföll Sigge, och tillade på kanikens fråga, hurudant det rådet lydde: — Här på andra sidan Fyris ett stycke upp åt land, ja det kan väl vara ett par stenkast, bor en man som, jag vet det för visso, skall föra eder båtledes till staden.

Detta råd fann kaniken efter något betänkande godt, och då båtkarlen icke hade något emot att föra honom öfver till andra stranden, så gick han ned i båten, och denne lade genast ut. Sigge stod qvar och såg till, att allt gick lyckligt och väl. Kaniken skred efter en stund sagta uppför strandslutningen på andra sidan, och båten gled åter öfver ån tillbaka. När han låg på sitt förra ställe, gick Sigge ned till framstäfven, som om han haft något att säga båtkarlen. Kaniken vände sig om och såg det, men tycktes icke fästa sig dervid, utan försvann i småskogen.

— Här äro ugglor i måssen! — hviskade båtkarlen.

Sigge sade icke något dertill, men hans listiga öga hvilade på talaren och uppfordrade honom att tala tydligare, något som denne också gjorde, i det han skyndade sig att tillägga:

— En af herr Nils Stures svenner kom ridande på eftermiddagen och sporde efter herr Sten!

— Och han fick till svar?

— Att tvenne män förde honom öfver vid Flottsund i går sent på qvällen, och med det beskedet red svennen sin väg Dock lär han icke vara långt härifrån!

Ett kort ögonblick betänkte sig Sigge. Derpå sade han:

— Raskt upp till stugan och håll säkert öga på dem derinne!

Båtkarlen, som tycktes vara färdig att fullgöra hvilken befallning som helst af Sigge, skyndade ögonblickligen upp ur båten och försvann uppför stranden, under det att Sigge sprang ned och tog till årorna.

Med några kraftiga årtag hade han förflyttat sig öfver till motsatta stranden, der han hastigt gjorde fast båten, hvarpå han med en otrolig snabbhet och smidighet i alla sina rörelser steg uppför åbrädden och likaledes försvann i skogen.

På något afstånd hördes fostegen af den framåtvandrande kaniken. Sigge tog en krokväg för att genskjuta honom och drog upp det korta svärdet för att vara fullt rustad till sin blodiga gerning. Men härvid kom han till en något öppnare plats, der en tufvig och sidländt hage utbredd sig. På motsatta sidan, der tät furuskog begränsade synkretsen, syntes en ryttare rida fram fot för fot. Den nedgående solen kastade sina sista strålar på den blanka jernhatten, som glänste eldröd.

Den bleke mördaren stannade liksom träffad af en ljungeld och kunde ej taga blicken bort från

den glänsande punkten. Det var hans lycka, att några enbuskar skylde honom själf, ty hans betående skulle eljest ofelbart hafva väckt ryttarens uppmärksamhet. En skriande korp, som flög fram öfver Sigges hufvud väckte honom ur hans dvala, och förmådde honom att skyndsamt lemna den farliga stigen utmed hagmarken samt sticka sig undan i småskogen.

Det var Brodde, som red der invid skogskanten. Sigge kände fullkomligt igen honom, och han betogs af en själsspänning som nästan gränsade till yrsel vid den plötsliga tanken, att han åter en gång skulle draga det kortare strået för denne mans skuld. Den sista skymt af tvekan, om ännu någon sådan funnits hos honom, försvann, och han ilade framåt med fördubblade krafter.

Så befann han sig inom kort vid kanikens sida. Denne hade hunnit ett ställe i småskogen, der vattnet samlat sig i en temligen vid fördjupning, som han förgäfvets sökt kringgå och därför just var i färd med att på några ur dyn uppskjutande stenar gå tvärt öfver. Vid bullret, som Sigges hastiga lopp mellan de yfviga granarna och ungtallarne förorsakade, såg han upp och blef helt bestört vid åsynen af mannen, ehuru han i första ögonblicket äfven lät dära sig af den tanken, att mannen skulle hjälpa honom öfver.

— Käre! — sade han — du kommer, liksom skickad af Herren! hjälp mig här öfver!

— Och ändå ett stycke till! — hväste Sigge och högg tili den intet ondt anande kaniken i sidan.

Denne gaf till ett rop och föll ned på tufvan, der han stod. Ännu en gång lyttade mördaren handen med svärdet för att fullborda sitt verk, då ett hvinande hördes i luften tätt bakom honom, toppen af en afskuren granbuske for öfver hans skuldra och en kort strid-yxa, sådan som stundom brukade bäras vid bältet äfven af ryttare, flög tätt

öfver hans hufvud, tagande med sig hans hufvudbonad. Hade Sigge hållit sitt hufvud blott ett par tum högre och icke lutat sig framåt för att riktigt i grund träffa sitt offer, så hade ofelbart hans sista stund varit inne. Yxan nedföll i träsket straxt framför honom och öfverstänkte så väl honom, som kaniken, med dy och slamm.

Korpen, som flög upp och med sitt skri återkallade mördaren ur den dvala, hvori åsynen af ryttaren försatt honom, hade äfven väckt dennes uppmärksamhet, och huru hastigt än den förre sökte betäckning i skogen, så hade det icke lyckats honom. Tvärtom var det just hans snabba försvinnande, som väckte Broddes misstankar och kom honom att ögonblickligen fatta sitt beslut.

Han hade med ledning af bårdskårarens berättelse hela dagen ströfvat omkring i trakten och spanat efter herr Sten, utan att kunna vinna den minsta skynt af bekräftelse på hvad den af honom i hög grad misstänkte mästern Lucas haft att förtälja. Väl hade färjkarlen vid Flottsund fört samma tal, att riddaren färdats öfver der och förts vidare inåt land, men till hvilken gård han än kom, så hade ingen der hvarken sett eller hört talas om den ifrågavarande riddaren. Brodde fann slutligen allt vidare sökande här ändamålslost och beslöt att vända om, fullt öfvertygad om, att antingen den sårade riddaren blifvit förd sjöledes längre bort, eller ock att bårdskåraren med flit fört både herr Nils och honom sjelf bakom ljuset.

Upptagen af dessa tankar, väcktes han plötsligt af den uppflygande korpen, och hans skarpa öga såg den mörka skepnaden på andra sidan den öppna rymden. Han högg ögonblickligen sporrarna i sin häst och sträckte i vildaste fart öfver fältet. När han kom in i småskogen, hejdades han något af dess tätvuxna grenar, men hann dock så till vida i rättan tid fram, att han såg mordger-

ningen, såg det mörka stålet glimma i aftonrodnaden och den anfallne störta ned mot tufvan.

Då grep han hastigt sin yxa ur bältet och slungade den med kraftig arm efter mördaren. Ögonblicket derefter var han själf framme.

Mördaren vände sig hastigt om, men hans ansigte var genom den uppstänkta smutsen alldeles oigenkänligt, och han gaf icke sin fiende tid hvarken till spörsmål eller anfall, utan flydde med en förvånande hastighet in i skogen.

Brodde insåg genast omöjligheten att här förfölja honom, om han ville rädda den stackars fotvandranden, hvilken hade glidit ned från den mjuka och slippriga tufvan och nu färgade träskets vatten med sitt blod. Han steg därför af sin häst och gick fram till den olycklige, som han varligt lyftade upp ur vattnet och bar bort till fast mark.

Med varsamhet vecklade han upp den vida reskappan för att undersöka såret, men när han slog tillbaka den af vatten indränkta hatten, hvars vida brätten hade slagit sig omkring den andlige herrens hufvud och undandolt hans ansigte, lät han plötsligt hufvudet sjunka och slog tillsammans sina händer, under det att en skymt af glädje spelade genom hans i vrede och sorg skiftande anletsdrag.

Han igenkände tydligt den modige Erik Olofsson, som en gång räddat honom själf ur den förfärliga fångenskap, hvarifrån han utan denne mans beslutsamhet aldrig kommit med lifvet. Hela denna tafla af ångest och själsqual, som plötsligt förbyttes till ljus och frihet, stod framför honom i sin fulla styrka och ursprunglighet, och hans hjerta genombäfvades midt i harmen, att den usle mördaren skulle undgå honom, af tacksamhet till Guds moder och helgonen, som styrt hans väg till hans ädle räddares sida.

Med fördubblad ifver egnade han sig nu åt

vården af denne. Så godt sig göra lät, sökte han förbinda det gapande såret och hämma blodflödet, hvarpå han sagta lyfte den ännu till utseendet liflöse på sina armar och bar honom ned emot stranden, der han hoppades snart finna Flottsunds färgstad, som han visste icke vara långt borta. Sin häst förde han efter sig, hållande betselremmen mellan tänderna.

Utmattad af kroppslig trötthet och svaghet, ett rof för den förfärligaste oro och själsångest, satt Ingeborg vid Sten Stures sida i stugan i Wårdsätraskogen. Hon märkte icke, huru kroppens styrka liksom flöt bort droppe för droppe, under det att själen i sin styrkas öfverdrift kämpade en förtviflans strid att qvarhålla det försvinnande hoppet.

Den fromme kanikens bekymmerfulla utseende, då han granskande och pröfvande stod vid hennes älsklings sida, den blick, hvarmed han skildes från honom och henne, en blick hvari tröstlös smärta tycktes ligga sluten under bemödandet att ingifva förtroende och mod, — det var en änterbila, som med skarp tand bet af det sista ankartåget på hennes förhoppningars farkost.

Hennes tankar förlorade sitt fäste och dreifo redlöst omkring på stormigt haf. Natt och mörker omgäfvade henne, det brusade för hennes öron, en iskyla genomlopp hennes kropp och hon försjönk i ett drömligt tillstånd, en dvala, hvarunder själen så småningom vecklade ut sina vingar och lät henne tänka och tala, se och handla, men liksom allt försiggätt i drömmen.

Hon satt och höll riddarens hand i sin, och hennes halft tillslutna öga hvilade på hans hufvud.

Han hviskade hennes namn, och liksom om ljudet af hans röst hunnit hennes själ, spred sig ett nästan omärkligt leende öfver hennes läppar.

Hvarifrån kommer denna själens underbara förmåga att i stunder af det högsta lidande, af en

till döds qväljande ångest, frambesvärja plågans motsats, se bilden af himmelskt ljus, förnimma toner af aldrig förnummen skönhet? Är det blott vanmäktiga drömmars gyckelspel, eller är det ett matt återsken af den engel, som kom med kalken i Getsemane?

I drömmerskans själ spred sig öfver de mörka vattnen ett skimmer, som om det bräckt till dag i natten, och hon såg vid randen af en blomstergrön äng sin egen riddare stå i fulla glansen af ungdomlig friskhet, vinkande henne till sig med leende läppar och hviskande hennes namn.

„Här skall vårt bröllop stå!“ — tyckte hon sig höra honom säga, och sommarvinden for fram öfver blommorna, och hafvet kastade långa, längtande armar mot strand, allt log emot henne, allt var frid och ljuflighet.

Alla de gånger, som deras öden fört dem tillsammans, alla de ord som de vexlat med hvarandra, det jungfruliga hjertats sorg att hafva stött ifrån sig sin lycka och vissheten att nu hafva återfunnit henne, — allt flöt tillsammans i en känsla af ousäglig lycksalighet. Men den sträng, hvars dallring åstadkom hela denna skimrande tanke-skapelse, var en enda, enkel, lättfunnen, och låg nu så fullkomligt skönjbar och ljöd så fulltonig, ehuru långa mellanrummen voro mellan de grepp, som försatt den i rörelse. Pantleken på Nyköpingsbröllopet, jungfru Solfager, smycket med blommans bild, som för henne blifvit en sådan dyrbarhet efter sammanträffandet med riddaren i Westerås, och de ord, som han der fälde om detsamma, att hon skrinlagt det och endast i hjertats högtidsstunder framtog och betraktade det, såsom man betraktar en undergörande helgonbild, — se der de ödets vingslag, som nu, samlade i ett, fläktade omkring henne denna trollverld af öfverståndna lidandens lön.

„Nu skall jungfru Solfagers smycke blifva min hjälmprydnad!“ — hörde hon riddaren säga, och hon för med handen uppåt halsen, liksom ville hon fatta kedjan, på hvilken guldprydnaden med den lilla blomman var fästad.

Men handen fann ej hvad den sökte och föll maktlös ned vid sidan, stannande på den lilla perlsömmade väska, som hängde ned under smäsvenetröjan, och hvori hon burit och ännu bar den guldkedja, hvilken hon fann i det underjordiska fångelset på Stockholms slott. Hon hade under de föregående dagarnes oro och den öfverväldigande sorg, som upptäckten af riddarens verkliga kärlek, väckt hos henne, så godt som glömt bort det dyrbara smycket, och det hade sålunda kommit att ligga qvar i sitt första förvaringsrum.

Nu vidrörde handen denna kedja, och i det tillstånd, hvori Ingeborg i detta ögonblick befann sig, grumlades åskådningen, och minnet förslog blott att sätta denna kedja i den andras ställe.

Så lyftades åter den darrande handen och hängde Nils Stures lyckokedja omkring Sten Stures hals.

„Så vill jag gifva dig pantlösarens lön!“ — hviskade hon och tryckte en kyss på riddarens bleknade läppar.

Det kändes dervid inom henne, som om hon stått framför Edens lustgård och som om engelen fält sitt flammande svärd och lemnat ingången fri. Jord och himmel flöto tillsammans, och hon flög så lätt och fri på starka vingar vid sin älsklings sida genom oskådade rymder af lycksalighet fram emot den högsta kärlekens thron.

— Död! — ljud i detta ögonblick en djup, dof, klanglös stämma, och en grof hand fattade Ingeborgs och ryckte henne upp från riddarens sida och fram på golvet.

Det var Sigge, som störtade in med det blod-drypande svärdet i handen och ögonen vildt rul-

lande, ett rof för den vrede, som åsynen af Brodde uppväckt hos honom, och den ovisshet, hvori han sväfvade rörande kaniken, om dennes mun var tystad för alltid, eller om i sinom tid hans tunga skulle tala och anklaga.

Utanför dörren till stugan hade han funnit båtkarlen, som troget der stått på vakt, men utan att yttra ett ord till denne, knappast vårdande sig om att taga reda på, huruvida han befann sig der eller icke, hade han ryckt upp dörren och kastat sig öfver den arma flickan.

Ingeborg tycktes vara känslolös för den fara, som hotade. Väl svartnade den blå himmelen, väl sjönk den leende ön med sina blommor i hafvets djup och vågorna började gå höga igen, men ännu hade icke det förkrossande ordet: död, hunnit hennes öra. Hon stod der så blek som en lilja om kind, men ännu log hennes mun, som om hon velat säga: hvad behöfver jag väl jorden och himmelen med alla dess skönheter, när jag är viss om min kärlek?

— Du skall dö, eländiga! — röt då den grofva stämman, och mördaren skakade henne, som om han på detta sätt velat tvinga lifvet att skilja sig från den späda kroppen och flykta bort.

— Hahaha! Du listiga qvinna — fortsatte han, finnande sin lust i sin afgrundslek med den värnlösa, liksom tigern leker med det rof, som blöder mellan hans klor — du skulle öfverlista mig, du hala orm, men jag skall krossa ditt hufvud under min häl. . . . Se upp, flicka, jag är den erkebiskopens sven, som svurit Nils Stures död . . . ! Nu skall jag skicka dig förut, så får han någon att sällskapa med!

Han svängde det korta svärdet, och ett par droppar blod stänkte dervid öfver Ingeborgs dödsbleka anlete.

— Så ja, det är godt — ropade han dervid, det är blott ett par droppar ur dödens välkomst-

bägare... Nu skall du dricka den i botten! Och han höjde svärdet.

Men ur sin värld vaknade Ingeborg, dock icke mer, än att hon såg mördaren och det lyftade svärdet och hörde den förfärliga stämman, som talade.

Med ett hemskt, hjertslitande skrik föll hon till hans fötter och sjönk tillsammans, som en liflös massa. Detta hejdade mördaren, och han lutade sig ned och lade handen på sitt offers hjerta.

Ack, detta slog ännu, men själen sjönk tillbaka till den drömverld, der hon nyss förut solat sig i paradisisk ro. Ack, der var nu all fröjd försvunnen, och de nattliga vattnen suckade endast Sten Stures namn och sjöngo sin grafsång öfver hennes kärlek.

II.

Ormkungens utsäde.

Jungfru Solfager speglar sitt anlete i sjön och hon suckar af en orofull aning vid åsynen af sin skönhet. Men kungen tröstar henne och skrifer ett kors i hennes högra hand till järtecken på sin kärlek och hennes tro. Så gånger sig stolts jungfrun på konungens gård och kammar och krusar sitt fagergula hår.

Då kommer ormekungen och frestar henne. „Hafver du guldkrona att sätta deruppå?“ — frågar han, men den frestelsen förmådde intet. Han gaf henne då en dvaledlyck in; stolts jungfrun bleknar och blånar under båda sin kind, och så sattes hon i svartan jord. Men ormekungen visste, hvar hon låg, grof henne upp och förde henne hem till sitt land samt gaf henne nya dvaledlycker sju, så att hon stod upp en jungfru både fager och god.

I hennes hemland blef sorg, och kungen, hennes man, klädde sig i pilgrimsdräkt och red till ormkungens by. Här träffar han Solfager, men hon bar handske på hand, när hon i ormkungens slott kredensade vinet. Då slog den förklädde kungen sina handskar i bord och talte ett dristeligt ord och ville att Solfager skulle skifta vinet med bar hand.

Och ormekung han slog sina handskar i bord;
„Det var nu ett dristeligt pelegrims ord!“ —

„Och var det ett dristeligt pelegrims ord,
Det var dristigare grafva jungfru Solfager ur jord!“

Solfager blottar då sin hand, och så löses trolldomen. Den till pilgrim förklädde konungen lyfter henne på sin häst och förer henne hem till sitt land igen.

Sådant är hufvudinnehållet af de olika visorna om jungfru Solfager, och för Ingeborg blef visan sjungen på ett sätt, som hon aldrig anade, när hon skämtande utfäste henne som vilkor för Sten Sture att få bära hennes färger och blifva hennes riddare. Han var det redan i hennes hjerta, och det var äfven hennes färger han bar i striden, fast han valde dem, som tillhörde henne såsom jungfru Solfager.

Likt trollkungen hade Sigge gräft henne upp ur svartan jord, i det hon genom honom kom till visshet om sin kärleks tillvaro, men likt ormkungen gaf han henne ock den dvalendryck, som släckte hennes medvetande både af sin kärlek och sin smärta.

När hon föll ned vid hans fötter och han förde handen till hennes hjerta, måttade han ett kraftigt stygn för att med ens göra slut på detta farliga vittne till hans ränkespånad. Men båtkarlen, som mindre än Sigge var förvillad af stundens yrsel och ständigt höll tanken fästad på svennen, hvilken sport efter herr Sten, tog ett steg fram och fattade Sigges hand.

— Hit kommer den fiendtlige svennen, så visst som att han var vid Flottsund i dag! — sade han.

Sigge tycktes till en början icke höra varningen, men då den upprepades, reste han sig upp och for med handen öfver sitt skägg.

— Jag menar djefvulen rider den svennen! —
röt han slutligen till.

Men hur det var, så lugnade han sig småningom så pass mycket, att han kunde öfvertänka sin ställning och öfverväga, huruvida större fara var förenad med den förklädda tärnans död, än med hennes undanskaffande på något annat sätt. Och ur denna betraktelse framgick snart en öfvertygelse, som väl i ett afseende blef Ingeborgs räddning, nämligen så till vida att hennes död uppsköts. Men hvart skulle hon väl föras, der hon kunde förblifva med full trygghet för honom? Hans tankar irrade omkring, men de funno snart nog hvad de sökte.

— Den gången såg du längre än Sigge — sade han — och du skall ännu i denna natt föra henne till Salesta, till herr David Bengtsson.

Båtkarlen nickade bifallande, och Sigge tillade:

— Säg honom från mig, att han förvarar sin fånge väl, ty det kan hända, att mera än han tror dermed kan vinnas så väl för honom, som för hans broder, erkebiskopen!

— Och båtkarlen lyftade upp den arma flickan från golfvet och bar henne ut och bort från stugan.

Sigge blef ensam med den sårade riddaren och sina tankar. Sedan han väl en gång kommit till besinning, flöto dessa i en jemnare fåra och hans blick skärptes, ju mera han såg omkring sig öfver de föremål, som han lyckligt hunnit förbi och som han ytterligare måste förbi för att hinna sitt mål. Detta hade han satt högt nog; — han ville förvärfva sig gård och grund och dertill frälse- och sköldebref af rikets föreståndare, erkebiskop Jöns Bengtsson.

Det jemlikhetssträfvande, som utmärker våra dagar, har sin egen historia. Det gafs en tid, då detta icke gaf sig tillkänna, emedan det i verkligheten fans jemlikhet. Det var i vårt samhälls-

skicks begynnelse, då hvar och en var en man för sig och personlig kraft och duglighet var den ende mätaren af mannens värde. Sedan kommo andra tider med andra seder, då ur den allmänna jemlikheten höjde sig en klass af rika och mäktiga släkter, hvilka väl till en början betraktades såsom praktblommor sprungna upp ur samma stam som alla andra, och därför firades af dessa i saga och sång, men slutligen förlorade fäste och summo omkring på ytan, tills de intogo en ställning högt öfver och gent emot massan af folket. Det inre, osynliga sambandet var afskuret, och det blef ett svalg mellan den mäktige och den ringe, den rike och den fattige, herremannen och bonden.

Men i samma stund föddes begäret hos den ringe att nå upp till och blifva lika med den mäktige. Jemlikhetssträfvandet är därför icke något som tillhör våra dagar ensamt, utan har funnits i alla tider och är en frukt af det i hvarje menniskobrust lefvande begäret att arbeta sig upp till något bättre. För detta liksom öfver hufvud för hvarje menskligt sträfvande bjuda sig de tvenne vägar, hvilka legat i menniskomedvetandet sedan uräldsta tider, nämligen en ond och en god, den förra vinkande genom leende marker till ett lätt vunnet mål, den senare afskräckande och visande målet i ett aflägsset fjärran.

De fleste välja den förra, och helt naturligt, emedan så få förstå att skilja skenet från verkligheten. Man tror att jemlikheten är vunnen derigenom att man i det yttre, i kläder och lefnads-sätt, utvecklar samma rikedom som den rike, och sätter sålunda jemlikheten i något yttre och skenbart, ehuru hon i sjelfva verket är något inre och rör väsendet. Det är anden, som skall sträfva att intaga en plats bland de främste, men icke kroppen.

Detta sträfvande efter likhet med de höga och förnämligare inom samhället har, såsom vi nämnde,

funnits i alla tider, men uppenbarat sig olika efter hvarje tids olika art och lynne, men hufvudsakligen framträdte i dagen i tider af högt drifven enskild frihet. Under dessa tider af strid, då ganska ofta män af låg börd och tvetydig ära sattes såsom fogdar på slotten och utförde konungens bud bland folket, kunde lystnaden att vinna samma ära lätt uppstå hos hvarje sven, han måtte stå vid sin herres sida om skeppsbord eller rida bakom hans rygg mellan slotten. Och få voro de, som här kunde motstå frestelserna af lyckans smil, då hon visade dem den leende vägen att hastigt svinga sig upp. Man glömde medlen för målet, i synnerhet om man stod i en herres tjänst, som städse i alla sina handlingar visat sig känslolös för den sanna ärans bud.

Sådana herrar voro dessa tiders Oxenstjerner, och en sådan sven var Sigge. Kraftfull, djerf, förslagen, skarpsinnig, tapper, brann han af begär att blifva sin herres jemlike, och med erkebiskopens handskrifna löfte i sin hand, ryggade han icke tillbaka för någon gerning. Sköldebrevet, som han ville vinna, var den duk, som skulle svepa i glömska alla de för dess vinnande begagnade medel. Nils Stures lif var bland dessa det som intog första rummet. Medvetandet att hafva haft det likasom i sina händer och den plötsliga upplysningen att hafva varit följd i spåren och röjd i sitt innersta uppsåt, — detta bragte honom för en stund ur sin fattning och framkallade hans beslut att undanröjda sina vittnen.

Detta hade nu, som han trodde, lyckats med dem båda, och på ett sätt, som i hvarje fall skulle låta honom själf gå fri. En enda skugga qvarstod på taflan, det var uppenbarelsen af Brodde, Nils Stures redlige sven, som dessutom hade en enskild sak att hämnas allt sedan hans förrädiska fängslande på Stäkets slott. Att denne, som tydligen var utsänd att spana efter den sårade riddaren,

icke skulle stanna vid hvad han hittills uträttat, utan snarare sporras till förnyade ansträngningar, det var alldeles klart, och det blef nu det närmaste föremålet för hans öfverläggning att söka undanskaffa riddaren till ett säkert gömställe, på samma gång som han begagnade sig af honom till lockbete så väl för Brodde, som för Nils.

Hvad han i sjelfva verket hade för afsigt med Sten Sture, var måhända ännu för honom sjelf dunkelt. I samma ögonblick, som han stod med lyftad yxa öfver riddarens hufvud, rann den tanken upp hos honom, att han kunde hafva mera gagn af att rädda den gången, än af att mörda. Blott och bart såsom erkebiskopens fånge var Sten Sture en tillökning i makt för denne, som borde tillförsäkra öfverbringaren af honom om stadfästelse på utlofvad ynnest. Detta var också ännu hans syfte, men för att öfverlemnandet skulle ega något värde, borde riddaren naturligtvis vara lifvande och icke döende. Derför måste han till hvad pris som helst hålla honom dold, tills han blifvit återstæld från sina sår, eller tills något annat, som nu ej kunde förutses, inträffat, hvilket möjligen kunde medföra en förändring i hans beslut.

Ingen tid var emellertid att förlora. Förföljaren kunde inträffa hvilken stund som helst. Sigge ansträngde sig för att utfinna en säker tillflyktsort, och han fann snart hvad han sökte. Söder om Oknön i Bond-Arnö låg en mindre ö, alldeles skogbeväxt, sällan eller aldrig besökt af en främling. Der bodde i en jordhydda hans gamla moder, och i denna undangömda vrå ville han dölja sitt byte. Ingen skulle tänka på att der uppsöka Sten Sture, medan han kunde vara förvissad om att finna säker vård för honom, under det att han sjelf drog omkring att träffa sin herre och akta på sina planers mognad.

Så fort denna tanke stod klar för honom, skyndade han att lyfta riddaren från bädden, och med

ansträngande af hela sin icke vanliga styrka lyckades det honom att bära den sårade ned i båten, der han ombäddade honom det bästa han kunde. Så lade han ut från land och styrde färden ut åt Ekoln. Han rodde med kraft och hvilade icke under hela natten, hållande utefter vestra landet. När morgonen kom, lade han i land på något undangömdt ställe och gick upp att skaffa mat, och när det åter blef mörkt om qvällen fortsatte han färden. Denna gick genom Gåran fram till Biskops-Arnö. Detta erkebiskopens slott, som låg en half mil nordost om Ekolsund, var för honom väl känt så väl hvad läge, som slottsfolk beträffade, och det var därför en lätt sak att der erhålla ett pålitligt bud till herr David Bengtssons gård Ekolsund. Sigge var försigtig så väl af natur, som af beräkning, och var ingalunda hogad att i förtid uppenbara hemligheten med sin färd. På Arnö var dessutom hans anseende så stadgadt, att ingen satte i fråga, det han förehade något, som icke hvar och en af erkebiskopens folk kunde understödja.

Det lyckades därför öfver förväntan väl att få en pålitlig sven från Ekolsund med tvenne hästar, hvilka i skymningen fördes till Sigges båt. Här hopfogades i största hast en hästbår, hvarpå rid-daren lades, och så bar det af genom bygder, som voro erkebiskopen troget tillgifna, förbi Enköping till den erkebiskopliga gården Husby i Svingarns socken. Det var Sigges afsigt att fortsätta landvägen ännu längre, men den sårades tillstånd tvang honom att åter draga sjöledes, och det lyckades honom att här få en båt, hvarmed han på tredje dagen, sedan han lemnat Wårdsätra, anlände med sin fånge till sin moders ö söder om Oknön.

För herr Sten var det en stor lycka att komma till denna gamla qvinna, hvilken innehade en äfven för denna tid ovanlig örtekunskap. Hans tillstånd var ytterst betänkligt och skulle helt visst, om icke den fromme kaniken kommit emellan med

sina kraftiga läkemedel, redan i Wårdsätraskogen slutat med döden. Men det lilla, som der bygdes upp, nedrefs helt och hållet genom färden öfver sjön och på hästbåren, och så måste den gamla qvinnan så godt som börja till nyes.

Med skarp blick och konsterna händer grep hon sig utan dröjsmål an, skakade bekymmersamt på hufvudet, men satte genast på elden en kittel, hvari hon kokade en välgörande soppa, under det hon ur sina gömmor framtog ett nytt plåster.

— Hvad menar du, mor? — sporde Sigge följande morgon.

Men den gamla besvarade icke frågan. Likväl var hennes utseende mindre bekymradt än qvällen förut. Så gick den dagen och följande natt. Morgonen förnyade Sigge sin fråga.

— Riddarens vederfående är viktigare än du förstår, moder — sade han. — Och jag vill draga ut att skaffa mig tidender om min herre . . . Tror du, att han skall se dagen åter?

Gumman betänkte sig länge, innan hon svarade.

— Illa skött, illa skött! — sade hon slutligen och såg så skarpt och meningsfullt på den slumrande herren, hvarpå hon gick fram till hans bädd, lyssnade till hans andedrägt och lade en af förbindningarne till rätta.

Den mörke sonen stod och väntade på svaret, och äfven hans öga hvilade derunder på Stens bleka anlete. Dervid såg han en ädelsten framblixtra under den sofvandes haka, och han tog ett steg fram för att efterse, hvad det mände vara. Men modren märkte hans rörelse och höll honom tillbaka.

— Stilla, son! — sade hon barskt. — Vill du riddarens vederfående, så må du tyda mina ord.

Det var guldhalsbandet, som Sigge icke förr än nu blifvit varse. Om natten, när han bar riddaren till sjön, hade detta halkat ned under den

uppknäpta littröjan, och sedan hade under färden intet skäl förefunnits att afkläda den sårade, hvarvid upptäckten kunnat ske. Som Sigge emellertid stod fast vid sitt beslut om sin fånges vederfående och icke egde någon kunskap om betydelsen af den klenod, som här mötte hans blick, blef det honom icke svårt att finna, det vinsten af riddarens räddning skulle blifva större, när intet af hans dyrbarheter blifvit honom frånrofvadt, i det att trovärdigheten af hans eget uppträdande derigenom skulle vinna ökad styrka. Dessutom var smycket i godt förvar, der det nu fans, och kunde alltid, i händelse af förändrade planer i sinom tid blifva hans tillhörighet. Han fogade sig därför efter moderns vilja och upprepade sitt spörsmål.

— Det tror jag — yttrade då den gamla — att, hvar så intet oförutsedt tillstöter, så skall min örtsoppa ega makt öfver det onda.

— Så kan jag tryggt draga härifrån?

Gumman nickade bifallande och sporde, huru länge sonen ämnade blifva borta, men det visste han icke att säga. Det kunde dröja länge, han kunde ock snart vara tillbaka.

Så drog han sina färde. Hans första mål var Stockholm, der han hoppades träffa erkebiskopen. Men han hade icke kommit längre än till Alma-restäk, så träffade han båtkarlen från Flottsund, hvilken förtäljde för honom om erkebiskopens flykt och om konung Carls återkallande till riket.

Sigge stod slagen af häpnad, och hans villrådighet om hvad som nu vore att företaga, ökades, när han fick höra, huru Salesta borg fallit i Nils Stures händer och med detsamma herr David Bengtsson och den förklädda jungfrun, som visste hans hemlighet. Men ännu mer hade båtkarlen att förtälja, som gjorde hans hufvud tungt. Känken, herr Erik Olofsson, var icke död, utan hade blifvit räddad af en bland Nils Stures svenner, som äfven funnit Sigges stuga i Wårdsätraskogen.

— Hvar finnes svennen nu? — blef Sigges första fråga, sedan karlen slutat sin berättelse.

— Han drager omkring i bygden och spørjer efter herr Sten! — genmälte svennen.

— De spørjsmålen må han hållas med. Jag menar, att han snart skall tröttna . . . ! Men jungfrun . . . ?

Han uttalade icke meningen, utan strök sig öfver sitt skägg och förblef i en tankfull ställning.

— Jungfrun hon sitter i Westerås hos herr Nils — ifylde båtkarlen och berättade om igen, huru hon jagats af riddarens svenner, tills hon slutligen förts till honom mera död än lefvande. — De säga — tillade han — att det var ett sjörå, som kom upp ur ån, men jag mände väl bäst veta, huru det är . . .

Han kunde hafva fortfarit en god stund ännu med sin berättelse, utan att Sigge afbrutit honom. Denne hade genom underrättelsen om de under den sista tiden timade händelserna fått ett streck draget öfver sina beräkningar, som hotade att alldeles blifva förstörda. Han var dock så säker på sin sak, han hade dock liksom hållit sitt öde i handen, och det var så fast och oförstörbart som den hårdaste flinta. Men nu rann det honom likväl ur handen, som om stenen med ens malits sönder till finaste sand.

Ett sprang genast fram för honom i öfvervåldigande klarhet: det var nödvändigheten att åter göra sig till ensam herre öfver sin egen hemlighet, och dertill fordrades i första rummet att släcka jungfruns lif. Till Westerås måste han således först ställa kosan. För ögonblicket uppsväljde ock denna tanke alla andra, så att han lemnade båtkarlen utan att ställa till honom några vidare spørjsmål eller meddela honom några befallningar hvarken med afseende på kaniken eller Brodde.

I Westerås hade han för det mesta sitt tillhåll i Svartbrödraklostret, der han hade en frände

bland bröderna, som mer än en gång varit honom till hjälp och senast, då han var David Bengtsson behjelpig att fånga herr Nils sistlidne Jul, då denne drack julöl i Svärdsjö prestgård.

Fåfånga voro dock alla hans bemödanden att komma i någon närmare beröring med slottsfolket, än mindre med stolts jungfrun. Han hörde väl berättas om henne, att hon var en bergtagen mö, som herr Nils räddat från trollen, men som ännu var bunden med runor, så att hon hvarken talade eller log; men komma till henne, det var och blef honom förmenadt. Slottets portar voro ständigt bevakade, och han kände för väl pålitligheten hos Nils Stures svenner för att ens våga ett försök att bedraga dem. Herr Nils var sjelf borta för Örebro, men icke förty, så var slottet stängdt och bevakadt, som om han varit närvarande.

Så gingo dagar, och så gingo veckor. Nils Sture kom och hade herr Erik Nilsson med sig som fånge, och han drog åter bort med hustru och barn, till Stockholm, sades det, till kungen, som nu anländt och ville belöna den trogne rid-daren, och allt så satt Sigge hos sin frände i klostercellen och sinnade på, huru han skulle vända sin stäf för att rätt komma till hamns.

Härunder hade han god tid att repa upp sin gamla väf, så mycket som behöfdes, och knyta ihop och börja på nytt. Han höll fast vid det hopp, att erkebiskopen skulle en gång återkomma, och han ville till dess hafva sin väf färdig, så att hans bragd skulle spörjas vida omkring och erkebiskopen ej kunna förneka honom den utlofvade lönen. En dag berättades det i klostret, att erkebiskopen varit på väg till Danmark, men återvändt och nu befunne sig på Borgholms slott. Under rättelsen gjorde till en början föga verkan på Sigge, men under de följande dagarne återkom tanken gång på gång, och till slut uppdök hos honom det beslut, att han sjelf borde begifva sig till Borg-

holm och der lägga sin plan för erkebiskopens ögon. Mycket bidrog till fattandet af detta beslut, hvad som kort efter herr Nils Stures återkomst från Stockholm timade på slottet.

En vacker dag infann sig Olof Råd med väpnade svenner, och Sigge var på sin post för att speja efter tillfälle att komma in på slottet. Den gamle svennen kom frampå förmiddagen, men ännu, när den korta dagen var slut och ljusen började tändas i slottsrummen, var han kvar derinne. Då öppnades plötsligt portarne, och ett fackeltåg drog ut öfver slottsbron. Först kommo tvenne svenner, så kom herr Nils sjelf och Olof Råd; men mellan dem red på en svart häst en luftig skepnad, som snarare tycktes vara en ande, än en menniska.

Vid facklornas sken såg Sigge och kände fullkomligt igen det fina, dödsbleka ansigtet. Det var jungfrun, som han ville gräfva i svartan jord, jungfrun som hvarken talade eller log. Han grep ofrivilligt efter den korta yxan, som han ständigt bar hängande vid gördeln äfven under munkkåpan, men så mycket hade han nu hunnit återvinna sin kallblodighet, att han fann omöjligheten af att här utföra sin dödsdom, om han icke sjelf med detsamma ville uppgifva alla sina planer på storhet och ära.

Och tåget red helt sagta öfver bron och utför gatan ned till stranden. Här låg ett fartyg, inom hvars bord Olof Råd och jungfrun med en del af svennerne försvunno. Fartyget lade genast ut och hissade segel, men hvart kosan styrdes, det visste ingen.

Denna syn var afgörande för Sigge. Han fann lätt nog, att så länge den farliga jungfrun hvarken talade eller log, så kunde han vara lugn för henne. Han hade bragt henne till tystnad utan att en droppe blod flutit, hon var död utan att vara död. Han kunde knappast bättre begära, och

han gladde sig i sitt hjerta åt den förtrollade mön. Lugn i detta afseende kunde han således egna sig åt sina tankar rörande erkebiskopen, och redan följande dagen lemnade äfven han Westerås.

Några dagar derefter inträdde han i stugan hos sin moder.

Hennes trogna vård hade gjort underverk. Riddaren satt klädd på sängen. Vål var han blek och matt, men han log helt vänligt och räckte handen mot Sigge, när han hörde den gamla qvinnan helsa honom för sin son.

— Jag står i skuld hos dig och din moder för mitt lif — sade han — och jag vet knapt, huru jag skall kunna löna eder för hvad I haft ospardt för mig!

Sigge sökte besvara riddarens leende, men det lyckades så föga, att solen i dennes blick liksom gick i moln. Han frammumlade något om hvad som var hvarje redlig mans pligt mot en tapper riddare och att han gladde sig att finna sin moders örter hafva haft så god verkan.

Herr Sten var naturligtvis angelägen att få någon kännedom om hvad som tilldragit sig i verlden under den långa tid, som han legat fjättrad på sjukbädden, gömd och glömd, såsom han trodde, för och af alla. Den lilla holmen, der han befann sig, besöktes nästan aldrig af en främling, och allra minst inträffade något sådant denna sena årstid. Derför var han alldeles okunnig om alla de viktiga händelser, som timat, sedan han segnat ned af hästen i striden vid Upsala. Och i samma mon, som hans krafter återkommo, desto mer pinades han af den okunnighet, i hvilken han lefde.

Nu fick han dock sitt lystmäte i detta afseende, och för Sigge faas intet skäl att icke härutinnan gå riddarens önskan till mötes. Dock gaf han under berättelsens gång en egen färg åt allt hvad som rörde Nils Sture, så att det väckte herr

Stens uppmärksamhet, och det i så hög grad, att han till slut yttrade sin förundran deröfver.

Sigge låtsade icke märka det, utan fortsatte, men knapt berörde han åter herr Nils, så blef hans ton sådan, som om han halft om halft hållit honom för en förrädare.

— Du är icke herr Nils' vän, kan jag märka? — sade då Sten och såg vänligt forskande i berättarens ansigte.

— Hm! Jag är mera eder vän, än jag är herr Nils Stures! — genmälte Sigge.

— Min vän mände du väl vara, käre sven, eftersom du gjort mig så god en tjänst — inföll Sten — men huru skall jag väl förstå ditt tal om herr Nils, då du synes vilja neka honom, hvad du gifver mig

— Just därför, att jag är eder, stolts riddare, tillgifven med lif och själ!

— Så skall du ock vinna herr Nils kär, Sigge, det lofvar jag vid mina trenne sjöblad. Du må veta det, käre, att herr Nils sätter jag högst bland riddare i hela Sveriges rike, och ingen kan vara min vän, som icke tillika är hans!

— Hm! — log den mörke svennen — den vän, som låter sin vän vara borta i veckor och månader, utan att han söker honom upp, den vännen synes mig vara föga värd. Herr Nils såg eder dock falla i hans strid, falla utan att han sände en enda sven till eder hjälp, och der I haden fallit, der lät han eder blifva liggande! Hm, jag vill icke rosa egen gerning, men det är för visso sant, hvad jag nu säger, att I haden aldrig mer skådat dagens ljus, hvar så icke jag varit i närheten och lyckats föra eder in i skogen undan edra förföljare!

Sten skakade leende på hufvudet, som om han velat visa, huru orubblig han var i sin tro på sin vän, ehuru han icke ville med en tillrättavisning såra sin oegennyttiga räddare. Denne fortsatte:

— Nu sitter herr Nils en riddare så stolt på Westerås slott, och konungen vet icke, huru han skall visa honom ära nog . . . ! Nej, herr Sten, eder vän är han icke! Eller veten I så icke, huru afunden kan skilja vänner åt, och ären I då blind för eder egen storhet och den tillgifvenhet I hafven vunnit bland allmogen? Då känner jag bättre till människornas ondska, än som I gören, stolts riddare, så ringa sven, jag än är!

Sten vinkade med handen, att han skulle tystna, men leendet på hans läpp var borta och kinden var blekare än förut.

Den sluge svennen efterkom också riddarens vilja och yttrade intet mera i detta ämne den dagen, men dagen derpå väckte Sten sjelf talet om herr Nils, och huru det var, så såg det ut, som om han nu lemnat ett villigare öra, än dagen förut, till ränksmidarens ord. Han log väl, men det var icke mera visshetens leende, utan tviflets.

Slutligen, när dagen var inne, då Sigge skulle lemna ön, sade Sten til honom:

— Hvart du drager hän, vet jag icke, sven, men stor vore den tjänst, du gjorde mig, om du ville föra mitt bud till herr Nils

Han gjorde ett uppehåll, som om han väntat en invändning af Sigge, men denne yttrade intet, utan blott log till hans tal, såsom man gör, då man hör en fåvitsk begäran, som man väl för den bedjandes skuld är färdig att villfara, men om hvars fåfänglighet man är öfvertygad. Herr Sten log ock, men nu var hans leende hjertligt och fullt af visshet, och han tillade:

— Du skall se, att riddaren vill genast draga hit till mig!

— Godt, jag vill föra edert bud till honom!

Sten nickade vänligt dertill och klappade honom på axeln samt bad honom ytterligare bedja herr Nils att skicka till honom hans svenner. Ty snart, menade han, skulle han väl dock kunna

flyttas från denna ö till någon af sina egna gårdar. Och allt åtog sig Sigge på det villigaste att ombestyras, och hans moder var äfven af den tanke, att riddaren om en vecka eller par skulle kunna våga färden från hennes ö.

Så skildes Sigge från herr Sten den gången. Sten gick fram till stugudörren och såg den lilla båten aflägsna sig, och han var så glad i hoppet att snart få återse alla dem, som voro honom dyrbara.

Men hans hopp svek honom. Dagar och veckor gingo, och ingen Nils Sture hördes af; icke heller någon af hans eget folk. Den gamla qvinnan sökte trösta honom, så godt hon kunde, men någon tröst ville icke hitta vägen till riddarens hjerta, der ovissheten vaggades fram och åter mellan hundrade spørsmål, på hvilka hvarken svennen eller hans moder kunnat lemna svar. Till dessa spørsmål hörde halsbandet.

Han tyckte sig i en dunkel, oredig dröm hafva sett en engel stå lutad öfver sig med halsbandet i sin hand, och engeln bar hans Ingeborgs drag. „Det är inseglet på din och min lycka!“ — hade den himmelska flickan sagt, och så hade hon försvunnit.

Långa timmar kunde han sitta med smycket i sin hand och betrakta de väl arbetade cherubshufvudena och fördjupa sig i glansen af de skimrande ädelstenarne. Ack tvenne ädelstenar visste han väl, som strålade klarare och skönare, än dessa. Det var blicken i hans Ingeborgs ögon, och endast därför, att stenarne liksom hviskade till honom om henne, endast därför var smycket honom kärt och blef honom med hvarje dag kärare.

Men Sigge klöf med en Lybeckerbåt, som skulle anlöpa Kalmar, Östersjöns böljor och kom efter en stormig resa lyckligen till den nämnde staden. Slottet innehades af Thure Thuresson (Bjelke) för den danske konungens räkning, och

för Sigge, som kom i den svenske erkebiskopens ärenden, var det en lätt sak att här få lägenhet öfver till Öland. En af svennerne på slottet rodde honom öfver sundet.

Just som han vandrade fram mot Borgholms slott, såg han vid det norra inloppet till Kalmar sund ett fartyg nalkas, som kastade ankar och satte ut en båt, hvilken tydligen ämnade sig till slottet. Han fästade sig likväl icke närmare der-vid, eftersom han väl kunde förstå, att många bud gingo denna tid mellan Borgholm och Sveriges fastland, utan fortsatte sin väg till slottsporten, der han utan tidsutdrägt insläptes och stod inom kort framför prelaten sjelf.

Denne satt i en stor karmstol framför spisel-elden, insvept i sin fotsida, pelsfodrade rock af violettfärgadt fint kläde, såsom de högre prelaterna på denna tid brukade, när de icke voro iklädde fullständig embetsskrud. Och der satt han hög och stel och, såsom det syntes, oåtkomlig för alla intryck, känslolös för allt, som tilldrog sig omkring honom.

Sigges inträde tycktes han icke märka. Han såg liksom händelsevis upp, och den stränga, befallande blicken gaf tillkänna, att han önskade veta, hvad svennen ville. Denne, som kände sin man i botten och var erkebiskopens like i skarp-sinnighet och människokännedom, ryckte fram med sitt ärende, och det rakt fram utan några inledande krumbugter.

— Så nära står jag nu mitt löftes fullbordan — sade han — som jägaren sitt villebråd, när han har pilen på sträng och befinner sig på tio alnars afstånd från detsamma! Jag skall för tredje gången råda för Nils Stures lif, och vid vårs Herres trä, då skall han icke undgå sitt öde!

Han omtalade i korthet striden vid Upsala och huru nära det hade varit, att han der hade infriat sitt löfte. Derpå tillade han:

— Nu är att veta, nådige herre, om ock I stånden fast vid edert löfte och vill såsom fordom löna en trogen sven.

Erkebiskopen fästade sitt öga på honom, och ett svagt leende, sväfvande mellan hån och förakt, spelade kring hans mun.

— Jag är viss om, att I skolen återkomma till riket — fortfor Sigge — och jag kan bjelpa dertill, så visst som att jag är herre öfver den ene af edra motståndare och skall, när jag vill, blifva det öfver den andre. Frågan är till det första den, som jag nyss satte eder före . . .

Han gjorde ett uppehåll och iakttog envis tystnad, oaktadt erkebiskopen gång efter annan såg upp på honom. Men mer än andra hade denne man gjort intryck på Jöns Bengtsson. Det visade sig nu. Ty erkebiskopen öppnade sin mun och sade:

— På Stockholms slott kan du hemta ditt sköldebref af Jöns Bengtsson, Sveriges erkebiskop och föreståndare.

— Till det andra — vidtog då Sigge utan att vidare fästa sig vid denna sak — till det andra gäller det, huru nu med saken skall ställas, då så mycket timat, som ingen kunnat förutse. Klokt är det icke att döda björnen, om en annan skall hafva huden. Jag har tänkt mig sakerna an-norlunda . . .

En blixt sköt fram under prelatens mörka ögonbryn. Han lutade sig fram i stolen och omfattade med händerna sidokarmarne. Synbarligen var han ytterst ifrig att förnimma den plan, som den förslagne svennen stod i begrepp att fram-lägga.

Men i detsamma inträdde en kammarsven och anmälde herr Krister Bengtsson, erkebiskopens broder. Sigge stod stilla för att afbida erkebiskopens vilja, om han skulle blifva qvar eller aflägsna sig, men då den senare med en vink gaf tillkänna, att

hans broder kunde inträda, nalkades han skyndsamt dörren. Erkebiskopens blick mulnade.

— Blif qvar, sven! — ropade han — min broder har blifvit sin och min fiendes man jag må väl hafva en vän vid min sida!

Han log så hemskt dervid. Men Sigge stannade, och så kom herr Krister. Han stannade på det uttagna steget, när han fick se brodern, hvars skarpa, aftärda drag gäfvö hans anlete ett uttryck af förökad oböjlighet och hårdhet. Så som han satt der i stolen, skulle han hafva förblifvit sittande, äfven om jorden öppnat sig under hans fötter, så vidt som icke ett budskap om, att segren vinkade, derunder nått hans öra. Den enda skiftning, som kunde märkas i detta anlete af sten, var ett högdraget förakt för den man, som bugande stod och tycktes vänta att blifva tilltalad.

Erkebiskopen lät sin broder förblifva stående en stund.

— Nå väl — sade han derpå iskallt — du har värmt dig vid spiseelden hos mannen från Raseborg . . . hvad vill du väl hos mig, Krister?

— Jag kommer med bud från konung Carl han räcker dig sin hand til försoning! — svarade riddaren.

— För en försoning? — upprepade erkebiskopen och spände sina ögon i brodern, men denne tillade utan att lemna honom tid till några ytterligare spörsmål:

— Konung Carl är gammal och är ej längre den man, som han fordom var, han vill uppriktigt försona sig med Sveriges erkebiskop Jan finner väl, att detta ord skall ljuda underligt i dina öron efter den makt, som du utöfvat i Sveriges land, men det var en tid som äfven du lyssnade dertill och ville, att det skulle råda frid i riket Derfor har jag åtagit mig konungens bud, och det tänkte jag i mitt sinne, att du, broder, skulle ännu kunna bida din tid och samla dina vänner och

fränder omkring dig under de år, som konungen kan hafva att lefva. Sedan stiger Jöns Bengtsson till Sveriges rike igen, och hvem skall väl då våga lyfta en lans mot hans välde?

Utan tvifvel trodde sig herr Krister tala sin broder till behag, när han sålunda lade sina ord. Men derutinnan bedrog han sig och ådagalade, i det han sjelf trodde på en möjlighet af sakernas ordnande sålunda, att han lika litet kände dem, som sin broder. Jöns Bengtsson hade kunnat böja knä för konung Christian, — det var blott ett medel för vinnandet af hans högre mål, men hvad vore för honom att vinna genom ett knäfall för konung Carl? — Skulle icke hela världen derutinnan se ett erkännande från erkebiskopens sida af dennes bättre rätt och le åt honom, som dock till slut nödgats stiga ned från sin höjd och ödmjukt kyssa sin gamle och förtrampade fiendes hand?

Derför blef det stela leendet på erkebiskopens läpp endast mera hånligt vid broderns försök att framställa försoningen såsom blott och bart ett sätt att vinna tid för att sedan en gång för alla göra sig till rikets herre.

— Se ut genom fönstret, broder! — sade slutligen erkebiskopen, sedan han länge betraktat Krister.

Herr Krister kastade en blick af förvåning på erkebiskopen, men efterkom dock hans tillsägelse. Man hade från fönstret en vidsträckt utsigt öfver hafvet och sundet, vid hvars ingång den branta och farliga klippan, som bär namnet „Blåjungfrun“ reser sin hjessa mot himlen.

— Ser du vågorna, huru de vältra sina bugtiga ryggar mot jungfruns fot? — fortfor erkebiskopen att fråga.

— Ja! jag ser!

— Vet du ock, att när stormen går, så kasta sig hafvets vågor öfver jungfrun och hota att dränka henne?

— Ja! — medgaf herr Krister.

— Nå väl, denna jungfru gifver dig mitt svar på konungens spørsmål!

— Huru menen I, min broder?

— Konungens makt är stor, säger man . . . , större är dock hafvets, och likväl så står dock jungfru der lika spänstig och stark, som hon stått der i tusende år. Det mäktiga hafvet kysser fållen på hennes kjortel, men bed henne kyssa hafvet . . . !

— Jag förstår dig, broder, du vill ingen försoning med konung Carl!

— När jag sitter i makt och herrlighet åter på Stockholms slott, då kan din konung komma till mig och bedja mig om hvad han nu bjuder mig, och då skall jag lemna honom — jungfruns svar till hafvets vågor! Ty vi två äro en för mycket i Sveriges rike Först när Carl Knutsson hvilar i sin präktiga graf i Wadstena först då kan han och Jöns Bengtsson försonas!

Det var med en bitter, förtviflad ton, som erkebiskopen uttalade detta, och det var, som om han njutit af sjelfva ordens klang, så långsamt talade han. Måhända var styrkan i hans själ bruten, så att han var oförmögen att nu mera mäta sina krafter efter sitt föresatta mål och skilja det möjliga från det omöjliga.

Utan tvifvel var det en af de bittraste stunderna i hans lif att genom sin egen broder mottaga den hotade motståndarens försoningsanbud. Han dukade väl icke under för de minnen, som till följd af detta anbud döko upp i hans själ, men de slet och sargade honom. Han kände sin vanmakt gent emot denne fiende, hvilken uppbars och skyddades af Sveriges allmoge och ypperste män, och i denna känsla lågo alla afgrundens qval sammanknutne. Sjelfva det hårda, trotsiga, okufliga i hans ord var blott en skärm, bakom hvilken

han kröp tillsammans och darrade af ilska och vanmakt.

Herr Krister såg bekymrad på sin broder, och han tycktes gång efter annan vilja öppna sin mun och tala, men alltid förstummades han, så fort han såg upp på erkebiskopens bleka, af outsläcktligt hat och af en frätande harm förvridna anletsdrag. Slutligen drog han fram under sin kappakonungens bref, hvori denne bad prelaten återkomma till sin kyrka och låta de gamla tvisterna falla för evigt i förgätenhet.

Erkebiskopen tog emot det och kastade det obrutet på elden.

— Så visst, som papperet der går upp i lågor — sade han med en häftig, hväsande stämma, medan de stirrande ögonen tycktes vilja tränga sig ut ur sina ögonbålor — så visst må den eviga elden brinna mellan mig och Carl Knutsson!

Med en rysning vände sig brodern bort; så greps äfven han, ehuru han visserligen icke var synnerligt blödsint, af den förfärliga anblicken. Det var en makt, som vred sig i sin dödskamp och dervid kom äfven sina egne män att darra af räddhoga. Det var den vid klippan fängslade Loke, som kände etterormens gift, droppa sig i ansigtet och därför ristade sig, så att jorden skalf.

Efter detta utbrott lade sig en isande köld öfver hela erkebiskopens väsende.

— Den helsningen må du framföra till mannen från Raseborg! — sade han och nickade åt sin broder, att han skulle aflägsna sig.

Denne gick med långsamma, dröjande steg ut ur rummet, och så blef erkebiskopen åter ensam med Sigge.

Det dröjde dock länge, innan de högt uppdrifna vågorna i erkebiskopens själ hunno lägga sig till ro. Han gick med tunga steg fram och åter i rummet, som om han alldeles glömt bort, att han hade ett vittne till de ofrivilliga rörelser,

hvilka stormen inom honom framtvang. Slutligen stannade han framför fönstret och såg ut öfver Östersjöns rullande vågor och den hårda klippan i deras sköte. Och ju mer han såg på denna, desto lugnare, men ock desto jernhårdare blef hans blick.

Han vände sig plötsligt om, och nu föll hans öga på Sigge.

— Huru var det, sven? — sade han då och satte sig åter i karmstolen, svepande den sida rocken omkring sig — huru var det? — Du vill infria ditt löfte?

— Ja!

— Vi afbrötos du talade om björnen, som jagas du kan inrioga honom?

— Ja men I skolen besinna, att dessförrinnan kan han dock ramma eder bästa ko jag har i sinnet att göra honom ofarlig och tvinga honom att gå edra ärenden.

Erkebiskopens kind färgades af en matt rodnad, och det skarpa ögat lifvades på ett egendomligt sätt. Det var tydligen ett språk, som han bättre förstod, än det som hans broder fört.

— Säg ut din mening, sven! — uppmuntrade han — ditt tal behagar mig!

— Jag vill slå björnen med blindhet, — fortsatte Sigge — så att han ej må veta sitt eget bästa, utan med sin ena ram slå sin andra då, menar jag, skolen I kunna sätta honom en grimma på, som han sedan må behålla

— Och den ena ramen är?

— Herr Nils Sture!

— Och den andra?

— Herr Sten!

— Vid vår herres trä, sven, du drager mig der upp en runa, som är värd mera, än hvad du begärt hvar du så är man att sätta din tanke i verket

— Jag är mannen dertill I kunnen lita på mig! — genmälte Sigge med den fullkomligaste själfstillit. — Låten I kopplet springa, jag skall svara för björnen

— Men min jagt kommer icke att låta vänta på sig! Är du färdig, sven, när helst det bryter löst?

— Jag är det! Dock måsten I låta äfven mig göra eder, nådige herre, en fråga eller par, och till det första skolen I säga mig, hvilka hundarne äro i edert koppel, ty väl kan jag förstå, att det icke är den riddaren, som kom med konungens bud, knappast tror jag heller, att I hafven synnerligen mycket att vänta af eder broder, herr David.

Erkebiskopen satt tyst en stund, och för Sigges skarpa öga var det tydligt, att han vidrört en sträng, som sannolikt aldrig skulle upphöra att tona i denne mannens själ. Till det yttre var dock nu prelaten fullkomligt herre öfver sig.

— Mina fränder äro tappre riddare — sade han helt tyst och långsamt, hvarpå han tillade: — Du skall vända dig till herr Erik Carlsson och herr Erik Nilsson! Men tiden är snart inne den är snart inne!

— Godt, nådige herre! Så behöfver jag icke veta mera Och när I så sitten återigen med makt och herrlighet på Stockholms slott, då?

— Då skall du först rätt lära känna Jöns Bengtsson!

Dermed skildes Sigge från erkebiskop Jöns, som fortfarande framlefde sina dagar på Borgholms slott, ensam och öfvergifven, „föga bättre än en eländig man“ — yttrar en författare, som lefde ett halft århundrade efter honom.

III.

De tvenne björnramarne.

Erkebiskopens björnjägare anlände efter en snabbare färd, än bortresan varit, till Stockholm. Han hade noga öfvertänkt sin plan och bundit maska efter maska i sitt jagtnät, men huru han än vände det, så stannade han dock alltid vid en omständighet, den nämligen, att om nätet behörigen skulle kunna upphängas i skogen, så måste han hafva en medhjelpare. Och konsten bestod uti att finna en lämplig sådan.

Med hufvudet fylldt af dessa tankar gick han dagen efter sin ankomst till Stockholm framåt gatan, som ledde förbi svartbrödraklostret. När han kom fram till stortorget, tog han af förbi rådhuset och bykyrkan och fortsatte sin väg fram emot slottsporten.

Men här stannade han plötsligt.

Ett stycke framför honom stod en mörk och mager karl, hvars djupt liggande, men skarpa ögon spelade omkring öfver den öppna platsen framför lejontornet. Det var Lucas bårdskärare. Sigge kände honom genast. Han fann emellertid sin uträkning vid att på afstånd utspana honom, innan han närmare inlät sig med honom och affordrade honom räkning för natten i Wårdsätrasko-

gen. Utan tvifvel var det icke för ro skull som den gode bårdskäraren befann sig der, och Sigge visste af erfarenhet, hvilket öfvertag den hade, som förstulet kunde blicka in i en mans handlingar, den der varit eller kunde komma att blifva honom till någon nytta.

Intet tilldrog sig dock, som kunde på ringaste vis blotta någon som helst sida hos bårdskäraren, och till slut gick Sigge fram och slog honom på axeln.

— Tack för sist, mäster Lucas! — utropade han. — Den gången menar jag, att I togen eder öl för ärende!

— Guds fred! -- genmälte bårdskäraren, hvilken tydligen Siggas uppträdande alldeles icke förekom oväntadt. — Hvilka stigar gången I nu, och huru hafver den stackars riddaren det?

— Många frågor på en gång, mäster liksom om den riddaren skulle ligga eder något om hjertat Haden I gjort eder skyldighet, så hade nu herr Nils och hans vän icke varit skilda från hvarandra.

Bårdskäraren urskuldade sig dermed, att han icke lyckades träffa herr Nils om qvällen, och sedan hade alla spaningar efter herr Sten varit fåfänga, och på Råtsnäs, hans gård, der han vanligen bodde, rådde sorg och förtviflan öfver hans långa uteblifvande, liksom ock på slottet hos konungen. Han upplyste vidare, att han sjelf nu var kommen i herr Nils Stures tjenst, och prisade mycket sin lycka med anledning deraf.

Just som han talade, kom en sven ut från slottet och gick med fasta steg öfver den öppna platsen inåt staden. Han var klädd i rött och hvitt och bar Natt-och-Dagsvapnet utsydt på den röda delen af sin tröja. Det var en storväxt, kraftigt bygd sven med ett ansigte så genomhederligt, att det gjorde en godt att se derpå.

Men på bårdskäraren gjorde åsynen af detta ansigte ett alldeles motsatt intryck. Han log väl, men i hans öga brann en eld, så afgrundslig, så full af outsläcktligt hat, att äfven en mindre skarpsynt man än Sigge icke skulle hafva misstagit sig på de känslor, som den hederlige svennen ingaf bårdskäraren.

— En rask sven, den der — hviskade Sigge och log, när han märkte, huru hans granne darade i hela kroppen, ehuru han bemödade sig att se lugn och likgiltig ut. — Om jag icke bedrager mig, hafva han och jag mötts en gång förr i lifvet, det var i närheten af Enköping, och då skiftades dråpliga hugg. Hade icke den svennen varit och ett par andra, så hade icke herr Nils fört konung Carl tillbaka till riket, så mycket är säkert I kunnen nu säga mig hans namn, eftersom I sjelf ären i samma herres tjänst, som han.

— Hollinger Birgersson! — upplyste bårdskäraren och log, fast tänderna skallrade, och han tillade, liksom ville han dermed visa, huru likgiltig denne Hollinger var honom: — han har varit med bud från herr Nils till konung Carl; kommer för öfrigt från Räfsnäs, der han haft i uppdrag från herr Nils att spörja, om icke något hörts af från herr Sten

Den sista upplysningen, som var öfverensstämmande med verkliga förhållandet, gjorde på Sigge ett intryck, som om den inneburit en snara för honom sjelf eller åtminstone ett lystringsrop att se upp, hvem han hade för sig. Han sporde i så likgiltig ton, som möjligt:

— Slika bud, menar jag, gå ofta nog mellan Westerås och Räfsnäs?

— Ja! — svarade mästern Lukas lika tonlöst.

— Men om så riddaren vore död?

— Död?

Bårdskärarens öga hvilade på Sigge med en skärpa, för hvilken denne studsade.

— Hvad vet jag — genmälte han — det är nu längesedan svärden rammade honom på Fyrisvall

Bårdskäraren, som icke tycktes vara benägen för något vidare meddelande, började röra sig framåt, och Sigge följde. Men bårdskäraren hade denna gång på honom gjort ett intryck, som satte honom vida högre än när de sist sammanträffade i slaget vid Upsala, och han beslöt att närmare utforska honom. Han bad honom därför dricka en mugg öl tillsammans med sig. Vädret var kallt, det kunde göra en man godt, menade han, att värma sin kropp och lätta sitt sinne. Deremot hade mäster Lucas intet att invända, och så följdes de åt till närmaste ölkona.

Ölet smakade bra och tycktes på dem båda utöfva ett välgörande inflytande, och frågor och svar vexlades med en sådan skicklighet både i afseende på anläggning och utförande, antall och försvar, att de kunde hafva gjort heder åt en erkebiskop Jöns. Också tycktes de båda männen, ju längre samtalet framled, blifva allt mer nöjde med hvarandra.

Slutligen yttrade Sigge:

— Som jag sagt, det likar mig väl att vara tillsammans med dig, mäster, och det värf som du vill vinna hos riddaren, det vill jag hjälpa dig till, så sant som jag druckit en mugg öl i sämja och trefnad med dig!

— Du tager ordet ur munnen på mig, vän, jag ville just säga detsamma

— Men jag har intet med herr Nils att skaffa!

— Du har så

— Se så, mäster Lucas låt hvar dag bära omsorg om sig, som klerkerne säga. Tack emellertid för löftet Men hvad än du hafver att skaffa hos riddaren, så lär det dock vara en klar sak, att två falkar jaga bättre än en

vänta, vänta, jag menar icke dig och mig nu, utan jag tänker på dig ensam såsom falkerof.

— Och falkarne? — sporde bårdskäraren med ett illmarigt leende.

— Liksom du icke skulle finna dem sjelf, hvilka de äro . . . herr Nils naturligtvis är den ene . . .

— Och herr Sten den andre . . . Jag förstår dig!

— Alldeles, och om en af dem hålles undan, så går du hälften säkrare din stig . . .

— Det lider intet tvifvel!

— Således ock, om vi kunna ställa så, att de falkarne hållas i sär från hvarandra, att den ene må undvika den andre och att till sist den ene må söka den andre till strid . . . så är det en fördel för dig!

— Haha! — skrattade mäster Lucas — der stack du tråden genom en blindlycka, vän . . . Men lika godt, jag märker, att vi kunna gagna hvarandra, fast icke på det sättet, som du menar, ty här har du tigt i egen påse, det må du ej förneka! . . . Falkarne må lära sig bata hvarandra, ja väl . . . det ärendet går jag in på, jag skall sätta en hufva på den ene, så att hans ögon och öron och alla sinnen skola förvändas.

— Väl taladt, mäster! — utbrast Sigge och höjde ölmuggen, skrattande med full hals åt bårdskärarens infall, hvars träffande udd han icke ville låtsa om. — Men — tillade han, något för något och intet för intet . . . hvad vill du så af mig?

— Fullgod tjänst tillbaka, när tiden är inne . . .

— Och det gäller . . . ?

— Det skall du ock få att veta, när tiden är inne!

Sigge sporde icke mera. Han var fullt tillfreds, när han hörde, att det icke var af oegen nytta, som handen räcktes honom till hjälp. Och

äfven bårdsckäraren tycktes å sin sida vara belåten med sin dag och sin nyvunne vän.

Men när de skildes åt, hade de fullt klart för sig, hvad som till det första å ömse sidor borde göras, och Sigge hade till och med fått åtminstone början till den tråd, som han hade att upphärfva för bårdsckärarens räkning. Att denna tråd var att söka i granskapet af Hollinger Birgersson, om icke hos honom sjelf, så mycket var säkert.

Först i sjelfva julveckan kom Sigge hem till den undangömda ön, der herr Sten vistades hos hans moder i stugan.

Han fann riddaren sorgsen och nedstämd. Den långa väntan efter bud från Nils Sture och från de sina, förhoppningarne som stigit och sjunkit med hvarje dag och ständigt gäckat, hade på honom haft ett högst menligt inflytande, så att han var på långt när icke så återställd från sina sår och sin sjukdom, som fallet hade varit, om han råkat i ärligare händer än Sigges.

Dennes återkomst jagade dock blodet i friskare lopp genom hans ådror och han sträckte i glad förväntan emot honom sina händer. Men nu, liksom förra gången Sigge var hemma, sjönk riddarens värma plötsligt för den kyla, som utströmmade från hans räddares väsende. Sina förhoppningar, sin längtan, som bott hos honom alltjemt under de gångna månaderna, uttalade riddaren nu högt i form af frågor, och Sigge besvarade dem, men i hvarje svar låg en hel vinternatt af mörker och frost.

Han hade blifvit gripen af en hop svenner, som tillhörde herr Erik Carlsson, och af dem hade han förts till Stäkeholm, hvarifrån han först nu lyckats rädda sig. Herr Nils hade han dock träffat, innan som denna olycka hände honom, och han hade ordentligt framfört herr Stens bud.

Riddaren satt stum vid denna underrättelse. Det lät så otroligt, och dock var det sant, att

Nils Sture hade glömt honom, honom som dock varit en så trofast vän i olyckan. Hade Sten varit vid full helsa och kraft, skulle han måhända icke så obetingadt trott på hvad den mörke svennen förtäljde honom, men nu var han ur stånd att kunna pröfva och granska. Och i sjelfva verket, hvad hade han väl för skäl att antaga, det denne man, som så oegennyttigt räddat hans lif, skulle fara med falskhet och lögn i en sak, hvaraf han hvarken kunde hafva skada eller gagn?

Nej, det måste vara sant, det måste förhålla sig så, som svennen sade. Nils Sture hade i glansen af all den lycka och ära, som nu omstrålade honom, alldeles glömt bort sin forne vän. Det fylde Stens hjerta med sorg. Han kunde icke hata, men han nedtyngdes af den djupaste smärta. Och den sluge svennen lät honom få god tid att riktigt smälta det gift, som han gifvit honom in.

— Nils, Nils! — utropade Sten, och en djup suck arbetade sig fram öfver hans feberheta läppar.

— Jag kunde dock hafva sagt eder det förut — yttrade Sigge med en ton af deltagande. — Men jag hade icke hjerta att betaga eder hoppet. Också tänkte jag vid mig sjelf, att herr Nils till slut kunde ändra sinne och för skam skull besöka den man, som han är så mycket skyldig. Utan eder hade han icke kunnat uträtta hälften af det, hvarför han nu ensam uppbär äran . . . nej, det hade han icke, och det säger hvar man i Sveriges rike.

Sten lät honom tala. Han ville väl invända och kasta ned hvarje ord af hvad han hörde; hans hjerta reste sig upp mot de anklagelser, som sålunda gjordes den käre vännen, men för hvar gång han öppnade sina läppar att tala, föll verkligheten blytung på honom, förlamade hans förstånd och lade hans hjerta i bojor. Och allt djupare pressades den bittra sanningen in i hans själ. Det

var till en början blott en liten rännil, som snart torkade ut, detta tal om glömska och bruten vänskap, men nu svälde den upp och blef till en bred ström, ett haf, som skilde honom och vännen åt. Och liksom för att håna hans känsliga hjerta sjöng den gamla qvinnan, der hon satt vid spiseln och spann:

„Den som hafver en fulltrogen vän,
en och icke flere,
han älske honom väl och hafve honom kär,
så yppas deras glädje dess mera.“

Ett häftigt utrop af smärta kom den gamla att lyssna och se upp. Riddaren satt blek på bänken, hans hufvud hade sjunkit ned mot hans bröst, och tvenne glänsande tårar banade sig väg utför hans kinder och glindrade i eldskenet.

Men plötsligt sprang han upp.

— Jag måste härifrån! — ropade han. — Jag känner mig stark nog att trotsa vintern och sjön . . . den farkost, som fört dig hit, sven, skall ock kunna föra mig härifrån . . . I morgon, i morgon draga vi ut!

Den gamla vid spiseln log ett mildt leende.

— Så spillen I lifvet, stolts riddare! — sade hon.

Hennes ord hördes dock icke af herr Sten, som befann sig i den högsta själsspänning. Och Sigge tycktes icke heller lyssna till den kloka varningen. Tvärt om skyndade han att styrka riddaren i hans beslut.

— Gerna skall jag föra eder härifrån, rid dare — sade han. — Härifrån och till Aspö tvärt öfver sundet är sjön ren, och på Lagnö menar jag att herr Eriks fogde skall kunna gifva eder häst och släde till Strengnäs, så ären I snart vid Räfsnäs.

Sigges tal hade en synnerligt lifvande verkan på Sten, och denne såg med den innerligaste vänlighet på honom samt bad honom säga, hvad han

till en början åstundade för allt hvad han gjort till Stens vederfående och räddning.

Med en ton, som gränsade till butterhet och som måhända hade sin yttersta rot i någon undangömd vrå i brottslingens hjerta, der ännu samvetet tittade fram, men som, huru det än förhöll sig med den saken, tog sig förträffligt ut och gaf en färg af högsintheit åt det hela, yttrade Sigge, att hans enda åstundan vore den, att ständigt få blifva hos så ädel och bård en riddare och tjena honom.

— Så blifve det! — yttrade då Sten och räckte svennen sin hand, hvarpå han för att dölja sin rörelse vände sig till gumman vid spiseln, tillläggande: — och du gammalmoder skall ock komma till mig på Räfsnäs och blifva der till döddagar, säg . . . du vill ju det?

Den gamla tackade riddaren med mycken rörelse, men sade, att hon älskade sin ö och sin stuga, der hon lefvat snart femtio vintrar. Dock ville hon tänka på saken till våren.

Om natten började det blåsa, så att på morgonen, när riddaren och hans sven begåfvö sig ned till båten, gingo vågorna höga, och stormen kom nordanifrån, förande med sig ofantliga snömoln. Det såg mörkt ut att kunna taga sig öfver sundet, och både Sigge och hans mor styrkte riddaren till att bida dagen öfver och låta stormen lägga sig, men herr Sten stod icke att öfvertala. Han måste ut i verlden, om det ock gälde hans lif, och så stego de ned i båten och lade ut.

Öfverfarten blef ytterst svår och drog många gånger längre om, än hvad som vanligen den korta färden öfver sundet fordrade. Så mörkt var det ock, och så tätt föllo snöflingorna, under det att stormen kastade den lilla båten som en fjäder på vågornas toppar, att det fordrades jättestyrka och den största kallblodighet för att hinna andra stranden. Och allt mer steg den raske roddaren i rid-

darens tankar. Här vågade han i sjelfva verket lifvet för att göra sin herre till viljes.

Ändtligen stodo de på fast mark. Men nu fordrades det icke mindre ansträngning att taga sig fram till Lagnö gård, som låg ett stycke upp från stranden. Herr Sten hade öfverskattat sina krafter, och hade icke den starke svennen så godt som burit honom genom snödrifvorna, så hade han blifvit der han var. När de slutligen inträdde på Lagnö, en obefästad gård som tillhörde herr Erik Axelsson, insågo de, utan att det behöfde försäkras af fogden och gårdsfolket, att all tanke på vidare fortkomst för den dagen var fäfang, och huru ifrig än Sten var att snart komma till Räfsnäs och sedan till konungen och till henne, som aldrig gick ur hans tankar, så måste han foga sig i sitt öde och mottaga den gästfrihet som bjöds honom af herr Eriks fogde.

Så fort han blifvit ensam i sitt rum, lade han sig på den uppbäddade sängen, och mattheten och öfveransträngningen försänkte honom snart i en djup sömn.

När han vaknade, var det midnatt. Stormen hade lagt sig, och stjernorna tindrade så lifligt från den djupblå himlen, medan på jorden allt var inhöljdt i snö. Stärkt af sömnen, steg riddaren upp och gick fram till fönstret samt blickade ut öfver nejden, som låg så tyst och kall i stjernljuset, påminnande om tröstlösheten af hans egen ställning i lifvet.

Hans rum var beläget i gafveln af hufvudbyggnaden, men fönstret vette utåt gården, mellan hvars höga lindar han kunde se ut öfver trakten. Till venster på gården låg ett litet enstaka hus, helt och hållet belyst af det klaraste månsken, hvilket liksom sammanträngdt mellan hufvudbyggnaden och de snöhöljda träden här med fördubblad styrka utgöt sin ljusflod.

Den lilla byggnaden fästade till en början icke riddarens uppmärksamhet mer än något af de andra föremålen. De voro alla liksom blott ansatspunkter, hvarifrån hans tankar flögo ut öfver världen. Men plötsligt ändrade sig förhållandet.

Något skymtade fram i den lilla byggnadens fönster. Han såg det icke först, men snart träffade det hans blick, och, när han väl fått det inom synkretsen, såg han ingenting annat än detta.

Det var en kvinnoskepnad af underbar skönhet. Hon var vitklädd som snön, och hennes ögon stodo stelt fästade på stjernorna, medan hennes händer voro sammanknäpta liksom till bön.

Riddaren lutade sig fram och pressade pannan mot fönsterkarmen. Han rörde sig icke, han andades icke, han blott såg och såg, som om han sett himmelen öppnad och en af Guds englar komma emot sig med himmelens frid och lycksalighet.

Var det verkligt, hvad han såg, eller var det en drömbild blott, en frukt af hans uppjagade inbillningsspel?

— Ingeborg! — utbrast han slutligen och tryckte handen mot sitt hjerta.

Men synen var i detsamma försvunnen, och huru han än ansträngde sig, kunde han icke se annat än den hvita snön och månens strålar, som återstudsade från fönstret, hvilket för öfrigt gapade så svart och så tomt emot honom.

I första häftigheten, medan dragen af den ljufva bilden ännu stodo lifliga framför honom, ville han storma ut och skaffa sig reda på denna kvinna, hvem hon var och hvarför hon lefde här på Lagnö gård. Men han hade icke tagit många steg, förr än den tanken slog honom för hufvudet, att han intet alls skulle vinna med att väcka gårdsfolket midt i natten. Var det Ingeborg, som han sett, något som dock vid närmare eftertanke föreföll honom alldeles otroligt, så stred det ju mot alla ridderlighetens lagar att röra upp himmel och

jord, blott för att få veta, om det verkligen var hon eller icke. Var det åter icke Ingeborg, hvarför skulle han då icke kunna vänta, tills dager blef ljus och han kunde utan att väcka onödigt uppteende göra sina frågor och efterforskningar.

Så satte han sig på fönsterbänken, och der föll han snart åter i sömn och drömde om Ingeborg, som låg nedbäddad i snö allt intill hufvudet, så att han såg blott munnen, som var hårdt hoppressad liksom af smärta, och ögonen, som stodo fulla af tårar.

Ett par timmar derefter vaknade han deraf, att någon kom in och kastade ved på spiseln samt gjorde upp eld. Han för med handen öfver ögonen och såg ut. Men nu var allt så mörkt derute, medan lågan från spiseelden spred värme och ljus inne i rummet, och så hade drömmen bemäktigat sig den syn, han hade, när han i månluset skådade ned till den lilla gårdsbyggningen, att han i förstone knappast mera sjelf kunde reda för sig, om det icke var en dröm eller en synvillia alltsammans. Först när han riktigt påminte sig, att han stigit upp ur sängen och sedan blifvit sittande vid fönstret, klarnade medvetandet och han såg åter i tankarne den sorgsna, kalla bilden af sitt hjertas mö, sådan han sett henne i månluset. Och nu tyckte han åter, att det icke kunde vara någon annan än Ingeborg.

Han gaf sig nu icke någon ro förr än han förskaffat sig visshet i saken, och så ifrig var han, att han, i stället för att kalla gårdsfogden till sig, följde svennen, som eldat, och tillsade honom att visa vägen till fogden. Svennen gjorde stora ögon, men fullgjorde dock riddarens befallning. Fogden hade nätt och jemt hunnit komma i ordning på morgonen, och blef icke mindre förvånad än svennen öfver den förnäme herrens tidiga morgonbesök samt sporde i ödmjuk ton, hvad som kunde vålla honom så stor en ära.

— Jungfrun! — svarade herr Sten häftigt. — Jungfrun, som I hafven i gården, jungfru Ingeborg!

— Jungfru Ingeborg . . . ?

Fogden tycktes ej kunna återkomma från sin förvåning. Han spärrade upp ögonen och stod med gapande mun, som om han försett sig på riddaren själf, hvilken kunde komma fram med ett sådant spørsmål. När han sent omsider hann komma underfund med, hvad riddaren menade, upplyste han dock mycket välvilligt, att någon jungfru Ingeborg icke fanns på Lagnö gård.

— Der nere i den lilla gårdsbyggnaden bor gamla Maren, hon är väl sina nittio år och kom med herr Erik hit till Sverige samt blef så kär för hans första fru, fru Karin Matsdotter, Gud hennes själ nåde, att hon gaf henne denna stuga att bebo till döddagar Nej der finnes ingen jungfru Ingeborg, tycken I det, stolts riddare, att herr Erik skulle låta sin sköna brorsdotter bo här på ön, undangömd för verlden? Nej hon är hos honom på Wiborgs slott, som herr Erik fick i förläning af kungen, nu när han kom hem från Finland!

Allt detta lät nu helt naturligt. Orden voro liksom tagna från herr Sten själf, när han i lugn kunde öfvertänka saken. Det var intet tvifvel, det måste hafva varit en synvilla, en underlig lek af månstrålarne, som i förbund med hans hjertas längtan målat hans tankars mö på stugufönstret.

Fogden sporde vidare, när riddaren ville fara, ty nu, menade han, skulle det godt gå för sig att komma fram i släde, och när denna sak blifvit ordnad efter Steus önskan gick han åter in till sig, der Sigge stod och väntade honom. Han nämnde ingenting för denne om den nattliga synen, men längre fram på morgonen, när släden redan var framkörd och höll vid höganloftsbron,

gick han öfver gården ned till sidobyggnaden och steg in till gamla Maren.

Det var en fryntlig gumma, ännu full af helsa och kraft och med ett förunderligt godt och fromt ansigte. Sten gjorde henne samma spørsmål, som han gjort fogden, men erhöll samma svar, blott med den skilnaden, att Marens var ännu mera öfvertygande och afgörande.

Men icke förty, så underligt är menniskohjertat, satt tviflet qvar, när han satte sig i släden och for ut från Lagnö gård. Och under hela vägen, och många gånger sedan, när han minst anade det, steg den jungfruliga bilden från mänskensnatten på Lagnö fram i hans själ och tycktes vinka honom till sig, fast hon hvarken log eller talade.

På Räfsnäs var allt förträffligt ordnad till husbondens emottagande. Sigge hade förstått att skaffa sig det uppdraget af sin herre att från Strengnäs få skynda förut för att se till, det allt var som det skulle vara vid herr Stens ankomst, och det var det. Glädjen stod högt i tak, och alla ville välkomna sin käre husbonde. Likväl syntes det denne, som om en och annan af de gamle tjänarne haft något på hjertat att säga honom, som dock aldrig hann fram, och han sade det om qvällen till Sigge.

— Jag skall säga eder, hvad det är — sade denne — när jag kom hit från Strengnäs, var här en sven från herr Nils

— Herr Nils! — ropade Sten i glad förvåning och sprang fram mot Sigge.

— Aj, aj, herr Sten, huru ädel och god I ären -- återtog denne och log så styggt. — I tänken godt om riddaren, emedan I tänken eder sakerna sådana de voro för länge sedan, men nu är det helt annorlunda.

Det lifliga och väntansfulla i herr Stens an-

sigte försvann, men han såg ännu spörjande på talaren, som fortsatte:

— Jag vill säga eder sanningen med ens.... Herr Nils far i löndom efter Sveriges rike, och konungen skall hjälpa honom dertill.... Ja, I kunnen icke tro det, men jag vet det; konungen skall i sitt testamente öfverantvarda slotten åt herr Nils, och sedan är han den mäktigaste mannen i riket.... Svennen, som var här från herr Nils, hade hört det af herr Erik Axelssons egen mun, innan han drog öfver till Finland.

— Och hvad ville så svennen? — sporde Sten med en stämma, som darrade af betvingad harm.

— Han var här för att forska efter eder.... Ty det är klart, att ju längre I hållen eder undan, desto friare spelum har eder fiende!

— Min fiende! — suckade Sten.

Sigge var för klok att yttra något vidare. Han såg tydligt, huru frukten mognade mellan hans händer. Det skulle numera ett underverk ske, för att herr Sten och herr Nils skulle mötas i vänskap och kärlek som fordom. Men samma natt smög Sigge sig bort från gården och sammanträffade med tvenne män. Han hade mycket att säga dem, men när de skildes, åt aflägsnade sig den ene norrut, den andre söderut.

Den förre drog till Ekolsund att der träffa herr David Bengtsson, som nu blifvit fri från sitt fängelse och, såsom det hette, försonad med konungen och med herr Nils Sture. Den senare drog söderut att träffa herr Erik Carlsson.

Så snart herr Sten hunnit hvila ut efter den för hans mediagna krafter svåra färden från Mälarön, beslöt han att resa till Stockholm till konungen. Julen gick dock till ända och mer än en vecka på nyåret, innan han kände sig nog stärkt att företaga denna färd. Han hade emellertid haft bud

hos konungen, så att denne visste, att han snart skulle komma, och hade låtit helsa, att han otåligt väntade honom. Sten afbadade nu blott Sigges återkomst från Stockholm för att begifva sig dit.

Och Sigge kom och omtalade med en harm, som han icke kunde eller icke bemödade sig om att dölja, hurusom herr Nils var hos konungen och att de tillsammans voro såsom lif och själ. Konungen kunde intet företaga utan herr Nils. Ridaren var sin kunglige herres både hufvud och arm. Och hvarje ord föll så tungt och kallt i herr Stens sinne. Der rådde full vinter med hagel och snö. Men nu skulle han draga till kungen, och Sigge skulle följa med. Ty dugligare sven med bättre både hufvud och hjerta kunde herr Sten icke finna, om han så sökte verlden omkring.

Så begaf sig Sten Sture till Stockholm, icke såsom den der längtade att återfinna sin vän och gemensamt med honom arbeta fort på det påbegynta verket, utan med bitterhet i sinnet och harm öfver den förändring, som timat i förhållandet mellan honom och herr Nils. Dock ville han icke, kunde det icke heller, öppet visa sitt missnöje. Han uppskattade och erkände till fullo storheten af det verk, som Nils Sture genomfört, och han fann det vid närmare eftersinnande alldeles icke onaturligt, att han såsom frukten af detta arbete skulle i sinom tid göra anspråk på att träda i spetsen för riket, väl icke som konung, men ungefär som Engelbrekt eller med den maktställning, som Jöns Bengtsson hade intagit, en konungslig makt utan att bära konungadömet's yttre kännetecken.

Och från denna förutsättning kom han lätt till den slutledningen, att Nils borde hålla honom tillbaka, honom som i sjelfva verket vunnit allmogens kärlek och tillgifvenhet i så hög grad, att det väl

kunde sättas i fråga, om Nils kunnat utföra sitt värf utan honom. Här var det ock som han ville möta sin genom framgången och makten förändrade vän. Han kunde icke hata honom, han kunde icke heller blifva sina föregående otrogen, men han ville visa, att han var en man, som icke kunde så alldeles utan vidare skjutas åt sidan.

Konungen hade gille om qvällen, när Sten Sture kom. Herr Nils var der med fru Brita, äfven konungens sväger herr Gustaf Carlsson (Gumsehufvud) med sin fru, herr Stens moder i första giftet, fru Brita Stensdotter, och tillsammans med dem jungfru Brita Thuresdotter (Bjelke). Såsom nämnt är, visste man redan af, att den så länge saknade riddaren skulle komma, och ehuru man ej kände dagen, så befann man sig dock i en viss spänning och väntade stundligen, att han skulle inträffa.

Naturligtvis var unga Brita Thuresdotter en bland dem, som ifrigast brann af begär att återse riddaren, och ingen kunde göra henne så glad, som den, hvilken hade något att förtälja om äfven den minsta småsak rörande vägen mellan Stockholm och Räfsnäs. Men det låg dock något sjelfviskt och mörkt i hennes drag och hela väsende, som gjorde, att hon ingalunda var bland sin tids beundrade och omtyckta skönheter.

Hon befann sig ensam i ett hörn af salen, der hon stod och betraktade en visst många gånger betraktad figur i den väfda väggtapeten, då plötsligt unge Johan Magnusson (Natt och Dag) nalkades henne. Det var en af herr Nils Stures småsvenner, densamme som träffades af pilskottet, när han i slaget vid Upsala skulle rida med bud till herr Sten på venstra flygeln. Han var dock inom vida kortare tid än denne återställd från sina sår och hade på det ömmaste blifvit vårdad af fru Brita på Westerås slott.

— Nu inträder en ny gäst hos konung Carl!

— sade han och smålog, i det han märkte, hvilket lifligt intryck underrättelsen gjorde på stolts jungfrun.

— Och det, menen I, skall vara så märkeligt nymäre? — sporde hon helt snäft.

— För eder, stolts jungfru, visst icke — skyndade sig Johan att svara — men för mig . . . ! Jag har icke sett den riddaren, sedan jag såg hans blågula fältbindel vid Upsala straxt innan han föll från hästen . . . och eftersom I nyss hörden mig så gerna berätta om striden der, så tänkte jag, att äfven den tappre riddaren skulle vara eder kär att se . . . ack, om I kunden veta, huru dyster och blek han var, jag hade så när icke känt honom igen!

Jungfruns kind blef både hvit och röd, men hon var så hög och stolt att skåda och vände sig med ett segersält leende bort från småsvennen. En hvar, som gaf akt på henne, kunde i hennes sjelfbelåtna, trotsiga anlete skönja bekräftelsen på hvad som hviskades om den eröfring, hon gjort på Nyköpingsbröllopet, och att hon nu sjelf var fullt medveten om sin seger. Hon besvarade icke det tal, som af hennes jemnåriga riktades till henne, utan sväfvade stel och stolt genom salen till en plats, der hon tydligen genast skulle kunna ses af den eller dem, som kommo in i salen från konungens rum.

Men dörrarne till detta öppnades af en kunglig småsven, och Sten Stures höga gestalt visade sig på tröskeln, mörk och tyst, som ett anklagande minne, som ett svart moln på en solblank dag. Och derinne i konungens rum var det idel solljus och blommor, mycket just till följd af riddarens väntade ankomst.

Konungen satt tillbakalutad i sin karmstol, och framför honom stod herr Nils, och de talade om något för dem båda angenämt, — det syntes på blickarnes lugna värma, på läpparnes frid-

fulla leende. Det låg i deras ansigtsuttryck och i hela väsendet af den tafla, som mötte Stens öga, en så fullständig bekräftelse på Siggas framställning af förhållandet, att en hel vinters frost steg upp i hans hjerta och kom hvarje lust att skynda fram till vännens bröst att stelna och frysa bort.

Nils kunde ej återhålla sin rörelse. Han sprang fram med öppnade armar, liksom glömde han alldeles konungens närvaro. Det gjorde dock icke Sten. Han gick på sidan om Nils fram till konungen och fattade dennes uträckta hand. Det var nu alldeles i sin ordning, men ännu en gång, när konungen blifvit vederbörligen helsad, steg Nils fram, som om han haft för afsigt att sluta den käre vännen till sitt bröst, men Sten räckte blott fram sin hand. Det var någonting både stelt och häftigt i denna rörelse; Nils märkte, huru handen skakade liksom af en nervfrossa, när han tryckte den i sin, och han kastade en förvånad och frågande blick på Sten.

Det var emellertid nu en gång så, att Sten såg och hörde allt, som utgick från Nils, i en half-dager. Han stod midt emellan den svarta natten och den ljusa dagen, och hans förstånd manade honom att tro på den förra, under det att hjertat med makt drogs till den senare. Utantvifvel hade det varit godt, om han fortfarit i den riktning, hvori hans förstånd tvang honom att slå in vid hans första uppträdande. Deraf skulle följden hafva blifvit en förklaring mellan honom och Nils, som ofelbart skulle hafva medfört en fullkomlig försoning. Men nu lät han, som han trodde, klockheten råda, och han lyckades verkligen så småningom inlägga i sitt väsende så mycket af det forna förtroliga gent emot Nils, att frågorna på dennes läpp dunstade bort och han betraktade det besynnerliga i vännens beteende såsom en naturlig följd af hans långvariga sjukdom och den frånskildhet från världen, hvori han derunder lefvat.

Om ock mycket återstod, som icke derutinnan kunde vinna sin förklaring, så fans ännu en omständighet, hvilken för Nils Sture var fullt tillräcklig att uppväga äfven denna återstod, — det var riddarens kärlek. Och hvem var mera än Nils i stånd att besinna, hvarthän en olycklig kärlek kan leda äfven det bästa och ädlaste hjerta.

Han log därför så sorgfull i sitt sinne, när han såg konungen och Sten aflägsna sig genom de mellanliggande rummen till frustugan, och tänkte vid sig sjelf, att tiderna icke kunde, hvad vännens kärlek beträffade, förändras till ett bättre. Här väntade honom en sorg, som det fordrades mannakraft att bära. I dessa tankar följde han efter konungen och Sten.

Inne i frustugan skyndade fru Brita Stensdotter emot sin son och kunde knapt tala för gråt, när hon såg det bleka och dystra ansigtet, och alla andra både unga och gamla deltog i hennes rörelse, ehuru glädjen öfver, att det onda var öfvervunnet, förr gjorde sig gällande hos de senare än hos den förra. När sedan den första öfverraskningen lagt sig och känslorna funnit sin jemvigt igen, närmade sig herr Sten jungfru Brita Thuresdotter. Stolts jungfrun rodnade och bleknade dervid, och de trotsiga ögonen foro hastigt omkring rummet, som om de ville säga: kommen och sen min seger! Ack, hon förstod ej i sin inbilskhet, att den kärlek, som dref riddaren till henne, tillhörde en annan. Icke ens, när Sten med sina första spørsmål tydligt, till och med allt för tydligt enligt hans egen tanke, rörde sitt egentliga ärende, nämligen att vinna någon upplysning om Ingeborg, som han visste befann sig på Stockholms slott, när jungfru Brita tillsammans med hans moder begaf sig derifrån och kom till Upsala dagen förr än striden der stod, — icke ens då fattade stolts jungfrun saken annorlunda, än som ett medel för hennes allt för blygsamme riddare att med

större frihet och otvungenhet kunna finna ett för dem båda kärt samtalsämne.

Men just därför och emedan hon satte sig sjelf främst skyndade hon att med en tanklöshet som gränsade till hjertlöshet göra riddaren bekant med allt hvad hon visste om den stackars Ingeborg.

— Jungfru Ingeborg var med oss i Upsala! — sade hon.

Riddaren slog upp sina ögon med ett uttryck af öfverraskning och visshet på en gång.

— Så såg jag likväl rätt! — utropade han. — När jag red bort från min moders gård, tyckte jag mig se ett ansigte i fönstret, som för ett ögonblick kom mig att tveka, om jag icke borde basta upp igen det var då hon, och det saden I mig icke, hvarken I, jungfru Brita, eller min moder!

Det stack till i jungfru Britas öga. Sjelfva tonen, med hvilken riddaren talade, förrådde för henne mera, än som hon ville tillstå för sig sjelf, och desto ifrigare blef hon att meddela den frånvarandes saga för att så fort som möjligt gifva rågaren hans lystmäte derutinnan.

— Och hvarför kom hon mig då icke till mötes? — sporde riddaren ytterligare med stegrad ifver.

— Är det sant, som man säger — yttrade då jungfru Brita med ett högdraget leende — så hade hon väl sina orsaker

— Hvad säger man då ?

— Att stolts jungfrun är kär och att hon behöfver dölja sin kärlek!

Sten fattade jungfru Britas hand och tryckte den hårdt.

— Hvad sägen I, stolts jungfru? — sporde han med en stämma, som om hjertat varit färdigt att brista.

— Tagen det ej så hett, stolts riddare

efter hvad jag vet, så var hon sitt öde värd. Hon försvann samma dag, förklädd till sven

— Hon försvann ?

— Ja! Man säger väl, att hon blifvit gripen, men hvad skall man väl tro om allt det som berättas här i världen af klaffaretungor.

— Säg mig, säg mig allt hvad I veten !

— bad riddaren lidelsefullt, och Brita efterkom hans bön.

— Så berättas det, att eder gode vän, herr Nils, gripit henne och att han sedan öfverlemnadt henne åt hennes farbroder, som antingen fört henne med sig till Finland, eller ock sändt henne till hennes fader i Danmark! För öfrigt, stolts riddare — tillade hon — ären I mig nu mycken tack skyldig för hvad jag här sagt eder, ty det skolen I veta, att numera vill ingen gerna tala eller höra talas om jungfru Ingeborg.

Herr Sten stod stum af smärta och förtviflan. Men med en våldsamt ansträngning arbetade han sig upp ur den hvirvel af mörker och natt, der han kastades omkring, och med högburen panna och manlig hållning i blick och ton sade han:

— Ja, I skolen hafva mycken tack för det I hafven sagt mig sanningen rakt fram, jungfru Brita! Jag vet nu, hvad jag har att göra, och, så sant jag vill bära mitt sköldemärke med äran, skall den fläck, som hvilar öfver stoltan Ingeborgs namn, plånas ut, eller ock vill jag därför sätta lifvet till, ty här råder idel lögn och bedrägeri!

Han vände sig om och gick bort från den i sin ordning förvånade jungfru Brita, som stod och såg efter honom, huru han hastade ut ur salen, liksom han i sin upprörda sinnesstämning velat lemna slottet med ens.

Vid dörren stannade han. Der stod konungen och vinkade honom till sig. Herr Krister

Bengtsson stod bredvid och helt nära Nils Sture och herr Gustaf Carlsson.

— Vigtiga nyheter komma samtidigt med dig, frände Sten, till min konungaborg! . . . Herr Kristers har i dag fått bud och bref från Borgholm, att hans broder, erkebiskop Jöns, är död! Gud hans själ nåde . . . jag hade dock hoppats att få trycka hans hand till försoning, innan ock jag kallades hädan.

Sten stod tyst liksom de öfrige herrarne omkring konungen, som var mycket rörd.

— Min tid och de män, som tillhört den, gå bort, den ene efter den andre, både vänner och fiender, och jag gamle man står ensam kvar och förmår intet annat än genom eder . . .

Han sträckte ut sina händer och fattade Nils Sture och Sten samt tillade:

— Hållen fast ihop, så skolen I föra verket till ett godt slut, och Sveriges folk skall välsigna edert minne och hålla eder lika dyra, som jag, eder åldrige konung!

Det är eget att se, huru i striden mellan det goda och onda i världen, det senare alltid uppträder med samnad makt, med hela styrkan och klokheden hos den fullvuxne mannen, då deremot det förra ofta inskränker sig till något skenbart ringa och oansenligt, blickar emot en ur en kvinnas öga eller dallrar i leendet på ett barns läppar.

Här var det blott en önskan, en suck af en svag och kraftlös gubbe, men denna suck gick ur hjertats djup. Ack, han visste väl, den silfverhåriga kungen, huru ondskan smyger sig fram och skiljer vän ifrån vän, och här hängde dock Sveriges väl eller ve på styrkan af det band, som höll de båda Sturarne tillsammans.

Samma qväll, som detta timade i Stockholm, satt Erik Olsson framför sitt med papper och böcker öfverlastade arbetsbord i Upsala. En brasa flammade från eldstaden och upplyste hela rummet äfvensom den fromme kanikens bleka och afträrda ansigte, i hvars drag allvaret tog öfverhanden öfver den själsgodhet som framblickade ur de djupa ögonen. På bordet brann en lampa, hvars skärm hindrade ljuset att falla den lärde historie-skrifvaren i ögonen.

Han skref med mycken ifvër. Tydligt hade han just nu en tanke fullfärdig, som han skyndade sig att nedskrifva. När det var gjordt, lade han pennan ifrån sig utan att lyfta ögat från papperet, genomläsande hastigt och liksom fattande i ett sammanhang det senast skrifna. Ett drag af förnöjelse spred sig dervid öfver hans anlete, och han lutade sig tillbaka i stolen.

Någon hördes famla efter dörrlåset utanför, men den lärde domherren förnam intet deraf. Han hade sina tankar på helt annat håll, och synbarligen var det honom godt att vara der, som de dvaldes, hos de store hädangångne. Ett leende af innerlig fröjd drog öfver det bleka anletet, och ögonen strålade af hänförelse.

Bordet stod skjutet intill väggen, så att herr Erik sjelf satt vid sidan af fönstret och kunde, när han ville, se ut derigenom, eller rättare upp, ty hans rum låg högt från marken i en af de byggnader, hvilka omgäfvö domkyrkan. Ett af tornen med sitt kors var det föremål, som alltid ögat träffade, när det slogs upp från arbetet, och äfven denna qväll, när han lutade sig tillbaka i stolen, och de bilder, hvilka upptogo hans själ, då han lade bort pennan, så mycket sjönko tillbaka och förbleknade, att han var mottaglig för andra intryck, såg hans öga det smärta tornet med spiran och korset, som attecknade sig mot den högblå vinterhimmeln. Ett klart månsken belyste

denna sida af domkyrkan, och bakom korset strålade karlavagnens stjernbild i en förunderlig glans.

Dörren öppnades helt sagta, och en högväxt skepnad steg in i rummet, men kaniken hade icke i detta ögonblick sinne för hvad som tilldrog sig i den yttre verlden så nära honom. Hans tankar foro vida i fjärran, och något försiggick äfven på himmelen, som ännu mer drog honom bort från den närvarande verkligheten.

En stjerna tycktes lossna och falla inom den nämnda stjernbild. Kaniken fattade med båda händerna omkring sidokarmarna på stolen och reste sig till hälften upp, helt och hållet bortdragen och försjunken i åskådningen af den fläck på himmelen bakom tornspiran, der stjernan lyst och försvunnit.

— Ett stjernfall der! — frammumlade han slutligen, men tillade, i det han åter satte sig ned i stolen och med ett mildt och fromt leende öfver det bleka anletet. — Om det skulle ligga någon sanning i sägnen, så skulle det betyda biskopsskifte här i erkestiftet Hm! Må Gud i sin nåd döma öfver erkebiskop Jöns, men nog hafver han glömt sin erkebiskopsstaf för den krona, som konung Carl tog bort från hans släkt och oärlig var han visserligen derutinnan! Med rätta räknar höfdingaboken till sina tolf oärliga åtbäfvor den biskop, som förgäter sitt heliga embete, dertill han är satt å Guds vägnar, och vill hafva vördning och ära bland verldsmenniskor Men Herren döme, Herren döme!

En suck afslutade meningen, men i detsamma hördes en djup, allvarlig stämma från dörren.

— I hafven rätt, vördige herre, nu står erkebiskop Jöns inför Guds domstol!

Kaniken for upp, men öfverraskningen, om den ock till följd af bekräftelsen om erkebiskopens död framkallade samma drag af djupt allvar, som stod utprägladt på mannens vid dörren anlete och

klang i hans stämma, utöfvade dock icke på honom något obehagligt inflytande. Det syntes tydligt, att mannen var honom kär.

Han framsträckte handen mot honom och bad honom omständligt förtälja, hvad han visste om det timade dödsfallet. Detta var icke mycket, men så mycket var visst, att erkebiskop Jöns var död, och att det nu skulle blifva nytt erkebiskopsval.

Mannen var ingen annan än Brodde, som hela tiden uppehållit sig i Upsala och trakten deromkring för att spana efter mördaren och tvinga honom till bekännelse så väl om det gömställe, der han dolt herr Sten Sture, som det, der jungfru Iagborg försmäktade, om hon ännu var i lifvet, eftersom han väl kunde förstå, det mördarens mening varit att undanrödja henne lika väl som herr Erik Olsson för att befria sig från hvarje anklagande vittne. Han hade under hela denna tid på det omsorgsfullaste dolt sin vistelseort, emedan han väl kände sin fiende och visste, huru vaksam och samvetslös han var. Äfven den omständigheten, att kaniken, som en gång räddat hans lif, kunde i hvarje ögonblick befara en påhelsning af sin fiende för att fullborda den afbrutna mordgerningen, tvang honom med oemotståndlig makt att dröja, tills åtminstone den värsta faran var öfver, huru mycket han än af helt naturliga skäl drogs bort till sin herre.

Nu hade han emellertid fått höra, att herr Sten befann sig i sin fulla makt på sin gård, och då tillika all fara tycktes vara aflägsnad från den käre kaniken, hade han beslutat att för denna gången lemna Upsala och begifva sig till sin herre, — ett beslut som ytterligare stadgats genom Holingers ankomst till staden.

Nils Sture hade haft många bud i Upsala för att få kännedom om, huru det gått för Brodde, denne för honom så dyrbare, man kunde väl säga, vän — ty som sådan betraktades han både af Nils och fru Brita, ehuru den olika samhällsställningen

till det yttre uppdrog vissa gränсор mellan dem och svennen — men Brodde hade med flit hållit sig undan och till och med ansett dessa bud hinderliga för utförandet af sin uppgift, ehuru han dock i sitt hjerta gladde sig öfver dessa bevis på, huru kär han var för den stränge riddaren.

Nu hade, som nämnt är, Hollinger kommit, och nu kom Brodde villigt fram ur sin gömma och fick en hel del viktiga underrättelser rörande så väl deras gemensamme herre, som herr Sten och konungen och slutligen om erkebiskopen. Hollinger åter hade fått sin kännedom om dödsfallet af en bland herr Kristers svenner; ty han hade vid sin ridt från Stockholm mött riddaren, och sålunda kunde underrättelsen samtidigt vara känd inom konungaborgen och den lärde Upsalakanikens arbetsrum.

Sedan Brodde meddelat den senare alla de nyheter, hvilka Hollinger medfört, och en stunds tystnad derefter inträdt, hvarunder kaniken stod med händerna på ryggen framme vid fönstret och blickade uppåt tornet och stjernorna, närmade sig Brodde bordet och sade med en ton af innerlighet, som icke förfelade sin verkan på en sådan man, som Erik Olsson.

— Nu drifver mig hugen att draga till min herre igen, men dessförinnan ville jag dock säga ett ord till eder, fromme herre och bedja eder icke glömma mig i edra böner jag är dock en blodsman och kan icke, som i saden mig om David, Judakonungen, träda inför Herrans ansigte

Kaniken vände sig om, och hans fromma blick hvilade på svennen med ett uttryck af varm rörelse.

— Herrans ansigte — upprepade han. — Herrans ansigte, vän det må väl i mildhet och nåd stråla öfver din stig! Du är en svärdets man, men svärdet måste ock hafva män, liksom kyrkan Gifve Gud, att hennes män alltid tänkte

dina tankar . . . jorden skulle då hafva många, många suckar och tårar mindre, än som hon nu har att bära på. Derföre, käre vän, säger jag dig här inför Guds ansigte och de okända verldar, som från hans himmel nedstråla öfver oss, att jag i fullare mått uttalar öfver dig, den ringe svennen, Herrans välsignelse, än jag någonsin kunde göra det öfver den man, som bytte sin erkebiskopsstaf mot svärdet.

Han vände sig bort liksom öfverväldigad af de tankar, hvilka nu korsade sig i hans själ, men snart hvilade åter hans blick på den redlige mannen, hvilken i ögonblicket af den yttersta fara, då döden icke var längre borta än det tidsmått, som förfliöt mellan en yxas höjande och sänkande, skickades af milda makter till hans räddning. Han gick fram och fattade med båda sina händer Broddes.

— Att jag nu lefver och kan fullborda mitt påbegynta arbete om vårt fosterlands öden, dertill var du ett verktyg i Guds hand . . . Hvi skulle jag så icke bedja för dig? Ack, när jag tänker på detta menniskolifvet och dess många skiftningar i hvitt och svart och rosenrött, huru ringa synes mig icke det timligt stora, och huru stort det timligt ringa! Du sade mig en gång, när jag låg i min vända efter den blodiga leken i träsket, du sade mig att jag räddat ditt lif, och att det glädde dig, att du kunnat göra mig samma tjänst igen. Måhända har du gjort meira . . . måhända skall den tid komma, som uppskattar mitt arbete der så högt, att dess afbrytaude varit en större förlust, än några års förkortning af mitt lif . . . Mitt lif hvilar då näst Gud på dig, sven . . . haf tack, haf redelig tack, käre, gode vän!

— Så skall du ock — tillade han efter en stund — helsa din herre, herr Nils Sture, och gifva honom denna skrift . . . Det är — han tog med detsamma det nyss fullskrifna papperet från

bordet, hoprullade det och lemnade det åt Brodde — det är Engelbrekts krönika, sådan som hon kommer att stå i det arbete, hvarmed jag nu en följd af år varit sysselsatt. Det är nu längesedan jag gaf herr Nils mitt löfte att sända honom min berättelse om Engelbrekt det var i Wadstena för många år sedan, straxt efter marskens, den tappre herr Thords död, medan sorg och bekymmer lade sin tunga hand på din herres hjerta det var då, jag gaf honom mitt löfte, och nu, ser du, vill jag uppfylla det

— Det skall mycket glädja herr Nils, derom kunnen I vara viss — vidtog Brodde, då domherren för ett ögonblick försjönk i tankar. — Och mången god tack skall både han och fru Brita uttala öfver eder, då de sitta på sitt nybygda Penningeby och läsa om den litsle man, som var så stor Äfven jag tackar eder, och jag må väl säga, det jag längtar att höra hans saga läsas

— Ja, ja hör och undra och beundra Herrans nåd och barmhertighet, som skickade vårt fosterland sådan en man i nödens stund! Din herre, sven, din herre har ock gjort ett Engelbrektsverk, han är, som Engelbrekt var en gång, Sveriges stöd mot arga fiender, och konung Carls krona glänser i aftonsolens sken på udden af hans svärd Det gäller att se det gäller att se, om herr Nils ock eger Engelbrekts makt att kufva sig sjelf då vill jag högt prisa hans namn.

— Den makten eger han! — sade Brodde, och hans öga flammade af tillförsigt och fröjd öfver, att en sådan man var hans herre.

Men kaniken log sitt blida leende och vidblef:

— Det blifver att se, det blifver att se! Høge herrar med makt och anseende finnas nu, som fordom, i Sveriges rike, och kronan vinkar deras hug. Det kan väl hända, käre vän, att en sådan stund, som Engelbrekt hade, när en annan valdes till riksföreståndare, att en sådan stund ock vän-

tar din herre . . . då, då vill jag se, om han eger Engelbrekts makt öfver sig sjelf!

— Han eger den makten! — ljöd Bröddes fasta stämma. — För Sveriges skuld kan han offra sig sjelf hädanefter som hittills, herr Erik. I skolen det se, om Herren ännu en gång låter ödena skifta så för vårt land!

En blick så ljus och varm och så full af öfvertygelse, att inga ord behöfdes, mötte Brodde, när han uttalade dessa ord, och med minnet af denna blick i sin själ skildes han från den lärde och fromme herren.

Denne satt ännu länge och såg på stjernorna öfver domkyrkotornet, och mången varm bön för Sveriges väl föddes derunder i hans hjerta och steg upp till Guds och Guds moders himmel, medan i samma stund onda makter höggo och höggo på den tråd, som höll de båda Sturarne bundna i vänskap vid hvarandra.

IV.

„Kungen han för jungfru Solfager hem.“

Striden gick åter löst i Sveriges land. Det såg ut, som om en förbannelse hvilat öfver konung Carl. Knapt hade han för tredje gången satt kronan på sitt hufvud, så kom stormen igen och hotade att vräka omkull hans konungatron. Bekymmerfull lutade han sitt hufvud mot hand och tänkte uppå, hurudan hans dag varit. Och han bad ur djupet af sitt hjerta. Så hade han ock fordöm gjort, men nu bad han för Sveriges land, — fordöm var hans egen makt och ära den börda, som hans böner buro. Det var hans vinst af de många årens mödor och strider!

Det oväder, som hade sin rot hos den gamle erkebiskopen på Borgholms slott, växte ut och slog med onda dagar ned öfver Sverige, när man som minst väntade det. En tapper och dristig riddare stod i spetsen för detta angrepp på Sveriges fred och konung Carls thron, — det var herr Erik Carlsson, en broder till den kække Linköpingsbiskopen. Han hade mycken framgång, drog från Östergötland norr ut och in i Vestmanland, vann en seger öfver konung Carls folk vid Arboga och fortsatte sitt tåg till Upland, lemnande en afdelning af sin här framför Vesterås. I Up-

sala förklarade han konung Carl för en menedare, bar upp skatten och skickade sig som rikets rätte herre och höfvidsman.

Den gamle konungen skref i hast till Nils Sture, som nu satt i ro på sitt nybygda Penningeby och läste och läste om igen Engelbrekts saga, att han ännu en gång skulle draga ut och att folket skulle gå man ur huse att strida för Sveriges frihet. Men fienden kom så brådstört och faran var så nära, att i Upland var föga att göra, utan herr Nils skyndade till Dalarne. Herr Sten, som gick och sörjde förlusten af sin Ingeborg, var äfven färdig att glömma sin sorg och skynda sin frände, konungen, till hjälp. Han uppbådade allmogen i Södermanland, undsatte Vesterås och drog fram till Upland. Men förrädare funnos i hans här, så att han måste fly uppåt Dalarne, och herr Erik yfdes öfver sin framgång, skämtade med riddarne, som slutit sig till honom, och ordade vidt och brett om sin stora framgång samt skref till sin fru, „att hon skulle fröjda sig, ty snart eller åtminstone inom ett år skulle hon bära krona i Sveriges rike“. Det var på hösten 1469, och julen drack den segerstolte herren med sina vänner i Upland. Straxt på nyåret ville han draga upp i Dalarne att krossa de båda Sturarne, och sedan var han och ingen annan herre i Sveriges land, det löftet gjorde han vid julbägaren.

Han verkställde ock sin föresats, drog öfver längheden och öfver Dalelfven och kom ända fram mot Falun. Här mötte honom Sten Sture med den i hast samlade allmogen från de närmaste socknarne, och — här möttes herr Erik af motgången. Hans folk flydde efter en het strid, der han sjelf fäktade bland de främsta. Fullkomligt slagen blef han dock icke, utan samlade åter sitt folk vid Uppbo, der färjan gick öfver Dalelfven, och der ville han ännu en gång fresta sin lycka mot Dalkarlarne. Han skummade af harm öfver

den nesa, han lidit, och samma stämning rådde äfven hos de andra herrarne och utbredde sig öfver hela hären, ju mer man blef i tillfälle att öfverblicka de sista tilldragelserna och besinna, huru man låtit sig besegras af bönderna.

Motsatta känslor svälde i bondeläget vid sjön Runn. Man önskade blott, att herr Nils varit närvarande med folket från Siljansdalarne, så hade allt med ens varit slut, ty då skulle ingen af fienden hafva undkommit, icke ens herr Erik sjelf. Äfven herr Sten, der han satt i en bergsmansstuga nära stranden af sjön, delade folkets mening. Men han var dyster och ordkarg och satt hopsjunken på den väggfasta bänken med armarne korslagda öfver bröstet och blicken stirrande in i den snart utbrunna spiseelden.

Framför honom stod Sigge, hans sven och numera allt i allom. Han var färdig att gå ut ur stugan, men tycktes dessförinnan vilja afbida, om hans herre hade något att tillsäga honom. Då herr Sten emellertid förblef tyst, yttrade Sigge:

— En sak skolen I besinna, herr Sten, medan I sitten här allena . . . den ära, som I nu vunnit, går upp i rök, om I icke begagnen tiden och krossen herr Erik, innan . . .

Sten såg upp och fästade en frågande blick på Sigge.

-- Innan en annan kommer, som tager både ära och seger från eder! — tillade denne och fortsatte med ett elakt löje, då riddaren åter såg ned på glöden i spiselns — jag sade eder det förut, när jag kom åter till eder från herr Nils, att han icke skulle komma. Jag märkte hans list på hans leende, då jag framförde edert bud, att fienden gått öfver elfven och att I ensam ej kunde stå honom emot. Han lemnade eder med flit för att I skullen falla i striden mot herr Erik. Nu skall han komma som en stormvind, nu sedan eder tapperhet och lycka hunnit spörjas i bygderna, och

så sväljes eder ära upp af hans, liksom röken af en mindre låga går upp och försvinner i röken från en större, när vinden förer dem tillsammans och de betraktas på afstånd.

Riddaren stampade med foten i golfvet, men förblef tyst, och Sigge närmade sig dörren.

— I kunnen dock vara viss derom, herre — tillade han i det han vände sig om, just som han lade handen på dörrklinkan. — I kunnen vara viss derom, att lättare vans aldrig en seger, än den som I nu kunnen vinna öfver herr Erik, hvar så I nu rycken fram och slån till, innan han ännu rätt hunnit hemta sig efter sitt nederlag!

Dermed gick han ut och lemnade riddaren ensam. Han tog vägen nedåt stranden, stannade och såg ut öfver den vida snöbelagda ytan, vände sig om, liksom ville han se, om någon följde, och gick derpå med kraftiga och snabba steg ut på sjön. Men det lugn, som han visat inför sin herre, försvann i samma stund som han befann sig ensam och utan vittnen, och alla hans åtbörder, när han nu gick fram den trampade stigen öfver Runns is, utvisade, huru häftigt upprörd han var.

Plötsligt vek han af från den stora stigen, som han hittills följt, och slog in på en mindre, som förde till en långt framskjutande udde på den motsatta stranden, och påskyndade sina steg, ju närmare han kom denna. Uppkommen för strandbacken, tog han riktningen mera mot söder, som om han ämnat sig åt Aspeboda. Men när han hunnit några hundra steg in i skogen, stannade han på en jemn plats under en skyhög fura. Nästan med raseri utstötte han här en gäll hvissling, som borde hafva hörts inom en vid omkrets. Han lyssnade, och på betydligt afstånd hördes ett liknande ljud.

Någon stund derefter framträdde längst bort i kröknigen af en undangömd stig skuggan af en

manlig skepnad, som snart nalkades furan, der Sigge stod.

— Du har lyckats? — sporde den senare med en häftighet, som gaf tillkänna, huru lidelsefullt han afbidat mannens ankomst och de underrättelser han skulle medföra.

— Herr Nils är i antågande! — var det korta svaret.

Sigge stod en stund stilla, som om han ej rätt förnummit de uttalade orden, men så slog han sig för pannan och fattade den talandes arm med en styrka, som kom denne att jämra sig.

— Så må jag ropa ve och förbannelse öfver den stund, då jag hade hans lif i min hand och icke tog det — utropade han, gnastrande af vrede. — Guds död, här börja trådarne i mitt nät gå sönder den ene efter den andre!

— Du må väl harmas! — inföll vännen — ty din väf var väl anlagd, och ränningen gick dig väl i hand Han kom en flykting hit öfver elfven, och det var jag viss om, att han skulle blifva ett lättvunnet byte för herr Erik Men underlige till sinnes äro desse riddare, både herr Nils och herr Sten! För allt hvad jag sagt den förre och som jag tydligen sett skurit honom djupt i själen, så ville han icke bida en full timme, sedan han fått underrättelse om herr Eriks antågande, och hade icke du kommit med budskapet från herr Sten, att han kunde ensam våga en strid mot fienden, tills allmogen var samlad deruppe, så hade han kommit, huru mycket än han inom sig månne vara missnöjd med sin forne vän Nu kommer han manstark ned till elfven, finnes herr Erik kvar der, så är han förlorad

En stund förflöt, hvarunder Sigge gick med sammanpressade läppar fram och åter framför Nils Stures sven, bårdskäraren. Denne fördjupade sig också i sina tankar, huru han skulle gå till väga för att vinna sitt mål. Sten Stures seger hade

öfverkorsat bådas planer, och det fordrades mycken förslagenhet att med ens kunna skota om och segla på en ny bog, innan djupet var tillräckligt pejladt och farvattnet känt. Tidpunkten var dock sådan, att den bjöd ett djerft steg, och ingendera af desse män bätvade tillbaka för att uttaga det, när de väl funnit, att derutinnan låg enda vilkoret för uppnåendet af det mål, som de föresatt sig.

— Nå väl! — utropade slutligen Sigge — så må den sista pilen afskjutas!

— Och den pilen gäller? — sporde bårdskäraren med sin lenaste stämma.

— Din herre, bårdskärare!

— Hm ja, hålla vi säkert ihop, så fånga vi nog gäddan, vore hon ock dubbelt så stor

— Hålla vi ihop hvad menar du, mästster?

— Jag menar alltid, hvad jag säger och tjenst mot tjenst, det är vårt gamla aftal!

— Sjung ut, bårdskärare, jag är man att stå vid mitt ord, det må du väl veta, hvad är det så du äskar af mig?

— Hett sinne gör bråd gerning, Sigge det är min sed att vara lugn, att icke förhastad mig eljest så låter min önskan lätt förena sig med din, efter hvad jag kan finna, det gäller en mans lif!

— Ja väl, mäster Lucas, det som jag vill, det gäller din herres lif!

— Jag måttar blott åt hans sven, men det är detsamma, ty de hålla ihop, och hafva de väl kommit öfver elfven, så rida de tillsammans ned till S:t Karin i Skara. Herr Nils skall föra dit liket af sin gamle vän, gamle herr Fjalar Ormsson, och hans sven

— Hvad heter svennen?

— Hollinger Birgersson!

— Hm Hollinger, jag hade önskat, att han burit ett annat namn, men lika godt, det an-

dra namnet må ock den gången bäras sin sista dag! Men hvad vill du så Hollinger Birgersson? Hvarför skall han spilla sitt lif? Han har ett svärd som heter duga!

— Han har ock något annat, som för mig och ännu flere har högre värde, än hans svärd.... Det är ett litet papper, som nu förvaras i Upsala domkyrka, men som då skall flyttas till S:t Karin i Skara. Kyrkorna äro heliga, ser du, Sigge, och otillgängliga, men vägen mellan Upsala och Skara och svennen sjelf, de äro visst icke hvarken heliga eller otillgängliga!

— Riktigt, mäster Lucas.... den saken låter sig nog beställa! Dock månne vi ännu en gång se, om icke lyckan är oss blid på annat sätt. Hinner herr Sten elfven före herr Nils, så är han förlo-rad, och får så herr Erik någon tid på sig att tala med Dalkarlarne, så vill jag väl se, om de så platt hafva förgätit hans broder biskop Kettil, att det icke skall stå hårdt för herr Nils att komma undan med lifvet....

— Och så har jag då gått dina ärenden utan gengäld! — inföll bårdskäraren med en listig sidoblick, hvori brann en bränad af förfärande hemskhet.

Sigge förstod honom och sade med fasthet:

— Mitt ord står jag vid.... håll säkert öga på svennen, så taga vi honom till fånga, innan striden börjar, och sedan är segren din, lika väl som min.

Bårdskäraren betänkte sig ett ögonblick.

— Så månne det gå under den förutsättning, som nu är gjord.... Men om herr Nils vinner seger vid elfven....?

— Om herr Nils vinner seger....? Då, bårdskärare, skola vi hitta både honom och hans sven på deras väg till S:t Karin. Fienden har mörka gömslen, och måste herr Erik fly, så skola alla stigar hvimla af skogsgångare, som gerna skola

strida vår strid Det der blir min sak, du skall blott gifva mig säkert att veta, när de draga dit neder

— Det skall jag.

— Kronan och erkebiskopsstafven vare vår lösen, så känna vi hvarandra . . . och så skall dock segern gå fram, fast gamle erkebiskop Jöns, Gud hans själ nåde, ej mera håller i stafven!

— Som du säger, krona och erkebiskopsstaf, hahaha . . . han sjunker utför den heliga stafven, ty herr Erik Carlsson har icke kunnat hålla honom uppe, och så kommer han i simpla svennehänder!

Sigge studsade, synbarligen träffad af bårdskärarens utfall, men han rätade ut sig och sade, i det han lade sin tunga hand på sin samman-svurnes axel:

— Segra vi, mäster, så menar jag, att erkebiskopsstafven kan visa oss vägen längre fram, än både du och jag i detta nu kunna tänka!

— Godt, Sigge, den som vågar mer må ock mera vinna!

De skildes åt, sedan de ytterligare afhandlat med hvarandra, hvad som i det ena eller andra fallet borde ske. Bårdskäraren tog vägen norrut att sammanträffa med herr Nils, som kom antågande med Dalhären; Sigge gick samma väg tillbaka, som han kommit, öfver sjön.

När han inträdde i bergsmansstugan, satt herr Sten lutad öfver ett papper, som han höll i ena handen, medan den andra stöddes mot kinden. Han såg icke upp, och Sigge stod stilla innanför dörren en stund, men då han åter vände sig om för att gå ut, tog herr Sten ögat från papperet och lyftade sitt hufvud ur handen, framsuckande:

„De satte jungfru Solfager i svartan jord,
men ormekungen visste väl, hvar jungfrun hon låg.“

Slaget vid Uppbo färja blef ett fullständigt nederlag för herr Erik Carlsson. Ett ovanligt stort byte togs af de segrande Dalkarlarne, halftannat tusen pantsar samt otaliga hästar och slädar, på hvilka de fiendtlige herrarne ämnat föra med sig allt det byte, som de hoppats taga på denna julefärd till Dalarne. Herr Erik och hans anhängare kunde endast med den snabbaste flykt rädda sig. Dock blefvo flere uppfångade under vägen. Det var fallet med den aflidne erkebiskopens bröder, David och Krister, hvilka grepos och fördes som fångar till Nyköping. Här dog herr David, lemnande efter sig ett minne, som knappast männen af hans eget parti ville minnas. Lika samvetslös som erkebiskopen, var han mera vild och rå, och framlefde helst sina dagar bland sjöröfvare och deras likar.

Sedan han blifvit löst ur sitt fängelse, hade han åter liksom herr Krister, slutit sig till Carls fiender, så fort desse åter rörde på sig, längtande efter hämnd öfver Nils Sture och frossande i sina tankar af vållust öfver den stund, då han rätt skulle kunna utgjuta öfver denne sin vredes galla. I sitt blindå raseri missträknade han sig dock. Skymfen af hans tillfångatagande på Salesta hvilade lika tung öfver honom ännu, när stridshornen manade till anfall vid Uppbo färja, och medvetandet deraf ökade mångdubbelt bitterheten af flyktens och den nya fångenskapens nesa.

Herr Erik Carlsson kom undan till Kalmar och begaf sig derifrån till Danmark.

Men konung Christian sjelf hade brutit in i Sverige och stod redan i Westergötland på väg uppåt Tiveden, då han fick tillförlitliga underrättelser om sina vänners nederlag och flykt, och han sjelf måste kort derefter draga sig tillbaka och ännu en gång se sina förhoppningar om Sveriges konungakrona svikna. Sten Sture kom dragande emot honom, medan herr Nils rensade Wärend från

fiender, och båda följdes af framgången. Den danske konungen led en stor förlust och måste sjelf sårad fly hem till sitt land igen.

Nils Sture drog från Wärend till Kalmar, som han började belägra. Men då ankommo underättelser, att herr Erik Carlsson med en flotta, till hvars utrustande konung Christian lemnat understöd, var på väg till Stockholm, och detta förmodade Nils att lemna Kalmar och skynda till hufvudstaden.

Så stodo sakerna, då Sigge en afton steg in till sin herre, der han satt i Warnhems klosterstuga åter igen med visan om jungfru Solfager framför sig och försjunken i tankar, som strömmade allt rikare, ju mera han drömde sig in i den värld, der hans Ingeborg lefde och log emot honom — ett sorgens, ett dödens leende, så tyckte han, ty bland de lefvande dvaldes hon icke, det visste väl han.

Det var hans lust, när de allvarligare värfven lemnade honom en stunds ro, att taga fram denna visa, som han vunnit för Ingeborgs skuld och som skulle vara priset för vinnandet af hennes hjerta, — det var hans lust att fördjupa sig i den gamla visan och tänka och drömma om den väna mön, som vinkade honom till sig i ett skönare land, der jordlivets bländverk förlorat sitt välde öfver menniskan.

— Med förlof, herre — yttrade Sigge och steg fram med en frihet och förtrolighet, hvartill hans förhållande till riddaren berättigade honom — jag önskade besöka min moder.

— Din moder! — utropade herr Sten, med en ton, som om påminnelsen om den lilla holmen gjort ett synnerligt intryck på honom.

— Ja väl, herre, jag brukar, som I väl veten, titta till henne, och nu har jag icke varit med min fot i hennes stuga, sedan jag kom i eder tjänst. I kunnen så icke säga, att jag . . .

— Nej, nej, käre sven — afbröt herr Sten, som förstod hans mening — du skall visserligen få urlof att besöka din moder. Mig träffar du sedan på Räfsnäs eller hos kungen i Stockholm.

Och så gick svennen, och herr Sten blef åter ensam. Men frampå morgonen kom ett ilbud från konungen med anhållan, att herr Sten skulle sjelf komma till Stockholm, emedan underrättelser inlupit, att herr Erik Carlsson seglade med en flotta i Östersjön och aktade sig till Stockholm.

Herr Sten dröjde icke att efterkomma konungens önskan och drog med sina svenner norrut öfver Tiveden in i Nerike och vidare till Arboga. Derifrån lät han svennerne taga vägen till lands, medan han sjelf ville fara sjöledes genom Mälaren.

Det är ofta så, att en tanke kan uppspira, växa ut och länge ligga fullmogen i själen utan något kraf att framträda i handling, tills detta plötsligt inträffar af den obetydligaste anledning, ett ord, en åtbörd, ett alldeles främmande namn, liksom, när bågaren är öfverfull, det blott behöfves en enda liten droppe för att han skall flöda öfver. Så var det ock nu med herr Sten. Svennens tal om sin moder på den lilla holmen framkallade hos Sten minnet af Lagnö och den syn han der hade om natten, då han var stadd på hemfärd till Räfsnäs, och, ehuru den tanken väl ofta låtit förnimma sig i hans själ, att han borde ännu en gång forska efter den försvunna jungfrun just här på Lagnö, hade han alltid slagit den bort såsom alldeles gagnlös, tills nu med ens den stod framför honom med en makt, som ej lät sig afvisas.

Det skulle vara honom, tyckte han, en tröst blott att se den gård, der bilden af henne visat sig för honom. Kanske skulle ock Guds moder i sin nåd låta honom ännu en gång se denna bild, den måtte nu komma från något, som fans till

utom honom, eller blott och bart vara en frukt af hans egen inbillning.

Och så beslöt han fara vägen fram öfver sjön. Det är härvid tillika att märka, det tidpunkten nu, när landet åter var fredadt från oro och strid, och man kunde hoppas på lugn för en längre tid — ty farhogan för Erik Carlssons hot från sjösidan kunde dock icke vara synnerligt stor, när mått och steg i tid vidtogos att möta densamma, — det är att märka, att under sådana förhållanden riddaren lättare kunde hängifva sig åt andra saker, än dem som lågo under det beräknande förståndets domvärjo.

Det var en blid vårafton, när båten gled fram öfver Mälarens jemna yta i sundet mellan Lagnölandet och den holme, der Siggess moder bodde i sin ensliga stuga. Stränderna voro klädda i denna ljusa grönska, som tillhör det återvaknande naturlifvets förpostkedja; trädens knoppar svälde af sin blifvande rikedom och i lundarne slog der och hvar en trast sin drill. Men öfver det hela göt månen en ström af ett obeskrifligt ljus. Såg riddaren uppåt, så spände himlen der sitt blåa hvalf, såg han nedåt, så slöt sig hvalfvat i en oändlig afrundning genom sin spegelbid i sjön under hans fötter. Hela landskapet tycktes ligga och drömma som en af de lycksaligas öar midt i ett förtrolladt haf, midt i en verld af kretsande stjernor.

Riddaren reste sig upp i stäfven af båten och såg sig omkring, alldeles hänförd af det sköna skådespelet. Låg manne hans lycka och drömde i denna underverld som antagit så ljuf en skepnad just för att dölja inom sig sin skönaste prydnad? Hjertat klappade af fröjd, taflan var så ljus och full af hopp öfver allt, hvart ögat blickade hän, huru kunde väl ondskan dväljas i denna verld, huru kunde en tanke på död och förintelse uppstå?

Sagta gled båten hän, och roddarne, hvilka

sågo på sin herre, huru högtidligt stämd han var och äfven sjelfve tilltalades af naturen omkring sig, — de sänkte och höjde årbladen så tyst ur vattenspegeln, att endast en och annan neddropande vattenperla förrådde båtens rörelse framåt, genom menniskoarmar. Man kunde hafva varit färdig att tro honom dragen in i denna trollverld af osynliga makter.

Plötsligt slog sig riddaren för sitt bröst och sträckte ut handen framför sig.

Båten befann sig i sundet mellan Oknön och Aspön och höll sig tätt under det senare landet. Man kunde på afstånd se hustaken på Lagnö gård och längst bort den udde, kring hvilken man skulle vända för att komma till den lilla holmen, der Sigges moder bodde. Det var dock hvarken det ena eller andra, som väckte riddarens häftiga åtbörd.

Han stod med blicken liksom fastläst vid stranden, och ett utrop, som hans läppar varit färdiga att uttala, stannade och sjönk tillbaka igen. Den hastiga sinnesrörelsen tycktes plötsligt hafva hårdnat till och stelnat, när den hunnit sin högsta grad af utveckling.

På strandens späda grönska invid ett kors, som var sammanfogadt af en smärt, afhuggen björkstam, stod en qvinnoskepnad och blickade ut öfver den månbelysta fjärden. Hon var höljd i en fotsid vit mantel, men hufvudet var bart, och de långa, mjuka lockarna föllo fritt omkring hals och skuldror. Hon stödde den ena handen på korset, och den andra förde hon i en halfkrets öfver de små blommorna kring korsets fot, som om hon uttalat välsignelsen öfver dem, eller en besvärjelseformel.

Ty hon var så bländhvit och öfverjordiskt skön, der hon stod i månens fulla ljusflöde, att man knappast kunde taga henne för en menskelig varelse. För riddaren var hon en engel, som ned-

stigit från Guds himmel att hölja hans verld i denna slöja af underbar skönhet, så att den tunga sorgen skulle kännas mindre tung, eller var hon en bergtagen mö, som i aftonens dunkel, när elfvorna skulle börja sin dans, fått lemna bergasalen att återse den verld, som hon glömt, och skynda tillbaka vid första hanegället.

En aning genomblixtrade riddarens själ, men han vågade knapt gifva den ord. Var det Ingeborg, frågade han sig, men intet ljud kom öfver hans läppar. Han stod der andlös och darrande af den häftigaste själsspänning.

Men båten kom närmare, och allt mera han såg, desto mera uppenbarade sig drag för drag Ingeborgs bild. Det var hennes panna, hennes ögon, hela den smidiga, lätta, luftiga skepnaden var hennes.

Och riddaren ropade Ingeborgs namn, och roddarne hvilade på årorna och vände sig om.

Då var med ens hela synen försvunnen.

— Lägg i land! — ropade riddaren med lidelsefull häftighet, och båten sköt som en pil genom vattnet, och ännu innan den hunnit taga landfäste, var riddaren med ett språng på stranden och skyndade fram till det ställe, der han sett sin Ingeborgs bild.

— Ingeborg, Ingeborg! — ropade han ännu en gång, men blott eko svarade ur skogen.

Korset stod qvar vid stranden, och blommorna darrade vid dess fot, som om en kall vind gått fram öfver dem. Men intet spår var att finna af henne, hvars fot nyss trampat stället.

Riddaren tillsade sina svenner att genomleta skogen, medan han sjelf skyndade upp till Lagnö gård, men efter en stund träffades de åter, utan att någon sett en skymt af en lefvande varelse.

Dyster mer än vanligt och halft förtviflad steg herr Sten ned i båten och lät ro sig öfver till ön. Här skyndade han med snabba steg den smala

stigen till stugan, genom hvars vindöga en vänlig rök i krusiga ringlar steg upp i rymden.

— Guds fred, gamla mor! — yttrade riddaren, när han steg inom dörren och såg den gamla qvinnan sitta och spinna vid sländan tätt invid eldstaden, — har eder son varit hos eder?

Det hade han icke till herr Stens stora förundran, men han fästade sig dock icke närmare dervid, ty svennen kunde ju hafva blifvit uppehållen under vägen och till sin herres egen fromma nödgats rida längre vägar, än som han ursprungligen ämnat. Dessutom var Sten nu så upptagen af andra tankar, att han icke, hvad heller som var, kunde vända sitt sinne från dem.

Att följande dagen företaga en färd till Lagnö och der vända upp och ned på hela gården, det var hans fasta föresats, ty ju mer han fördjupade sig i åskådningen af den bild, han nyss sett, desto mer öfvertygades han om, att det var Ingeborg och ingen annan. Så ock var det tydligt, att den skepnad han såg om natten, när han förra gången lemnade denna holme och låg på Lagnö, icke var någon annan än hon. Huru åter hon kommit dit, och hvarför hon hölls der så väl och så hemlighetsfullt förvarad, det skulle nog framdeles blifva uppdagadt.

Och han sporde den gamla, om hon visste något rörande den främmande jungfrun på Lagnö.

— Den främmande jungfrun! — utbräst gumman och såg förskräckt på riddaren. — Den hvita jungfrun, menen I, stolts riddare, hafven I sett henne?

— Ja väl, och för mig är hon visserligen icke främmande!

— Guds moder och alla fromma helgon vare när både mig och eder, stolts riddare — fortsatte den gamla och gjorde korstecknet. — Men på Lagnölandet står det aldrig rätt till. Der på gården finnes icke någon jungfru, som I talen om,

hvarken främmande eller hvit, men fiskare, som farit här fram, hafva i månljusa nätter sett det samma som I, en skär jungfru med fagert anlete, som gått utmed stranden De hafva hopfogat ett kors at en kullfallen björk, der hon gemenligen brukar visa sig på stranden, och der plägar hon stå, säga de, och både le och gråta, men hennes leende är godt att se och hennes tårar falla som dagg på blommorna vid hennes fötter. Derför är gräset frodigast vid korset, och aldrig är fiskaren ute och kommer hem med tomma nät, när han sett den hvita jungfrun i lunden. De finnas ock, som hafva hört henne sjunga, och så ljudlig en sång mena de, att aldrig en menniskotunga sjungit.

— Men hädanefter skall hon icke blifva att hvarken se eller höra här på Aspölandet, ty jag vill taga henne bort! — yttrade riddaren med fast stämma.

— Heliga Guds moder! — utropade då den gamla — hvad tänken I på, stolts riddare den hvita jungfrun är en ande, I skolen henne aldrig vinna. Det minsta buller, blott ett oförsigtigt uttaladt ord, och hon är försvunnen. Viljen I se henne ännu en gång, så sticken eder undan en qväll sådan som denna, och I kunnen lita på, att hon kommer till synes, men tagen eder till vara för att öppna eder mun eller på annat sätt skrämma henne, ty då är hon borta igen, och ofärdens kommer öfver eder förr än I det kunnen tro.

Huru det var, så utöfvade gummans ord ett visst inflytande på herr Sten. Icke därför att han egentligen trodde på det underbara och trolska i hennes berättelse, ehuru han visserligen icke stod så helt och hållet utom sin tids tro och åskådningssätt, att han icke kunnat vara benägen att se företeelsen så, som alla andra sågo den, — men, så viss som han var, att han verkligen sett sin hjertans kär, ledde gummans ord hans tankar

in i en riktning, som nödgade honom att afstå från den storm, hvilken hade till syfte att taga jungfrun med våld ur det fängelselif, hvori hon uppenbarligen befann sig.

Här måste något råda, som kunde blifva hälften värre, om det med ovarsamma händer angreps. Till följd häraf afbadade riddaren den följande qvällen. Men det gick på samma sätt, som qvällen förut. Han såg den ljufva, sköna flickan stå invid korset, och himmel och jord smälte tillsammans för hans blick och blefvo som blånande skuggor, hvarur hans sol strålade emot honom ur hennes öga. Osedd njöt han af den herrliga synen, och en stund förflöt, utan att han vågade röra hvarken hand eller fot. Han stod i andlös beundran. Och allt var så tyst, ej en fläkt susade genom trädens kronor, ej en fogel sjöng. Den medvetslösa naturen tycktes känna prestinnans närvaro och liksom försmälta i henne, förhöjande hennes egen skönhet.

Men så till vida var riddaren denna gång ute i en lycklig stund, att han äfven fick höra jungfruns sång. Utan tvifvel var det endast, när hon visste sig vara fullkomligt osedd och ohörd, som hon gaf sitt hjerta luft i sång, men äfven då så sagta, att det förundrade herr Sten, huru sången kunde hafva hörts af fiskarne i sundet. Till en början kunde han ej sjelf uppfatta orden, men snart förnam han dem tydligt, och aldrig hade sången på honom gjort ett sådant intryck.

Det var visan om jungfru Solfager, som den hvita jungfrun sjöng, vers efter vers, och hvarje ton var så underbart ljuf, på samma gång som den dallrade af det djupaste allvar. Det låg ett helt lif af kärlek, hopp och tro, men tillika af djup, innerlig sorg i denna tonmålning. Riddaren stod bokstafligen som förtrollad, ett viljelöst redskap i trolljungfruns hand. Han log, när hon log, och när tårar skymde hennes blick, ville hjertat

brista i hans bröst. Sångerskan tycktes i sången lefva igenom jungfru Solfagers lif, känna hvad hon kände, fröjdas, le, gråta och dö med henne.

Ormekungen tog jungfru Solfager upp ur svartan jord

Medan vi varde ung!

Och törde henne död allt hem till sin by.

Mig lyster uti lunden att rida.

Här antog rösten en ton af så rörande och innerlig sorg, att ingen skulle hafva hört och sett sångerskan utan att smälta i tårar. Hon upprepade dessa rader gång efter annan, men allt svagare och svagare, tills de sista tonerna liksom smögo sig ned till blommorna och sammansmälte med dem. Och mera sjöng hon icke.

Hon lutade sig hastigt fram och såg utåt vattenspegeln samt for med båda händerna öfver sin panna strykande tillbaka de framfallna lockarne, som om hon sett en syn, hvilken bemäktigat sig hela hennes själ.

— Slut? — utropade hon. — Är visan slut?
Ja, ja hon är slut, för alltid slut, och Solöga lefver död sitt lif i ormkungens by!

Och så pressade hon sina händer mot sitt hjerta och sjönk tillsammans invid korsets fot.

Då kunde riddaren ej längre styra de stormande känslorna i sitt hjerta.

— Nej, Ingeborg! — ropade han — der är icke visan slut . . . minnes du icke, att jag lofvade dig henne hel, och jag har henne.

Men knapt trädde han fram ur dunklet, knapt uttalade hans läppar Ingeborgs namn, så var hon åter försvunnen. Utan tvifvel skulle han dock nu hafva hunnit henne, om icke en djup graf plötsligt hindrat hans väg.

Han var dock nu fullkomligt viss, att det var Ingeborg, och han gjorde följande dag ett besök på Lagnö gård, men alldeles fruktlöst, och hans förtviflan steg med det tvingande medvetandet, att han måste infinna sig hos konungen i Stockholm

och ej vågade längre dröja här på ön. Så fort han träffat konungen, ville han dock återvända och icke lemna Lagnö, förr än han fått full visshet om, huru det förhöll sig med denna sak.

Emellertid ville han icke lemna stället utan att på något sätt hafva gifvit Ingeborg sin dervaro tillkänna, om det annars var möjligt att lösa henne ur den förtrollning, hvori hon befann sig. Och som han tänkte uppå, huru han på bästa sätt der-vid skulle gå till väga, rann sången om Solfager honom i sinnet, och han tog fram papperet, hvar-på den kära visan var nedskrifven, och tecknade derpå: „Ingeborg, har du glömt mig, så har jag dock icke glömt dig, utan är i döden din trogne riddare Sten Sture.“

Ännu innan stjernorna försvunno för dagens första stråle var han vid korset och fästade papperet, der han sett Ingeborg hålla handen, kysste det och skyndade derpå ned i båten, som skulle föra honom till Stockholm.

Underrättelsen om, att herr Erik Carlsson med en fiendtlig flotta nalkades Stockholms skärgård, bekräftades, och herr Sten fann vid sin ankomst till staden sinnesstämningen ganska upprörd. Nils Sture hade anländt redan före honom, och hans ankomst utöfvade ett synnerligt lugnande inflytande. Konungen sjelf, som varit sjuklig hela tiden bortåt, hade begagnat sig af den bepröfvade riddarens närvaro för att företaga en färd utåt Mälaren och inandas helsa och krafter under de ovanligt vackra vårdagarne.

Af lätt förklarliga skäl undveko de forne vänerne hvarandra, när icke fäderneslandets tjenst tvang dem intill hvarandras sida; men så högsinte voro de, att då glömdes allt groll, skiljeväggen mellan dem föll, den ene tog och den andre gaf villigt råd, och ingendera visade någon tvek-

samhet eller dröjde på foten därför, att det forna innerliga förhållandet var brutet. De sörjde deröfver, och smärtan var så mycket större, som ingendera rätt kunde förklara, huru det verkligen kommit derhän, att de gingo skilda stigar; de sågo blott att så var, och sorgen låg snarare deruti, att det måste förblifva som det var och icke kunde blifva annorlunda. Nils hade flere gånger sökt närma sig Sten, men så ofta han rört vid denna ömtåliga fråga, hade han mötts af ett ansigte så fullt af smärta, att han hvarje gång dragit sig tillbaka med full föresats att låta tiden verka.

Sten å sin sida fann sin forne vapenmästare och vän vid sådana tillfällen gå så långt i fräckhet, att han därför icke hade annat svar än en utmaning på envig, och dertill kunde han icke förmå sig, ty han ville dock i det längsta hålla sin hand offäckad af den mans blod, som han en gång hållit högst bland alla riddare i Sveriges rike.

Svårare än någonsin föll det nu herr Sten före att sammanträffa med herr Nils, sedan han åter under den sista tejden på nära håll sett, huru dugande man han var, hvilken makt han utöfvade öfver folkets sinnen, huru lugnt hans mening uttalades och segrade i rådslagen och med hvilken klokhed och kraft han genomförde de fattade besluten. Nu var det åter ett ögonblicks lugn i de ständiga fejderna, nu veko de allmänna krafven undan och de enskilda trädde fram med fulla anspråk att blifva tillfredsstälde, och han kände med sig, att han nu ej längre kunde undvika det afgörande ögonblicket, då det måste ske, som för alltid skulle afhugga bandet mellan honom och herr Nils.

Förr, än han trodde, fördes han tillsammans med sin förmente ovän.

En af de första dagarne i Maj kom konungen tillbaka till Stockholm, mera sjuk dock, än när han for bort, ehuru han icke ville låtsas derom

utan i det längsta trotsade det onda. Samma dag, som han kom till slottet, åtföljd af ett temligen talrikt följe, hvaribland äfven Sten Stures moder, fru Brita Stensdotter, och jungfru Brita Thuresdotter (Bjelke), samt ett beslöjadt fruntimmer, hvilken ingen visste att säga, hvem hon var, sände han bud till så väl herr Nils som herr Sten att infinna sig hos honom på slottet.

Den förre kom först och fann konungen i hans enskilda rum, så blek om de fårade kinderna, att han bestört tog ett steg tillbaka. Men konungen log helt vänligt och räckte honom sin hand, i det han sade:

— Min dag är kommen, Nils, jag känner det väl, jag känner det väl hvem menen I skall taga Sveriges krona efter min död?

Frågan kom så tvärt, att riddaren studsade, och konungens stora ögon hvilade så spörjande och så djupa på honom, att de liksom jagade hans tankar tillbaka till en tid, då de män, hvilkas minne var honom dyrbarare, än hans egen faders, stälde denna krona, om ock icke i synlig måtto, dock i verkligheten, såsom slutpunkten på hans idrotters vädjobana. Han svarade med en motfråga:

— Hvad menen I sjelf, konung Carl?

Och konungen log dervid och lade sin darande hand på hans skuldra.

— Dock är det ditt verk — sade han — att Sverige nu är sin egen herre och råder sjelft öfver sitt konungaval

— Konungaval? — upprepade herr Nils. — Menen I då så visst, att det nu mera blir fråga om konungaval? Jag har om den saken mina egna tankar

— Så sägen mig dem, Nils! — bad konungen.

Och Nils utvecklade sina åsikter, sådane de utbildat sig under de gångna åren och allt mer haft tillfälle att stadga sig, ju mer han, synnerli-

gast genom hvad som nu senast timat, insåg omöjligheten för en enskild svensk herreman att kunna höja sig så mycket i makt och anseende öfver alla andra, att han blef erkänd af dem såsom den förste utan att behöfva tvinga sig till detta erkännande genom strömmar af blod. Den gröne riddarens ord, då han låg på sin dödsbädd i klosterstugan i Enköping, uttalades nu af Nils Stures läppar, måhända med ännu större våltalighet, eftersom han hade de senaste tilldragelserna att stödja sig på.

Konungen lyssnade med uppmärksamhet till riddarens tal, och, när han slutat, satt han ännu en stund försjunken i djupa tankar. Slutligen reste han sig upp och sade:

— Huru det går, må Sverige bestå det är Carl Knutssons sista och enda önskan här i lifvet.

Dermed gick han ut ur rummet och lemnade Nils ensam. Det dröjde länge utan att konungen återkom, och till slut ansåg sig Nils, som stämt en af sina höfvidsmän till sig i borgstugan för ett viktigt budskap ut i skärgården, kunna aflägsna sig, utan att konungen därför på något sätt kunde stötas för hufvudet. Han gick äfven och träffade höfvidsmannen i samtal med en af herr Stens svenner i rummet straxt utanför det, der konungens lifsvenner stodo. Han vinkade då höfvidsmannen till sig, gick igenom lifsvennesalen och kom in i ett rum derbredvid, der han undfick de väntade underrättelserna från skärgården. Enligt dessa befann sig herr Erik alldeles för svag att kunna företaga något mot Stockholm. Hans enda utväg att kunna uträtta något var att söka uppvigla allmogen på kusterna, och i enlighet dermed gaf herr Nils höfvidsmannen sina befallningar att noga bevaka alla strandvägar och gripa alla dem, som syntes misstänkte, antingen de kommo från eller ämnade sig till förrädareflottan.

Knapt hade höfvidsmannen gått, förr än en dörr på motsatta sidan af rummet öppnades, och herr Sten visade sig på dörrtröskeln. Han hade med flit valt denna väg för att undvika ett sammanträffande med Nils utan i närvaro af konungen, och den dörr, hvarigenom han kom, ledde från frustugan, der han aflagt ett besök hos sin moder.

När han fick se Nils i detta rum, studsade han, och det såg ut, som om han i första ögonblicket ämnat aflägsna sig samma väg han kommit, men så tog han raskt ett steg framåt och skyndade tvärt öfver rummet.

— Sten! — sade då Nils, och blick och röst tillkännagafvo den i sitt hjerta bedröfvade vännen.

Sten stannade och vände sig om. Men i det samma öppnades dörren till svennesalen, och konungens bleka hufvud visade sig i dörröppningen.

— Hvi gången I mig således förbi, Sten Sture? — sporde då Nils och tog ett par steg fram emot Sten.

— På det att jag icke må vara eder i vägen, der I gången förtroliga stigar till konungen! — genmälte Sten.

— Går då Nils Sture andra stigar, än som kunna trädas äfven af hans vän?

Sten såg på honom så kallt och stelt, och likväl darrade hans sammanpressade läppar, som om han förgäfves sökt betvinga sin inre rörelse. Men Nils räckte fram sin hand för att fatta vännens, och då denne förblef orörlig, sade han utan den ringaste skynt af harm eller vrede, så som en vän bör tala till sin vän.

— Fordom var det dock icke så mellan mig och dig, Sten, att vi behöfde frukta att gå i vägen för hvarandra Jag har sett det långa tider, att du icke mera är densamme, och jag har sökt

tillfälle att tala dig till En anklagelse ligger dold i dina ord, en hotelse i dina blickar säg mig det rent fram, Sten, att vi måga stå klara för hvarandra Det ligger mera makt uppå vår vänskap, än blott och bart en tillfredsstäld önskan för mitt hjerta fosterlandets väl, Sten, detta Sverige, för hvilket vi i så många strider haft lif och blod ospardå

— Har jag då svikit min pligt mot Sveriges rike? — sporde Sten.

Och Nils förstummades af kylan i denna röst. Han stod svarslös och blott stirrade på sin vän.

— Hvad kan då den blifvande konungen mera begära?

— Sten, Sten — ropade Nils, utom sig af smärta vid dessa ord — detta är icke vännetal!

— Men ett tal, som Nils Sture må tåla vid att höra!

— Och något annat har du icke att säga mig?

Det låg något så innerligt och rörande i den ton, hvarmed denna fråga uttalades, att Sten ensamt deraf bort väckas till besinning. Men sådan makt hade det onda fått med honom, att han förblef hård och snarare eggades att söka efter ännu grymnare ord för att gifva luft åt den harm, hvilken under långa år legat och grott i hans sinne.

Nils såg, att hvarje tal till hans hjerta var fåfängt, och han yttrade därför, dock helt långsamt och med tonvigt på hvarje ord, liksom ville han ännu i sista stunden gifva Sten tid att besinna sig.

— Farväl då, Sten kanske skall den dag randas en gång, då du önskar det osagdt, som din tunga nu talat.

Dermed gick han, och Sten stod ensam qvar, ett rof för den bittraste förtviflan. Han tryckte sitt hufvud mot sina händer, och gång efter annan suckade han djupt, under det han vred sig i en våldsamt inre kamp fram och åter.

Men allt derunder syntes konungens bleka ansigte i dörren till svennesalen. När riddaren blef ensam, sköt konungen upp dörren och tycktes vilja stiga in i rummet för att närmare taga reda på den verkliga meningen med de ord, som vexlats. Men ett oblidt öde ville, att han skulle få känedom derom utan att framträda. Den dörr, genom hvilken Nils Sture försvunnit, öppnades åter, och en långväxt sven med mörka drag inträdde. Konungen drog åter till den dörr, bakom hvilken han befann sig, och svennen, som inträdde och bort blifva varse, att någon lyssnare befann sig der, laddes om intet.

— Friskt mod, herre — sade svennen, och hans stämma var hastig och bråd, som om han fruktat att i förtid blifva afbruten, innan han hunnit säga allt hvad han ville — friskt mod, nu har jag hela ränningen i mina händer!

Sten, som gjorde våld på sig för att återvinna sin fattning, såg forskande på den mörke svennen, hvilken fortfor:

— Allt är nu färdigt, man väntar bara på, att konung Carl skall dö kantänka han får den nåden att dö en naturlig död.

— Sigge! -- utropade Sten — betänk, hvad du talar och hvar vi befina oss, och att det skall gälla ditt lif, så kär du än blifvit mig, hvar så du icke kan bevisa sanningen af hvad du säger.

— För den saken kunnen I vara lugn, herre! Det lif, som jag haft ospardt i striderna vid eder sida, det kan jag ock våga, när det gäller att rödja undan den skranka, som döljer svek och argan list Det är sant, som jag sagt eder många gånger tillföre, att herr Nils far med svek mot eder att vinna riket efter konungens död. Allt är redan aftaladt; hans höfvidsmän hålla sig i beredskap med hans svenner att taga slotten, och så är den saken bestäld.

— Och detta kan du bevisa?

— Jag kan det. En af hans svenner skall nu i dagarne rida med riddarens bud nedåt Westergötland, jag gissar att det gäller Axevall. Viljen I, så skall jag gripa svennen och hans papper med riddarens namn under, och så hafven I svart på hvitt om saken och kunnen handla som eder lyster Att det förhåller sig, som jag säger, det kunnen i finna deraf, att herr Nils sjelf skall begära urlot att draga nedåt Westergötland han skall föregifva, att han vill låta sjunga en messa för en gammal riddare, som dog för flere år sedan

— Och hvem skulle väl så den riddaren vara?

— Så är det mig sagdt, att riddarens namn är Fjalar Ormsson annars så gick han och gälde i lifvet som den gröne riddaren.

Sten försjönk i tankar, men hans anletsdrag voro så stela och förvridna, att det var tydligt, det han icke var mäktig sig sjelf, utan talade och handlade och tänkte liksom under inflytande af en förtrollning. Han var liksom fastkedjad vid en förutsättning, hvars verkliga halt han icke vidare undersökte eller var oförmögen att undersöka, och han gick i en evig kretsgång omkring denna förutsättning.

— Nå väl — sade han slutligen — det kan vara, som du säger, och då må sanningen uppdragas och det brista, som måste brista Men ve dig, ve dig, sven, om du låtit föra dig bakom ljustet Sker det, som du sagt, att riddaren aktar draga nedåt Westergötland, så skall du samma dag hafva mitt svar till dess må jag betänka mig.

Dermed afskedade han svennen. När han vände sig om, stod konungen framför honom med den djupaste sorg i sitt anlete, men med utbredda armar, och Sten störtade sig utan att kunna återhålla sina tårar, till konungens bröst. Det dröjde

länge, innan någondera kunde yttra ett ord, men slutligen afbröt konungen tystnaden.

— Min stackars Sten — sade han — nu förstår jag, hvad som så länge tryckt ditt sinne men var vid godt mod, min son, mörkret är icke så svart som det synes dig Nils Sture Nils Sture är värd den främsta platsen i riket dock hade jag väntat, att han sagt mig det rent ut, som jag nu på en omväg fått att höra Då hade ock hans vilja gått fram, och ingen hade haft något att säga dertill. Ty ännu tynger dock Carl Knutssons ord något i den vågskål, der Sveriges öde väges af menniskor

Konungen afbröt sig och gick ett par steg fram och åter.

— Nils Stures bevekelsegrunder kan jag icke känna — fortsatte han derpå — men det vet jag dock, att de kunna tåla vid dagsljuset, hvad heller som är, och här finnes blott half sanning i hvad svennen haft att säga, blott half sanning. Men jag hade velat hafva fullt förtroende af Nils, liksom jag hade fullt förtroende för honom nu är det brutet

Och åter afbröt konungen sig och stannade framför fönstret, men tillade sedan med hastiga ord:

— Godt, vi skola se, vi skola se är det, som svennen säger, så må det blifva hans straff, att hvad han med allt detta syftat på slinter honom ur händerna. Meningarne kunna dock vara delade om, hvilken som nu är den värdigaste mannen att träda till regementet i Sveriges rike!

Derpå lade han sin arm på Sten och förde honom med sig ut ur rummet åt frustugan till. När de kommo utanför dörren, som ledde till denna stora sal, stannade konungen och lade båda sina händer på Stens axel.

— Nu månde vi låta sorgerna fara — sade han och såg så innerligt och varmt in i riddarens

öga — jag har en glädje sparad åt dig, som du väl icke kan drömma om

Riddaren såg frågande på konungen, fast sorgen ännu låg så mörk och tung under hans ögonbryn.

— Jungfru Solöga! — sade konungen, och riddaren ryckte häftigt till.

— Den gamle gubben har förmått, hvad icke du, en ung riddare så håld, haft makt till hvad säger du, Sten? — fortsatte konungen.

— Den ena villan kan aflösa den andra — svarade Sten misstroget — det kan finnas mer än en, som bär det namnet.

— Så vidt jag vet, var det dock blott en, som ungersvennerne gäfvö det namnet på min dotters bröllop i Nyköping!

— Ingeborg! — utropade Sten, och den starke mannen darrade, som om en feberfrossa genomskakat hans kropp. Så plötsligt öppnades för honom förlåten till hans lyckas helgedom.

Konungen nickade dertill helt vänligt.

— Ja, ja — sade han — Ingeborg Åkesdotter, hon och ingen annan! Ack, du vet icke, hvilka sorger det arma barnet måst utstå för din skuld!

Han drog riddaren med sig in i den djupa fönstersmygen straxt bredvid dörren och här berättade han Ingeborgs historia, som han kände genom herr Erik Axelsson, hvilken han tillika lofvat att hafva ett öga på den arma mön. Han kände ock mera om denna sak, än hvad herr Erik kunde hafva reda på, ty han hade nu af jungfrun sjelf fått sig berättad hela tilldragelsen i den lilla stugan i Wårdsätraskogen efter slaget vid Upsala. Konungen hade ock, sitt löfte trogen, litet emellan besökt Lagnö, dit Ingeborg blifvit förd från Westerås, och hade äfven nu, innan han begaf sig åter från Tynnelsö och Strengnäs, låtit ro sig till Aspölandet. Ingen på Lagnö visste, att han varit der, mer

än fogden och gamla Maren, och insvept i en vid kappa, såsom han alltid var, då han gjorde dessa besök, kunde ingen veta att han var konungen. Herr Erik, som icke ville, att den förfärliga olyckan med hans brorsdotter skulle blifva kunnig, hade tvekat mellan att sätta henne i ett kloster eller låta henne gömma sig undan verlden på den afsides belägna gården, men han hade beslutat sig för det senare, då han fann, att ännu icke allt hopp var ute med afseende på möjligheten för Ingeborg att återvinna sin helse.

Hennes sjukdom hade ock öfvergått till ett stilla svärmod, hvarunder hon ständigt förde jungfru Solögas namn på sina läppar och stundom äfven kunde sjunga en och annan vers ur visan om jungfru Solfager. Men ingen fick tillträde till henne utom fogden och Maren, och det var endast i ljusa och vackra sommarnätter, som hon fick gå ut och förlusta sig i skogen eller vid stranden af sjön. Så ytterligt rädd var hon för det minsta buller och så otroligt vig och stark tillika, att hon förmådde med en förvånande hast aflägsna sig och försvinna, så fort något misstänkt visade sig för hennes blick eller förnams af hennes öra. Detta var naturligtvis en följd af den förskräckelse, som hon utstått så väl hos den onde mördaren i Wårdsätraskogen, som på Salesta borg, men betryggade äfven hennes väktare i afseende på hennes undandöljande för verlden. En så förunderlig kännedom om alla de mest otillgängliga ställen i trakten, der hon hade frihet att gå omkring, utvecklade hon ock, att den fans icke till, som kunde finna henne, när hon fann för godt att gömma sig undan.

— Underbara äro herrans vägar — tillade konungen, under det herr Sten i högsta själsspänning afhörde hans berättelse — underbara äro herrans vägar, men just det, som för människors ögon utgjorde sjelfva kännemärket på hennes sjuk-

dom, jag menar hennes grubblande på visan om jungfru Solfager, hvars slut hon aldrig kunde finna eller satte der, som det just skulle liksom spika fast hennes hjerta vid likkistan, nämligen der det talas om, att man satte jungfrun i svartan jord just denna visa blef hennes räddning. Jag menar, att du sjelf, käre son, kan bättre än jag förtälja om den saken, huru hon fått visan i sina händer, ty hon sjelf är viss om, att det är du som lemnat henne den; när hon nu kom emot mig med strålände blick och helsade mig hel och säll, då jag sist för ett par dagar sedan var på Lagnö, så väntade jag mig visserligen icke att finna henne återvänd till oss och till dig Men det var hon!

Konungen log, när han yttrade det sista, och tog så riddaren med sig in i frusalen.

Derinne satt fru Brita Stensdotter och skådade med en min af moderlig stolthet ned åt rummet, der hennes son skred fram vid konungens sida, och jungfru Brita Thuresdotter stod invid henne. Ej långt ifrån befann sig erkedjeknen Cort Rogge, som äfvenledes var med i konungens följe, när han nu kom till Stockholm. För öfrigt voro åtskillige riddare och ungersvenner församlade i rummet.

Konungen gick till motsatta ändan af rummet och försvann genom dervarande dörr, men visade sig straxt åter och förde då vid handen Ingeborg Åkesdotter (Tott). Hon var så hvit som snö, stolta jungfrun, men ögonen brunno af en hänförande glans och en skär rodnad spelade öfver de fina kinderna.

— Jungfru Ingeborg! — hördes en hviskning genom salen, och det säges, att jungfru Brita Thuresdotter måste slå ned sin trotsiga blick, när konungen förde Ingeborg förbi henne fram till herr Sten, som stannat framför sin moder.

Men konungen lade jungfruns hand i ridda-

rens och sade, i det att glädjetårar fylde hans ögon.

— Nu må man väl kunna dikta en ny rad i den gamla visan om jungfru Solfager och sjunga:

Och sveakungens häst jungfru Solfager bär,

Medan vi varde ung!

Han för henne hem, allt till sin hjertans kär.

Mig lyster uti lunden att rida.

Ingen i salen förstod, hvad konungen menade, men herr Sten och jungfru Ingeborg, de förstodo det väl.

Det var en olycka för Nils Sture, att han samma dag, ehuru något senare, framstälde till konungen sin önskan att draga nedåt Westergötland. En skymt af den gamla hårdheten visade sig dervid i konungens blick, och tonen i hans röst var något kylig. Men han fattade dock riddarens hand, när han sade:

— I viljen då lemna oss, just som glädjen bjuder eder gode vän sin fulla bågare?

— Det är för vänskapen jag lemnar glädjen!
— svarade Nils, och äfven han var förstämd till sinnes; han tillade med blicken fästad på konungen — vore det andra tider, så menar jag, att I sjelf konung Carl skulle vilja följa mig på denna färden. Den gamle riddaren är väl värd en messa för sin själaro!

Konungen förde hufvudet sagta fram och åter och sade efter en stund:

— Så resen med Gudi, Nils . . . kanske, kanske räcker jag dig nu handen för sista gången!

Blicken var så forskande och djup, men Nils missförstod alldeles betydelsen af konungens ord. Ty konungen ville pröfva honom. Låge der sanning i den dunkla anklagelsen mot riddaren, så borde det vara klart, att han uppdroge åt någon annan utförandet af sina värf nedåt landet för att

sjelf kunna stanna hos konungen och der bevaka sina fördelar. Ack den arme kungen, som ännu på grafvens brädd icke lärt sig att fullt känna denne man, hos hvilken aldrig en egennyttig tanke uppspirat!

Riddaren fattade konungens hand och svarade:

— Det förbjude Gud, konung I hafven ännu mycket ogjordt i riket! Jag hoppas för visso, att jag åter skall se eder, och att I skolen få en afton på eder lefnads dag, lugnare än som detta året begynt!

Så gick Nils Sture.

Konungen stod länge stilla och försjunken i tankar. Han visste synbarligen icke att afgöra för sig, hvad som var sant eller falskt i detta ärende. Det gamla vankelmodet hängde qvar i själen, svagheten var densamma som fordom, fast pannan var färad och bjessan hvitnade till skörd. Huru hans tankar gingo, huru han sökte reda den trassliga härivan för sig, så framstod dock Sten, såsom den der var orättvist förorättad, och, fastän Nils var honom kär, så kunde han ej fria honom från den förebråelsen, att han här handlade efter en djupt anlagd plan. Men äfven under denna förutsättning tvekade konungen ännu, hvilken han skulle gifva företrädet. Nils Sture kunde dock stå i speten för Sveriges land!

Hans öga föll derunder på Sten, som i andra ändan af salen stod vid Ingeborgs sida, men midt i svallet af sin lycka tycktes liksom omsväfvad af ett oöfvervinneligt svårmod, — och detta gaf en riktning åt konungens tankar, som blef afgörande för mer än en. Han vinkade till sig en småsven och tillsade honom att kalla herr Sten, hvarpå han gick in i sitt eget rum.

Sten Sture skyndade att infinna sig der, och konungen tillkännagaf för honom, huru svennens ord slagit in till punkt och pricka.

— Och nu vill jag hafva klarhet i detta ärende!

— sade konungen ifrigt. — Jag vill själf gifva din sven befallning att följa herr Nils och gripa hans sven är det sant, hvad som blifvit sagdt, så är mitt beslut fattadt, hvarom icke, så vill jag själf tala till Nils Sture och ställa saken till rätta!

I afgörandets stund var dock äfven herr Sten tveksam, och det föreföll honom ett ögonblick, som om han hellre skulle önska detta tillstånd af oviss-het fortfara, än vinna en visshet, som dock aldrig kunde vinnas annat än i smyg. Men så stod hela den gångna tidens mörka spel från den forne vän-nens sida fram för honom i en öfverväldigande dager, och han lät kalla sin sven.

Och så kan lyckan stundom bjuda brottet sin hand. Ty hade icke Sigge just nu kallats inför sin herre och fått detta uppdrag, som aflagsnade honom från Stockholm och hans herres brud, så hade blott en blick af henne varit nog att för all-tid tillintetgöra alla hans mörka ränker och skicka honom själf inför den domare, från hvilken intet vad gäller.

Ett par dagar gingo efter denna tilldragelse utan någon den minsta skiftning hvarken åt det ena eller andra hållet. Sakerna stodo, som de stodo, och det kändes, som om luften varit fylld af tryckande för att icke säga qväfvande ämnen. Herr Sten gick ordentligt i själsvånda, men kunde icke komma till något fast beslut. Hvad han bygde upp den ena stunden, ref han ned den andra, och så gick tiden. Till slut brann han af ett dunkelt och måhända just därför desto mer betvingande begär, att allt väl måtte vara bragt till ett slut, detta måtte nu blifva hvilket som helst. Men så helt och hållet fylles hans hjerta af detta begär och allt det, som hvilade der bakom och frammanat detsamma, att till och med hans kärlek, sjeltva Ingeborg och lyckan, som strålade emot honom ur hennes öga, icke kunde skingra töcknet och låta Guds klara dag skina in.

Äfven konungen gick der med hufvudet framåtlutadt så dystert och sluten, och ingen kunde säga, hvad som vållade hans sorg eller huru man skulle råda bot derpå. Hans sjuklighet tilltog äfven ganska hastigt, så att han snart måste intaga sängen. Man trodde väl icke, att någon egentlig fara var på färde, men konungen sjelf tycktes redan från första stund, han intog sjukbädden, vara af en annan mening än alla andra. Han talade föga, befalte dock genast, att hans kansler, gamle Nils Rytting, skulle infinna sig hos honom, och sedan denne kommit, upptogs konungens tankar helt och hållet af hans testamente, som han lät kansleren uppsätta.

Så randades den 14 Maj. Tidigt på morgonen den dagen gick Sten Sture, såsom han brukade, in till konungen för att se och höra, huru denne befann sig. Konungen hade under de föregående dagarne endast genom en matt rörelse med hufvudet besvarat hans spörsmål. Men denna morgon sade han med en matt stämma, som förfärade Sten:

— Det lider, det lider, Sten! — Och så tillade han: — jag har nu mitt testamente färdigt, och jag vill, att du skall höra det!

Han vinkade åt kansleren, som stod något på sidan om sängen gent emot herr Sten, att uppläsa testamentet, och kansleren skyndade att efterkomma konungens vilja. Det innehöll som vanligt den döendes förfogande öfver sin qvarlåtenskap till fränder och vänner. Först uppräknades hvad barnen och mågarne och barnbarnen fingo. Dertefter kom ordningen till herr Sten, och konungens öga följde med spänd uppmärksamhet dragen i Stens anlete, under det uppläsandet af hans andel varade. Han erhöll ett förgylt silfverhalsband, en röd gyllendukskjortel med kappa och hatt af samma tyg, allt fodradt med sobel, och dertill en brokig häst, som varit konungen synnerligen kär.

— Herr Nils Sture — fortsatte kansleren med sin lugna och torra stämma.

— Herr Nils! — afbröt konungen och slog upp med handen, alltjemt med ögat fästadt på Sten. Men konungen sade intet mera, och då fortsatte kansleren uppläsandet af dennes del. Han fick ett fartyg, som låg nybygdt utanför Stockholms slott.

Men ännu en gång slog konungen upp med handen och afbröt läsningen. En lång stund förflöt och både kansleren och herr Sten sågo spörjande på konungen. Han låg der med slutna ögon, och anletet var så blekt. Men solen tittade in genom fönstret och belyste konungens hufvud. Kanske följde med den värmande, lifgifvande strålen en andehviskning från Guds himmel. Ett mildt leende tycktes för ett ögonblick mjuka upp de bleka dragen.

— Läggen dertill, kansler — sade han slutligen — läggen dertill det andra förgylda silfverhalsbandet Det är lika med det, som du har fått, Sten Jag ville deruti lägga en mening

— Och hvilken mening? — sporde Sten, då konungen, i stället att fortsätta, försjönk i sig sjelf.

— Den meningen, Sten, att I båda, du och Nils skullen varda vigde till samma höga tjänst för Sveriges land Du och han, Sten, I kunnen dock slå ett slag, som skall frälsa vårt fädernesland och förnimmas till sena tider, om I hållen faste tillsammans Ja, det var min mening, skrif upp halsbandet, kansler, jag ställer allt i den heliga trefaldighetens sköt! Och Brita skall hafva min guldring med krysoliten.

Åter visade sig leendet kring konungens mun, varmare och tydligare än nyss förut. Säkert lekte honom i hugen en hel följd af minnen vid nämmandet af Britas namn. Och i dessa minnen inslumrade konungen med leendet ännu på läpparne.

Kansleren ville fortsätta, men herr Sten vinkade åt honom att iakttaga tystnad, emedan konungen fallit i sömn.

Sten Sture gick sagta ut ur rummet, men kansleren stannade, sysslande framme vid fönstret med tillagandet af något läkemedel för sin kunglige herre. Den förre fortsatte sin gång genom svennesalen och riddarloftet till höganloftsbron, der han stannade och gick i djupa tankar fram och åter.

Tunga steg hördes komma uppför loftstrappan, men riddaren lade icke märke dertill, förr än, när han vände sig om, en storgubbe med silfverhvita lockar stod framför honom. Han bar den vanliga bergsmansdräkten, en lång, mörk rock med ett bredt läderbälte om lifvet och en hög spetsig hatt på hufvudet. Herr Sten såg på honom en stund. Hans tankar voro så djupt inne i andra ämnen och dvaldes så fast kring andra personer, att hans minne för ett ögonblick svek honom. Men den gamle log, när han såg riddarens tankspriddhet, och sade:

— Vål mött, herr Sten, du känner väl dock igen gamle Bengt bergsman?

Det gjorde ock herr Sten, och han gick emot bergsmannen och fattade hans hand samt frågade, hvad hans ärende var hos konungen.

— Jag söker Nils Sture, svarade gubben — jag hade nu fått i mitt sinne, eftersom åren taga till och jag icke kan veta, när mitt sista stundar, jag hade fått i mitt sinne att en gång bedja en bön framför helge kung Eriks graf i Upsala och begaf mig så dit till Ersmessan men der fick jag veta, att vår höfvidsman var uppkommen från Kalmar, och så ville jag se honom än en gång och bjuda honom till min sondotters bröllop, om det så är Guds vilja, att riket förunnas fred vid den tiden.

Gubbens tal, som andades endast frid och det

fromma sinnets lättvunna lycka, ljöd så underligt i riddarens öra. Han hade endast öga för den svarta natt, öfver hvars mörka fäste vredens ljungeld skref sina blodiga runor, och så drogs der upp vid sidan deraf en leende ängd med gyllene skördar och flitens hammarslag ur det lyckliga folkets hyttor. Men finnes det ej tillräckligt ljus för att göra natten till dag, så blir det svarta blott svar-tare, och så var det med harmen i herr Stens sinne. Det ljus, som lyste emot honom ur den gamles ord, tjenade blott att belysa, icke skingra det mörker, hvaruti han sjelf befann sig.

— Herr Nils finnen I icke här — sade han något snävt — han har dragit ned åt Westergöt-land

— Hm! — mumlade den gamle och såg skarpt på riddaren. — Det väntade jag icke man har sagt mig, att kungen ligger dödssjuk jag tänkte därför, att våran höfvidsman skulle vara vid kungens sida

Herr Sten antydde med en betydelsefull böjning på hufvudet, att det var sant, som sades. Bergsmannen stod stilla och tycktes grunda på något viktigt. Slutligen sade han och stack handen innanför gördeln:

— Men bud hafva väl gått efter Nils Sture, om det är, som de säga, att kungen ligger för döden?

— Nej! — svarade herr Sten — det är icke visst, att det blir konungens helsot!

Ett långt utdraget hm! tillkännagaf gubbens förundran, hvarpå han vände sig åt sidan och såg ut öfver broräcket nedåt borggården, der en sven med hastiga steg ilade mot trappan till höganloftsbron. Snart visade sig bakom den reslige gubben ett par tindrande ögon, hvassa som pilspetsar.

— Du här Sigge? — utropade riddaren, som alldeles glömt den gamle vid åsynen af sin sven.

Sigge gjorde ett tecken och pekade på bergs-

mannen. Men denne å sin sida hade fått så mycket att tänka på med anledning af riddarens yttrande måhända ännu mer med anledning af den ton, hvarmed dessa yttranden framburos, att han glömde både riddaren och svennen och gick mot trappan. Herr Sten såg efter honom, men lät honom gå, hvarpå Sigge redogjorde för sitt plötsliga uppträdande på slottet.

— Allt går sin bästa gång, herr Sten, varen tröst . . . jag har tagit mina mått och steg och afgår nu till ort och ställe. Svennen, som red med herr Nils Stures bud, begaf sig till Upsala, der han hade ett långt samtal med en af kanikerna, herr Erik Olsson . . . Begrafningståget går långsamt, de voro först för fyra dagar sedan i Westerås, och svennen följer med tåget . . . men jag har mina hundar ute, och nu vill jag sjelf rida med konungens svenner, därför är jag här!

Herr Sten vred sina händer, men om af otålighet eller af förtviflan, det kunde svennen icke säga. Också var det honom fullkomligt likgiltigt. Hans tindrande ögon sågo på hans herre med ett uttryck, som om denne sjelf varit hans utsedda offer och icke Nils Sture. Denne vinkade med handen, och Sigge dröjde icke att aflägsna sig.

Halfva hans kropp syntes dock ännu i trappan, då frasandet af en klädning hördes i en dörröppning något bakom riddaren, och en vänlig stämma hviskade hans namn. Han hade lutat sitt hufvud mot venstra armen som han stödde på en af de pelare, hvilka uppburo taket på höganeloftsbron. Den högra handen höll han hårdt knuten mot broräcket. Hans öra förnam icke hviskningen, men då lade sig en liten, mjuk hand på hans arm, och leende läppar uttalade åter hans namn.

Det var Ingeborg. Under konungens sjukdom var hennes trolofvade upptagen af så många göromål, hvilka drogo honom itrån henne, att det

var blott korta stunder hon fick rå om honom. Men därför voro ock dessa så mycket dyrbarare. Tidigt denna morgon hade hon, som vanligt, väntat hans besök i fruloftet, men det hade uteblifvit. Hon kunde väl förstå, att det var viktiga orsaker, som höllo honom borta, och det hviskades snart äfven i denna del af slottet, att konungen var svagare än någonsin, men icke förty så kunde hon icke fullt öfvervinna smärtan af sitt svikna hopp. Då kom med ens en tärna och sade henne, att riddaren gick på höganloftsbron, och så skyndade hon dit.

— Sten! — hviskade hon ännu en gång och såg upp till honom med en blick så full af kärlek, som när vårsolen från en klar himmel blickar hän till den ännu islupna jorden.

Nu ryckte sig riddaren lös ur de mörka band, som hållit honom fångslad, och vände sig mot den sköna mön vid hans sida. Men hon hade sett mörkret i hans blick och hon hade följt riktningen af denna blick, och hon såg en syn, som kom blodet att stelna i hennes ådror.

Der nere på borggården gick mördaren, mannen från den olycksdigra dagen vid Upsala, och han bar Sten Stures sköldemärke, de tre sjöbladen, utsydt på sin tröja. Hemska, förfärliga tankar uppstego och omtöcknade blixtnabbt hennes själ, andra tankar följde lika blixtnabbt, hvilka sökte förjaga de förra, men den nakna verkligheten stod der lifslevvande, och det arma jungfruliga hjertat krympte tillsammans dervid.

— Det är han! — utropade hon, men hade ej makt att uppbära den förfärliga upptäckten.

Hon föll afdånad i herr Stens armar.

I detsamma kom en småsven springande från riddarloftet och tillsade riddaren, att konungen kallade honom och med mycken oro flere gånger frågat efter honom. Flere rådsherrar hade infunnit

sig jemte slottshöfvidsmannen, och konungen vändade nu blott på herr Sten.

Dennes eget hjerta var nära att brista under tyngden af de hvarandra motsatta känslor, hvilka fylde hans själ. Han måste dock framför allt infinna sig hos konungen, huru mycket än hans hjerta dref honom att egna sina omsorger åt sin brud. Han skyndade att föra henne till frulofvet till sin moder och, sedan han i korthet sagt henne hvad som timat samt bedt henne försäkra Ingeborg vid hennes uppvaknande, att han skulle vara hos henne, så fort hans pligt mot konungen tillät honom det, begaf han sig till denne.

Ett par knappar på hans liftröja hade gått upp, så att han var öppen kring halsen, men han hade icke i detta ögonblick tanke för sin yttre människa, utan inträdde i konungens rum, sådan han var. Derinne stodo rådsberrarne med allvarssamma anleten i en halfkrets något på sidan om konungens säng. Ännu längre bort befann sig slottshöfvidsmannen, och straxt bakom denne konungens svennehöfvidsman, den gamle, trogne Clas Lang, men vid konungens hufvudgård på ömse sidor om sängen stodo hans kansler, Nils Ryting, och erkedjeknen från Strengnäs, Cort Rogge.

Konungen låg med tillslutna ögon, men det dödsbleka anletet talade ett värtaligt språk om jordlifvets förgänglighet. Denna stämma som hörts af tusenden, denna blick som kommit hjertan att klappa af fröjd, af fruktan, af hat och vrede, denna hand, som hållit maktens och rikedomens spira, — allt var förändradt, utbrunnet, förintadt, ett minne, en skugga af en längesedan försvunnen verklighet.

Kansleren lutade sig ned och hviskade i konungens öra, att riddaren var kommen. Ett matt leende spred sig dervid öfver hans mun, och han vinkade med handen åt Sten att träda fram. Ett

par tårar brusto riddaren ur ögonen, men konungen sade:

— Mycket har jag haft dig i mina tankar under dessa dagar, Sten, dig och riket, och inför min blick har det synts sammansmälta med dig.... Jag säger dig dock öppet ut, att jag tänkt mig en annan träda efter mig i spetsen för riket.... Han är stor, käre son, större än du och mycket, mycket större än Carl Knutsson, som slitits sönder mellan alla de klippor och blindskär, der han seglat fram. Han har den makt, som jag aldrig egt och som måhända ock brister dig, makten att försaka.... Jag ser det nu tydligare än förr.... Och detta sista, mörka, som ännu i min sista timme skulle förblinda mina ögon, — jag känner inom mig, Sten, att det är idel lögn och argan list!.... Du skall ock se det, och rätt snart, att ädlare hjerta icke klappar i en riddares barm....

Han tystnade, liksom behöfde han hemta krafter lika mycket efter hvad han sagt, som för det han ytterligare hade att säga; men hans öga vandrade från Sten till kansleren och från denne till Sten tillbaka. Alla närvarande stodo gripne af det högtidliga ögonblicket, men gamle Clas Lang snyftade högt, alldeles oförmögen att kunna blifva herre öfver sina känslor.

Konungen hörde det och log samt vinkade den gamle mannen till sig. Höfvidsmannens hand darrade våldsamt, när han räckte den fram till sin herre, och han föll på knä invid sängen och lutede sina tårdränkta ögon mot konungens hand.

— Tack, tack käre vän, för trogen vänskap! — stammade han och log. — Vi träffas nog inför allas vår herre och konung, dit dina böner hunnit före mig!

Derefter räckte konungen sin hand åt råds herrarne, hvar efter annan, och lade dem på hjertat mångt fromt ord om Sveriges väl och om den enighet, som han önskade måtte finnas, men som

så ofta brast hos Sveriges män. Till sist vände han sig åter till herr Sten.

— Mellan dig och mig föll aldrig en skugga af köld . . . så långt jag låter tanken flyga tillbaka, så ser jag dig stånda fast vid min sida, så väl när konungskronans friska glans omstrålade mitt hufvud, som när denna hennes glans mattades och försvann och min skymning kom, medan erkebiskopsstafven sträcktes ut öfver Sveriges land . . . haf rederlig tack därför, Sten . . . och framför min sista helsning till Nils Sture och bed honom, bed honom gifva mig till . . . ack, du vet icke du, hvad som legat mellan mig och honom! . . . Der står han i helgonskimmer för min bristande blick, medan jag står i mörker . . . beden för mig I alle, som hafven ett hjerta för mannens nöd och mannens strider!

Åter tystnade konungen och slöt tillsammans sina ögon. Kanske bländades blicken af det ljus, som nu på lifvets gräns flödade mot honom från den långa raden af taflor, hvilka rullades upp för honom och hvilkas innehåll han aldrig skådat så ända igenom som nu. De stodo der icke som kalla blodlösa skuggor alla dessa, som vandrat sin väg genom lifvet vid hans sida mot eller med honom, utan de framträdde såsom lefvande väsenden, och hans minne räckte till för allt, fast hans tunga icke förmådde uttala allt hvad han såg och kände. Engelbrekt, Erik Puke, Broder Svensson, den gamle drotsen Krister Nilsson och erkebiskopen Jöns Bengtsson, biskop Thomas, — alla vero de der och främst i den vida ringen smög sig intill honom den ljusa skepnaden af hans aldrig förgättna drottning Karin. Anklagande stodo de der, men bedjande och försonande tillika. De voro liksom vigterna på den vågskål, för hvars tungas slag det eviga lifvets lotter skulle utfalla.

Hans läppar rörde sig långsamt, som om han talat, fast ingen kunde förnimma orden. Men då

konungen fortfor på det sättet, lutade sig herr Sten ned och hörde då tydligt, huru konungen uppläste stycken ur Engelbrektsvisan. Tydiligen märkte konungen riddarens åtbörd, ty han sammanknäppte omedelbart derefter sina händer och sade med hög röst:

Gud, som väger med jemnan vig,
han gör dock nåd omsider!

Derefter höll han sin blick länge och oafvänt fästad på Sten Sture. Så gaf han tecken, att han ville resa sig upp, och de båda andlige lyftade honom upp i sittande ställning. Man såg, huru mycket det kostade på konungen, men ock huru han ansträngde sig, och det väckte allas förundran, att så mycken kraft ännu bodde i stofthyddan.

Med en högtidlighet, som ådagalade det djupaste allvar, fattade så konungen riddarens hand.

— Dig Sten — sade han — dig och Nils Sture anförtror jag riket, och jag går hädan i den fasta tro, att I skolen troget stånda tillsammans och manligen värja vårt fädernesland. Till den ändan öfverantvarar jag åt dig Stockholms och Åbo samt Örebro slott med alla de landskap och städer, som jag haft under min egen värjo! Men ett råd vill jag gifva . . . det är mitt yppersta testamente: eftersträfvat aldrig konunganamnet . . . först med det brast Carl Knutssons lycka! —

Han sammanknäppte derpå sina händer och tillade:

— Gud fader, son och den helige and skydde och råde öfver Sveriges land!

Derpå sjönk hufvudet maktlöst åt sidan, och prelaterne sänkte konungen sagta ned mot bädden. Alla väntade, att konungen i hvarje ögonblick skulle uppgifva sin anda, och herr Sten lutade sig åter ned för att lyssna, om konungen ännu andades. Så stod han länge och märkte icke, att derunder det kostbara guldhalsbandet, som han städse bar på sig, föll fram med ett par län-

kar, förr än konungens skälfvande hand plötsligen fattade om smycket.

Hans blick var dock redan omtöcknad i dödsögonblickets skymning. Han kunde ej urskilja mer än glansen af den ädelsten, som hans hand fattat, men denna ädelsten igenkände han och den blef hans sista tankes förare.

— Nils — stammade han — jag visste väl, att jag skulle finna ditt halsband till sist!

Så föll handen tillbaka och blicken slocknade, men ett leende af obeskriflig skönhet lade sig öfver anletet. Det var flägten af försoningens engel, som i det sista andedraget svalkat den gamle konungens tinning.

Det var vid middagstiden, som konung Carl dog, och först fram emot aftonen fick herr Sten tillfälle att besöka frulofvet och efterhöra, huru hans hjertans kär befann sig.

Hon hade snart hemtat sig från sin svimning, men det var med knapp nöd, som man lyckats förmå henne att blifva stilla och icke skynda in i kónungens rum. Till och med, när budskapet kom, att konungen var död, utöfvade det icke på henne någon annan verkan, än den, att hon nu hoppades snart få se herr Sten, och när han så inträdde i rummet, der hon befann sig, inneburo hennes första ord ej blott en förklaring öfver hennes plötsliga rörelse, och illamående, utan äfven en upplysning, som hotade att förkrossa just den hon ville rädda.

— Var det din sven, som gick öfver gården?
— sporde hon med andlös häftighet.

— Ja! — svarade herr Sten, och fattade med ett vemodigt leende hennes hand.

— Det är mannen, som ville mörda dig — återtog då Ingeborg — mannen som höll på att mörda den fromme Upsalakaniken, och som grof din Ingeborg i svartan jord!

Hon var blek af fasa, när hon talade, och hela hennes varelse darrade, som om hon befunnit sig midt i en eld, hvars hväsande lågor hon förgäfves bemödat sig att släcka.

Frågor och svar vexlades tätt, och innan Sten Sture skildes från sin trolofvade, hade han detta hemska ränkesmide klart för sig, liksom ock, huru Nils Stures guldhalsband kunde sitta om hans hals.

Men Nils Sture stod för honom hela natten, och icke en blund kunde komma i hans ögon.

V.

I S:t Katharinas klosterkyrka.

Få städer i Sverige hafva i förhållande till sin ålder så föga minnesmärken från fordom, som Skara. Endast domkyrkan står der stor och högtidlig midt i den lilla staden, liksom blott för att påminna om en tid af storhet, som varit och som aldrig mera kommer åter. Under medeltiden var ännu denna stad en af de största i riket med slott och en rikedom af kyrkor och kloster. Ett bland dessa var Svartbrödraklostret, som under den senare medeltiden kallades S:t Katharina.

Till S:t Katharinas klosterkyrka gick en vacker vårafton ett högtidligt tåg af sjungande munkar med brinnande vaxljus i händerna. De buro emellan sig en likkista öfverhöljd af ett bårtäcke, hvarpå Gumsehufvud-vapnet var utsydt. Bakom dem gick en hög riddare och förde vid handen sin husfru. På ömse sidor om dem gingo tvenne söner, unga till åren, men starkt bygde och kraftiga till hållning och gång, om ock den enes anlete var så fromt och vekt som en jungfrus. Några svenner med Natt-och-Dagsvapnet slutade det lilla tåget.

Och munkarne sjöngo, och tvenne korgossar svängde med förgyllda rökelsekar. Det var så stilla

och fridfullt i den ljumma våraftonen, som om naturens hjerta klappat i samklang med de meniskors, hvilka här firade sin fromma åminnelsefest.

När tåget kommit in i kyrkan, gick det i riktning till S:t Karins kor, som var rikt upplyst af stora, med svart målning zirade vaxljus. Helgonbilden omgöts af en ljusflod, som spred sig äfven till de närmaste föremålen, bland hvilka blicken i första rummet fästades vid en dyrbar altartafla, föreställande afbildningar ur Frälsarens historia och skänkt af riddar Fjalar Ormsson för lång tid tillbaka.

Munkarne stälde kistan på en fotställning i det för detta ändamål särskildt inredda koret, hvarpå de togo plats rundt omkring och sjöngo messan för de döde. Riddaren med sin fru och sönerne lågo derunder på knä och bådo med djup andakt till Herren och S:t Katharina för den bortgångnes själaro. Men nedifrån dörren hördes under tiden steg, som nalkades intill koret, och höga skepnader i silfverlockar stälde sig bakom de bedjande. När den sista tonen af sången förklingade, lågo de knäfallne ännu en stund försänkte i bön, men så reste de sig upp, och riddaren vände sig om. Han tog dervid förvånad ett steg tillbaka, men hann ej säga något, förr än den äldste af de nykomne, ett präktigt gubbhufvud med de ädlaste drag, tog till orda.

— Tagen det ej illa upp, Nils Sture, men tiden tränger och vi hafva genom natt och dag dragit från Stockholm och hit neder att träffa eder.

— Vigtiga saker mände då vara på färde, gamle fader Bengt! — yttrade riddaren.

— Konung Carl är död! — blef bergsmannens svar.

Den vigtiga underrättelsen utöfvade icke någon synbar verkan på Nils. Väl studsade han till, ty

han hade icke väntat sig den gamle kungens slut så nära; men det föll sig på det hela så naturligt, att höra konung Carls namn nämnas vid sidan af Fjalar Ormssons, den gröne riddarens, och han var så inne i den verld, der desse båda verkat tillsammans eller mot hvarandra, att det lät för hans öron blott som en klockton till i själaringningen efter dem båda, eller rättare, efter den tid, som varit deras.

Den gamle bergsmannen stod ock så menande, med läppen darrande för ord, som skulle komma, att riddarens tankegång äfven derigenom drogs bort från konungens död till den verklighet, hvarom gubben ville tala.

Denne fortsatte:

— Jag och de andre här, som följt mig, vilja säga ett ord till eder, medan som tider är Vi vilja, och allt Dalarne och Westmanland vill detsamma, att du Nils skall träda i spetsen för riket

En blyxt af glädje lyste i Nils Stures ädla drag; men der brann fromhet tillika, och därför kunde han med bibehållet lugn mottaga ödets bud, så väl när det skiftade i svarta, som i gyllene färger. Hvad de redlige bergsmännen här framburo till honom, det var något som länge legat i hans tankar. Det var ju ock alldeles i sin ordning att han, som fullbordat verket af fosterlandets räddning undan fiendeväld, skulle allt framgent upprätthålla detsamma. Sjelfva stället, der han befann sig inför den gröne riddarens stoft och vid foten af hans skyddshelgon, talade med de gamle människors tunga. Han hade hållit allt, lif och gods och blod, sin enskilda lycka — allt ospardt för Sveriges rike, och nu kallades han af detta att med sin arm hägna om den frid, som han åt detsamma vunnit. Hade han då ej rätt att glädjas, — kunde han väl ett ögonblick tveka om sitt svar?

Men han tvekade likväl.

— Så bråda bud — sade han — menade jag icke, att fader Bengt skulle föra till mig.

— Månde de vara så goda, som de äro bråda — inföll gubben lifligt. — Ty det skolen I veta, att vinden vändt sig, medan som I följt eder gamle vän till S:t Karin. Herr Sten Sture har emottagit slotten af konungens egen hand, och möten I icke i grinden, så tager han eder riket ur händerna.

— Sten Sture! — utropade Nils, och hans stämma klang af en så djup smärta, att det tycktes, som om verlden icke haft en tyngre sorg att skicka öfver honom, än den, hvilken innehölls i bergsmannens ord.

En stund förflöt, utan att han kunde yttra något, och enhvar af dem, som voro närvarande, fann så tydligt, att de känslor, hvilka nu rörde sig inom hans barm, behöfde tid att svälla ut, att det föll ingen in att med ett ord störa tystnaden. Men kampen inom Nils Sture var våldsamt, och det var ett ögonblick nära, att han dukat under. Det var då hans öde att ständigt bedragas, och förr skulle han hafva trott, att Stockholms slott kunnat sjunka i jorden och försvinna, än att Sten Sture skulle kunna så svika honom.

Han gick igenom de senaste årens händelser, och han såg tydligare än någonsin, ej blott huru deras vägar skilt sig åt, utan äfven hvarför, fast han ännu i denna stund ej ville uttala ordet svek, ej ens i det innersta af sitt hjerta. Alltsammans var ett elakt spel bakom hans rygg att plocka frukterna af hans arbete. Och ur denna tanke sprang med ens fram en annan, den att han skulle med sitt svärd hugga sönder det lömska nätet och visa verlden, att hans makt var bygd på fastare grund, än att den kunde störtas af en trolös vän.

Och han såg upp, och stolthet och hjeltekraft glödde i hans blick, på hans panna och kind. Alla

väntade, att han skulle uttala det ord, som skulle framkalla hans val till Sveriges riksföreståndare.

Men riddarens öga föll på helgonbilden, som stod der, omstrålad af skenet från vaxljusen, och det flyttades derifrån på kistan med den gröne riddarens bårtäcke, och den stolta blicken skiftade i sorg, och hufvudet sjönk ned mot den upplyftade handen.

Ett fans, som här trädde försonande emellan och i Nils Stures själ gjorde sin stämman hörd under alla förhållanden. Det var fosterlandet. Och huru mörkt han än måste tänka om sin vän, ett var dock visst, det att allt hvad han gjort, äfven det som antog färgen af ett svek, hade skett för Sveriges väl. Det var denna tanke, som bragte jemvigten åter i riddarens själ, och gaf honom kraft att skåda omkring sig och se bort från skuggsidan, hvilken var vänd åt honom, samt söka frammana de ljusa, kraftfulla dragen af segraren i så mången kamp för Sveriges väl. Och han såg honom, huru han svängde sitt svärd vid Upsala, han såg honom tillkämpa sig segren vid Runn och strida som en sanskyldig riddare vid Dalelfven, och han tänkte dervid uppå, hvilken spänstighet der bodde i detta sinne, som i alla tider och under alla skiften hållit fast vid konung Carl lika troget och kanske, om han rätt noga ransakade sina minnen, ännu trognare än han sjelf.

Så fästade han sin blick på bergsmännen och på gubben Bengt, som fört ordet, och hela hans själ afspeglade sig i denna blick.

— Så underligt klang ditt budskap, gubbe — sade han — att om en annan än du fört det till mig, hade det kunnat gälla hans lif, ty jag hade tagit det för tal af en klaffaretunga Nu är det möjligt, att der ligger sanning under, för så vidt som du icke sjelf blifvit förd bakom ljuset, men den mening du tillade, den har gått som ett tveeggadt svärd genom min själ.

Gubben Bengt omtalade sitt möte med herr Sten på höganloftsbron och huru underligt riddaren der betett sig, samt huru han sedan, när underrättelsen spred sig i staden om konungens död och om herr Stens anammande af slotten, — och dessa slott hade i alla tider tillhört Sveriges förste styresman, vare sig nu att han bar namn af konung eller riksföreståndare, — huru han då förstått att ett ilbud borde gå till herr Nils, men tillika ett ilbud, som hade trovärdighet och kraft att tala och råda, så att riddaren visste, hvad han hade att göra. Ty ville han icke se makten och äran ryckas sig ur händerna, så måste han uppträda och handla ögonblickligen. Allt detta yttrade nu Bengt bergsman och tillade ännu en gång på sitt korta, bestämda och kärnfulla språk en uppmaning, att herr Nils genast måtte låta budkafveln gå till en riksdag för att välja riksföreståndare. Han svarade för, att herr Nils och ingen annan skulle blifva vald.

— Besinnar du då icke, Bengt bergsman — sporde Nils, när gubben slutat — besinnar du då icke, att om jag följer detta ditt råd, så tänder jag på nytt tvedrägtsflamman i Sveriges bygder, och hvem vet, om icke jag skulle komma att till slut draga svärdet mot Sten Sture

— Ja, I sägen det, sådant kan inträffa, om I dröjen

— Nej — utropade Nils — talen icke derom, I redlige män af Dala! Aldrig skall Nils Sture förmås att vända sig i fiendskap mot den, som varit färdig att offra lif och blod för Sveriges land, aldrig hören I det. Först då skulle min ära fläckas och mitt namn nämnas med skam af mina söner, om jag, som städse fört eder Engelbrekts ord på tungan, i afgörandets stund, då det gälde att välja mellan min egen makt och Sveriges lugn, ett ögonblick skulle tveka i valet. Nej, må Sten Sture träda i spetsen för riket han är en rid-

dersman så äkta svensk, och jag vill stå vid hans sida, så länge Gud i himmelen låter blodet flyta varmt i mina ådror!

Det var icke tomma ord, som bergsmannen talat; det låg en lättvunnen verklighet under dem, det visste både han och alla de andra, som stodo deromkring och hörde riddarens svar. Men just därför stod Nils Sture inför dem så hög och majestätisk i sin försakande kraft, som om han trampat alla jordlifvets lidelser under sina fötter. Herrlig var han att skåda, när han förde dem an i stridens blodiga lek, men herrligare, än han syntes dem nu, hade de aldrig sett honom. Också gjorde han på dem ett intryck, som om Engelbrekts öga blickat ur hans, som om frihetshjelten sjelf talat med hans tunga.

Fru Brita såg med stolthet upp till sin herre och knäppte i from hänförelse sina händer till bön, och sjelfve Svante, som aldrig visade tecken till blödighet, måste borttorka sina tårar, när han såg, huru de gamle männen med möda kunde återhålla sin rörelse.

— Der hafven I mitt ord! — tillade Nils — och fören det med eder upp till edra hem. När Sverige kallar, så vet jag visst, att vi skola mötas med svärd i hand att reda faran ifrån oss. Så visst som jag aldrig ännu dragit svärdet för min egen skuld, så visst kommer det aldrig hädanefter att ske, så höre mig Gud och Sanct Erik konung!

— Gud och Sanct Erik beskydde eder, herr Nils! — framstammade den rörde gubben och tog ett steg fram mot Nils, som fattade hans hand och varmt tryckte den. — Gud beskydde eder men jag säger dock och står fast dervid, att lyckligt vore det för Sveriges land, om dess öde leddes af edra händer.

— Af mig, fader Bengt? — afbröt Nils, och

tillade med ett vemodigt leende — Gud själf leder Sveriges öden, han och ingen annan!

Men medan riddaren utkämpade sin ädla strid inom sig, och medan alla hjertan strömmade honom till mötes och liksom förtonade sig och gingo upp i den heliga känsla af uppoffring för fäderneslandet, som stod förkroppsligad i den höga riddarskepnaden och utstrålade med en gloria af vördnadsbjudande makt från hans manliga drag, — smögo sig med ljudlösa steg mörka skepnader utefter kyrkans väggar fram till S:t Katharinas kor.

Solen hade gått ned, och en mild skymning rådde. Inne i klosterkyrkan, hvars djupa och små färgade fönster, hvad heller som var, insläppte föga ljus, var det alldeles mörkt med undantag af platsen, der kistan med den gamle riddarens lik stod och en ringa krets deromkring, så långt, att männen befunno sig inom det från vaxljusen belysta området. För öfrigt rådde idel skymning, och bakom de väldiga pelare, hvilka delade kyrkan i trenne skepp, kunde mycket väl nyfikne munkar smyga sig ända fram till ljusranden utan att märkas.

Men plötsligt hördes någon öppna stora kyrkdörren och med häftighet springa fram genom midtskeppet. Det var just som riddaren hade uttalat de sista orden. Alla vände sig nu utåt, och man såg en ung bonddräng störta fram. Hans ansigte var blekt och en öfvervinnelig fasa stod målad i hans förskrämda drag. Han kunde knapt andas, men lyckades dock framstöta:

— Herr Nils Sture . . . ären I herr Nils?

— Jag är det — svarade denne och såg förundrad på ynglingen, tilläggande med vänlighet: — hvad vill du mig?

— Guds död, stränge herre — genmälte drängen — edert lif står på spel . . . jag kan icke säga mera, men hasten bort härifrån, och jag skall

förtälja eder allt Följen mig, hvarje ögonblick kunna stigmännen vara här!

— Käre vän — vidtog Nils och log åt den uppskakade gossen — hvilken fara skulle kunna drabba mig här? Har du något af vigt att säga mig, så säg det därför här här är ett heligt rum.

Och äfven de andre, som omgäfvö riddaren, logo. Det kunde ju icke vara annat än en öfverdrifven rädsla som vållade ynglingens tal. Bergsmännen fruktade väl förräderi mot sin älskade höfvidsman, men på helt annat sätt, än som man kunde sluta till af drängens tal, och de beprövade svennerne, som stodo vid bergsmännens sida, Brodde och Hollinger, hvilka framför andra utmärkte sig genom en till det underbara gränsande skarpsynthet, kunde här icke se någon skymt af en sådan fara, som gälde riddarens lif.

Drängen, som snart fann, att han måste vara tydligare, om han skulle kunna utföra sitt värf, dröjde icke att redogöra för hvad som timat och föranledt hans ilridt till Skara.

— Jag är från Bjurum — sade han — och der ligger en af edra svenner rammad till döds han hette Faste, och han har skickat mig

Nu blef uppmärksamheten spänd. Framför de andra verkade underrättelsen gripande på Hollinger, som tog ett steg fram och stälde sig ända invid drängen. Men Nils såg på Brodde och sporde:

— Var icke Faste med oss under hela vår färd hit neder?

— Han bad mig i Örebro om urlof att draga till Wisby, der han har sin släkt, ett dödsfall, sade han, kallade honom dit jag sade nej, men I veten väl, hurudan den svennen var, han kunde slåss för två, men han aktade så litet på sig sjelf och andra, att han väl kunde taga ett nej för ett

ja, ty dagen derpå, när vi drogo ut från Örebro, var han försvunnen Jag nämnde intet derom, och I hafven dragit förut med fru Brita, så I hafven icke märkt hans frånvaro, och så menade jag, att saken väl skulle redas vid hans återkomst

— Så sant jag lefver, här äro ugglor i måsen! — utbrast nu Hollinger. — Min stackars Faste såg dem redan på långt håll Men I hafven honom att tacka för att I hafven undgått en stor fara, herr Nils, derpå är jag så viss, att jag vill våga mitt röda blod Om natten i Örebro kom Faste till mig och hviskade: tror du mig om ondt? — Jag skrattade och sköt honom ifrån mig. Men han hviskade yttermera: du, Hollinger, och herr Nils, I hafven gjort godt mot mig, jag vill göra så godt igen! — Det sade han och sedan såg jag honom icke Nu är det mitt råd, att vi må vara på vår vakt! Ty visserligen hotar fara, och Faste har gått i döden för eder

— Säg fort, sven, hvad du har att säga! — vände sig nu Nils till drängen, och denne fortsatte.

— Det var på morgonen i dag, så kom en skara af konungens svenner ridande fram till Bjurum, der de stego af på gården. Jag stod och högg ved, och en af dem kom fram till mig och sporde, om herr Nils var på gården; nej svarade jag, och svennen gick så bort till de andra och talade med dem, och jag hörde dem sedan säga till hvarandra, att de skulle väl få höra besked, när Sigge komme. Jag tog mig dristigheten till och sporde, hvad deras ärende var, men fick intet svar, och sedan gick jag och undrade för mig sjelf, hvad ärende de dock kunde hafva. Men då ingen Sigge kom, så dref mig hugen och jag tänkte, du må så gerna gå framåt vägen, ty de kommo från Gudhem och hade sålunda tagit vägen öster om Hornborgasjön

I Nils Stures anlete visade sig alla tecken till otålighet öfver den omständlighet, varmed drängen gick till väga vid sin berättelse, men han visste mer än väl, huru omöjligt det skulle vara att förmå berättaren afstå derifrån, och så lade han band på sig och lät honom hållas.

— Vid jag så gick vägen fram — fortsatte drängen — så fick jag se en skara stigmän, de hafva länge hållit till på Tiveden, efter den sista herrestriden, och framför dem redo trenne män, en bar edert märke, herr Nils, svart och hvitt, en bar de tre sjöbladen, och en var klädd i svart kappa, jag hörde att de kallade honom bårdskäraren och mästern Lucas, men han med sjöbladen kallades af de andra Sigge. När jag kom till de två lindarne, de växa godt i höjden, riddar Carl Ormsson satte dem med egen hand till ett minne af den dag, då konung Carl förde hans dotter jungfru Karin i brudstol . . . ja der stod jag, och der stannade de tre, och stigmännen stodo rundt omkring.

— „Det likar sig icke till, att herr Nils ridit denna vägen fram“ — sade han, som de kallade Sigge, och vände sig till eder sven — „men det likar sig till, att du Faste farit med argan list.“

— „Jag har handlat efter som jag fått vett till“ — svarade Faste — „det har dock äfven varit eder tanke, att han dragit nedåt Westergötland, och när jag sade eder, att han dragit ned till Wadstena, så satten I icke tro till mig . . . I Gumme, som kännen mig sedan gammalt, och som lockat mig till otro mot herr Nils, I veten väl, att mitt vett icke sträcker sig långt . . .“

— Gumme, det var bårdskäraren, och han hade ögon som en orm. När han nickade åt eder stackars sven, så var det, som om den onde själf suttit på hästen och nickat. Det ryste i mig, der jag stod under linden. Han och Sigge samtalade

med hvarandra och så vände de sig åter till Faste, och Sigge sade:

— „Du har mera list i din skalle, än någon trott dig om, och nära har det varit, att du till slut vunnit ditt spel. Men har din enfald bedragit mig och mäster Lucas hittills, så skall det icke ske vidare. Då jag sade dig, att du for med lögn, när du ville komma mig att tro, det din herre dragit till Wadstena, och jag i stället sade till Skara, så kläckte din illfundiga skalle ett ägg, som du nu sjelf skall få äta upp. Du säde, att du senast i Örebro hörde herr Nils tala om Bjurum, och jag trodde dig, eftersom den gröne riddaren var barnfödd der och således äfven borde få hvila der efter döden Men nu finnes icke herr Nils på Bjurum han har gått fri med sitt följe vägen fram till Skara

— „Till Wadstena, menar du!“ — sade Faste, men då fick han ett hugg, så att han föll åt sidan från hästen, och ännu ett, så att han dignade ned till jorden. Jag kröp i min förskräckelse tätt under buskarne vid linden, men Sigge ropade till stigmännen: „fort till Skara, karlar Mäster Lucas följer eder svennens tal var lögn, ty budet, som kom från Wadstena i natt, förtäljde, att ingen riddare varit att se hvarken der i staden eller på vägen dit till Skara derför, der skolen I få lön för möda!“ Och så drogo männen med bårdskäraren i väg, och Sigge red fram till de kunglige svennerne på gården, men eder sven låg qvar vid vägkanten och kämpade med döden. Jag gick fram till honom och han såg på mig, att jag icke var någon af de andra.

— „Rid till Skara! — sade han — säg herr Nils, att hans lif är i fara!“ — Mer förmådde han icke säga, förr än han vände hvitögat till, och jag skyndade till fogden och sade honom, huru det var, och han gaf mig bästa hästen på stallet, och så kom jag hit.

Mörka tankar uppstego under svennens tal i Nils Stures själ. Han såg sig omgifven af faror, hvilka han aldrig kunnat ana, och det smärtade honom mera, än han ville tillstå för sig sjelf, att han måste kämpa mot fiender, hvilka kunde nedlåta sig till så usla vapen.

— Det hade jag dock trott — sade han, mera för sig, än i akt och mening att det skulle höras af de kringstående — det hade jag dock trott, att hvarken herr Erik Carlsson eller någon af de andre herrarne skulle hafva velat gå mordstig efter mig. — Derpå tillade han högt och lade sin hand på drängens skuldra. — Men du skall hafva tack för din ridt Låter Herren mig undkomma den fara, som min stackars sven velat afvärja, så vill jag rida till Bjurum och låta sjunga en messa äfven för honom, och nu bryta vi upp härifrån!

Ett ljud, som om någon med flata handen strukit mot väggen, hördes på något afstånd, och utan tvifvel skulle så skarpa öron, som Broddes eller Hollingers, hafva lagt märke dertill, om icke i detsamma en liten vilsen fogel, hvilken förirrat sig in under klosterkyrkans hvalf, kommit flygande fram emot den upplysta kretsen, gjort ett par slag omkring i koret och så åter försvunnit. Denna omständighet jemte tanken på omöjligheten af något som helst anfall inne i kyrkan, aflägsnade hos alla hvarje farhoga. Och herr Nils fattade fru Britas arm, och bergsmännen gingo åt sidan.

Men då steg Hollinger fram. Hans anlete tillkännagaf en högtidlighet, som vida skilde sig från det om vrede och hämndlust vittnande uttryck, som spänt hans drag vid underrättelsen om Fastes död. Han stälde sig framför sin herre och tog fram under tröjan ett hopviket papper.

— Äfven jag hade något att här beställa, om så I viljen tillåta det, ty visserligen rör det eder lika mycket som mig sjelf

Nils såg på honom med denna innerliga välvilja, som var honom så egen, och nickade bifallande.

— Som I väl dragen eder till minnes — yttrade då Hollinger — så var jag en tid i edert ärende hos eder fränka fru Iliana att akta på fru Brita på Hammarstad, och det lyckades mig att föra eder önskan igenom, så att alla penningekraf från den giriga frun så väl på eder broder, som på konungen, med ens tystnade. Jag tvang så väl fru Brita som hennes lede sven att gifva mig en förskrifning, hvori de erkände sin arga list, och svennen dertill med, att han var min faders bane-man, såsom jag förut omtalat för eder. Denna förskrifning lemnade jag i förvar hos kaniken, herr Erik Olofsson, i Upsala, att han, om något komme mig uppå, skulle lemna den i rådets händer, såsom han ock lofvade. Här hafver jag denna förskrifning!

Han lemnade papperet till Nils, som genomögnade det.

— Nu har annat timat, som I veten, herr Nils Herr Erik Axelsson har hållit det ord, som han sade eder son, unge Svante, på Stockholms slott en rättegång är inledd mot fru Brita, och därför

— Men din faders mördare? — sporde Nils.

— Gumme har försvunnit från Hammarstad och ingen vet, hvart han dragit hän Kanske är han redan död, hvarom icke, så ställer jag honom under Guds dom Men papperet här, det vill jag förstöra

Och innan Nils hann svara, fattade Hollinger papperet och gick fram till ett af vaxljusen, höll det öfver lågan och lät det förbrinna, tills slutligen det yttersta hörnet, som han hållit mellan sina fingrar, föll fladdrande ned mot stengolfvet.

När han vände sig om, såg han tvenne stora, glänsande ögon hvila på sig och kände en hand fatta sin. Det var Svante, som ej kunde få makt med sin beundran öfver den käre svennen, förr än han fått gifva honom den tillkänna. Han sade dock intet, men den trohjertade Hollinger läste i hans ögon hvad som föregick inom honom, och han såg så genomlycklig ut, fast tanken på Faste kom hans bistra drag att skifta i vemod.

Nils Sture fattade hans hand och sade:

— Mätte i den lågan allt det onda, som hittills följt både mig och alla dem, hvilka varit mig kära, i spåren måtte hon för alltid hafva besvurit det onda, så må vi kunna i ro lefva dedagar tillsammans, som Herren unnar oss, och sedan få träffas hos honom i himmelrik, der enhvar skall dömmas efter förtjenst!

— Amen! — tillade den äldste af munkarne kring kistan. Och han höjde välsignande sina händer öfver riddaren och hans omgifning samt lyfte derefter sin blick mot höjden och framsade med en högtidlig, halfsjungande stämma, som gjorde ett obeskrifligt intryck:

„Mäktige Fader!
Höge Son!
Helige himlens Ande!
Jag beder dig,
som allt ting skapat,
oss från synden
alla skilja!“

Det sista ordet var knapt uttaladt, så hördes åter kyrkodörren öppnas, och vid skenet af tvenne facklor, som höllos på ömse sidor, såg man en skara beväpnade svenner.

— Det är för sent, stränge riddare! Det är för sent — utropade drängen från Bjurum. — Der äro de!

Alla sågo ut åt kyrkan, och der såg man de båda facklorna närma sig och bakom dem hela

svennehopen med blanka hillebarder, medan från alla vinklar i kyrkan och bakom alla pelare framgingo, liksom hade de med ett trollslag stigit upp ur jorden, vilda skäggiga gestalter, hvilkas spjut och yxor glänste i ljusskenet likt fjällen på en orm, då han ringlar sig fram i pelargången till den intet ondt anande fogelns bo.

Åsynen af de kungliga svennerna både förbryllade och lugnade Nils. Den fara, om hvilken drängen talat, sväfvade framför honom, men den stod i samband med de många stigmännen, då deremot konungens svenner omöjligen kunde hafva kommit i annan mening än att afstyra hvarje våld. Fru Brita fattade med båda sina händer om hans arm, betagen af en fruktan, som hon ej kunde få makt öfver.

Den milde Morits stälde sig vid hennes sida och sökte med en öm och bedjande blick intala henne mod. Svante, som stod bredvid fadren, knöt händerna, och hans blixtrande ögon flammade af vrede.

Brodde, Hollinger och Erik förde händerna till sina svärdfästen, och bergsmännen sågo förstämde, men hotande, omkring sig.

En fråga sväfvade på riddarens läppar, der han stod midt emot svenneskaran, till utseendet bibehållande hela sitt lugn. Men innan ett ord hann komma öfver hans läppar, framträdde svennen med Sturevapnet, de tre sjöbladen, utsydt på sin tröja. Han förde sig upp med later af en herreman, hvars makt ingen vågade och ingen kunde bestrida.

Straxt invid honom stod en man i svart kappa med ett ansigte, hvars skarpa drag upplystes af ett par djupt liggande, genomborrande ögon. Nils igenkände genast sin ödmjuke bårdskärare, mästern Lucas, och, ehuru det visserligen icke undgick honom, att mannens hållning nu var en annan, än

när han sist såg honom i Stockholm, så kunde han likväl icke annat än stärkas i sin förmodan, att svennerne spårat upp hans fienders lömska ränkor och följt dem för att vara till hands i farans ögonblick. Och midt under de tankar, som korsade sig inom honom, glädde han sig att se Sten Stures sköldemärke. Det kunde dock aldrig sitta på en förrädares bröst. Denne svennen och bårdskäraren voro hans räddare. Han väntade blott att få höra svennen, hvilken tydiligen förde befallningen öfver konungsfolket, uttala ett ord att gripa rånsmännen.

Men detta ord uttalades icke. I dess ställe vände sig svennen rakt mot honom sjelf, seende sig omkring med fräcka blickar.

— Nu har jag eder alla fast — utropade han och strök med djefvulsk förnöjelse sina händer mot hvarandra. — Ha, du vilde Falk, denna gången skall du icke nå hjälmhufvan med näbben, förr än ditt hufvud ligger mellan dina fötter. . . . Jag önskade blott att min gamle herre, herr David Bengtsson, Gud hans själ nåde, vore här. . . . Hans ögon skulle se sin lust på edert fromma ögonspel!

Nils Stures ögonbryn drogo sig tillsammans, men Hollinger sprang fram med knuten näfve och ville slå ned den usle svennen. Då utjemnades ögonblickligen riddarens panna och han lade lugnande sin hand på svennens arm. Hvad som här tycktes vänta, att döma af mannens ord, var sådant, att det ej kunde väcka hans vrede. Ställets helgd, der de befunno sig, inverkade ock på honom att icke möta våld med våld.

— Käre sven! — sade han, vänd till Sigge — hvi kommer du så in i Guds helgedom med svärd och spjut och onda ord? Stiger dig mjödet för mycket åt hufvudet, så månne det dock dunsta bort inför Herrans altare!

— Du säger det, Nils Sture — röt svennen — en gång steg mig mjödet åt hufvudet, så jag

mående det aldrig glömma. . . . Det mjödet hade dina svenner brygt, -men nu äro lotterna så skiftade, att både du och de skola det få betala. . . . Minnes du Ekolsund och striden på Enköpingsvägen? . . . Jag menar, att det var då riddaren föll, som hvilat derinne. . . . Jag har sedan dess slipat mitt svärd, och nu skall det dricka blod, så det må få sitt lystmäte för sina dagar. . . . Men allt skall hafva sin ordning, och det leker mig i hugen att riktigt göra ditt sinne mjukt. . . . Hör därför på, hvad jag har att säga!

Han vände sig till en af spjutmännen och vinkade honom fram till sig.

— Du skall gå som mitt bud till herr Erik Carlsson, som du lärer träffa i Upland på väg till Upsala, ty han ligger med sin flotta i Stockholms-skären, du skall genom natt och dag rida till honom och säga, att Nils Sture är icke mer, och lemnar dig riddaren så det bref, som jag af honom begärt, så skall du säga honom, att Sten Sture på Stockholms slott icke skall blifva många dagar gammal derefter!

Han såg på Nils med sitt blodsprängda öga och ett triumferande hån förvred hans mun till ett hemskt grin, som snarare tilltog inför det höga majestät, hvilket tronade på Nils Stures panna.

Det är så alltid, när det onda och det goda mötas, vare sig att kampen utkämpas inför världen eller blott inför Guds öga, — det är så, att ju högre det senare är, ju mera det förmått under otaliga strider lyfta sitt öga uppåt och närma sig den eviga sanningen, desto djupare, mörkare, svartare är det förre. Och likväl är det ständigt en Mikael's-strid som kämpas och sanningen som firar sin seger, om ock inför kortsynta menniskor skenet är ett annat och endast himmelens englar äro den verkliga segrarens vittnen och höja med honom ett fröjdefullt haleluja inför den evige domarens tron.

Det onda känner det inom sig, och denna känsla af vanmakt ligger uttryckt i det trotsiga, hånande leendet på dess läppar.

Sådan stod Sigge här inför Nils Sture, hvars blick han ej förmått uthärda, om han icke tagit till sin hjälp hela den härskara af onda ord, som står ett hatfullt hjerta till buds och liksom flödar fram i en fullare och rikare ström, ju mindre verkan den förmår åstadkomma.

Syftet med det inför Nils Sture uttalade budskapet till herr Erik Carlson var naturligtvis att på en gång låta honom förstå, att hans sista timme nu slagit, men också att i sjelfva dödsögonblicket gifva honom tillkänna fåfängligheten af hans eget verk och hans fiendes seger. Sigge visste mer än väl, att döden i och för sig icke innehöll någon fasa för denne man, men deremot att underrättelsen om Sveriges slutliga undergång, hvilket så väl han som hvarje annan kunde antaga vore för handen, sedan de båda Sturarne voro borta, skulle gripa så mycket djupare. Och detta dubbla mål trodde sig Sigge vinna, i det han inför sitt offer affärdade budskapet om hans och i viss mån äfven Sten Stures död till deras och Sveriges fiende.

Men hvad som också föregick i Nils Stures själ, i hans anlete förändrades icke ett drag. Måhända var det en blick på bildverket i altartaflan, som göt denna öfverjordiska styrka i hans själ. En af bilderna förestälde Frälsaren på rådhuset, då krigsknektarne afklädde honom och klädde på honom en purpurmantel och satte en törnekrona på hans hufvud. Och den som i detta ögonblick med lugn kunnat öfverblicka denna samling af menniskor och förmått genomskåda och bedöma de verkande krafterna, skulle icke hafva undgått att finna den likhet, som förefans mellan afbildningen på altartaflan ur den heliga historien och

den verklighet, som här framstod i den aflägsna klosterkyrkan. Den smärta, som i detta ögonblick fylde den ädle riddarens hjerta, kunde väl efter menniskomått att döma kallas hans törnekrona. Han kunde icke, om han lät blicken fara tillbaka genom sitt lif och granskande genomsöka äfven dess doldaste gömslen, finna en handling eller en tanke, som haft hans egen upphöjelse, hans egen ära till mål. Allt hans sträfvande, hela hans själ hade gått upp i en enda tanke — fosterlandet. Dess lycka och frihet var målet för hans ungdoms drömmar, för hans mannaålders gerning. Och nu, just i det ögonblick, då han trodde sig hafva fört sitt verk till ända, skulle han falla för en nidings hand, och falskhet och list föra fosterlandet i en neslig trældom.

Derför bleknade riddarens kind, derför brann en så dunkel eld i hans öga. Väl kunde han med dem som voro omkring honom hafva gripit till svärd, och utan tvifvel hade de förmått hugga sig en väg genom fiendehopen, men en tanke derpå föll aldrig Nils Sture in. Det var en flägt af helge kung Eriks anda, som lågade inom honom och hvarje sanskyldig riddare, och den förbjöd ett svärdskifte i Herrans fridlysta hus. Derpå hade ock den usle ränksmidaren räknat och under hela vägen hoppats komma öfver sitt rof i någon af de kyrkor, der det fromma tåget hvilade om nätterna. Men den trogne svennen, som gaf sitt lif till gengäld för att riddaren tänkt godt om honom, hade vetat tillintetgöra denna uträkning.

— Och nu till verket! — ropade nidingen, som här hade att befalla. -- Fram bårdskårare och gör din gerning, tiden skyndar och vi må icke utan att nöden tränger fördröja vårt verk!

Mäster Lucas trädde fram. Han hade från Bjurum fört stigmännen till Skara och, sedan han gjort sig förvissad om, att riddaren med sitt följ

befann sig der, hade han låtit männen smyga in i klostret och klosterkyrkan med tillsägelse att icke företaga något, förr än han sjelf infunne sig der. Och derutinnan hafva illdådets män öfver allt och i alla tider varit hvarandra lika, att de med en beundransvärd ihärdighet och pålitlighet samverka i det värf, hvarför de rotat sig tillsammans. Gumme hade sjelf stannat under träden utanför klostret att invänta Sigge och de kungliga svennerne. Han visste till följd deraf intet om det som tilldragit sig i S:t Katharinas kor.

Utan några förberedelser vände han sig nu rakt fram till Hollinger.

— Du känner mig? — sporde han.

— Full väl känner jag dig, du lede drafvelsman! — blef Hollingers svar.

— Sagta, sagta, min vän — återtog Gumme — det är godt att du känner mig, men hvad du icke känner, det är att jag varit i din herres Nils Stures tjenst, det är nu på tredje året. . . . Se den konsten står dig åter att lära, fast du eljest kan ställa dig bra nog, när det gäller att med list drifva dina planer igenom Jag har sett dig och följt dig lika noga, som du en gång följde mig och fru Brita på Hammarstad du har icke vetat det, nej — se deruti ligger just min konst, men nu talar jag ärligt om det för dig.

Konsten var dock icke så stor, att icke Gumme kommit till korta derpå, om icke omständigheterna hjälpt honom. Först satt Hollinger i tornet på Stockholms slott, och sedan hade han liksom Brodde så mycket användts af sin herre i viktiga beskickningar och på orter, der han sjelf icke var närvarande, att det var endast undantagsvis som han vistats hos denne, och då hade Gumme, som städse åtnjutit mera frihet än någon annan af riddarens folk, efter som hans yrke icke var krigets, förstått att hålla sig undan.

Hollinger brann af harm, och svärdet var redan halfdraget för att krossa den arge nidingen. Men åter lade Nils sin hand på hans arm och hejdade honom. Brodde hade lagt armarna i kors öfver bröstet och såg och hörde med sammandragna ögonbryn allt hvad som här yttrades och tilldrog sig. Han stod sin herre närmare och förstod derföre bättre att fatta hela vidden af den makt öfver sig sjelf, som denne här utvecklade. Bäst fattades dock det storårtade i dennes hela väsende och uppträdande af Erik, svennen från Engelbrekts dagar. Han stod der med grånande lockar kring hjessan, men hans ögon lyste med samma eld, som då han red med bud mellan frihetshjelten och Herrman Berman.

— Se, jag vill dig alldeles intet ondt — fortsatte Gumme till Hollinger — du skall gerna för mig behålla ditt lif, men gif mig blott det papper åter, som du med list och våld aftvang mig och fru Brita, du mins på Hammarstad, när du listade dig in i lönrummet derstädes.

— Stode jag icke inför min herre och befunne vi oss icke i Herrans hus, vid mitt goda svärd, din hala tunga skulle icke säga många ord till i denna världen, du svarte mördare.

— Alldeles så, Hollinger Birgersson . . . men nu är det blott det der lilla papperet jag vill hafva, och sedan äro vi qvitt . . .

Hollinger teg och såg på sin herre, utan att svara. En af stigmännen steg fram och ville tala. Utan tvifvel var det hans mening att förtälja hvad som nyss förut timat, en upplysning som, ehuru den fullkomligt skulle hafva tillfredställt Gumme med afseende på det ödesdigra papperet, dock föga skulle hafva inverkat på gången af det hela eller förändrat något i det öde, som i mördarnes råd var bestämdt att öfvergå herr Nils och hans män.

Men Sigge afbröt allt vidare ordande i ämnet.

— Här förspilla vi onödigt tiden — röt han — upp stigmän och tagen svennen. Vi få senare talas vid och då vill jag väl se, om vi ej skola finna medel att tvinga fram både detta papper och annat mera!

Hollinger bet tillsammans tänderna i rättmätig vrede, men en blick på hans herre kom stormen att lägga sig, och han lät utan motstånd de vilde männen föra sig åt sidan.

Nu vände sig Sigge mot herr Nils.

— Nu gäller det dig, Nils Sture — ropade han — jag har konungens befallning att taga dig till fånga. Det är rätt, att du fogar dig i ditt öde, så undgår äfven jag att störa kyrkans heliga frid. Men ditt svärd skall du lemna och dina händer skola bindas, och sedan må du taga farväl af denna världen Var dock tröst, du skall icke blifva ensam på den kalla stigen, ty dina män skola följa dig

Fru Brita uppgaf ett hjertslitande rop och sjönk ned vid sin herres sida, men gubben Bengt steg fram mellan den grymme förrädaren och herr Nils. En hviskning genomlopp mördarskaran, man såg en och annan af svennerna hastigt vända sig om, och från dörren hördes snabba, men kraftiga och fasta steg af män som närmade sig koret. Det kunde icke vara annat än vänner till de sammansvurne, ty tvenne kunglige svenner stodo som vakt vid kyrkodörren, och då fästade sig de båda anförarne icke det ringaste dervid. Sigge kände blott sin ifver stegras att snart få ett slut på denna del af sitt företag, för att sedan komma till Stockholm och fullborda hvad som återstod för vinnandet af det frälsebref, hvilket var honom utlofvadt af erkebiskop Jöns och hvarom han sedan fått ytterligare löfte af de herrar, som nu voro i färd med att upprätthålla det erkebiskopliga verket.

Men plötsligt ljud en klangfull, befallande stämma:

— Gripen förrädaren!

Och den vilda hopen af skäggiga anleten delade sig åt sidan, och en hög riddareskepnad störtade fram.

Det var Sten Sture.

Han hade icke gifvit sig någon ro, sedan han genomskådat hela den väfnad af list och svek, som spunnits mellan honom och hans ädle, men misskände vän, förr än han lemnat Stockholm och, så fort en häst kunde bära honom, ilat ned till Skara att der komma till tals med Nils. Han hade hört den förrädiske svennens sista ord och han uppfattade blixtnabbt hela ställningens öfverväldigande fara.

Sigge flög tillbaka, som om hvalfvet remnat öfver hans hufvud och en hämnande engel satt udden af sitt bart huggande svärd mot hans bröst. Sten Stures ankomst var något, som han aldrig kunnat drömma om, och i bestörtningens första ögonblick förlorade han så helt och hållet all fattning, att han med ens gaf allt förloradt. Hade han aldrig så litet sett sig omkring, så hade han lätt funnit, att saken långt ifrån att vara förlorad kunde blifva honom till en dubbel seger, i det han, om han begagnat sin öfverlägsenhet i antal, bemäktigat sig båda dessa riddare, hvilkas lif voro så dyrbara för Sveriges rike. Gumme, som i ifverns ögonblick var mera kallblodig, insåg genast, att riddaren ej kunnat komma så manstark, och ville hviska ett ord i Sigges öra, men ögonblicket rann honom undan.

De kunglige svennerne, som endast motvilligt följt Sigge på hans lönfärd efter Nils Sture, efterkommo ögonblickligen Sten Stures befallning och grepo så väl Sigge, som Gumme.

Medan detta tilldrog sig genast efter sedan

Sten uttalat befallningen derom, närmade sig denne Nils.

— Nils! — sade han, och rösten dallrade af den djupaste rörelse — jag står inför dig som en otrogen vän, jag har brutit svårt mot dig, men jag vill med mitt varma blod böta för mitt brott

Han fick dock icke fortsätta, förr än Nils gick mot honom och fattade honom vid handen samt såg honom in i ögat med denna manliga värme, som kunde smälta ett hjerta af jern.

— Visserligen — sade han — vill jag minnas denna stund, som en af de lyckligaste i mitt lif! Gud i himmelrik vare lofvad, som öppnade dina ögon och lät mig få min trogne vän igen!

Tårarne brusto honom ur ögonen, och när han slöt vännen i sina armar, hördes denne högt snyfta vid hans bröst. Och alla hjertan klappade af fröjd. Sjelfva helgonbilden, som befann sig straxt ofvan om dem, tycktes le i himmelsk frid.

Sedan den första rörelsen lagt sig, redogjorde Sten för konungens död och allt som dervid tilldragit sig samt huru hans eget hjerta slutit sig för Nils och huru till slut kölden vikit.

Derpå framtog han guldhalsbandet och räckte det åt Nils.

— Äfven detta har jag burit! — sade han. — Allt sedan den olyckliga dagen vid Upsala har det icke lemnat min hals Kungens i döden bristande öga kände det och sade mig, att jag bar ditt trollsmicke

Förunderligt flammade Nils Stures blick vid åsynen af detta halsband. Hvarje länk i detsamma innebar ett minne från de år som flytt. Klarast trädde dock framför honom bilden af den gamle biskopen på Tynnelsö slott och orden som han talade, när de sista gången sågo hvarandra i denna

verlden, samt löftet som Nils då svor. Men medan hans öga hvilade på smycket och medan hans själ lyssnade till den hädangångne biskopens ord, yttrade vännen:

— Konungen gaf mig slotten i hand och anförtrodde mig riket men se, jag vet hvad konungens innersta tanke var och vill uttala den. Jag gifver dig slotten Nils, och jag bjuder dig att intaga främsta platsen i Sveriges rike och jag svär vid mina trenne sjöblad att offra lif och blod för dig, vill du ock lyfta Sveriges krona på ditt hufvud och blifva min konung!

Det blixtrade till i Nils Stures blick, och hans panna mulnade, som om han hört andra ord talas, än dem hans kroppsliga öra förnam. Det var den biskopliga stämman han hörde, och det var heliga minnen från svunna år som vandrade fram och åter under riddarens tal. Sveriges lycka kräfvade en man, som kan offra sig sjelf och försaka all egen välfärd, ja sjelfva konungakronan — så hade biskopen talat, och när han sporde: „kan du offra konungakronan för Sveriges skuld, liksom du offrat halsbandet för din egen?“ — så hade han dertill svarat ja.

Och nu stod han der med halsbandet i sin hand och konungakronan blänkande för sitt öga. Skulle han blifva sitt löfte trogen?

Men ett leende drog öfver det manliga anletet, och han vinkade till sig en af munkarna.

— Jag fyller blott ett gammalt löfte — sade han i det han räckte halsbandet åt denne — på samma gång som riddar Fjalars vilja, då jag skänker detta smycke till en prydnad på S:t Katharinas helgonbild Konungakronan — han vände sig dermed till Sten — konungakronan, Sten, aktar jag ej på! Jag ville fast hellre, att äfven hon sätte på en helgonbild, manande till mannahug och mannakraft för svenske män. Och har den gamle kungen gifvit dig Sveriges slott

och land att styra, så vill jag icke bryta hans vilja, utan jag förklarar högt och heligt, att Sten Sture, han och ingen annan, skall träda i spetsen för riket! Du skall föra Sveriges runor med äran!

Ett år derefter satt Sten Sture som Sveriges riksföreståndare på Stockholms slott. Men vänskapen mellan honom och Nils Sture varade lifvet ut.

SLUT.

